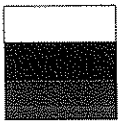
HER YÖNÜYLE
RUSÇA ÖĞRENİMİ

СОСТАВИТЕЛЬ И АВТОР
Тэкин Гюльтэкин

Tekin Gültekin

ТУРЕЦКИЙ ЯЗЫК ДЛЯ РУССКИХ
РАСШИРЕННЫЕ УРОКИ РУССКОГО И ТУРЕЦКОГО ЯЗЫКОВ
KAPSAMLI RUSÇA ÖĞRENİMİ

4. BASKI

ALFA®

Her Yönüyle Rusça Öğrenimi

© 2005, ALFA Basım Yayım Dağıtım San.ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın Türkçe yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım San.ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında hiçbir yöntemle çoğaltılamaz.

Bu kitabın ilk üç baskısı *Rus Düşünce Sistemiyle Rusça Öğretimi* adıyla yapılmıştır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
Editör İlyas Yetimakman
Kapak Tasarımı Gökhan Burhan

ISBN 978-605-106-444-4
1. Basım: Temmuz 2005
4. Basım: Temmuz 2012 (Gözden Geçirilmiş)

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Ticarethane Sokak No: 53 34410 Cağaloğlu İstanbul
Tel: (212) 511 53 03 Faks: (212) 519 33 00
www.alfakitap.com - info@alfakitap.com
Sertifika no: 10905

Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Tel: (212) 674 97 23 Faks: (212) 674 97 29
Sertifika no: 12088

HER YÖNÜYLE RUSÇA ÖĞRENİMİ

СОСТАВИТЕЛЬ И АВТОР
Тзкин Гюльтзкин

TEKİN GÜLTEKİN

ТУРЕЦКИЙ ЯЗЫК ДЛЯ РУССКИХ
РАСШИРЕННЫЕ УРОКИ РУССКОГО И ТУРЕЦКОГО ЯЗЫКОВ
KAPSAMLI RUSÇA ÖĞRETİMİ

ALFA®

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 14

DERS - 1
RUS DİLİ ALFABESİ 15

DERS - 2
RUSÇA HARFLER VE SES KARŞILIKLARI 19
1. Sert Ünlü Harfler: a, o, y, э 19
2. Ünsüz harfler: м, в, с; д, т, н 19

DERS - 3
HARFLER VE SES KARŞILIKLARI 23
1. Yumuşak ünlü: и 23
2. Ünsüz harfler: р, з, б, п, ф 23
3. Rusçada hece ve vurgu 23

DERS - 4
HARFLER VE SES KARŞILIKLARI 26
1. Gırtlak ünsüzleri: г, к, х 26
2. Sürekli ve süreksiz ünsüzler: 26
Sürekli ünsüzler: б в д з г ж 26
Süreksiz ünsüzler: п ф т с к ш 26

DERS - 5
HARFLER VE SES KARŞILIKLARI 29
1. Vurgusuz hecelerdeki 'o'nun vurgunun etkisiyle tam bir 'a' sesi
ya da vurgulu heceden sonraki hecelerde zayıf 'a' sesiyle okunması. 29
2. Rusçadaki isimlerin cinsiyeti. 29
3. İşaret zamiri 'это' 29

DERS - 6
HARFLER VE SES KARŞILIKLARI 33
1. й ünsüzü ve мой, твой iyelik zamirleri 33
2. çift sesli yumuşak ünlüler: е, ё, ю, я 33
3. Şimdiki Zamanda Fiil Çekim Ekleri 33

DERS - 7
HARFLER VE SES KARŞILIKLARI 38
1. Sert ünsüz л 38
2. Yumuşak ünsüz л 38
3. Yumuşak işaret ь 38

DERS - 8
HARFLER VE SES KARŞILIKLARI 41
1. Yumuşak ünsüzler 41
2. Şimdiki Zamanda şahıslara göre II. Grup eklerle çekilen fiiller 41

DERS - 9
HARFLER VE SES KARŞILIKLARI 46
1. Vurgusuz: e ve я 46
2. İsim Cinsleri: -ь, -я, -e ile biten isimler 46
3. Olumsuzluk takısı: не 46

DERS - 10
HARFLER VE SES KARŞILIKLARI 50
1. ы ünlü harfi 50
2. ц Ünsüz harfi ve bu harften sonra gelen ünlülerin gösterilişi 50

DERS - 11
HARFLER VE SES KARŞILIKLARI 53
1. ж, ш ünsüzleri ve onların sonunda gelen ünlülerin gösterilişi. 53
2. наш, ваш birinci ve ikinci çoğul şahıs İyelik Zamirleri. 53

DERS - 12
HARFLER VE SES KARŞILIKLARI 56
1. ч ve щ ünsüzleri 56
2. ж, -ч, -ш, -щ ve -жь, -чь, -шь, -щь ile biten İsimlerin Cinsleri 56

DERS - 13
HARFLER VE SES KARŞILIKLARI 60
1. Ayırma İşaretleri olarak ь ve ъ harfleri. 60
2. Sürekli ve Süreksiz Ünsüzler. 60
3. Ünsüzlerin ses değiştirmesi. 60

DERS – 14
GENEL TEKRAR 64
1. Rus Dili Alfabesi 64
2. Ünlüler 64
3. Ünsüzler 64
4. İmla Kuralları 65

DERS - 15
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 68
1. Soru zamirleri Кто? 'Kim?', Что? 'Ne?' 68
2. нет ve не olumsuzluk sözcüklerinin kullanımı. 68
3. но ve a bağlaçları. 68

DERS - 16
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 74
1. Kelime kökü ve son ekleri. 74
2. Rusça isimlerin cinsleri. 74
3. Rusça soyadların -ов ve –ин ile bitimi. 74
4. Rusçada kelime yerleştirilmesi. 74

DERS - 17
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 80
1. Rusça İsimlerin Yalın Hal Çoğulları. 80
2. Rusçada -ов ve -ин ile biten soyadların çoğul şekilleri. 80
3. Rusçada sürekli çoğul olarak kullanılan isimler. 80

DERS - 18
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 85
1. Şahıs Zamirleri. 85
2. Fiillerin Mastar Formları ve Şimdiki Zaman Fiil Çekimleri,
(I. Grup Eklerle) 85
3. Bazı isimlerin Yalın Halde kuraldışı çoğulu: Bazı eril ve nötr .....
cins isimler -ья takısıyla çoğul olurlar. 85
4. Rusçada sürekli tekil kullanılan isimler. 85
5. Rusçada isim soyad sorma ve şahıs zamirlerinin –i hali 85

DERS - 19
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 93
1. Fiillerde şimdiki zaman: II. Grup şahıs ekleriyle eylem çekimi. 93
2. -o ve –ски ile biten Zarflar 93

DERS - 20
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 99
1. Fiillerin mastar ve çekim köklerinin farklı olması 99

DERS - 21
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 106
1. Şimdiki zamanda ve diğer zamanlarda olumlu soru cümle kuruluşu 106

DERS - 22
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 114
1. Şimdiki zamanda ve diğer zamanlarda olumsuz soru cümle kuruluşu 114

DERS - 23
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 120
1. Eylem çekiminde fiil kökünde ünsüz değişimi ya da birinci tekil şahısta ünsüz ilavesi. 120

DERS - 24
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 125
1. 1. ve 2. şahsın iyelik durumu zamirleri. 125
2. şahsın iyelik durumu zamirleri. 125
3. Чей? soru sözcüğü. 125

DERS - 25
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 132
1. Rusçada sıfatların kullanımı ve isimlerin cins ve çoğulluğuna göre çekimi: молодой ve новый tipi sıfatlar. 132
2. Soru sıfatı Какóй?, Какáя?, Какóе?, Какúе? 132

DERS - 26
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 138
1. синий tipi yumuşak takılı sıfatlar. 138

2. большóй, хорóший, широ́кий tipi sıfatlar. 138
3. -авать ile biten fiillerin Şimdiki Zaman çekimleri 138

DERS - 27
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 143
1. Sıfatlar ve Zarflar 143
2. Sıfatların ve Zarfların Üstünlük Dereceleri. 143
3. Karşılaştırma Bağlacı чем 143

DERS - 28
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 150
1. Самый sıfatı ile en üstünlük derecesi oluşturma. 150
2. этот ve тот işaret zamirleri. 150

DERS - 29
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 155
1. быть fiilinin Şimdiki Zaman hali. 155
2. у меня есть ... sahiplik ifadesi. 155
3. жить I fiilinin şahıslara göre çekimi 155

DERS - 30
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 162
1. Sıfatların kısa şekilleri ve cümlede kullanımı. 162
2. У меня болит .... sahiplik cümle kalıbı. 162

DERS - 31
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 169
1. мочь ve хотеть Fiilleri. 169
2. Kip belirteci до́лжен. 169
3. Kip belirteçleri мо́жно, ну́жно, нельзя, хорошо́. 169
4. мо́жно, ну́жно, нельзя, хорошо́ ile Kişisel olmayan cümleler. 169

DERS - 32
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 180
1. Смочь fiili ile tamamlanmışlık bildiren Basit Gelecek Zaman cümle yapısı. 180

DERS - 33
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 189
1. Rusçada Geçmiş Zamanda fiil çekimleri 189
2. Geçmiş Zamanda у меня был deyimi 189

DERS - 34
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 195
1. Мочь fiilinin Geçmiş Zamanı. 195
2. Geçmiş Zamanda быть yardımcı fiili ile должен kısa sıfatı. 195
3. быть yardımcı fiili ile мóжно, нýжно, нельзя, хорошó zarflarıyla kullanımı. 195

DERS - 35
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 215
1. быть fiilinin Gelecek Zamanda çekimli şekli ve emir formu. 215
2. у меня будет ... cümle kalıbı. 215
3. быть yardımcı fiili ile Birleşik Gelecek zaman 215

DERS - 36
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 222
1. Rusçada Bileşik Gelecek Zaman kullanımı 222

DERS - 37
1. Tamamlanmamışlık bildiren eylemlerin çekimi (özet). 236
2. Kelimenin yapısı 236

DERS - 38
1. Temel Dilbilgisi Yapıları. 253
2. Rusça fiillerin temel özellikleri – görünüş özelliği. 253

DERS - 39
1. Fiillerin Özellikleri (devam). 259

DERS - 40
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 280
1. Rusça'da Geçmiş Zaman yapısı ve kullanımı 280

DERS - 41
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 291
1. Çekim ile ilgili genel notlar. 291
2. Sert sonekli isimlerin hallere göre çekimleri. 291
3. с ve о edatları 291

DERS - 42
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 298
1. Sert sonekli isimlerin hallere göre çoğul çekimleri. 298
2. к, по ve у edatları 298
3. давать ve дать fiileri 298

DERS - 43
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 306
1. İsimlerin Birinci Tip Çekimi. 306
2. Yumuşak sonekli isimlerin çekimi 306

DERS - 44
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 312
1. Sert sonekli isimlerin hal çekimleri 312
2. ile hali 312
3. в ve на edatları 312
4. идти ve ходить fiilleri 312

DERS - 45
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 321
1. Sert sonekli isimlerin çoğul hal çekimleri. 321
2. Canlılara ait meslek adlarının hem erkek hem de dişil cins için ortak olarak kullanılması. 321
3. среди ve за edatları ile ismin hallerinin kullanımı. 321

DERS - 46
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 327
1. Haftanın günlerinin isimleri; onların в, по, к edatları ile kullanımı. 327
2. Haftanın günlerinin isimleri; onların в, по, к edatları ile kullanımı. 327

DERS - 47
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 332
1. İkinci Tip İsimlerin tekil ve çoğul Çekimler. 332
2. Через edatından sonra –i halinin kullanılması 332

DERS - 48
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 337
1. 3ncü tip isimlerin hallere göre tekil ve çoğul çekimleri 337
2. у, вокруг, посреди edatları ile –in halinin kullanımı 337

DERS - 49
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 344
1. для, до, из, мимо, edatlarıyla birlikte –in halinin kullanımı. 344
2. около, от, с edatlarıyla birlikte –in halinin kullanımı. 344

DERS - 50
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 350
1. против ve напротив edatları ile –in halinin kullanılması. 350
2. İsim tamlamalarında edatsız –in halinin kullanımı. 350

DERS - 51
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 356
1. нет, не было, не будет olumsuzluk kalıpları 356
2. у меня есть … . sahiplik kalıbı 356
3. ни ..., ни … . bağlacı 356
4. без ' –siz, -sız ' edatından sonra –in halinin kullanılması 356

DERS - 52
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 362
1. Azlık, çokluk ve miktar bildiren zarflarla: много, мало, сколько, несколько, –in halinin kullanılması. 362
2. Rusçada bütünün parçasını ifade eden isim tamlamalarında –in halinin kullanılması. 362
3. есть – съесть ve пить – выпить fiilleri 362

DERS - 53
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 372
1. 1-30 kadar miktar bildiren sayılar. 372
2. Miktar bildiren sayılarla ismin hallerinin kullanımı 372

DERS - 54
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 378
1. *-ся, -сь* ile biten dönüşlü fiiller. 378
2. 40 ile 100 arasındaki miktar sayıları. 378

DERS - 55
1. Dönüşlü fiillerin değişik zamanlarda kullanımı 387

DERS 56
TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI 395
1. 200-1000'e kadar olan miktar bildiren sayılar. 395
2. за, под, над, между, перед edatlarıyla ile halinin kullanılması 395

DERS - 57
ÇALIŞMA BAŞLIKLARI 401
1. Dönüşlü Fiillerin Kullanım Özellikleri (-ся, -сь) 401
2. 1-10 arasındaki sıra sayıları ve niteledikleri isme göre çekimleri. 401

DERS - 58
ÇALIŞMA BAŞLIKLARI 407
1. Sıra sayılarının kullanımı. 407
2. Yıl, ay ve gün olarak tarih bildirilmesi. 407
3. Edatlarla ismin hallerinin kullanımı. 407

DERS – 59
1. ТУРЕЦКАЯ ГРАММАТИКА ДЛЯ РУССКИХ. 432
(RUSLAR İÇİN TÜRK DİLİ GRAMER ÖZETİ) 432

DERS - 60
1. Rusça'da Genel İfadeler 518

KAYNAKÇA 574

ÖNSÖZ

Elinizdeki bu kitap, kendi kendinize çalışarak temel düzeyde Rusça öğrenmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Rus Dili alfabesinde mevcut harflerin ses karşılıkları Türkçede de ortak olarak kullanılan sözcükler ile verilmiştir. Bunlar incelendiğinde, harflerin ses karşılıklarının büyük oranda birbiriyle çok benzer olduklarını göreceksiniz.

Rusçada 'gırtlak ünsüzleri' olarak geçen 'г, к, х' karakterinin ses karşılıkları tam olarak Arapçada bulunmaktadır. Dilimizde de çok sayıda Arapçadan geçmiş sözcük bulunması nedeniyle bu seslerin çıkarılmasında da Türkçe konuşanlar için bir zorluk söz konusu değildir.

Yalnızca Rus Dilinde bulunan 'ц, щ' çift sesli ünsüzlerinin ses organlarından çıkarılışları da, Rusça sözcüklerde tekrarlanmak suretiyle kolayca kavranabilmektedir.

Rus Dilindeki seslerin doğru çıkarılması ve de sözcüklerin doğru okunuşu, başlangıç düzeyinde verilen az sayıdaki temel kurala uyulması suretiyle, kolayca gerçekleştirilebilmektedir. İlk defa karşılaşılan bir sözcüğü okumada, bu kuralları göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Örneğin: '**университе́т**' sözcüğünün okunuşunda.

- Bu sözcüğü ilk gördüğünüzde, Rusça ses karşılıklarıyla, bütün harfleri Türkçe bir sözcükmüş gibi okuyabilirsiniz.

- Bu sözcüğü doğru okumada ilk yapacağınız, son hecedeki '**е́**' ünlüsünün vurgulu olduğunu görerek onu diğer hecelere göre daha uzun ve vurgulu okumanızdır.

- İkinci olarak, Rusçada vurgulu heceden önceki hecelerde bulunan '**е**' ünlülerinin her zaman '**i**' sesiyle okunması gerektiğini dikkate alarak sözcüğü yeniden okumanız gerektiğidir.

- Bu şekilde, az sayıdaki temel kuralı her sözcüğe uygulayarak doğru okumayı kolayca yakalayabilirsiniz. Son ve doğru okuma şu şekilde olacaktır '**univirsiteet.**'

KENDİ KENDİNE RUSÇA ÖĞRENİMİ DERS KİTABI

DERS - 1

RUS DİLİ ALFABESİ

Baskı harfi	El yazısı	Ses karşılığı	Rusça sözcük	T. sözcük
А а		А---a	абажу́р	abajur
Б б		бэ---be	бага́ж	bagaj
В в		вэ---ve	ава́нс	avans
Г г		гэ---ge	гол	gol
Д д		дэ---de	дива́н	divan
Е е		йе---ye	Йеме́н	Yemen
Ё ё		йо---Yo	ёжь	yoj'
Ж ж		жэ---je	вира́ж	viraj
З з		зэ---ze	азо́т	azot
И и		и---i	бидо́н	bidon
Й й		й, ий---y, iy	йогу́рт	yoğurt
К к		ка---ka	каза́х	kazakh
Л л		эль---el	лимо́н	limon
М м		эм---em	маке́т	maket
Н н		эн---en	ананас	ananas
О о		о---o	карто́н	karton
П п		пэ---pe	арти́ст	artist
Р р		эр---er	рада́р	radar
С с		эс---es	атла́с	atlas
Т т		тэ---te	динами́т	dinamit
У у		у---u	инсули́н	insulin
Ф ф		эф---ef	шифо́н	şifon
Х х		ха---kha	хор	khor
Ц ц		цэ---ts	центр	tsentr

Ч ч		че---Çe	Чува́ш	Çuvaş
Ш ш		ша---şa	душ	duş
Щ щ		ща---şça	щи	şçi
Ъ ъ		(sert işaret) ------	------	------
Ы ы		ы---ı	ыссык	ıssık
Ь ь		(yumuşak işaret) ------	------	------
Э э		(ters ve sert e harfi) E	экра́н	ekran
Ю ю		йу---yu	Юсуф	Yusuf
Я я		йа---ya	ятаган	yatağan

1. **Rus Dili Alfabesinde 10 adet (5 adedi yumuşak ve 5 adedi de sert olmak üzere) ünlü harf bulunmaktadır. Bunların 4 adedi aynı sesin sert ve yumuşak kullanımları olduğu için, Rusçada temel olarak 6 adet ünlü ses bulunmaktadır.**

Sert Ünlüler	а	о	у	э	ы
Yumuşak ünlüler	Я (a, ya)	Ё (o, yo)	Ю (u, yu)	Е (e, ye)	и

Rusçadaki çift sesli yumuşak ünlüler (я, е, ё, ю) sözcükte bulundukları konuma göre tek ya da çift sesli olarak okunurlar.

a. **Rusçadaki çift sesli yumuşak ünlülerin (я, е, ё, ю) çift sesle okunma durumu:**

   1) **Herhangi bir sözcük başında bulunduklarında mutlaka çift sesli okunurlar.** (яма – yama)
   2) **Herhangi bir sözcükte başka bir ünlüden sonra bulunduklarında çift sesli okunurlar.** (мая – maya)

3) **Herhangi bir sözcükte, yumuşak ve sert okutma işaretlerinden sonra geldiklerinde yine çift sesli okunurlar.** (ружьё – ruj'yo)

b. **Rusçadaki çift sesli yumuşak ünlüler (я, e,ё,ю) herhangi bir sözcükte iki ünsüz ses arasında bulundukları konumda genelde tek yumuşak ünlü ses (a'- e'- o'- y') ile okunurlar.** (дело – delo)

c. **Türkçe sözcüklerin yazımında seyrak olarak kullanılırlar.**

2. **Rus Dili Alfabesinde 21 adet** (15 adedi hem yumuşak hem de sert okunan, üç adedi sürekli sert ve üç adedi de sürekli yumuşak sesle okunan) **ünsüz harf bulunmaktadır.**

3. **Ayrıca, Yumuşak işaret (ь) ve Sert işaret (ъ)** (genel olarak ünsüzleri yumuşak ve sert okutma görevinde) **bulunmaktadırlar. Bunların ses karşılığı yoktur.**

4. **Bu işaretler, genel olarak, sözcüklerin sözlük formunda bulunmaktadırlar ve dolayısıyla herhangi bir kurala göre sözcüğün bünyesine eklenme ya da atılmaları söz konusu değildir. Bazı sözcüklerin çekimli halinde kurala bağlı olarak eklenmektedirler.**

5. **Rusça seslerin doğru çıkarılışı ve de birçoğunun Türkçe seslerin çıkış yerlerine yakın olduğunun görülmesi için tabloda verilen sözcükler her iki dilde de ortak olan sözcüklerden seçilmiştir. Bu sözcüklerin Türkçedeki doğal okunuşları Rusçadaki okunuşlarıyla örtüşmektedirler.**

6. **Tabloda görüldüğü gibi, harflerin çoğunluğu Türkçedeki karakterlerle birebir aynıdır. Bazı karakterler farklı seslere karşılık kullanılmaktadırlar. Rus Diline has az sayıda karakter ve işaret bulunmaktadır.**

7. **Rusça sözcüklerin okunuşu, az sayıda temel okuma kuralına uyulmak suretiyle kolayca yapılabilmektedir. İlerleyen derslerde, yeri geldikçe, bu kurallar örneklerle verilecektir.**

8. **Rusça sözcüklerin okunuşlarına örnek:**

Rus Dilindeki seslerin doğru çıkarılması ve de sözcüklerin doğru okunuşu, başlangıç düzeyinde verilen az sayıdaki temel kurala uyulması suretiyle, kolayca gerçekleştirilebilmektedir. İlk defa karşılaşılan bir sözcüğü okumada, bu kuralları göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Örneğin: **'университет'** sözcüğünün okunuşunda.

- Bu sözcüğü ilk gördüğünüzde, Rusça ses karşılıklarıyla, bütün harfleri Türkçe bir sözcükmüş gibi birbirine tutturarak okuyabilirsiniz.
- Bu sözcüğü doğru okumada ilk yapacağınız, son hecedeki **'é'** ünlüsünün vurgulu olduğunu görerek onu diğer hecelere göre daha uzun ve vurgulu okumanızdır.
- İkinci olarak, Rusçada vurgulu heceden önceki hecelerde bulunan **'e'** ünlülerinin her zaman **'i'** sesiyle okunması gerektiğini dikkate alarak sözcüğü yeniden okumanız gerektiğidir.
- Bu şekilde, az sayıdaki temel kuralı her sözcüğe uygulayarak doğru okumayı kolayca yakalayabilirsiniz. Son ve doğru okuma şu şekilde olacaktır: **'univirsiteet.'**
- Bu sözcükte gördüğünüz **vurgu** ve **ünlü ses değişimi** konusunda yeri geldiğinde bilgi verilecektir.

9. Rus Dili Alfabesinde bulunan gırtlak ünsüzlerinin (г, к, х) tam ses karşılıkları Arap alfabesindeki üç gırtlak harfiyle hemen hemen aynıdır. Türkiye Türkçesinde de çok sayıda Arapça sözcük bulunduğundan ses organlarından çıkarılışlarında bir zorluk görülmemektedir.

10. Rusça harflerin karşılarında verilen örnek sözcüklerde olduğu gibi, diğer sözcükleri de temel kurallara dikkat ederek okursanız, okunuşlarda bir zorluk olmadığını göreceksiniz.

DERS - 2

RUSÇA HARFLER VE SES KARŞILIKLARI

1. Sert Ünlü Harfler: а, о, у, э

Bildiğiniz gibi, tek başına bağımsız olarak ses organlarından çıkarılabilen karakterlere ' ünlü ses ' denilmektedir.

2. Ünsüz harfler: м, в, с; д, т, н

Bildiğiniz gibi, tek başına bağımsız olarak ses organlarından çıkarılamayan ve bir ünlü sesle birlikte duyulan karakterlere de 'ünsüz ses' denilmektedir.

1. Sert Ünlü harfler а, о, у, э –

а – **а**dam, Ahmet, **а**raba kelimelerindeki gibi okunur;

о – **о**kul, **О**sman, **о**rman, kelimelerindeki gibi okunur;

у – **у**zman, **у**zay, bu**ğ**day kelimelerindeki gibi okunur;

э – **э**lma, **э**lek, **Э**ren kelimelerindeki gibi okunur;

А а, О о, У у, Э э harflerinin ses karşılıkları, Türkçedeki karşılıkları ile birbirlerine çok yakındırlar.

атака [ataka], **Том** [Tom], **ум** [um], **Эрзурум** [Erzurum]

2. Ünsüz harfler м, в, с; д, т, н-

м –	**m**emleket, **m**üzik, **m**erkez	kelimelerindeki gibi okunur;
в –	**V**atan, **v**ekil, **v**eli	kelimelerindeki gibi okunur;
с –	**s**ema, **s**inem, **s**üt	kelimelerindeki gibi okunur;
д –	**d**evlet, **d**anıştay, **d**evamlı	kelimelerindeki gibi okunur;
т –	**t**iyatro, **t**arih, **t**imsah	kelimelerindeki gibi okunur;
н –	**n**asıl, **N**ecdet, **N**il	kelimelerindeki gibi okunur;

3. Ünsüzlerin Türkçe okunuşları:

М м	– эм (em),	**Д д**	– дэ (de),
В в	– вэ (ve),	**Т т**	– тэ (te),
С с	– эс (es),	**Н н**	– эн (en).

4. Rusça Sözcüklerle Telaffuz Çalışması:

да – [da]	**evet**	**вот**	-[*vot*]	**işte**	
дом	– [*dom*]	**ev**	**там**	-[*tam*]	**orada**
мост	– [*most*]	**köprü**	**тут**	-[*tut*]	**burada**
студе́нт	– [*student*]	**öğrenci**	**пило́т**	– [*pilot*]	**pilot**
Кто ... ?	– [kto]	**Kim ... ?**			
Что ... ?	– [şto]	**Ne ... ?**			

[*umo – şto*] **Что** soru sözcüğü parantez içinde verildiği şekilde okunmalıdır.

5. Rusça'da Temel Kavramlar ve Açıklamaları:

Вот kelimesi canlı ya da cansız yakın konumda bulunan bir nesneyi işaret etmek için kullanılır ve '**İşte** (burada) ... .', anlamını taşır

Вот дом.	[*vot dom*]	**İşte bir ev.**
Вот мост.	[*vot most*]	**İşte bir köprü.**

Aşağıdaki cümlelerin okunuşlarını karşılarına yazınız.

Вот стол.

Вот стол и стул.

Вот студе́нт.

Вот пило́т.

Вон kelimesi ise canlı ya da cansız uzak konumda bulunan bir nesneyi işaret etmek için kullanılır ve '**İşte** (orada) ... .', anlamını taşır.

Вон там дом.	[*von dom*]	**İşte** (orada, uzakta) **bir ev.**
Вон там мост.	[*von most*]	**İşte** (orada, uzakta) **bir köprü.**

Aşağıdaki cümlelerin Türkçe anlamlarını karşılarına yazınız.

Вон стол.

Вон стол и стул.

Вон студе́нт.

Вон пило́т.

Rusça'da 'artikel' bulunmayışı

Bilindiği gibi, birçok dilde bulunan 'artikel' önüne geldiği nesnenin **bilinen** nesne olduğunu göstermede kullanılır. Artikelin bulunmadığı konumda isimler herhangi bir nesneye işaret etmektedir. İngilizcedeki **(the, a)** artikelleri gibi bir çok dilde artikel bulunmaktadır.

Yukarıdaki iki basit cümlede görüldüğü gibi **'bir'** sözcüğüne karşılı Rusça'da herhangi bir söz birimi yoktur. Cümledeki ismin herhangi bir ya da bilinen bir nesne olup olmadığı gerçek duruma göre hedef dile yansıtılır.

Тут Türkçe'deki **'burada'** anlamına karşılıktır.
Там Türkçe'deki **'orada'** anlamına karşılıktır.

Bünyesinde bu sözcüklerin bulunduğu basit cümleleri inceleyiniz.

Он **тут.**	[*on tut*]	O burada**(dır).**
Мост **там.**	[*most tam*]	Köprü orada**(dır).**
Кто **там?**	[*kto tam*]	**Oradaki kimdir?**
Кто **тут?**	[*kto tut?*]	**Buradaki kimdir?**

6. Rusçada 'imek' fiilinin bulunmayışı

Rusça basit bünyesinde ana fiil bulunmayan cümlelerde **'imek'** fiiline karşılık olarak herhangi bir yardımcı fiil bulunmamaktadır. Yukarıdaki cümlelerde görüldüğü gibi, hedef dildeki cümleye o dilde bulunan takı doğrudan eklenir. (Bildiğiniz gibi, İngilizcedeki **am, is, are** bu fiilin anlamını karşılayan sözcüklerdir.)

Он студент. (On student) O bir öğrenci**dir.**
(İngilizce karşılığı: He is a student.)

Там дом. (Tam dom) Oradaki bir ev**dir.**
(İngilizce karşılığı: Home is over there.)

Bu iki cümlede görüldüğü gibi, **'–dir,'** Türkçedeki fiilin karşılığı olarak, Rusça cümlenin çevirisine doğrudan eklenmiştir. Aynı şekilde başka dilden Rusça'ya cümle çevirisi yaparken de yardımcı fiile karşılık bir söz birimi aramayacağız. Türkçe **(O bir öğrenci dir.)** ve İngilizce'de **(He is a student.)** 4 söz birimi ile ifade edilen cümlenin Rusça karşılığı **(Он студент.)** iki söz biriminden ibarettir.

Bu iki cümlede gördüğünüz **'bir'** de artikel olarak çeviriye eklenmiştir.

Rusçada Basit Soru Cümleleri, kelimelerin yerlerini değiştirmeden okumada sadece soru vurgusunu kullanarak kolay bir şekilde oluşturulabilir:

Olumlu cümle:		**Soru cümlesi:**	
Он там.	O oradadır.	**Он там?**	O orada mıdır?
[*On tam.*]	[*On tam?*]		

7. Cümle Çalışmaları

Вот дом. İşte ev. **Дом тут?** Ev burada mıdır?
[*Vot dom.*] [*Dom tut?*]

- **Да, дом тут.** Evet, ev buradadır.
[*Da, dom tut.*]

- **Да, он тут.** Evet, o buradadır.
[*Da, on tut.*]

Вот мост. İşte köprü. **Мост там?** Köprü orada mıdır?
[*Vot most.*] [*Most tam?*]

- **Да, мост там.** Evet, köprü oradadır.
[*Da, most tam.*]

- **Да, он там.** Evet, o oradadır.
[*Da, on tam.*]

Aşağıda verilen düz olumlu cümleleri soru cümlesi olarak yazınız.

1. Там дом. ..... .
2. Тут мост. ..... .
3. Студент там. ..... .
4. Стол тут. ..... .

Кто там? – Там студе́нт. Oradaki kimdir? – Oradaki bir öğrencidir.
Что там? – Там стол. Oradaki nedir.? – Oradaki bir masadır.

DERS - 3

HARFLER VE SES KARŞILIKLARI

Çalışma Başlıkları:

1. Yumuşak ünlü: и

2. Ünsüz harfler: р, з, б, п, ф

3. Rusçada hece ve vurgu

1. Ünlü harf: и. – Rusça **и** harfi Türkçe'deki **i** harfi gibi okunur.

и́ли [ili], ру́к**и** [ruk**i**], но́г**и** [nog**i**]

2. Ünsüz harfler: р, з, б, п, ф aşağıdaki gibi okunurlar:

р – **(titrek sesle)** reklam, rekabet, Rus kelimelerindeki gibi okunur;

з – ziynet, ziraat, zaman kelimelerindeki gibi okunur;

б – **b**aba, **b**aca, **B**anu kelimelerindeki gibi okunur;

п – **p**ara, **p**ul, **p**aşa kelimelerindeki gibi okunur;

ф – fabrika, felsefe, fark kelimelerindeki gibi okunur;

<u>Yukarıda verilen harflerin okunuşları:</u>

Р р – эр (er) – **titrek sesle okunur**

З з – зэ (ze)

Б б – бэ (be)

П п – пэ (pe)

Ф ф – эф (ef)

Rusça Sözcüklerle Telaffuz Çalışması:

брат	[*brat*	]	**erkek kardeş**
двор	[*dvor*	]	**iç bahçe**
за	[*za*	]	**için**
зонт	[*zont*	]	**şemsiye**
и	[*i*	]	**ve**
порт	[*port*	]	**liman**
рот	[*rot*	]	**ağız**
спорт	[*sport*	]	**spor**

Rusçada Temel Kavramlar ve Açıklamaları

3. **Rusçada Hece ve Vurgu:** Rusça kelimelerde hece sayısı ünlü harf sayısı kadardır. Tek heceli sözcükler doğal olarak vurgulu sayılırlar ve tek heceli sözcüklerde ünlülerin üzerine vurgu işareti konmaz. Eğer kelime birden fazla heceden ibaretse, hecelerden birisi her zaman vurgulu olur.

   a. **Tek heceli:** дом, там, тут, кто, (doğal olarak vurgulu okunurlar)
   b. **İki heceli:** трава́, ро́за, студе́нт, фо́рма
   c. **İkiden fazla heceli:** тарака́н, ананас, рабо́та

Rusça sözcüklerde vurgu herhangi bir heceye denk gelebilir, yani vurgulu hece sözcükten sözcüğe değişebilmektedir.

İlk hecede (ро́за [*roza*] – **'gül'**), son hecede (трава́ [*trava*] – **'ot'**) ya da kelimenin ortasındaki hecede olabilir (рабо́та [*rabota*] – **'iş'**). Vurgulu heceler vurgusuz hecelere nazaran daha yüksek ve vurgulu sesle okunurlar.

Vurgulu heceler, büyük harfler dışında ünlü harfler üzerine konan [´] işaretiyle gösterilmektedir.

Rusça Sözcüklerle Telaffuz Çalışması:

Ва́за	[*vaza*]	**vazo**
Забо́р	[*zabor*]	**çit**
Ива	[*iva*]	**söğüt**
Па́рта	[*parta*]	**okul masası**
Рабо́та	[*rabota*]	**iş**
Ро́за	[*roza*]	**gül**
Страна́	[*strana*]	**ülke**
Трава́	[*trava*]	**ot**
Фо́рма	[*forma*]	**forma**
Фра́за	[*fraza*]	**cümle, söz terkibi**

CÜMLE ÇALIŞMALARI

İşte ev ve iç bahçe.	**Вот дом и двор** [*Vot dom i dvor.*]
İşte ev, iç bahçe ve çit.	**Вот дом, двор и забо́р** [*Vot dom, dvor i zabor.*]
İşte iç bahçe. Burada ot. Orada söğüt var.	**Вот двор. Тут трава́. Там и́ва.** [*Vot dvor.Tut trava.Tam iva.*]
Liman orada mı? - Evet, o orada.	**Порт там? - Да, он там** [*Port tam? Da, on tam.*]
Köprü burada mı? - Evet, o burada.	**Мост тут? - Да, он тут** [*Most tut? Da, on tut.*]
İşte masa. Vazo ve gül orada.	**Вот стол. Ва́за и ро́за там** [*Vot stol. Vaza i roza tam.*]

ALIŞTIRMALAR:

1- Harflerin okunuşlarını yazınız:

д, т, н; м, б, п; в, ф; з, с; р.

2- Türkçe'ye çeviriniz:

страна. брат. парта. форма. работа. спорт. Вот ваза. Там роза.

[*Strana. Brat. Parta. Forma. Rabota. Sport. Vot vaza. Tam roza.*]

3- Türkçe'ye çeviriniz:

Мост там? - Да, он там.

[*Most tam? - Da, on tam.*]

4- Rusça'ya çeviriniz:

İşte ev. O buradadır.

5- Rusça'ya çeviriniz:

1. İşte ev ve iç bahçe. 2. Liman burada mıdır? - Evet, o buradadır.

DERS - 4

HARFLER VE SES KARŞILIKLARI

1. **Gırtlak ünsüzleri: г, к, х**
2. **Sürekli ve süreksiz ünsüzler:**

Sürekli ünsüzler:	б	в	д	з	г	ж
Süreksiz ünsüzler:	п	ф	т	с	к	ш

1. **Gırtlak Ünsüz Harfleri: г, к, х** aşağıdaki gibi okunur:
   г – **g**ol, **g**am, baglama kelimelerindeki gibi okunur;
   к – **k**alem, **k**ayın, **k**afa kelimelerindeki gibi okunur;
   х – mı**h** ve **h**am kelimelerindeki gibi okunur, 'kh' şeklinde yazılır.

Rusçada mevcut bu üç gırtlak ünsüzünün tam ses karşılığı Arapçada bulunmaktadır. Türkçemizde de bolca Arapçadan alınmış sözcükler bulunduğundan, Türkiye Türkçesini konuşanlar için ses organlarından çıkarılmaları önemli bir zorluk oluşturmamaktadır. **g**am, **k**af ve **h**am

Yukarıdaki harflerin adları: **Г г** – гэ (ge), **К к** – ка (ka), **Х х** – ха (kha).

Telaffuz Çalışması:

бу́ква	[*bukva*]	**harf**	ко́мната	[*komnata*]	**oda**
бума́га	[*bumaga*]	**kağıt**	рука́	[*ruka*]	**el, kol**
ваго́н	[*vagon*]	**vagon**	ка́рта	[*karta*]	**pano**
гру́ппа	[*gruppa*]	**grup**	фа́брика	[*fabrika*]	**fabrika**
куст	[*kust*]	**çalı**	бу́хта	[*bukhta*]	**körfez**
стано́к	[*stanok*]	**tezgah**	хор	[*khor*]	**koro**
уро́к	[*urok*]	**ders**	са́хар	[*sakhar*]	**şeker**

2. **Sürekli ve süreksiz ünsüz harfler.** – Bazı ünsüz harfler süreklidirler, yani ses organlarında titreşime sahiptirler. Bazıları ise süreksizdirler (örn. Türkçedeki t, p,). Rusçadaki sürekli ve süreksiz ünsüz çiftleri. Sözcük sonunda bulunan sürekli ünsüzler karşılığı olan süreksiz sesle çıkarılır, çünkü sözcüğün son sesidir, ve sözcüğün son sesle tamamlanması gerekmektedir

Sürekli ünsüzler: **б в д з г ж**

Süreksiz ünsüzler: **п ф т с к ш**

лоб	[lop]	**Иванов**	[İvanof]
сад	[sat]	**рассказ**	[raskas]
друг	[druk]	**нож**	[noş]

Rusçada Temel Kavramlar ve Açıklamaları

Rusçada sahiplik kalıbı

у нас … .	[*u nas*]	**bizde … .**
у вас … .	[*u vas*]	**sizde … .**

İşte fabrika. İşte masa.

Вóт фáбрика. Вот стол.

[*Vot fabrika. Vot stol.*]

İşte oda. Burada bizim dersimiz var.

Вот кóмната. У нас тут урóк.

[*Vot komnata. U nas tut urok*]

Burada dersiniz mi var?

У вас тут урóк?

[*U vas tut urok?*]

Evet, burada bizim dersimiz var.

-Да, у нас тут урóк.

[*Da u nas tut urok.*]

İşte Türkiye haritası.

Вот кáрта Тýрции.

[*Vot karta Turtsii.*]

İşte kağıt.

Вóт бумáга.

[*Vot bumaga.*]

İşte "ka"harfi ve "kha" harfi.

Вот бýква к ("ка") и бýква х ("ха").

[*Vot bukva k (ka) i bukva kh (kha)*]

İşte "kha" harfi ve "ge" harfi.

Вот бýква х ("ха") и бýква г ("гэ").

[*Vot bukva kh (kha) i bukva g (ge).*]

Koro oradadır.

Там хор.

[*Tam khor*]

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. de, te , en , em , be, ep , ve , ef , ze , es , er.

2. **Aşağıdaki sözcük ve cümlelerin Türkçelerini yazınız.**

   ülke, kardeş, okul sırası, kıyafet, iş, spor, İşte vazo. Orada gül.

   Köprü orada mıdır? - Evet, oradadır.

3. **Aşağıdaki sözcük ve cümlelerin Rusçalarını yazınız.**

   a. Вот дом. Он здесь

   b. Вот дом и двор.

   c. Порт здесь? - Да, он здесь.

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıdaki harflerin okunuşlarını yazınız:**

   г, к, х

2. **Aşağıdaki kelimelerde sürekli ve süreksiz ünsüzleri bulunuz.**

бума́га	са́хар	рука́	ва́за - vazo,	там - orada.
Bumaga	*sahar*	*ruka*	*vaza*	*tam*

1. **Aşağıdaki kelimeleri Türkçe'ye çeviriniz:**

   ко́мната, вагóн, куст, са́хар, бу́хта.

4. **Aşağıdaki cümleleri Rusça'ya çeviriniz:**

   1. İşte bir kalem.
   2. İşte orada bir masa.
   3. İşte ev ve avlu.
   4. Köprü oradadır.

DERS - 5

HARFLER VE SES KARŞILIKLARI

1. **Vurgusuz hecelerdeki 'o'nun vurgunun etkisiyle tam bir 'a' sesi ya da vurgulu heceden sonraki hecelerde zayıf 'a' sesiyle okunması.**
2. **Rusçadaki isimlerin cinsiyeti.**
3. **İşaret zamiri 'это'**

Vurgusuz '*o*' vurgulu heceden önceki hecelerde tam bir '**a,**' bazı sözcüklerde de vurgulu haceden sonra vurgusuz zayıf '**a**' gibi okunur.

Tek heceli sözcüklerde ve de üzerine vurgu denk geldiğinde kendi sesiyle, değişime uğramadan, okunur.

Telaffuz Çalışması:

Vurgulu heceden bir önceki hecede yer alan vurgusuz **'o'** tam bir **a** sesiyle okunur.

она́	[*ana*]	o (dişil)	**гора́**	[*gara*]	dağ
оно́	[*ano*]	o (nötr)	**вода́**	[*vada*]	su
окно́	[*akno*]	pencere	**фонта́н**	[*fantan*]	fıskiye
Москва́	[*Maskva*]	Moskova	**доска́**	[*daska*]	tahta
нога́	[*naga*]	bacak, ayak	**коро́ва**	[*karova*]	inek

Kelimelerin sonundaki vurgusuz **'o'**ların okunuşu

это	[*eta*]	**bu**
напра́во	[*naprava*]	**sağa**

Vurgusuz konumda **'o'** harfi genelde zayıf '**a**' olarak okunur.

Vurgulu **o**		Vurgusuz **o**		
Он	[*on*] o (eril)	**она́**	[*ona*]	o (dişil)
оно́			[*ano*]	o (nötr)

Bütün bu kelimelerdeki **'o'** harfleri **'a'** sesi ile okunurlar.

DİLBİLGİSİ

1. Rusçadaki İsimlerin cinsiyeti. – Rusçada isimler 3 cinse ayrılır: eril, dişil ve nötr olmak üzere. **Kelimelerin cinsiyetleri son harflerinden belirlenir.**

a) <u>Ünsüzle biten bütün canlı cansız isimleri eril cinstirler:</u>

брат	[*brat*]	**erkek kardeş**
дом	[*dom*]	**ev**

стол *студе́нт* *пило́т* *ананас́*

b) <u>-a ile biten isimlerin coğu dişi cinstirler:</u>

ко́мната	[*komnata*]	**oda**
страна́	[*strana*]	**ülke**

ма́ма **студе́нтка** **бума́га** **ро́за**

c) <u>-o ile biten isimlerin hemen hemen hepsi nötr cinstirler:</u>

окно́	[*akno*]	**pencere**
сло́во	[*slova*]	**söz**
де́ло	[*dela*]	**iş**

İsimlerin cinsini belirtmek için aşağıdaki kısaltmalar kullanılacaktır:
(м. р. / ***e***) eril için, (ж. р. / ***d***) dişil için ve (ср. р. / ***nt***) nötr için.

2. Üçüncü tekil şahıs zamirleri. –

он	[*on*]	o	*(e)*
она́	[*ona*]	o	*(d)*
оно́	[*ano*]	o	*(c)*

Bu şahıs zamirlerinde görüldüğü gibi, vurgulu heceden önceki hecelerde bulunan ***o*** *lar tam bir* ***a*** *sesiyle okunmaktadırlar.*

Üçüncü tekil şahıs zamirleri **он**, **она́** ve **оно́**, ismin cinsine göre ismin yerine kullanılabilirler:

брат	[*brat*]	kardeş	**– он,**
дом	[*dom*]	ev	**– он,**
Анна	[*Anna*]	Anna,	**– она́,**
ка́рта	[*karta*]	harita,	**– она́,**

окно́	[*akno*]	pencere	– **оно́**
пило́т			- .....
студе́нтка			- .....
де́ло			- .....

İŞARET ZAMİRİ OLARAK 'Это'

Это дом и двор.	[*Eta dom ı dvor.*]	**Bunlar bir** ev ve avludur.
Это фонта́н.	[*Eta fantan.*]	**Bu bir** fiskiyedir.
Это вода́.	[*Eta vada.*]	**Bu** sudur.

Görüldüğü gibi, bu sözcük hem tekil hem de çoğul nesneleri işaret etmede aynı şekilde yazılmaktadır. Bu sözcük, **'bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar'** hepsi için tek yazılış şekliyle karşılar.

CÜMLE ÇALIŞMALARI

Harita burada mıdır?	**Ка́рта тут?**
	[*Karta tut?*]
Evet, o buradadır.	**-Да, она́ тут.**
	[*Da, ana tut.*]
Bu Türkiye haritası mıdır?	**Это ка́рта Ту́рции?**
	[*Eta karta Turtsii?*]
Evet bu Türkiye Haritasıdır.	**-Да, это ка́рта Ту́рции.**
	[*Da, eta karta Turtsii.*]
Bu İstanbul mudur?	**Это Стамбу́л?**
	[*Eta Stambul?*]
Evet, bu İstanbuldur.	**-Да, это Стамбу́л.**
	[*Da, eta Stambul.*]
İşte bir ev.	**Вот дом.**
	[*Vot dom.*]
Anna orada mıdır?	**-А́нна там?**
	[*Anna tam?*]
Evet, o orada, içeridedir.	**Да, она́ там, внутри.**
	[*Da, ana tam, vnutri*]

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Gırtlak harflerinin okunuşlarını yazınız.**

   ge, ka, kha.

2. **Aşağıdaki kelimelerde sürekli ve süreksiz ünsüzleri bulunuz.**

   бумáга: **б,г-sürekli ünsüzler;**

   cáхар: **c,x-süreksiz ünsüzler,** **p- sürekli ünsüz;**

   рукá: **p- sürekli ünsüz,** **к- süreksiz ünsüz;**

   вáза: **з- sürekli ünsüz;**

   там: **т-süreksiz ünsüz.**

3. Aşağıdaki sözcükleri Türkçeye çeviriniz.

   Oda, vagon, çalı, şeker, çekmece.

4. Aşağıdaki cümleleri Rusçaya çeviriniz

   a. Вот ручка. **b. Вот дом и двор.** **c. Мост там.**

ALIŞTIRMALAR

Aşağıdaki Basit Cümleleri Rusça'ya çeviriniz:

a. Bu bir harita.

b. İşte fıskiye.

c. İşte pencere.

d. O (erkek) oradadır.

DERS - 6

HARFLER VE SES KARŞILIKLARI

1. й ünsüzü ve мой, твой iyelik zamirleri

2. çift sesli yumuşak ünlüler: е, ё, ю, я

3. Şimdiki Zamanda Fiil Çekim Ekleri

1. *й* ünsüzü. – (**й** sesi Türkçedeki y'ye benzer ve zayıf sesle okunur **Й** çoğunlukla ünlü harflerden sonra kullanılır.

ай – tramv**ay**, kızıl**ay** kelimelerindeki gibi okunur;
эй – Bey**oğ**lu, ep**ey** kelimelerindeki gibi okunur;
ой – b**oy**ut, b**oya** kelimelerindeki gibi okunur;

й harfinin adı: "й кра́ткое" *(y kratkoye)* – kısa 'y' şeklindedir.

Telaffuz Çalışması:

Май	[*May*]	**Mayıs**	мой	[*moy*]	**benim**
дай	[*day*]	**ver, veriniz**	твой	[*tvoy*]	**senin**
край	[*kray*]	**bölge, ülke**	домо́й	[*damoy*]	**eve**

Ünlü + **й** ve ünlü + **и** (iki hece), seslerin okunuşlarını karıştırmayınız, çünkü kelimenin anlamı doğru okunuşa bağlıdır.

Örnek:

пай	[*pay*]	**pay**	паи́	[*pai*]	**paylar**
мой	[*moy*]	**benim**	мои́	[*mai*]	**benimkiler** (*çoğul*)

2. *й* + yumuşak ünlü: *я, е, ё, ю* harfleri. – bu yumuşak ünlü harfler iki sesin birleşimi şeklinde okunurlar.

Okunuşları:

я (й + а) – **ya**t, **ya**yla, papat**ya** kelimelerindeki gibi okunur;
е (й + э) – **ye**mek, **ye**dek kelimelerindeki gibi okunur;
ё (й + о) – **yo**ğurt, ban**yo**, may**o** kelimelerindeki gibi okunur, ё bulunduğu hecenin vurgulu olduğunu gösterir;
ю (й + у) – **yu**rt, **yu**va, k**uyu** kelimelerindeki gibi okunur;

Я я, Е е, Ё ё, Ю ю harflerinin okunuşlarını yazınız.

Telaffuz Çalışması:

моё	[*mayo*]	**benim**
моя́	[*maya*]	**benim** *(d)*
твоё	[*tvayo*]	**senin**
твоя́	[*tvaya*]	**senin** *(d)*
Юрий	[*Yuriy*]	**Yuriy**
я даю́.	[*ya dayu*]	**ben veriyorum**
я е́ду.	[*ya yedu*]	**ben araçla gidiyorum**
я ем.	[*ya yem*]	**ben yiyorum**
я зна́ю.	[*ya znayu*]	**ben biliyorum**
я иду́.	[*ya idu*]	**ben yayan gidiyorum**
я пою́.	[*ya payu*]	**ben şarkı söylüyorum**
я	[*ya*]	**ben**
я́рко	[*yarka*]	**parlak**
я́сно	[*yasna*]	**anlaşıldı**
он даёт.	[*on dayot*]	**o veriyor**
он ест.	[*on yest*]	**o yiyor**
он поёт.	[*on payot*]	**o şarkı söylüyor**

DİLBİLGİSİ

1. **мой, твой iyelik zamirleri.** – Tekil formda bu zamirler önünde kullanıldıkları isme bağli olarak 3 şekil alır: **eril, dişil ve nötr.** Beraber kullanıldıkları isimlerle uyumlu cins ve çoğulluk takısı alırlar.

Erkil	Dişil	Cinssiz
мой брат –	**моя** комната –	**моё** окно –
benim erkek kardeşim	**benim** odam	**benim** pencerem
[*moy brat*]	[*maya komnata*]	[*mayo akno*]
твой брат –	**твоя** комната –	**твоё** окно –
senin erkek kardeşin	**senin** odan	**senin** penceren
[*tvoy brat*]	[*tvaya komnata*]	[*tvayo akno*]

Твой zamiri '**senin**' demektir. Akrabalara, yakın arkadaşlara ve çocuklara hitap ederken kullanılır. Rusçada iyelik zamirleri ile iyelik sıfatları arasında fark yoktur. Yerine göre aynı söz birimi iki anlamı karşılamada da kullanılır.

2. **Şimdiki zamanda fiil çekim ekleri.** – Rusçada Fiillerin Şimdiki Zaman Çekimi, Türkçedeki hem **Şimdiki Zaman** ve hem de **Geniş Zamanı** karşılamada kullanılır. Olayın gerçekleşme zaman periyoduna bağlı olarak belirlenir.

- Rusçadaki bütün fiiller, Şimdiki Zamanda şahıslara göre iki gurup takıdan birine göre çekilirler.
- Rusça fiillerde mastar takısı (**-ть, -чь, -ти**) atıldıktan sonra geriye kalan çekim kökünün sonuna şahıs çekim ekleri eklenir.
- Bir fiil iki gurup çekim ekinden sadece birine göre çekilir.
- Genel olarak I. ve II. Gurup çekim ekleri olarak bilinirler.
- İlgili fiilin önüne bu Romen rakamlarından biri yazılmak suretiyle hangi tip eklerle çekildiği belirtilir.

Rusçada I. Gurup eklerle çekilen fiiller:

Rusça fiillerin mastar takıları: **-ть, -чь, -ти** şeklindedir. Fiil çekimlerinde bu mastar takıları düşer ve düzenli çekim köküne sahipse geriye kalan köke şahıs çekim eki eklenir.

Работа – ть I	(fiilin mastar şekli)			çalışmak
Работа...	(fiilin çekim kökü)			
Я	работа...	+ю	работаю	[Ya *rabotayu.*]
Ты	работа...	+ушь	работаешь	[Tıy *rabotayeş'.*]
Он	работа...	+ет	работает	[On *rabotayet.*]
Она	работа...	+ет	работает	[Ana *rabotayet.*]
Оно	работа...	+ет	работает	[Ano *rabotayet.*]
Мы	работа...	+ем	работаем	[Mıy *rabotayem.*]
Вы	работа...	+ете	работаете	[Vıy *rabotayete.*]
Они	работа...	+ют	работают	[Ani *rabotayut*].

Benzer şekilde I. Gurup eklerle düzenli olarak çekilen aşağıdaki fiilleri yukarıdaki modele göre çekiniz.

Знать	**I**	**bilmek**
Я	+ю	..... [Ya *znayu.*]
Ты.....	+ушь	..... [Tıy .....*yeş'.*]
Он	+ет	..... [On .....*yet.*]
Она.....	+ет	..... [Ana .....*yet.*]
Оно.....	+ет	..... [Ano .....*yet.*]
Мы.....	+ем	..... [Mıy .....*yem.*]
Вы.....	+ете	..... [Vıy .....*yete.*]
Они.....	+ют	..... [Ani .....*yut*].

Понимать	**I**	**anlamak**
Я	+ю	..... [Ya *panimayu.*]
Ты.....	+ушь	..... [Tıy .....*yeş'.*]
Он	+ет	..... [On .....*yet.*]
Она.....	+ет	..... [Ana .....*yet.*]
Оно.....	+ет	..... [Ano .....*yet.*]
Мы.....	+ем	..... [Mıy .....*yem.*]
Вы.....	+ете	..... [Vıy .....*yete.*]
Они.....	+ют	..... [Ani .....*yut*].

Идт I	**(**		**yaya yürüyerek gitmek**
Я	ид.....	+у	..... [Ya *idu.*]
Ты	ид.....	+ёшь	..... [Tıy .....*yoş'.*]
Он	ид.....	+ёт	..... [On .....*yot.*]
Она	ид.....	+ёт	..... [Ana .....*yot.*]
Оно	ид.....	+ёт	..... [Ano .....*yot.*]
Мы	ид.....	+ём	..... [Mıy .....*yom.*]
Вы	ид.....	+ёте	..... [Vıy .....*yote.*]
Они	ид.....	+ут	..... [Ani .....*ut*].

3. **Й ünsüzü ile biten isimlerin cinsiyetleri:** Bu yumuşak ünsüz ile biten bütün isimler eril cinstirler:

   май - Mayıs *(e)*, **край** - bölge *(e)*.

   Сарай - depo **Юрий** - Yuriy

İşte benim kardeşim Yuriy.	**Вот мой брат Юрий.**
	[*Vot moy brat Yuriy.*]
Ben eve gidiyorum.	**Я иду́ домо́й.**
	[*Ya idu damoy.*]
İşte benim evim.	**Вот мой дом.**
	[*Vot moy dom.*]
Sağda benim pencerem.	**Напра́во моё окно́.**
	[*Naprava mayo akno.*]
Orada benim odam.	**Там моя́ ко́мната.**
	[*Tam maya komnata.*]
Ben ders veriyorum.	**Я даю́ уро́к.**
	[*Ya dayu urok.*]
İşte harita; bu benim ülkem.	**Вот ка́рта; это моя́ страна́.**
	[*Vot karta; eta maya strana.*]
Senin kardeşin şarkı söylüyor, ben de şarkı söylüyorum.	**Твой брат поёт и я пою́.**
	[*Tvoy brat payot i ya payu.*]
Ben eve gidiyorum.	**Я е́ду домо́й.**
	[*Ya yedu damoy.*]
Ben bunu biliyorum.	**Я зна́ю э́то.**
	Ya znayu eto.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Verilen cümleleri Rusçaya çeviriniz.**

   a. Это ка́рта. b. Вот фонта́н. c.Вот окно́. d.Он /она́ там.

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıdakilerin isimlerin cinslerini belirleyiniz:**

   бу́хта, мост, край, окно́, страна́.

2. **Aşağıdaki sözcükleri *мой* iyelik zamirinin uygun formuyla yazınız.**

   дом, ка́рта, брат, па́рта, окно́. *Örnek:* Моя́ ко́мната.

3. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. İşte benim erkek kardeşim.
   b. O ders veriyor.
   c. Ben bunu biliyorum.
   d. Ben şarkı söylüyorum.
   e. Benim odam sağda.
   f. Ben eve gidiyorum.

DERS - 7

HARFLER VE SES KARŞILIKLARI

1. Sert ünsüz л

2. Yumuşak ünsüz л

3. Yumuşak işaret ь

1. **Sert ünsüz *л*.** - sert ünsüz л Türkçedeki 'l' harfı gibidir (lojman). Bu harf dilin tüm ön kısmı kullanarak telâffuz edilir. Л harfinin okunuşu эл (el).

Telaffuz Çalışması:

kelimenin sonunda л

бал	[*bal*]	**balo**
зал	[*zal*]	**büyük salon**
пол	[*pol*]	**taban**
стол	[*stol*]	**masa**
стул	[*stul*]	**sandalye**
футбóл	[*futbol*]	**futbol**

ünsüz harfın önünde л

пóлка	[*polka*]	**raf**
бýлка	[*bulka*]	**rulo ekmek**

a, o, y ünlü harflerinin önünde л

лáмпа	[*lampa*]	**lamba**	флот	[*flot*]	**filo**
план	[*plan*]	**plan**	луна́	[*luna*]	**ay**
слон	[*slon*]	**fil**	лук	[*luk*]	**soğan**
слóво	[*slova*]	**söz**			

2. **Yumuşak ünsüz *л*.** – Rusçada bir de yumuşak л harfı bulunmaktadır, Türkçedeki **bel, el, kel** kelimelerini örnek olarak verebiliriz.Yumuşak **л**, sert olanı gibi bir kelimenin başında, ortasında veya sonunda olabilir.

3. **Yumuşatma işareti (ь)** – Rusçada bir ünsüzden sonra yumuşak (**ь**) bulunduğunda ünsüz yumuşak okunur.

Telaffuz Çalışması

культу́ра	[*kul'tura*]	**kültür**	кора́бль	[*korabl'*]	**gemi**
альбо́м	[*al'bom*]	**albüm**	бульва́р	[*bul'var*]	**bulvar**
Ольга	[*Ol'ga*]	**Olga**	**фильм**	[*fil'm*]	film

Telaffuz Çalışması

вдали́	[*vdali*]	**uzaklarda**
самолёт	[*samalyot*]	**uçak**
и́ли	[*ili*]	**ambar**
люк	[*lyuk*]	**ambar/kuyu kapağı**
лес	[*les*]	**orman**
я люблю́	[*ya lüblu*]	**ben seviyorum/severim**
ле́то	[*leta*]	**yaz**
я гуля́ю	[*ya gulyayu*]	**ben geziyorum/gezerim**
нале́во	[*naleva*]	**sola**

Bir kelimenin anlamı sert ve yumuşak л harfinin doğru okunuşuna bağlı olabilir:

лук	[*luk*]	**soğan**	люк	[*lyuk*]	**ambar kapağı**
стол	[*stol*]	**masa**	столь	[*stol'*]	**o kadar...**
мат	[*mat*]	**mat**	мать	[*mat'*]	**anne, ana**

Bu salondur. Burada balo var.	**Это зал. Тут бал.**
	Eta zal. Tut bal.
Hava soğuk. Ben eve gidiyorum.	**Хо́лодно. Я иду домо́й.**
	Kholadna. Ya idu damoy.
İşte benim odam.	**Вот моя́ ко́мната.**
	Vot maya komnata.
İşte taban. İşte tavan.	**Вот пол. Вот потоло́к.**
	Vot pol. Vot patalok.
Sağda pencere, solda benim masam var.	**Напра́во окно́, нале́во мой стол.**
	Naprava akno, naleva moy stol.
Ben "ay" kelimesini biliyorum.	**Я знаю сло́во "луна́".**
	Ya znayu slova "luna".
Ben futbola gidiyorum.	**Я иду́ на футбо́л.**
	Ya idu na futbol.
Ben sporu severim.	**Я люблю́ спорт.**
	Ay lüblyu sport.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. Aşağıdaki isimleri cinslerine göre gruplandırınız:

a. Женский род:	**b. Мужской род:**	**c. Средний род:**
бухта, страна.	мост, край, дом	окно, дело

2. Yukarıdaki isimleri мой sahiplik zamirinin uygun formlarıyla yazınız.

Örnek: Мой дом. Мой брат.

3. Rusça'ya çeviriniz:

a. Вот мой брат.

b. Он даёт уро́ки.

c. Я э́то зна́ю.

d. Я пою́ (пе́сню).

e. Моя́ ко́мната справа.

f. Я иду́ домо́й.

ALIŞTIRMALAR

1. *л* harfinin kaç türlü okunuşu vardır, örnek sözcükle gösteriniz.?

2. Aşağıdaki kelimeleri iki ayrı guruba ayırınız:

a) yumuşak л harfi olanları.

b) sert л harfi olanları.

Yumuşak л harfinin altını çizin.

по́лка, люк, я гуля́ю, слон, ле́то, голова́, вдали, я люблю́, самолёт, нале́во, лук, хо́лодно, молоко́, ма́сло, лес, культу́ра, бульва́р.

3. Aşağıdaki kelimelerde yumuşak ve sert *л* harflerini karşılaştırınız:

лук - люк, флот – самолёт.

4. Rusça'ya çeviriniz:

a. Benim odam sağda.

b. Büyük salon solda.

c. Orada, koro şarkı söylüyor.

d. Ben gidiyorum.

e. İşte süt.

DERS - 8

HARFLER VE SES KARŞILIKLARI

1. Yumuşak ünsüzler

2. Şimdiki Zamanda şahıslara göre II. Grup eklerle çekilen fiiller

Yumuşak Ünsüzler – Daha önce **б, п; в, ф; д, т; з, с; м, н, р; л; г, к, х** harflerini gördük. Bütün bu harflerin hem yumuşak hem de sert karşılığı vardır.

й sürekli yumuşak ünsüzdür.

Eğer yumuşak ünsüz bir kelimenin ortasında veya sonundaysa, harfın yumuşaklığı **ь** işareti ile gösterilir:

мать	[*mat'*]	**anne**
огóнь	[*agon'*]	**ateş**
дéньги	[*den'gi*]	**para**

Aynı harflerle yazılan sözcükleri okunuş ve bazen de anlam bakımından ayırt etme görevini yerine getirir.

Брат	[*brat*]	**kardeş**	брать	[*brat'*]	**almak**
Мат	[mat]	**mat**	мать	[mat']	**anne**

е, ё, ю, я, и sürekli yumuşak ünlülerinden önce gelen ünsüzler her zaman yumuşak okunurlar. **г, к, х** ünsüzleri sadece **е** ve **и** harflerden önce geliyorsa yumuşak olarak okunurlar. Rusça sözcüklerde **г, к, х** harflerinden sonra **ё, ю** veya **я** harfleri bulunmazlar.

Telaffuz Çalışması

Алексéй	[*Aliksey*]	**Aleksey**
Виктор	[*Viktor*]	**Viktor**
газéта	[*gazeta*]	**gazete**
где?	[*gde?*]	**nerede?**
гимн	[*gimn*]	**istiklâl marşı**
здесь	[*zdes'*]	**burada**
картúна	[*kartina*]	**tablo**

кни́га	[*kniga*]	**kitap**
ме́сто	[*mesta*]	**yer**
мел	[*mel*]	**tebeşir**
мир	[*mir*]	**dünya**
нет	[*niyet*]	**hayır**
он говори́т	[*on gavarit*]	**o konuşur/-yor**
он идёт	[*on idyot*]	**o gidiyor**
он лю́бит	[*on lübit*]	**o seviyor**
по-англи́йски	[*pa-angliyski*]	**İngilizce**
по-ру́сски	[*pa-russki*]	**Rusça**
ро́дина	[*rodina*]	**vatan**
спаси́бо	[*spasiba*]	**teşekkür ederim**
стихи́	[*stikhi*]	**şiir**
студе́нт	[*student*]	**öğrenci** *(e)*
студе́нтка	[*studentka*]	**öğrenci** *(d)*
я понима́ю	[*ya panimayu*]	**ben anlıyorum**

Как по-ру́сски...?	[*Kak pa-russki..?*]	**Rusçası ... nasıl olur?**
Как по-англи́йски...?	[*Kak pa-angliyski...?*]	**İngilizcesi ... nasıl olur?**

DİLBİLGİSİ

Şimdiki Zamanda şahıslara göre II. Grup eklerle çekilen fiiller

Rusça fiillerin mastar takıları: **-ть, -чь, -ти** şeklindedir.

Говори́ – ть	**I**	(fiilin mastar şekli)		konuşmak
говор...		(fiilin çekim kökü)		
Я говор...	+ю	говорю́		[Ya *gavaryu.*]
Ты...	+ишь	говори́шь		[Tıy *gavariş'.*]
Он...	+ит	говори́т		[On *gavarit.*]
Она	...	+ит	говори́т	[Ana *gavarit.*]
Оно	...	+ит	говори́т	[Ano *gavarit.*]
Мы	...	+им	говори́м	[Mıy *gavarim.*]

Вы...	+ите	говори́те		[Vıy *gavarite.*]
Они	...	+ят	говоря́т	[Ani *gavaryat*].

Benzer şekilde II. Gurup eklerle düzenli olarak çekilen aşağıdaki fiilleri yukarıdaki modele göre çekiniz.

Люби́ть	**II**	(fiilin mastar şekli)	**sevmek**
Люб...		(fiilin çekim kökü)	
Я	+ю	..... .	[Ya *lüblu.*]
Ты	+ишь	..... .	[Tıy *lübiş'.*]
Он	+ит	.....	[On .....*it.*]
Она.....	+ит	.....	[Ana .....*it.*]
Оно.....	+ит	.....	[Ano .....*it.*]
Мы.....	+им	.....	[Mıy .....*im.*]
Вы.....	+ите	.....	[Vıy .....*ite.*]
Они.....	+ят	.....	[Ani .....*yat*].

Учи́ть			
Я	+у	.....	[Ya *uçu.*]
Ты	+ишь	.....	[Tıy .....*iş'.*]
Он	+ит	.....	[On .....*it.*]
Она.....	+ит	.....	[Ana .....*it.*]
Оно.....	+ит	.....	[Ano .....*it.*]
Мы.....	+им	.....	[Mıy .....*im.*]
Вы.....	+ите	.....	[Vıy .....*ite.*]
Они.....	+ат	.....	[Ani .....*at*].

Он говори́т.	[*on gavarit*]	**O konuşuyor/konuşur.**
Он говори́т по-русски.	[*on gavarit paruski*]	**O Rusça konuşuyor/konuşur.**

2. **Bağlaç yerine tire** – Rusçada eğer bir cümlede özne ve yüklem beraber isim olarak belirtilmişse, aralarında tire işareti konulur (konuşurken vurgu ile ayrılır):

Benim ağabeyim öğrencidir. Мой брат – студе́нт. [*Moy brat – student.*]

Nina, 'Benim vatanım Rusya.', diyor.	**Нина говори́т: "Моя́ ро́дина – Росси́я.**
	Nina gavarit: "Maya rodina – Rassiya.
Ben bayan öğrenciyim.	**Я студе́нтка.**
	Ya studentka.
Ben Rusça konuşurum ve İngilizceyi anlarım.	**Я говорю́ по-ру́сски и понима́ю по-англи́йски.**
	Ya gavaryu pa-russki i panımayu pa-angliyski.
Türkçede 'мир' kelimesini nasıl olduğunu bilirim."	**Я зна́ю как по Туре́цки сло́во 'мир' ".**
	Ya znayu kak pa Turetski slova 'mir' ".
Anna, ' İşte benim annem, İşte benim kardeşim Aleksey', diyor.	**Анна говори́т: "Вот моя́ мать, вот мой брат Алексе́й.**
	Anna gavarit: "Vot maya mat' Vot moy brat Aleksey
Benim kardeşim öğrencidir.	**Мой брат – студе́нт.**
	Moy brat – student.
O Rusça ve İngilizce konuşur.	**Он говори́т по-ру́сски и по-англи́йски.**
	On gavarit pa-russki i pa-angliyski
O, sporu sever.	**Он лю́бит спорт."**
	On lyubit sport."
Burada ders var.	**Здесь идёт уро́к.**
	Zdes' idyot urok.
Benim yerim burası.	**Моё ме́сто здесь.**
	Mayo mesta zdes'.
İşte tahta ve tebeşir.	**Вот доска́ и мел.**
	Vota daska i mel.
İşte benim kitabım.	**Вот моя́ кни́га.**
	Vot maya kniga.
Bu şiirdir.	**Это стихи́.**
	Eta stikhi.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI:

1. ***Л* harfinin okunuşu nasıldır, yazınız?**

   Л. harfinin okunuşu: el

2. **Aşağıdaki kelimeleri iki ayrı guruba ayırınız:**

   a. yumuşak л harfı olanlar: люк, я гуляю, лето, вдали, я люблю, самолет, налево, лес, культура, бульвар.

   b. sert л harfı olanlar:полка, слон, голова, налево, лук, холодно, молоко, масло.

3. **Aşağıdaki kelimelerde yumuşak ve sert *л* harflerini karşılaştırınız:**

   лук-люк; флот-самолёт.

4. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Моя́ ко́мната спра́ва.

   b. Большо́й зал сле́ва.

   c. Там пою́т хо́ром.

   d. Я ухожу́.

   e. Вот молоко́.

   f. Вот кора́бль.

ALIŞTIRMALAR:

1. **Aşağıdakileri Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Ben Rusça konuşurum ve İngilizce'yi anlarım.

   b. Viktor, "Ben öğrenciyim. Benim vatanım Rusya.", diyor

   c. Ben bunu biliyorum.

   d. Rusça'da bu kelime nasıl olur?

DERS - 9

HARFLER VE SES KARŞILIKLARI

1. Vurgusuz: e ve я

2. İsim Cinsleri: -ь, -я, -e ile biten isimler

3. Olumsuzluk takısı: не

1. **Vurgusuz e ve я.** – Vurgusuz hecelerde **e** çok zayıf telâffuz edilir ve 'i' sesine yakın okunur.

Telaffuz Çalışması:

Земля́	[*Zimlya*]	**zemin**	по́ле	[*pole*]	**tarla**
Стена́	[*stina*]	**duvar**	мо́ре	[*more*]	**deniz**
Сестра́	[*sistra*]	**abla**	се́вер	[*sevir*]	**kuzey**
Весна́	[*visna*]	**ilkbahar**	на се́вер	[*na sevir*]	**kuzeye**
Река́	[*rika*]	**ırmak**	он зна́ет	[*on znayit*]	**o biliyor**
Далеко́	[*daliko*]	**uzak**	он гуля́ет	[*on gulyayit*]	**o geziyor**
Немно́го	[*nimnoga*]	**biraz**	тепло́	[*tiplo*]	**sıcak**
Лети́т	[*litit*]	**uçuyor**	он рабо́тает	[*on rabotayit*]	**o çalışıyor**

Vurgusuz hecelerde **я** vurgulu hecelere nazaran çok daha zayıf telâffuz edilir:

Ви́тя	[*Vitya*]	***Viktor'un* küçüğü**
Дя́дя	[*dyadya*]	**amca**
Неде́ля	[*nidelya*]	**hafta**
Ня́ня	[*nyanya*]	**çocuk bakıcısı**
Сего́дня	[*sivodnya*]	**bügün**
тётя	[*tyotya*]	**teyze**

DİLBİLGİSİ

1. Rusça isimlerin cinsleri: - ь, - я, - e. ile biten İsimler

a) **– ь** ünsüz harfiyle biten isimler eril ya da dişil olabilirler:

конь *e*	[*kon'*]	**at**	мать *d*	[*mat'*]	**anne**
ого́нь *e*	[agon']	**ateş**	ра́дость *d*	[radost']	**mutluluk**

b) – я ile biten isimler genelde dişildir, az sayıda eril cins vardır:

няня *d*	[*nyanya*]	**çocuk bakıcısı**
неделя *d*	[*nidelya*]	**hafta**

– я ile biten eril isim azdır, ama onlar kolay bir şekilde belirlenebilir, çünkü onlar ya insanı ya da eril şahıs isimlerinin küçük adlarını gösterirler:

дядя *e*	[*dyadya*]	**amca**
Витя *e*	[*Vitya*]	**Viktor isminin tanıdıklar arasında kullanılan formu**
Володя	[*Valodya*]	**Vladimir isminin tanıdıklar arasında kullanılan formu**

c) – е ile biten isimler nötr cinstirler:

пóле *n* [*poli*] **tarla** мóре n [*mori*] **deniz**

2.- Şimdiki zamanın üçüncü tekil şahsı çekim eki. – Rusça'da I. Grup eklerle çekilen fiillerin çoğu üçüncü tekil şahsı çekim eki olarak – **ет**'i alır:

он знáет.	[*on znayet*]	**O biliyor**
он рабóтает.	[*on rabotayet*]	**O çalışıyor**
он понимает.		
Он думает.		

3. Olumsuz takısı *не:* ilgili olduğu sözcüğün hemen önünde bulunur.

Я **не** понимáю.	[*Ya ni panimayu.*]	**Ben anlamıyorum.**
Это **не** рóза.	[*Eta ni roza*]	**Bu gül değil.**

İlkbahar mevsimi, sıcak.	**Весна́. Тепло́.** *Visna. Tiplo.*
Benim ablam geziyor.	**Моя́ сестра́ гуля́ет.** *Maya sistra gulyayet.*
Solda tarla var.	**Нале́во по́ле.** *Naleva pole.*

Orada orman ve ırmak var.	**Там лес и река́.** *Tam les i rika.*
İşte deniz.	**Вот мо́ре.** *Vot more.*
Gemi gidiyor.	**Идёт кора́бль.** *İdyot karabl.*
Kara uzaktadır.	**Земля́ далеко́.** *Zimlya daliko.*
Uzakta Uçak uçuyor.	**Вдали́ лети́т самолёт.** *Vdali litit samalyot.*
O kuzeye uçuyor.	**Он лети́т на се́вер.** *On litit na sevir.*
İşte fabrika.	**Вот фа́брика.** *Vot fabrika.*
Burada benim amcam çalışıyor.	**Здесь рабо́тает мой дя́дя.** *Zdes' rabotayit moy dyadya.*
Burada benim ablam çalışıyor.	**Здесь рабо́тает моя́ сестра́.** *Zdes rabotayit maya sistra.*
Volodya öğrencidir.	**Воло́дя - студе́нт.** *Valodya – student.*
O, Rusça konuşuyor ve biraz Türkçe anlıyor.	**Он говори́т по-ру́сски и немно́го понима́ет по-туре́цки.** *On gavarit pa-russki nimnogo panimayit pa turetski.*
Türkçe'de «неделя» kelimesi nasıldır?	**Как по-туре́цки слово "неде́ля"?** *Kak pa-turtski slovo "nidelya"?*
Volodya bunu biliyor.	**Воло́дя это зна́ет.** *Valodya eta znayit.*
Bügün soğuk.	**Сего́дня хо́лодно.** *Sivodnya kholadna.*
Nina gezmiyor.	**Ни́на не гуля́ет.** *Nina ni gulyayit*
Benim ablam eve gidiyor.	**Моя́ сестра́ е́дет домо́й.** *Maya sistra edit damoy.*

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. Aşağıdakileri Rusça'ya çeviriniz:

a. Я говорю на русском и понимаю по-английски.

b. Виктор говорит: «Я ученик. Моя родина Россия.»

c. Я это знаю.

d. Как на русском будет это слово?

ALIŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki kelimelerin cinslerini belirleyiniz:

Весна́, стена́, земля, по́ле, се́вер, река́, неде́ля

2. Rusça'ya çeviriniz:

a. Benim ablam öğrencidir.

b. O Rusça'yı anlıyor.

c. Bugün soğuktur, o gezmeye gitmeyecek.

DERS - 10

HARFLER VE SES KARŞILIKLARI

1. ы ünlü harfi

2. ц Ünsüz harfı ve bu harften sonra gelen ünlülerin gösterilişi

1. *ы* ünlü harfı. – **ы** sesi aynen Türkçedeki 'ı' harfı gibidir. Rusçada **ы** harfı, hiç bir zaman, kelimenin başına gelmez, ve hep sert ünsüzden sonra gelir. Rusçada **ы** ve **и** harflerini birbirinden ayırt edebilmek çok önemlidir, çünkü bu harflerin karıştırılması bir kelimenin anlamını değiştirebilir:

ми́ло [*mila*] **hoş bir biçimde** мы́ло [*mıla*] **sabun**

Telaffuz Çalışması:

Бы́стро	[*Bıstra*]	**çabuk**
вы	[*vıy*]	**siz**
высоко́	[*vısako*]	**yüksek**
ды́ня	[*dınya*]	**kavun**
мы	[*mıy*]	**siz**
на ры́нок	[*na rınak*]	**pazara**
ры́ба	[*rıba*]	**balık**
ры́нок	[*rınak*]	**pazar**
сын	[*sın*]	**oğul**
сыр	[*sır*]	**peynir**
ты	[*tıy*]	**sen**
ты́ква	[*tıkva*]	**balkabağı**
фру́кты	[*fruktı*]	**meyve**

2. *ц* çift sesli ünsüz harfı ve bu harftan sonra gelen ünlülerin gösterilişi. – **ц** harfı 'ts' seslerin kombinasyonudur. Sürekli sert okunan bir ünsüzdür. Türkçede çift sesli ünlü ya da ünsüz harf yoktur.

и harfleri **ц** harfından sonra **ы** 'ı' olarak okunur

цифра [цыфра] **rakam**	цыган **çingene**	цирк [цырк] **sirk**
[*tsıfra*]	[*tsıgan*]	[*tsırk*]

ц harfında sonra gelen **е** harfı sert **э** olarak okunur:

центр [цэнтр] **merkez** цех [цэх] **atölye**

tsentr *tsekh*

Telaffuz Çalışması

кузне́ц	[*kuznets*]	**demirci**
оте́ц	[*atets*]	**baba**
офице́р	[*afitser*]	**subay**
певе́ц	[*pivets*	**şarkıcı** *(e)*
певи́ца	[*pivitsa*]	**şarkıcı** *(d)*
по-францу́зски	[*pa-frantsuski*]	**Fransızca**
пти́ца	[*ptitsa*]	**kuş**
столи́ца	[*stalitsa*]	**başkent**
сцена́	[*stsina*]	**sahne**
у́лица	[*ulitsa*]	**sokak**

Bahar. Bügün hava sıcak.	**Весна́. Сего́дня тепло́.**
	Sivodnya tiplo. Visna.
Yükseklerde bir kuş uçuyor.	**Высоко́ лети́т пти́ца.**
	Vısako litit ptitsa.
Ben hızlı gidiyorum.	**Я иду́ бы́стро.**
	Ya idu bıstra.
Ben Pazara gidiyorum.	**Я иду́ на ры́нок.**
	Ya idu na rınak.
Orada meyve var.	**Там фру́кты.**
	Tam fruktı
Benim oğlum meyveyi sever.	**Мой сын лю́бит фру́кты.**
	Moy sın lübit fruktı
İşte Pazar.	**Вот ры́нок.**
	Vot rınak
Bu kavun mu?	**Это ды́ня?**
	Eta dınya?
Hayır, bu balkabağı.	**Нет, э́то ты́ква.**
	Net, eta tıkva

Orada ise yağ ve peynir var.	**А там ма́сло и сыр.**
	A tam masla i sır.
Balık nerede?	**Где ры́ба?**
	Gde rıba?
Balık burada.	**Ры́ба здесь.**
	Rıba zdes'.
Solda "Цветной" bulvarı var.	**Нале́во Цветно́й бульва́р.**
	Naleva Tsvetnoy bıl'var
Burada sirk var.	**Здесь цирк.**
	zdes' tsırk.
Benim kardeşim şarkıcıdır.	**Мой брат – певе́ц.**
	Moy brat-pivets.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Aşağıdaki kelimelerin cinslerini belirleyiniz:**

   Eril cins (женский род): север.

   Dişil cins (мужской род): весна,стена,земля,река,неделя.

   Nötr cins (средний род): поле.

2. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Моя сестра студентка.

   b. Она понимает по-русски.

   c. Сегодня холодно, она не пойдет гулять.

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıdaki cümleleri Rusça'ya çeviriniz.**

   a. Ben şarkıcıyım.

   b. Bugün benim konserim var.

   c. O *(d)* sirke gidiyor.

   d. O *(e)* sirki sever.

DERS - 11

HARFLER VE SES KARŞILIKLARI

1. ж, ш ünsüzleri ve onların sonunda gelen ünlülerin gösterilişi.

2. наш, ваш birinci ve ikinci çoğul şahıs İyelik Zamirleri.

1. *ж, ш* sürekli sert ünsüzleri ve onlardan sonra gelen ünlülerin okunuşu. – ж ve **ш** Türkçe'deki **'j'** ve **'ş'** gibi okunurlar.

Bu iki harf sürekli sert sesle okunurlar. **е** ve **и** harfleri bunlardan sonra geldiklerinde **э** ve **ы** sesleriyle okunurlar. Bunlar **ж** ve **ш**'den sonra hiç bir şekilde bulunmazlar; onların yerine **е** ve **и** harfleri kullanılır, ama **э** ve **ы** gibi telâffuz edilirler.

инженéр	[инжынéр]	(*injıner*)	**mühendis**
жизнь	[жызнь]	(*jızn'*)	**hayat**
шесть	[шэсть]	(*şest*)	**altı**
машина	[машына]	(*maşına*)	**makina**

OKUMA ÇALIŞMASI

гражданин	[*grajdanin*]	vatandaş (e)
граждáнка	[grajdanka]	vatandaş (d)
инженéр	[*injıner*]	mühendis
тóже	[*toji*]	da
пожáлуйста	[*pajalusta*]	lütfen; büyürün
жизнь	[jızn']	hayat (d)
журнáл	[*jurnal*]	magazine
Жилин	[*Jilin*]	eril soyadı

Not. - пожáлуйста kelimesindeki **й** harfi okunmaz, düşer.

ваш	[*vaş*]	sizin	**Máша**	[*Maşa*]	Maşa
машина	[*maşına*]	makine	**наш**	[*naş*]	bizim
хорошó	[*kharaşo*]	iyi, hoş (zr)	**дéвушка**	[*devuşka*]	kız
он пишет	[*on pişit*]	o yazıyor	**шкóла**	[*şkola*]	okul
я пишý	[*ya pişu*]	ben yazıyorum	**шкаф**	[*şkaf*]	dolap

DİLBİLGİSİ

***наш, ваш Çoğul* İyelik Zamirleri. – Önünde bulunup niteledikleri isimlerin cinsiyetine bağlı olarak** bu zamirlerin üç şekli vardır. Rusça'da İyelik Zamirleri ile İyelik Sıfatları arasında hiçbir fark yoktur. Böylece **наш (на́ша, на́ше)**'nın karşılığı 'bizim' ve 'bizimki', **ваш (ва́ша, ва́ше)**'nın karşılığı da 'sizin' ve 'sizinki'dir.

Eril	Dişil	Cinssiz
наш брат **bizim** kardeşimiz *naş brat*	**наша** сестра **bizim** kız kardeşimiz *naşa sistra*	**наше** окно **bizim** penceremiz *naşe akno*
ваш брат **sizin** ağabeyiniz *vaş brat*	**ваша** сестра **sizin** kız kardeşiniz *vaşa sistra*	**ваше** окно **sizin** pencereniz *vaşe akno*

Belgelerde ve mektuplarda saygı hitabı yapıldığında, **ваш'ın** ilk harfi büyük **В** harfiyle yazılır.

Mühendis Jılin Rusya vatandaşıdır.	**Инжене́р Жилин – гражданин России.** *İnjıner Jılin – grajdanin Rassii.*
Benim ablam Rusya vatandaşıdır.	**Моя сестра́ – граждáнка России.** *Maya sistra – grajdanka Rassii.*
Sizin oğlunuz öğrenci mi?	**Ваш сын студе́нт?** *Vaş sın student?*
Hayır, o mühendis.	**- Нет, он инжене́р.** *Net, on injıner.*
Benim ağabeyim de mühendis.	**Мой брат то́же инжене́р.** *Moy brat toji injıner.*
« Kültür ve Hayat » dergisi nerede?	**Где журна́л «Культу́ра и жизнь»?** *Gde jurnal « Kultura i jızn » ?*
İşte burada, buyrun. – Teşekkürler.	**Вот он, пожа́луйста. – Спасибо.** *Vot on, pojalusta. – Spasiba.*
Ben Fransızca yazıyorum.	**Я пишу́ по-францу́зски.** *Ya pishu po-frantsuski.*

Bizim oğlumuz çok iyi Rusça konuşuyor.	**Наш сын хорошó говорит по-рýсски**
	Naş sın kharaşo gavarit pa – russki
ve iyi İngilizce anlıyor.	**и понимáет по-английски.**
	i panimayet pa – angliski.
Maşa iyi Fransızca konuşuyor ve yazıyor.	**Máша хорошó говорит и пишет по-францýзски.**
	Maşa kharaşo gavarit i pishit pa-frantsuski
Bu bizim okulumuz.	**Это нáша шкóла.**
	Eta naşa şkola.
İşte bizim penceremiz.	**Вот нáше окнó.**
	Vot naşe akno.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Aşağıdaki cümleleri Rusça'ya çeviriniz.**
   a. Я певец.
   b. Сегодня будет мой конерт.
   c. Она ходит в цирк.
   d. Он любит цирк.

ALIŞTIRMALAR

1. ***ж*** **ve** ***ш*** harfleri okuyunuz.
2. **Aşağıdaki isimlerin cinslerini belirtiniz ve** ***наш*** **veya** ***ваш*** **iyelik zamirlerinin uygun formlarıyla kullanınız.**
   Örnek: наш стол *(e);* наша школа *(d);* наше слово *(n)*
   журнáл, машина, мéсто, земля, пóле, корáбль, дéвушка.
3. **Rusça'ya çeviriniz:**
   a. Bizim babamız burada çalışıyor. O bir mühendistir.
      O Rusya vatandaşıdır.
   b. Maşa da Rusya vatandaşıdır. O öğrencidir.
   c. Bizim dolabımız soldadır.
   d. Senin masan sağdadır.
   e. Senin kitabın buradadır.
   f. Ben Rusça yazıyorum.

DERS - 12

HARFLER VE SES KARŞILIKLARI

1. ч ve щ ünsüzleri

2. ж, -ч, -ш, -щ ve -жь, -чь, -шь, -щь ile biten İsimlerin Cinsleri

1. *ч* ve *щ* ünsüzleri. – **ч** Türkçe'deki '**ç**' sesi gibidir.

щ yumuşatılmış ve uzatılmış **шш** 'şş' gibi telâffuz edilebilir, ya da **шч** 'şç' birleşimi gibi. Türkçe'de böyle bir çift sesli ünsüz harf yoktur.

ч ve **щ** ikisi de sürekli yumuşak ünsüzdürler; bunlar **ё, е** ve **и** ve de **а, о, у**'den sonra geldiklerinde de aynen telaffuz edilirler. Bu iki harftten sonra **ю** veya **я** asla gelmez.

ч, щ veya **ж, ш** harflerin'den sonra gelen yumuşatma işareti (**ь**) bu harflerin telâffuzlerini asla değiştirmez, bunun yalnız gramatikal anlamı var.

Okuma Çalışması

о́вощи	[*ovaşçi*]	**sebze**
о́чень	[*oçin*]	**çok, pek, gayet**
вещь	[*veşç'*]	**eşya** (d)
Врач	[*vraç*]	**doktor**
ещё	[*yişço*]	**daha**
защи́та	[*zaşçita*]	**savunma**
он чита́ет	[*on çitayit*]	**o okuyor**
плащ	[*plaş*]	**yağmurluk**
проща́й	[*praşçay*]	**hoşçakal**
прощайте	[*praşçayte*]	**hoşçakalınız**
рабо́чий	[*raboçiy*]	**işçi**
сейча́с	[*siyças*]	**şimdi**
това́рищ	[*tavarişç*]	**yoldaş**
учёбник	[*uçebnik*]	**ders kitabı**
Учи́тель	[*uçitel'*]	**öğretmen**
Учи́тельница	[*uçitelnitsa*]	**öğretmen** (d)
ча́сто	[*çasta*]	**sık sık**
чай	[*çay*]	**çay**

Щу́кин	[*Şçukin*]	**erkil soyadı**
щётка	[*şçotka*]	**fırça**
я чита́ю	[*ya çitayu*]	**ben okuyorum**

Прощайте, 'hoşça kalın' anlamında – çoğula hitapta kullanılır.

DİLBİLGİSİ

-ж, -ч, -ш, -щ **ve** ***-жь, -чь, -шь, -щь*** **ile biten İsimlerin Cinsleri.**

1. **-ж, -ч, -ш, -щ** ünsüzleri ile biten isimler *eril cinsdirler*:

врач	[*vraç*]	**doktor**
това́рищ	[*tavarişç*]	**yoldaş**
нож		
каранда́ш		

Not. – **това́рищ** ve **врач** gramatik olarak eril cinsten olsalar bile sadece erkek için değil aynı zamanda dişi cins için de kullanılırlar:

Анна – мой това́рищ. [*Anna – moy tavarişç.*]	**Anna benim yoldaşımdır.**
Моя сестра - врач. [*Maya sistra – vraç.*]	**Benim ablam doktordur.**

2. **-жь, -чь, -шь, -щь** ile biten isimler dişil cinsdirler

дочь	[*doç'*]	**kız çocuğu**
вещь	[*veşç'*]	**eşya**
рожь		

Benim kardeşim işçidir.	**Мой брат - рабочий.** *Moy brat – raboçiy.*
Benim ablam doktordur.	**Моя сестра - врач.** *Maya sistra – vraç.*
Benim kızım öğretmendir.	**Моя дочь -учительница.** *Maya doç – uçitelnitsa.*

Benim yoldaşım öğretmendir.	**Мой товарищ- учитель.**
	Moy tavarişç – uçitel.
İşte bizim ders kitabımız.	**Вот наш учебник.**
	Vot naş uçebnik.
Sizin kızınız metin okuyor.	**Ваша дочь читает текст.**
	Vaşa doç çitayet tekst.
O çok iyi Rusça okuyor.	**Она очень хорошо читает по-русски.**
	Ona oçen khoroşo çitayet po – russki.
Bizim öğretmenimiz şimdi dergi okuyor.	**Наш учитель сейчас читает журнал.**
	Naş uçitel siyças çitayit jurnal.
Ben de şimdi dergi okuyorum.	**Я тоже сейчас читаю журнал.**
	Ya toji siyças çitayu jurnal.
Ben sık sık «Kültür ve Hayat» dergisini okurum.	**Я часто читаю журнал «Культура и жизнь.»**
	Ya çasta çitayu jurnal «Kultura i jizn»
Yuriy Şçukin Türkçe'de «щётка» kelimesini biliyor.	**Юрий Щу́кин знает, как по- турецки слово «щётка».**
	Yuriy Şçukin znayit, kak pa – turetski slovo «şçotka».
Ben işçiyim.	**Я рабо́чий.**
	Ya raboçiy.
İşte bizim atölyemiz.	**Вот наш цех.**
	Vot naş tsekh.
Bizim oğlumuz sebze seviyor.	**Наш сын любит овощи.**
	Naş sın lyubit ovaşçi.
O meyveleri de seviyor.	**Ещё он любит фрукты.**
	Yişço on lubit fruktı.
Ben eve gidiyorum. Hoşçakal !	**Я еду домой.**
	Ya yedu damoy.
Hoşçakalın !	**Прощай !**
	Praşçay !
Hoşçakalın !	**Прощайте!**
	Praşçayte !

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. Ж- je Ш- şe
2. **Aşağıdaki isimlerin cinslerini belirtiniz ve *наш* veya *ваш* iyelik zamirlerinin uygun formlarıyla kullanınız.**

   Наш журнал; наша машина; наше место; наша земля; наше поле;

   наш корабль; наша девушка.

   Ваш журнал; ваша машина; ваше место; ваша земля; ваше поле;

   ваш корабль; ваша девушка.
3. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Наш отец работает здесь. Он инженер. Он гражданин России;

   b. Маша тоже гражданка России. Она ученица;

   c. Наш шкаф слева;

   d. Твой стол справа;

   e. Твоя книга здесь;

   f. Я пишу на русском.

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıdaki harfleri adlandırınız:**

   ц, ж, ш, ч, щ
2. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Yoldaş Şçukin şimdi okuyor.

   b. Benim kızım sık sık "Kültür ve Hayat" dergisini okuyor.

   c. Ben şimdi çalışıyorum.

DERS - 13

HARFLER VE SES KARŞILIKLARI

1. Ayırma İşaretleri olarak ь ve ъ harfleri.

2. Sürekli ve Süreksiz Ünsüzler.

3. Ünsüzlerin ses değiştirmesi.

1. Ayırma İşaretleri olarak ь ve ъ harfleri. – **ь** harfi sadece ondan önce gelen ünsüzün yumuşak olduğunu göstermek için kullanılmaz (örn. **мать** 'anne'), aynı anda ayırma işareti olarak da kullanılır, örneğin yumuşak ünsüzün ve ünlünün arasında **й** sesinin var olduğunu göstermek için; **семья** 'aile' kelimesinde olduğu gibi.

ъ harfi de ayırma işareti olarak karşımıza çıkar. Özellikle **я, е, ё, ю** harflerinden önce gelen sest ünsüzle biten öneklerde karşımıza çıkar. Örnek: **съезд** *(s'yezd)* 'kongre'.

ь ve **ъ** harfleri asla kelimenin başında bulunmazlar.

Bildiğiniz gibi **ь** harfi **мягкий знак** (myakhkiy znak) 'yumuşak işaret; **ъ** harfin adı da **твёрдый знак** (tvyordıy znak) 'sert işaret' olarak bilinirler.

Telaffuz Çalışması:

бельё	[*bil'yo*]	çamaşır
объявле́ние	[*ab'yavleniye*]	ilan
Она́ шьёт.	[*ana ş'yot*]	o dikiyor
пла́тье	[*plat'ye*]	elbise
подъе́зд	[*pad'yezt*]	kapı boşluğu
подъём	[*pad'yom*]	yükseliş
семья́	[*sim'ya*]	aile
статья́	[*stat'ya*]	madde
съезд	[*s'yezt*]	kongre
Татья́на	[*tat'yana*]	bayan ismi
я шью.	[*ya ş'yu*]	ben dikiyorum

3. **Ünsüzlerin ses değiştirmesi.** – Rusça'da sürekli ünsüzler kelimenin sonunda geldiğinde daha güçsüz telâffuz edilirler. Bunun sonucunda sürekli ünsüzler: **б, в, г, д, з, ж** süreksiz karşıtları olan: **п, ф, к, т, с, ш** olarak telâffuz edilirler. Örneğin:

Telaffuz Çalışması:

б → п:	хлеб	[*khlep*]	**ekmek**
	клуб	[*klup*]	**kulüp**
в → ф:	Иванóв	[*İvanof*]	***erkil soyadı***
	Киев	[*Kiyef*]	**Kiev**
г → к:	друг	[*druk*]	**arkadaş**
	снег	[*snek*]	**kar**
д → т:	сад	[*sat*]	**bahçe**
	завóд	[*zavot*]	**fabrika**
ж →ш:	нож	[*noş*]	**bıçak**
з → с:	колхóз	[*kalkhos*]	**ortak çiftlik**
	морóз	[*maros*]	**don**

Sürekli ve süreksiz ünsüzlerin ikisi kelime sonunda ses değiştirirler. Kelime yumuşak işaretle bitiyor olsa dahi bu durum değişmez. Örneğin, **любóвь** (lyubof) 'aşk' kelimenin sonundaki **вь, фь** [любóфь] olarak telâffuz edilir.

Sürekli ve süreksiz ünsüzlerin bir kelime başında ya da kelime içinde yan yana bulunmaları halinde de okunuştaki bu değişim gerçekleşir.

Örneğin, **всюду** (fsyudu) 'her yer' kelimesindeki **в** sessiz ünsüzü olan **с** 'den önce geldiği için **ф** [фсюду] olarak okunur; **лóдка** (lotka) 'kayık' kelimesindeki **д** sessiz ünsüzü olan **к** 'den önce geldiği için **т** [лóтка] olarak okunur; **лóжка** (loşka) 'kaşık' kelimesinde **к**'den önce gelen **ж, ш** [лóшка] olarak okunur; **вход** (fkhot) 'giriş' kelimesinde **х**'den önce gelen **в ф** [фхот] olarak okunur.

İşte bizim ailemiz:	**Вот нáша семья:**
	Vot naşa sim'ya:
bizim babamız,	**наш отéц,**
	naş atets,

bizim annemiz,	**на́ша мать,**
	naşa mat',
benim kardeşim Aleksey,	**мой брат Алексе́й,**
	moy brat Aliksey,
benim ablam Tatyana ve ben.	**моя сестра́ Татьяна и я.**
	maya sistra Tatyana i ya.
Ben şimdi çalışıyorum:	**Сейча́с я рабо́таю:**
	Siyças ya rabotayu:
Ben çamaşır dikiyorum.	**я шью бельё.**
	ya şyu bil'yo.
Tatyana çamaşır dikiyor.	**Татьяна шьёт пла́тье.**
	Tatyana şyot platye.
İşte fabrika.	**Вот заво́д.**
	Vot zavot.
Burada bizim arkadaşımız Viktor İvanov çalışıyor.	**Здесь рабо́тает наш друг Виктор Ива́нов.**
	Sdes rabotait naş druk Viktor İvanof.
Solda bahçe, sağda ev var.	**Нале́во сад, напра́во дом.**
	Naleva sat, naprava dom.
Bu bizim kulübümüz.	**Это наш клуб.**
	Eta naş klup.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Aşağıdaki harfleri adlandırınız:**
   Ц- tse; Ж- je; Ш- şa; Ч- çe; Щ- şça.

2. **Rusça'ya çeviriniz:**
   a. Товарищ Щукин сейчас читает.
   b. Моя дочь часто читает журнал «Культура и Жизнь».
   c. Я сейчас работаю.

ALIŞTIRMALAR:

1. **Aşağıdaki kelimelerin sürekli ve süreksiz ünsüzlerini belirtiniz:**
   ко́мната, ла́мпа, ро́за, о́вощи, цех, то́же, рыба.

2. **Aşağıda verilen kelimelerin son ünsüzlerin telâffuz biçimlerini belirtiniz:**

   съезд, колхóз, рожь, снег, хлеб.

3. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Bu bir dergidir.

   b. Burada benim makelem ve senin ilanın.

   c. Benim annem elbise dikiyor.

   d. Bu bizim kulübümüz. İşte giriş.

DERS – 14

GENEL TEKRAR

1. Rus Dili Alfabesi – Rus Dili alfabesinde 33 harf vardır.10 adedi ünlü, yirmi bir tanesi ünsüz ve iki işaret (yumuşak işareti – **ь** (мягкий знак) ünsüzlerin yumuşak okunacaklarını gösterir, aynı zamanda ayırma işaretidir, ve sert işaret – **ъ** (твёрдый знак) aynı zamanda ayırma işaretidir.)

2. Ünlüler – Rusça'da farklı ses karşılığına sahip altı tane ünlü ses bulunmaktadır: **а, э, о, у, ы, и; я, е, ё, ю** çift sesli ünlüleri ise sert ünlü seslerin (**а, о, у, ы**) yumuşak alternatifleridir.

я, е, ё, ю ve **и;** 15 adet ünsüzün sonrasında geldiklerinde onların yumuşak sesle okunacaklarını gösterirler.

не́бо	[*neba*]	**gök**
мир	[*mir*]	**barış**
люди	[lyudi]	**insanlar**

Rusça'daki bütün ünlüler vurgusuz hallerde alçak sesle telâffuz edilirler. Yalnız vurgulu heceden önce ve sonra gelen **'о'** ünlüsü tam bir **'а'** gibi telâffuz edilir:

о → а		çok zayıf **е, я**	
Москва́	Moskova	сестра́	abla
Maskva		*sistra*	
она́ O (d)	язы́к	dil	
ana	*yazık*		

3. Ünsüzler – Rusça'da sürekli sert ve yumuşak ünsüzler bulunmaktadırlar:

a) **ж, ш, ц** ünsüzleri her zaman sert sesle okunurlar.

b) **ч, щ, й** ünsüzleri her zaman yumuşak sesle okunurlar

c) **г, к, х** gırtlak ünsüzleri de **е** ve **и** harflerinden önce bulunduklarında yumuşak sesle okunurlar.

d) Diğer 12 adet ünsüz ya sert ya da yumuşak okunabilirler.
Ünsüzlerin yumuşak okunuşunu göstermek için, yazıda harfin üstüne apostrof (…d') konur.

б	в	д	з	л	м	н	п	р	с	т	ф
бь	вь	дь	зь	ль	мь	нь	пь	рь	сь	ть	фь

Ünsüzlerin yumuşaklığı yalnız **ь** harfi ile belirlenmez, aynı zamanda **е, ё, и, ю, я** harflerinden önceki konumlarında da yumuşak okunurlar.

4. İmla Kuralları

1. **ж, ч, ш, щ** harflerinden sonra hiçbir zaman **ы, ю, я** harfleri gelmezler.
2. Э harfi çok seyrek kullanılır. O **этот** (etat) 'bu' işaret zamiri ve yabancı kökenli kelimelerde bulunur:

экран		
аэрофло́т	[*aeraflot*]	**hava limanı**
аэродро́м	[*aeradrom*]	**hava alanı**

Not. – Bu kelimelerde yan yana bulunan **а** ve **э** harfleri iki ayrı net ses olarak telâffuz edilirler.

İşte masa.	**Вот стол.** *Vot stol.*
Burada tabak ve fincan, bıçak ve kaşık var.	**Здесь таре́лка и ча́шка, нож и ло́жка.** *Sdes tarelka i çaşka, noj i loşka.*
Orada ekmek, peynir, yağ ve bal var.	**Там хлеб, сыр, ма́сло и мёд.** *Tam khlep, sır, maslo i myod.*
İşte lapa pilav.	**Вот ка́ша.** *Vot kaşa.*
İşte kahve ve süt.	**Вот ко́фе и молоко́.** *Vot kofe i malako.*
Bu kahvaltıdır.	**Это за́втрак.** *Eta zaftrak.*
Şimdi öğle yemeği var.	**Сейча́с обе́д.** *Siyças abet.*
İşte masa.	**Вот стол.** *Vot stol.*
Burada tabak ve bardak, bıçak, çatal ve kaşık var.	**Здесь таре́лка и стака́н, нож, ви́лка и ло́жка.** *Sdes tarelka i stakan, noş, vilka i loşka.*

Orada et ve sebze var.	**Там мя́со и о́вощи.** *Tam myasa i ovaşçi.*
İçte kahve ve çay.	**Вот ко́фе и чай.** *Vot kofe i çay.*
Şimdi akşam yemeği.	**Сейча́с у́жин.** *Siyças ujin.*
İşte masa.	**Вот стол.** *Vot stol.*
İşte tabak, fincan ve bardak, bıçak, çatal ve kaşık.	**Здесь таре́лка, ча́шка и стака́н, нож, вилка и ло́жка.** *Sdes tarelka, çaşka i stakan, noş, vilka i loşka.*
Orada ekmek, balık ve sebze var.	**Там хлеб, рыба, о́вощи и фру́кты.** *Tam khlep, rıba, ovaşçi i fruktı.*
Bu çay ve süttür.	**Это чай и молоко́.** *Eta çay i malako.*
Bu çay mı?	**Это чай?** *Eta çay?*
Hayır, bu kahve.	**Нет, э́то ко́фе.** *Niyet, eta kofe.*

KELİMELER

у́жин	[*ujın*]	akşam yemeği
ви́лка	[*vika*]	çatal
за́втрак (в→ф)	[*zaftrak*]	kahvaltı
ко́фе	[*kofe*]	kahve (e)
ло́жка (ж→ш)	[*loşka*]	kaşık
мёд	[*myot*]	bal
мясо	[*myasa*]	et
обе́д	[*abet*]	öğle yemeği
стака́н	[*stakan*]	bardak
суп	[*sup*]	çorba
таре́лка	[*tarelka*]	tabak
ча́шка	[*çaşka*]	fincan

1 оди́н (bir) *adin*	**2 два** (iki) *dva*	**3 три** (üç) *tri*	**4 четы́ре** (dört) *çitıri*
5 пять (beş) *pyat'*	**6 шесть** (altı) *şest'*	**7 семь** (yedi) *sem'*	**8 во́семь** (sekiz) *vosim'*
9 де́вять (dokuz) *devit'*	**10 де́сять** on *desit'*		

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI:

1. **Aşağıdaki kelimelerin sürekli ve süreksiz ünsüzlerini belirtiniz:**
   a. комната: к, т-süreksiz ünsüzler;
   b. лампа: п-süreksiz ünsüzü;
   c. роза: р,з-sürekli ünsüzleri;
   d. овощи:в-sürekli,щ-süreksiz ünsüzü;
   e. цех: ц,х-süreksiz ünsüz;
   f. тоже:т-süreksiz ünsüzü, ж-sürekli ünsüzü;
   g. рыба:р,б-sürekli ünsüzleri.
2. **съезд:д-[d], колхо́з:з-[z], рожь:жь-[yumuşak j], снег:г-[g], хлеб:б-[b].**
3. **Rusçaya çeviriniz.**
   a. Это журнал.
   b. Здесь моя статья и твое объявление.
   c. Моя мама шьет платье.
   d. Это наш клуб.Вот вход.

ALIŞTIRMALAR

1. ***б, в, д, ж, з* olan sürekli ünsüzlerinin süreksiz ünsüz karşıtlarını yazınız.**
2. **Aşağıdaki kelimelerde kalın yazılan *о* harfi nasıl telâffuz edilir:**
   молоко́, горá, окно́, оно́.
3. **Rusça'ya çeviriniz:**
   a. Burada masa var.
      Orada tabak, gül ve bardak, çatal, bıçak ve kaşık var.
      Orada bir de ekmek, tereyağı, bal, süt ile çay, sebze ve meyve var.
   b. Benim ablam peyniri sever. Benim oğlum eti sever.

DERS - 15

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Soru zamirleri Кто? 'Kim?', Что? 'Ne?'

2. нет ve не olumsuzluk sözcüklerinin kullanımı.

3. но ve а bağlaçları.

DİLBİLGİSİ

1. **Soru Zamiri – Кто?** canlı varlıklar için kullanılır: insanlara, hayvanlara, kuşlara veya balıklara. Turkçedeki karşılığı ise '**Kim?**'dir.

Кто э́то? - Это мой брат.	Bu **Kim**? - Bu benim kardeşim.
Kto eta? Eta moy brat.	

Soru Zamiri – Что? Bitkilere ve cansız varlıklara karşı kullanılır. Türkçedeki karşılığı ise '**Ne?**'dir.

Что э́то? -Это кни́га.	Bu **nedir**? -Bu kitaptır.
Şto eta? - Eta kniga.	
Что э́то? -Это кни́га и тетра́дь.	Bu **nedir**? -Bu kitap ve defter.
Şto eta? - Eta kniga i titrat.	

2. **Olumsuz sözcüklerinin kullanımı.** – Rusçada 2 çeşit olumsuz bağlaç vardır: **нет** (niyet), Türkçede karşılığı 'hayır', 'evet'in zıt anlamı, ve **не**, Türkçede fiil kullanımında '**– ma**', fiilden farklı kullanımda ise '**değil**' anlamına gelir.
Нет sözcüğü kendi başına bir kısa cevap cümlesi olarak da kullanılabilir:

Он говорит по-русски?	- **Нет** O Rusça konuşuyor mu?-
On gavarit pa-ruski?-Net	- **Hayır**, konuşmuyor.
(Он **не** говорит по-русски.)	(**Hayır**, o Rusça konuşmuyor.)
(on ne gavarit pa-ruski)	

Olumsuz sorulan soruların cevabı olarak kullanılan **нет** Türkçede '**evet**' anlamına da gelebiliyor:

Он не говорит по-русски?	O Rusça **konuşmuyor, değil mi?**
On ni gavarit pa-ruski?	
- **Нет**, он не говорит.	- Hayır, konuşuyor.
- Net, on ni gavarit.	

не sözcüğü cümledeki bir kelimeye aittir ve ait olduğu kelimenin önünde kullanılır. Cümlenin anlamı ise **не** sözcüğünün kullanım yerine göre değişir. Karşılaştırınız:

Он **не говорит** по-русски.	O Rusça konuş**mu**yor.
On ni gavarit pa-ruski.	
Он говорит **не по-русски**.	O **Rusça** konuş**mu**yor.
On gavarit ne pa-ruski.	

3. Но ve **а bağlaçları.-** a) **но** bağlacının Türkçedeki karşılığı **'ama'**dır:

Я не говорю по-русски,	Ben Rusça **konuşmuyorum,**
Ya ni gavaryu pa-ruski,	
но понимаю.	**ama** anlıyorum.
no panimayu.	

b) **а** bağlacının Türkçedeki karşılığı olarak **'ve'** ve **'ama'** kullanılabilir:

Он читает, **а** я пишу.	O okuyor **ve** ben yazıyorum.
On çitayet, a ya pişu.	
Миша понимает по-русски,	Mişa **Rusça anlıyor**
Mişa panimayet pa-ruski	
а по-английски, нет.	**ama** İngilizce anlamıyor.
a pa angliyski , niyet.	

Eğer bir olumlu diyalog konuşmasında kullanılıyorsa, ve cümlenin başında ise, **а** bağlacı 've' anlamına gelir:

А это ваша газета.	**Ve** bu gazete de sizin.
A eta vaşa gazeta.	

KELİMELER - СЛОВА

кто?	[*kto*]	kim?
но	[*no*]	ama
Кто э́то?	[*kto eta?*]	bu kim?
а	[*a*]	ve, ama
что?	[*şto ?*]	ne?
каранда́ш	[*karandaş*]	kurşun kalem
Что э́то?	[*şto eta?*]	bu ne?
ру́чка	[*ruçka*]	tükenmez kalem

METİNLER - 1

O kim?	**Кто э́то?**
	Kto eta ?
O benim yoldaşım Vladimir.	**Это мой това́рищ Влади́мир.**
	Eta moy tavarişç Vladimir.
O Rus mu?	**Он ру́сский?**
	On russkiy ?
Evet, o Rus.	**-Да, он ру́сский.**
	Da, on russkiy.
Tatyana da Rus mu?	**А Татья́на ру́сская?**
	A Tatyana russkaya?
Evet, o da Rus.	**-Да, она́ то́же ру́сская.**
	Da, ana toji russkaya.
John Smith – Amerikalı mı?	**Джон Смит Америка́нец?**
	Djon Smit – amerikanets?
Hayır, o Amerikalı değil, o bir İngiliz.	**-Нет, он не америка́нец, он англича́нин.**
	Net, on ni amerikanets, on angliçanin.
Orada kim duruyor?	**Кто стои́т там?**
	Kto stait tam?
Bu İneko ve Lyu- Sin.	**-Это Инэко и Лю- Синь.**
	Eta İneko i Lyu – Sin.
Lyu – Sin Japon mu?	**Лю- Синь япо́нец?**
	Lyu – Sin – yaponets?

Hayır, o Çinli, İneko ise Japon.	**-Нет, он кита́ец, а Инэко япо́нка.** *Net, on kitayets, a İneko – yaponka.*
Peki ya burada kim oturuyor?	**А кто сидит здесь?** *A kto sidit zdes'?*
Sağda – Hintli Sita, Solda ise Çinli Li.	**-Напра́во индиа́нка Сита, а нале́во китаянка Ли.** *Naprava – indianka Sita, a naleva kitayanka Li.*
Li Rusça konuşabilir mi?	**Ли говори́т по ру́сски?** *Li gavarit pa russki?*
Evet, biraz.	**-Да, немно́го.** *Da, nimnoga.*
Hintli Raj Rusça konuşmuyor mu?	**А Индиец Радж не говори́т по ру́сски?** *A indiyits Radj ni gavarit parusski?*
Hayır, o kunuşuyor, ve de çok iyi.	**-Нет, он говори́т, и о́чень хорошо́.** *Net, on gavarit, i oçin kharaşo.*

METİNLER - 2

Bu ne?	**Что это?** *Şto eta?*
Bu bizim gazetemiz.	**Это на́ша газе́та.** *Eta naşa gazeta.*
Bu ise kalem mi?	**А э́то каранда́ш?** *A eta karandaş?*
Hayır, bu kalem değil, bu tükenmez kalem.	**-Нет, это не каранда́ш, а ру́чка.** *Net, eta ni karandaş, a ruçka.*
Bu bloknot mu?	**Это блокно́т?** *Eta blaknot?*
Bu bloknot değil, bu defter.	**-Это не бло́кнот, а тетра́дь.** *Eta ni blaknot, a titrat.*
Bu dergi değil mi?	**Это не журна́л?** *Eta ni jurnal ?*
Hayır, bu dergi değil.	**-Нет, э́то не журна́л.** *Net, eta nijurnal.*

СЛОВА - KELİMELER

Ру́сский *e.* rus
ruskiy

ру́сская d. rus
ruskaya

америка́нец *e.* amerikalı .
amirikants

америка́нка *d.* amerikalı(kadın)
amirikanka

англича́нин *e.* ingiliz
angliçanin

англича́нка *d.* ingiliz(kadın)
angliçanka

стои́т ayakta duruyor
stait

япо́нец *e.* japon
yaponets

япо́нка *d.* japon(kadın)
yaponka

кита́ец *e.* çinli
kitayets

китая́нка *d.* çinli(kadın)
kitayanka

инди́ец *e.* hintli
indiyits

сиди́т oturuyor, oturmakta olan
sidit

индиа́нка *d.* hintli(kadın)
indianka

блокно́т bloknot
blaknot

тетра́дь defter
titrat'

Miktar sayıları: 11 одиннадцать, 12 двенадцать, 13 тринадцать, 14 четырнадцать, 15 пятнадцать, 16 шестнадцать, 17 семнадцать, 18 восемнадцать, 19 девятнадцать.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. ***б, в, д, ж, з* olan sürekli ünsüzlerinin süreksiz ünsüz karşıtlarını yazınız.**
   Б-п; В-ф; Д-т; Ж-ш; З-с.
2. **Aşağıdaki kelimelerde kalın yazılan *о* harfi nasıl telâffuz edilir:**
   мал(а)ко, г(а)ра, (а)кно, (а)но.
3. **Rusçaya çeviriniz.**
   a. Здесь есть стол. На нем лежат тарелка, цветок и стакан, вилка, нож и ложка. Также там есть хлеб, сливочное масло, мед, чай с молоком, овощи и фрукты.
   b. Моя сестра любит сыр. Мой сын любит мясо.

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıdaki kelimeleri iki gruba ayırınız:**
   a) кто? sorusunun cevabı olan kelimeler
   b) что? sorusunun cevabı olan kelimeler

   Örnek: a) Кто это? – Это студент.
   b) Что это? – Это книга.

   рабочий, индиец, поле, лес, студентка, самолёт, брат, масло, учитель, тетрадь, голова, хлеб, чай, рука, нога, весна, лето.

   [*raboçiy, indiets, pole, les, studentka, samalyot, brat, masla, uçitel, titrat, galava, hlep, çay, ruka,naga, visna, leta.*]

2. **Rusça'ya çeviriniz.**
   a. Bunlar nedir? - Onlar masa, sandalye, ve gece lambası.
   b. Bu kitap mıdır? - Hayır, bu kitap değil, bu bir defterdir.
   c. Bu kimdir? - Bu bizim öğretmenimizdir.
   d. O Rusça konuşabiliyor mu? - Hayır, o Rusça konuşamıyor,
   e. O Türkçe konuşabiliyor.

3. **англичанин ve англичанка** kelimelerini bildiğiniz başka milliyet bildiren sözcüklerle yer değiştiriniz.
   Он **англичанин**, она **англичанка**.
   [*On angliçanin, ana angliçanka.*]

DERS - 16

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. **Kelime kökü ve son ekleri.**
2. **Rusça isimlerin cinsleri.**
3. **Rusça soyadların -ов ve –ин ile bitimi.**
4. **Rusçada kelime yerleştirilmesi.**

DİLBİLGİSİ

1. **Kelime kökü ve son takıları:**

   Rusça dilbilgisinde her kelimenin farklı kısımlarını ayırabilmek çok önemlidir, özellikle kelimenin kökeni ve sonunu.

   Rusçada kelimelerin çoğunun sonu veya bitimi vardır. Yani Rusça sözcükler sonlarına aldıkları yapım ve çekim eklerine göre farklı görünümler alırlar. Değişen kısım, bir kelimenin başka kelimelerle olan ilişkisini bize göstermektedir.

   Студент читает. — Öğrenci **okuyor.**
   Student çitayet.

   Студенты читают. — Öğrenci**ler okuyorlar.**
   Student çitayet.

Yukarıdaki cümlede bir fiilin (**чита - ть**)şimdiki zaman çekim kökü ve ona eklenen şahıs çekim ekini görüyoruz. Fiilin son çekim eki de özneye göre değişmektedir.

Rusçada bazı kelimeler sadece kökden oluşabiliyor. Örneğin, **очень** (çok) ve **часто** (sık sık) kelimeleri sadece kökden oluşan kelimelerdendir. Zarflar çekim eki almadan kullanılırlar.

2. **İsim cinsleri**- İsimlerin insanları ve hayvanlara ait olanları, insanların ve hayvanların biyolojik cinsiyetine göre gruplandırılmaktadır:

брат *e.* erkek kardeş, kardeş	**сестра** *d.* kız kardeş
brat	*sistra*
тигр kaplan	**тигрица** dişi kaplan
tigr	*tigritsa*

Genellikle, ismin cinsi kelimenin son harfinden anlaşılabilir. Bu özellikle cansız nesneler için çok önemlidir.

Bitiş ünlüleri **-а, -я** (dişil isimlerde) ve **-о, -е** (nötr isimlerde) kelimenin sonunda gelir; daha sonra bunların duruma ve sıraya göre nasıl değiştiklerini göreceğiz.

Eril	**Dişil**	**Nötr**
1. Ünsüzler стол, дом, чай 2. Ünsüz + **ь** **День** 'gün' *Den'*	1. **-а** **страна́** **2. -я** **Зе́мля** 3. Ünsüz + **ь** **Ночь** 'gece' *Noç'*	1. **-о** **окно́** 2. **-е** **по́ле**

Bazı eril isimler **–а** ve **-я** ile biter, canlıların isimlerinin cinsiyeti doğrudan onların biyolojik cinsiyetiyle bağlantılı olduğundan kolayca farkedilir ve önüne gelen sıfat, sahiplik zamiri ve sıra sayıları da uygun takıyla kullanılır.

мужчина	erkek	**Ва́ня**	Иван'ın kıskası
mujşina		*Vanya*	*İvan*
дядя	amca, dayı	**Миша**	Михаил'ın kısası
dyadya		*Mişa*	*Mikhail*

Ünsüz + **ь** ile biten isimler dişil veya eril olabilir.

-жь, -чь, -шь, -щь ile biten isimler dişildir, örneğin, **ночь** *(noç')* 'gece', **рожь** *(roş')* 'çavdar'.

3. **Rusça soyadların *-ов* ve *–ин* ile bitimi.** - **-ов** ve **–ин** ile biten eril soyadları **–а** ile biterse dişil şeklini alır: **Ива́нов** – **Ива́нова**, **Никитин** – **Никитина.**

4. **Rusça'da kelime yerleştirilmesi.** – Rusçada kelime sırası pek onemli değildir. Kelime yerlerinin değiştirilmesi vurgu için kullanılır. Karşılaştırınız:

Машина рабо́тает. Makine çalışıyor.
Maşına rabotayet.

Рабо́тает маши́на. Calışıyor Makine

Rabotayet maşına

İkinci örnekte **Рабо́тает** kelimesi vurgulanmıştır.

KELİMELER - Слова

день	[*den'*]	gün
машина	[*maşına*]	makina, araba
мужчина	[*muşçina*]	erkek
ночь	[*noç'*]	gece
тигр	[*tigr*]	kaplan *(e)*
тигрица	[*tigritsa*]	kaplan *(d)*

METİN - Текст

Şimdi sabah. Güneş parlak aydınlanıyor.	**Утро. Со́лнце све́тит я́рко.** *Utro. Solntse svetiti yarka.*
Kolhoz "Zarya" mahsulü topluyor.	**Колхоз "Заря"убира́ет урожа́й.**
Biçerdöver çalışıyor.	**Рабо́тает комба́йн.** *Kalkhoz "Zarya"ubirayet yrajay. Rabotayet kambayn.*
Öğretmen Nikitin "Zarya" kolhozuna gidiyor.	**Учи́тель Никитин е́дет в колхо́з "Заря́".** *Uçitel' Nikitin yedit v kalkhoz "Zarya".*
Arabası hızlı gidiyor. Irmağa, hidroelektrik santrali ve köye kadar az kaldı.	**Автомоби́ль е́дет бы́стро. Уже́ недалеко́ река́, гидроста́нция и дере́вня.** *Avtamabil yedit bıstra. Uje nidaliko rika, gidrostanciya i direvnya.*
Sağdan ve soldan tarlalar var.	**Напра́во по́ле и нале́во по́ле.** *Naprava pole i naleva pole.*

Sağda çavdar ve buğday yetiştiriliyor. Solda patates, havuç ve soğan yetiştiriliyor.	**Напра́во растёт рожь и пшени́ца. Нале́во растёт карто́фель, морко́вь и лук.** *Naprava rastyot roj' i pşenitsa. Naleva rastyot kartofel', markof' i luk.*
Araba hızlı gidiyor.	**Маши́на[1] идёт бы́стро.** *Maşına idyot bıstra.*
Köye az kaldı.	**Дере́вня ужё недалеко́.** *Direvnya uje nidaliko.*
Yakınlarda okul, kütüphane ve külüp var.	**Недалеко́ шко́ла, библиоте́ка и клуб.** *Nidaliko şkola, bibliateka i klup.*

SORULAR VE CEVAPLAR:

- **Сейча́с день и́ли ночь?**
- Şimdi gündüz mü yoksa gece mi?
  Siyças den' ili noç'?

- **Сейча́с день.**
- Şimdi gündüz.
  Siyças den'.

- **Как све́тит со́лнце?**
- Güneş nasıldır?
  Kak svetit sontse?

- **Оно́ све́тит я́рко.**
- Güneş parlaktır.
  ano svetit yarka.

- **Кто е́дет в колхо́з "Заря́"?**
- Kolhoz "Zarya"ya kim gidiyor?
  Kto yedit v kalkhoz "Zarya"?

- **Учи́тель Ники́тин.**
- Öğretmen Nikitin.
  Uçitel' Nikitin.

- **Как е́дет автомоби́ль?**
- Otomobil nasıl gidiyor?
  Kak yedet avtamabil?

- **Он е́дет бы́стро.**
- Otomobil hızlı gidiyor.
- *On yedit bıstra.*

- **Что растёт напра́во?**
- Sağda ne yetiştiriliyor?
  Şto rastyot naprava?

- **Напра́во растёт рожь и пшени́ца.**
- Sağda çavdar & buğday yetiştiriliyor.
  Naprava rastyot roj'i pşinitsa.

– **Что растёт налéво?**	– **Налéво растёт картóфель, мор ко́вь и лук.**
– Solda ne yetiştiriliyor? *Şto rastyot naleva?*	– Soldan , havuç ve soğan yetiştiriliyor. *Naleva rastyot kartofel', markov'i luk.*
– **Дерéвня далекó?**	– **Нет, онá ужé недалекó.**
– Köy uzak mı? *Direvnya daliko?*	Hayır, köye kadar az kaldı. *Net, ana uje nidaliko.*
Автомоби́ль éдет. *(avtamabil yedit)*	**Otomomobil/araba gidiyor.**
Маши́на идёт. *(maşına idyot)*	**Araba gidiyor.**

Miktar Sayıları:

20 двáдцать ***(dvadtsat')***,	21 двáдцать одúн ***(dvadtsat' adin)***,
22 двáдцать два ***(dvadtsat' dva)***,	23 двáдцать три ***(dvadtsat' tri)***,
24 двáдцать четы́ре ***(dvadtsat' çituri)***,	25 двáдцать пять ***(dvadtsat' piyat')***
.....	30 трúдцать **(tritsat')**

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Aşağıdaki kelimeleri iki gruba ayırınız:**

   a) Кто? sorusunun cevabı olan kelimeler

   b) Что? sorusunun cevabı olan kelimeler

   Örnek: a) Кто это? – Это студент.

   b) Что это? – Это книга.

   a. Кто это? - Это рабочий, индиец, студентка, брат, учитель.

   b. Что это? - Это поле, лес, самолет, масло, тетрадь, голова, хлеб, чай, рука, нога, весна, лето.

2. **Rusça'ya çeviriniz.**

   a. Что это? - Это стол, стул и ночная лампа.

   b. Это книга? - Нет, это не книга, это тетрадь.

   c. Кто это? - Это наш учитель.

   d. Он может говорить по-русски? - Нет,он не говорит по-русски,он может говорить по-турецки.

3. **англичанин ve англичанка** kelimelerini bildiğiniz başka milliyet bildiren sözcüklerle yer değiştiriniz.

   a. Он турок, она турчанка.

   b. Он немец, она немка.

   c. Он украинец, она украинка.

ALIŞTIRMALAR

1. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Çoktan gece oldu.

   b. Ay çok parlak.

   c. araba hızlı gidiyor.

   d. Hidroelektrik santralini yakınlardadır.

   e. İşte kütüphane ve okul.

DERS - 17

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Rusça İsimlerin Yalın Hal Çoğulları.
2. Rusçada **-ов** ve **-ин** ile biten soyadların çoğul şekilleri.
3. Rusçada sürekli çoğul olarak kullanılan isimler.

DİLBİLGİSİ

1. Çoğul isimler. – Rusça İsimlerin Yalın Hal Çoğul Tablosu.

Eril cins isimlerde çoğul takısı doğrudan ismin sonuna, diğer cins isimlerde ise cinsiyet göstergesi olan harf atıldıktan sonra çoğul takısı geri kalan köke eklenir. Genel olarak Yalın Hal Çoğul Takıları tablosu aşağıdaki gibidir.

Eril	Dişil	Cinssiz
-ы, -и	**-ы, -и**	**-а, я**

14 ünsüz ile biten ***eril tekil isimler*** sonlarına **-ы** eklenerek çoğul yapılırlar.

студе́нт - студе́нт**ы**	[*student – studentı*]	öğrenci - **öğrenciler**
стол – стол**ы́**	[*stol - stalı*]	masa – **masalar**

ж, ш, ч, щ ve **г, к, х** ile biten eril isimlerin sonuna **-и** eklenir

нож – ножи́	[*noj – najı*]	bıçak – **bıçaklar**
каранда́ш – каранда́ш**и**	[*karandaş – karandaşı*]	kurşun kalem – **kalemler**
урок – уро́к**и**	[*urok – uroki*]	ders – **dersler**

Eğer tekil eril isim **-й** ile bitiyorsa, bunun yerine, **-и** eklenerek çoğul yapılır.

урожа́й – урожа́**и**	[*urajay - urajai*]	ürün, **ürünler**

Eğer bir tekil eril isim yumuşak ünsüzle bitiyorsa (ünsüz + **ь**) **-и** ile çoğul şekli alır:

гость – го́ст**и**	[*gost' – gosti*]	misafir – **misafirler**

Kuraldışı çoğullar: Bazı eril isimler çoğulda vurgulu **–á** veya **-я́** takısı alırlar.

Aşağıdaki isimleri ezberleyiniz:

дом – дома́	[*dom-dama*]	ev - **evler**
го́род – города́	[*gorad-garada*]	şehir - **şehirler**
учи́тель – учителя́	[*uçitil' - uçitilya*]	öğretmen – **öğretmenler**

<u>**–а** ile biten tekil *dişil isimler*, genel olarak, bu cinsiyet göstergesinin yerine **–ы** ile çoğul yapılırlar</u>

Ко́мната – ко́мнаты	[*komnata – komnatı*]	oda – **odalar**

Ancak, eğer **ж, ч, ш, щ, г, к** ve **х** harfleri **-а**'dan önce ise ismin çoğul şekli **–и** eklenerek yapılır.

Ка́ша – ка́ши	[*kaşa-kaşı*]	lapa - **lapalar**
Кни́га – кни́ги	[*kniga-knigi*]	kitap - **kitaplar**
ло́жка – ло́жки	[*loşka-loşki*]	kaşık - **kaşıklar**

<u>**-я** ile biten tekil dişil isimler, bu cinsiyet göstergesinin yerine , **–и** takısıyla çoğul yapılırlar.</u>

дере́вня - дере́вни	[*direvnya-direvni*]	köy-**köyler**

<u>Ünsüz + **ь** ile biten dişil isimler, bu cinsiyet göstergesinin yerine **–и** takısı eklenerek çoğul yapılırlar.</u>

тетра́дь - тетра́ди	[*titrat' - titradi*]	defter - **defterler**
ночь – но́чи	[*noç' - noçi*]	gece – **geceler**

<u>**–о** ile biten nötr isimler **–а** ile çoğul yapılırlar ve vurgu da diğer heceye geçer.</u>

окно́ – о́кна	[*akno – okna*]	pencere – **pencereler**

<u>**–е** ile biten nötr isimler **–я** ile çoğul yapılırlar:</u>

по́ле – поля́	[*pole- palya*]	tarla – **tarlalar**

Rusçada *-ов* ve *-ин* ile biten soyadların çoğul şekli. – Bu soyadlar, hem eril hem dişilde çoğulken **–ы** ile biter:

Пётр Иванов;	Пётр и Маша Ивановы
Pyotr İvanaov;	*Pyotr i Maşa İvanovı.*
Нина Никитина;	Нина и Маша Никитины
Nina Nikitina;	*Nina i Maşa Nikitinı*
Брат и сестра Ивановы;	барат и сестра Никитины
Brat i sistra İvanovı;	*brat i sistra Nikitinı*

3. Rusçada sürekli çoğul olarak kullanılan isimler.

Rusçada bür grup isim sürekli çoğul formda kollanılmaktadır. Bunların bir kısma da genelde iki parçalı olan nesnelerin ismleridir. Sözü edilen nesne tek bir tane dahi olsa isim çoğul olarak kullanılır.

Брюки: pantolon
весы: terazi
деньги: para
кудри: kıvırcık saçlar
каникулы: tatil
ножницы: makas
будни: haftanın günleri
выборы: seçim
духи: parfüm
кавычки: tırnak işareti
мемуары: anılar

METİN:

Uçak kuzeye gidiyor.	**Самолёт лети́т на се́вер.** *Samalyot litit na sever.*
Uçak yükseklerde ve hızlı uçuyor.	**Он лети́т высоко́ и бы́стро.** *On litit vısako i bıstra.*
Aşağıda tarla ve çayırlar, dağlar ve vadiler, ormanlar ve nehirler var.	**Внизу́ поля́ и луга́, го́ры и доли́ны, леса́ и ре́ки.** *Vnizu polya i luga, gorı i dalini, lisa i reki.*
Aşağıda şehirler ve köyler, maden ocakları ve fabrikalar var.	**Внизу́ города́ и дере́вни, ша́хты и заво́ды.** *Vnizu garada i direvni, şakhtı i zavodı.*

Uçak Moskova'ya gidiyor.	**Самолёт лети́т в Москву́.** *Samalyot litit v Maskvu.*
Moskovaya kadar az kaldı. İşte Moskova.	**Она́ уже́ недалеко́. Вот Москва́.** *Ana uje nidaliko. Vot Maskva.*
Aşağıda sokaklar ve meydanlar, stadyumlar ve parklar, evler ve fabrikalar var.	**Внизу́ у́лицы и пло́щади, стадио́ны и па́рки, дома́ и заво́ды.** *Vnizu ulitsi i ploşçadi, stadionı i parki, dama i zavodı.*
İşte, nihayet, havaalanı.	**Вот, наконе́ц, аэродро́м.** *Vot, nakanets, aeradrom.*

SORULAR VE CEVAPLARI:

- **Самолёт лети́т на юг?** - Uçak güneye mi gidiyor?
- *Samalyot litit na yuk?*
- **Нет, он лети́т на се́вер.** - Hayır, uçak kuzeye gidiyor.
- *Net, on litit na sever.*
- **Он лети́т в Ки́ев?** - Uçak Kiev'e mi gidiyor?
- *On litit v Kiyev.*
- **Нет, он лети́т в Москву́.** - Hayır, uçak Moskovaya gidiyor.
- *Net, on litit v Maskvu*
- **Москва́ далеко́?** - Moskova uzak mı?
- *Maskva daliko?*
- **Нет, она́ уже́ недалеко́.** - Hayır, Moskova yakın.
- *Net, ana uje nidaliko.*
- **Самолёт лети́т бы́стро?** - Uçak hızlı gidiyor mu?
- *Samalyot litit bıstra?*
- **Да, он лети́т бы́стро.** - Evet, Uçak hızlı gidiyor.
- *Da, on litit bıstra.*

СЛОВА. - KELİMELER:

Внизу́	aşağıda	**геро́й**	kahraman
vnizu		*giroy*	
луг	çayır	**пло́щадь**	meydan
luk		*ploşçat'*	

доли́на	vadi	**стадио́н**	stadyum
dalina		*stadion*	
го́род	şehir	**парк**	park
gorat		*park*	
ша́хта	maden ocağı	**наконе́ц**	sonunda
şakhta		*nakanets*	
юг	güney	**в Москву́**	Moskova'ya
yuk		*v Maskvu*	

Miktar Sayıları:

30 тридцать, 40 сорок, 50 пятьдесят, 60 шестьдесят,

70 семдесят, 80 восемдесят, 90 девяносто, 100 сто.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI:

1. **Rusça'ya çeviriniz:**
   a. Уже давно наступила ночь.
   b. Луна очень яркая.
   c. Машина быстро едет.
   d. Вот библиотека и школа.

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıdakilerin çoğul şeklini yazınız:**
   a) vurgunun yerini değiştirmeden:
   самолёт, колхо́з, фа́брика, шко́ла, ко́мната;
   b) son heceyi vurgulayarak:
   сло́во, стол, слон, мо́ре, го́род;
   c) ilk heceyi vurgulayarak:
   рука́, страна́, земля́, гора́, нога́, окно́
2. **Aşağıdakileri Rusça'ya çeviriniz:**
   a. İşte bizim şehrimiz.
   b. İşte maden ocakları ve fabrikalar.
   c. Orada sokaklar, caddeler, parklar, meydanlar ve evler var.
   d. Sağda nehir var, solda ise orman var.
   e. Tarla yakınlardadır.

DERS - 18

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Şahıs Zamirleri.
2. Fiillerin Mastar Formları ve Şimdiki Zaman Fiil Çekimleri, (I. Grup Eklerle)
3. Bazı isimlerin Yalın Halde kuraldışı çoğulu: Bazı eril ve nötr cins isimler **-ья** takısıyla çoğul olurlar.
4. Rusçada sürekli tekil kullanılan isimler.
5. Rusçada isim soyad sorma ve şahıs zamirlerinin –i hali

DİLBİLGİSİ

1. Şahıs zamirler

Şahıs	Tekil		Çoğul	
1.	я	**ben**	мы	**biz**
2.	ты	**sen**	вы	**siz**
3.	он	**o** *(e)*	они	**onlar**
	она	**o** *(d)*		
	оно	**o** *(c)*		

2. Fiil mastarı. – Rusçadaki fiillerde mastar takıları **–ть, -чь ve –ти** şeklindedır:

знать	bilmek	**читать**	okumak	**петь** ş. Söylemek
znat'		*çitat'*		*pet'*
идти	gitmek			**мочь** –e bilmek
idti				*moç'*

1. Fiillerde Şimdiki Zamanı: I. Grup eklerle eylem çekimi. – Rusçada şimdiki zaman Türkçedeki şimdiki ve geniş zamanla özdeştir.

Birinci eylem çekimi

Mastar	
петь I şarkı söylemek	**знать I bilmek**
Şimdiki zaman	
Vurgusuz son *(çoğul fiiller)*	Vurgulu son
я пою́ **ben şarkı söylüyorum** *ya payu*	я зна́ю **ben biliyorum/bilirim** *ya znayu*
ты поёшь **sen şarkı söylüyorsun** *tı payoş'*	ты зна́ешь **sen biliyorsun/bilirsin** *tı znayeş'*
он поёт **o şarkı söylüyor** *(e)* *on payot*	он зна́ет **o biliyor/bilir** *(e)* *on zayet*
она поёт **o şarkı söylüyor** *(d)* *ana payot*	она зна́ет **o biliyor/bilir** *(d)* *ana znayet*
оно поёт **o şarkı söylüyor***(c)* *ano payot*	оно зна́ет **o biliyor/bilir** *(c)* *àno znayet*
мы поём **biz şarkı söylüyoruz** *mı payom*	мы зна́ем **biz biliyoruz** *mı znayem*
вы поёте **siz şarkı söylüyorsunuz** *vı payote*	вы зна́ете **siz biliyorsunuz** *vı znayete*
они поют **onlar şarkı söylüyorlar** *ani payut*	они зна́ют **onlar biliyorlar** *ani znayut*

Eğer fiilin çekim kökü **ж, ч, ш, щ** ile bitiyorsa, birinci tekil şahısda –**у** takısı alır, -**ют** almaz, 3. çoğul şahısta –**ут** ile biter, -**ют** ile bitmez: örneğin, писать fiilinin çekim kökü sonunda **с > ш** şeklinde ünsüz değişimi olmaktadır, dolayısıyla bazı şahıs çekim ekleri de değişmektedir.

я пишу́	**ben yazıyorum**	я иду́	**ben gidiyorum**
ya pişu		*ya idu*	
они пи́шут	**onlar yazıyorlar**	они́ иду́т	**onlar gidiyorlar**
ani pişut		*ani idut*	

Yayan gitmek ' ***идти́*** *' anlamındaki fiilinin çekimi de benzer şekişlde yapılmaktadır.*

Şimdiki zamanda I. Grup şahıs eylem çekim ekleri aşağıdaki gibidir:

-ю (-у), -ешь, -ет, -ем, -ете, -ют (-ут)
-ю (-у), -ёшь, -ёт, - ём, -ёте, -ют (-ут)

Fiilin olumsuz formu olumsuzluk **не** ekinin eylemin önüne getirilmesiyle oluşturulur . Okunuşta ise, kendinden sonraki sözcüğe bişikmiş gibi okunur ve onun vurgusundan da etkilenir.

Я **не** зна́ю.	Ben **bilmiyorum.**
Ya ni znayu.	
Он **не** поёт.	O şarkı **söylemez.**
On ni payot.	

Aşağıdaki sorularda kullanılan **де́лать** (delat) 'yapmak' fiili; **знать** (znat) 'bilmek' fiiliyle aynı şekilde çekilir:

Что вы **де́лаете**? – Я чита́ю.	**Siz ne yapıyorsunuz? – Ben okuyorum.**
Şto vıy delayiti?- Ya çitayu.	
Что он **де́лает**? - Он поёт.	**O ne yapıyor? – O şarkı söylüyor.**
Çto on delayit?- On payot.	

Kısa cevaplarda kişi zamirleri atılabilir . Böylece yukarıdaki sorular kısa şekilde cevaplanabilir: **чита́ю, поёт** , v.s

3. Bazı isimlerin Yalın Halde kuraldışı çoğulu: Bazı eril ve nötr cins isimler **-ья** takısıyla çoğul olurlar. Kuraldışı çoğul isimleri ezberlemek gerekmektedir.

Брат – бра́тья	перо́ – пе́рья
Лист – ли́стья	де́рево – дере́вья

4. Rusçada sürekli tekil kullanılan isimler.

Rusçada bir grup isim sürekli tekil formda kollanılmaktadır. Bunların bir kısma da genelde sayılamayan nesnelerin ismleridir. Sözü edilen nesne ne kadar olursa olsun isim tekil olarak kullanılır.

Человечество: insanlık	**студенчество:** öğrencilik
молодёжь: gençlik	**старость:** yaşlılık
Бельё: iç çamaşırı	**посуда:** kap kaçak
обувь: ayakkabılar	**мебель:** mobilyalar
одежда: kılık kıyafet	**оружие:** silahlar
Золото: altın	**серебро:** gümüş
железо: demir	сталь: çelik
кислород: oksijen	**азот:** azot
Мясо: et	**сахар:** şeker
мука: un	**рис:** pirinç
Картофель: patates	**лук:** soğan
морковь: havuç	**рожь:** çavdar

5. Rusçada isim soyad sorma ve şahıs zamirlerinin –i hali

Şahıs zamirlerinin –i hali

Şahıs	Tekil		Çoğul	
1.	меня	**beni**	нас	**biz**
2.	тебя	**seni**	вас	**siz**
3.	его	**onu**	их	**onları**
	её	**onu**		
	его	**onu**		

Как **меня** зовут? - Тебя зовут ....

Как **тебя** зовут? - Меня зовут ....

Как **его** зовут? - Его зовут ....

Как **её** зовут? - Её зовут ....

Как **нас** зовут? - Вас зовут ....

Как **вас** зовут? - Нас зовут ....

Как **их** зовут? - Их зовут ....

KELİMELER - Слова

знать I (зна́||ю, -ешь) bilmek
znat'(zna||yu, -yeş)

чита́ть I (чита́||ю, -ешь)okumak
çitat' (çita||yu, - yeş)

петь I (по||ю, -ёшь)şarkı söylemek
pet' (pa||yu, - yoş)

идти́ I (ид||ý, - ёшь) yayan gitmek
itti' (id||u,- yoş)

писа́ть I (пишý, пишешь) yazmak
pisat' (pişu, pişeş)

де́лать I (дела||ю, -ешь) yapmak,
delat' (dela||yu, - eş)

METİN - 1

Benim kardeşlerim Mişa ile Volodya ve ablam Tanya evdedirler.	**Мои́ бра́тья, Миша и Воло́дя и сестра́ Та́ня до́ма.** *Moi bratya Mişa i Valodya i sistra Tanya doma.*
Onlar şimdi ne yapıyorlar?	**Что они́ де́лают сейча́с?** *Çto ani delayut siyças?*
Volodya ve Mişa okuyorlar, Tanya ise yazıyor.	**Воло́дя и Ми́ша чита́ют, а Та́ня пи́шет.** *Valodya i Mişa çitayut, a Tanya pişıt.*
Volodya soruyor: Sen bilir misin, Rusça'da:Sen nasılsın?nasıl olur? ».	**Воло́дя спра́шивает: «Та́ня, ты зна́ешь, как по-ру́сски:** *Sen nasılsın?»* *Valodya spraşıvait: tıı znaiş, kak parusski:Sen nasılsın?».*
Tabii, bilirim,-cevap veriyor Tanya,- Rusça'da bu: Как ты поживаешь?».	**Коне́чно, зна́ю, -отвеча́ет Та́ня, -по-ру́сски это: Как ты пожива́ешь?».** *Kaneşna, znayu, -atviçait Tanya,- parusski eto:Kak tıy pajıvayiş? ».*

METİN - 2

Benim annem,babam ve ben şimdi radyo dinliyoruz.	**Мóя мать, мой отéц и я сейчáс слýшаем рáдио.** *Maya mat, moy atets i ya siyças sluşaim radyo.*
Biz konser dinliyoruz.	**Мы слýшаем концéрт.** *Mı sluşaim kontsert.*
Sahnede şarkıcı Lavrova var.	**Выступáет певúца Лаврóва.** *Vıstupait pivitsa Lavrova.*
O çok güzel şarkı söylüyor.	**Онá поёт хорошó.** *Ana payot kharaşo.*
Sonra şarkıcı Nikitin çıkacak.	**Потóм выступáет певéц Никúтин.** *Patom vıstupayet pivets Nikitin.*
O da güzel şarkı söylüyor.	**Он тóже поёт хорошó.** *On toji payot kharaşo.*
Söyledikleri şarkıları dinlemek çok hoş	**Прия́тно слýшать, как онú пою́т.** *Priyatna sluşat', kak ani payut.*

SORULAR VE YANITLARI:

➢ **Как ты поживáешь?**	Nasılsın?
➢ **Как вы поживáете?**	Nasılsınız?
➢ **Спасúбо, хорошó.**	Sağol, iyiyim
➢ **Где Тáня?**	**- Онá дóма.**
➢ Tanya nerede?	O evde.
➢ *Gde Tanya?*	*Ana doma.*
➢ **Тáня читáет?**	**- Нет, онá пúшет.**
➢ Tanya okuyor mu?	Hayır, o yazıyor.
➢ *Tanya çitait?*	*Net, ana pişıt.*
➢ **Что дéлает ваш брат?**	**- Он слýшает рáдио.**
➢ Sizin abiniz ne yapıyor?	O radyo dinliyor.
➢ *Şto delait vaş brat?*	*On sluşait radio*
➢ **А что вы дéлаете?**	**- Я читáю.**
➢ Peki ya Siz ne yapıyorsunuz?	Ben okuyorum.

➢ *A şto vıy delayiti?*	*Ya çitayu.*
➢ **Вы чита́ете по-туре́цки?**	**- Нет, по-ру́сски.**
➢ Siz Türkçe okuyor musunuz?	Hayır, Rusça.
➢ *Vı çitaiti pa-turetski?*	*Net, pa-russki.*
➢ **Вы зна́ете, как по-ру́сски 'Sen nasılsın'?**	**- Да, зна́ю.**
➢ Siz bilir misiniz, Rusça'da Sen nasılsın?-ne olur?	- Evet,bilirim.
➢ *Vi znaiti, kak pa-russki Sen Nasılsın?*	*- Da, znayu.*
➢ **Что мы де́лаем?**	**- Мы слу́шаем ра́дио.**
➢ Biz ne yapıyoruz?	Biz radyo dinliyoruz.
➢ *Şto mı delaim?*	*Mı sluşaim radio.*
➢ **Кто выступа́ет?**	**- Выступа́ют певец Никитин и певица Лаврова.**
➢ Sahnede kim var?	Sahnede şarkıcı Nikitin ve şarkıcı Lavrova var.
➢ *Kto vıstupayit?*	*Vıstupait pivets Nikitin i pivitsa Lavrova.*
➢ **Как пою́т певе́ц Никитин и певи́ца Лаврова?**	**- Они́ пою́т хорошо́.**
➢ Şarkıcı Nikitin & şarkıcı Lavrova nasıl şarkı söylüyorlar?	Onlar güzel şarkı söylüyorlar.
➢ *Kak payut pivets Nikitin i pivitsa Lavrova?*	*Ani payut kharaşo.*

KELİMELER - Слова

до́ма evde	**слу́шать I (слуша||ю, -ешь)** dinleme
бра́тья(брат) kardeşler	**спра́шивать I (слрашива||ю, -ешь)** sormak
ра́дио radyo	**выступа́ть I (выступа||ю, -ешь)** çıkmak,katılmak
как nasıl	**коне́чно** tabi,elbette
пото́м sonra	**отвеча́ть I (отвеча||ю, -ешь)** cevap vermek
прия́тно hoş	**пожива́ть I** olmak

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Aşağıdaki isimlerin çoğul şekillerini yazınız:**

   a) самолёты, колхозы, фабрики, школы, комнаты;

   b) слова, столы, слоны, моря, города;

   c) руки, страны, земли, горы, ноги, окна.

2. **Aşağıdaki cümleleri Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Вот наш город.

   b. Вот рудники и фабрики.

   c. Там находятся улицы, проспекты, парки, площади и дома. d.Справа течет река, а слева находится лес.

   e. Поле рядом. f.Это колхоз «Заря».

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıda verilen soru ve cevapları Rusça'ya çeviriniz:**

a. Tanya ne yapıyor?	- O okuyor.
b. Siz okuyor musunuz?	- Evet, biz okuyoruz.
c. Öğrenciler Mişa ve Kolya ne yapıyorlar?	- Onlar yazıyorlar.
d. Siz ne yapıyorsunuz?	- Biz radyo dinliyoruz.
e. Bugün kim şarkı söylüyor?	- Şarkıcı Zimin ve şarkıcı Lavrova şarkı söylüyorlar.
f. Onlar şarkıyı iyi mi söylüyorlar?	- Evet, çok iyi.

DERS - 19

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Fiillerde şimdiki zaman: II. Grup şahıs ekleriyle eylem çekimi.

2. -о ve –ски ile biten Zarflar.

DİLBİLGİSİ

1. **Fiillerde Şimdiki Zaman: II. Grup şahıs çekim ekleriyle eylem çekimi:** Rus-çadaki fiillerin bir kısmı da II. Grup şahıs çekim ekleriyle çekilirler.

Mastar
говорит (gavarit) **'konuşmak'**
Şimdiki ve Geniş Zaman

я говорю́		**Ben konuşuyorum**
ты говори́шь		**Sen kunuşuyorsun**
он		**O** (e)
она́	говори́т	**O** (d) **konuşuyor**
оно		**O** (n)
мы говори́м		**Biz konuşuyoruz**
вы говори́те		**Siz konuşuyorsunuz**
они говоря́т		**Onlar konuşuyorlar**

Bazı fiillerin çekim kökünde ünsüz harf değişimi olmakta ve ж, ч, ш, щ harflerinden sonra II. grup eylem çekim ekleri 1'ci tekil şahıslar için **-ю** ile değil **–у** ile biter ve 3'cü tekil şahıslar için **–ят** ile değil **–ат** ile biter:

молча́ть II	**Susmak**
я молчу́	**Ben susuyorum**
.....	
они молча́т	**Onlar susuyorlar**

Böylece Şimdiki ve Geniş Zamanlarda II. eylem çekim ekleri şu şekildedir:

-ю (-у), ишь, -ит,-им, -ите, -ят (-ат)

Aşağıdaki fiilin çekimini yapınız.

Учи́ть II	(uçit')	öğrenmek
Я		Мы
Ты		Вы
Он		Они́
Она́		
Оно́		

2. ***-о* ve *–ски* ile biten Zarflar.** – Rusça'da – **о** ile biten zarflar çoktur. Onların çoğu işin nasıl yapıldığını ve niteliğini gösterir, yani eylemin ne şekilde gerçekleştiğine işaret ederler.

хорошо́	**iyi**	плóхо	**kötü**
бы́стро	**çabuk**	ме́дленно	**yavaş**

-о ile biten bazı zarflar zaman zarflarıdır:

давно́	**çoktan**
до́лго	**uzun zaman**
ча́сто	**sık sık**

мно́го (mnoga) 'çok', **ма́ло** (mala) 'az', **немно́го** (nimnoga) 'biraz' kelimeleri sayılabilen ve sayılamayan nesne isimleriyle miktar zarfı olarak kullanılırlar.

Она́ **мно́го** чита́ет.	O **çok** okur.
Я **ма́ло** ку́рю.	Ben **az** sigara içerim.
Он **немно́го** говори́т по - ру́сски.	O **biraz** Rusça konuşur.

Bütün bu zarflar fiilden önce ya da sonra gelebilirler:

Он **хорошо́** чита́ет.
Он чита́ет **хорошо́**. } O **iyi** okuyor.

по-ру́сски ve **по-туре́цки** kelimelerindeki gibi – **ски** ile biten zarflar genelde fiillerden sonra gelirler:

Он говори́т **по-ру́сски.** O Rusça konuşur.
On gavarıt pa-ruski.

Bu zarflar fiilleri vurgulamak için onlardan önce de konulabilirler.

По-ру́сски он говори́т хорошо́. O iyi Rusça konuşur.
Pa-ruski on gavarıt kharaşo.

KELİMELER - Слова

Говори́ть II (говор||ю, -ишь) konuşmak
молча́ть II (молч||у, -ишь) susmak
ме́дленно yavaş, yavaş yavaş
ма́ло az
давно́ çoktan
до́лго uzun zaman
мно́го çok, fazla

METİN:

➢ **Как вы пожива́ете?** **Nasılsınız?**
➢ *Kak vıy pojivayiti?*

➢ **Спаси́бо, хорошо́. А вы?** **Teşekkür ederim, iyiyim. Peki ya**
➢ *Spasiba, haraşo. A vıy?* **Siz nasılsınız?**

➢ **И я то́же непло́хо.** **Ben de fena değilim.**
➢ *İ ya toji niplokha.*

➢ **Пожа́луйста, вот папиро́сы.** **Buyurum, sigara.**
➢ *Pajalusta, vot papirosı.*

➢ **Я зна́ю, вы ку́рите.** **Sigara içtiğinizi biliyorum.**
➢ *Ya znayu, vıy kurite.*

➢ **Да, немно́го ку́рю, спаси́бо.** **Evet, bazen içerim, teşekkürler.**
➢ *Da, nimnogo kuryu, spasiba.*

➢ **Вы давно́ изуча́ете ру́сский язы́к?**	**Rusça öğrenmeye başlayalı çok**
➢ *Vıy davno iziçayite ruskiy yazık?*	**oldu mu?**
➢ **Нет, не о́чень.**	**Hayır, çok değil.**
➢ *Niyet, ni oçin.*	
➢ **Но я уже́ немно́го говорю́,**	**Ama biraz konuşabiliyor,**
Чита́ю и пишу́ по-ру́сски.	**okuyabiliyor ve yazabiliyorum.**
➢ *No ya uji nimnogo govoryu,*	
çitayu i pişu paruski.	
➢ **А ва́ши сёстры, Элен и Кэт?**	**Peki kızkardeşleriniz, Elen ve**
➢ *A vaşi syostrı, Elen i Ket?*	**Ket?**
➢ **Мы изуча́ем ру́сский язы́к вме́сте.**	**Rusçayı hep beraber**
➢ *Mıy iziçayem ruskiy yizik vmesti.*	**öğreniyoruz.**
➢ **До́ма вы ча́сто говори́те по-ру́сски?**	**Evde Rusça çok sık**
➢ *Doma vı çasta gavarite paruski?*	**konuşur musunuz?**
➢ **Да, мы ча́сто говори́м по-ру́сски.**	**Evet, evde çok sık Rusça**
➢ *Da, mı çasta gavarim paruski.*	**konuşuruz.**
➢ **Элен и Кэт хорошо́ говоря́т по-ру́сски?**	**Elen ve Ket Rusçayı çok**
➢ *Elen i Ket haraşo gavarat paruski?*	**iyi konuşabiliyorlar mı?**
➢ **Да, непло́хо.**	**Evet, fena değil.**
➢ *Da, neploha.*	
➢ **А как они́ пожива́ют?**	**Bu arada onlar nasıl?**
➢ *A kak ani pajivayut?*	
➢ **Спаси́бо, о́чень хорошо́.**	**Teşekkürler, onlar çok iyi.**
➢ *Spasiba, oçen haraşo.*	

KELİMELER

Ва́ши	[*vaşi*]	sizin
Вме́сте	[*vmesti*]	birlikte, beraber
Изуча́ть I (изуча||ю, -ешь)	[*izuçat*]	çalışmak
Кури́ть II (курю, куришь)	[*kurit(kuryu, kuriş)*]	sigara içmek

Неплóхо	[*niploha*]	fena değil
Папирóса	[*papirosa*]	sigara
сёстры (сестра, *çoğul*)	[*syöstrı*]	kızkardeşler

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. Aşağıda verilen soru ve cevapları Rusça'ya çeviriniz:

a. Что делает Таня? - Она учится.

b. Вы учитесь? - Да, мы учимся.

c. Что делают ученики Миша и Коля? - Они пишут.

d. Что Вы делаете? - Мы слушаем радио.

e. Кто сегодня поет песню? - Певцы Зимин и Лаврова сегодня будут петь.

f. Они хорошо поют? - Да, очень хорошо.

ALIŞTIRMALAR

1. Rusça'ya çeviriniz: Aşağıdaki soruları cevaplandırınız:

a. Rusça konuşabilir misiniz? - Evet, birazcık.

b. Sigara içiyor musunuz? - Hayır, içmiyorum.

c. Ahmet İngilizce yazabiliyor mu? - Evet, Ahmet İngilizce iyi konuşuyor ve yazıyor.

2. Aşağıdaki soruları cevaplandırınız:

a. Как вы поживаете?

Kak vı pajivayiti?

b. Что вы сейчас делаете?

Şto vıy siyças delayiti?

c. Ваш учитель говорит по-русски или по-английски?

Vaş uçitel gavarit pa-ruski ili pa-angliyski?

d. Вы давно изучаете русский язык?

Vıy davno izuiçayete ruskiy yazık?

e. Вы курите или нет?

Vıy kurite ili niyet?

3. не- olumsuzluk ekini aşağıdaki zarflara ekleyiniz ve Türkçeye çeviriniz.

хорошо, давно, часто, далеко

haraşo, davno, çasta, daleko

Örnek: плохо (*ploha)* 'kötü' **-не**плохо *(niploha)* 'fena değil'

4. не- olumsuzluk ekini zarflarla beraber içeren cümleler yazınız.

Örnek: Он **не**много говорит по-русски.

On nimnoga gavarit pa-ruski.

DERS - 20

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

FİİLLERİN ŞİMDİKİ ZAMANINA KAPSAMLI ÖRNEK CÜMLELER VE SÖZLÜK ÇALIŞMASI

1. Fiillerin mastar ve çekim köklerinin farklı olması

Rusçada bazı fiiller mastar şeklinde ve Şimdiki Zaman Çekim Kökünde farklı kökler içerebiliyor. Mastar şeklindeki bir fiilin çekim kökü **–ть, –ти** veya **-чь** çıkarılarak elde edilebilir: чита-**ть**- fiilinin kökeni чита-, пе-**ть**- fiilin kökeni пе.

Yukarıda örneklerden görüldüğü gibi **читать** fiilinin kökeni mastar şeklinde ve Şimdiki zamanda aynıdır; ama **петь** ve birçok başka fiil kökleri mastar şeklinde ve Şimdiki zamanda farklıdır, aynı değil. fiillerin çoğunun kökü mastar şeklinden ve Şimdiki zaman şeklinden çıkarılabilir.

абонемент–abonman ♦ **абонент**–abone ♦ **абрикос**–kayısı ♦ **абсолютно**–tamamen ♦ **абстрактный**–soyut ♦ **абсурд**–saçma ♦ **авангард**–öncü

Ben sezonluk abonman istiyorum.	Я **прошу абонемент** на сезон.
Sen aboneye yavaş cevap veriyorsun.	Ты **отвечаешь абоненту** медленно.
O kayısıyı elmadan daha çok seviyor.	Он **любит абрикос** больше чем яблоко.
O partiyi tamamen kazanıyor.	Она **выигрывает партию** абсолютно.
Biz soyut formları tartışıyoruz.	Мы **обсуждаем абстрактные формы**
Siz saçma tekliflere tepki veriyorsunuz.	Вы **реагируете на абсурдные** предложения.
Onlar kendi alanlarında önde gidiyorlar.	Они **идут авангардом** в своей сфере.

аванс – avans ♦ **авансцена** – önsahne ♦ **авантюра** – macera ♦ **авария** – kaza ♦ **август** – ağustos ♦ **авиабаза** – hava üssü ♦ **авиапочта** – hava postası

Her ayın 15-inde ben **avans alıyorum.**	Я **получаю аванс** каждое пятнадцатое число месяца.
Sen önsahnede solo **ifa ediyorsun.**	Ты **исполняешь соло** на авансцене.
O maceraları çok **seviyor.**	Он очень **любит** авантюры.
O kaza gerçekleştiği yeri **görmek istiyor.**	Она **хочет увидеть** место происшествия аварии.
Bu yaz, biz Ağustos ayında **dinleneceğiz**	Этим летом Мы **отдыхаем** в августе.
Siz hava üssüne **yaklaşıyorsunuz.** (araçla)	Вы **подъезжаете** к авиабазе.
Onlar dokümanları hava postasıyla **gönderiyorlar.**	Они **посылают** документы авиапочтой.

♦ **гражданская авиация**– sivil havacılık♦ **Австралиец** – Avustralyalı ♦ **Австриец** – Avusturyalı ♦ **автобиографический** – özgeçmişsel ♦ **автобиография** – özgeçmiş ♦ **автобус** – otobüs ♦ **автогонщик**– otoyarışçısı

Ben sivil havacılıkta **çalışıyorum.**	Я **работаю** в гражданской авиации.
Bu şekilde sen Avustralyalıyı **şaşırtıyorsun.**	Таким образом, Ты **путаешь** Австралийца
O, Avusturyalıdan **yardım istiyor** (rica ediyor)	Он **просит** у Австрийца помощи.
O hayat hikayesini **yazıyor.**	Она **пишет** автобиографический рассказ.

Biz sizin özgeçmişinizi **gözden geçiriyoruz.**	Мы **рассматриваем** вашу автобиографию.
Siz otobüsü iyi fiyattan **alıyorsunuz.**	Вы **покупаете** автобус по хорошей цене.
Onlar oto yarışçılarına **yardım ediyorlar.**	Они **помогают** авто-гонщикам на соревнованиях.

- **автограф** – imza
- **автозавод** – otomobil fabrikası
- **автоинспекция** – trafik müfettişlği
- **автомат** – telefon kulubesi, otomatik
- **автомашина** – araba
- **автомобиль** – taşıt
- **автомобиль грузовой**–kamyon

Ben sevenlerime **imza dağıtıyorum.**	Я **раздаю** автографы моим поклонникам.
Sen otomobil fabrikasında **çalışıyorsun.**	Ты **работаешь** в автозаводе.
O trafik müfettişliğine **gidiyor.**	Он **едет** в автоинспекцию
O kulubeden **arıyor.**	Она **звонит** из автомата.
Biz araba **satın alıyoruz.**	Мы **покупаем** автомашину.
Siz taşıt **alıyorsunuz.**	Вы **получаете** автомобиль.
Onlar kamyona **yüklüyorlar.**	Они **грузят** на грузовой автомобиль.

- **автомобиль легковой** – binek arabası
- **автомобиль спортивный**–spor arabası
- **автомобиль гоночный**–yarış arabası
- **автомокатастрофа** -araba kazası
- **автономия** - özerklik
- **автономная республика** özerk cumhuriyet
- **автопокрышка** – araba lastiği

Ben işe binek arabasıyla **gidiyorum.**	Я **еду** на работу на легковом автомобиле..
Sen spor arabasına **değer veriyorsun.**	Ты **дорожишь** спортивным автомобилем.
O yarış arabası gibi **gidiyor.**	Он **едет** как гоночный автомобиль.
O araba kazası olduğu yeri **görmek istiyor.**	Она **хочет увидеть** место автокатастрофы.
Bizim özerkliğimiz **var.**	Мы **имеем** автономию.
Siz özerk Cumhuriyete **gidiyorsunuz** (uçakla).	Вы **вылетаете** в автономную республику.
Onlar araba lastiklerini **değiştiriyorlar.**	Они **меняют** автопокрышки.

1. **автопортрет**– özportre
2. **автор** – yazar, icad eden, yapan kişi.
3. **авторемонтный** – araba tamir .....
4. **авторитет** - itibar sahibi
5. **авторитетный**–itibar edilen
6. **авторский** – yazarın ....
7. **авторское право** – telif hakkı

1- Ben öz portremi **çiziyorum.**	Я **рисую** свой автопортрет.
2- Sen yazara mektup **yazıyorsun.**	Ты **пишешь** письмо автору.
3- O araba tamir atölyesi **açıyor.**	Он **открывает** авторемонтный цех.
4- O itibar sahibi olarak sizin hipotezi **red ediyor.**	Она как **авторитет** отвергает вашу гипотезу.
5- Biz itibarlı bir fikre **uyuyoruz.**	Мы **следуем** авторитетному мнению.
6- Siz mücidin düşüncesini **anlıyorsunuz.**	Вы **понимаете** авторский замысел.
7- Onlar telif haklarına **uymaktalar.**	Они **соблюдают** авторские права.

ŞİMDİKİ ZAMANDA VE DİĞER ZAMANLARDA OLUMSUZ CÜMLE KURULUŞU

Rusçada olumsuz cümle yapısı olumlu cümlenin fiilinin önüne olumsuzluk takısı **не'** nin eklenmiş halidir.

Я **не пишу** ручкой – Ben kalemle **yazmıyorum.**

Olumsuzluk takısı tümlecin önüne getirildiğinde ise, eylemin yöneltildiği nesnenin sözü edilen olmadığını gösterir.

Я пишу **не ручкой** – Yazdığım **kalem değil** / Ben **kalemle** yazmıyorum.

Benzer şekilde olumsuzluk takısı öznenin önüne getirildiğinde eylemi yapanın sözü edilen şahıs olmadığını gösterir.

Не я пишу ручкой – Kalemle yazan **ben değilim**.

Yani **не** olumsuzluk eki Rusça'da cümleyi sadece olumsuz yapmaz, aynı zamanda hangi sözcük biriminin olumsuz durumda olduğunu vurgular. Türkçe'de bunu vurgulamak için ana fiil olmayan cümlelerde ayrıca "**değil**" olumsuzluk kelimesi kullanılmaktadır.

Olumsuzluk takısı önüne geldiği kelimeye bağlı olarak okunur ve onun vurgusundan etkilenerek ' **ni-** ' şeklinde okunur.

1. **авторучка**– dolma kalem
2. **автотракторный** – oto ve traktor
3. **автотранспорт** – motorlu taşıtlar
4. **автотранспортный** - karayolu .....
5. **автотрасса** - otoyol
6. **агент** – ajan
7. **агитатор** – propagandacı

1- Ben dolmakalemle **yazmıyorum**.	Я **не пишу** авторучкой.
2- Sen traktör fabrikasına **gitmiyorsun**(araçla).	Ты **не едешь** в автотракторный завод.
3- O motorlu taşıt **satışı yapmıyor**.	Он **не продаёт** автотранспорт.
4- O karayolu taşımacılığına **bakmıyor** (sorumluluğunda).	Она **не курирует** автотранспортные перевозки.
5- Biz yeni otoyol **inşa etmiyoruz**.	Мы **не строим** новую автотрассу.
6- Ajan bilgiyi zamanında **aktarmıyor**.	Агент **не передаёт** информацию во время.
7- Propagandacı seçimler için her şeyi **yapmıyor**.	Агитатор **не делает** всё для выборов.

1. **агитация**– propaganda
2. **агитировать** – propaganda yapmak
3. **агитпункт** – propaganda merkezi
4. **аграрный** – zirai
5. **агрессивный** - saldırgan
6. **агрессия** – saldırı
7. **агроном** – ziraat uzmanı

1- Ben propagandayı **yeterli bulmuyorum.**	Я **не нахожу** агитацию **достаточной.**
2- Sen insanlara **propaganda yapmıyorsun**.	Ты **не агитируешь** людей.
3- O seni propaganda **merkezinde beklemiyor**.	Он тебя **не ждёт** в агитпункте.
4- O zirai **konuları görüşmüyor.**	Она **не обсуждает** аграрные вопросы.
5- Biz sizin saldırgan planlarınıza **cevap vermiyoruz.**	Мы **не отвечаем** на ваши агрессивные планы.
6- Siz saldırıyı tam donanımlı **karşılamıyorsunuz.**	Вы **не встречаете** агрессию во всеоружии.
7- Ziraat mühendisler öncelikli işleri **izlememektedir.**	Агрономы **не следят** за неотложными работами.

1. **адвокат – avukat**
2. **административное право – idari hukuk**
3. **администратор – Yönetici**
4. **адмирал – amiral**
5. **адрес – adresi**
6. **автобус – otobüs**
7. **Азербайджанец – azeri**

1- Ben avukatı kendi durumumu **anlatmıyorum.**	Я **не объясняю** адвокату своё положение.
2- Sen idari hukuku **iyi bilmiyorsun.**	Ты хорошо **не знаешь** административное право.
3- Yönetici (o) onu odasında **beklemiyor.**	Администратор **не ждёт** его в кабинете.
4- Biz yaşlı amirali ilgiyle **dinlemiyoruz.**	Мы не **слушаем** старого адмирала с интересом.
5- Siz adresi **unutmuyorsunuz.**	Вы **не забываете** адрес.
6- O Azeri arkadaşıyla beraber **oturmuyor.**	Он **не живёт** с другом-Азербайджанцем.
7- O asya kültürü tarihi derslerini **vermiyor**.	Она **не преподаёт** историю азиатской культуры.

1. **азот – azot**
2. **айва – ayva**
3. **айсберг – buzdağı**
4. **академик – akademisyen**
5. **академический – akademi**
6. **академиия - akademi**
7. **акация– akasya**

1- Böylece biz katıksız azot **elde edemiyoruz.**	Так, мы **не получаем** чистый азот.
2- Siz ayvalı reçel **pişirmiyorsunuz.**	Вы **не готовите** варенье с айвой.
3- Onlar buzdağından **uzaklaşmıyorlar**(yüzerek)	Они **не отплывают** от айсберга.
4- Ben akademisyenin talimatına **uymuyorum.**	Я **не следую** указанию академика.
5- Sen akademik kursu **bitirmiyorsun.**	Ты **не завершаешь** академические курсы.
6- O akademinin tedbirlerine **katılmıyor.**	Он **не участвует** в мероприятиях академии.
7- O bahçesinde üç akasya (ağacına) **sahip değil.**	Она **не имеет** три акации в своём саду.

1. **аквариум – akvaryum**
2. **аккомпанемент – eşlik**
3. **аккомпанировать – eşlik etmek**
4. **аккорд – akort**
5. **аккордеон – akordeon**
6. **аккредитив - akreditif**
7. **акредитировать– akredite etmek**

1- Biz akvaryumu salonda **bulundurmuyoruz.**	Мы **не держим** аквариум в гостиной.
2- Siz şarkıyı benim eşliğimde **ifa etmiyorsunuz.**	Вы **не исполняете** песню под мой аккомпанемент.
3- Onlar ünlü kemancıya eşlik etmiyorlar.	Они **не аккомпанируют** известному скрипачу.
4- Ben akortu sol elle **icra etmiyorum.**	Я левой рукой **не выполняю** аккорд.
5- Sen akordeonda çok güzel **çalmıyorsun.**	Ты **не прекрасно** играешь на аккордеоне.
6- O akreditifi bugün **açmıyor.**	Он **не выставляет** аккредитив сегодня.
7- O Londra'da gazeteci **akredite etmiyor.**	Она **не аккредитирует** журналиста в Лондоне.

1. **аккумулятор – akü**
2. **акробат – canbaz**
3. **акт – tutanak**
4. **акт – perde; eylem**
5. **актив– etkin**
6. **актовый зал- toplantı salon**
7. **актриса – aktris**

1- Ben eski aküyü **değiştirmiyorum.**	Я **не меняю** старый аккумулятор.
2- Sen canbaz gibi **atlamıyorsun.**	Ты **не прыгаешь** как акробат.
3- O tutanak **düzenlemiyor.**	Он **не составляет** акт.
4- O oyuncuları ikinci perdeye **çağırmıyor.**	Она **не вызывает** актёров на второй акт.
5- Biz müşterilerle etkin şekilde **irtibat sağlamıyoruz.**	Мы **не поддерживаем** связь с клиентами активным образом.
6- Siz bilimadamlarını toplantı salonunda **beklemiyorsunuz.**	Вы **не ждёте** учёных в актовом зале.
7- Onlar bu aktrisi **çok sevmiyor.**	Они **не очень любят** эту актрису.

DERS - 21

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Şimdiki zamanda ve diğer zamanlarda olumlu soru cümle kuruluşu

Rusçada soru cümlesi kurmanın birkaç yolu var. Bunlardan en yaygın ve en sade olanı sorulan söz birimini vurgulayarak söylemek yoluyla yapılandır.

Ты пишешь ручкой – Sen kalemle yazıyorsun.

Bu cümlenin soru şekli sadece sonuna soru işareti getirilmek suretiyle yapılmaktadır. Ama söyleyişte vurguyla söylenen kelimeye göre Türkçe anlamı değişecek

Ты **пишешь** ручкой? - Sen kalemle **yazıyor musun.** veya
Ты пишешь **ручкой?** - Sen **kalemle mi** yazıyorsun? veya
Ты пишешь ручкой? - **Sen mi** kalemle yazıyorsun?

Yani bu yöntemde Rusçadaki soru cümlesinin, olumlu veya olumsuz, soru olmayan cümleden yazılışta yapı olarak hiçbir farkı yoktur, sadece söylenişte vurgulama farkı vardır.

Türkçede üstüne soru sorulan kelimeden sonra ayrıca (**mı, mi, mu, mü**) soru parçacığını da söyleyerek vurgularız.

1. **актуальный – aktüel**
2. **акушерка – ebe**
3. **акцент – vurgu**
4. **акционер – hissedar**
5. **акция– hisse**
6. **албанец - arnavut**
7. **алгебра – cebir**

1- Ben aktüel bir **soruyu mu** gündeme getiriyorum?	Я поднимаю **актуальный вопрос?**
2- Sen artık ebeyi **çağırıyor musun?**	Ты уже **вызываешь** акушерку ?
3- O hep **buna mı** vurgu yapıyor?	Он всегда делает акцент **на это?**
4- O hissedarlara **baskı mı** yapıyor?	Она подвергают акционеров **жиму?**
5- Biz kendi hisselerimi **satıyor muyuz?**	Мы **продаём** свои акции ?
6- Siz Arnavutu sesinden **tanıyor musunuz?**	Вы **узнаёте** албанца по его голосу ?
7- Onlar cebri ilgiyle **öğreniyorlar mı?**	Они **изучают** алгебру с интересом?

1. **алимент – nafaka**
2. **алжирец– Cezairli**
3. **алкоголизм – alkolizm**
4. **аэропорт – havaalanı**
5. **алмаз – elmaz**
6. **алфавит - alfabe**
7. **альбом – albüm**

1- Ben nafaka **talep ediyor muyum?**	Я **требую** алименты ?
2- Sen bu Cezayirliyi **hatırlıyor musun?**	Ты **помнишь** этого алжирца ?
3- O insanları **alkolizmden mi** kurtarıyor?	Он спасает людей **от алкоголизма?**
4- Alo, o sizi **havaalanında mı** karşılıyor.	Алло, она вас встречает **в аэропорту ?**
5- Biz elmas işliyoruz, bu bizim **mesleğimiz midir?**	Мы обрабатываем алмаз, это наша **профессия?**
6- Siz Arap **alfabesini mi** öğreniyorsunuz?	Вы изучаете арабский **алфавит?**
7- Onlar yeni albümü **hazırlıyorlar mı?**	Они **готовят** новый альбом?

1. **альпинизм** – dağcılık
2. **алюминиевый** – alüminyum
3. **амбар** – depo
4. amerikalı – американец
5. **амнистия** – aff
6. **алфавит** - alfabe
7. **анализ** – analiz

1- **Ben mi** dağcılık hakkında kitap okuyorum?	**Я** читаю книгу про альпинизм?
2- Sen **alüminyum mamuller mi** üretiyorsun?	Ты производишь **алюминиевые изделия?**
3- O depoyu saat yedide **kapatıyor mu?**	Он **закрывает** амбар в семь часов?
4- O Amerikalıları **karşılıyor mu?**	Она **встречает** американцев?
5- Biz **affı mı** bekliyoruz?	Мы ждём **амнистию?**
6- Siz **amfiteatrdan mı** bakıyorsunuz?	Вы смотрите **из амфитеатра?**
7- Onlar somut analiz **yapıyorlar mı?**	Они **делают** конкретный анализ?

Ли Soru parçacığı ile soru cümlesi oluşturma

Rusça cümlede **fiilden sonra** Türkçe'deki mı (mi, mu,mü) soru sözcüğünün Rusça'daki tam karşılığı olan **ли (li) soru sözcüğü** de getirilir.

Пишешь **ли** ты ручкой? – Sen Kalemle **mi** yazıyorsun?

1. аналогичный– benzer
2. ананас– ananas
3. анатомия – anatomi
4. ангар – hangar
5. ангина – anjin
6. английский – İngilize ait
7. англичанин – İngiliz

1- Ben sizin yaklaşımınızı benzer **buluyor muyum?**	**Нахожу ли** Я аналогичным ваш подход?
2- Sen ananasları Mısır'dan ithal **ediyor musun?**	**Импортируешь ли** Ты ананасы из Египта?
3- O kuşların anatomisini **öğreniyor mu?**	**Изучает ли** Он анатомию птиц?
4- O hangarda **çalışıyor mu?**	**Работает ли** Она в ангаре?
5- Bizim anjine karşı ilacımız **var mı?**	**Имеем ли** Мы лекарство против ангины?
6- Siz ingliz anahtarını **veriyor musunuz?**	**Даёте ли** Вы английский ключ?
7- Onlar İngilizi evlerinde **kabul ediyorlar mı?**	**Принимают ли** Они англичанина дома?

1. ангорский– tiftik
2. анекдот– fıkra
3. анкета– anket
4. аннексия – ilhak
5. аннотация – özet
6. аннулировать – iptal etmek
7. анонимный – ismi bilinmeyen

1- Ben tiftiği **işliyor muyum?**	**Обрабатываю ли** Я ангорскую шерсть?
2- Sen fıkra **anlatıyor musun?**	**Рассказываешь ли** Ты анекдот?
3- O anketi **dolduruyor mu?**	**Заполняет ли** Он анкету?
4- O Filistin topraklarının ilhakına karşı itiraz eylemine **katılıyor mu?**	**Участвует ли** Она в акции протеста против аннексии палестинских земель?

5- Biz Dostoyevski'nin yaratıcılığıyla ilgili **özet sunuyor muyuz?**	**Представляем ли** Мы аннотацию творчества Достоевского?
6- Siz sözleşmeyi **sebepsiz mi** iptal ediyorsunuz?	Аннулируете ли Вы договор **без причин?**
7- Onlar isimsiz mektuplar alıyorlar mı?	Получают ли Они анонимные письма?

1. ансамбль - topluluk
2. антарктический – antarktik
3. антенна – anten
4. антикварный - antika
5. антифриз – antifriz
6. античный – antik
7. антракт – perde arası

1- Ben dans topluluğunun konserine **gidiyor muyum?**	**Иду ли Я** на концерт танцевального ансамбля?
2- Sen antarktik enlemlerde **seyahat ediyor musun?**	**Путешествуешь ли Ты** в антарктических широтах?
3- O antene **ayar yapıyor mu?**	**Регулирует ли он** антенну?
4- O antika eşyaları **seviyor mu?**	**Любит ли Она** антикварные ещи?
5- Biz yanımızda antifriz de **alıyor muyuz?**	**Берём ли Мы** с собой и антифриз?
6- Siz antik çağ tarihi dersleri **veriyor musunuz?**	**Преподаёте ли Вы** античную историю?
7- Onlar perde arasında da temsili **konuşuyorlar mı?**	**Говорят ли Они** и в антракте о спектакле?

1. антрекот – pirzola
2. апельсин – portakal
3. аплодировать – portakal
4. аппарат – cihaz
5. аппендицит – apandisit
6. аппетит – iştah
7. апрель – nisan

1- Ben pirzola ızgarası **yapıyor muyum?**	Я антрекот **жарю?**
2- Sen portakalları **yiyor musun?**	Ты апельсины **кушаешь?**
3- O isabetli şutu **alkışlıyor mu?**	Он точному удару **аплодирует?**
4- O cihazı tamir **ediyor mu?**	Она аппарат **чинит?**
5- Biz apandisiti **kesiyor muyuz?**	Мы аппендицит **вырезаем?**

6- Siz Çin yemeklerini *iştahla* **yiyor musunuz?**	Вы китайские блюда *с аппетитом* **едите?**
7- Onlar tatile **Nisan ayında gidiyorlar mı?**	Они в отпуск в апреле **уходят?**

1. аптека – eczane
2. араб – arab
3. арбитр – hakem
4. арбуз - karpuz
5. аргентинец – arjantinli
6. аргумент – delil
7. арена – arena

1- Ben eczaneye **gidiyor muyum?** (yürüyerek)	Я в аптеку **иду?**
2- Sen Türk profesörle **çalışıyor musun?**	Ты с профессором турком **работаешь?**
3- O hakemin kararına **itiraz ediyor mu?**	Он решению арбитра **протестует?**
4- O karpuzu **çok fazla mı yiyor?**	Она арбуза **очень много ест?**
5- Biz Rusla **sözleşme imzalıyor muyuz?**	Мы с русским **договор заключаем?**
6- Siz delillerinizi **sunuyor musunuz?**	Вы свои аргументы **представляете?**
7- Onlar arenada **gösteri yapıyorlar mı?**	Они на арене **выступают?**

1. аренда – kiralama
2. арест – hapis
3. арестованный – tutuklu
4. аристократ - aristokrat
5. арифметика – aritmetik
6. ария – arya
7. арка – kemer (mimaride)

1- Ben **turistler için mi** yatların kiralanmasını yapıyorum?	Я **для туристов** аренду яхт произвожу?
2- Sen **hapis edilmeyi mi** bekliyorsun?	Ты **арест** ожидаешь?
3- O **tutukluyu mu** mahkemeye götürüyor?	Он **арестованного** ведёт к суду?
4- O **aristokrat bir koca mı** istiyor?	Она мужа-**аристократа** желает?
5- Biz **bu işin mi** aritmetiğini biliyoruz?	Мы **этого дела** арифметику знаем?

6- Siz aryayı **harika mı** ifa ediyorsunuz ?	Вы **превосходно** исполняете арию?
7- Onlar binanın cephesini **kemerle mi** süslüyorlar?	Они **аркой** украшают фасад здания?

Şimdi de **ли** (li) soru parçacığının ilave edilmesiyle düzenlenen cümlelere örnekler veriyoruz:

1. арктический – arktik
2. армия – ordu
3. аромат – güzel koku
4. артезианский - artezyen
5. артериальный – atardamar…
6. артерия – atardamar
7. артиллерия – topçu kuvvetleri

1- Ben **arktik enlemlerde mi** arama yapıyorum?	**В арктических ли широтах** Я веду поиски?
2- Sen **orduda mı** hizmet ediyorsun?	**В армии ли** Ты служишь?
3- O çiçeklerin **güzel kokularını mı** duyuyor?	**Аромат цветов ли** Он чувствует?
4- O **artezyen kuyusu mu** açılmasını rica ediyor.	**Артезианский ли колодец** Она просит пробурить?
5- Biz **atardamar basıncı sorunları mı** inceliyoruz?	**Проблемы артериального давления ли** Мы изучаем?
6- Siz **atardamarda mı** sorun görüyorsunuz?	**В артерии ли** Вы видете проблему.
7- Onlar topçu kuvvetlerinin vuruşları altında **geri mi çekiliyorlar ?**	**Отступают ли** Они под ударами артиллерии?

1. артист – artist, sanatçı
2. арфа – harp
3. археологический – arkeolojik
4. археология - arkeoloji
5. архив – arşiv
6. архипелаг – takımada
7. архитектор – mimar

1- Ben **sanatçılara mı** hizmet veriyorum?	**Артистов ли** Я обслуживаю?
2- **Sen bağlama eşliğinde mi** şarkı söylüyorsun?	**Под аккомпанемент багламы ли** Ты поёшь?
3- O **arkeolojik kazılara mı** katılıyor?	**В археологических раскопках ли** Он участвует?

4- Onun **arkeolojiye mi** ilgisi var.	**К археологии ли** Она имеет интерес?
5- Biz arşivin **tamamını mı** gözden geçiriyoruz?	**Весь ли** архив Мы рассматриваем?
6- Siz **takımada boyunca mı** seyahat yapıyorsunuz?	**По архипелагу ли** Вы путешествуете?
7- Onlar benim yerime **mimar mı** arıyorlar.	**Архитектора ли** Они ищут вместо меня?

1. архитектура – mimari
2. арык – ark
3. ассамблея – kurul
4. ассигновать - tahsis etmek
5. ассистент – assistan
6. ассортимент – çeşit
7. астронавт – astronot

1- Ben binanın mimarisini **yüksek mi** değerlendiriyorum?	**Высоко ли** я ценю архитектуру здания?
2- Sen kağıdını **yol boyunca mı** arıyorsun?	**По дороге ли** Ты ищешь свою бумагу?
3- O Türk Halkları Kurulu hakkında repörtaj **yazıyor mu?**	**Пишет ли** Он репортаж об Ассамблее Тюркских Народов?
4- O buna **çok mu para** ayırdı?	**Много денег ли** Она на это ассигновала?
5- Biz **asistana mı** telefon açıyoruz?	**Ассистенту ли** Мы звоним?
6- Siz ürünlerin **tamamını mı** teklif ediyorsunuz?	**Весь ли** ассортимент Вы предлагаете?
7- Onlar **astronotlarla mı** buluşmaya gidiyorlar?	**С астронавтами ли** на встречу Они едят?

Şimdi cümlenin başına sadece fiil getirilerek yapılan soruları göreceğiz. Bu cümlelerde vurgu başa getirilen fiil üzerine yapılır.

1. астроном – gökbilimci
2. ассоциация– çağrışım, birlik
3. асфальт – asfalt
4. атака - atak
5. педагог – eğitimci
6. ателье – terzi atölyesi
7. атлантический – Atlantik

1- Gökbilimcilere **yardım ediyor muyum?**	**Помогаю Я** астрономам?
2- O kişide başka bir **çağrışım yapıyor musun?**	**Вызываешь у него другую** ассоциацию?
3- İki kamyon asfaltın yetersiz olduğunu **düşünüyor mu?**	**Считает недостаточным** два грузовика асфальта?
4- O yeni bir atağa **başlıyor mu?**	**Начинает** Она новую атаку?
5- Eğitimcilerin düşüncelerini **dinliyor muyuz?**	**Слушаем** мнение педагогов?
6- Terzihaneyi saat yedide **açıyor musunuz?**	**Открываете** ателье в семь часов?
7- Onlar Atlantik İttifakına **giriyorlar mı?**	**Вступают Они** в Атлантический Союз.

Aşağıdaki tablodaysa günlük konuşmada rastlanan, ama çok ta sık kullanılmayan bir soru şeklini - fiil ve özne dışında başka bir kelimenin veya kelime grubunun cümle başına getirilerek yapılan soru cümlelerini veriyoruz. Burada da doğal olarak soru cümlesinin başında olan kelime veya kelime grubu üzerine vurgu yapılmaktadır.

1. атлас – atlas
2. атлет – atlet
3. атмосфера – atmosfer
4. атом - atom
5. атомоход – atom gemisi
6. атташе – ataşe
7. аттестат – diploma

1- Ben **atlasta mı** arıyorum?	**На атласе** Я ищу?
2- **Atlet mi** olmak istiyorsun?	**Атлетом** хочешь стать?
3- **Atmosferin doğasını mı** öğreniyor?	**Природу атмосферы** изучает?
4- **Atomun yapısını mı** anlatıyor?	**Строение атома** объясняет?
5- **Atom gemisiyle mi** seyahat yapıyoruz?	**На атомоходе** путешествуем?
6- Ataşeye **onların ustalarının gelişini mi** teklif ediyorsunuz?	**Приезд их мастеров** предлагаете атташе?
7- **Bugün mü** diplomaları alıyorlar?	**Сегодня** получают аттестаты?

DERS - 22

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Şimdiki zamanda ve diğer zamanlarda olumsuz soru cümle kuruluşu

Daha önce olumsuz cümlelerin yapılışını görmüştük. **не** olumsuz sözcüğü hangi kelimenin önüne geliyorduysa (fiil, özne veya başka bir söz birimi), o kelimeyi vurgulayan bir olumsuz cümle kuruyorduk. En yaygın olan normal soru cümlelerinin de yapılışını gördünüz, soru olmayan düzgün cümle yapısıyla aynı, sadece cümle sonunda soru işareti konmakta ve söyleyişte üzerine soru sorulan kelime vurgulanarak söylenirdi. Şimdi en yaygın olumsuz soru cümlesini veriyoruz.

Genellikle olumlu veya olumsuz soru cümlelerinin kelime dizilişi farklılıklar arz etse de, çoğu zaman vurgu söylenen kelime üzerine gelmektedir.

1. аттракцион – atraksiyon, numara
2. аудиенция – kabul
3. аудитория – konferans salonu, dersane
4. аукцион - açık artırma
5. афганец – Afganlı
6. афганский – Afgan ...
7. афиша – afiş

1- Ben atraksiyonun başladığını ilan **etmiyor muyum?**	Я **не объявляю** о начале аттракциона?
2- Sen Ankara Üniversitesi Rektörünün tüm kabulünü **kaydetmiyor musun?**	Ты **не делаешь запись** всей ауденции у ректора Анкарского?
3- Onun artık girdiği **dershane değil mi?**	Он уже входит **не в аудиторию?**
4- Onun açık artırma üzerinden sattığı **senin resimlerin değil mi?**	Она продаёт **не твои рисунки** через аукцион?
5- Afganlıyı davet ettiğimiz **bizim tedbirimiz değil mi?**	Мы приглашаем афганца **не на наше мероприя**?.
6- Siz Afgan halk müziğini **sevmiyor musunuz?**	Вы **не любите** афганскую народную музыку?
7- Onlar afişleri **yapıştırmıyorlar mı?**	Они **не приклеивают** афиши.

1. африканец – afrikalı
2. аэровокзал – hava limanı binası
3. аэродром – hava alanı
4. аэропорт - hava limanı
5. бабушка – nine
6. багаж – bagaj
7. база – üss, temel, esas, merkez

1- Organize ettiğim insani yardım **Afrikalılar için değil mi?**	Я организовываю гуманитарную помощь **не африканцам?**
2- Sen havalimanı binasında **nöbet tutuyor musun?**	Ты **не дежуришь** в аэровокзале?
3- O hava alanında **hat amiri olarak** çalış**mı**yor mu?	Он **не работает** диспетчером на аэродроме?
4- Onun (araçla) gitmekte olduğu yer **hava limanı değil mi?**	Она едет **не в аэропорт?**
5- Biz ninemizin yanında **çok ta iyi** vakit geçir**mi**yor muyuz?	Мы **не очень хорошо** проводим время у бабушки?
6- Siz bagajı saklama kamarasına **teslim ediyor musunuz?**	Вы **не сдаёте** багаж в камеру хранения?
7- Onlar teknik donanımı kurmakta oldukları yer **üs değil mi?** (Onlar teknik donanımı **üste** kur**mu**yorlar mı)	Они **сооружают** технику **не на базе?**

Ayrıca Rusça'da olumsuz soru cümlelerinin bir çeşidi de, fiil üzerine soru sorulsun veya sorulmasın **fiil olumsuzluk не (ne) sözcüğüyle beraber cümlenin başına** getirilerek, **fiilden sonra** Türkçe'deki mı (mi, mu,mü) soru sözcüğünün Rusça'daki tam karşılığı olan **ли soru sözcüğü** de getirilir. Sözgelimi

Не пишешь ли ты ручкой? – (sen) Kalemle **yazmıyor musun?** Ayrıca bu cümleler sadece olumsuz soru cümlesi değil, bir miktarda kuşku, şüphe olduğunu da vurgular. Yani "Acaba kalemle yazmıyor musun?"

1. базар – pazar
2. базировать – üslendirmek
3. базис – alt-yapı
4. байдарка - kayak
5. бак – sıvı deposu
6. бакалейный – bakkal
7. бакенбарды – favoriler

1- Ben pazarda meyve ticareti **yapmıyor muyum?**	**Не торгую ли** Я на базаре фруктами?
2- Sen yapını tepecikte **üslendirmiyor musun?**	**Не базируешь ли** Ты свою конструкцию на горке?

3- O alt-yapının üst kuruma uymadığını **iddia etmiyor mu?**	**Не утверждает ли** Он несоответсвие базиса надстройке?
4- O kayakla **yüzmüyor mu?**	**Не плывёт ли** Она на байдарке?
5- Biz tüm depoyu **doldurmuyor muyuz?**	**Не заправляем ли** Мы полный бак?
6- Siz bakkaliye malları satışını **yapmıyor musunuz?**	**Не распродаёте ли** Вы бакалейные товары?
7- Onların favorileri **yok mu (taşımıyorlar mı**- *rusçası*)	**Не носят ли** Они бакенбарды?

1. баклажан – patlıcan
2. бактериологический – bakteorolojik
3. бал – balo
4. балалайка - balalayka (saz)
5. баланс – bilanço
6. балерина – balerin
7. балет – bale

1- Ben patlıcanlardan dolma **yapmıyor muyum?**	**Не готовлю ли** Я долму из баклажанов?
2- Sen tüm bakteorolojik araçları **bilmiyor musun?**	**Не знаешь ли** Ты все бактериологические средства?
3- O mezunların balosuna **gitmiyor mu?**	**Не идёт ли** Он на бал выпускников?
4- O balalaykada güzel **çalmıyor mu?**	**Не играет ли** Она прекрасно на балалайке?
5- Biz geçen senenin bilançosunu kontrol **etmiyor muyuz?**	**Не проверяем ли** Мы баланс прошедшего года?
6- Siz balerinlerin gelişini perşembeye **beklemiyor musunuz?**	**Не ожидаете ли** Вы приезд балерин в четверг?
7- Onlar balete bilet **almıyorlar mı?**	**Не покупают ли** Они билеты на балет?

Olumsuz soru cümleleri düzenleme konusuna devam ediyoruz. Rusça'da olumsuz soru olan veya olmayan, normal cümle yapısında, ayrıca olumsuz soru cümlelerinin en yaygın şeklinde de bildiğiniz gibi fiil olumsuzluk sözcüğüyle **не** beraber özneden hemen sonra gelir, Sözgelimi **«Я не пишу ручкой»** ve sorusu da **«Я не пишу ручкой?» "Ben kalemle yazmıyor muyum?"**.

Çok kelimeli cümlede Sözgelimi - Он арестованного **не к суду ведёт?** - O tutukluyu **mahkemeye götürmüyor mu?** Sorusunda soru eylemin tamamı üzerine olduğu için fiille beraber fiilden önceki kelime üzerine vurgu yapılmakta ve soru sorulmakta. Ama Türkçe'de mı (mi,mu,mü) soru sözcüğünün yeri fiilden hemen önce olursa (O tutukluyu **mahkemeye mi götürüyor?**) daha doğru tercüme yapmış oluruz.

Ama diyalog esnasında şu anda gözden geçirmekte olduğumuz - fiili sonda söylenen soru cümlesinde vurgu fiile değil, Sözgelimi kalem kelimesine yapılıyorsa, «Я **не ручкой** пишу?» tam olarak Türkçe mantıksal anlamı "Benim yazdığım kalem değil mi?" veya "Yoksa yazdığım kalem değil mi?" olur. Ayrıca konuşma dilinde soru cümlesinin yapısı ne olursa olsun, **soru vurgusu söylenen kelime üzerine gelmektedir.**

1. балка – kiriş
2. балка (2) – dere, çukur
3. балкон – balkon
4. балл - puan, sismik ölçü birimi
5. баллистический – ballistik
6. баллон – tüp, lastik
7. баллотировать – oy vermek

1- Ben kirişleri yerlerine **kurmuyor muyum?**	Я балки на месте **не устанавливаю?**
2- Sen tedarikleri dereyle **akıtmıyor musun?**	Ты заготовки по балке **не сплавлаешь?**
3- O maçı balkondan **izlemiyor mu?**	Он за матчем из балкона **не следит?**
4- O puanları (*Rusça'da çoğulda*) **dağıtmıyor mu?**	Она баллы **не раздаёт?**
5- Biz balistik ekspertizi **sürdürmüyor muyuz?**	Мы баллистическую экспертизу **не ведём?**
6- Siz kaynakçılara doğalgaz tüpleri **sağlamıyor musunuz?**	Вы газовые баллоны сварщикам **не поставляете?**
7- Onlar **hep** Demokratlardan bir adaya oy **vermiyorlar mı?**	Они кандидата от Демократов **не всегда баллотируют?**

1. баловать – şımartmak
2. бамбук – bambu
3. банан – muz
4. банда - çete
5. бандероль – küçük paket
6. бандит – eşkıya
7. банк – banka

1- Ben çocukları **çok şımartmıyor muyum?**	Я детей **чрезмерно не балую?**
2- Sen **bambudan** mallar yapmıyor musun?	Ты товары **не из бамбука** делаешь?
3- O **muzdan** pasta yapmıyor mu?	Он торт **не из банана** готовит?
4- O belli çeteyle ilgili soruşturma **sürdürmüyor mu?**	Она по известной банде следствие **не ведёт?**
5- Biz sizin siparişi küçük pakette **göndermiyor muyuz?**	Мы ваш заказ в бандероле **не отправляем?**
6- Siz eşkıyaların imkanlarını **abartmıyor musunuz?**	Вы возможности бандитов **не преувеличиваете?**
7- Onlar akreditifi **sizin banka üzerinden** açmıyorlar mı? (Onların akreditif açmaları **sizin banka üzerinden değil mi?**)	Они аккредитив **не через ваш банк** выставляют?

Şimdi fiil veya soruda vurgulanan başka bir kelimeyi cümle başına getirerek ve başa getirilen kelime veya kelimelerden önce **"не"**, sonraysa **ли** (li) soru sözcüğünü ilave ederek veya etmeyerek düzenlenen soru cümlelerine örnek vermekteyiz, bu tarz sorular sanki teyit amacı da taşır, yani Türkçe'deki bir olumlu cümleyle beraber sorulan "öyle değil mi?" sorusuna karşılık gelmektedir:

1. банка – kavanoz
2. банкет – ziyafet
3. банковский – banka .....
4. банкрот - müflis
5. баня – hamam
6. бар – bar
7. барабан – davul

1- Ben kalan turşuları **kavanozda** bırak**mıyor muyum?**	**Не в банке ли** Я оставляю остальные солёные?
2- Sen ziyafet için salon **kiralamıyor musun?**	**Не арендуешь ли** Ты зал для банкета?

3- O banka operasyonlarını **bizim bankayla** yapmıyor **mu?**	**Не с нашим ли банком** Он ведёт банковские операции?
4- **O** müflislere rehabilitasyon olmaya yardım etmiyor **mu?**	**Не Она ли** помогает банкротам реабилитироваться?
5- Biz Türk hamamı **inşa etmiyor muyuz?**	**Не строим ли** Мы турецкую баню?
6- Siz caddede **bar** açmıyor **musunuz?**	**Не бар ли** Вы открываете на проспекте?
7- **Onlar** davulların sesi eşliğinde dans etmiyorlar **mı?**	**Не Они ли** танцуют под звуки барабанов?

1. баран – koyun
2. баржа – mavna
3. баритон – bariton
4. барометр - barometre
5. баррикада – barikat
6. бархат – kadife
7. барышня – küçük hanım

1- Koyunları **ormanın ayağında** otlatmıyor muyum?	**Не на опушке леса** Я пасу бараны?
2- Keresteyi mavnaya **yüklemiyor musun?**	**Не грузишь** Ты лес на баржу?
3- O bu opera için bariton tercih **etmiyor mu?**	**Не предпочитает** Он баритон для этой оперы?
4-**O** barometrelerin verilerini yazmıyor **mu?**	**Не Она** записывает данные барометров?
5- Barikatı **tanklara karşı** yapmıyor muyuz?	**Не против танков** делаем баррикаду?
6- Kadife perdeler **asmıyor musunuz?**	**Не вешаете** бархатные занавески?
7- Onlar küçük hanıma kurtarıcı gibi **bakmıyorlar mı?**	**Не смотрят** Они на барышню как на спасительницу?

DERS - 23

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Eylem çekiminde fiil kökünde ünsüz değişimi ya da birinci tekil şahısta ünsüz ilavesi.

Şahıslara göre eylem çekiminden fiil kökünde bazı ünsüz değişiklikleri olmaktadır. Örneğin, bir fiilin kökü ikinci grup şahıs ekleriyle çekiminde **б, п, м, в, ф** harfleriyle bitiyorsa fiilin köküne 1. tekil şahısta **л** harfi eklenir:

любить 'sevmek', 'hoşlanmak' – люблю
lubit *lublyu*
шуметь 'ses çıkarmak' – шумлю
şumet *şumlyu*
готовить II

2. Emir kipi.

Tekil			Çoğul		
Чита́й!	*[çitay!]*	oku!	**Чита́йте!**	*[çitayte!]*	okuyunuz!
Иди́!	*[idi!]*	git!	**Иди́те!**	*[idite!]*	gidiniz!
Стро́й!	*[stroy!]*	inşa et!	**Стро́йте!**	*[stroyte!]*	inşa ediniz!
Говори́!	*[]gavari!*	konuş!	**Говори́те!**	*[gavarite!]*	konuşunuz!

Rusçada Emir Kipi, bir dilek, istek, arzu veya bir emri ifade etmek için kullanılan bir kiptir. Genel olarak ikinci tekil ve çoğul şahıslara hitap esastır. Şimdiki Zaman 3. Çoğul şahıs çekim formundan şahıs eki atıldıktan sonra geriye kalan köke sesli harflerden sonra **–й** harfi ve sessiz harflerden sonra **–и** harfi eklenerek elde edilir. Çoğunluğa hitap ve nezaket anlamı yüklemek için de – **те** takısı eklenir.

чита(ют)+й - читай! '[oku!] **по(ют)+й - пой!** [şarkı söyle!]
çita(yut) *çitay!* *po(yut)* *poy!*
ид(ут)+и - иди! [git!] **рису(ют)+й - рисуй!** [çiz!]
id(ut) *idi!* *risu(yut)* *risuy!*

читай+те - читайте, пой+те - пойте, иди+те – идите
citay+ti *çitayte* *poy+ti* *poyti* *idi+te* *iditi*

рисуй+те -	**рисуйте,**	**танцуй+те –**	**танцуйте**
risuy+ti	*risuyti*	*tantsuy+ti*	*tantsuyti*

3. tekil ve çoğul şahısları için fiilin Şimdiki Zaman çekimli şekli ve **пусть** kelimesiyle beraber kullanılarak elde edilir:

Пусть он читает!	**Bırakın o okusun!**
Pust on çitayet!	
Пусть они поют!	**Bırakın onlar şarkı söylesinler!**

KELİMELER

Рисова́ть *risavat* I (рису||ю, -ешь) resim çizmek
Танцева́ть *tantsivat* I (танцу||ю, -ешь) dans etmek
Шуме́ть *şumet* II (шумлю, шумишь) ses çıkarmak
Стро́ить *stroit* II (стро||ю, -ишь) kurmak, inşa etmek
пусть *pust* bırak(ınız), izin ver(iniz)

Merhaba, arkadaşlar! Merhaba, Lena!	**Здра́вствуйте, друзья́! Здра́вствуй,** *Zdravstvuyte, druzya! Zdravstvuy,*
Merhaba, Viktor!	**Ле́на! Здра́вствуй,Ви́ктор!** *Lena! Zdravstvuy, Viktar!*
Buraya gelin! Burası daha serin.	**Иди́те сюда́! Здесь тень и не так жа́рко.** *İdite syuda! Zdes' ten i ni tak jarka.*
Deniz de çok yakın.	**И мо́ре совсе́м бли́зко.** *İ more savsem bliska.*
Dinlenin, arkadaşlar! Bakın, deniz nasıl dalgalanıyor.	**Отдыха́йте, друзья́! Слу́шайте, как шу́мят во́лны.** *Odihayte, druzya! Sluşayte, kak şumyat volnı*
Burası çok güzel!	**Здесь так краси́во!** *Zdes' tak krasiva!*
Viktor, albümün nerede?	**Виктор, где твой альбо́м?** *Viktar, gde tvoy al'bom?*

Oraya bir bak sana, uzaklarda bir kayık gidiyor, martılar uçuyor.	**Смотри́ туда, вдали́ плывёт ло́дка, летя́т ча́йки.** *Smatri tuda, vdali plıvyot lotka, letyat çayki.*
Denizi, gökyüzünü ve bulutları çiz!	**Рису́й мо́ре, не́бо и облака́!** *Risuy more, neba i ablaka!*
Sen, Lena, şarkı söylemeyi sever misin?	**Ты, Лена, лю́бишь петь.** *Tı, Lena, lyubiş pet.*
Arkadaşlar, biraz sessiz olun, Lena bir şarkı söylesin.	**Не шуми́те, друзья́, пусть Лена поёт.** *Ne şumite, druzya, pust Lena payot.*
Haydi Lena, bir şarkı patlatsana!	**Пой, Лена, пой гро́мко!** *Poy, Lena, poy gromka!*
Dinleyin, arkadaşlar!	**Слу́шайте, друзья́!** *Sluşayte, druzya!*
Bu çok güzel bir şey – şarkı, deniz, güneş ve bulutlar.	**Это так хорошо́ - пе́сня и мо́ре, со́лнце и облака́.** *Eto tak haraşo – pesnya i more, solntse i ablaka.*

SORULAR VE YANITLARI:

Сейча́с хо́лодно?	[*Seyças kholadna?*]	– Şu anda hava soğuk mu?
-Нет, жа́рко.	[*Net, jarka.*]	– Hayır, sıcak.
Мо́ре далеко́?	[*More daliko?*]	– Deniz uzak mı?
-Нет, оно́ бли́зко.	[*Net, ano bliska.*]	– Hayır, deniz yakın.
Что там вдали́?	[*Şto tam vdali?*]	– Uzaklarda ne var?
-Вдали́ плывёт ло́дка.	[*Vdali plıvyot lotka.*]	– Uzaklarda bir kayık süzülüyor.
-Что де́лает Виктор?	[*Şto delayet Viktar?*]	–Viktor ne yapıyor?
-Он рису́ет.	[*On risuyet*]	– O çiziyor.
-Кто поёт?	[*Kto payot?*]	– Kim şarkı söylüyor?
-Лена.	[*Lena*]	– Lena.

СЛОВА - KELİMELER

у мо́ря deniz kenarında
u morya
здра́ствуй merhaba
zdrastvuy
сюда́ buraya
syuda
тень gölge
ten'
жа́рко sıcak
jarka
совсе́м tamamen
savsem
бли́зко yakın
bliska
гро́мко yüksek sesli
gromka
туда́ oraya
tuda

волна́ dalga
valna
смотре́ть II (смотр||ю, ишь) bakmak
smatret'
плыть I (плыв||у, -ёшь) yüzmek
plıt'
лете́ть II (лечу, -ишь) uçmak
litet'
ча́йка martı
çayka
не́бо(небеса́ *çoğul*) gökyüzü
neba
о́блако bulut
oblaka
пе́сня şarkı
pesnya
отдыха́ть II (отдыха́||ю, -ешь) dinlenmek
otdıkhat'

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. Aşağıda verilen soru ve cevapları Rusça'ya çeviriniz:

a. Вы говорите на русском языке? – Да, немного.

b. Вы курите? – Нет, не курю.

c. Ахмед может писать на английском языке?
– Да, Ахмед очень хорошо говорит и пишет
на английском языке.

2. не- olumsuzluk ekini aşağıdaki zarflara ekleyiniz ve Türkçeye çeviriniz:

a. Как вы поживаете? – Спасибо, хорошо.
Kak vı pajivayete?-Spasibo, kharaşo.

b. Что вы сейчас делаете? - Учусь
Şto vıy siyças delayete?- Uçus'

c. Ваш учитель говорит по-русски или по-английски? – Наш учитель говорит только по-русски.

Vaş uçitel gavarit pa-ruski ili pa-angliyski?-Naş uçitel govorit tolko po-russki

d. Вы давно изучаете русский язык? – Нет.

Vıy davno izuçayete ruskiy yazık?- Niyet

e. Вы курите или нет? – Нет, не курю.

Vıy kurite ili net?- Niyet ne kuryu.

3. **не- olumsuzluk ekini zarflarla beraber içeren cümleler yazınız.**

хорошо-нехорошо (niharasho); iyi – iyi değil;

давно- недавно (nidavno); uzun süre önce – az önce;

часто- нечасто (niçasta); sıkça – seyrek;

далеко- недалеко (nidaleko); uzakta – yakında.

4. **Rusçaya çeviriniz.**

Она немного опоздает на урок.

Сергей недавно вернулся из поездки.

Мы нечасто ходим в театр.

Юля живёт недалеко от метро.

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıdaki fiillerin emir kiplerini yazınız:**

1. рабо́тают. 2.зна́ют. 3.ку́рят. 4.смо́трят.

2. **Boşlukları verilen zarflarla doldurunuz:**

жа́рко, близко, гро́мко.

a. Вы говорите ..... b. Здесь..... c. Деревня.....

3. **Rusça'ya çeviriniz:**

a. Yüksek sesle oku.

b. O yavaş gidiyor, hızlı gitsin.

c. Oraya baksana: orada kuşlar uçuyor.

d. Lena ne yapıyor? Lena şarkı söylüyor.

e. Kim çiziyor? Viktor çiziyor.

DERS - 24

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. 1. ve 2. şahsın iyelik durumu zamirleri.

2. şahsın iyelik durumu zamirleri.

3. Чей? soru sözcüğü.

1. Birinci ve ikinci şahsın iyelik zamirleri

Tekil						**Bütün 3 cinsin çoğul şekli**	
Erkil		Dişil		Cinssiz			
мой	**benim**	моя́	**benim**	моё	**benim**	мои́	**benim**
твой	**senin**	твоя́	**senin**	твоё	**senin**	твои́	**senin**
наш	**bizim**	на́ша	**bizim**	на́ше	**bizim**	на́ши	**bizim**
ваш	**sizin**	ва́ша	**sizin**	ва́ше	**sizin**	ва́ши	**sizin**

Tablodan anlayacağımız gibi her iyelik zamirinin; **мой, твой** ve **наш, ваш** önüne geldiği ismin cinsiyetine bağlı farklı formu vardır , çoğulda ise bütün cinsler için tek formu bulunmaktadır.

İyelik zamirleri kendinden sonra gelen isme bağlı olarak değişir. Örneğin:

мой брат	benim abim	**моя́** сестра́	benim ablam
moy brat		*maya sistra*	
моё перо́	benim kalemim	**мои́** газе́ты	benim gazetelerim
mayo piro		*moi gazeti*	

2. **Üçüncü şahsın iyelik zamirleri.** – Bu zamirler niteledikleri ismin cinsi ve sayısı ne olursa olsun tek formda kullanılırlar.

его́	onun(erkek)	**её**	onun(dişi)
yivo		*yiyo*	
его́	onun(nötr, cansız)	**их**	onların
yivo		*ikh*	

Diğer şahıslarda olduğu gibi zamirler isimlerin cinsi ve sayısıyla değişmemektedir.

его брат *e.*onun erkek kardeşi
yivo brat

его сестра *d.*onun kız kardeşi
yivo sestra

его перо (cinssiz,cansız) onun kalemi
yivo piro

его газеты (çoğul) onun gazeteleri
yivo gazeti

3. **чей soru sözcüğü veya soru zamiri.**- Soru sözcüğü **Чей ?**(kimin?) tekil şahıslarda 3 şekli ve çoğulda bütün cinsler için 1 şekli vardır. **чей** sorusunda **это** sözcüğü ile birlikte kullanılır.

Tekil			Bütün 3 cinsin
Eril	Dişil	Nötr	Çoğul şekli
Чей это ...? *Çey (eta)?* **Kimin (bu)?**	**Чья** это ...? *Çya (eta)?* **Kimin (bu)?**	**Чьё** это ... ? *Çyo (eta)?* **Kimin (bu)?**	**Чьи** это ...? *Çyi (eta)?* **Kimlerin (bu)?**

Чей soru sözcüğünün kullanıldığı ismin cinsi ve sayısı ile uyumlu olması zorunludur.

Чей это брат? — Bu **kimin** erkek kardeşidir?
Çey eta brat?

Чья это сестра? — Bu **kimin** kız kardeşidir?
Çya eta sistra?

Чьё это перо? — Bu **kimin** kalemidir?
Çyo eta piro?

Чьи это газеты? — Bu **kimin** gazeteleridir?
Çyi eta gazeti?

Чей, чья, чьё, чьи: Kimin, kimlerin?

его *e.*onun(eril)
yivo — *çey, çya, çyo, çyi*

её *d.*onun(dişil) — **их** onların
yiyo — *ikh*

METİN

- **Чей это альбом, Ваш?**
- Bu fotoğraf albümü kimin, Sizin mi?
- *Çey eta albom, Vaş?*
- **Да, мой. Вы знаете, я много снимаю.**
- Evet, benim. Biliyormusunuz, çok fotoğraf çekerim.
- *Da, moy. Vıy znayiti, ya mnoga snimayu.*
- **Покажите, пожалуйста, ваш альбом.**
- Lütfen, albümünüzü gösterir misiniz?
- *Pakajite, pajalusta, vaş albom.*
- **Смотрите, пожалуйста.**
- Buyurun, bakınız.
- *Smatrite, pajalusta.*
- **Вот группа. Чья это семья, Ваша?**
- Şuradaki grup, sizin aile mi?
- *Vot gruppa. Çya eta simya? Vaşa?*
- **Да, наша. Вот направо мой отец,**
- Evet, bizim. Sağdaki babam,
- *Da naşa. Vot naprava moy otets,*
- **Налево - моя мать.**
- soldaki de annem.
- *naleva-maya mat.*
- **И рядом стоит ваш брат Владимир.**
- Ve yanda duran abiniz Vladimir.
- *İ ryadom stait vaş brat Vladimir.*
- **Где он теперь?**
- Nerede o şimdi?
- *Gde on tiper?*
- **Он моряк. Сейчас он далеко.**
- O denizci. Şimdi uzaklarda.
- *On maryak. Siyças on daliko.*
- **Он женат?**
- O evli mi?

- *On jınat?*
- **Нет, он не женат. Вот ещё группа.**
- Hayır, evli değil. İşte bir grup daha.
- *Niyet, on ni jınat. Vot yişço gruppa.*
- **Здесь моя сестра и её семья.**
- Buradakiler benim kızkardeşim ve ailesi.
- *Zdes maya sistra i yiyo simya.*
- **Ваша сестра замужем? Кто её муж?**
- Sizin ablanız evi mi? Kocası kim?
- *Vaşa sistra zamujem? Kto eyo muş?*
- **Тоже моряк?**
- O da mı denizci?
- *Toji maryak?*
- **Нет, её муж - инженер. Его фамилия Зимин.**
- Hayır, onun kocası mühendistir. Onun soyadı
- *Net eyo muj – injiner. Evo familiya* Zimin.
- **Вот его фотография.**
- İşte onun fotoğrafı.
- *Zimin. Vot evo fatagrafiya.*
- **Они уже давно женаты?**
- Onlar çoktan mı evlidirler?
- *Ani ujedavno jınatı?*
- **Да, давно.**
- Evet, çoktan.
- *Da, davno.*
- **Это их дети?**
- Bu onların çocukları mı?
- *Ata ikh deti?*
- **Да, направо сидит их сын.**
- Evet, sağdan onların oğlu oturuyor.
- *Da, naprava sidit ikh sın.*
- **Как его зовут?**
- İsmi ne?

- *Kak evo zavut?*
- **Его зовут - Вася.**
- İsmi – Vasya.
- *Evo zavut – Vasya.*
- **А налево стоит их дочь. Как её имя?**
- Soldan ise onların kızı oturuyor. İsmi ne?
- *A naleva stait ikh doç'. Kak yiyo imya?*
- **Да, это их дочь. Её имя Света.**
- Evet, bu onların kızı. Onun ismi Sveta.
- *Da, ata ikh doç'. yiyo imya Sveta.*
- **Как хорошо вы снимаете!**
- Ne kadar güzel fotoğraf çekiyorsunuz!
- *Kak kharaşo vıy snimayete!*

KELİMELER - Слова

Фотогра́фия fotoğraf
fatagrafiya
снима́ть I (**снима||ю, -ешь**)çekmek
snimat (snimayu, -yeş')
покажи́те gösteriniz
pakajıte
муж koca
muş
фами́лия soyad
familiya
жена́ (жёны) eş, karı
jına (jonı)
де́ти çocuklar
deti
и́мя isim
imya
жена́т evli *(e)*
jınat
жена́ты evliler
jınatı
за́мужем evli *(d)*
zamujem
рядом yanında
ryadam
стоя́ть II (**сто||ю, -ишь**) durmak
stayat'
сиде́ть II (**сижу, сидишь**) oturmak
sidet' (siju, sidiş')
моря́к denizci
maryak
тепе́рь şimdi
tiper'

SPESİFİK İFADELER

Как ваше имя?	**Adınız ne?**
Kak vaşe imya?	
Как ваша фамилия?	**Soyadınız ne?**
Kak vaşa familiya?	
Моё имя	**Benim adım .....**
Mayo imya	
Моя фамилия	**Benim soyadım ..**
Maya familiya	

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. Aşağıdaki fiillerin emir kiplerini yazınız:

a. работа-ют: **работай** [emir kipi tekil], **работайте** [emir kipi çoğul].

b. зна-ют : **знай** [emir kipi tekil], **знайте** [emir kipi çoğul].

c. кур-ят : **кури** [emir kipi tekil], **курите** [emir kipi çoğul].

d. смотр-ят : **смотри** [emir kipi tekil], **смотрите** [emir kipi çoğul].

2. Boşlukları verilen zarflarla doldurunuz:

a. Вы говорите громко.

b. Здесь жарко.

c. Деревня близка.

3. Rusça'ya çeviriniz:

a. Читай громко.

b. Он идёт медленно, пусть идёт быстрее.

c. Смотри туда, там летают птицы.

d. Что делает Лена? – Она поет песню.

e. Кто рисует? – Виктор рисует.

ALIŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki soruları cevaplandırınız:

a. Как ваше имя?

b. Как ваша фамилия?

c. Вы женаты (замужем)?

2. Aşağıdaki cümlelerdeki çoğul kelimeleri tekile çeviriniz:

Örnek: Чьи это комнаты? -Мои. - Чья это комната? - Моя.

a. Чьи это книги? - Мои.

b. Чьи это карандашы? - Ваши.

c. Чьи это места? -Наши.

3. Boşlukları *его, её* ve *их'den* uygun olanla doldurunuz.

a. Мой брат - инжинер, ... жена - врач.

b. Анна дома, ... муж тоже сейчас дома.

c. Вася и Федя - студенты, ... отец доктор.

d. Мои друзя изучают русский язык, вот .... книги и тетради.

e. Это мой ученик, ... фамилия - Бодров.

4. Aşağıdaki cümleleri Rusçaya çeviriniz.

a. Ben Türküm, benim adım Mehmet, benim soyadım Rüzgar.

b. Ben Rusça öğreniyorum.

c. Benim hocam Rus; onun adı Nikolay ve soyadı Karpin.

5. 1) Aşağıdaki cümlelerde *мой* zamirini *твой* ile değiştiriniz.

a. Мой отец - врач.

b. Моя сестра - студентка.

c. Моё имя - Владимир.

d. Мои друзя - студенты.

2) *ваш* zamirini *наш* ile değiştiriniz.

a. Наш учитель дома.

b. Наша семья живёт здесь.

c. Это наше поле.

d. Наши дети гуляют.

DERS - 25

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Rusçada sıfatların kullanımı ve isimlerin cins ve çoğulluğuna göre çekimi: **молодой ve новый** tipi sıfatlar.
2. Soru sıfatı **Како́й?, Кака́я?, Како́е?, Каки́е?**

1. Rusçada sıfatların kullanımı ve isimlerin cins ve çoğulluğuna göre çekimi ***молодой (maladoy)*** **'genç've** ***новый (noviy)*** **'yeni' sıfatları.** – Rusçadaki sıfatlarda son hecesi vurgulu (**молодо́й**) ya da vurgusuz (**но́вый**) olabilir.

Bütün sıfatların takısı nitelediği ismin cins ve sayısına göre değişir.

Tekil		
Eril	Dişil	Cinssiz
молодо́й челове́к **genç adam** *maladoy çilavek* но́вый журна́л **yeni dergi** *noviy jurnal*	молода́я де́вушка **genç kız** *maladaya devuşka* но́вая газе́та **yeni gazete** *novaya gazeta*	молодо́е расте́ние **genç bitki** *maladoye rasteniye* но́вое слово **yeni kelime** *novoye slovo*
Çoğul		
молоды́е лю́ди **geç insanlar** *maladıye lyudi* но́вые журна́лы **yeni dergiler** *noviye jurnalı*	молоды́е де́вушки **genç kızlar** *maladıye devuşki* но́вые газе́ты **yeni gazeteler** *noviye gazeti*	молоды́е расте́ния **taze bitkiler** *maladıye rasteniya* но́вые слова́ **yeni kelimeler** *noviye slava*

Rusçada tekilde sıfatın üç şekli vardır, çoğulda ise bütün cinsler için aynıdır.
Молодой ve **новый** sıfatları 'sert takılı' olarak tanımlanır.

Niteleyici olarak kullanıldığında sıfatlar genellikle isimden önce gelir. Ancak, sıfat isimden sonra da gelir, özellikle yardımcı fiil rolünde.

Но́вая книга там.	Yeni kitap orada.
Там книга **но́вая.**	Orada yeni kitap var.
Книга **но́вая.**	Kitap yenidir.

2. ***Какой?*** **soru sözcüğü** her tür cins isim ve çoğulluğa göre farklı takı alır.

Какой, Türkçede '**nasıl**', '**ne tür**', 'hangi' anlamını taşır.

Tekil		
Eril	**Dişil**	**Cinssiz**
Како́й (это) мост? *Kakoy eta most?* **Bu hangi/nasıl bir köprü?**	**Кака́я** (это) у́лица? *Kakaya (eta) ulitsa?* **Bu hangi/nasıl bir sokak?**	**Како́е** (это) ра́стение? *Kakoye (eta) rasteniye?* **Bu hangi/nasıl bir bitki?**
Çoğul		
Каки́е (это) мосты? *Kakiye (eta) mastı?* **Bunlar hangi/nasıl köprüler?**	**Каки́е** (это) у́лицы? *Kakiye (eta) ulitsı?* **Bunlar hangi/nasıl sokaklar?**	**Каки́е** (это) ра́стения? *Kakiye (eta) rasteniye?* **Bunlar hangi/nasıl bitkiler?**

Како́й ile oluşan sorulara cavaplar tam veya kısa olabilir:

Какой это дом?	**-Это новый дом.** Новый.	**-Это белый дом.** Белый.
Bu hangi/nasıl bir ev?	**Bu yeni bir ev.** Yeni.	**Bu beyaz bir ev.** Beyaz.

KELİMELER

молод‖о́й, -ая, ое, -ые	genç	**лю́ди**	insanlar
maladoy		*ludi*	
но́в‖ый, -ая, ое, -ые	yeni	**расте́ние**	bitki
noviy		*rasteniye*	
челове́к (лю́ди *çoğul*)	insan	**как‖о́й, -а́я, о́е, -и́е**	
çilavek		*kakoy*	nasıl, hangi

METİN

- **Гали́на – молода́я де́вушка.**
- Galin genç bir bayandır. Viktor
- *Galina – maladay devuşka.*
- **Ви́ктор молодо́й челове́к. Они́ брат и сестра́.**
- genç bir bay. Onlar kardeştir.
- *Viktar maladoy çilavek. Ani brat i sistra*
- **Гали́на говори́т:**
- Galina diyor:
- *Galina gavarit:*
- **Ви́ктор, ско́ро пра́здник - вот мои́**
- Viktor, yakınlarda bayram var,
- *Viktar, skora prazdnik – vot moi*
- ben alışveriş yaptım
- **но́вые поку́пки: голубо́е пла́тье,**
- İşte benim yeni giysilerim: mavi elbise,
- *noviye pakupki: galuboye plat'ye,*
- **голуба́я шля́па и чёрные ту́фли.**
- mavi şapka ve siyah ayakkabılar.
- *galubaya şlyapa i çorniye tufli.*
- **Прекра́сные поку́пки! И пла́тье,**
- Aldığın eşyalar çok güzel! Hem
- *Prekrasniye pakupki! İ plat'ye* elbise, hem şapka,
- **и шля́па, и ту́фли мо́дные.**
- hem ayakkabılar çok şık.

- *İşlyapa, i tufli modnıye.*
- **Тепе́рь смотри́:**
- *Tiper' smotri*
- Şimdi benimkilere bak:
- **О! Но́вый костю́м и но́вое пальто́?**
- O! Yeni takım elbisesi ve palto?
- *O! Novıy kastyum i novoye pal'to?*
- **Да, и ещё но́вая руба́шка и но́вые боти́нки.**
- Evet, bir de yeni gömlek ve ayakkabılar.
- *Da, i yişço novaya rubaşka i noviye batinki.*
- **Костю́м се́рый, боти́нки чёрные, руба́шка**
- Takım elbisesi gri, ayakkabılar siyah, gömlek
- *kastyum serıy, batinki çornaya, rubaşka*
- **бе́лая и пальто́ се́рое. А како́й га́лстук?**
- Beyaz ve palto gri renkte. Ya kravat?
- *Belaya i pal'to seroye. A kakoy galstuk?*
- **Где он?**
- Kravat nerede?
- *Gde on?*
- **Га́лстук кра́сный. Вот он.**
- Kravat kırmızı renkte. İşte kravat.
- *Galstuk krasnıy. Vot on.*
- **То́же прекра́сные поку́пки.**
- Senin de aldığın eşyalar çok güzel.
- *Toje prikrasnıye pakupki.*

SORULAR VE YANITLARI:

- **Како́й э́то костю́м?** Bu nasıl bir takım elbise?
  Kakoy eta kastyum?
- **Это се́рый костю́м. (Се́рый)** Bu gri takım elbise.
  Eta serıy kastyum. (Serıy)
- **Ваш костю́м то́же се́рый?** Sizin de takım elbiseniz gri mi?
  Vaş kastyum toji serıy?

- Нет, чёрный.	Hayır, benimki siyah.
Niyet, (on) çornıy.	
- Кака́я это шля́па?	Bu nasıl bir şapka?
Kakaya eta şlyapa?	
- Это бе́лая шля́па. (Бе́лая)	Bu beyaz şapka.
Eta belaya şlyapa.(Belaya)	
- Эти боти́нки мо́дные?	Bu ayakkabılar moda mı?
Eti batinki modnıye?	
- Да, о́чень.	Evet, hem de çok.
Da, oçen'.	
- Каки́е э́то га́лстуки:	Bunlar nasıl kravatlar:
Kaiye eta galstuki:	
- но́вые и́ли ста́рые?	yeni yoksa eski mi?
novıye ili starıye?	
- Но́вые.	Yeni.
Novıye.	
- Чьи э́то поку́пки – ва́ши?	Bu satın alınanlar kimin,
Ç'ii eta pakupki – vaşi?	sizin mi?
- Да, мои́.	Evet, benim.
Da, mai.	

поку́пка alışveriş
pakupka
ско́ро yakında
skora
пра́здник bayram
praznik
пальто́[3] palto
palto
руба́шка gömlek
rubaşka
боти́нки ç.ş(t.ş ботинок)
batinki

мо́дн||ый -ая, -ое, -ые şık
modnıy
прекра́сн||ый -ая, -ое, -ые güzel
prikrasnıy
костю́м takım ekbise
kastyum
ту́фли *ç.ş(t.ş туфля* ayakkabı
tufli
шля́па şapka
şlyapa
bot

голуб||о́й –ая, -ое, -ые	açık mavi
galuboy	
се́р||ый –ая, -ое, -ые	gri
seryy	
бе́л||ый –ая, -ое, -ые	beyaz
belyy	
кра́сн||ый –ая, -ое, -ые	kırmızı
krasnyy	
чёрн||ый –ая, -ое, -ые	siyah
çornyy	
ста́р||ый –ая, -ое, -ые	yaşlı
staryy	

NOTLAR:

[1] **пра́здник** kelimesindeki д harfi sağırdır.

[2] **кра́сный** 'kırmızı' ve **прекра́сный** 'güzel' sıfatları karıştırmayınız.

[3] **-о, -е,-и** ile biten yabancı kökenli kelimeler yalın hal çoğulda yazılışlarını korurlar.

ALIŞTIRMALAR

1. ***како́й*** **zamirini noktalı boşluklara uygun şekilde yerleştiriniz:**

   . . . костюм? . . . шляпа? . . . пла́тье? . . . ботинки?

2. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Burada benim gri takım elbisem var.

   b. Burada benim siyah şapkam var.

   c. Senin elbisen kırmızıdır.

   d. Senin ayakkabıların beyazdır.

3. **Aşağıdaki isimleri sağdaki sıfatlarla uyumlu şekilde yazınız.**

   человéк, газéта, покýпка, цветы, рубáшка, гáлстук, шляпа, пальтó, пла́тье, нéбо, текст

   интерéсный, нóвый, крáсный, сéрый, молодóй, стáрый, бéлый, чёрный, голубóй

   Örnek: интерéсная нóвая книга.

DERS - 26

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. **синий** tipi yumuşak takılı sıfatlar.
2. **большо́й, хоро́ший, широ́кий** tipi sıfatlar.
3. **-авать** ile biten fiillerin Şimdiki Zaman çekimleri

1. ***синий* tipi sıfatlar.** - Yumuşak **н** 'den sonra sıfatlar tekilde **-ий, -яя, -ее** takılarını ve çoğulda **–ие** takısını alırlar. Bu tip sıfatlara 'yumuşak takılı' denir, onların takıları her zaman vurgusuzdurlar.

Sayı	Eril	Dişil	Nötr
Tekil	си́ний костюм **mavi takım elbisesi**	си́няя шляпа **mavi şapka**	си́нее пла́тье **mavi elbise**
Çoğul	си́ние костюмы **mavi takım elbiseleri**	си́ние шляпы **mavi şapkalar**	си́ние пла́тья **mavi elbiseler**

2. ***большо́й, хоро́ший, широ́кий* tipi sıfatlar.** – Eğer sıfatların kökleri **г, к, х** veya **ж, ч, ш, щ** ile biterse, sıfatlar karışık takılı olurlar. İmla kurallarına göre bazıları **'sert'** ve bazıları **'yumuşak'.**

Bu takılar vurgulu (örn. **большой** 'büyük) veya vurgusuz olabilirler (örn. **хороший** 'iyi').

Tablodan gördüğünüz gibi **большо́й** tipi sıfatların **-ой, -ая, -ое** vurgulu takıları ile **молодо́й** tipi sıfatların takıları aynıdır ; **-ий, -яя, -ее** vurgusuz takılar **ж, ч, ш, щ** 'lerden sonra ve **-ой, -ая, -ое** ise **г, к, х** 'lerden sonra gelir. Çoğulda, bütün sıfatların takıları **–ие** şeklindedir..

Sayı	Erkil	Dişil	Cinssiz
Tekil	большо́й сад **büyük bahçe**	больша́я шко́ла büyük okul	большо́е окно́ **büyük pencere**
Çoğul	больши́е сады **büyük bahçeler**	больши́е шко́лы **büyük okullar**	больши́е о́кна **büyük pencereler**

Tekil	хоро́ш**ий** сад **güzel bahçe**	хоро́ш**ая** шко́ла **güzel okul**	хоро́ш**ее** ме́сто **güzel yer**
Çoğul	хоро́ш**ие** сады **güzel bahçeler**	хоро́ш**ие** шко́лы **güzel okullar**	хоро́ш**ие** места́ **güzel yerler**

Tekil	широ́к**ий** двор **geniş avlu**	широ́к**ая** у́лица **geniş cadde**	широ́к**ое** окно́ **geniş pencere**
Çoğul	широ́к**ие** дворы **geniş avlular**	широ́к**ие** у́лицы **geniş caddeler**	широ́к**ие** о́кна **geniş pencereler**

3. ***-авать* ile biten fiiller.** – Bu fiiller; **встава́ть, дава́ть** Şimdiki Zamanda farklı çekim kökü vardır. **–вать** soneki düşmektedir.

Я	да-ю́	Мы	да-ём
Ты	да-ёшь	Вы	да-ёте
Он	да-ёт	Они	да-ю́т
Она	да-ёт		
Оно	да-ёт		

Mastar: **встава́ть** 'kalkmak'

- Şimdiki Zaman: **встаю́, встаёшь,** ancak emir formlarında mastarın kökü esas alınır. **Встава́й, встава́йте** şeklinde.

KELİMELER

си́ни||й, -ая, -ее, -ие mavi
siniy
широ́к||ий, -ая, -ее, -ие geniş
şirokiy
встава́ть, I (встаю́, -ёшь)
vstavat'

хоро́ш||ий, -ая, -ее, -ие
kharoşıy iyi, güzel, hoş
больш||о́й, -ая, -ее, -ие büyük
bal'şoy
kalkmak **дава́ть** vermek
davat'

İlkbahar. Güzel ilkbahar sabahı. Güneş doğuyor.

Весна́. Хоро́шее весе́ннее у́тро. Встаёт со́лнце.
Visna. Kharoşeye visenneye utro. fstayot sontse.

O geniş tarlaları ve büyük çayırları aydınlatıyor.	**Онó освещáет широ́кие поля́ и бо́льшие лугá.** *Ano asvişçayit şirokiye palya i balşiye luga.*
Gök mavidir. Hava temizdir. Güneş parlak aydınlatıyor.	**Нéбо си́нее. Вóздух свéжий. Ярко свéтит сóлнце.** *Neba sineye. Vozdukh svejiy. Yarka svetit sontse.*
Ne kadar hoş bahar havası!	**Кака́я прекра́сная весе́нняя пого́да![1]** *Kakaya prikrasnaya visennaya pagoda!*
Ne kadar parlak bahar güneşi!	**Како́е я́ркое весе́ннее со́лнце!** *Kakoye yarkaye visenneye sontse!*
Ne kadar taze yeşil ot!	**Кака́я зелёная молода́я трава́!!** *Kakaya zilonaya maladaya trava!*
Ne kadar parlak bahar çiçekleri: maviler, beyazlar, sarılar, açık maviler.	**Каки́е я́ркие весе́нние цветы́: кра́сные, си́ние, бе́лые, жёлтые, голубы́е.Здра́вствуй, весна́!** *Kakiyi yarkiyi visenniye tsvetı:krasnıyi, siniyi, belıye,joltıye, galubıye.* *Zdrastvuy, visna!*
Merhaba, bahar!	**Здра́вствуй, хоро́ший** *Zdrastvuy, kharoşıy*
Merhaba, güzel bahar günü!	**Весе́нний день!** *Visenniy den'!*

SORULAR VE YANITLARI

- **Како́е сего́дня у́тро?**	– **Хоро́шее, весе́ннее.**
- Bügün sabah nasıl?	– Güzel, baharsı.
Kakoye sivodnya utra?	*Kharoşiye, visenneye.*
- **Что освещáет со́лнце?**	– **Онó освещáет поля́ и лугá.**
- Güneş neyi aydınlatıyor?	– O tarlaları ve çayırları aydınlatıyor.
Şto osveşçayit sontse?	*Ano asvişçayit palya i luga.*

- **Пого́да плоха́я?**	– **Нет, о́чень хоро́шая.**
- Hava kötü müdür?	– Hayır, çok güzeldir.
Pagoda plakhaya?	*Niyet,oçin kharoşaya.*
- **Не́бо сего́дня се́рое?**	– **Нет, оно́ синее.**
- Bügün gök gri midir?	– Hayır, o mavidir.
Neba sivodnya seraye?	*Niyet, ano siniye.*
- **Как све́тит со́лнце?**	– **Оно́ све́тит ярко.**
- Güneş nasıl parlıyor?	– O parlak parlıyor.
Kak svetit sontse?	*Ano svetit yarko.*
- **Какие там цветы?**	– **Там кра́сные ро́зы.**
- Orada çiçekler nasıl?	– Orada kırmızı güller var.
Kakiyi tam tsvetı?	*Tam krasnıye rozı.*

KELİMELER

весе́нн||ий, -яя, -ее, ие baharsi	**све́ж||ий, - ая, -ее, ие** taze
пого́да hava	**освеща́ть, (освещаю)** aydınlatmak
зелён||ый, - ая, - ое, -ые yeşil	**цвето́к (цветы)** çiçek
во́здух hava	**жёлт||ый, - ая, - ое, -ые** sarı

NOT: 1. **Какой** zamiri sadece sorularda değil aynı zamanda ünlem cümlelerinde de kullanılır:

Како́й прекра́сный день!	**Ne** kadar hoş bir gün!
Kakoy prikrasnıy den!	
Какой хороший вид!	Какой умный мальчик!
Какой красивый дом!	

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. ***како́й* zamirini noktalı boşluklara uygun şekilde yerleştiriniz:**

какой костюм? Какая шляпа? какое платье? какие ботинки?

2. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Здесь есть мой серый костюм.

   b. Здесь есть моя черная шляпа.

   c. Твое платье красное.

   d. Твоя обувь белая.

3. **Aşağıdaki isimleri sağdaki sıfatlarla uyumlu şekilde yazınız.**

Молодой человек.	Белая рубашка.	Новое платье.
Новая газета.	Черный галстук.	Голубое небо.
Интересная покупка.	Старая шляпа.	Интересный текст.
Красные цветы.	Серое пальто.	

ALIŞTIRMALAR

1. ***большóй, хорóший*** **sıfatlarını aşağıdaki isimlerin önüne doğru takılı formlarıyla yerleştiriniz:**

   дерéвня, фáбрика, письмó, гóрод.

2. ***яркий, синий*** **sıfatlarını aşağıdaki isimlerin önüne doğru takılarla yerleştiriniz:**

   нéбо, бумáга, гáлстук, цветы.

3. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Ne kadar temiz hava!

   b. Bugün hava temizdir.

   c. Burada geniş yeşil tarla var.

   d. Tarla geniş ve yeşildir.

   e. Güneş doğar ve tarlaları ve çayırları aydınlatır

4. **Aşağıdaki isimleri birlikte kullanılabilecek sağdaki sıfatlara ekleyiniz:**

травá, нéбо, рекá, ýтро,	синий, жёлтый,
день, погóда, вóздух,	зелёный, широ́кий,
цветы, дéрево, ýлица, луг, пóле	большóй, весéнний

DERS - 27

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Sıfatlar ve Zarflar
2. Sıfatların ve Zarfların Üstünlük Dereceleri.
3. Karşılaştırma Bağlacı **чем**

1. Sıfatlar ve Zarflar. – **о** ile biten zarflar çoğu sıfatlardan türetilebilirler:

широ́к**ий**	geniş	широко́	genişçe
плох**о́й**	kötü	пло́х**о**	kötüce
хоро́ш**ий**	iyi	хорош**о́**	iyice

Sıfatlar isimlerİ nitelerler:

хоро́ший ученик **iyi öğrenci**

Zarflar fiillerin ne şekilde gerçekleştiklerini bildirirler

Он говорит хорошо́. **O iyi konuşur.**

2. Sıfatların ve Zarfların Üstünlük Dereceleri. – Üstünlük şekilleri çoğu durumlarda sıfatlar ve zarflar için aynıdır.

a. Daha üstünlük ekiyle oluşturma: Bu şekilde **–ее** ve **–ей** takılarını alırlar:

Yalın sıfat: я́сный açık **Üst.der.:** я́сн**ее**, я́сн**ей** } **çok daha açık daha açık,**
ясно açıkça

b. Bazı sıfatlar daha üstünlük takısı olarak **–е** takısı alırlar.
бо́льш**ой** büyük бо́льше **daha** büyük

Bütün bu tip sıfatların köklerinde ünsüz harf değişikliği olmaktadır.

к → ч	громкий	gürültülü	**громче** daha gürültülü,
	громко	gürültülüce	çok daha gürültülü
х → ш	тихий	sessiz	**тише** sakince
	тихо	sessizce	

-ок → -	широкий	geniş	**шире**, geniş, daha geniş
	широко	genişce	

c. Rusça'da bazı sıfatlar ve zarfların daha üstünlük dereceleri farklı köklerden elde edilir, yani farklı kök ve görünümdedirler.

хороший	**iyi**	лу́чше, **daha iyi**
хорошо	**iyi**	
плахо́й	**kötü**	ху́же, **daha kötü**
плохо́	**kötü**	
ма́ленький	**küçük** }	ме́ньше, **daha az/küçük**
ма́ло	**az** }	
мно́го	**çok**	бо́льше **daha çok**

d. Üstünlük derecesi bir başka yolla, normal formdaki sıfat veya zarftan önce **бо́лее** veya **ме́нее** kelimelerini koyarak elde edilebilir:

интере́сный	**ilginç** *(sıfat)*
бо́лее интере́сный	**daha çok ilginç**
ме́нее интере́сный	**daha az ilginç**
интере́сно	**ilginç** *(zarf)*
бо́лее интере́сно	**daha çok ilginç**
ме́нее интере́сно	**daha az ilginç**

3. **Karşılaştırma Bağlacı *чем.*** – Karşılaştırma parçaları **чем, ' –den, -dan'** anlamında kullanılmaktadır, bu bağ sözden önce hep virgül işareti konulur.

Со́лнце бо́льше, **чем** луна́.	**Güneş aydan daha büyüktür.**
Sontse bol'şe, çem luna.	
Све́та чита́ет лу́чше, **чем** Анна.	**Sveta Anna'dan daha iyi**
Sveta çitayet luçşe, çem Anna.	**okuyor.**

KELİMELER

плох||о́й, -а́я, -о́е, -ие kötü
plakhoy, -aya, oye, -iye
пло́хо kötü
plokha
широко́ geniş
şirako
бо́льше daha büyük
bol'şe
гро́мк||ий, -ая, -ое, -ие yüksek sesli
gromkiy
гро́мче daha yüksek sesli
gromçe
тих||ий, -ая, -ое, -ие sessiz
tikhiy
ти́ше daha sessiz
tişe
лу́чше
luçşe
хýже daha kötü
khujı
ма́леньк||ий, -ая, -ое, -ие küçük
malen'kiy
ме́ньше daha küçük
men'şe
бо́лее daha çok
boleye
ме́нее daha az
meneye
интере́сн||ый, -ая, -ое, -ые
interesnıy ilginç/zevkli
интере́сно ilginç
intiresna
чем -dan
çem
daha iyi

Ahmet ile ben beraber Rusça öğreniyoruz.

Ахмет и я изучаем русский язык вместе.
Akhmet i ya izuçayem russkiy yazık vmeste.

Şimdi biz Rusçayı öncekinden daha iyi biliyoruz.

Теперь мы уже понимаем по-русски лушче, чем раньше.
Tiper' mıy uje panimayem pa-russki luçşe, çem ran'şe.

Biz daha uzun ve zor, ancak daha zevkli metinler okuyoruz ve daha zor alıştırmalar yapıyoruz.

Мы читаем уже более трудные и длинные, но и более интересные тексты, делаем более трудные упражнения.
Mıy çitayem uje boleye trudnıye i dlinnıye,no i bo'lşiye intresnıye tekstı, delayem bolee trudnıye uprajneniya.

Ahmet Rusçayı benden daha iyi okuyor.

Ахмет читает по-русски лучше, чем я.

Akhmet çitayet pa-russki luçşe, çem ya.

Ben ondan daha yavaş ve sessiz okuyorum.

Я читаю медленнее и хуже, чем он.

Ya çitayu medlinneye i khuje, çem on.

Öğretmenimiz diyor ki: " Sen çok yavaş ve sessiz okuyorsun.

Наш учитель говорит:"Вы читаете слишком медленно и тихо.

Naş uçitil' gavarit: "vıy çitayete slişkam medlinna i tikha.

Lütfen, biraz daha hızlı ve yüksek sesle okur musun.

Читайте, пожалуйста, немного громче и быстрее.

Çitayte, pajalusta, nimnoga gromçe i bıstreye

Sen ise, Ahmet, çok hızlı ve fazla yüksek sesle okuyorsun.

А вы, Ахмед, читаете слишком быстро и громко.

A vıy, akhmed, çitayete slişkam bıstra i gromka.

"Daha alçak sesle ve yavaş oku".

Читайте медленнее и немного тише".

Çitayte medlinneye i nimnoga tişe".

Ben Rusçada Ahmet'ten daha kötü konuşuyorum, ancak ben ondan daha iyi yazıyorum.

Я говорю по-русски хуже, чем Ахмед, но я пишу лучше и больше, чем он.

Ya gavaryu pa-ruski khuje, çem Akhmet no ya pişu luçşe i bol'şe, çem on.

Ahmet hala kötü yazıyor.

Ахмет ещё плохо пишет.

Akhmed yişço plokha pişıt.

O evde gerektiğinden daha az yazıyor.

Он мало пишет дома - меньше, чем надо.

On mala pişıt doma – men'şe, çem nada.

Dersler şimdi öncekinden daha zor, ancak daha zevkli.

Уроки теперь труднее, чем раньше, но интереснее.

uroki tiper' trudnee, çem ran'şe, no intiresneye.

Biz iyi gidiyoruz.

Мы делаем успехи.

Mıy delayem uspekhi.

SORULAR & YANITLAR

- **Вы изучаете русский язык?**
- Siz Rusça öğreniyor musunuz?
- *Vıy izuçayete ruskiy yazık?*

- **Да, изучаю.**
- Evet, öğreniyorum.
- *Da, izuçayu.*

- **Вы понимаете теперь лучше?**
- Şimdi daha iyi anlıyor musunuz?
- *Vıy panimayete tiper' luçşe?*

- **Да, немного лучше.**
- Evet, biraz daha iyi.
- *Da, nimnoga luçşe.*

- **Кто читает по-русски быстрее:**
- Kim daha hızlı okuyor:
- *Kto çitayet pa-ruski bıstreye:*

- **Ты или Ахмет?**
- Sen veya Ahmet?
- *Tıy ili Akhmet?*

- **Он читает быстрее.**
- O daha hızlı okuyor.
- *On çitayet bıstreye.*

- **Ахмет делает большие успехи?**
- Ahmet başarılı mı?
- *Akhmet delayet bol'şıye uspekhi?*

- **Да, очень.**
- Evet, çok başarılı.
- *Da, oçen'.*

- А вы делаете успехи?

- Ya siz, başarılı mısınız?

- A vıy delayete uspekhi?

- Да, конечно.

- Evet, tabii.

- Da, kaneşna.

KELİMELER

успе́х başarı
uspekh

Ахмет Ahmet
Akhmet

Понима́ть anlamak
panimat'

бы́стр||ый -ая, -ое, ые hızlı
bıstrıy

ра́ньше önceden
ran'şe

де́лать успе́хи başarılı olmak
delat' uspekhi

дли́нн||ый -ая, -ое, ые uzun
dlinıy

упражне́ние egzersiz/alıştırma
uprajneniya

сли́шком çok fazla
slişkam

на́до gerek
nada

тру́дн||ый -ая, -ое, ые zor
trudnıy

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. ***большо́й, хоро́ший*** **sıfatlarını aşağıdaki isimlerin önüne doğru takılı formlarıyla yerleştiriniz:**

   Большая деревня; большая фабрика; большое письмо; большой город./ Хорошая деревня; хорошая фабрика; хорошое письмо; хороший город.

2. ***яркий, синий*** **sıfatlarını aşağıdaki isimlerin önüne doğru takılarla yerleştiriniz:**

   Яркое небо; яркая бумага; яркий галстук; яркие цветы.

   Синее небо; синяя бумага; синий галстук; синие цветы.

3. **Rusça'ya çeviriniz:** a.Какой чистый воздух! b.Сегодня погода ясная. c.Здесь есть широкое, зелёное поле. d.Поле широкое и зелёное. e. Взойдет солнце и осветит поля и луга.

4. **Aşağıdaki isimleri birlikte kullanılabilecek sağdaki sıfatlara ekleyiniz:**

Зелёная трава.	Весенний день.	Большое дерево.
Синее небо.	Весенняя погода.	Широкая улица.
Широкая река.	Весенний воздух.	Зелеёный луг.
Весеннее утро.	Желтые цветы.	Жёлтое поле.

ALIŞTIRMALAR:

1. **Aşağıdakilerin üstünlük derecesini *–ее* veya *–ей* takısını ekleyerek oluşturunuz.**

   новый, красный, прекрасный, интересный;

   громкий, маленький, большой.

2. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Şehir köyden daha büyüktür.

   b. Bahçe parktan daha küçüktür.

   c. Şimdi ben Rusça'yı öncekinden daha iyi biliyorum.

   d. Yeni alıştırmalar eskilerden daha zor.

   e. Sen Rusça'yı Ahmet'ten daha iyi biliyorsun.

   f. Benim odam seninkinden daha küçüktür.

   g. Biz şimdi daha hızlı gidiyoruz.

DERS - 28

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. **Самый** sıfatı ile en üstünlük derecesi oluşturma.
2. **этот** ve **тот** işaret zamirleri.

1. ***Самый* sıfatı ile oluşturulan en üstünlük derecesi.** – Rusçada en üstünlük derecesi genel olarak **самый** sıfatı ile oluşturulur. Sıfat formundaki bu sözcük de diğer sıfatlar gibi ilgili ismin cins ve sayısına göre çekimli kullanılır. Yani ikinci bir sıfat konumundadır.

Tekil		
Erkil	**Dişil**	**Cinssiz**
са́мый интере́сный *samıy intiresnıy* **en zevkli/ilginç**	са́мая интере́сная *samaya intiresnaya* **en zevkli/ilginç**	са́мое интере́сное *samoye intiresnaye* **en ilginç/ilginç**
Çoğul		
са́мые интере́сные *samıye intiresnıye* **en ilginç olanlar**		

Это моя **самая интересная** книга.
(Bu benim en zevkli kitabım)
Eta maya samaya intiresnaya kniga.

Сегодня мы делаем **самое трудное** упражнение.
(Bügün biz en zor kunuyu işliyoruz.)
Sivodnya mıy delayem samaye trudnoye uprajneniye.

2. ***этот* ve *тот* zamirleri.** – Türkçede **этот** – 'bu' ve **тот** – 'şu' anlamına gelir.

Çoğulluk	Cins		
	Erkil	**Dişil**	**Cinssiz**
Tekil	**этот** текст **– bu metin** *etat tekst*	**эта** книга **– bu kitap** *eta kniga*	**это** сло́во **– bu kelime** *eta slova*
Çoğul	**эти** те́ксты **- bu metinler** *eti tekstı*	**эти** книги **– bu kitaplar** *eti knigi*	**эти** слова́ **– bu kelimeler** *ata slova*
Tekil	**тот** заво́д **– şu fabrika** *tot zavot*	**та** шко́ла **– şu okul** *ta şkola*	**то** ме́сто **– şu yer** *to mesta*
Çoğul	**те** заво́ды **– şu fabrikalar** *te zavodı*	**те** шко́лы **– şu okullar** *te şkolı*	**те** места́ **– şu yerler** *te mista*

Это ваш стол. Bu sizin masanız.

Это ваша книга. Bu sizin kitabınız.

Это ваши книги. Bu sizin kitaplarınız.

сам||ый, -ая, -ое, -ые **en ...**

samıy, -aya, -oye,- iye

тот, та, то, те **şu, şunlar**

tot, ta, to, te

этот, эта, это, эти **bu, bunlar**

etat, eta, eto, eti

Bu benim kitap rafım. **Это мой книжный шкаф.**

Eta moy knijnıy şkaf.

Üstte benim en iyi kitaplarım: **Наверху мои самые лучшие книги:**

Navirkhu mai samıye luçşıye knigi:

ilginç romanlar ve hikayeler, şiirler. **интересные романы, рассказы и стихи.**

intiresnıye romanı, rasskazı i *stikhi.*

Ben kitaplarımı çok severim. Bu benim en güzel kitabım,	**Я люблю эти книги. Моя самая интересная книга** *Ya lüblu eti knigi. Maya samaya intiresnaya kniga*
bu ise en yenisi.	**- вот эта, а самая новая - вот эта.** *– vot eta, a samaya novaya – vot eta.*
Bu Puşkinin romanı.	**Это роман Пушкина.** *Eta raman Puşkina.*
Puşkin benim en çok sevdiğim şair.	**Пушкин - мой самый любимый русский поэт.** *Puşkin – moy samıy lyubimiy ruskiy paet.*
En çok onun şiirlerini severim.	**Его стихи - мои самые любимые.** *Evo stikhi – mai samıye lübimıye.*
İşte Gorki kitabı. Gorki en ünlü Sovyet yazarıydı.	**А вот Горький. Горький самый известный советский писатель.** *A vot Gor'kiy. Gor'kiy samıy izvesnıy savetskiy pisatel'.*
Ben onun roman ve hikayelerini çok severim.	**Я очень люблю его романы и рассказы.** *Ya oçen' lyublyu yivo romanı i raskazı*
Aşağıda dergiler var.	**Внизу лежат журналы.** *Vnizu lijat jurnalı.*
Bu dergiler yeni, şunlar ise eski, ama onlarda güzel resimler var.	**Эти журналы новые, а те старые, но там интересные иллюстраци.** *Eti jurnalı Noviye, a te starıye, no tam intiresnıye ilyustratsii.*

SORULAR & YANITLAR

- Какой это шкаф? *Kakoy eta şkaf?*	Bu nasıl bir raf.
- Это книжный шкаф. *Eta knijnıy şkaf.*	Bu kitab rafı.
- Это ваш шкаф? *Eta vaş şkaf?*	Bu sizin kitab rafı mı?

- **Да, мой.**	Evet, benim.
Da, moy.	
- **Какие книги наверху?**	Üstte hangi kitaplar var?
Kakiye navirkhu knigi?	
- **Наверху мои лучшие книги.**	Üstte benim en iyi
Navirkhu mai luçşıye knigi.	kitaplarım var.
- **Какая это книга?**	Bu hangi kitap?
Kakaya eta kniga?	
- **Это стихи.**	Bu şiir kitabı.
Eta stikhi.	
- **Какой ваш самый любимый писатель?**	En sevdiğiniz yazar
Kakoy vaş samıy lyubimıy pısatel'?	hangisidir?
- **Горький.**	Gorki.
Gorkiy.	

KELİMELER

книжный шкаф kitap rafı	**любимый, -ая, -ое, ые** sevgili/sevilen
knijnıy şkaf	*lyubimıy*
наверху üstte, yukarıda	**поэт** şair
navirkhu	*paet*
самый лучший en iyisi	**известный -ая, -ое, ые** ünlü
samıy luçşıy	*izvestnıy*
роман roman	**писатель** yazar
raman	*pisatel'*
стихи şiirler	**иллюстрация** resim
stikhi	*ilyustratsiya*

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Aşağıdakilerin üstünlük derecesini *–ee* veya *–eй* takısını ekleyerek oluşturunuz.**

   новый-новее;

   красный-краснее;

   прекрасный-прекраснее/прекрасней;

   интересный-интереснее/ интересней;

громкий-громче;

маленький-меньше;

большой-больше.

2. **Rusça'ya çeviriniz:**

a. Город больше чем село.

b. Сад больше чем парк.

c. Сейчас я русский знаю лучше, чем раньше.

d. Новые упражнения труднее, чем старые.

e. Ты владеешь русским лучше Ахмета.

f. Моя комната меньше чем твоя.

g. Сейчас мы идем быстрее.

ALIŞTIRMALAR

1. **Boşlukları doldurunuz:** ***этот, эта, это, эти, тот, та, то, те:***

a. .... пла́тье зеленое, ... пла́тье кра́сное.

b. .... шляпа се́рая, ... шляпа бе́лая.

c. .... ботинки чёрные, ... ботинки жёлтые.

d. .... костюм чёрный, ... костюм синий.

e. ..... пальто́ ста́рое, ... пальто́ но́вое.

2. **Boşlukları *самый* sözcüğünün uygun formları ile doldurunuz:**

a. Эта книга .... интере́сная.

b. Вот .... но́вый журна́л.

c. Это мои ....

любимые стихи.

d. Како́е упражне́ние ..... тру́дное?

e. Како́й текст у нас .... длинный?

3. **Aşağıdaki cümleleri Rusça'ya çeviriniz:**

a. Bu zevkli kitap. Bu en zevkli kitap.

b. Bu dergiler yeni. Bu en yeni dergiler.

c. Bu metin uzun. Bu en uzun metin.

d. Bu kelime zordur. Bu en zor kelime.

e. Bu resimler güzel. Bunlar en güzel resimler.

DERS - 29

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. **быть** fiilinin Şimdiki Zaman hali.
2. **у меня есть ...** sahiplik ifadesi.
3. **жить I** fiilinin şahıslara göre çekimi

1. ***быть* fiilinin şimdiki zaman çekimi** – Modern Rusçada **быть** fiili Türkçede 'olmak' anlamına gelir, şimdiki zamanda bu fiil 3. tekil şahısta **есть** olarak kullanılır, hem tekil hem çoğul için kullanılabilir ve 'var olmak, varlar' anlamına gelir:

Там **есть** лампа.	Orada lamba **var.**
Tam yest' lampa.	
Там **есть** карандаши.	Orada kalemler **var.**
Tam yest' karandaşı.	

Sorular ve cevaplar:

-Там **есть** лампа?	Orada lamba var mı?
-Да, **есть**.	Evet, var.
-Там **есть** книги?	Orada kitaplar var mı?
-Да, **есть.**	Evet, var.

Olumsuz cevaplarda ne **есть** ne de **не** kullanılır; sadece **Нет, нет(у)** söylenir:

Есть здесь цветы?	Burada çiçek var mı?
Yest' zdes' tsvetı?	
Нет, нет(у).	Hayır, yok.
Net, net(u)	

есть herhangi bir şeyin varlığını vurgulamak için kullanılır. Eğer söz konusu nesnenin varlığı kesin ise **есть** kullanılmaz. Nesnenin önünde onun niteliğini bildiren bir sıfat olması yeterlidir.

Здесь но́вая книга.	Здесь но́вые книги.

2. **у меня есть** ..... . sahiplik kalıbı – Bu ifade genellikle 'bende var' anlamında kullanılır. Her şahıs için özel çekimi yapılır:

У меня есть		**bende**	
У тебя есть		**sende**	
У него есть	книга.	**onda**	**kitap var.**
У нее есть	книги.	**onda**	**kitaplar var.**
У нас есть		**bizde**	
У вас есть		**sizde**	
У них есть		**onlarda**	

У вас 'sizde' aynen türkçedeki gibi sadece birkaç insana hitap etmek için değil, saygı göstermek için de kullanılır.

У меня есть новый костюм.
U menya yest' novıy kastyum
У меня новый костюм.
U menya novıy kastyum
Bende yeni takım elbise var.

Cevaplarda bu ifadelerin ilk kısmı (**у меня, у тебя**, ...) kullanılmayabilir.

У вас есть русская книга?	**Sizin Rusça kitabınız var mı?**
U vas yest' ruskaya kniga?	
Да, есть.	**Evet, var.**
Da, yest'.	

у меня kalıbıyla oluşturulan cümlenin eş değerlisi iyelik zamirleriyle de kurulur.

У меня костюм новый.	**Benim takım elbisem yenidir.**
(Мой костюм новый.)	

3. ***жить* fiilinin şahıslara göre çekimi.** – Şimdiki zamanda **жить** fiili son heceden önce **-в-** harfını alır:

я живу	**ben yaşıyorum**	мы живём	**biz yaşıyoruz**
ya jivu		*mı jivyom*	
ты живёшь	**sen yaşıyorsun**	вы живёте	**siz yaşıyorsunuz**
tı jivyoş'		*vı jivyote*	

он, она живёт **o yaşıyor** *on, ana jivut*	они живу́т **onlar yaşıyorlar** *ani jivut*
Bizim büyük bir ailemiz var.	**У нас большая семья.** *U nas bol'şaya sim'ya.*
Anne ve babam yaşlıdır.	**Мои родители уже старые.** *Mai raditili uji stariye.*
Onların bütün çocukları yetişkindir.	**Все их дети взрослые.** *Vse ikh deti vzrosliye.*
Ben onların en küçük kızıyım.	**Я у них самая младшая дочь.** *Ya u nikh samaya mladşaya doç'.*
Biz beraber yaşıyoruz.	**Мы живём вместе.** *Mıy jivyom vmeste.*
Benim bir abim ve ablam var.	**У меня есть брат и сестра.** *U menya yest' brat i sistra.*
Benim abim benden çok daha yaşlıdır.	**Мой брат немного старше, чем я.** *Moy brat namnogo starşe, çem ya.*
O epeydir evlidir, onun iyi bir eşi var.	**Он уже давно женат, у него хорошая жена.** *On davno uje jinat, u nivo kharoşaya jina.*
Erkek kardeşi v eşi arkadaşça geçiniyorlar.	**Брат и его жена живут дружно.** *Brat i yevo jina jivut drujna.*
Onların bir oğlanı ve çok küçük bir kızları var.	**У них есть дети: сын и совсем маленькая дочь.** *sın i savsem malin'kaya doç'.* *U nikh yest' deti:*
Erkek çocuk esmer ve siyah saçlı ve siyah gözlüdür,	**Мальчик смуглый, у него тёмные волосы и чёрные глаза;** *Mal'çik smuglıy, u nivo tömniye volası i çorniye glaza;*
kız ise sarışın ve mavi gözlüdür.	**девочка – блондинка: у неё светлые глаза.** *devaçka - blandinka: u niyo svetliye glaza.*

Benim ablam evlidir.	**Моя старшая сестра замужем.** *Maya straşaya sistra zamujem.*
Ablam ve kocası doktorur.	**Моя сестра и её муж - оба врачи.** *Maya sistra i yeyo muş – oba vraçi.*
İkisinin de aynı mesleği var.	**У них одна специальность.** *U nikh adna spetsial'nast'.*
Ben ise daha üniversite öğrencisiyim.	**А я ещё студентка.** *A ya yişço studentka.*
Benim gelecek ile ilgili büyük planlarım var.	**У меня большие планы на будущее.** *U menya bal'şıye planı na buduşçeye.*
Bizim ailemiz böyledir işte.	**Вот какая у нас семья.** *Vot kakaya u nas simya.*
Ya sizin nasıl aileniz var?	**А какая семья у вас?** *A kakaya simya u vas?*
Büyük mü, yoksa küçük mü?	**Большая или нет?** *Bal'şaya ili net?*

SORULAR & YANITLAR

Sizin ana babanız çok mu yaşlı?	**Ваши родители очень старые?** *Vaşı raditili oçen' starıye?*
Hayır, çok değil.	**Нет, не очень.** *Niyet, ni oçen'.*
Kim daha yaşlı: sizin babanız yada anneniz?	**Кто старше: ваш отец или ваша мать?** *Kto starşe: vaş otets ili vaşa mat'?*
Benim babam annemden daha yaşlı.	**Мой отец старше, чем моя мать.** *Moy otets starşe, çem maya mat'.*
Kim daha genç: siz veya abiniz Vladimir?	**Кто моложе: вы или ваш брат Владимир?** *Kto maloje: vıy ili vaş brat Vladimir?*
Benim abim Vladimir benden daha yaşlı.	**Мой брат Владимир старше, чем я.** *Moy brat Vladimir starşe, çem ya.*

Sizin kardeşiniz evli mi?	**Ваш младший брат женат?**
	Vaş mladşıy brat jınat?
Hayır, o daha evli değildir.	**Нет, он ещё не женат.**
	Niyet, on yişço ni jınat.
Sizin ablanız evli mi?	**- Ваша сестра замужем?**
	Vaşa sistra zamujım.
Evet, o evli.	**- Да, она замужем.**
	Da, ana zamujım.
Onun çocukları var mı?	**- У неё есть дети?**
	U niyo yest' deti?
Evet, var: bir oğlu.ve küçük kızları var.	**- Да, есть: сын и совсем маленькая дочь.**
	Da, test': sın i savsem malinkaya doç'.
Saç ve göz renginiz ne?	**- Какие у вас волосы и глаза?**
	Kakiye u vas volası i glaza?
Benim saçlarım siyah ve gözlerim mavi renkte.	**- У меня чёрные волосы и синие глаза.**
	U minya çorniye bolası i siniye glaza.
Siz doktor musunuz?	**- Вы врач?**
	Vıy vraç?
Hayır, ben daha öğrenciyim.	**- Нет, я ещё студент.**
	Niyet, ya yişço student.

СЛОВА. KELİMELER

быть olmak
bıt'
роди́тели ana baba
raditeli
намно́го namnoga
namnoga

жить yaşamak
jıt'
тёмны||й, -ая, -ое, -ые
tomnıy koyu
глаз glaz
glaz

взро́сл||ый,-ая, -ое, -ые yetişkin, olgun
vzroslıy
мла́дш||ий,-ая, -ее, -ие yaş olarak daha
mladşıy küçük
ста́рш||ий, -ая, -ее, -ие daha yaşlı
starşiy
дру́жно beraberce
drujna
бу́дущее gelecek
buduşeye
на будущее geleceğe
na buduşeye
ста́рше daha yaşlı
starşe
блонди́нка sarışın
blandinka
све́тл||ый -ая, -ое, -ые
svetlıy açık renkte
о́ба ikisi
oba
специа́льность meslek
spatsıal'nast'
ма́льчик erkek çocuk
mal'çik
смугл||ый,-ая, -ое, ые
smuglıy esmer

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Boşlukları işaret zamirlerinin uygun formlarıyla doldurunuz:**
   этот, эта, это, эти, тот, та, то, те:
   Это платье зеленое, то платье красное.
   Эта шляпа серая, та шляпа белая.
   Эти ботинки черные, те ботинки желтые.
   Этот костюм черный, тот костюм синий.
   Это пальто старое, то пальто новое.

2. **Boşlukları uygun *самый* sözcüğü ile doldurunuz:**
   Это книга самая интересная.
   Вот самый новый журнал.
   Это мои самые любимые стихи.
   Какое упражнение самое трудное?
   Какой текст у нас самый длинный?

3. **Aşağıdaki cümleleri Rusça'ya çeviriniz:**
   a. Это приятная книга.Это самая приятная книга.
   b. Эти журналы новые.Это самые новые журналы.
   c. Этот текст длинный.Это самый длинный текст.

d. Это слово трудное.Это самое трудное слово.

e. Эти картины красивые.Это самые красивые картины.

ALIŞTIRMALAR

1. **Boşlukları *у меня, у вас, у него, у нее, у нас, у них* sözcükleri ile doldurunuz:**

   a. Вы изучаете русский язык, ... есть русские книги?

   b. Мой маленький брат пишет, ... есть карандаш.

   c. Наш сад большой, ... хорошие цветы и фрукты.

   d. Это наша мать, ... серые глаза.

   e. Я блондинка, ... светлые волосы.

2. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Senin büyük ailen var mı?Benim abim ve ablam var.

   b. Onların çocukları var mı? Evet, onların var.

   c. Vera ve Lena evli mi? Vera evlidir, ama Lena değil.

   d. Boris evli midir? Daha değil.

   e. Ya sen, evli misin? Hayır, ben evli değilim.

   f. Senin ablan kim? O öğretmendir.

   g. Onun eşi kim? O mühendistir.

DERS - 30

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Sıfatların kısa şekilleri ve cümlede kullanımı.

2. **У меня болит ....** sahiplik cümle kalıbı.

1. **Sıfatların kısa şekilleri ve cümlede kullanımı** – Bilinen normal sıfat şekilleri – örneğin, **молодо́й, ста́рый** yanısıra çoğu sıfatların kısa şekilleri de mevcut – örneğin, **мо́лод, стар.**

Sıfatların tam şekilleri nitelik ya da belirtme amaçlı kullanılabilirler.

Мой **ста́рый** оте́ц.	Benim **yaşlı** babam.
Moy staryy atets.	(ста́рый, nitelik)
Мой отец **ста́рый.**	Benim babam **yaşlıdır.**
Moy atets staryy.	(ста́рый, fiilimsi)

Sıfatların kısa şekilleri sadece fiilimsi olarak kullanılabilirler:

Мой оте́ц **стар.**	Benim babam **yaşlıdır.**
Moy atets star.	

Sıfatların tam şekillerinde olduğu gibi kısa şekillerinde de isimlerin cins ve sayılarına göre çekimli formları bulunmaktadır. Aşağıda **здоро́вый 'sağlıklı'** sıfatının kısa sıfat formları aşağıda verilmiştir

Cins	Tam şekil	Kısa şekil
Eril	здоро́вый	здоро́в
Dişil	здоро́вая	здоро́ва
Nötr	здоро́вое	здоро́во
Çoğul	здоро́вые	здоро́вы

Gördüğünüz gibi sıfatların kısa şekillerinde eril cinslerde takı yoktur, dişil cinsleri – **а** takısını alırlar, nötr formları – **о** ve çoğul şekilleri de – **ы** takısını alırlar. **ж, ч, ш, щ** ve **г, к, х** harflerinden sonra çoğul formlarda – **и** takısı gelir.

Eğer sıfatların tam şekillerinde takıdan önce iki ünsüz varsa, eril cinsler için genelde **-е-** ve bazı durumlarda **-о-** veya **-ё-** ünlüleri onların arasına okutma ünlüsü olarak eklenir.

интере́сный	**ilginç**	интере́сен	**ilginçtir**
intiresnıy		*intiresin*	

Bazen **ь** harfi yerine **е** harfi gelir. Aşağıda **больно́й** 'hasta' sıfatının şekilleri:

Cins	Tam şekil	Kısa şekil
Eril	больно́й	бо́лен
Dişil	больна́я	больна́
Nötr	больно́е	больно́
Çoğul	больны́е	больны́

b) **рад, ра́да, ра́до, ра́ды** 'mutluyum, mutludur, mutludurlar' sıfatların sadece kısa şekilleri var.

c) **больш||о́й, -а́я, -о́е, -ие** sıfatının sadece tam şekli var.

2. У меня болит ... . sahiplik kalibi – Bu kalıplar '**у меня есть**' tipi olarak, şahıs zamirlerinin **у** edatı ile Tamlayan Halinde çekimli şekillerinden oluşur.

У меня	болит голова	Benim, Bende	**başım ağrıyor,**
У тебя	болят глаза	Senin, Sende	**gözlerim ağrıyor**
У него		Onun, Onda	
У нее		Onun, Onda	
У нас		Bizim, Bizde	
У вас		Sizin, Sizde	
У них		Onların, Onlarda	

Болит ve **болят** fiil şekillerinin kullanımı sözkonusu nesnelerin tekil ya da çoğul olmasına bağlıdır. **болит голова** (tekil), **болят глаза́** (çoğul)

KELİMELER

здоро́в||ый, -ая, -ое, ые	saşlıklı
zdarovıy	
у́мн||ый, -ая, -ое, ые	zeki, akıllı
umnıy	
больн||о́й, -ая, -ое, ые	hasta
balnoy	
рад,-а, -о, -ы	mutluyum, mutludur,
rad mutludurlar	
боле́ть II (болит, болят)	hastalanmak
balet	

MEKTUP

DEĞERLİ DOSTUM!

Sevgili arkadaşım. bizim sevdiğimiz eski hocamızın kendisini nasıl hissettiğini ve sağlığının nasıl olduğunu soruyorsun. Artık o kendini öncesine nazaran daha iyi hissediyor, hemen hemen iyileşti. Artık onun elleri ve ayakları ağrımıyor ve şaka olarak, dansa gitmeye hazır olduğunu söylüyor. Biz çok mutluyuz ki o tedavi yerine gidiyor. Bizim evimizde herkes sağlıklı, - hayır, hemen herkes: benim büyük kardeşim Vasiliy hasta. Onun gripi ve anjini var. Ateşi o kadar yüksek değil, ama onun başı ve boğazı ağrıyor. Peki ya Sen kendini nasıl hissediyorsun? Senin sağlığın nasıl? Sen spor adamısın ve herhalde her zaman sağlıklısın. Sağlıklı olan mutlu olandır.

Yürekten selamlarımla!

Dostun Fyodor.

Дорогóй друг!

Daragoy drug!

Ты спра́шиваешь, как чу́вствует себя на́ша любимая ста́рая учительница, как её здоро́вье.

Tıy spraşıvaiş, kak çustvuit sibya naşa lübimaya staraya uçitilnitsa, kak yiyo zdarov'ye.

Тепéрь онá ужé чýвствует себя горазда лýчше, чем рáньше, почти совсéм здорóва.
Tiper ana uje çustvuyit sibya mnoga luçşe, çem ranşe, paçti savsem zdarova.

Нóги и рýки у нее ужé не болят, и онá шýтит, что готóва идти танцевáть.
Nogi i ruki u niyo uje ni balyat, i ana şutit, şto gatova idti tantsivat.

Мы óчень рáды, что онá éдет на курóрт.
Mıy oçin radı, şto ana yedet na kurort.

У нас дóма все здорóвы, - нет, почти все: бóлен мой стáрший брат Василий.
U nas doma vse zdarovı, - niyet, paçti vse: bolin moy starşıy brat Vasiliy.

У негó грипп и ангина.
U nivo gripp i angina.

Температýра у негó óчень высóкая, но у негó болит головá и гóрло.
Timpiratura u nivo oçin vısokaya, no u nivo bolit galava i gorlo.

А как ты себя чýвствуешь? Как твоё здорóвье?
A kak tı sibya çustvuyiş? Kak tvayo zdarov'ye?

Ты спортсмéн и, навéрное, всегдá здорóв.
Tı spartsmen i, navernaye, vsegda zdarov.

А кто здорóв - тот счáслив!
A kto zdarov – tot şastliv!

С Моим наилучшим привéтом!
Moy sirdeçnıy privet!

Твой друг Фёдор.
Tvoy drug Fyodor.

SORULAR & YANITLAR

Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?	**Как вы себя чýвстувуете?** *Kak vıy sibya çustvuyiti?*
Teşekkür ederim, iyiyim.	**Спасибо, хорошó.** *Spasïba, kharaşo.*

Sizin evinizde herkes sağlıklı mı?	**У вас до́ма все здоро́вы?**
	U vas doma vse zdarovı?
Hayır, herkes değil: benim abim hasta.	**Нет, не все: мой брат бо́лен.**
	niyet, ni fse: moy brat bolin.
Onun nesi var?	**Что у него́?**
	Şto u nivo?
Onda grip var.	**У него́ грипп.**
	U nivo gripp
Onun ateşi nasıl?	**Кака́я у него́ температу́ра?**
	Kakaya u nivo timpiratura?
Çok yüksek.	**Очень высо́кая.**
	Oçin vısokaya
Onun nesi ağrıyor?	**Что у него́ болит?**
	Şto u nivo balit?
Onun başı ve boğazı ağrıyor.	**У него́ болит го́рло и голова́.**
	U nivo balit gorlo i galava.

СЛОВА. KELİMELER

все	[*fse*]	herkes
всегда́	[*fsigda*]	her zaman
высо́к||ий, -ая, -ое, -ие	[*vısokiy*]	yüksek
го́рло	[*gorla*]	mutlu
гото́в||ый, -ая, -ое, -ые	[*gatovıy*]	hazır
грипп	[*grip*]	grip
здоро́вье	[*zdarov'ye*]	sağlık
куро́рт	[*kurort*]	kür yeri
наве́рное	[*navernaye*]	belki
письмо́ (пи́сьма -çğl)	[*pismo*]	mektup
почти	[*paçti*]	yaklaşık
приве́т	[*privet*]	selam
серде́чн||ый,-ая, -ое, -ые	[*sirdeşnıy*]	yürekten
счастли́в||ый,-ая, -ое, -ые	[*şastlivıy*]	mutlu
температу́ра	[*timpiratura*]	sıcaklık

чу́вствовать I (чувствую, -ешь)	[*çustvavat*]	hissetmek
что	[*şto*]	ne
шутить II (шучу́, шутишь)	[*şutit*]	şaka yapmak

GÜNLÜK İFADELER

Nasılsınız? Sağlığınız nasıl?	**Как ва́ше (твоё) здоро́вье?**
	Kak vaşe (tvayo) zdarovye?
O nasıl? Onun sağlığı nasıl?	**Как её (его) здоро́вье?**
	Kak yiyo (yivo) zdarovye?
Sizin neyiniz var? Nereniz ağrıyor?	**Что у вас болит?**
	Şto u vas balit?
Kendimi iyi hissediyorum.	**Я чу́вствую себя́ хорошо́.**
	Ya çustvuyu sibya kharaşo.
Onun ateşi var.	**У него́ температу́ра.**
	U nivo timpiratura
Onun yüksek ateşi var.	**У него́ высо́кая температу́ра.**
	U nivo vısokaya timpiratura.
Sağlıklı olan, mutlu olandır.	**Кто здоро́в, тот сча́стлив.**
	Kto zdarof, tot şaslif
Yürekten selam.	**Серде́чный приве́т.**
	Sirdeşnıy privet.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Boşlukları *у меня, у вас, у него, у нее, у нас, у них* sözcükleri ile doldurunuz:**
   a. Вы изучаете русский язык,у вас есть русские книги?
   b. Мой маленький брат пишет, у него есть карандаш.
   c. Наш сад большой, у нас хорошие цветы и фрукты.
   d. Это наша мама, у нее серые глаза.
   e. Я блондинка, у меня светлые волосы.

2. **Rusça'ya çeviriniz:**
   a. У тебя есть большая сесья? У меня есть брат и сестра.
   b. У них есть дети? Да, у них есть дети.

c. Вера и Лена замужем? Вера замужем, а Лена нет.

d. Борис женат? Еще нет.

e. А ты, женат? Нет, я не женат.

f. Кто твоя сестра? Она – учитель.

g. Ее супруг кто? Он инженер.

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıdaki sıfatların kısa şekillerini yazınız.** " Dilbilgisi" ndeki tabloları örnek alınız:

   a. молодóй, хорóший, свéжий, готóвый, счастливый, высóкий;

   б. прекрáсный, ясный, сердéчный, яркий.

2. **Türkçe'ye çeviriniz:**

   1) а. Ясное нéбо. Б. Нéбо ясно.

   2) а. Счастливая дéвушка. б. Дéвушка счáстлива.

   3) а. Интерéсная книга. б. Книга интерéсна.

   4) а. Здорóвые дéти. б. Дéти здорóвы.

   5) а. Больнóй человéк. б. Человéк бóлен.

3. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Senin neyin var? Benim boğazım ağrıyor.

   b. Senin baban hasta mıdır? Onun nesi var? Onun ayağı ağrıyor.

   c. Nasılsın? Teşekkürler, iyiyim.

DERS - 31

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. **мочь** ve **хотеть** Fiilleri.
2. Kip belirteci **до́лжен**.
3. Kip belirteçleri **мо́жно, ну́жно, нельзя, хорошо́**.
4. **мо́жно, ну́жно, нельзя, хорошо́** ile Kişisel olmayan cümleler.

1. ***мочь*** ve ***хоте́ть*** **Fiilleri.** – Bu fiiller Şimdiki Zamanda şahıslara göre şu şekilde çekilirler:

мочь I '**-e bilmek, -a bilmek**'	
Şimdiki Zaman	

я могу́	**ben yapabilirim**	мы мо́жем	**biz yapabiliriz**
ты мо́жешь	**sen yapabilirsin**	вы мо́жете	**siz yapabilirsiniz**
он она́ оно́ } мо́жет	**o yapabilir**	они мо́гут	**onlar yapabilirler**

Şimdiki Zamanda, **мочь** fiillinin, şahıslara göre çekiminde sondaki **г - ж – г** ünsüzlerinin değişimi söz konusudur.

Aşağıdaki fiilin tekil şahıs çekimleri I. Grup eklerle, çoğul çahıs çekimleri ise II. Grup çahıs ekleriyle yapılmaktadır. Rusçada az sayıda fiil benzer şekilde çekilmektedir.

хоте́ть I, II'**istemek**'	
Şimdiki Zaman	

я хочу́	**ben istiyorum**	мы хоти́м	**biz istiyoruz**
ты хо́чешь	**sen istiyorsun**	вы хоти́те	**siz istiyorsunuz**

он она она	хочет	**o istiyor**	они хотя́т	**onlar istiyorlar**

Хоте́ть fiili karışık çekimli olan az sayıda fiillerden biridir: Şimdiki Zamanda tekilde I grup çekim eklerini alır ve çoğulda II. grup eylem çekim eklerini alır. Ayrıca Şimdiki Zamanda kökte ünsüz değişimi vardır: **ч → т .**

мочь ve **хоте́ть** fiillerin emir şekilleri kullanılmaz.

Я **могу́ идти** сего́дня в те́атр. **Ben bügün tiyatroya gidebilirim.**
Ya magu idti sivodnya v tiatr.

Fiil – **хоте́ть** sık sık Geniş Zamandaki fiilden önce gelir:

Мы хотим слушать радио. **Biz radyo dinlemek istiyoruz.**
Mıy khatim sluşat radio.

2. **Zorunluluk Kip belirteci** ***до́лжен.*** – Bu kelime Türkçe'deki kip belirteci '-**meli**, - **malı**'-dir, bununla birlikte onun kısa şeklindeki sıfatları da mevcuttur ve onlar da sayı ve cinse göre değişirler:

Eril	**Dişil**	**Cinssiz**
я, ты, он **до́лжен**	я, ты, она́ **должна́**	оно́ **должно́**
Ben, sen, o(e) – meli	**Ben, sen, o (d) - meli**	**O (c) -meli**

Çoğul (tüm üç cins için)
мы, вы, они **должны́**
Biz, siz, onlar - meli

Fiil – **до́лжен** genelde mastar fiilden önce gelir:

Мы **должны идти** на уро́к. Biz derse **gitmeliyiz.**
Mıy daljnı itti na urok.

3. **Kip belirteçleri** ***мо́жно, ну́жно, нельзя, хорошо́***

Bu kelimeler zarflar gibi ve olasılık, izin, görev, yasaklama ifade ederler.

Anlamları da şöyledir:

мóжно 'mümkün', 'olur',

нýжно 'gerek', 'lazım',

нельзя 'imkansız', 'mümkün değil'.

Нýжно идти домóй.	(Biz) eve **gitmeliyiz.**
Nujna itti damay.	
Здесь **мóжно курить.**	Burada **sigara içilebilir.**
Sdes mojna kurit.	
Здесь **нельзя курить.**	Burada **sigara içilmez.**
Sdes nilza kurit.	

4. Öznesiz Cümleler. -

a. **мóжно, нýжно, нельзя** kip belirteçleri içeren cümlelerin özneleri yoktur ve bu tür cümlelere **şahıssız cümleler** denir. Karşılaştırınız:

Мóжно идти гулять.	Gezmeye **gidilebilir.**
Mojna itti gulyat.	

b. **хорошó** 'iyidir', **светлó** 'aydındır', **холодно** 'soğuktur', **тепло** 'sıcaktır' gibi yardımcı yüklem kelimeleri içeren cümleler de doğrudan öznesi olmayan cümlelerdir.

Здесь **светлó** и **теплó.**	**Burası aydınlık** ve **sıcaktır.**

KELİMELER

гулять I (гуля‖ю, -ешь)	[*gulyat*]	gezmek
дóлжен, должн‖á, -ó, -ы	[*doljın*]	-meli, - malı
мóжно	[*mojna*]	mümkün, olur
мочь I (могý, мóжешь,...мóгут)	[*mojna*]	-ebilmek, - abilmek
нýжно	[*nujna*]	lazım, gerek
светлó	[*svitlo*]	aydınlık
теáтр	[*tiatr*]	tiyatro
хотéть I, II (хочý, хóчешь,...хотúм)	[*khatet*]	istemek

Sabah.Öğrenciler Aleksey ve Viktor daha uyuyorlar.	**Утро. Студе́нты Алексе́й и Виктор ещё спят.** *Utra. Studenti Aliksey i Vikrtor eşço spyat*
En son Aleksey gözlerini açıyor ve yüksek sesle konuşuyor: - Kalkma zamanı.	**Наконе́ц Алексе́й открыва́ет глаза́ и гро́мко говорит, 'Пора́ встава́ть.'** *Nakanets Aliksey otkrıvayet glaza i gromka gavarit: Para fstavat*
Artık iyice aydınlık.	**Уже́ совсе́м светло́.** *Uje savsem svitlo.*
Bügün Pazar, ama çok fazla da uyumamalı.	**Сего́дня воскресе́нье, но спать слишком до́лго - то́же нельза.** *Sivodnya vaskrisenye, no spat slişkam dolga toji nilza.*
Sen bügün ne yapmak istiyorsun?	**А что ты хо́чешь сего́дня де́лать?** *A şto tıy khoçiş sivodnya delat?*
Futbola gitmeyi düşünüyorum.	**Я хочу́ пое́хать на футбо́л.** *Ya khaçu payekhat na futbol.*
Bakınız, ne kadar güzel bir hava.	**Смотри, кака́я хоро́шая пого́да.** *Smatri, kakaya kharoşaya pagoda.*
Haydi birlikte gidelim	**Едем вме́сте.** *Yedem vmeste.*
Hayır, ben evde dinlenmek istiyorum: okumak, televizyon izlemek istiyorum.	**Нет, я хочу́ отдыха́ть до́ма: чита́ть, смотре́ть телевизор.** *Niyet, ya khaçu otdıkhat doma: çitat, smatret tilivizor*
Futbol izlemek daha ilginçtir.	**Смотре́ть футбо́л интере́снее.** *Smatret futbol interesnee.*
Bügün kim oynuyor?	**А кто сего́дня до́лжен игра́ть?** *A kto sivodnya doljen igrat?*
Bizim en iyi takımlarımız-«Dinamo» ve «Spartak»	**На́ши лу́чшие команды - «Дина́мо» и «Спарта́к».** *Naşı luçşiyi kamandı – Dinamo i Spartak*

Evet, o zaman ben evde oturamam.	**Да, тогда́ я не могу́ сиде́ть до́ма.**
	Da, tagda ya ni magu sidet doma.
Futbola gidilmeli!	**Ну́жно е́хать на футбо́л!**
	Nujna ekhat Na futbol!
Gidelim! Bende bilet var.	**Едем! Биле́ты у меня́ есть.**
	Yedem! Bileti u minya yest.
Çabuk kalk!	**Встава́й, быстре́е!**
	Vstavay bıstreye!

KELİMELER

е́хать I (е́д||у, -ешь, ……), пое́хать I	[*yekhat*]	gitmek
биле́т	[*bilet*]	bilet
воскресе́нье	[*vaskrisenye*]	pazar
игра́ть I (игра́||ю, -ешь, …...)	[*igrat*]	oynamak
кома́нда	[*kamanda*]	takım
открыва́ть I (открыва́||ю, -ешь, ……)	[*atkrıvat*]	açmak
пора́	[*para*]	zamanı geldi, artık
спать II (сплю, спишь, ……)	[*spat*]	uyumak
тогда́	[*tagda*]	1.o zaman
		2. öyleyse
футбо́л	[*futbol*]	futbol
ско́лько хо́чешь	[*skolka khoçiş*]	ne kadar istersen
сиде́ть до́ма	[*sidet doma*]	evde oturmak

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Aşağıdaki sıfatların kısa şekillerini yazınız.** " Dilbilgisi" ndeki tabloları örnek alınız:

   a.молодой-молод, хороший-хорош, свежий-свеж, готовый-готов, счастливый-счастлив, высокий-высок.

   b.прекрсный-прекрасен, ясный-ясен, седечный-сердечен, яркий-ярок.

2. **Türkçe'ye çeviriniz:**

   a.Açık gök. Gök açıktır. **b.**Mutlu kız. Kız mutludur. c.İlginç kitap. Kitap ilginçtir. **d.**Sağlıklı çocuklar. Çocuklar sağlıklıdırlar. **e.**Hasta adam. Adam hastadır.

3. **Rusça'ya çeviriniz:**

a.Что с тобой? -У меня болит горло.

b.Твой отец болен?Что с ним? -У него болит нога.

c.Как дела? -Спасибо,хорошо.

ALIŞTIRMALAR

1. **Şu cümleleri Türkçe'ye çeviriniz:**

a. Сего́дня воскресе́нье, мо́жно спать ско́лько хо́чешь.

b. Нельза спать слишком до́лго.

c. Что ты хо́чешь сего́дня де́лать?

d. Сего́дня должны игра́ть на́ши лу́чшие кома́нды.

e. Тогда́ я не могу́ сиде́ть до́ма.

f. Ну́жно е́хать на футбо́л.

2. **Noktalar yerine *должен* kelimesini doğru biçimde yerleştiriniz:**

a. Мой брат ... е́хать в Ленингра́д?

b. Моя сестра́ больна́, она́ ... быть до́ма.

c. Уже́ пора́, мы ... идти на уро́к.

d. Что вы ... сего́дня де́лать?

e. Где ... лежа́ть это письмо́?

3. **Aşağıdaki sorulara cevap yazınız:**

a. Что говорит Алексе́й?

b. Что отвеча́ет Виктор?

c. Куда́ они хотят е́хать?

d. У них уже́ есть биле́ты на футбо́л?

4. **Rusça'ya çeviriniz:**

a. Biraz daha çabuk okuyamaz mısın? Evet, okuyabilirim.

b. Biz Rusça konuşmak istiyoruz.

c. Ben Rusça'yı iyi konuşmak istiyorum.

-E BİLMEK/ -EDE BİLMEK / YAPABİLMEK KİPİ [ŞİMDİKİ ZAMAN]

Rusça'da yapabilmek/edebilmek kalıbı: мочь fiili şimdiki zamanda şahıslara göre çekilerek kendisinden sonra esas fiil mastar halde kullanılmaktadır.

Работать - çalışmak

Я могу работать	– **Ben çalışabiliyorum**
Ты можешь работать	– **Sen çalışabiliyorsun**
Он может работать	- **O çalışabiliyor**
Она может работать	- **O çalışabiliyor**
Мы можем работать	– **Biz çalışabiliyoruz**
Вы можете работать	– **Siz çalışabiliyorsunuz**
Они могут работать	– **Onlar çalışabiliyorlar**

1. интервенция - müdahale
2. интервью - söyleşi
3. интерес – ilgi menfaat
4. интересно – enteresan, ilginç
5. интернат – yatılı okul
6. интернационализм – beynelmilelcilik
7. интернациональный - uluslararası

1- Müdahaleye ben de **katılabiliyorum.**	В интервенции и я **могу участвовать.**
2- İngilizce söyleşide düzeltmeler **yapabiliyorsun.**	Ты **можешь редактировать** интервью на английском.
3- O ilgi **uyandırabiliyor.**	Он **может вызывать** интерес.
4- O ilginç çıkış **yapabiliyor.**	Она **может выступать** интересно.
5- Biz yatılı okula gıda **teslim edebiliyoruz.**	Продукты в интернат Мы **можем поставлять.**
6- Siz beynelmilelciliği **hatırlayabiliyorsunuz**	Вы **можете помнить** об интернацинализме.
7- Onlar uluslar arası yarışmalar **kabul edebiliyorlar.**	Они **могут принимать** интернациональные соревнования.

1. интрига - entrika
2. инфаркт – kalp krizi
3. инфекция - salgın
4. инфляция - enflasyon
5. инъекция – iğne yapılması
6. ипподром - hipodrom
7. иранец – İranlı

1- Ben entrikaları görmezden **gelebiliyorum.**	Я **могу игнорировать** интриги.
2- Sen kalp krizinden **kaçınabiliyorsun.**	Ты **можешь избегать** инфаркт.
3- O malum salgından **tedavi edebiliyor.**	Он **может лечить** от известной инфекции.

4- O enflasyonu **öngörebiliyor.**	Она **может предсказывать** инфляцию.
5- Bu durumda, biz sadece iğne yapılmasından **bahsedebiliyoruz.**	В этом случае, Мы **можем говорить** только об иньекции.
6- Siz hipodrom **inşa edebiliyorsunuz.**	Вы **можете строить** ипподром.
7- Onlar İranlılarla her halükarda **konuşabiliyorlar.**	Они **могут говорить** с иранцами хоть как.

E-BİLMEK/ EDE-BİLMEK / YAPA-BİLMEK KİPİ
[GEÇMİŞ ZAMANIN HİKAYESİ]

Rusça'da yapabilmek/edebilmek **мочь** fiili geçmiş zamanı genel anlamlı normal fiillerle beraber **geçmiş zamanın hikayesini** ifade etmektedir, **мочь** fiili şahıslara göre çekilerek kendisinden sonra esas fiil mastar halde kullanılmaktadır.

Работать I– çalışmak

Я **мог** работать	– **Ben çalışabiliyordum**
Ты **мог** работать	– **Sen çalışabiliyordun**
Он **мог** работать	– **O çalışabiliyordu**
Она **могла** работать	– **O çalışabiliyordu**
Мы **могли** работать	– **Biz çalışabiliyorduk**
Вы **могли** работать	– **Siz çalışabiliyordunuz**
Они **могли** работать	– **Onlar çalışabiliyordular**

1. ирландец - İrlandalı
2. ирригационный – sulama
3. ирригация - sulama
4. ирригационные сооружения – sulama tesisleri
5. искажать – tahrif etmek
6. искать - aramak
7. исключая – istisna ederek, hariç

1- Ben İrlandalıyla **görüşebiliyordum.**	Я **мог встечаться** с ирладцем.
2- Sen tüm sulama verilerini **hesaplaya-biliyordun.**	Ты **мог просчитывать** все ирригационные данные.
3- O sulamada **çalışabiliyordu.**	Он **мог работать** в ирригации.
4- O sulama tesisleri **tasarlayabiliyordu.**	Она **могла конструировать** ирригационные сооружения.
5- Biz verileri istediğimiz gibi **tahrif edebiliyorduk.**	Мы **могли искажать** данные как хотели.

6- O zamanlar Siz altını derinlerde **arayabiliyordunuz.**	Тогда, Вы **могли искать** золото в глубине.
7- Ahmet hariç onların hepsi **çalışabiliyordu.**	Они все **могли работать** исключая Ахмеда.

1. исключительный - istisnai
2. искренний - samimi
3. искупаться - yıkanmak
4. ислам - İslam
5. исландец - İzlandalı
6. испанец - İspanyol
7. исполнение – ifa, icra

1- Ben istisnai teklifler **yapabiliyordum.**	Я **мог делать** исключительное предложения.
2- Sen herkese benim samimi selamlarımı **söyleyebiliyordun.**	Ты **мог передавать** всем мой искренний привет.
3- O on dakikada sobayı yakıyor ve **yıkanabiliyordu.**	Он **мог топить** печьку и искупаться за десять минут.
4- O İslam'la **ilgilenebiliyordu.**	Она **могла интересоваться** с исламом.
5- Biz İzlandalıya parkta **rastlayabiliyorduk.**	Мы **могли встречать** исландца в парке.
6- Siz İspanyol'la her şeyi **görüşebiliyordunuz**	Вы **могли обсуждать** с испанцем всё.
7- Onlar bizim icramızı **kontrol edebiliyorlardı.**	Они **могли проверять** наше исполнение.

E-BİLMEK/ EDE-BİLMEK / YAPA-BİLMEK KİPİ [GEÇMİŞ ZAMAN]

Rusça'da yapabilmek/edebilmek **мочь** fiili yardımıyla anlam olarak da **geçmiş zamanda** çekebilmek için somutlaştırmak gerekir, yani prefiks (öntakı) ilave etmek gerekir.

Oysa **мочь** fiili genel anlamlı normal fiillerdendir. Bu yüzden yukarıdaki örnekte de gördüğünüz gibi geçmiş zaman çekimine tabi tutulduğunda geçmiş zamanın hikayesini ifade etmektedir.

Rusça **мочь** fiili **с** (s) prefiksiyle beraber **tamamlanmışlık** anlamında kullanılmaktadır. **смочь** fiili şahıslara göre çekilmekte ve kendisinden sonra esas fiil mastarda kullanılmaktadır.

Tamamlanmışlık bildiren fiiller **kesin geçmiş** ya da **kesin gelecek** zaman anlamlarını vermede kullanılırlar.

Отработать I – çalışmak

Я **смог** отработать	**– Ben çalışabildim**
Ты **смог** отработать	**– Sen çalışabildin**
Он **смог** отработать	**– O çalışabildi**
Она **смогла** отработать	**– O çalışabildi**
Мы **смогли** отработать	**– Biz çalışabildik**
Вы **смогли** отработать	**– Siz çalışabildiniz**
Они **смогли** отработать	**– Onlar çalışabildiler**

1. исполнитель - icracı
2. исполнить – icra etmek, ifa etmek
3. использование - kullanım
4. испортить - bozmak
5. исправить - düzeltmek
6. исправление - düzeltme
7. испугать - korkutmak

1- Ben icracıyla **anlaşabildim.**	Я **смог договориться** с исполнителем.
2- Sen görevi zamanında **ifa edebildin.**	Ты **смог исполнить** задачу во время.
3- O zararlı maddelerin kullanımını **önleyebildi.**	Он **смог предотвратить** использование вредных веществ.
4- O hatta bunu **bozabildi.**	Она **смогла испортить** даже это.
5- Onun bozduğu her şeyi biz **düzeltebildik.**	Мы **смогли исправить** всё, что она испортила.
6- Siz sadece düzeltmelerin bir kısmını **fark edebildiniz.**	Вы **смогли заметить** только часть исправлений.
7- Onlar sadece kargaları **korkutabildiler.**	Они **смогли испугать** только ворон.

1. испытание – deneme, sınama
2. испытать - sınamak
3. иссякнуть - tükenmek
4. истечь – (zaman için) dolmak
5. истина - hakikat
6. история - tarih
7. истощить - tüketmek

1- ben sınamayı başarıyla **geçebildim.**	Я **смог пройти** испытание с успехом.
2- Sen tüm bataryaları **deneyebildin.**	Ты **смог испытать** все батареи.
3- O bunu **önleyebildi**, sıvının tükenmesine izin vermedi	Он **смог предотвратить** это, не дал иссякнуть жидкости.
4- O bekleyebildi ve zaman bitmeden **hareket etmedi.**	Она **смогла прождать** и не двинулась, пока не истекло время.
5- Biz kitlelere hakikatleri **ulaştırabildik.**	Мы **смогли довести** истину до масс.
6- Siz tarihten tezinizi **savunabildiniz.**	Вы **смогли защитить** диссертацию по историю.
7- Onlar tüm stokları **tüketebildiler.**	Они **смогли истощить** все запасы.

DERS - 32

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. **Смочь** fiili ile tamamlanmışlık bildiren Basit Gelecek Zaman cümle yapısı.

Смочь fiili şahıslara göre şimdiki zamanda çekilerek kendisinden sonra esas fiil mastar halde kullanılmaktadır, böylece bir fiili **yapabilmek / edebilmek** şeklinde Basit Kesin Gelecek Zamanda çekilmiş oluyor .

Отработать I– çalışmak (somut bir işi)

Я **смогу** отработать	– **Ben çalışabilirim / çalışabileceğim**
Ты **сможешь** отработать	– **Sen çalışabilirsin / çalışabileceksin**
Он **сможет** отработать	– **O çalışabilir / çalışabilecek**
Она **сможет** отработать	– **O çalışabilir/ çalışabilecek**
Мы **сможем** отработать	– **Biz çalışabiliriz / çalışabileceğiz**
Вы **сможете** отработать	– **Siz çalışabilirsiniz / çalışabileceksiniz**
Они **смогут** отработать	– **Onlar çalışabilirler/ çalışabilecekler**

1. истребить – yok etmek, kırmak
2. исчезнуть – yok olmak
3. итак – demek ki
4. итальянец - İtalyan
5. и т.д. – v.s. (ve saire)
6. итог – toplam, sonu.
7. и т.п. – v.b. (ve benzeri)

1- Ben tüm böcekleri **yok edebilirim.**	Я **смогу истребить** все тараканы.
2- Sen öyle **yapabilirsin** ki tüm problemler yok olur.	Ты **сможешь сделать** так, чтобы все проблемы исчезнули.
3- Demek ki o kesin olarak **dönebilir.**	Итак, он **сможет** окончательно **вернуться**.
4- O İtalyanı kendine **çekebilir.**	Она **сможет заманить** итальянца к себе.
5- Biz size yedek parçalar v.s. **takdim edebiliriz.**	Мы **сможем** вам **предоставить** запчасти и т.д.
6- Sonuçta, tüm hasadı **toplayabileceksiniz.**	В итоге, вы **сможете собрать** весь урожай.
7- Onlar size benzin, mazot v.b. **verebilirler.**	Они **смогут предоставить** бензин, мазут и т.п.

1 июль - temmuz
2 июнь - haziran
3 кабель - kablo
4 кабина - kabin
5. кабинет – çalışma odası
6. кавказский – Kafkasya …-i
7. кадры – kadro, personel

1-Ben tatile Temmuzda **gidebileceğim.**	Я **смогу уйти** в отпуск в июле.
2- Sen temmuzda işi **başlatabilirsin.**	Ты **сможешь начать** работу в июне.
3- O kabloyu **çekebilir.**	Он **сможет провести** кабель.
4- O kabini **temizleyebilir.**	Она **сможет убрать** кабину.
5- Biz çalışma odasında sözümüzü **tamamlayabiliriz.**	Мы **сможем договорить** в кабинете.
6- "Kafkasya esiri" filmini **izleyebilirsiniz.**	Вы **сможете посмотреть** фильм «Кавказская пленница».
7- Onlar elemanların yerini **değiştirebilirler.**	Они **смогут сделать** расстановку кадров.

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI
E-BİLMEK/ EDE-BİLMEK / YAPA-BİLMEK KİPİ
[OLASILIK İFADE EDEN GENİŞ ZAMAN]

Rusça'da yapabilmek/edebilmek, **мочь** fiili ile **geniş zamanı** ifade edebilmek için **мочь** fiili şimdiki zamanda, kendisinden sonra gelen fiil de mastar halde kullanılan ve esas olan fiilin somut olması gerekir, böylece bir olasılığı ifade eden **geniş zaman** ortaya çıkmış olur.

Отработать I– **çalışmak**

Я могу отработать	– **Ben çalışabilirim**
Ты можешь отработать	– **Sen çalışabilirsin**
Он может отработать	– **O çalışabilir**
Она может отработать	– **O çalışabilir**
Мы можем отработать	– **Biz çalışabiliriz**
Вы можете отработать	– **Siz çalışabilirsiniz**
Они могут отработать	– **Onlar çalışabilirler.**

1. каждодневный - günlük
2. каждый – her (kişi veya nesne)
3. казах - Kazak
4. какао - kakao
5. как-нибудь–herhangi bir şekilde
6. калибр – kalibre, çap
7. камера – koğuş, oda

1- Ben günlük plan **oluşturabilirim.**	Я **могу составить** каждодневный план.
2- Sen herkese birer yaprak **verebilirsin.**	Ты **можешь выдать** каждому по листу.
3- O Kazağı bize misafir olarak **getirebilir.**	Он **может привести** Казаха к нам в гости.
4- O bize kakao **ikram edebilir.**	Она **может** нас **угостить** какао.
5- Biz bir şekilde daha sonra **buluşabiliriz.**	Мы **можем встретиться** как-нибудь потом.
6- Siz kalibreyi **ölçebilirsiniz.**	Вы **можете измерить** калибр?
7- Onlar artık koğuştan **çıkabilirler.**	Они уже **могут выйти** из камеры.

1. камерный – oda …-i
2. кампания - kampanya
3. камыш - kamış
4. канава – hendek, su yolu
5. канадец - Kanadalı
6. канал - kanal
7. канализация - kanalizasyon

1- Ben oda müziği C/D'si **alabilirim.**	Я **могу купить** диск с камерной музыкой.
2- Sen yeni kampanya **yapabilirsin.**	Ты **можешь провести** новую кампанию.
3- O kamıştan flüt **yapabilir.**	Он **может сделать** в флейту из камыша.
4- O su yolundan **atlayabilir.**	Она **может перепрыгнуть** через канаву.
5- Biz Kanadalıları **yenebiliriz.**	Мы **можем победить** канадцев.
6- Siz burada kanal **açabilirsiniz.**	Вы **можете прорыть** канал здесь.
7- Onlar kanalizasyon **döşeyebilirler.**	Они **могут проложить** канализацию.

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI
E-BİLMEK/ EDE-BİLMEK / YAPA-BİLMEK KİPİ
[GERÇEKLEŞMEYEN İHTİMALİN İFADESİ]

Rusça'da yapabilmek/edebilmek **мочь** fiili geçmiş zamanı genel anlamlı normal fiillerle beraber **geçmiş zamanın hikayesini** ifade etmektedir, oysa **мочь** fiili geçmiş zamanı somut fiillerle beraber **gerçekleşmemiş bir ihtimali** ifade temektedir, **мочь** fiili şahıslara göre çekilerek kendisinden sonra esas **somut** fiil mastar halde kullanılmaktadır.

Отработать I– **çalışmak**

Я **мог** отработать	– **Ben çalışabilirdim**
Ты **мог** отработать	– **Sen çalışabililirdin**
Он **мог** отработать	– **O çalışabililirdi**
Она **могла** отработать	– **O çalışabilirdi**
Мы **могли** отработать	– **Biz çalışabilirdik**
Вы **могли** отработать	– **Siz çalışabilirdiniz**
Они **могли** отработать	– **Onlar çalışabilirlerdi**

1. канарейка - kanarya
2. кандидат - aday
3. караван - kervan
4. карандаш - kurşunkalem
5. карантин - karantina
6. карбюратор - karbüratör
7. карикатура - karikatür

1- Ben kanaryayı **yakalayabilirdim.**	Я **мог поймать** канарейку.
2- Sen adayı sonuna kadar **dinleyebilirdin.**	Ты **мог выслушать** кандидата до конца.
3- O kervanı **görebilirdi.**	Он **мог увидеть** караван.
4- O kurşunkalemle de **yazabilirdi.**	Она **могла написать** и карандашем.
5- Biz herkesi karantinaya **kapatabilirdik.**	Мы **могли** всех **запереть** в карантин.
6- Siz önce karbüratöre **bakabilirdiniz.**	Вы **могли** сначала **посмотреть** в карбюратор.
7- Onlar tüm karikatürleri **sergileyebilirlerdi.**	Они **могли выставить** все карикатуры.

1. карнавал - karnaval
2. карниз - korniş
3. карта - harita
4. картина - tablo
5. картон - karton
6. картофель - patates
7. карточка - kart

1- Ben karnavala **katılabilirdim.**	Я **мог участвовать** в карнавале.
2- Sen kornişleri dün **takabilirdin.**	Ты **мог вставить** карнизы вчера.
3- O haritaya **bakabilirdi.**	Он **мог посмотреть** на карту.
4- O tabloyu duvara **asabilirdi.**	Она **могла повесить** картину на стену.
5- Biz levhaları kartondan **yapabilirdik.**	Мы **могли сделать** дощечки и из картона.
6- Siz patatesle **beslenebilirdiniz.**	Вы **могли пропитаться** картофелью.
7- Onlar kartı **kaybedebilirlerdi.**	Они **могли потерять** карточку.

ZORUNLULUK YARDIMCI FİİLİ

Rusça'da kısa sıfat formundaki **должен** yardımcı fiiliyle yapılmaktadır. Fiilin şimdiki zaman zorunluluk halini gözden geçirelim. Yardımcı **должен** kelimesinden sonra esas fiil mastar halde kullanılmaktadır.

Я, ты, он	дóлжен	(eril)
Я, ты, она	должнá	(dişil)
Оно	должнó	(nötr)
Мы, вы, они	должны́	(çoğul)

Я **должен** работать – Ben çalışmalıyım. / Ben çalışmak zorundayım.

Tekilde eğer özne dişi olursa, cinsini belirten **а** eki ilave edilmekte **должна**

Eğer özne çoğuldaysa **должны**

1. касаться - değinmek
2. касса – gişe
3. кассир - kasiyer
4. каталог - katalog
5. катастрофа - kaza
6. катать – gezmek, gezdirmek
7. категория - kategori

1- Ben dibe **dokunmalıyım.**	Я **должен касаться** дна.
2- Sen gişeden uzaklaşmadan paranı **kontrol etmelisin.**	Ты **должен проверить** деньги не отходя от кассы.
3- O kasiyere **söylemelidir.**	Он **должен сказать** кассиру.
4- O katalogu **vermelidir.**	Она **должна передать** каталог.
5- Biz kaza yerini **gözden geçirmeliyiz.**	Мы **должны осмореть** место катастрофы.
6- Sizin beni **gezdirmemelisiniz.**	Вы **не должны катать** меня.
7- Onlar her şeyi kategorilere **mi bölmeliler.**	Они **должны делить** всё на категории?

1. католик - katolik
2. квадрат - kare
3. квалификация – meslek, vasıf
4. квартал – mahalle, üç ay
5. квартира - daire
6. кверху - yukarıya
7. квитанция - makbuz

1- Ben kilisede Katoliklerle beraber **mi olmalıyım?**	Я **должен быть** в церкви вместе с католиками?
2- Sen garajı kare şeklinde **tasarlamamalısın.**	Ты **не должен проектировать** гараж в форме квадрата.
3- O mesleki hakkında belge takdim **etmelidir.**	Он **должен предоставить** документ о квалификации.
4- O daha iyi bir semt **aramalıdır.**	Она **должна искать** квартал получше.
5- Biz daireyi **değiştirmemeliyiz.**	Мы **не должны поменять** квартиру.
6- Siz yoldan yukarıya doğru **mu pozisyon almalısınız?**	Вы **должны занять** позицию кверху от дороги?
7- Onlar size makbuz **vermemeliler.**	Они **не должны** вам **выдавать** квитанцию.

ZORUNLULUK YARDIMCI FİİLİ İLE GEÇMİŞ ZAMAN FORMU

Rusça'daki fiilin zorunluluk halinin geçmiş zamanı anlam olarak Türkçe'de geçmiş zamanın hikayesine uygun gelmektedir, **должен** yardımcı fiilinden sonra **быть (olmak, İngilizcedeki to be)** fiilinin geçmiş zamanı kullanılmaktadır, esas fiil mastar halde kullanılmaktadır.

Я должен был работать – Ben çalışmalıydım

Eğer özne dişiyse tabii ki geçmiş zaman fiillerinde dişi cinsi belirten **а** eki ilave edilmekte, eğer özne çoğulsa **ы** (ı) veya **и** (i) çoğul eki eklenir. Geçmiş Zamanda hem **должен** hem de **быть** yardımcı fiili öznenin cins ve sayısına göre çekilirler.

Я должна была работать – Ben **çalışmalıydım.** veya

Она должна была работать – O **çalışmalıydı.**

Eğer özne çoğuldaysa **должны**

Мы должны были работать – Biz çalışmalıydık

1. кекс - kek
2. керамика - seramik
3. кибернетика - sibernetik
4. килограмм - kilogram
5. километр - kilometre
6. кино - sinema
7. кинуть - atmak

1- Ben kek **pişirmeliydim.**	Я **должен был испечь** кекс.
2- Sen seramiği **getirmeliydin.**	Ты **должна была принести** керамику.
3- O sibernetiği **öğrenmeliydi.**	Он **должен был учить** кибернетику.
4- O bir kilo un **almalıydı.**	Она **должна была купить** килограмм муки.
5- Biz on kilometre **geçmeliydik.**	Мы **должны были пройти** десять километров.
6- Sizin bu havada sinemaya **gitmemeliydiniz.**	Вы **не должны были идти** в кино в такую погоду.
7- Onlar halatı sana mı **atmalıydılar?**	Они **должны были кинуть** канат тебе?

1. кипеть - kaynamak
2. киргиз - Kırgız
3. кислород - oksijen
4. кладовая - ambar
5. кларнет - klarnet
6. классик - klasik
7. классификация - tasnif

1- Ben suyun nasıl kaynadığına **bakmalıydım.**	Я **должен был смотреть** как кипит вода.
2- Sen Kırgızı **karşılamalı mıydın?**	Ты **должен был встретить** киргиза?
3- O oksijen **vermeliydi.**	Он **должен был подать** кислород.
4- O ambara **koymalıydı.**	Она **должна была поставить** в кладовую.
5- Biz sadece klarnet **dinlemeliydik.**	Мы **должны были слушать** просто кларнет.
6- Sizin klasik olarak **yazılmamalıydınız.**	Вы **не должны были записываться** в классики.
7- Onlar tasnif **yapmalı mıydılar?**	Они **должны были сделать** классификацию?

ZORUNLULUK YARDIMCI FİİLİ

Rusça'daki fiilin zorunluluk halinin gelecek zamanını yapmak için, **должен** yardımcı fiilinden sonra **быть (olmak, İngilizcedeki to be)** fiilinin gelecek zamanı kullanılmaktadır, esas fiil de mastar halde kalmaktadır, böylece zorunluluk halinin gelecek zamanı yapılmış oluyor. **быть** fiili bildiğiniz gelecek zaman çekimine uygun olarak şahıslara göre çekilir.

Я **должен** буду	мы **должны** будем
Ты **должен** будешь	вы **должны** будете
Он **должен** будет	они **должны** будут
Она **должна** будет	
Оно **должно** будет	

Я должен буду работать – Benim **çalışmam gerekecek.**

1. классический – klasik .....
2. клеить - yapıştırmak
3. клей - tutkal
4. клеймить - markalamak
5. киент - müşteri
6. климат - iklim
7. клиника - klinik

1- Benim klasik müziği **mi öğrenmem gerekecek?**	**Я должен буду учить** классическую музыку.
2- Senin yaprakları **yapıştırman gerekecek.**	Ты **должен будешь клеить** листы.
3- Onun tutkalla **çalışması gerekecek.**	Он **должен будет работать** клеем.
4- Onun malları **markalaması gerekecek.**	Она **должна будет клеймить** товары.
5- Bizim müşterileri **aramamız gerekmeyecek.**	Мы **не должны будем искать** клиентов.
6- Sizin iklimi dikkate **almanız gerekecek.**	Вы **должны будете учитывать** климат.
7- Onların kliniğe **başvurmaları mı gerekecek?**	Они **должны будут обратиться** в клинику?

1. клуб - kulüp
2. клюшка - kros
3. книга - kitap
4. книжка – not defteri
5. книзу – aşağıya doğru
6. коалиция - koalisyon
7. кое-где – yer-yer, şurada burada

1- Benim kulübe **kaydolmam mı gerekecek?**	Я **должен буду записываться** в клуб?
2- Senin krosu iyi **tutman gerekecek.**	Ты **должен будешь хорошо** держать клюшку.
3- Onun gerekli kitapları **alması gerekecek.**	Он **должен будет покупать** нужные книги.
4- Onun not defterine **kayıt yapması gerekecek.**	Она **должна будет записывать** в книжку.
5- Bizim aşağıya **doğru vermemiz gerekecek.**	Мы **должны будем подавать** книзу.
6- Sizin koalisyona **girmeniz gerekmeyecek.**	Вы **не должны будете вступать** в коалицию.
7- Onların yer-yer **düzeltmeler yapmaları mı gerekecek?**	Они **должны будут делать** исправления кое-где?

DERS - 33

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Rusçada Geçmiş Zamanda fiil çekimleri
2. Geçmiş Zamanda **у меня был** deyimi

1. "**Geçmiş Zamada Fiil Çekimleri** , Rusça fiillerde mastar takıları olan **-ть, -чь, -ти** soneklerinin düşürülmesi ve cins ve sayıya göre **–л, -ла, -ло, -ли** soneklerinden gerekli olan birinin eklenmesiyle geçmiş zaman şekilleri oluşturulur.

чита́(ть) - чита + **л** = **чита́л**

пе(ть) - пе + **л** = **пел**

бы(ть) - бы + **л** = **был**

Rusça'da fiiller Geçmiş zaman şekillerini kişilere göre değil cins ve sayı göre değiştirirler:

Eril.	я, ты, он чита́**л**, **был**	– **-л**
Dişil.	я, ты, она́ чита́**ла**, **была́**	– **-ла**
Nötr.	оно́ чита́**ло**, **было**	– **-ло**
Çoğul.	мы, вы, они чита́**ли**, **были**	– **-ли**

Böylece Geçmiş Zamanda fiil çekimlei aşağıdaki gibidirler:

я чита́л, чита́**ла** *ya çital, çitala*	мы чита́**ли** *mı çitali*
ты чита́л, чита**ла** *tı çital, çitla*	вы чита́**ли** *vı çitali*
он чита́л *on çital*	они чита́**ли** *ani çitali*
она чита́**ла** *ana çitala*	
оно чита́**ло** *ano çitalo*	

Ünsüzle biten bazı fiiller eril cinslerin tekillerinde **-л** soneki almazlar. Bu tür fiillerden birisi de **расти** 'büyümek' fiilidir ve Geçmiş Zamanda aşağıdaki gibi çekilmektedir.

рос (e), **росла́** (d), **росло́** (c), **росли́** (çoğul)

2. ***Быть* Yardımcı fiilinin Geçmiş Zamanı.** Bildiğiniz gibi, yardımcı fiil **быть** geniş zamanlı basit cümlelerde genelde kullanılmaz ; tam tersine geçmiş zamanda ise mutlaka kullanılmalıdır:

Мой оте́ц **был** врач. *Moy atets bıl vraç.*	Benim babam doktor**du.**
Цветы́ **бы́ли** прекра́сны. *Tsveti bylı prikrasnı.*	Çiçekler harikay**dılar.**

3. ***у меня был*** **kalıbı** – **у меня был** deyimi **у меня есть** deyiminin Geçmiş zamanıdır. Cins ve sayıya göre geçmiş zaman takıları şunlardır:
был, была́, бы́ло, бы́ли

У меня		Benim	
У тебя	**был** уро́к.	Senin	dersim vardı.
У него	**была́** книга.	Onun(e)	kitabın vardı.
У нее	**бы́ло** перо́.	Onun(d)	dolma kalemi vardı.
У нас	**бы́ли** газе́ты.	Bizim	gazetemiz vardı.
У вас		Sizin	
У них		Onların	

ТЕКСТ - METİN

Dün bizim dersimiz vardı.	**Вчера́ у нас был уро́к.** *Vchera u nas bıl urok.*
Önce biz okuduk ve yazdık.	**Снача́ла мы чита́ли и писа́ли..** *Snaçala mı çitali i pisali.*
Sonra hocamızın söylediklerini dinledik	**Пото́м мы слу́шали, что расска́зывал наш учитель.** *Patom mı sluşali, şto rasskazıval naş uçitel.*

Onda Rusya'nın yeni haritası vardı.	**У него́ была́ но́вая ка́рта России.** *U nivo bıla novaya karta Rassiyi*
O şöyle diyordu: «Bakınız: işte Rusya haritası.	**Он говорил: «Смотрите: вот ка́рта России.** *On gavaril: «Smatrite: vot karta Rassiyi.*
İşte Ruskaya ovası.	**Это Ру́сская равнина.** *Eta Russkaya ravnina.*
Artık burada tarlalar ve ormanlar, şehirler ve köyler var.	**Тепе́рь здесь поля и леса́, города́ и дере́вни.** *Tiper sdes palya i lisa, garada i direvni.*
Önceden ise, çok önceden, burada deniz vardı, deniz dalgaları gürültü yaparlardı.	**А ра́ньше, о́чень давно́, здесь было мо́ре, шуме́ли морские во́лны.** *A ranşe, oçin davno, sdes bılo more, şumeli marskiyi volnı.*
Ve orada, deniz körfezinde, jeologlar artık petrol ve tuz buluyorlar.	**И там, где были морские заливы, тепе́рь гео́логи находят нефть и соль.** *İ tam, gde bıli marskiyi zalivı, tiper giologi nahodyat neft i sol.*
İşte Rusya güneyi. Bu Donbass.	**Вот юг России. Это Донба́сс.** *Vot yug Rassiyi. Eta Danbass.*
Burada büyük maden ocakları var ve madenciler kömür çıkarıyorlar.	**Здесь больши́е ша́хты, и шахтёры добыва́ют у́голь.** *Zdes balşiyi şakhtı, i şakhtorı dabıvayut ugal.*
Önceden ise burada büyük ve kudretli bir orman büyüyordu.	**А ра́ньше здесь рос огро́мный могу́чий лес.** *A ranşe sdes ros agromnıy maguçiy les.*
Ama bu önceden idi, çok önceden».	**Но это было давно́, о́чень давно́».** *No eto bılo davno, oçin davno»*

SORULAR & YANITLAR

Sizin dersiniz ne zamandı?	**Когдá у вас был урóк?** *Kagda u vas bıl urok?*
Bizim dersimiz dündü.	**У нас урóк был вчерá.** *U nas urok bıl vçira.*
Önce ne yaptınız?	**Что вы дéлали снача́ла?** *Şto vı delali snaçala?*
Biz önce okuduk ve yazdık.	**Снача́ла мы чита́ли и писа́ли.** *Snaçala mı çitali i pisali.*
Sonra ne yaptınız?	**Что вы делали потóм?** *Şto vı delali patom?*
Sonra biz hocamızın söylediklerini dinledik.	**Потóм мы слу́шали,что расска́зывал наш учитель.** *Patom mı sluşali, şto rasskazıval baş uçitel.*
Sizin haritanız nasıldı?	**Кака́я у вас была́ ка́рта?** *Kakaya u vas bıla karta?*
Bizim Rusya haritamız vardı.	**У нас была́ ка́рта России.** *U nas bıla karta Rassiyi.*
Deniz körfezleri neredeydi?	**Где были морские заливы?** *Gde bıli marskiyi zalivı?*
Russkaya ovanın olduğu yerde.	**Они были там, где тепéрь Русская равнина.** *Ani bıli tam, gde tiper Russkaya ravnina.*
Jeologlar burada ne bulurlar?- Petrol ve tuz.	**Что нахóдят здесь геóлоги?** **Нефть и соль.** *Şto nakhodyat sdes geologi? - Neft i sol*
Kudretli orman nerede büyüyordu?	**Где рос могу́чий лес?** *Gde ros maguçiy les?.*
Şimdiki Donbassın olduğu yerde.	**Там, где тепéрь Донба́сс.** *Tam, gde tiper Danbass.*

Bu ne zamandı?	**Когда́ это было?**
	Kagda eta bıla?
Bu öncedendi.	**Это было давно́.**
	Eta bıla davno.
Kömürü kim çıkarıyordu?	**Кто добыва́ет у́голь?**
	Kto dabıval ugol?

KELİMELER

вчера́	[*vçira*]	dün
геóлог	[*giolog*]	jeolog
добыва́ть I (добыва‖ю, -ешь)	[*dabıvat*]	çıkarmak
зали́в	[*zaliv*]	körfez
могу́чий, -ая, -ее, -ие	[*maguçni*]	kudretli
морск‖о́й, -ая, -ое, -ие	[*marskoy*]	deniz*(sıfat)*
находить II (нахожу, находишь)	[*nakhadit*]	bulmak
нефть *(d)*	[*neft*]	petrol
огро́мный, -ая, -ое, -ые	[*agromnıy*]	büyük
перо (çoğ. пе́рья)	[*pero*]	dolma kalem
равни́на	[*ravnina*]	ova
расти́ I (раст‖у́, -ешь)	[*rasti*]	büyümek
снача́ла	[*snaçala*]	baştan
соль*(d)*	[*sol*]	tuz

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. a. Bugün Pazar:istediğin kadar uyuyabilirsin.
b. Çok fazla uyumak yasak.
c. Bugün ne yapmak istiyorsun?
d. Bugün bizim en iyi takımlarımız oynayacak.
e. O zaman ben evde oturamam.
f. Futbola gitmem lazım.

2. a. Мой брат должен ехать в Ленинград?
b. Моя сестра больна, она должна быть дома.
c. Уже пора,мы должны идти на урок.

d. Что вы должны сегодня делать?

e. Где должно лежать это письмо?

3. a. Что говорит Алексей? Алексей говорит, что сегодня должны играть их лучшие команды.

b. Что отвечает Виктор? Виктор отвечает, что тогда он не может сидеть дома.

c. Куда они хотят ехать? Они хотят ехать на футбол.

d. У них уже́ есть биле́ты на футбо́л? Нет, у них билетов на футбол еще нет./Да, у них билеты уже есть.

4. a. Ты не мог бы читать быстрее? - Да, я могу.

b. Мы хотим разговаривать по-русски.

c. Я хочу хорошо разговаривать на русском языке.

ALIŞTIRMALAR

1. **Noktalı yerlere *быть* fiilinin geçmiş zaman formlarını doğru biçimde yerleştiriniz: Aşağıdaki fillerin geçmiş zamanlarını yazınız: Önceki alıştırmalardaki fiilleri kullanarak kısa cümleler oluşturunuz: Bu isimlerin cinsiyetlerini belirtiniz.:**

a. Вчера́ я ... до́ма.

b. У нас ... го́сти.

c. Моя́ сестра́ ... больна́.

d. Ваше письмо́ ... интере́сно.

e. Где вы ... вчера́?

2. **Aşağıdaki fillerin geçmiş zamanlarını yazınız:**

говорить, рисова́ть, изуча́ть, гулять, игра́ть, находить, слу́шать.

3. **Önceki alıştırmalardaki fiilleri kullanarak kısa cümleler oluşturunuz.**

Örneğin: Я писа́л. Сестра́ чита́ла

4. **Bu isimlerin cinsiyetlerini belirtiniz.:**

соль, нефть, у́голь?

DERS - 34

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. **Мочь** fiilinin Geçmiş Zamanı.
2. Geçmiş Zamanda **быть** yardımcı fiili ile **должен** kısa sıfatı.
3. **быть** yardımcı fiili ile **мóжно, нýжно, нельзя, хорошó** zarflarıyla kullanımı.

1. ***Мочь* fiilinin Geçmiş Zamanı.** – Bu fiilin Geçmiş zaman şekli, Şimdiki Zaman üçüncü çoğulda çekimli formu **мóг(ут)**'dan oluşmaktadır. Eril cinsinde **–л geçmiş zaman takısını almaz.**

Он мог *(e)*, **она моглá** *(d)*,
оно моглó *(c)*, **они могли** *(çoğul)*

Все студéнты **могли́** читáть и писáть по-рýсски хорошó.
Кто **мог** хорошó говори́ть по-рýсски там?

2. **Geçmiş Zamanda *быть* fiil bağlacı ile *должен* zorunluluk kelimesi.** – Daha önceki bölümlerde kısa sıfat formundaki **дóлжен (должнá, должнó, должны** fiili kullanıldı. Eğer **дóлжен** kelimesi geçmiş için kullanılırsa o zaman **быть** fiili ona eklenir:

Вчерá он **дóлжен был** рабóтать. *Vçira on doljın bıl rabotat.*	O dün çalış**malıydı.**
Онá **должнá былá** ужé быть здесь. *Ana daljna bıla uje bıt sdes.*	O artık burada ol**malıydı.**
Пóле **должнó было** быть недалекó. *Pole daljno bılo bıt nidaliko.*	Tarla yakında ol**malıydı.**
Мы **должны были** читáть. *Mıy daljnı bılı çitat.*	Biz oku**malıydık.**

Yukarıdaki örneklerden gördüğünüz gibi, bağlaç fiillerin geçmiş zamanları özne sayısına ve cinslerine göre değişir.zarflar genelde **дóлжен** 'den sonra yazılır.

3. ***было* fiil bağlacı ile *мóжно, нýжно, нельзя, хорошó* kelimeleri.** – önceki bölümlerde **мóжно, нýжно, хорошó** kelimelerini içeren cümleleri öğretildi. Geçmiş zamandaki **было** bağlaç fiili onlara eklenir:

Мóжно было идти гулять. *Mojna bılo ıdtı gulyat.*	Gezmeye artık gi**debilirdik.**
Нýжно было работать. *Nujna bılo rabotat.*	Çalış**malıydık.**
Нельзя было курить. *Nilza bıla kurit.*	Sigara içmek **yasaktı.**/Sigara iç**emezdik.**

Aynısı **хорошó, тепло́** kelimeleri içeren ve öznesi olmayan cümlelerde de vardır.

Здесь **было хорошó.** *Sdes bıla kharaşo.*	Burası **hoştu.**
Вчерá **было тепло́.** *fçira bıla tiplo.*	Dün **sıcaktı.**

Geçen gün iş günüydü.	**Позавчерá был рабóчий день.** *Pazavçera bıl raboçiy den.*
Biz çalışmalıydık.	**Мы должны были рабóтать.** *Mıy dolwnı bılı rabotat.*
Akşam gezmeye gitmeye istedik, ama gidemezdik:	**Вéчером мы хóтели идти гулять, но гулять было нельзя:** *Veçerom mı khateli idti gulyat, no gulyat bılo nilza:*
hava çok kötüydü- yağmur yağıyordu, çok soğuk ve nemliydi, kuvvetli rüzgar yağıyordu.	**Погóда былá óчень плохáя - шёл дождь, было хóлодно и сыро, дул сильный вéтер.** *Pagoda bıla oçin plakhaya – şol dojd, bıla kholadna i sıra, dul silnıy veter.*
Dün bayramdı ve hava çok daha güzeldi.	**Вчерá был прáздник, и погóда былá горáздо лýчше.** *fçira bıl praznik, i pagoda bılo garazdo luçşe.*

Sıcaktı,güneş parlıyordu, gök maviydi.	**Было тепло́, светило со́лнце, не́бо было синее.** *Bılo tiplo, svetit sontse, neba bılo sineye.*
Benim Arkadaşlarım ve ben şehir dışına gittik.	**Мои друзья и я пое́хали за́ город.** *Mai druzya i ya payekhali za gorad.*
Şehir dışı çok güzeldi.	**За́ городом было о́чень хорошо́.** *Za gorodam bılo oçin kharaşo.*
Ama benim arkadaşlarım fazla gezemezdiler:	**Но мои друзья не могли до́лго гулять:** *No mai druzya ne magli dolga gulyat:*
telaşlıydılar, evde erken olmaları gerekiyordu.	**Они должны были ра́но быть до́ма и спешили.** *Ani daljnı bılı rano bıt doma i speşıli.*
Ben ise telaşlı değildim, ama tek başıma gezmek istemiyordum.	**А я не спешил, но один гулять не хоте́л.** *A ya speşıl, no adin gulyat ne khatel.*
Demek erken olmasına Rağmen eve erken gitmeliydik.	**Зна́чит, ну́жно было то́же ра́но ехать домой - когда́ было ещё совсе́м светло́.** *Znaçit,nujna bıla tojı rana yekhat damoy –kagda bılo yeşyo savsem svitlo*
Çok yazıktı: şehir dışı bu kadar güzeldi!	**Было о́чень жаль: за́ городом было так хорошо́!** *Bıla oçin jal: za goradom bılo tak kharaşo!*

SORULAR & YANITLAR

İş günü ne zamandı?	**Когда́ был рабо́чий день?** *Kagda bıl raboçiy den?*
Önceki gün.	**Позавчера́.** *Pazavçira*

Siz çalışmalıydı mınız?	**Вы должны были рабóтать?**
	Vıy daljnı bıli rabotat?
Evet, biz çalışmalıydık.	**Да, мы должны были рабóтать.**
	Da, mı daljnı bıli rabotat.
Akşam ne yapmak istediniz?	**Что вы хотéли дéлать вéчером?**
	Şto vı khateli delat,veçirom?
Biz gezmek istedik.	**Мы хотéли гулять.**
	Mıy khateli gulyat
Hava nasıldı?	**Какáя былá погóда?**
	Kakaya bıla pagoda?
Çok kötü: yağmur yağıyordu, soğuk ve nemliydi, küvvetli rüzgar esiyordu.	**Очень плохáя: шёл дождь, было хóлодно и сыро, дул сильный вéтер.**
	Oçin plakhaya:şol dojd,Bıla kholadna i sıra, dul silnıy veter.
Gezmek mümkün müydü?	**Мóжно было гулять?**
	Mojna bılo gulyat?
Hayır, değildi.	**Нет, нельза.**
	Niyet, nilza.
Bayram ne zamandı?	**Когдá был прáздник?**
	Kagda bıl praznik?
Dün.	**Вчерá.**
	fçera.
Dün ise hava nasıldı?	**А какáя погóда былá вчерá?**
	A kakya pagoda bıla vçira?
Daha iyiydi: sıcaktı ve güneş parlıyordu.	**Горáздо лýчше: было тепло́,светило сóлнце.**
	Garazda luçşe: bıla tiplo, svetilo sontse.
Dün neredeydiniz?	**Где вы были вчерá?**
	Gde vı bıli vçera?
Ben ve arkadaşlarım şehir dışındaydık.	**Мои друзья и я были зá городом.**
	Mai druzya i ya bıli za gorodom.

Çok mu gezdiniz?	**Вы до́лго гуляли?** *Vı dolga gulyali?*
Hayır.	**Нет.** *Niyet.*
Niçin?	**Почему́? -** *Paçimu?*
Çünkü benim arkadaşlarım evlerine gitmeye acele ediyorlardı, ben ise tek başıma gezmek istemedim.	**Потому́ что мои друзья спешили домо́й, а я не хоте́л гулять один.** *Patamu şto mai druzya Speşili damoy, a ya ni khatel gulyat adin.*

KELİMELER

ве́тер (ветры)	[*veter*]	rüzgar
ве́чером	[*veçirom*]	akşam
гора́здо	[*garazda*]	daha,çok daha
дождь	[*dojt*]	yağmur
дуть I (ду́‖ю, -ешь)	[*dut*]	üflemek,esmek
жа́ль	[*jal*]	yazık
за́ город	[*za garat*]	şehir dışı
за́ городом	[*za goradom*]	şehir dışında
зна́чить II	[*znaçit*]	demek
идёт дождь	[*idyot dojd*]	yağmur yağıyor
оди́н	[*adin*]	tek başına
одна́	[*adna*]	tek başına
одно́	[*adno*]	tek başına
одни́	[*adni*]	tek başına
Очен жаль.	[*Oçin jal.*]	Çok yazık.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI.

1. **Noktalı yerlere *быть* fiilinin geçmiş zaman formlarını doğru biçimde yerleştiriniz:**

   a. Вчера я был дома.

   b. У нас были гости.

c. Моя сестра была больна.

d. Ваше письмо было интересно.

e. Где вы были вчера?

2. **Aşağıdaki fillerin geçmiş zamanlarını yazınız:**

говорить-говорил(а); рисова́ть-рисовал(а); изуча́ть-изучал(а); гулять-гулял(а); игра́ть-играла(а); находить-находил(а); слу́шать-слушал(а).

3. **Önceki alıştırmalardaki fiilleri kullanarak kısa cümleler oluşturunuz:**

Я говорил об этом. Сестра рисовала картину. Мы изучали книгу. Они гуляли в парке. Дети играли в прятки.Он находил книги в библиотеке. Вы слышали это?

4. **Bu isimlerin cinsiyetlerini belirtiniz.:**

соль,нефть-женского рода; уголь- мужского рода.

ALIŞTIRMALAR

1. **Noktalı yerlere *мочь* fiilinin geçmiş zamanda doğru formlarını yazınız:**

a. Вчера́ была́ хоро́шая пого́да, де́ти ... мно́го гулять.

b. Вчера́ моя сестра́ не ... идти в теа́тр.

c. Мой друг был бо́лен и не ... е́хать на футбо́л.

d. Де́ти были здоро́вы и ... пое́хать за́ город.

2. **Aşağıdaki cümleleri geçmiş zamana çeviriniz:**

a. Погода хорошая.

b. Солнце светит, как тепло!

c. Можно гулять за городом.

d. Мы не должны сидеть дома.

e. Жаль, что нужно рано ехать домой.

f. Здесь нельза шуметь.

3. **Rusça'ya çeviriniz:**

a. Dün futbolu (maçı) seyredemedim.

b. Ben derse gitmeliydim.

c. Orada sigara içmek yasaktı.

d. Dün ne yapmalıydın?

4. Boşlukları uygun fiillerle doldurunuz.

a. Лéтом бýдут каникулы, и я бýду .....

b. Мы бýдем хорошó ..... врéмя.

c. Вы бýдете ..... в тéннис.

d. Моя сестрá бýдет ..... похóды.

e. Кто бýдет .....?

Fiiller: проводить, совершáть, отдыхáть, плáвать, игрáть.

1. газопровод – gaz boru hattı
2. галактика - galaksi
3. галерея - galeri
4. гамма – gam
5. гандикап - engel
6. гараж - garaj
7. гарантия – garanti, teminat

1- Ben gaz boru hattının inşaatında **çalışıyordum.**	Я **работал** на строительстве газопровода.
2-Sen galaksinin enginliklerini **inceliyordun.**	Ты **изучал** просторы галактики.
3- O hayranlıkla galeriyi **dolaşıyordu.**	Он **ходил** по галерее с изумлением.
4- O tabiattaki tüm renklerin gamını **gösteriyordu.**	Она **показывала** всю гамму цветов природу.
5- Biz aynı yerde ortaya çıkan engel **dikkat ediyorduk.**	Мы **обращали** внимание на гандикап возникаемый на одном и том же месте.
6- Biz bu garajı **boşuna arıyorduk.**	Вы впустую **искали** этот гараж.
7- Onlar son ana dek teminat **talep ediyorlardı.**	Они до последнего момента **требовали** гарантию.

1. гарантийный срок – garanti süresi
2. гардероб - gardrop
3. гармоника - armonik
4. гарнизон – garnizon
5. гарнир – yemek garnitürü
6. гарнитур - takım
7. гастрит - gastrit

1- Ben garanti süresine **güveniyordum.**	Я **рассчитывал** на гарантийный срок.
2- Sen kırmızı gardrop **siparişi veriyordun.**	Ты **заказывал** красного цвета гардероб.

3- O armoniği tüm gün **çaldı.**	Он **играл** на гармоника весь день.
4- O garnizonda doktor olarak **çalışıyordu.**	Она **работала** в гарнизоне доктором.
5- Biz sadece garnitür **hazırlıyorduk.**	Мы **готовили** только гарнир.
6- Biz takım **dağıtıyorduk.**	Вы **раздавали** гарнитур.
7- Onlar bizim klinikte **gastrit tedavisi yapıyorlardı.**	Они в нашей клинике **лечили** от гастрита.

1. гастроном – gıda mağazası
2. гектар - hektar
3. генерал - general
4. генеральный секретарь – genel sekreter
5. гениальный - dahice
6. гений - deha
7. география - coğrafya

1- Ben gıda mağazasının yanında kumaş **satışı yapıyordum.**	Я **торговал** у гастронома текстилем.
2-sen koca hektarlara buğday **ekiyordun.**	Ты **сеял** целые гектары пшеницей.
3- O generalin yaveri olarak **hizmet ediyordu.**	Он **служил** адьютантом у генерала.
4- O genel sekreterin **yanında çalışıyordu.**	Она **работала** у генерального секретаря.
5- Biz dahice icatlar hakkında **film çeviriyorduk.**	Мы **снимали** фильм о гениальных изобретениях
6- Siz geçen asrın dehaları hakkında **kitap okuyordunuz.**	Вы **читали** книгу о гениях прошлого века.
7- Onlar coğrafya ders kitabı **düzenliyorlardı.**	Они **составляли** учебник по географии.

1. геолог - jeolog
2. геология - jeoloji
3. геометрический - geometrik
4. геометрия – geometri
5. германский - cermen
6. героизм - kahramanlık
7. герой - kahraman

1- Ben jeologları çobanların durağına kadar **geçiriyordum.**	Я **проводил** геологов до стоянки пастухов.
2- Sen bir zamanlar jeolojiye **ilgi duyuyordun.**	Ты когда-то **выказывал** интерес геологии.

3- O kolaylıkla geometrik **problemleri çözüyordu.**	Он **решал** геометрические задачи легко.
4- O lisede **geometri dersi veriyordu.**	Она **преподавала** геометрию в лицее.
5- Biz Cermen dillerini de **araştırdık.**	Мы **исследовали** также германские языки.
6- Biz kahramanlık örnekleri **anlatıyorduk.**	Вы **рассказывали** о примерах героизма.
7- Onlar anavatan savaşı kahramanını **dikkatle dinliyorlardı.**	Они **слушали** героя отечественной войны с вниманием.

1. гигант - dev
2. гимн – milli marş
3. гимнаст - jimnastikçi
4. гимнастика – jimnastik
5. гипертония - hipertansiyon
6. гипотония - hipotansiyon
7. глава - bölüm

1- Ben devin düşüşünü **öngörüyordum.**	Я **предрекал** гиганту падение.
2- Sen milli marşı farkedilir **coşkuyla okuyordun.**	Ты **пел** гимн с заметным воодушевлением.
3- O jimnastikçileri olimpiyata **psikolojik olarak hazırlıyordu.**	Он психологически **готовил** гимнастов на олимпиаду.
4- O jimnastik yapmayı **çok istiyordu.**	Она очень **желала** заниматься гимнастикой.
5- Biz hipertansiyonun sebeplerini **araştıyorduk.**	Мы **искали** причины гипертонии.
6- Siz hipotansiyondan **çok çektiniz.**	Вы долго **страдали** гипотонией.
7- O bölümleri ardı ardına **çeviriyordu.**	Она **переводила** главы одну за другой.

1. глава – başkan
2. главный – esas, baş .....
3. гладкий - düz
4. глаз – göz
5. глазной – göz .....
6. глубина - derinlik
7. глубокий - derin

1- Ben kent yönetimi başkanına çeyrek yıllık raporlamayı **yapıyordum.**	Я **делал** квартальный отчёт главе городской администрации.

2- Sen fabrikaların ana çıkışlarını **kontrol ediyordun.**	Ты **проверял** главные выходы заводов.
3- O yelkenlisini gölün durgun sularında **sürüyordu.**	Он **вёл** свой парусник по гладким водам озера.
4- O gözlerimin içine **bakıyordu.**	Она **смотрела** мне в глаза.
5- Biz göz doktoruna kuyrukta **duruyorduk.**	Мы **стояли** в очередь глазному врачу.
6- Siz Hazarın derinliğini **ölçüyordunuz.**	Вы **измеряли** глубину Каспия.
7- Onlar cihazları derin sulara **indiriyorlardı.**	Они **спускали** приборы в глубокие воды.

1. глубоко - derinde
2. глупость - akılsızlık
3. глядеть - bakmak
4. гнев – öfke
5. гнилой - çürük
6. годичный - senelik
7. годный - uygun

1- Ben silahı derinde samanın altında **saklıyordum.**	Я **скрывал** оружие глубоко под сеном.
2- Sen saçmalıklara abartılı **tepki veriyordun.**	Ты чрезмерно **реагировал** на глупости.
3- O artistlere hayranlıkla **bakıyordu.**	Он **глядел** на артистов с изумлением.
4- O öfkesini saklıyordu, ama **affetmiyordu.**	Она **скрывала** свой гнев, но не прощала.
5- Biz çürük meyveleri küme küme **topluyorduk**	Мы **собирали** гнилые фрукты в кучи.
6- Siz yıllık izninizi Kafkasya'da **geçiriyordunuz.**	Вы **проводили** годичный отпуск на Кавказе.
7- Onlar uygun olanları **seçiyorlardı**, geri kalanları **ateşe veriyorlardı.**	Они **выбирали** годные, а остальные предавали огню.

1. годовой - senelik
2. годовщина - yıldönümü
3. голландец - hollandalı
4. голова – baş
5. головная боль – baş ağrısı
6. головная ..... – baş .....
7. головокружение – baş dönmesi

1- Ben çalışanlara yıllık prim **dağıtıyordum.**	Я **раздавал** работникам годовую премию.

2- Sen Kiyev'in kurtuluş yıldönümü **kutlamasına katılıyordun.**	Ты **принимал** участие годовщине освобождения Киева.
3- O Hollandalı'yı kentin görülecek yerleriyle **tanıştırıyordu.**	Он **знакомил** голландца с достопримечательностями города.
4- O küpü başında **taşıyordu.**	Она **носила** кувшин на голове.
5- Biz baş ağrısı **çekiyorduk.**	Мы **испытывали** головную боль.
6- Siz bu konuyu üst kuruma **rapor ettiniz.**	Вы **докладывали** об этом в головную организацию.
7- Onlar ihtiyarlara, baş dönmesine karşı, ilaç **teklif ediyorlardı.**	Они **предлагали** старикам средство отголовокружения.

1. головокружительный – baş döndürücü
2. голод - açlık
3. голодать – açlık duymak
4. голодный – aç
5. голубой - mavi
6. голубь - güvercin
7. гонка - yarış

1- Ben takımdan üstün **başarı bekliyordum.**	Я **ожидал** от команды головокружительный успех.
2- Sen bilgi açlığı **duyuyordun.**	Ты **чувствовал** голод к знаниям.
3- O aydınlanmak için o zaman tam kırk gün **açlık çekiyordu.**	Он **голодал** тогда ровно сорок дней для просветления
4- O aç göçmenleri hem **besliyordu**, hem de **tedavi ediyordu.**	Она и **кормила** и **лечила** голодных беженцев.
5- Siz "Mavi Şimşek" filminin yapım sahnelerini **izliyordunuz.**	Мы **смотрели** съёмки фильма «Голубой Гром»
6- Siz bilerek çok güvercin **tutuyordunuz.**	Вы специально **содержали** много голубей.
7- Onlar senelik köpek yarışları **düzenliyorlardı.**	Они **устраивали** ежегодные собачьи гонки.

1. гонорар - ücret
2. гоночный - yarışlık
3. гора - dağ
4. гораздо – çok daha
5. город - kent
6. городской – kent ……..-i
7. горожанин - kentli

1- Ben ücretleri zamanında **alıyordum.**	Я **получал** гонорары во время.
2- Sen yarış modeli üzerinde **çalışıyordum.**	Ты **работал** над гоночной моделью.
3- O dağlara karşı dağcılık **tutkusu duyuyordu.**	Он **испытывал** альпинистскую страсть к горам.
4- O rakiplerinden çok daha **güçlüydü.**	Она **была** гораздо сильнее своих соперниц.
5- Biz yeni Sibirya kentleri için altyapı **inşa ediyorduk.**	Мы **строили** инфрастуктуры для новых Сибирских городов.
6- Siz kent tiyatrosu temaşalarına **hep giderdiniz.**	Вы всегда **ходили** на спектакли в городской театр.
7- Onlar kentlilere taze meyve **sağlıyorlardı.**	Они **поставляли** для горожан свежые фрукты.

1. горячий - sıcak
2. госпиталь – askeri hastane
3. господин - Bay
4. господство – iktidar
5. госпожа – Hanım, Bayan
6. гравюра - gravür
7. градус - derece

1- Ben sıcak parçaları kurumaya **koyuyordum.**	Я **выставлял** горячие вырезки на сушку.
2- Sen sivil kişilerin askeri hastaneye alınmasını **karşı çıkıyordun.**	Ты **отказывал** в приёме гражданских лиц в госпиталь.
3- O Bayın iradesini **hep tersliyordu.**	Он всегда **перечил** воле господина.
4- O sadece tabiatın iktidarını **kabul ediyordu.**	Она **принимала** только господство природы.
5- Biz Kontes hanımı gerektiği gerektiği gibi **ağırlıyorduk.**	Мы **принимали** госпожу графинью как подобает
6- Siz bakır saclar üzerinde **gravür yapıyordunuz.**	Вы **делали** гравюры на медных листах.

7- Onlar onbeş dereceye dek artışı **bekliyorlardı.**	Они **ждали** увеличения до пятнадцати градусов.

1. грамм - gram
2. грамматика - gramer
3. гранит - granit
4. граница – sınır
5. графика - grafik
6. грек - Yunanlı
7. греть - ısıtmak

1- Ben beşyüz gram yağ kuponları **alıyordum.**	Я **получал** талоны на пятьсот граммов масла.
2- Sen Japonca gramer **dersi veriyordun.**	Ты **преподавал** грамматику японского языка.
3- O granit, elmas ve başka minerallerin özelliklerini kendi laboratuarında **inceliyordu**	Он **изучал** свойства гранита, алмаза и других минералов в своей лаборатории.
4- O kendininkilerle yeni tanıdıkları arasında **sınır koyuyordu.**	Она **ставила** границу между своими и новыми знакомыми.
5- Biz matbaaları yeni grafiğe geçişe **hazırlıyorduk.**	Мы **готовили** издательства к переходу на новую графику.
6- Siz Yunanlılarla **görüşüyordunuz.**	Вы **вели** переговоры с греками.
7- O önce ayaklarını ısıtıyordu, sonra **çalışmaya başlıyordu.**	Она **сначала** грела ноги, потом начинала работать

1. греческий ..... – yunan .....
2. гриб - mantar
3. грипп - grip
4. громадный – büyük
5. громкий – gür
6. громко. – yüksek sesle
7. громоотвод - yıldırımkıran

1- Ben yunan efsanelerini **araştırıyordum**	Я **исследовал** греческие легенды.
2- Sen mantar **topluyordun.**	Ты **собирал** грибы.
3- O sık sık gribe yakalanmanın **zorluğunu çekiyordu.**	Он **страдал** частыми заболеваниями гриппом.
4- O şatosunda büyük **kutlamalar düzenliyordu.**	Она **устраивала** громадные празднества у себя в замке.
5- Biz yıldırım gürlemelerini **dinliyorduk.**	Мы **слышали** громкие скаты молнии.

6- Siz bunu yüksek sesle **anlatıyordunuz.**	Вы об этом громко **говорили.**
7- Onlar kulelerde yıldırım **kuruyorlardı.**	Они **устанавливали** громоотводы на башнях.

1. грубость - kabalık
2. груз - yük
3. грузин - gürcü
4. грузить – yüklemek
5. грузовик - kamyon
6. грузоотправитель – yük gönderen
7. грузчик – yükleyici, hamal

1- Ben kabalığa maruz kalıyordum, ama **dayanmak gerekiyordu.**	Я **переносил** грубости, но приходилось терпеть.
2- Sen yükü dikkatlice **taşıyordun.**	Ты **носил** груз осторожно.
3- O Gürcü'yü hava limanına dek **yolcu etti.**	Он **проводил** грузина до аэропорта.
4- O kamyonlara çakıl **yüklüyordu.**	Она **грузила** грузовики щебенью.
5- Biz kamyonları dokümanlara göre **kabul ediyorduk.**	Мы **принимали** грузовики по документам.
6- Siz yük gönderenden dokümanların **kopyalarını alıyordunuz.**	Вы **получали** от грузоотпрвителя копии документов
7- Onlar istasyonda hamal olarak **çalışıyorlardı**	Они **работали** грузчиком на станции.

1. грунт - toprak
2. групповой ..... – grup .....
3. грустить - kederlenmek
4. грусть – keder
5. забавный - gülünç
6. заблаговременно - önceden
7. заболевание – hastalık, hastalanma

1- Ben toprağı yumuşatıyordum, Lenaysa **tohumları ekiyordu.**	Я **смягчивал** грунт, а Лена сеяла семена.
2- Sen grup turnuvalarının sonuçlarını **okuyordun.**	Ты **читала** резуьтаты групповых турниров.
3- O kederleniyordu ve çabuk dönmeyi **hayal ediyordu.**	Он **грустил** и мечтал быстрее вернуться.

4- Çok keder duyuyordu, ama **belli etmiyordu.**	Она тоже **испытывала** грусть, но скрывала.
5- Biz dedenin gülünç maceralarını **dinliyorduk.**	Мы **слушали** забавные приключения дедушки.
6- Siz önceden lambaları **yakıyordunuz.**	Вы заблаговременно **вкючали** лампы.
7- Onlar tanınmayan hastalıklara **maruz kalıyorlardı.**	Они **были** подвержены незнакомым заболеваниям.

1. заболеть - hastalanmak
2. забывчивый - unutkan
3. забытый - unutulmuş
4. заведение – kuruluş
5. заведовать - yönetmek
6. заверить – temin etmek, tasdik etmek
7. завернуть - sarmak

1- Ben jeologları burada hastalanabilecekleri konusunda **uyarıyordum.**	Я **предупреждал** геологов, что они могут здесь заболеть.
2- Sen unutkan hocanı **andırıyordun.**	Ты **напоминал** своего забывчего учителя.
3- O dağlıların anılarında unutulmuş efsaneleri **arıyordu.**	Он в памяти горцев **искал** забытые легенды.
4- O bu kuruluşta artık kaçıncı yıldı ki **çalışıyordu.**	Она **работала** в этом заведении уже не котрый год.
5- Biz bu alandaki tüm teslimatları **yönetiyorduk.**	Мы **заведовали** всеми поставками в этой сфере.
6- Siz ona aksini tasdik etmek **istiyordunuz.**	Вы **хотели** заверить его в обратном.
7- Onlar tüm örnekleri gereken düzende sarmak için **seriyorlardı.**	Они **раскладывали** все образцы чтобы завернуть в нужном порядке.

1. завершать - bitirmek
2. завести - edinmek
3. зависимость - bağımlılık
4. зависимый – bağımlı
5. завить - kıvırmak
6. завод - fabrika
7. завтра - yarın

1- Ben günlük vazifemi mesai sonuna **bitiriyordum.**	Я **завершал** дневную задачу к концу рабочего времени.
2- Sen yeni dostluklar **edinmek istiyordun.**	Ты **хотел** завести новые знакомства.
3- O insanları alkol bağımlılığından **tedavi ediyordu.**	Он **лечил** людей от алькогольной зависимости.
4- O kendisini bağımlı duruma düşürecek tekliflere karşı **çıkıyordu.**	Она **отклоняла** предложения которые ставили её в зависимое положение.
5- Biz bıyıklarımızı **kıvırmak istiyorduk**, ama yaşlılar **izin vermiyorlardı.**	Мы **хотели** завить усы, но старики не разрешали.
6- Siz fabrikaya **gaz sağlıyordunuz**, karşılığında **ürün alıyordunuz.**	Вы **поставляли** на завод газ, взамен получали продукцию.
7- Onlar yarın her şey **hazır olacağını** iddia ediyorlardı.	Они **утверждали**, что завтра всё будет готово

1. завтрашний - yarınki
2. заголовок - başlık
3. загорать - güneşlenmek
4. загореться – ateş almak
5. загородить - kapamak, çevrelemek
6. загородка - çit
7. заготовить – tedarik etmek

1- Ben yarınki işleri **planlıyordum.**	Я **планировал** завтрашние дела.
2- Sen başlıkları **fark ediyordun**, ama **okumuyordun**.	Ты **замечал** заголовки, но не читал.
3- O sahilde **güneşleniyordu**.	Он **загорал** у берега.
4- O yapraklar ateş almasın diye her şeyi **yapıyordu**.	Она **делала** всё чтобы листья не загорелись
5- Biz başkandan küçük kanalı kapamasını **rica ediyorduk.**	Мы **просили** у главы загородить малый канал.

6- Onlar boşuna **çit yapıyorlardı.**	Вы напрасно **строили** загородку.
7- Onlar ayazlardan önce temel tedarik edebilmek için tüm betonu **alıyorlardı.**	Они **покуали** весь бетон чтобы заготовить фундамент до заморозков.

1. заграница – yurt dışı
2. заграничный – yabancı .....
3. загс – nikah dairesi
4. задание – görev
5. задаток - kapora
6. задать – (soru) sormak
7. задача - amaç

1- Ben yurt dışında mühendis olarak **çalışıyordum.**	Я **работал** за границей как инженер.
2- Sen yabancı pasaportunu ikinci kez **alıyordun.**	Ты **получал** заграничный пасспорт второй раз.
3- O nikah dairesine dilekçe vermekten **kaçınıyordu.**	Он **избегал** подачи заявления в загс.
4- O görevin icrasını **erteliyordu.**	Она **откладывала** выполнения задания.
5- Biz köylülere kaparo **veriyorduk.**	Мы **давали** сельчанам задаток.
6- Siz çocuklara yasak konularda da soru sormaya **izin veriyordunuz.**	Вы **разрешали** ребятам даже задать вопрос о запрещённых темах.
7- Onlar amaçlarının tehlikeli olduğunu **anlıyorlardı.**	Они **понимали** опасность задачи.

1. заехать – uğramak (araçla)
2. зажигалка - çakmak
3. закалённый - dayanıklı
4. закаливание – alıştırma, dayanıklı kılma
5. закат солнца – güneşin batışı
6. закладка – temel atma
7. заклеивать - yapıştırmak

1- Ben size uğramak **istiyordum** ama yetişemedim.	Я **хотел** к вам заехать, но не успел.
2- Sen tüm raflarda çakmak **aradın.**	Ты **искал** зажигалку по всем полкам.
3- O dayanıklı **savaşçıydı.**	Он **был** закалённым бойцом.
4- O alıştırma seansları **yapıyordu.**	Она **проводила** сеансы закаливания.

5- Biz güneşin batışını **izliyorduk.**	Мы **наблюдали** закат солнца.
6- Siz temel atma töreni organizasyonunu **icra ediyordunuz.**	Вы **исполняли** организацию по торжественной закладке.
7- Onlar adayların portrelerini **yapıştırıyorlardı.**	Они **заклеивали** портреты кандидатов.

1. закон - kanun
2. законодательный - yasama
3. законопроект – yasa taslağı
4. закончить – bitirmek
5. закрытие - kapanış
6. закрывать - kapatmak
7. закуривать – sigara yakmak

1- Ben ülkenin yeni vatandaşlarına yasaları **öğretiyordum.**	Я **учил** законы новым гражданам страны.
2- sen yasama sürecine **katılıyordun.**	Ты **участвовал** в законоательном процссе.
3- O yasa taslağı için materyalleri **hazırlıyordu.**	Он **готовил** материалы для законопроекта.
4- O okulu zamanında **bitirmek istiyordu.**	Она **хотела** закончить школу во время.
5- Biz ocakların kapanışına **itiraz ediyorduk.**	Мы **протестовали** против закрытия шахт.
6- Ama siz ocakları ardı ardına **kapatıyordunuz.**	Но **вы закрывали** шахты одну за другой.
7- Onlar sigara yakıyorlardı ve acele etmeden **çay içiyorlardı.**	Они **закуривали** и медленно попивали чай.

1. закусочная - kafeterya
2. зал - salon
3. залежи – yataklar (maden)
4. залечивать – iyi etmek
5. замедлить - yavaşlatmak
6. замена - değiştirme
7. заменять - değiştirmek

1- Ben her akşam kafeteryaya **gidiyordum.**	Я **заходил** в закусочную каждый вечер.
2- Sen kabuller için salonu **düzenliyordun.**	Ты **устраивал** зал для приёмов.
3- O taş kömürü yatakları **arıyordu.**	Он **искал** залежи каменного угля.

4- O nerdeyse tüm hastalıkları **iyi ediyordu.**	Она **залечивала** почти все болезни.
5- Biz bazen hattın hareket hızını azaltmaya **izin veriyorduk.**	Мы иногда **разрешали** замедлить скорость движения линии.
6- Biz hep değişimi **yakalıyorduk**, ama bu sefer değil.	Вы всегда **находили** замену, но не в этот раз.
7- Onlar yorulmuş oyuncuları **değiştiriyorlardı.**	Они **заменяли** уставших игроков.

1. замерзать - donmak
2. заместитель - yardımcı
3. заметить – fark etmek
4. заметка – not
5. заметный – belli, gözle görülür, açık
6. замечательный - mükemmel
7. замещать – idame etmek

1- Ben soğuk rüzgar altında **donuyordum.**	Я **замерзал** под холодным ветром.
2- Sen tabur komutanı **yardımcısıydın.**	Ты **был** заместителем командира батальона.
3- O seni de **fark etmek istiyordu.**	Он **хотел** и тебя **заметить.**
4- O bitmiş metinlerin altına **not koyuyordu.**	Она **ставила заметки** под завершённые тексты.
5- Biz bu macerada önemi **rol ifa ediyorduk.**	Мы **играли** заметную **роль** в этой авантюре
6- Biz sevimli şairin mükemmel şiirleirini **dinliyorduk.**	Вы **слушали** замечательные стихи любимого поэта.
7- Onlar eksik besinleri diğerleri ile **karşılıyorlardı.**	Они **замещали** недостающие продукты другими.

1. замок – kilit, şato
2. замораживать - dondurmak
3. замочить - ıslatmak
4. замуж – evli olan kadın
5. замысел - düşünce
6. заниматься – meşgul olmak
7. заново - yeniden

1- Ben kilitleri bilinen yöntemle **açıyordum.**	Я **открывал** замки известным способом.
2- Sen eti **donduruyordun.**	Ты **замораживал** мясо.

3- O kuru hamurları ıslatmaya **veriyordu.**	Он **давал** сухие теста замочить.
4- O üçüncü kez kocaya **varıyordu.**	Она **выходила** замуж в третий раз.
5- Biz düşmanın düşüncesini **anlıyorduk.**	Мы **понимали** замысел врага.
6- Siz hastalara tedavi jimnastiği yapmaya **yardım ediyordunuz.**	Вы **помогали** больным заниматься лечебной гимнастикой.
7- Onlar barajı yeniden **inşa ediyorlardı.**	Они **строили** дамбу заново.

DERS - 35

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. **быть** fiilinin Gelecek Zamanda çekimli şekli ve emir formu.

2. **у меня будет …** cümle kalıbı.

3. **быть** yardımcı fiili ile Birleşik Gelecek zaman

1. быть ' olmak 'fiilinin Gelecek zamanı ve emir formu

Gelecek Zaman			
я бу́ду *ya budu*	**Ben olacağım**	мы бу́дем *mıy budim*	**Biz olacağız**
ты бу́дешь *tıy budiş*	**Sen olacaksın**	вы бу́дете *vıy buditi*	**Siz olacaksınız**
он, она, оно бу́дет (eril, dişil, canssız) *on, ana, ano budit*	**O olacak**	они бу́дут *oni budut*	**Onlar olacaklar**
Emir kipi: будь, бу́дьте			

Tabloda görüldüğü gibi, Gelecek zamanda **быть** fiilinin çekim kökü: **буд-** ve I. Grup şahıs ekleriyle çekilmektedir.

Emir kipi de fiilin çekim kökünden türetilmektedir: будь, бу́дьте

2. у меня будет… . sahiplik cümle kalıbı

У меня		**Benim kitabım olacak.**
U minya		
У тебя		**Senin kitabın olacak.**
U tibya		
У него		**Onun(eril) kitabı olacak.**
U nivo	будет книга	
У неё		**Onun(dişil) kitabı olacak.**
U niyo	будут книги	
У нас		**Bizim kitabımız olacak.**
U nas		
У вас		**Sizin kitabınız olacak.**
U vas		
У них		**Onların kitapları olacak.**
U nikh		

Bu cümle kalıbında sahip olunan tek bir nesne için **будет** ve birden fazla nesne için de **будут** kullanılmaktadır.

3. Birleşik Gelecek zaman.- Şimdiye kadar öğrenilen **tamamlanmamış eylem** bildiren fiillerin hepsi Birleşik Gelecek Zaman şeklinde kullanılmaktadır.

я бу́ду чита́ть. *ya budu çitat'*	**Ben okuyacağım**
ты бу́дешь читать. *tıy budiş çitat'*	**Sen okuyacaksın**
он, она, оно бу́дет читать. *on, ana, ano budit çitat*	**O(erkil, dişil, canssız) okuyacak**
мы бу́дем читать. *mıy budim çitat'*	**Biz okuyacağız**
вы бу́дете читать . *vıy buditi çitat'*	**Siz okuyacaksınız**

они бу́дут читать . *oni budut çitat'!*	**Onlar okuyacaklar**

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, Birleşik Gelecek Zaman, ana fiilin mastar formu ile **быть** fiilinin Gelecek Zamanındaki çekimli şeklinden oluşturulmaktadır.

4. быть fiilinin Gelecek Zamanda yardımcı fiil olarak kullanımı.

a) **быть** yardımcı fiili Geçmiş zamandaki gibi Gelecek zamanda da her zaman kullanılmalıdır.

Этот город **будет** красив. **Bu şehir güzel olacak.**
Etat gorat budit krasiv.

b) **быть** yardımcı fiilinin Gelecek Zaman Gereklilik formu ise **должен** kısa sıfatı ile oluşturulmaktadır.

Я **должен(должна)буду** работать. **Ben çalışmak zorundayım.**
Ya doljen(daljna)budu rabotat'.

Ты **должен(должна)будешь** работать. **Sen çalışmak zorundasın.**
Tıy doljen(daljna)budiş rabotat.

Мы должны будем работать. **Biz çalışmak zorundayız.**
Mıy doljni budim rabotat.

c) **быть** Yardımcı fiili aynı zamanda şahıssız cümlelerde **нужно, можно, нельзя** zarflarıyla birlikte 3. tekil şahıs formunda kullanılabilir:

Нужно будет идти домой. **Biri eve gitmek zorunda.**
Nujna budit iti damoy.

Завтра **можно будет** поехать на футбол? **Yarın futbol maçına gitme olasılığı var mı?**
Zaftra mojna budit poyehat na fudbol?

d) **быть** yardımcı fiili şahıssız çümlelerde **тепло, хорошо** zarflarıyla da 3.tekil şahısta kullanılabilir.

Летом **будет тепло**. **Yazın sıcak olacak.**
Letom budit tiplo.

METİN

Sevgili Andrey!	**Дорогой Андрей!** *Daragoy Andrey!*
Yaz geliyor, ve biz tatile çıkacağız.	**Скоро будет лето, и у нас будут каникулы.** *Skora budit leta, i u nas budut kanikuli.*
Üniversiteye gitmemize gerek kalmayacak; erkek kardeşim, kız kardeşim ve ben tatil yapacağız.	**Не нужно будет ходить в университет; мой брат, моя сестра и я будем отдыхать.** *Ni nujna budit khadit v universitet;moy brat, maya sestra i ya budim addihat*
İşte zamanımızı böyle geçireceğiz	**Вот как мы будем проводить время.** *Vot kak miy budim pravadit vremya.*
Tatilde şunları yapacağız.	**На каникулах мы будем делать эти.** *Na kanikulakh miy budem delat eti.*
Bildiğin gibi, erkek kardeşim turist.	**Как ты знаешь, мой брат-турист.** *Kak tiy znayiş, moy brat-turist.*
Uzun yürüyüşlere çıkacak.	**Он будет совершать летом далёкие походы.** *On budit saverşat letam dalyokiye pakhodı.*
Kızkardeşim hep tenis oynayacak, bu onun en sevdiği oyundur.	**Моя сестра будет много играть в теннис-это её любимый спорт.** *Moya sistra budit mnoga igrat v tennis-eta yiyo lyubimiy sport.*
Benim burada 1 ay daha kalmam gerekecek, sonra Kırım'a gideceğim.	**Я должен буду ещё месяц жить здесь, а потом в Крым!** *Ya doljen budu yişço mesyats jit zdes a patom fKrım!*
Umarım hava güzel olacak ve her gün yüzebileceğim.	**Погода, наверное, будет хорошая, и можно будет плавать каждый день.** *Pagoda, navernoye, budit haroşaya i mojna budit plavat kajdiy den.*

Senin tatil ne zaman başlıyor?	**Когда будет отпуск у тебя?**
	Kogda budit otpusk u tibya?
Beraber tatil yapmaya ne dersin?	**Может быть будем отдыхать вместе?**
	Mojet bıt budim addihat vmesti?
Çok güzel olacak!	**Это будет хорошо!**
	Eta budit kharaşo!
Bir an önce cevap ver.	**Отвечай скорее.**
	atviçay skareye.
Kendine iyi bak.	**Будь здоров.**
	Bud zdarof.
Arkadaşın Valodya	**Твой Володя**
	Tvoy Valodya

SORULAR VE YANITLAR:

Tatiliniz ne zaman başlıyor?	**Когда у вас будут каникулы?**
	Kagda u vas budut kanikulı?
Yakın bir zamanda.	**Очень скоро.**
	Oçin' skora.
Yazın tatil yapacak mısınız?	**Вы будете отдыхать летом?**
	Vıy buditi addikhat letam?
Evet, elbette.	**Да, конечно.**
	Da, kaneşna.
Yazın ne yapacaksınız?	**Что вы будете делать летом?**
	Şto vıy budite delat letam?
Yüzeceğim ve tenis oynayacağım.	**Я буду плавать и играть в теннис.**
	Ya budu plavat i igrat v tenis.
Erkek kardeşiniz ne yapacak yazın?	**Что будет делать ваш брат летом?**
	Şto budit delat vaş brat letam?
Yürüyüşlere çıkacak.	**Он будет ходить в походы.**
	On budit khadit v pakhodı.

KELİMELER –Слова:

будь здоро́в	[*bud zdarof*]	kendine iyi bak!
бу́дьте здоро́вы!	[*budte zdarovı*]	kendinize iyi bakınız!
как	[*kak*]	gibi, aynı derecede; nasıl
вре́мя	[*vremya*]	zaman
далёк||ий, -ая, -ое, -ие	[*dalökiy, -aya, -oye, -iye*]	uzakta
игра́ть в те́ннис	[*igrat v tennis*]	tenis oynamak
ка́жд||ый, -ая, -ое, -ые	[*kajdıy, -aya, -oya, -ıye*]	her, her biri, her bir
кани́кулы *ç.*	[*kanikulı*]	tatil
когда́	[*kagda*]	ne zaman
ле́том	[*letam*]	yazın, yaz aylarında
ме́сяц	[*mesyats*]	ay
мо́жет быть	[*mojet bıt'*]	olabilir
о́тпуск	[*otpusk*]	tatil
пла́вать I (плава||ю, -ешь)	[*plavat(plavayu, -yeş)*]	yüzmek
посеща́ть II (посеща||ю, ешь)	[*pasişat(pasişayu, -eş)*]	ziyaret etmek
ско́ро	[*skora*]	yakında, birazdan
соверша́ть I (совершаю, -ешь)	[*saverşat(saverşayu, -yeş)*]	yapmak
соверша́ть похо́ды	[*saverşat pakhodı*]	yürüyüş yapmak
те́ннис	[*tennis*]	tenis
тури́ст	[*turist*]	turist
университе́т	[*univirsitet*]	üniversite
ходи́ть II (хожу, ходишь)	[*khadit*]	yürümek, yürüyüş yapmak

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI:

1. **Noktalı yerlere *мочь* fiilinin geçmiş zamanda doğru formlarını yazınız:**

a. Вчера́ была́ хоро́шая пого́да, де́ти могли мно́го гулять.

b. Вчера́ моя сестра́ не могла идти в теа́тр.

c. Мой друг был бо́лен и не мог е́хать на футбо́л.

d. Де́ти бы́ли здоро́вы и могли пое́хать за́ город.

2. **Aşağıdaki cümleleri geçmiş zamana çeviriniz:**

a.Погода была хорошая.

b.Солнце светило,как было тепло!

c.Можно было гулять за городом.

d.Мы не должны были сидеть дома.

e.Жаль,что нужно было рано ехать домой.

f.Здесь нельзя было шуметь.

3. **Rusça'ya çeviriniz:**

a.Я вчера не мог посмотреть футбольный матч.

b.Я должен был пойти на урок.

c.Там нельзя было курить.

d.Что ты вчера должен был сделать?

4. **Boşlukları uygun fiillerle doldurunuz.**

a. Лéтом бýдут каникулы, и я бýду отдыхáть.

b. Мы бýдем хорошó проводить врéмя.

c. Вы бýдете игрáть в тéннис.

d. Моя сестрá бýдет совершáть похóды.

e. Кто бýдет плáвать ?

ALIŞTIRMALAR

1.Aşağıdaki cümleleri Türkçe'ye çeviriniz:

a.У нас будут каникулы.

b. Когда у тебя будет отпуск?

c. Летом можно будет плавать сколько хочешь.

d. Это будет хорошо.

e. Когда мы будем играть в теннис?

f. Когда можно будет плавать?

g. Там нельзя будет курить.

2. **Aşağıdaki cümleleri Rusçaya çeviriniz:**

a. Yakınlarda tatile çıkacağız.

b. Biz çalışmayacağız.

c. Ben dinleneceğim.

d. Bizim misafirlerimiz olacaktır.

e. şarkı söyleyeceğiz.

DERS - 36

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Rusçada Bileşik Gelecek Zaman kullanımı

Bileşik Gelecek Zaman – быть ' olmak ' yardımcı fiilinin I. Grup eklerle şahıslara göre çekimli formunun, ana fiilin mastar formu ile kullanılması suretiyle oluşturulmaktadır.

Работать - Я буду работать. (Ben çalışacağım.)

Я	**буду**	работать.	Ben çalışacağım.
Ты	**будешь**	работать.	
Он, Она	**будет**	работать.	
Мы	**будем**	работать.	
Вы	**будете**	работать.	
Они	**будут**	работать.	

Aşağıdaki fiillerin Bileşik Gelecek Zaman çekimlerini yazınız.

Я	**буду**	знать.	Ben bileceğim.
Ты	**будешь**	знать.	
Он, Она	**будет**	знать.	
Мы	**будем**	знать.	
Вы	**будете**	знать.	
Они	**будут**	знать.	

Знать I

Понима́ть I

Чита́ть I

BİLEŞİK GELECEK ZAMANA ÖRNEK CÜMLE ÇALIŞMALAI:

1. вечеринка – eğlenti, parti
2. вечерний - akşam
3. вечером - akşamleyin
4. вешать – asmak
5. вещь - eşya
6. взволнованный - heyecanlanmış
7. взгляд – bakış, görüş

1- Ben jübileyi **partiyle kutlayacağım.**	**Я буду справлять** юбилей вечеринкой.
2- Sen akşam **sofrasını kuracaksın.**	Ты **будешь накрывать** вечерний **стол.**
3- O **akşamleyin çalışacak.**	Он вечером **будет работать.**
4- O yağmurdan **sonra asacak.**	Она **будет вешать** после дождя.
5- Biz gerekli eşyaları **hazırlayacağız.**	Мы **будем готовить** нужные вещи.
6- Siz arkadaşları görünce **heyecanlanmış olacaksınız.**	Вы **будете взволнованным,** увидев друзей.
7- Onlar kendi görüşlerini **açıklayacaklar.**	Они **будут излагать** свои взгляды.

1. взрослый - yetişkin
2. вид - tür
3. видимо – galiba
4. видный – tür, görünüş
5. виза - vize
6. визит - ziyaret
7. вилайет- il

1- Ben yetişkin bir adamı **karşılayacağım.**	**Я буду встречать** взрослого человека.
2- Sen farklı ağaç türleri **dikeceksin.**	Ты **будешь сажать** разные виды деревьев.
3- O galiba **gitar çalacak.**	Он видимо **будет играть на гитаре.**
4- O tanınmış **bir piyanocu olacak.**	Она **будем** видным **пианистом.**
5- Biz **vize alacağız.**	Мы **будем получать визу.**
6- Siz bakanı **ziyarete gideceksiniz** .	Вы **будете ехать на визит** министра.
7- Başkan tüm illeri **denetleyecek.**	Майор **будет проверять** все вилайеты.

1. виноватый - suçlu
2. виновник - suçlu
3. виража – viraj
4. виртуоз – virtüoz
5. високосный - artık
6. молоко - süt
7. витамин - vitamin

1- Eğer yetişmezsem, ben **suçlu olacağım**	**Я буду виноватым,** если не успею.
2- Sen beni **suçlu göreceksin.**	Ты **будешь считать** виновником меня.

3- O beni **virajda bekleyecek.**	Он **будет ждать** меня **у виража.**
4- O müzikseverleri **virtüoz gibi fethedecek.**	Она **будет покорять** меломанов **как виртуоз.**
5- Biz orada **fazladan** bir yıl **yaşayacağız.**	Мы **будем жить** там **високосный** год.
6- Siz sadece **süt içeceksiniz.**	Вы **будете пить** только **молоко.**
7- Onlar **vitamin tabletleri alacaklar.**	Они **будут принимать таблетки** витамина.

1. витраж - vitray
2. витрина - vitrin
3. вице-адмирал - tümamiral
4. вишнёвый – vişne
5. вишня - vişne
6. влево - sola
7. варенье - reçel

1- Ben **vitraylara bakacağım.**	Я **буду смотреть витражи.**
2- Sen **vitrinin yanında bekleyeceksin.**	Ты **будешь ждать у витрины.**
3- O **Tümamirali karşılayacak.**	Он **будет встречать** вице-адмирала.
4- O **vişne ağaçları dikecek.**	Она **будет сажать вишнёвые деревья.**
5- Biz **vişne toplayacağız.**	Мы **будем собирать вишню.**
6- Siz kuleden **sola ateş edeceksiniz.**	Вы **будете стрелять влево** от башни.
7- Onları **reçeli** birlikte **pişirecekler.**	Они **будут готовить** варенье **вместе.**

1. вместительный - geniş
2. вместо - yerine
3. вмиг - anında
4. вначале – önce
5. вне - dışında
6. внезапно - ansızın
7. внешний - dış

1- Ben geniş bir salon sipariş **edeceğim.**	Я **буду** заказы**вать** вместительный салон.
2- Sen garaj yerine mutfak **inşa edeceksin.**	Ты вместо гаража **будешь строить** кухню.
3- Ben çıkacağım zaman, o anında beni **farkedecek.**	Когда я буду выходить, он вмиг заметит меня.

4- O **önce tebessüm edecek.**	Она вначале **будет улыбаться.**
5- Biz sınavları yarışma dışı **vereceğiz.**	Мы **будем сдавать** экзамены вне конкурса.
6- Siz ansızın **hareket edeceksiniz.**	Вы **будете действовать** внезапно.
7- Onlar dış ticareti **genişletecekler.**	Они **будут расширять** внешнюю торговлю

1. внизу - aşağıda
2. вничью - berabere
3. врач - doktor
4. вновь – yeniden
5. внутри - -nın içinde
6. внутрь - –nın içine
7. вовремя - zamanında

1- Ben **aşağıda nöbet tutacağım.**	Я **буду дежурить** внизу.
2- Sen berabere oynanmış maçın **kaydını izleyeceksin.**	Ты **будешь смотреть** запись матча, который сыгран вничью.
3- O **doktor olacak.**	Он **будет врачом.**
4- O yeniden **şirketin başına geçecek.**	Она вновь **будет во главе компании.**
5- Biz kalenin içindeki asayişi **gözleyeceğiz.**	Мы **будем следить** за порядком внутри крепости.
6- Siz maden ocağının **içine hava vereceksiniz.**	Вы **будете подавать** воздух внутрь шахты.
7- Onlar bütün işleri **zamanında yerine getirecekler.**	Они **будут исполнять** все дела вовремя.

1. вовсе - tamamen
2. во-вторых - ikincisi
3. водка - votka
4. возле – yanında
5. возможный - muhtemel
6. возраст - yaş
7. вокруг - çevresinde

1- Ben o zaman tamamen sınırın **ötesinde olacağım.**	Я в это время, вовсе **буду за** границей.
2- Sen ilk önce **dans edeceksin**, ikincisi **şarkı söyleyeceksin.**	Ты во-первых, **будешь танцевать**, во-вторых **петь.**
3- O sadece bayramlarda **votka içecek.**	Он **будет пить водку** только по праздникам.

4- O benim **yanımda duracak.**	Она **будет стоять возле** меня.
5- Biz muhtemel siparişlere **hazır olacağız.**	Мы **будем готовы** возможным заказам.
6- Siz askerliğe uygun yaşta **çağırılmış olacaksınız.**	Вы **будете призваны** на службу в подходящем возрасте.
7- Onlar üç palmiyenin çevresinde **arayacaklar.**	Они **будут искать** вокруг трёх пальм.

1. волейбол - voleybol
2. волейболист - voleybolcu
3. волна - dalga
4. длина волны – dalga uzunluğu
5. вон там – işte orada
6. вон туда – işte oraya
7. вообще – genellikle, hiç

1- Ben çocuklarla **voleybol oynayacağım.**	Я **буду играть волейбол** с ребятами.
2- Sen çok antrenman yaparak **voleybolcu olacaksın**	Ты **будешь волейболистом** если будешь много тренировться.
3- O dalgalara **karşı gidecek.**	Он **будет идти** против волн.
4- O dalgaların uzunluğunu **ölçecek.**	Она **будет измерять** длину волн.
5- Biz işte orada **satış yapacağız.**	Мы **будем продавать** вон там.
6- Siz işte oraya **gideceksiniz.**	Вы **будете идти** вон туда.
7- Onlar genellikle **susacaklar.**	Они **будут вообще** молчать.

1. во-первых – ilk önce
2. вопреки - -e karşın
3. восемнадцать – on sekiz
4. воскресенье – Pazar günü
5. восток - doğu
6. востоковед - doğubilimci
7. восточный – doğu

1- İlk önce ben, gerekli malzemeyi **satın alacağım.**	Во-первых я буду покупать нужные материалы.
2- Onun itirazlarına karşın sen işine **devam edeceksin.**	Вопреки его протестам ты будешь продолжать свое дело.
3- O daha on sekiz yaşında **subay olacak.**	Он будет офицером уже в восемнадцать лет.
4- O Pazar günü bizim **misafirimiz olacak.**	Она будет у нас в гостях в воскресенье.

5- Biz doğuya doğru **yüzeceğiz.**	Мы будем плавать на восток.
6- Doğu bilimcisi Hunların izlerini Batıda **arayacak.**	Востоковед будет искать следы Гуннов на западе.
7- Onlar doğu yönünde **inşaat yapacaklar.**	Они будут строить в восточном направлении.

1. востребование - talep
2. восход – güneşin doğuşu
3. восьмерка – sekiz, sekizlik
4. восьмой – sekizinci
5. вот так – işte böyle
6. вот - işte
7. впервые – ilk kez

1- Ben para transferlerini talep adına **göndereceğim.**	Я **буду посылать** переводы до востребования.
2- Sen güneşin doğuşundan önce **hazır olacaksın.**	Ты **будешь готов** до восхода.
3- O çitin çevresinde sekizliği **arayacak.**	Он **будет искать** восьмёрку на заборе.
4- Öğleden sonra o sekizinci **olacak.**	Она **будет восьмой** после обеда.
5- Biz işareti işte böyle **vereceğiz.**	Мы **будем подавать** сигнал вот так.
6- Siz işte bu markaların reklamını **yapacaksınız.**	Вы **будете рекламировать** вот эти марки.
7- Onlar Karsta ilk kez **oynayacaklar.**	Они **будут играть** в Карсе впервые.

1. вперёд - ileri
2. впереди - önde
3. вплавь - yüzerek
4. вплоть - до -yedek
5. вполголоса – kısık sesle
6. вполне - yeterince
7. впопыхах - aceleden

1- Ben insanları **öne geçireceğim.**	Я **буду пропускать** людей вперёд.
2- Sen **önde olacaksın** veya olmayacaksın, farkı yok.	Ты **будешь впереди** или нет, нет разницы.
3- O nehri yüzerek **geçecek.**	Он **будет проходить** реку вплавь.
4- O gece yarısına dek **çalışacak.**	Она **будет работать** вплоть до полуночи.
5- Biz önce kısık sesle şarkı **söyleyeceğiz.**	Мы **будем петь** сначала вполголоса.

6- Siz bizim işimizle yeterince **memnun olacaksınız**.	Вы **будете** вполне **довольны** нашей работой.
7- Onlar aceleden safraları **atacaklar**.	Они **будут** впопыхах **выбрасывать** балласты.

1. впору быть – iyi gelmek
2. впоследствии - sonucunda
3. вправо - sağa
4. впредь – bundan böyle
5. в продолжение - devamında
6. впрочем - mamafih
7. впускать – içeri almak

1- Evli olmanın iyi geleceği konusunda **onu ikna edeceğim**.	Я **буду его убеждать** что впору быть женатым.
2- Sonuçta sen bir **deneyci olacaksın**.	Впоследствии Ты **будешь экспериментатором**.
3- O bizim yattan **sağa doğru sürecek.**	Он **будет рулить враво** от нашей яхты.
4- O bundan böyle sizin tavsiyelerinizi **dikkate alacak.**	Она впредь **будет принимать** во внимание ваши советы.
5- Biz düğünün devamında **çalacağız.**	Мы **будем играть** в продолжении свадьбы.
6- Mamafih, Siz orada bizden önce **olacaksınız**.	Впрочем Вы **будете** там раньше нас.
7- Onlar isteyen herkesi **içeriye alacaklar.**	Они **будут впускать** всех желающих.

1. впустую - boşuna
2. враг - düşman
3. временно – geçici olarak
4. время – zaman
5. в розницу - perakende
6. врозь – ayrı-ayrı
7. вряд ли – ihtimali az

1- Ama ben bakanlığın tüm kapılarını boşuna **çalmış olacağım.**	Но я **буду впустую стучать** во све двери министерства.
2- Eğer ülkenin tarihini öğrenirsen, maskelenmiş düşmanları **tanıyabileceksin.**	Ты **будешь узнавать** замаскированных врагов, если выучишь историю своей страны.

3- O geçici olarak müdürün **yerine bakacak.**	Он **будет временно замещать** директора.
4- O ilave zaman **talep edecek.**	Она **будет требовать** дополнительное время.
5- Biz perakende **satış yapacağız.**	Мы **будем производить продажу** в розницу.
6- Sizler ayrı-ayrı **hareket edeceksiniz.**	Вы **будете действовать** врозь.
7- Onlar hava limanında **zor olurlar.**	Они **вряд ли будут** в аэропорту.

всё - hep
всевозможный – her çeşit
всегда – her zaman
всего – toplam
5. всесторонний – etraflı, çok yönlü
6. все-таки – yine de
7. всецело - büsbütün

1- Ben o zaman bu iş hakkında **her şeyi bileceğim.**	Я буду знать тогда об этом деле всё.
2- Sen bana her çeşit doneyi **aktaracaksın.**	Ты будешь мне передавать всевозможные данные.
3- Her zaman vatanın menfaatlerine **sadık kalacak.**	Он всегда будет верным интересам родины.
4- O toplam üç ilçeyle **ilgilenecek.**	Она будет курировать всего три района.
5- Biz size etraflı **destek vereceğiz.**	Мы будем оказывать вам всестороннюю помощь.
6- Siz yine de şartlarınızı **talep edeceksiniz.**	Вы всё-таки будете требовать ваши условия.
7- Onlar büsbütün ihtiyarların ihtiyaçlarıyla **ilgilenecekler.**	Они всецело будут проникнуты заботами стариков.

1. вскóре – az sonra
2. вследствие - dolayı
3. вслух – yüksek sesle
4. встреча- buluşma
5. встречный – karşıdan gelen
6. всюду – her yerde
7. втайне – gizli olarak

1- Ben az sonra yönetime **rapor vereceğim.**	Я вскоре **буду докладывать** начальству.

2- Bunun sonucunda sen diğerleriyle **koordinasyon içinde olacaksın.**	Ты вследствии этого **будешь в координации** с остальными.
3- O bilerekten senin hakkında yüksek sesle **konuşacak.**	Он специально **будет говорить** о тебе вслух.
4- O savaş gazileriyle **buluşmada olacak.**	Она **будет на встрече** с ветеранами войны.
5- Biz karşıdan gelen araba akışına **mani olacağız.**	Мы **будем мешать** встречному потоку машин.
6- Siz her yerde onun adaylığının **propagandasını yapacaksınız.**	Вы всюду **будете пропагандировать** его кандитатуру.
7- Onlar gizlice size **destek verecekler.**	Они втайне **будут** вас **поддерживать.**

1. в течение – süresi içinde, boyunca
2. вторично - tekrar
3. вторник - salı
4. второй – ikinci
5. второпях – acele-acele
6. второстепенный – ikinci dereceli
7. в-третьих – üçüncü olarak

1- Ben bir saat boyunca çocuklara **idman yaptıracağım.**	Я **буду тренировать** ребят в течении часа.
2- Sen **tekrar atlayacaksın**, antrenör istiyor.	Ты **будешь прыгать** вторично, тренер требует.
3- O Salı günü **gösteri yapacak**.	Он **будет выступать** во вторник.
4- Kabul yeniden başladıktan sonra, o **ikinci olacak**.	Она **будет второй** после возобновления приёма.
5- Korkarım biz acele dereken numaraları **kaçıracağız.**	Боюсь что, Мы второпях **будем пропускать** номера.
6- Siz ikinci dereceli rol **ifa edeceksiniz**.	Вы **будете исполнять** второстепенную роль.
7- Üçüncüsü, bir saatlik ısınmadan sonra onlar **yorgun olacaklar.**	В-третьих они **будут усталыми** после часа разминки.

1. втрое – üç kat
2. втроём – üç kişi olarak
3. ВУЗ – yüksek okul
4. вход – giriş
5. в частности – özel olarak
6. вчера - dün
7. вчерашний - dünkü

1- Bu ayki su basmalarından dolayı, yardımı üç kat artırmalarını **rica edeceğim.**	Я **буду просить** увеличить помощь втрое из-за затоплений в этом месяце.
2- Sen onları üç kişi olarak **davet edeceksin**.	Ты **будешь приглашать** их втроём.
3- O yüksek okula **sınav verecek.**	Он **будет сдавать** экзамены в ВУЗ.
4- O depo girişini **ateş altında tutacak.**	Она **будет обстреливать** вход в склад.
5- Biz özel olarak, sizin gelişinize **memnun olacağız.**	Мы в частности **будем рады** вашему приезду.
6- Siz, bunun için, **müteşekkir olacağınızı söylüyordunuz.**	Вы вчера говорили, что будете благодарны и за это.
7- Onlar yarınki eğlenceye karşı olmayacaklar .	Они будут непротив завтрашнему развлечению.

1. вчетверо – dört kat
2. вчетвером – dört kişi beraber
3. вы - siz
4. вам – size
5. вас - sizi
6. вами - sizinle
7. о вас – sizin hakkınızda

1- Ben üç ayda bir sizin maaşın dört katı miktarında **prim alacağım.**	**Я буду получать** каждые три месяца премию размером вчетверо раз больше вашей зарплаты.
2- Sen onların dört kişi beraber çalışmasına **yardım edeceksin.**	Ты **будешь помогать** им работать вчетвером.
3- O burada **uyuyacak.**	Он **будет спать** здесь.
4- O size günün olaylarını **anlatacak.**	Она вам **будет рассказывать** о событиях дня.
5- Biz sizin konferansa davet edilmediğinizi **yazacağız.**	Мы **будем писать**, что вас не пригласили на конференцию.

6- Sizi dikkate aldıkları için **memnun olacaksınız.**	Вы **будете довольны** что вами считаются.
7- Onlar raporda sizin hakkınızda da kayıt düşecekler.	Они **будут делать** запись в отчёте и о вас.

1. выдающийся - görkemli
2. выдержанный – kararlı, bekletilmiş
3. выигрыш - ikramiye
4. выносливый – dayanıklı
5. вынудить – mecbur etmek
6. вынужденный - mecburi
7. выручать – yardıma gelmek

1- Ben asrın görkemli bilim adamı hakkında **şiir söyleyeceğim.**	Я **буду читать** стихи о выдающемсе учёном века.
2-Sen bekletilmiş tüm şarapları **tadacaksın.**	Ты **будешь пробовать** все выдержанные вина.
3- O ikramiyelerin (piyango) miktarlarını **dağıtacak**.	Он **будет раздавать** суммы выигрышей.
4- O bu antrenmanlardan sonra **dayanıklı olacak.**	Она после этих тренировок **будет выносливой.**
5- Biz sizden rica edeceğiz ki onları gitmeye **mecbur edesiniz.**	Мы **будем просить** что бы их вынудили уйти.
6- Siz mecburi **adımlar atacaksınız.**	Вы **будете делать** вынужденные шаги.
7- Onlar, problem çıktığı zaman yardıma gelebilmek için sizi **izleyecekler.**	Они **будут следить** за вами что бы выручать вас при возникновении проблем.

1. высказать - söylemek
2. высказывание – fikir söyleme
3. выслать - göndermek
4. выслать из страны – sınır dışı etmek
5. выслушать - dinlemek
6. высокий - yüksek
7. высоко - yüksekte

1- Her şeyi söylemeniz için ben sizi **destekleyeceğim.**	Я **буду вас поддерживать** вас что бы высказали всё.
2- Sen farklı fikirleri **dinleyeceksin.**	Ты **будешь слушать** различные высказывания.
3- O seni göndermek için her şeyi **yapacak.**	Он **будет делать** всё что бы тебя выслать.

4- O tüm tutuklananları **sınır dışı edecek.**	Она **будет высылать** из страны всех задержанных.
5- Bizi de dinlemeleri için biz **dilekçe vereceğiz.**	Мы **будем подавать** заявление что бы и нас выслушали.
6- Siz yüksek bir pozisyon **tutacaksınız.**	Вы **будете занимать** высокую позицию.
7- Onlar yüksekten **uçacaklar.**	Они **будут летать** высоко.

1. высота - yükseklik
2. высохнуть - kurumak
3. выставить – sergilemek
4. выставка – fuar
5. выстирать - yıkamak
6. выстроить – inşa etmek
7. выступать – gösteri yapmak, söz almak

1- Ben yüksekliği **ölçeceğim.**	Я **буду измерять** высоту.
2- Kurumasınlar diye sen çiçeklere **bakacaksın.**	Ты **будешь смотреть** за цветами что бы они не высохнули.
3- O tüm resimlerin sergilenmesine **karşı olacak.**	Он **будет против** выставить все рисунки.
4- O bütün yazı fuarda **çalışacak.**	Она **будет** всё лето **работать** на выставке.
5- Biz sizden tüm çamaşırları yıkamanızı **rica edeceğiz.**	Мы **будем** вас просить **выстирать** всё бельё.
6- Siz bir ay içinde inşa edebileceğinizi **iddia edeceksiniz.**	Вы **будете утверждать** что можете выстроить за месяц.
7- Onlar sonuncu olarak **gösteri yapacaklar.**	Они **будут вытсупать** последними.

1. выступление – hareket, gösteri
2. высший – en yüksek
3. вытереть - silmek
4. вытечь – akmak, dökülmek
5. выть - ulumak
6. выучить - öğrenmek
7. вычёркивать – çizmek, listede

1- Ben öğrencilerin gösterisini **değerlendireceğim.**	**Я буду оценивать** выступления школьников.
2- Sen en yüksek makama **rapor edeceksin.**	Ты **будешь докладывать** высшей инстанции.

3- O tüm izleri silmek için **orada olacak.**	Он **будет там**, чтобы вытереть все следы.
4- O, suyun tamamı dökülsün diye fıçının dibini **delecek.**	Она **будет сверлить** дно бочки что бы вся вода вытекла.
5- Biz kurtlar gibi **uluyacağız.**	Мы **будем выть** как волки.
6- Siz İngilizce'yi İngiltere'de öğrenmekten **memnun kalacaksınız.**	Вы **будете рады** выучить английский язык в Англии.
7- Onlar sizlerin isimlerinizi listeden **silecekler.**	Они **будут вычёркивать** ваши имена из списка.

1. вычесть - çıkarmak
2. вычисление - hesaplama
3. вычислить - hesaplamak
4. вычистить – temizlemek
5. выше – daha yüksek
6. вышеупомянутый – yukarıda bahsedilen
7. вышина - yükseklik

1- Senin tarafından söylenenleri çıkarmak için **arayacağım.**	Я **буду искать** что бы вычесть тобою высказанные.
2-Sen **hesaplamalar yapacaksın.**	Ты **будешь производить** вычисления.
3- O tüm transfer edilmiş miktarı hesaplamaya **yetkin olacak.**	Он **будет способен** вычислить всю перечисленную сумму.
4- O tüm bahçeyi temizlemeye **memnun olacak.**	Она **будет рада** вычистить весь сад.
5- Biz **yukarıda oturacağız.**	Мы **будем сидеть** выше.
6- Siz yukarıda anılmış olan vaziyetin sebeplerini **açıklayacaksınız.**	Вы **будете объяснять** причины вышеупомянутой ситуации.
7- Onlar kulenin yüksekliğinden size **şikayet edecekler.**	Они вам **будут сетовать** на вышину башни.

1. выяснить – aydınlığa kavuşturmak
2. вьетнамец - Vietnamlı
3. вяленый - kurutulmuş
4. газ – gaz, doğal gaz
5. газета - gazete
6. газовый – gaz .....-i
7. газон - çimler

1- Durumu aydınlığa kavuşturmak için ben **fabrikada olacağım.**	Я **буду на заводе**, что бы выяснить положение.

2- Sen Vietnamlıyla ortak **hareket edeceksin.**	Ты **будешь взаимодействовать** с вьетнамцем.
3- O kurutulmuşları **seçecek.**	Он **будет выбирать** вяленые.
4- O gazdan korunmak için **maske takacak.**	Она **будет надевать** маску для защиты от газа.
5- Biz sizden her gün **gazete alacağız.**	Мы **будем брать** у вас газеты каждый день.
6- Siz doğal gaz sanayine **yatırım yapacaksınız.**	Вы **будете инвестировать** в газовую промышленность.
7- Onlar çimlerin üzerinde **koşacaklar**	Они **будут бегать** по газону.

DERS - 37

1. **Tamamlanmamışlık** bildiren eylemlerin çekimi (özet).

2. Kelimenin yapısı

Fiil çekimi – ***Tamamlanmamışlık*** bildiren eylemler (несов. вид) : bu tip eylemler Şimdiki, Geniş, Geçmiş ve Bileşik Gelecek zamanlarda karşımıza çıkmaktadırlar. Eylemin gerçekleşmesi sürece bağlıdır, periyodik tekrar durumu söz konusudur. Eylemin gerçekleşmesi kesin değildir.

Mastar **знать** "bilmek"

Özne	**Şimdiki zaman Geniş zaman**	**Geçmiş zamanın Hikayesi**	**Bileşik Gelecek zaman**
Ben	Biliyorum **знаю**	Biliyordum **знал**	Bileceğim Я **буду знать**
Sen	Biliyorsun **знаешь**	Biliyordun **знал**	Bileceksin Ты **будешь знать**
O	Biliyor **знает**	Biliyordu **знал**	Bilecek Он **будет знать**
Biz	Biliyoruz **знаем**	Biliyorduk **знали**	Bileceğiz Мы **будем знать**
Siz	Biliyorsunuz **знаете**	Biliyordunuz **знали**	Bileceksiniz Вы **будете знать**
Onlar	Biliyorlar **знают**	Biliyorlardı **знали**	Bilecekler Они **будут знать**

Emir Kipi **знай, знайте**

Şimdiki zaman fiil çekimlerinde ikinci grup çekim ekleri birincisinden farklı olduğunu unutmayın. Rusçadaki her bir fiil, şahıslara göre iki grup çekim ekinden yalnızca birine göre çekilirler. Bir fiilin her iki grup şahıs çekim ekine göre de ayrı ayrı çekildiğini düşünmeyelim.

Говори́ть II – konuşmak

Я	говорю́	konuşuyorum.
Ты	говори́шь	konuşuyorsun.
Он	говори́т	konuşuyor.
Мы	говори́м	konuşuyoruz.
Вы	говори́те	konuşuyorsunuz.
Они	говоря́т	konuşuyorlar.

Şahıslar	Ş. zaman	Geç. zaman	Gel. zaman	Emir kipi
я	говорю	говорил /ла	буду говори́ть	говори́
ты	говоришь	говорил /ла	будешь говори́ть	говори́те
Он, она	говорит	говорил /ла	будет говори́ть	
Мы	говорим	говорили	будем говори́ть	
Вы	говорите	говорили	будете говори́ть	
Они	говорят	говорили	будут говори́ть	
mastar	говори́ть II	говори́ть II	говори́ть II	

2. Kelimenin yapısı

Kök ana gövdenin en temel parçasıdır: kelimenin asıl anlamını içerir; aynı zamanda bir kelime ailesi veya grubunun ortak parçasıdır. Örneğin **учить** "öğrenmek", "öğretmek",

Ученик "öğrenci", **учебник** "ders kitabı", **изучать** "çalışmak" grubunda **уч** kökü ortak parçadır.

Kelimenin kökü ve sonu takısı arasındaki bölüme ***sonek*** denir, kelimeye ek anlam verir. Sözgelimi **ученик** kelimesindeki **ник** soneki erkeğe ait meslekleri belirten isimleri oluşturmak için kullanılır.

Kökün önüne yerleştirilen bir önek de kelimenin anlamına katkıda bulunur. **прочитать** kelimesinde **про-** önektir. Fiilin ikinci halini oluşturmaktadır.

Bu şekilde **ученики, изучаем** kelimelerinde:

Ana gövde			**Son**
Önek	**Kök**	**Son Ek**	
Из-	**уч-**	**-е-ник-**	**-и**
	öğre-	-n-ci-	-ler
	-уч-	**-а-**	**-ем**
	öğre-	-n –iyor-	-uz

Kelimelerin hepsi bu türemiş forma sahip değildir. Sadece kökten oluşan kelimeler vardır: **Стол, дом.**

METİN

Dün şiddetli fırtına vardı.	Вчера была сильная буря.
Soğuktu ve dehşetli bir rüzgar esiyordu.	Было холодно и дул страшный ветер.
Deniz dalgaları uğulduyordu.	Море шумело.
Kocaman dalgalar sahili basıyorlardı.	Огромные волны заливали берег.
Deniz kıyısındaki bahçe boştu.	Приморский сквер был пуст.
Bugün sessiz ve hava sıcak.	Сегодня тихо и тепло.
Deniz sakin.	Море спокойно.
Dalgalar dalgaları uğuldamıyorlar.	Волны не шумят.
Bugün Pazar günü ve deniz kenarındaki bahçe hareketli büyükler geziyor, çocuklar koşuşturuyor, oynuyorlar.	Сегодня воскресенье, и приморский сквер живет здесь гуляют взрослые,играют и бегают дети.
Her halde yarın ve öbür gün hava güzel olacak.	Наверно,завтра и послезавтра тоже будет хорошая погода.
Geceler aydınlık olacak.	Ночи будут светлые.
Tam ay pırıl pırıl ışıldayacak	Ярко будет светить полная луна
Ve şafak mükemmel olacak.	И прекрасен будет рассвет.

SORULAR VE YANITLARI

A. Dün fırtına var mıydı?	Вчера была буря?
B. -Evet,vardı.	Да, была.
A. Yarın hava nasıl olacak?	Какая погода будет завтра?
B. -Her halde yarın sessiz ve sıcak olacak.	Наверно, будет тихо и тепло.
A. Deniz sakin olacak mı?	Море будет спокойное?
B. -Bence olacak.	Я думаю, да.
A. Yarın ay olacak mı?	Завтра будет луна?
B. - Evet, gece aydınlık olacak.	Да, ночь будет светлая.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Aşağıdaki cümleleri Türkçe'ye çeviriniz:**
   a. Bizde tatil olacak.
   b. Sende tatil ne zaman olacak?
   c. Yazın istediğiN kadar yüzebilirsin.
   d. Bu çok iyi olacak.
   e. Ne zaman tenis oynayacağız?
   f. Ne zaman yüzebileceğiz?
   g. Orada sigara içmek yasaktır.

2. **Aşağıdaki cümleleri Rusça'ya çeviriniz:**
   a. Скоро мы поедем в отпуск.
   b. Мы не будем работать.
   c. Я буду отдыхать.
   d. У нас будут гости.
   e. Будем петь песни.

ALIŞTIRMALAR

1. учить II (öğretmek/öğrenmek) **fiilini bildiğiniz tüm zamanlarda çekiniz.**

2. **Aşağıdaki kelimelerin köklerini, öneklerini, soneklerini ve bulunuz.**
   a.море,морской,приморский;
   deniz,deniz-(s)i,deniz kıyısındaki,sahilindeki
   b.свет,светить,светлый,рассвет.
   Işık,ışıldamak,aydın,şafak.

3. **Rusça'ya tercüme ediniz.**
   a. Dün kız kardeşim roman okuyordu ve erkek kardeşim bir mektup yazıyordu.
   b. Şu an babam dinleniyor ve ben çalışıyorum.
   c. Yarın bir futbol maçı seyreceğiz.

RUSÇADA BASİT GELECEK ZAMAN

Rusçadaki iki gelecek zaman formundan ikincisi 'Basit Gelecek Zaman' formudur. Doğrudan ana fiilin şahıslara göre çekimli şeklinden oluşmaktadır. Tamamlanmamış eylem bildiren fiillerin önek almış ya da son kısmında değişiklik oluşmuş fiillerin iki grup çekim ekinden birine göre çekimlenmesi suretiyle yapılan zamandır.

Поработать I – üzerinde çalışmak

Я поработа**ю.**

Ты поработа**ешь.**

Он, Она поработа**ет.**

Мы поработа**ем.**

Вы поработа**ете.**

Они поработа**ют.**

BASİT GELECEK ZAMAN OLUŞUMUNA AİT ÖRNEKLER

1. занятие – iş, uğraşı
2. занятый – meşgul
3. занять(1) – borç almak
4. занять (2) – tutmak
5. заочно - gıyaben
6. запад - batı
7. западный – batı

1- Ben derslerden önce **çalışırım.**	Я **поработаю** перед занятиями.
2- Sen tutulmuş numaraları **gönderirsin.**	Ты **пришлешь** занятые номера.
3- O arkadaşlarından **borç alır.**	Он **займёт** у товарищей.
4- O bizim için **yer tutar.**	Она **займёт** для нас места.
5- Biz özgeçmişi **okuruz** ve gıyaben **tanışmış oluruz.**	Мы **прочитаем** биографию и будем знакомы заочно.
6- Siz Batıya **gidersiniz** .	Вы **поедете** на Запад.
7- Onlar Batı kıyısında **dinlenirler.**	Они **отдохнут** на западном побережье.

1. запас – yedek, stok
2. записать – yazmak
3. запланировать - planlamak
4. заплатить – ödemek
5. заповедник - koru
6. запоздать – geç kalmak
7. заполнять - doldurmak

1- Ben stoku ne olursa-olsun **korurum.**	Я **сохраню** запас во что бы то не стало.
2-Sen katılanları girişte **not edersin.**	Ты **запишешь** участвующих на входе.
3- O geçen senenin verilerine göre **planlama yapar.**	Он **запланирует** по данным прошлого года.
4- O her şeyi **öder.**	Она **заплатит** за всё.
5- Biz korunun tüm köşelerini **yoklarız.**	Мы **проверим** все уголки заповедника.
6- Eğer şimdi gitmezseniz, geç **kalırsınız.**	Вы **запоздаете** если не поедете сейчас.
7- Onlar salonun yarısını **doldurur.**	Они **заполнят** половину зала.

1. заправить – yakıt ikmal etmek
2. запретительный – yasak
3. запретить - yasaklamak
4. запрос – talep
5. запуск – çalıştırma, fırlatma
6. запустить – çalıştırmak,fırlatmak
7. заработок – kazanç, gelir

1- Ben depoyu on dolarlık benzin **doldururum.**	Я **заправлю** бак на десять долларов.
2- Sen yasaklayıcı akitleri **gözden geçirirsin.**	Ты **рассмотришь** запретительные акты.
3- O size kağıt oynamayı **yasaklar.**	Он **запретит** вам играть в карты.
4- O bizim talebimizi **takdim eder.**	Она **представит** наш запрос.
5- Biz fırlatılmayı buradan **izleriz / izleyeceğiz.**	Мы **проследим** за запуском отсюда.
6- Siz elektirk olacağı zaman makineleri **çalıştırırsınız.**	Вы **запустите** станки когда будет электричество
7- Onlar kazançlarının yüzde onunu biraraya **koyar / bir arada toplayacaklar.**	Они **сложат** по десять процентов заработков.

1. заранее - önceden
2. зарыть - gömmek
3. заседание - oturum
4. засечь время – saat tutmak
5. заслуга –çabası sayesinde, başarısı, yarar
6. заслушенный – hak edilmiş, emektar,
7. заслужить – hak etmek

1- Ben önceden size otelde oda rezervasyonu **yaparım/yapacağım.**	Я заранее **забронирую** вам номера в отеле.
2- Sen cesedi bahçeye **gömersin.**	Ты **зароешь** труп в саду.
3- O oturumun **açılışını yapar.**	Он **откроет** заседание.
4- O bizim koşumuza **saat tutar.**	Она **засечет** время нашего пробега.
5- Biz bu işte sizin çabalarımızı **vurgularız.**	Мы **подчеркнем** ваши заслуги в этом деле.
6- Siz emektar sanatçıları ilk sırada **görürsünüz.**	Вы **увидете** заслуженных артистов на первом ряду.
7- Onlar sizin güveninizi **hak ederler.**	Они **заслужат** ваше доверия.

1. засмеяться – gülmek
2. заснуть – uykuya dalmak
3. засохнуть – kurumak, solmak
4. заставить – mecbur etmek
5. застать - yakalamak
6. застраховать - sigortalamak
7. засчитать – saymak, hesaba almak

1- Senin gülmen için her şeyi **yaparım.**	Я **сделаю** всё чтобы ты засмеялся.
2- Sen derin uykuya **dalarsın.**	Ты **заснёшь** крепким сном.
3- O işsiz **bitkin düşer.**	Он **засохнет** без работы.
4- O seni hızlı **çalışmaya mecbur eder.**	Она тебя быстро **заставит работать.**
5- Biz onları bir arada **yakalarız.**	Мы **застанем** их вместе.
6- Siz düşmanın ateşinden bizi **korursunuz.**	Вы **застрахуете** нас от огня врага.
7- Onlar bu atışı da **hesaba alırlar.**	Они **засчитают** и этот бросок.

1. затем - sonra
2. затопить печьку 1– sobayı yakmak
3. затопить 2 – su basmak
4. затраты – giderler
5. затронуть –dokunmak,değinmek
6. затруднение - zorluk
7. затруднить - zorlaştırmak

1- Sonra ben tüm dosyaları **gözden geçiririm.**	Затем я **просмотрю** все папки.
2- Ben sobayı sadece odunla **yakarım.**	Я **затоплю** печку только дровами.
3- O diyor ki, şimdi birinci katı da **su basar.**	Он **говорит** что, сейчас затопит и первый этаж.
4- O bir ayın bütün masraflarını **hesaplar.**	Она **просчитает** все затраты за месяц.
5- Biz toplantda sizin sorulara da **değiniriz.**	Мы **затронем** на заседании и ваши вопросы.
6- Siz zorlukları **hissedebilirsiniz.**	Вы **можете испытать** затруднения.
7- Onlar size geçişi **zorlaştırırlar.**	Они **затруднят** вам проход.

1. заход солнца – güneşin batışı
2. зачем–niçin, ne diye
3. зачёт–ara sınav,ek olarak
4. защита – savunma
5. защитить - savunmak
6. заявить – beyan etmek
7. заявление – dilekçe, beyanat

1- Ben sizi güneşin batışına dek **beklerim.**	Я **подожду** вас до захода солнца.
2- Sen ona fazla para neyine diye **soruyorsun.**	Ты **спросишь** его, зачем ему лишние деньги.
3- O bunu size ilave olarak **yazar.**	Он **запишет** это вам в зачёт.
4- O bize savunmanın şartlarını **sunar.**	Она **предоствит** нам условия защиты.
5- Biz sizi enflasyondan **koruruz.**	Мы вас **защитим** от инфляции.
6- Sınırda bütün elmasları hediye olarak beyan **edersiniz.**	Вы **заявите** на границе все алмазы как подарки
7- Onlar sizin beyanınızı yasal çerçevede kabul **ederler.**	Они **примут** ваше заявление в законной форме.

1. звезда - yıldız
2. звук - ses
3. здание - bina
4. здесь – burada
5. здешний – buranın, yerli
6. здоровый – sağlıklı, kocaman
7. земледелец - çiftçi

1- Ben size doğru yolu kutup yıldızına göre **gösteririm.**	Я **укажу** вам верный путь по северной звезде.
2- Sen misafirlerin seslerini yan odada **işitirsin.**	Ты **услышишь** звуки гостей в соседней комнате.
3- O ekibiyle beraber binayı **inşa eder.**	Он **построит** здание вместе с командой.
4- O bizi burada **bekler.**	Она **подождёт** нас здесь.
5- Biz yerli gelenekleri **öğreniriz.**	Мы **изучим** здешние традиции.
6- Siz yine ailenizin önüne sağlıklı olarak **çıkarsınız.**	Вы **опять** предстанете перед семьёй здоровым.
7- Onlar çiftçileri uyarmaya **yetişirler.**	Они **успеют** предупредить земледельцев.

1. зима - kış
2. зимний – kış
3. зимой - kışın
4. злой – öfkeli
5. злоупотребить – kötüye kullanmak
6. знакомить - tanıştırmak
7. знакомство - tanışlık

1- Kış olduğu zaman, tüm çoraplarımı **çıkarırım.**	Я **откопаю** все мои носки когда будет уже зима.
2- Sen kışlık takımını **giyersin.**	Ты **оденешь** зимний костюм.
3- O kışın **gelir.**	Он **придёт** зимой.
4- O öfkeli olmayı **bırakır.**	Она **перестанет** быть злой.
5- Eğer biz onun güvenini kötüye kullanırsak, bu işin **sonu gelir.**	Если Мы **злоупотребим** его доверием, этому делу придёт конец.
6- Eğer misafirleri bahçeye **davet ederseniz**, herkesi birbiriyle tanıştırmak bize **kolay olur**.	Если Вы **пригласите** гостей в сад, нам легче **будет** знакомить всех друг с **другом**.
7- Onlar bize tanışma **teklif ederler.**	Они **предложат** нам знакомство.

1. знакомый - tanıdık
2. знаменательный – önemli
3. знаменитый - ünlü
4. знамя – bayrak
5. знание - bilgi
6. знатный - tanınmış
7. знаток - erbap

1- Ben tanıdık insanlarla **karşılaşı-rım.**	Я **встречу** знакомых людей.
2- Sen önemli bir günü **kutlarsın.**	Ты **отметишь** знаменательную дату.
3- O ünlü bir **sanatçı olur.**	Он **станет** знаменитым **артистом**.
4- O bizim kentin bayrağını yüksek-lere **kaldırır.**	Она **поднимёт** знамя нашего города высоко.
5- Biz Şamandan gizli bilgileri **öğ-reniriz.**	Мы **изучим** тайные знания у шамана.
6- Siz ünlü misafirleri **davet edersi-niz.**	Вы **пригласите** знатных гостей.
7- Onlar önce işin erbabını **dinler-ler.**	Они сначала **выслушают** знатоков.

1. знать - bilmek
2. значить – demek ki, anlama gelmek
3. значок - rozet
4. зона – bölge
5. зоология - zooloji
6. зоопарк – hayvanat bahçesi
7. зоотехник – hayvancılık uzmanı

1- Senin bilmeni sağlamak için her şeyi yapmış **olurum.**	Я **сделаю всё**, что бы дать тебе знать.
2- Sen, o zaman bunun ne anlama geldiğini **anlarsın.**	Ты тогда **поймёшь** что это **значит.**
3- O hatıra rozetini pazarda **satar.**	Он **продаст** памятный значок на базаре.
4- O yasak bölgeye adım **atmış olur.**	Она **вступит** в запретную зону.
5- Biz zoolojide yeni **buluş yaparız.**	Мы **сделаем** новое открытие в зоологии.
6- Siz hayvanat bahçesine gerekli gıdaları **sağlarsınız.**	Вы **поставите** в зоопарк необходимые продукты
7- Onlar hayvancılık uzmanına yeni çiftliği **gösterirler.**	Они **покажут** зоотехнику новую ферму.

1. зрелище – güzel gösteri
2. зрелый - yetkin
3. зреть – olgunlaşmak, yetişmek
4. зритель – seyirci
5. зря - boşuna
6. зубец - diş
7. зубной – diş(-si)

1- Ben bu güzel gösteriye **bakarım.**	Я **посмотрю** на это зрелище.
2- Sen olgun meyveleri **toplarsın.**	Ты **соберёшь** зрелые фрукты.
3- O bütün bitkilerin altına gübre **atar,** bu çabuk yetişmeye **yardım eder.**	Он **забросает** удобрением под все растения, это поможеть быстро зреть.
4- O seyircilere dans etmeyi **teklif eder.**	Она **предложит** зрителям танцевать.
5- Biz size **yardım ederiz,** boşuna rahatsız olmayın.	Мы вам **поможем,** зря волнуетесь.
6- Bizim yavru kedinin dişlerine **bakarsınız.**	Вы **рассмотрите** зубцы нашего котёнка.
7- Onlar diş kliniğine donanım **sağlarlar.**	Они **поставят** для зубной клиники оборудование.

1. зубоврачебный – dişçi
2. зябнуть - üşümek
3. зять – damat, enişte
4. да – evet
5. давно – çok zaman önce
6. даже - hatta
7. далее – bundan sonra

1- Ben dişçi bölümüne **giderim.**	Я **пойду** в зубоврачебное отделение.
2- Sen pencereyi **kapatırsın** ve ben de üşümeyi **bırakırım.**	Ты **закроешь** окно и я перестану зябнуть.
3- O zaman o bizim damadımız **olabilir.**	Тогда Он **сможет** стать нашим зятем.
4- O sadece bir şartla **evet der.**	Она **скажет да** при одном условии.
5- Biz **işi** beş dakika sonra **bitiririz,** geri kalan her şey hazır.	Мы **закончим работу** через пять минут, остальное давно готово.
6- Siz hatta kozmonotları nasıl hazırladıklarını **görürsünüz.**	Вы **увидете** даже как готовят космонавтов.
7- Bundan sonra onlar vagonlara öylesine **bakarlar.**	Они далее **просмотрят** вагоны просто так.

1. далёкий – uzak
2. далеко - uzakta
3. дальнейший – sonraki, en uzak
4. в дальнейшем – bundan sonra
5. дальний - uzak
6. дальше – daha uzak
7. дама - bayan

1- Ben uzak diyarlara **giderim.**	Я **уеду** в далёкие края.
2- Sen arabayı uzakta **park edersin.**	Ты **припаркуешь** машину далеко.
3- O senin sonraki adımlarını **tahmin eder.**	Он **предвидет** дальнейшие твои шаги.
4- Bundan sonra o bizim talimatları **dikkate alır.**	В **дальнейшем**, она примет во внимание наши директивы.
5- Biz uzak köşeye **atış yaparız.**	Мы **прострелим** в дальний угол.
6- Siz daha uzağa **geçersiniz, aradığınızı bulursunuz.**	Если Вы дальше **пройдёте, найдете** что **ищете**.
7- Onlar bayanları **dansa davet eder.**	Они **пригласят** дам на танец.

1. дамский – bayan
2. данные - doneler
3. даром - bedava
4. датский – Danimarka
5. датчанин - Danimarkalı
6. дать - vermek
7. два - iki

1- Ben bayan eldivenlerini **denerim.**	Я **примерю** дамские перчатки.
2- Sen verileri müdüre **takdim edersin.**	Ты **предоставишь** данные директору.
3- O size bedava **yardım eder.**	Он **поможет** вам за даром.
4- O Danimarkalı misafirleri **kabul ederler.**	Она **примет** датских гостей.
5- Biz Danimarkalıyı bizim partiye **davet ederiz.**	Мы **пригласим** датчанина на нашу вечеринку.
6- Sizin tarafınızdan bulunanları **komisere verirsiniz.**	Вы **дадите** найденные вами комиссару.
7- Onlar iki kere **uyarı yaparlar.**	Они **сделают** предупреждение два раза.

1. двадцать - yirmi
2. дважды – iki kere
3. двенадцать – on iki
4. дверь – kapı
5. двести - ikiyüz
6. двигатель - motor
7. двое - ikisi

1- Ben yirmi farklı **çeşit alırım.**	Я **куплю** двадцать разных сортов.
2- Sen hesapları iki kere **kontrol edersin.**	Ты **проверишь** подсчёты дважды.
3- O, on iki vardiya **çalışır** ve **tatile çıkar.**	Он **отработает** двенадцать смен и уйдёт в отпуск.
4- O kapıyı biraz **açar.**	Она **приоткроет** дверь.
5- Biz bunun için iki yüz ruble **öderiz.**	Мы **заплатим** за это двести рублей.
6- Siz motoru **onarırsınız**, biz ise **bekleriz.**	Вы **почините** мотор, а мы подождём.
7- Onlar ikisi beraber sizi **karşılarlar.**	Они **встретят** вас в двоём.

1. двойка – iki rakamı
2. двойня - ikiz
3. двоюродный – kuzen
4. двусмысленный – iki manalı
5. двусторонний – iki yüzeyli, çift yönlü
6. двухместный – iki yerli
7. девальвация - devalüasyon

1- Ben ona iki numara **veririm.**	Я **поставлю** ему двойку.
2- Sen her halde **ikiz doğurursun.**	Ты **видимо** родишь двойню.
3- O kuzenini kendi zanaatını **öğretecek.**	Он **научит** двоюродного брата своему ремеслу.
4- O iki anlamlı teklife **hayır der.**	Она **скажет** нет двусмысленному предложению.
5- Biz çift yönlü sokaktan **gideriz / gideceğiz.**	Мы **поедем** по улице с двусторонним движением.
6- Siz iki kişilik kompartmana bilet **alırsınız.**	Вы **купите** билеты на двухместный купе.
7- Onlar devalüasyon **ilan ederler.**	Они **объявят** о девальвации.

1. девочка – kız çocuğu
2. девушка – genç kız
3. девяносто - doksan
4. девятка – dokuzluk, dokuz rakamı
5. девятнадцать – on dokuz
6. девятый - dokuzuncu
7. девять – dokuz ……..

1- Ben kız çocuklarına nerede oynayacaklarını **gösteririm.**	Я **покажу** девочкам где играть.
2- Sen kızları sinemaya **davet edersin.**	Ты **пригласишь** девушек на кино.
3- O kira için doksan ruble **öder.**	Он **заплатит** девяносто рублей за аренду.
4- O tam dokuzluğu **tutturur.**	Она **попадёт** прямо в девятку.
5- Biz on dokuz ağaç **dikeriz.**	Мы **посадим** девятнадцать деревьев.
6- Siz dokuzuncu sokağı **geçersiniz.**	Вы **проедете** девятый переулок.
7- Onlar dokuz gün izin **rica ederler.**	Они **попросят** девять дней отпуска.

1. девятьсот – dokuz yüz
2. дед - dede
3. дезинфекция - dezenfeksiyon
4. декада – on gün
5. декан - dekan
6. декларация - beyanname
7. декорация - dekorasyon

1- Bir haftaya ben doksan **örnek yaparım.**	За **неделю** я сделаю девятсот образцов.
2- Siz büyük babaya istediğini **getirirsiniz.**	Ты **принесёшь** деду что он просил.
3- O yemek salonunda dezenfeksiyon **yapar.**	Он **проведёт** дезинфекцию столовой.
4- O halk şiirlerinin on günlüğünü **ilan eder.**	Она **объявит** декаду народных стихов.
5- Biz dekana durumu **anlatırız.**	Мы **объясним** декану ситуацию.
6- Siz beyannameyi gümrükçülere **takdim edersiniz.**	Вы **предоставите** декларацию таможенникам.
7- Onlar dekorasyon planını **hazırlarlar.**	Они **приготовят** план декорации.

1. делать - yapmak
2. делегат - delege
3. делегация - heyet
4. дело – iş
5. дельный – iş, işe yarar
6. демократ - demokrat
7. демонстрация - gösteri

1- Ben ona tedarikleri yapmasını **teklif ederim.**	Я **предложу** ему делать заготовки.
2- Sen bütün delegelere bizim programı **verirsin.**	Ты **передашь** всем делегатам нашу программу.
3- O, heyeti hava limanında **karşılar / karşılayacak.**	Он **встретит** делегацию в аэропорту.
4- O gerçek bir işle **gelir.**	Она **придёт** с настоящим делом.
5- Biz işe yarar tavsiyeleri ödemeye karşılık **takdim ederiz.**	Мы **предоставим** дельные советы за оплату.
6- Seçimler öncesinde kendinizi demokrat olarak **gösterirsiniz.**	Перед выборами Вы **покажете** себя демократом.
7- Onlar belediye önünde **gösteri yaparlar.**	Они **проведут демонстрацию** перед муниципалитетом.

1. денежный – *para*
2. держава - devlet
3. десерт - tatlı
4. десятилетие – on yıllık, 10. yıldönümü
5. *десятка - onluk*
6. десятый - onuncu
7. десять - on

1- Ben para transferini yarın **yaparım.**	Я **сделаю** денежный перевод завтра.
2- Bu buluşla sen devletin pozisyonunu **pekiştirmiş olursun.**	Этим открытием Ты **укрепишь** позиции державы.
3- O pilavdan sonra **tatlı ister.**	Он после плова **попросит десерт.**
4- O onuncu yıldönümünü kocasının ailesiyle beraber **kutlar.**	Она отпразднует десятилетие с семьёй мужа.
5- Biz kolonu on kilometreden **durdururuz.**	Мы **остановим** колонну за десяток километров.
6- Siz onuncuyu en sonda **bulursunuz.**	Вы **застанете** десятого в самом конце.
7- Onlar bize on elma ağacı **satarlar.**	Они **продадут** нам десять яблонь.

1. деталь - detay
2. дети - çocuklar
3. детский - çocuk
4. деть – bir kenara koymak, harcamak
5. дешевизна - ucuzluk
6. дёшево - ucuza
7. дешёвый - ucuz

1- Ben detayları size **hazırlarım.**	Я вам **подготовлю** детали.
2- Sen çocukları bahçeye **geçirirsin.**	Ты **проведёшь** детей в сад.
3- O dükkanın çocuk reyonunda **çalışır.**	Он **поработает** в дестком отделении магазина.
4- O kitapları nereye koyduğumu bana **sorar.**	Она **спросит** у меня куда я дел книги.
5- Biz ucuzluğu tam olarak **kullanırız / değerlendiririz.**	Мы **используем** дешевизну в полной мере.
6- Siz de kendi malınızı ucuz **satarsınız.**	Вы также **продадите** свой товар дёшево.
7- Onlar ucuz malların tamamını **satın alırlar.**	Они **раскупят** все дешёвые товары.

1. деятельность - faaliyet
2. диагноз - teşhis
3. диаграмма - diyagram
4. диалект – lehçe
5. диалектика - diyalektik
6. диалог - diyalog
7. диаметр - çap

1- Ben faaliyetime sonra **başlarım.**	Я **начну** свою деятельность потом.
2- Sen teşhis hakkında velilere **bilgi verirsin**	Ты **сообщишь** о диагнозе родителям.
3- O sana diyagramı **çizer.**	Он **начертит** тебе диаграмму.
4- O yakında bizim lehçeyi **konuşur.**	Она скоро **заговорит** на нашем диалекте.
5- Biz sonuçlarla diyalektiği sadece **teyit etmiş oluruz.**	Мы **результатами** только подтвердим диалектику.
6- Siz onlara diyalog **teklif edersiniz.**	Вы **предложите** им диалог.
7- Onlar çapı **ölçerler.**	Они **измерят** диаметр.

1. диван- divan
2. диверсия – yıkıcı eylem
3. дивизия - tümen
4. дизентерия – dizanteri
5. диктатура - diktatörlük
6. диктовать – dikte etmek
7. диктор - sunucu

1- Ben sizin divanı bedava **onarırım.**	Я **отремонтирую** ваш диван за даром.
2- Sen yıkıcı eylemin yerini **gözden geçirirsin.**	Ты **рассмотришь** место диверсии.
3- O tümeni ormandan **götürür.**	Он **поведёт** дивизию через лес.
4- O dizanteriye karşı **ölçüler alır.**	Она **примёт** меры против дизентерии.
5- Biz rektörün diktatörlüğüne **karşı çıkarız.**	Мы **выступим** против диктатуры ректора.
6- Siz ona kendi şartlarını dikte etmesine **izin verirsiniz.**	Вы **позволите** ей диктовать свои условия.
7- Sunucu katılanların isimlerini **okur.**	Диктор **прочитает** имена участвующих.

DERS - 38

1. Temel Dilbilgisi Yapıları.
2. Rusça fiillerin temel özellikleri – **görünüş özelliği.**

1. Rusçada geniş bir yer tutan **'görünüş özelliği'** fiiller için de geçerlidir. **tamamlanmış – сов. вид'** ve **'tamamlanmamış – несов. вид'** olmak üzere iki grupta değerlendirilirler. Şimdiye kadar öğrendiğiniz: **читать, писать, строить, отвечать, изучать** gibi fiiller 'tamamlanmamış – несов. вид' anlam bildirmektedirler. Bu tip fiillerin önek almış ya da son kısmında değişiklik olanlar da ikinci tip, yani , **tamamlanmış – сов. вид'** anlam ifade etmektedirler. **Прочитать, написать, построить, ответить, изучить** gibi...

Karşılaştırın:

Tamamlanmamış eylem	Tamamlanmış eylem
İşçiler bir ev **inşa ediyorlardı**	İşçiler bir ev **inşa etmişlerdi.**
Рабочие *строили* дом.	**Рабочие *построили* дом.**

İlk örnek bize inşa edilen bir evden söz ediyor, ama bitip bitmediği belli değil.

İkinci örnek ise bu işin sonucunun alındığını gösteriyor yani evin inşa edilmiş olduğunu bildiriyor.

2) **Tamamlanmamışlık bildiren fiiller** genellikle **долго** "uzun zaman", **недолго** "kısa bir süre", **всегда** "her zaman", **часто** "sık sık", **каждый день** "her gün", **обычно** "genellikle" ve benzeri periyot bildiren kelimeleri ile kullanılır.

Он **будет жить** здесь **недолго**.	O burada **uzun süre yaşamayacak**.
Мы **всегда** много **читали.**	Biz **her zaman** çok **okuruz**.
Он **обычно пишет** вечером.	O **genellikle** akşamları **yazar**.

Tamamlanmışlık bildiren fiiller, bunlar periyot bildiren kelimelerle kullanılmazlar. Gerçekleştirilen eylemin sonucu ve kesin tamamlanma zamanı açıkça bildirilmekte ya da konu bütünlüğünden anlaşılmaktadır.

3) **Tamamlanmamışlık bildiren fiillerin** üç zamanı vardır:
   a. Şimdiki zaman,
   b. Geçmiş zaman ve
   c. Bileşik gelecek zaman

Я читаю	(okuyorum)	**Şimdiki zaman**
Я читал	(okudum)	**Geçmiş zaman**
Я буду читать	(okuyacağım).	**Bileşik gelecek zaman**

Emir Kipleri, Fiillerin büyük çoğunluğu için, Şimdiki zamanın üçüncü çoğul şahıs kökünden oluşur. Şahıs çekim eki düşer ve geriye kalan köke emir takısı eklenir. Şahıs çekim eki atıldıktan sonra geriye kalan kökün sonunun ünlü ya da ünsüz harf ile bitmesine bağlı olarak –й+те=**-йте**; –и+те=**-ите** eklenir. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

Чита́ть→ они чита́**ют**→ чита́- →чита́+й→ **чита́+й+те**

Говори́ть →они говоря́**т**→ говор-→ говор+и́→**говор+и́+те**

Tamamlanmışlık bildiren fiillerin iki zamanı vardır: **kesin geçmiş ve kesin gelecek zaman**.

Я прочитал. (okudum / okumuştum)
Я прочитаю. (okuyacağım / okumuş olacağım)

Tamamlanmışlık bildiren fiillerin geçmiş zamandaki cins ve sayıya göre yapılan çekimli hali, **Tamamlanmamışlık bildiren fiillerinki** ile aynı şekilde oluşturulur.
Я чита-л. Она чита-ла. Оно чита-ло. Они чита-ли.
Я прочита-л. Она прочита-ла. Оно прочита-ло. Они прочита-ли.

Tamamlanmışlık bildiren fiillerin çekimi

Birinci çekim	*İkinci çekim*
Mastar	
Прочитать	повторить
Şimdiki Zaman	
xxxxxxxx	xxxxxxxx
Geçmiş Zaman	
Я прочитал	Я повторил.
Ben okudum	**Ben tekrarladım.**
Ты прочитал	Ты повторил
Sen okudun	**Sen tekrarladın**

Он прочитал	Он повторил
O okudu	**O tekrarladı**

Geçmiş Zaman (Devam Ediyor)

Она прочитала	Она повторила
O okudu(bayan)	**O tekrarladı(bayan)**
Мы прочитали	Мы повторили
Biz okuduk	**Biz tekrarladık**
Вы прочитали	Вы повторили
Siz okudunuz	**Siz tekrarladınız**
Они прочитали	Они повторили
Onlar okudular	**Onlar tekrarladılar**

Gelecek Zaman

Я прочитаю	Я повторю
Ben okuyacağım	**Ben tekrarlayacağım**
Ты прочитаешь	Ты повторишь
Sen okuyacaksın	**Sen tekrarlayacaksın**
Он,она прочитает	Он,она повторит
O okuyacak	**O tekrarlayacak**
Мы прочитаем	Мы повторим
Biz okuyacağız	**Biz tekrarlayacağız**
Вы прочитаете	Вы повторите
Siz okuyacaksınız	**Siz tekrarlayacaksınız**
Они прочитают	Они повторят
Onlar okuyacaklar	**Onlar tekrarlayacaklar.**

Emir Kipi

Прочитай,прочитайте	повтори,повторите
Oku, okuyunuz	**Tekrarla, tekrarlayınız.**

Tamamlanmışlık bildiren fiillerin Emir Kipi, **Tamamlanmamışlık bildiren** fiillerin Emir Kipinin Şimdiki Zamanın ana gövdesinden oluşması gibi, Basit Gelecek Zamanın ana gövdesinden oluşur:

Ве́чер (çoğulu -á)	akşam
Ве́чером	akşamleyin
год (çoğulu- ы, -á)	yıl
ка́ждый,-ая,-ое,-ые	her biri
написа́ть I(напишу,напишешь) i *p*	yazmak (yazarım,yazarsın)
недо́лго	kısa bir süre
обы́чно	genellikle
повтори́ть II (повтор|ю, -ишь) ii *p*	tekrarlamak (tekrarlarım,tekrarlarsın)
постро́ить II (постро|ю, -ишь) ii *p*	inşa etmek (inşa ederim,inşa edersin)
прочита́ть II *p* (прочита|ю,-ешь)	okumak (okurum,okursun)
стро́ить II (стро|ю, -ишь)	inşa etmek (inşa ediyorum, inşa ediyorsun)

METİN

Benim arkadaşım Ahmet bir yıl boyunca Rusça öğreniyordu	Мой друг Ахмет целый год изучал русский язык.
O her zaman dersleri gayretle hazırlıyordu: yeni kelimeleri ve kuralları ezberliyordu,bütün alıştırmaları yapıyordu, örnekleri yazıyordu.	Он всегда усердно готовил уроки: учил новые слова и правила, делал все упражнения, писал примеры.
Ahmet her gün Rus'ça metinleri okurdu	Ахмет каждый день читал русские тексты.
O, bunun çok faydalı olduğunu söylüyordu	Он говорил, что это очень полезно.
Dün de Ahmet derslere iyi hazırlandı	Вчера Ахмет тоже хорошо подготовил урок.
O, yeni kelime ve kuralları ezberledi,bütün alıştırmaları yaptı, ilginç örnekleri yazdı,yeni metin okudu ve kuralları tekrarladı	Он выучил новые слова и правила, сделал все упрожнения, написал интересные примеры, прочитал новый текст и повторил правила.

O, "Şimdi ben rahatım,derse gidebilirim" dedi	Он сказал: «Теперь я спокоен, можно идти на урок».
Yarın ise nasıl olacak?	А как будет завтра?
Her şey iyi olacak	Всё будет хорошо.
Ahmet yarın da çok iyi derse hazırlanır: iyi bir şekilde kelimeler ezberler, bütün alıştırmaları yapar, ilginç örnekleri yazar, kuralları tekrarlar, eski metinleri okur o.	Ахмет и завтра тоже прекрасно приготовит урок: хорошо выучит слова, сделает все упражнения, напишет интересные примеры, повторит правила, прочитает старые тексты
Bizim hocamız,her halde: "Aferin Ahmet. Ahmet- iyi öğrenci!" diyecek	Наш учитель, наверно,скажет: «Ахмет-молодец. Ахмет-хороший ученик!»

SORULAR VE YANITLAR:

Ahmet Rusça'yı ne kadar zamandır öğreniyordu?	Как долго Ахмет изучал русский язык?
Bir yıl boyunca.	Целый год
Derslere nasıl hazırlanıyordu?	Как он готовил уроки?
Her zaman çok çaba sarf ederek/ gayretle.	Всегда очень усердно
O metinleri çok sık okur muydu?	Он часто читал русские тексты?
Evet, her gün.	Да, каждый день
Dün dersleri nasıl hazırladı?	Как он вчера приготовил урок?
Dün de iyi.	Тоже хорошо
Yarın hocamız ne diyecek?	Что скажет наш учитель завтра?
O:"Aferin Ahmet!"diyecek.	Он скажет : «Ахмет молодец!»

Слова – Kelimeler:

выучить II(выуч|у, -ишь) *p* ezberlemek(ezberler-im/-sin)

готовить II(готовлю,готовишь) hazırlamak(hazırlıyor-um/-sun)

приготовить(приготовлю,приготовишь)*p*	hazırlamak (hazırlarım,hazırlarsın)
сделать I (сдела|ю, -ешь) *p*	yapmak(yaparım,yaparsın)
сказать I (скажу,скажешь) *p*	söylemek (söylerim, söylersin)

ALIŞTIRMALAR

1. **сделать**(yapmak) ve **выучить** (ezberlemek) tamamlanmışlık bildiren fiilerinin Geçmiş ve Gelecek Zamanda çekimlerini yapınız. Emir Kiplerini oluşturunuz.

2. **Tamamlanmışlık ve Tamamlanmamışlık bildiren** fiillerin, sağda verilenleri kullanarak, Geçmiş Zaman hallerini noktalı yerlere yerleştiriniz.

   a) Этот дом .... целый месяц. Строить,построить.
   Bu ev bir ay boyunca .... . **İnşa etmek,inşa etmek.**

   b) Тот дом .... быстро.
   O ev çabuk .... .

   a) Вчера она долго ..... Читать,прочитать.
   Dün o uzun bir süre ..... . **Okumak,okumak.**

   b) Вы уже ... этот журнал?
   Siz bu dergiyi artık .... .

   a) Вы уже .... урок? Повторять,повторить.
   Siz bu dersi artık ... . **Tekrarlamak,tekrarlamak.**

   b) Он всегда ... правила.
   O her zaman kuralları .... .

DERS - 39

1. **Fiillerin Özellikleri (devam).** – Rusçada fiillerin çoğu çiftler halindedir: bir Tamamlanmamışlık bildiren ve ona karşılık düşen bir Tamamlanmışlık bildiren fiil; ikisinin leksik anlamı aynıdır. Genel olarak fiil çiftinin arasındaki yapısal farkı, fiilin önüne eklenen önek veya sonundaki sonek oluşturur, ancak bazen fiil kökleri tamamen farklı olabilmektedir.

Tamamlanmamış	Tamamlanmış	Fark
строить *stroit'* **inşa etmek**	**построить** *pastroit'* (bir şeyi) **inşa etmek**	Tamamlanmışlık bildiren fiillerde: **по-, на-, с-** önekleri var
писать *pisat'* **yazmak**	**написать** *napisat'* (bir şeyi) **yazmak**	
делать *delat'* **yapmak**	**сделать** *zdelat'* **(bir şeyi) yapmak**	
Изучать *izuçat'* **öğren-/incelemek**	**изучить** *izuçit'* **(bir şeyi) öğrenmek**	Tamamlanmışlık bildiren fiillerde farklı sonekler bulunmaktadır. **а-и** **я-и** **ыва-а**
повторять *paftaryat'* **tekrarlamak**	**повторить** *paftarit'* **(bir şeyi) tekrarlamak**	
рассказывать *rasskazıvat'* **anlatmak**	рассказать *rasskazat'* **(bir şeyi) anlatmak**	
Говорить *gavarit'* **konışmak**	**сказать** *skazat'* **(bir şeyi) söylemek**	Tamamen farklı köklü fiil çiftleri, çekim grupları da farklı olmaktadır.
брать *brat'* **almak**	**взять** *vzyat'* **(bir şeyi) almak**	

RUSÇADA FİİLLERİN ÖZELLİKLERİ ÖN EKLERİN FONKSİYONLARI [PREFİKSLER]

Prefiksler "Ne yapmak? **(что делать?)**" sorusuna yanıt veren geniş anlamlı genel fiillerin önüne eklenerek, fiilin belirttiği eylemin anlatımını daha da somutlaştırır, açıklar ve fiili ne yapıvermek? **(что сделать?)** sorusuna yanıt veren somut fiile dönüştürür.

Edebiyatta ve konuşma dilinde Prefiksler anlatmak istediğiniz düşünceyi netleştirir, prefiksli fiiller genellikle Rusça'da anlatılan olayın zihinde daha doğru canlandırılmasını sağlamaktadır, eylemin yönünü, bir süreliğine yapıldığını, bir kereye mahsus olduğunu veya bahsi geçen somut bir şeye bağlı olduğunu aktarır.

Prefikslere hakim olmak ve bildiğiniz fiillerin prefiksli çeşitlerini anlamanız, Rusça'yı ana dili Rusça olan kişiler gibi doğru anlamaya, doğru kullanmaya yardım edecektir.

Rusçada geniş yer tutan ' **görünüş** / aspect / вид ' özelliğinin açıkça anlaşılma ve kavranmasında öneklerin büyük rolü vardır.

Rusçada, öneklerin fiillere kattıkları farklı anlamları daha kolay kavrayabilmeniz için aşağıda verilenleri dikkatlice okuyunuz.

1. **в / во** (v / vo) prefiksi fiillerin önüne takılınca eylemin içeri yönlendiğini belirtir. **клеить** (yapıştırmak) – **вклеить** (bir şeyin içine yapıştırmak), **лететь** (uçmak) – **влететь** (uçarak içeri girmek), **идти** (yürümek) – **войти** (içeri girmek) , **монтировать** (monte etmek) – **вмонтировать** (içe monte etmek), **лить** (sıvı dökmek) – **влить** (içeri sıvı dökmek), **дышать** (solumak) – **вдышать** (içine veya birine soluk vermek) .

2. **вз (вс) / взо** (vz / vzo) prefiksi fiillerin önüne takılınca eylemin yükselerek, yukarıya veya üstüne yönelerek gerçekleştiğini belirtir. **лететь** (uçmak) – **взлететь** (bir anda yükselerek uçmak), **лезть** (tırmanmak) – **взлезть** (bir şeye tırmanıvermek), **идти** (yürümek) – **взойти** (üstüne çıkıvermek), **ехать** (araçla gitmek) – **взехать** (bir şeyin üstüne araçla çıkmak), **тащить** (taşımak) – **встащить** (üstüne taşıyıvermek).

   Aynı prefiks somut fiillerle de ilişkilenerek eylemin aniden gerçekleştiğini anlatır. **дорожать** (pahalanmak) – **вздорожать** (aniden fiyatı yükselmek), **крикнуть** (bağırmak) – **вскрикнуть** (aniden bağırıvermek), **хохотнуть** (kah-

kaha atmak) – **вс**хохотнуть (bir kahkaha atıvermek), **волноваться** (heyecanlanmak) – **взволноваться** (heyecanlanıvermek), **гудеть** (uğuldamak) – **взгудеть** (uğuldayıvermek).

3. **воз / возо** (voz / vozo) prefiksi fiillerin anlattığı eylemin a. yukarıya yönelerek gerçekleştiğini belirtir, **вести** – **воз**вести ; парить – **вос**парить; b. bir eylemin yeniden yapıldığını belirtir, **соединить** – **вос**соединить; **создать** – **вос**создать.

   c. bir eylemin veya olayın yükselişle baş göstermesini, yoğun bir şekilde, fazlasıyla gerçekleşmesini ve sonuca ulaştığını belirtir, **препятствовать** (mani olmak) – **вос**препятствовать (engel oluvermek), **сиять** (parlamak, genellikle) – **вос**сиять (gür bir şekilde parlayıvermek), **рыдать** (ağlamak) – **воз**рыдать (ağlayıvermek).

4. **вы** (vıy) prefiksi fiillerde aşağıdaki anlam değişikliği ve vurgusuna neden olur:
   a. hareketin dışarı doğru gerçekleştiğini belirtir, uzaklaşmayı, genelden farklanarak ayrılmayı vurgular; **вести** (sürmek) – **вы**вести (dışarı çıkarmak), **давить** (basmak) – **вы**давить (basarak içi dışarı çıkarmak), **лететь** (uçmak) – **вы**лететь (dışarı uçmak), **писать** (yazmak) – **вы**писать (yazıyla alıntı yapmak, yazılı olarak bir listeden çıkarmak).

   c. Bir eylemi özenli olarak tam yapmak, sınırlarına dek veya sınırını taşacak şekilde yapmak, **делать** (yapmak) – **вы**делать (işlemek), **лизать** (yalamak) – **вы**лизать (yalayarak silmek), **мокнуть** (ıslanmak) – **вы**мокнуть (büsbütün ıslanmak), **печь** (pişirmek) – **вы**печь (bir şeyi pişirivermek).

   d. Bir eylemi sonuç elde ederek yapmayı belirtir, **следить** (izlemek) – **вы**следить (izini takip ederek bulmak); **играть** (oynamak) – **вы**играть (oyunda kazanmak); **страдать** (acı çekmek) – **вы**страдать (acılar pahasına elde etmek).

5. **де-** (de) ve **дис-** (dis) prefiksi fiillerde aynı anlam değişikliği ve vurgusuna neden olur, ikisi de türetildikleri fiillerin anlattığı eylemlerin tersi eylemi ifade eden fiil ortaya koyar:

   мобилизовать (seferber etmek) – **де**мобилизовать (terhis etmek), **организовать** (organize etmek) – **дез**организовать (düzenini bozmak), **ориентировать** (yönlendirmek) – **дез**ориентировать (yanlış yönlendirmek), **маскировать** (maskelemek) – **де**маскировать (maskesini kaldırmak), **зашифровать** (şifrelemek) – **де**шифровать (şifresini çözmek),

гармонировать (uyumlu yapmak) – **дис**гармонировать (armonisini bozmak), **квалифицировать** (vasıflandırmak) – **дис**квалифицировать (vasfını elinden almak, diskalifiye etmek).

6. **До-** (do) prefiksi fiillerde aşağıdaki anlam değişikliği ve vurgusuna neden olur:

a. Bir eylemi genel olarak ifade eden fiili, fiile **до** (do) prefiksi ilave edilerek o eylemi sonuna kadar veya değilse gerekli bir sınıra kadar gerçekleştirmesini ifade eder, bir noktaya, bir mıntıkaya kadar ulaştığını ifade eder:

белить (beyaza boyamak) – **до**белить (bir sınıra kadar beyaza boyamak), **варить** (suda pişirmek) – **до**варить (gerektiği kadar suda pişirmek), **везти** (araçla taşımak) – **до**везти (araçla bir yere taşımak), **лететь** (uçmak) – **до**лететь (bir yere kadar uçmak), **прыгнуть** (atlamak) – **до**прыгнуть (atlayarak ulaşmak), **читать** (okumak) – **до**читать (gerektiği yere kadar okumak).

b. Yarım kalmış bir işi tamamlamak anlamını kazandırabilir: **платить** (ödeme yapmak) – **до**платить (eksiği ödemek), **лить** (sıvı dökmek) – **до**лить (eksik olanı dökmek), **получить** (almak) – **до**получить (yetmeyen, eksik kalan kısmı almak), **оборудовать** (donatmak) – **до**оборудовать (donatmayı tamamlamak).

c. Bir eylemi zarar yapacak kadar gereğinden fazla yaparak olumsuz bir sonuç ortaya çıkarmak, özellikle argo konuşmada edebi dilde olduğundan daha sık ve çok yoğunluklu kullanılmaktadır: **Лечить** (tedavi etmek) – **до**лечить (tedavi ederken daha olumsuz sonuç elde etmek), **ездить** (araçla gitmek) – **до**ездить (araçla çok giderek yormak), **воспитать** (terbiye vermek) – **до**воспитать (abartılı terbiye verme yoluyla bezdirmek, tersi bir sonuç elde etmek).

7. **За-** (za) prefiksi fiillerde aşağıdaki anlam değişikliği ve vurgusuna neden olur:

a. Hareket belirten fiillerde öznenin yer değiştirmesi, bir şeyin arkasında veya bazen de uzakta yer almasını belirtir, veya bir yere yerleşmesini ifade eder: бросить (atmak) – **за**бросить (atarak bir yere yerleştirmek), **катить** (yuvarlamak)- **за**катить (bir yere veya arkasına yuvarlamak), **ехать** (araçla gitmek) – **за**ехать (araçla bir yere girmek), **кинуть** (atmak) – **за**кинуть (atarak bir yere yerleştirmek), **двинуть** (hareket ettirmek) – **за**двинуть (içeri veya arkaya sürmek), **толкать** (itmek) – **за**толкать (iterek bir yere sokmak).

b. **За-** (za) prefiksli bir fiil bazen esas eyleme paralel olarak yapılan eylemi belirtir, yan, burada **за** (za) prefiksi paralelliği vurgular:

бежать (koşmak) – **за**бежать (aceleyle uğramak), **вести** (sürdürmek) – **за**вести (bir şey yaparken bir yere götürmek), **идти** (yürümek) – **за**йти (giderken uğrayıvermek), **нести** (taşımak) – **за**нести (başka bir şey yaparken bir şeyi bir yere vermek).

c. Bir şeyle kaplamak, örtmek, örtünmek: **цвести** (çiçek açmak) – **за**цвести (çiçekler açarak kaplanmak), **мазать** (sürmek) – **за**мазать (üzerine sürmek), **сеять** (ekim yapmak) – **за**сеять (boş yeri ekim altına almak), **строить** (inşa etmek) – **за**строить (boş araziyi inşaatla kaplamak), **асфальтировать** (asfaltlamak) – **за**асфальтировать (bir yerin üzerini asfaltlamak), **штукатурить** (sıvamak) – **за**штукатурить (belli bir şeyin üstüne sıva yapmak).

d. Bir eylemi istenmeyen (yararsız, yorgun, bitkinlik) hale getirecek kadar fazla yapmak: **гонять** (kovalamak) – **за**гонять (kovalayarak yormak), **водить** (gezdirmek) – **за**водить (gezdirerek bezdirmek), **дёргать** (çekiştirmek) – **за**дёргать (çekiştirerek bezdirmek),

кормить (beslemek) – **за**кормить (zarar edecek kadar fazla beslemek).

e. Bir eylemi gerçekleştirerek bir şeyi elde etmek: **воевать** (savaşmak) – **за**воевать (savaşarak elde etmek), **работать** (çalışmak) – **за**работать (çalışarak elde etmek), **служить** (hizmet etmek) – **за**служить (layık olmak).

Bir eylemi başka bir eylemin hemen ardından yapmak: **за**пить, **за**есть, **за**нюхать.

f. Bir eylemi sonucuna dek yapmak, tam yapmak gibi bir anlamı ifade eder: **минировать** (mayın döşemek) – **за**минировать (bir yeri mayınla döşemek), **регистрировать** (kayıt yapmak) – **за**регистрировать (bir şeyin kaydını yapmak), **шифровать** (şifrelemek) – **за**шифровать (bir şeyi büsbütün şifrelemek), **консервировать** (konserve yapmak) – **за**консервировать (bir şeyi konserve yapmak).

8. **из-/изо-** (iz / izo) veya **ис** (is) prefiksli fiiller -

a. uzaklaştırmak, kenar etmek, ayırmak, dışlamak eylemlerini ifade etmek için fiile eklenir: **гнать** (kovmak) – **из**гнать (kovarak dışarı atmak), **лить** (dök-

mek) – **излить** (dışarı dökmek), **сечь** (kesmek) – **иссечь** (keserek ayırmak), **течь** (akmak) – **истечь** (akıp bitmek).

b. Bir eylemi ifade eden fiile eklenerek eylemin yoğunluğunu vurgulamak: **зябнуть** (donmak (canlıyla ilgili) – **иззябнуть** (büsbütün donmak), **сохнуть** (kurumak(canlıyla ilgili) – **иссохнуть** (kuruyuvermek), **сушить** (kurutmak) – **иссушить** (büsbütün kurutmak).

c. **Nesne sınırları dahilinde veya öznenin eylemi gerçekleştirme sınırları içinde eylemi yayarak gerçekleştiğini ifade eder: трескаться** (çatlamak)- **истрескаться** (farklı yerlerden çatlamak), **бегать** (koşmak, kaçmak) – **избегать** (kaçınmak), **ранить** (yaralamak) – **изранить** (bir çok yerinden yaralamak), **резать** (kesmek) – **изрезать** (dilimlemek), **рисовать** (resim çizmek)- **изрисовать** (her yerini resimle kaplamak), **кусать** (ısırmak) – **искусать** (ısırık-ısırık yapmak).

d. Bir şeyi tüketerek, bitirerek, tamamen harcayarak veya yok ederek eylemi gerçekleştirmek: **писать** (yazmak) – **исписать** (büsbütün yazmaya harcamak), **вязать** (örmek) – **извязать** (örgüye harcamak), **мазать** (sürmek) – **измазать** (sürerek bitirmek), **прясть** (dokumak) – **испрясть** (tamamını dokumaya kullanmak), **солить** (tuzlamak) – **иссолить** (büsbütün tuzlamak), **стирать** (temizlemek) – **исстирать** (tamamını temizlemek), **стрелять** (ateş açmak, ok atmak) - **исстрелять** (ateş ederek bitirmek), **гореть** (yanmak) – **изгореть** (yanarak bitmek), **расходовать** (harcamak) – **израсходовать** (bir şeye harcamak), **тратить** (sarf etmek) – **истратить** (büsbütün sarf etmek).

9. **на-** (na) prefiksli fiiller –

a. **Eylemi bir şeyin üzerine veya üstüne doğru yapıldığını belirler: катить** (yuvarlamak) – **накатить** (üstüne yuvarlamak), **брести** (yavaş-yavaş yürümek, sürünmek) – **набрести** (yürürken üstüne çıkmak veya bulmak), **ехать** (araçla gitmek) – **наехать** (araçla üstüne çıkmak), **клеить** (yapıştırmak) – **наклеить** (üstüne yapıştırmak), **крутить** (burmak) – **накрутить** (kısmen veya bir şeyin üst kısmın burmak, sarmalamak), **лететь** (uçmak) – **налететь** (üstüne uçmak).

b. **Bir eylemi yaparak bir birikim yapmayı ifade eder: таскать** (taşımak)- **натаскать** (bir miktar taşımak), **варить** (suda pişirmek) – **наварить** (bir miktar pişirmek), **дергать** (çekmek)- **надергать** (bir miktar çekmek), **ехать**

(araçla gitmek veya gelmek) - **на**ехать (наехало много народу – çok insan geldi, **ловить** (balık veya başka bir şey tutmak) – **на**ловить (bir miktar tutmak), **стрелять** (ateş etmek) – **на**стрелять (bir şeyden bir miktar avda vurmak),

c. Bir şeyi azıcık yapmak: **играть** (oynamak) – **на**играть (azacık oynamak), **петь** (şarkı söylemek) – **на**петь (bir kısmını söylemek)

d. **Bazen de eylemi bir sonuca dek gerçekleştirmeyi ifade eder: греть** (ısıtmak) – **на**греть (gerektiği kadar ısıtmak), **мочить** (ıslatmak) – **на**мочить (bir miktar ıslatmak), **поить** (su vermek) – **на**поить (gerektiği kadar içirmek).

10. **над-/надо-** (nad / nado) prefiksli fiiller –

a. **Bir nesnenin ölçülerinin ilave olarak büyütülmesi, bir eylemle nesneye, bazen üst kısmına bir şey ilave etmeyi ifade eder: строить** (inşa etmek) - **над**строить (üstüne inşa etmek) (надстроить дом – evin üstüne inşaat yaparak kat çıkarmak), **клеить** (yapıştırmak) – **над**клеить (üstüne yapıştırmak), **вязать** (örmek) – **над**вязать (üst kısmına örgü ilave etmek), **сыпать** (dökmek (taneli veya toz bir şeyi) – **над**сыпать (dökerek üstüne ilave etmek), **шить** (dikiş yapmak) – **над**шить (üstüne dikmek).

b. **Eylemi üzerinde gerçekleştirilen nesne bir az yayarak yapmak: пилить** (testere ile kesmek) – **над**пилить (üstünden bir az kesmek), **грызть** (kemirmek) – **над**грызть (üstten bir az kemirmek), **колоть** (parçalamak veya delmek) – **над**колоть (üst tarafını delmek), **пороть** (dikiş sökmek veya pataklamak) – **над**пороть (üstten bir az sökmek), **резать** (kesmek) – **над**резать (ucunu bir az kesmek), **рубить** (kesmek, doğramak) – **над**рубить (uç kısmını kesmek).

11. **недо-**.(nedo) prefiksli fiiller – yapılan eylemi sonuna kadar yapmadan bırakma, işi yarım yapmayı ifade eder:

выполнить (yerine getirmek) – **недо**выполнить (kısmen yapmak), **брать** (almak) – **недо**брать (yetersiz toplamak), **грузить** (yüklemek) – **недо**грузить (eksik yüklemek), **дать** (vermek) – **недо**дать (eksik vermek), **делать** (yapmak) – **недо**делать (işi yarım bırakmak), **держать** (tutmak) – **недо**держать (sonuna kadar tutamamak), **есть** (yemek) – **недо**есть (az yemek), **жарить** (kızartmak) – **недо**жарить (yetersiz kızartmak), **кормить** (beslemek) – **недо**кормить (eksik beslemek), **оценить** (değerlendirmek) – **недо**оценить (eksik değer vermek).

12. **низ-/низо** -.(niz / nizo) prefiksli fiiller – eylemin aşağı, alta doğru yöneldiğini ifade eder: **вести** (sürdürmek, götürmek) – **низвести** (aşağı veya altına getirmek), **идти** (hareket etmek) – **низойти** (inmek), **ринуться** (atılmak) – **низринуться** (aşağıya doğru atılmak), **спасть** (düşmek) – **ниспасть** (birinin ayaklarına düşmek ve bir şeyin önüne aşağı yatarak).

13. **о** - (o) prefiksli fiiller –

   a. **Eylemi nesnenin çevresi boyunca veya her yönde yaparak gerçekleştirmeyi ifade eder: бежать** (koşmak) – **о**бежать (çevresinde koşuvermek), **кутать** (örtmek) – **о**кутать (sarmak), **брызгать** (damla saçmak) – **о**брызгать (her yere, bir şeyin çevresinde damla saçmak), **клеить** (yapıştırmak) – **о**клеить (çevresi boyunca yapıştırmak), **копать** (kazmak) – **о**копать (çevresini kazmak), **леденеть** (buz tutmak) – **о**леденеть (her yerini buz tutmak), **пилить** (bıçkılamak) – **о**пилить (çevresini kesmek), **плавить** (eritmek) – **о**плавить (yanlarını eritmek), **пухнуть** (şişmek) – **о**пухнуть (bazı yerleri şişmek), **слушать** (dinlemek) – **о**слушать (dikkatsizce dinleyerek kaçırmak).

   b. **Eylemi bir nesneyi pas geçerek yapmak: бежать** (koşmak) – **о**бежать (yanından koşarak geçmek), **плыть** (yüzmek) – **о**плыть (yanından yüzerek geçmek), **ползти** (sürünmek) – **о**ползти (yanından sürünerek geçmek).

   c. **Bir eylemi tamamen yapmak, sonucuna varıncaya dek yapmak: беспокоить** (rahatsız etmek) – **о**беспокоить (rahatsız edivermek), **чистить** (temizlemek) – **о**чистить (büsbütün temizlemek), **зябнуть** (donmak) – **о**зябнуть (tamamen donmak), **крепнуть** (pekişmek) – **о**крепнуть (tam pekişmek), **порочить** (kötülemek) – **о**порочить (rezil etmek), **публиковать** (basmak (matbaada) – **о**публиковать (yayınlamak), **сиротеть** (öksüzleşmek) – **о**сиротеть (büsbütün öksüzleşmek), **слабеть** (zayıflamak) – **о**слабеть (tamamen zayıflamak), **характеризовать** (tanımlamak) – **о**характеризовать (bir özelliğe has olarak görmek), **штрафовать** (ceza kesmek) – **о**штрафовать (hepsini veya belli miktarda ceza kesmek).

14. **об-/обо-** -.(ob / obo) prefiksli fiiller –

   a. **Belirtilen eylemi bir şeyin çevresinde veya tüm istikametlerde gerçekleştirmek: ехать** (araçla gitmek) – об**ъ**ехать (araçla çevresini dolaşmak), **жарить** (kızartmak) – об**ж**арить (büsbütün kızartmak), **расти** (büyü-

mek(canlılar için) – обрасти (artarak her tarafı kaplaması (sakal, çimler vs), **лепить** (kilden vs-den form yapmak) – облепить (çevresini formlarla yapıştırarak süslemek), **мерзнуть** (donmak) – обмерзнуть (büsbütün donmak), **драть** (kaşımak) –

ободрать (her yerini kopartmak), **идти** (hareket etmek)- обойти (yanından geçmek), **садить** (fidan vs dikmek)- обсадить (çevresine bitkiler dikmek), **сыпать** (kum veya toz gibi bir şeyi dökmek) – обсыпать (çevresine veya üstüne kum veya toz gibi bir şey dökmek).

b. **Hareketin yönünü bir şeyin yanından geçirmek: идти** (hareket etmek)- обойти (yanından geçmek), **ехать** (araçla gitmek) – объехать (araçla yanından geçmek), **скакать** (atlamak) – обскакать (atla yanından geçmek).

c. **Bir eylemi gerçekleştirirken başka aynı eylemi gerçekleştiren başka birine üstün gelmek: играть** (oynamak) – обыграть (biriyle oyunda kazanmak), **стрелять** (ateş açmak) – обстрелять (karşıdakine ateşte üstün gelmek).

d. **Bir eylemi gerçekleştirirken birine zarar vermeyi ifade eder: считать** (saymak) - обсчитать (sayarken birini aldatmak), **делить** (bölmek) – обделить (bölerken birini hakettiği paydan yoksun bırakmak), **мерить** (ölçmek) – обмерить (ölçerken birini aldatmak), **есть** (yemek) – объесть (yerken başkasının da payını yemek), мудрить (akıl yürütmeyi abartmak) – обмудрить (birini kurnazca aldatmak).

e. **Bir olay gerçekleşirken veya bir eylem icra edilirken son haddine dek gelinmeyi ifade eder: менять** (değiştirmek) – обменять (bir şeyi başka bir şeyle değiştirmek), **венчать** (ödüllendirmek) – обвенчать (başa çıkarmak), **ветшать** (eskimek) – обветшать (köhne olmak), **мелеть** (su düzeyinin düşmesi) – обмелеть (göl, nehir veya başka bir su havzasının tamamen veya ciddi derecede kuruması), **нищать** (yoksullaşmak) – обнищать (had safhada fakirleşmek), **учить** (öğretmek) – обучить (bir şeyi tamamen öğretmek).

об-/обо- -.(ob / obo) prefiksli fiiller çoğu zaman **о -** (o) prefiksli fiiller ile aynı anlamı ifade eder. обклеить – оклеить (çevresi boyunca bir şey yapıştırmak), обледенеть – оледенеть (büsbütün buz tutmak), обстрогать – острогать (her yanını yontmak), обговорить – оговорить (konuyu etraflıca görüşmek), обдернуть –одернуть (her tarafını çekmek), обдарить –

одарить (bolca bahş etmek), обжечь – ожечь (kenarlarını, uçlarını veya çevresini yakmak).

15. от-/омо- (от -/ ото) prefiksli fiiller:

a. **Bir şeyden uzaklaşma eylemini ifade eder: лететь** (uçmak) - отлететь (uçarak belli bir mesafeye uzaklaşmak), **ломать** (kırmak)- отломать (bir parça kırarak koparmak), **бежать** (koşmak) – отбежать (bir kenara koşmak), **грызть** (kemirmek) – отгрызть (bir kısmını kemirerek ayırmak, yok etmek), **катить** (yuvarlamak) – откатить (yuvarlayarak uzaklaşmak), **ковырять** (kurcalamak) – отковырять (kurcalayarak çıkarmak), **идти** (hareket etmek)- отойти (yürüyerek bir mesafeye uzaklaşmak), **пилить** (bıçkılamak) – отпилить (testereyle kesip almak), **пить** (içmek) – отпить (bir kısmını içmek).

b. **Gerçekleştirilen eylem sayesinde bir yönde harekette bulunmak: везти** (taşımak) – отвезти (götürmek (araçla), **вести** (sürdürmek, sürmek) – отвести (götürmek), **кочевать** (göç etmek) – откочевать (göç ederek bir yerden belli bir başka yere taşınmak), **нести** (elinde taşımak) – отнести (birine veya bir yere götürmek), **тащить** (çekerek taşımak) – оттащить (bir yerden başka yere çekerek taşımak).

c. **Yoğun bir şekilde, tamamen, kesin olarak bir eylemi gerçekleştirmek: гладить** (ütülemek) - отгладить (büsbütün ütülemek), **делать** (yapmak) – отделать (bitirmek), **мобилизовать** (seferber etmek) – отмобилизовать (tamamen seferber etmek), **работать** (çalışmak) – отработать (çalışarak bitirmek), **репетировать** (meşk etmek, tiyatro çalışması yapmak)- отрепетировать (meşk ederek bitirmek).

d. **Eylemi istenmeyen duruma dek gerçekleştirmek (zarar, yorgunluk): лежать** (yatmak) - отлежать (fazla yatarak vücudun herhangi yerine zarar vermek), **давить** (basmak) – отдавить (basarak kötü yapmak), **плясать** (dans etmek) - отплясать (dans ederek bacakları yormak), **сидеть** (oturmak)- отсидеть (gerekli bir süreyi oturarak kaybetmek), **стоять** (ayakta durmak) – отстоять (durarak kaçırmak), топтать (taftamak) – оттоптать (taftayarak zarar vermek, yararsız hale getirmek), **ходить** (yürümek) - отходить (yürüyerek uzaklaşmak).

e. **Esas fiilde belirtilen anlamdan vazgeçmeyi veya vazgeçirmeyi ifade eder: думать** (düşünmek) - отдумать (düşünerek önceki karardan vazgeçmek),

говорить (konuşmak) – отговорить (konuşarak vazgeçirmek), **советовать** (tavsiye etmek) – отсоветовать (bir şeyin tersini tavsiye etmek), **учить** (öğretmek) – отучить (daha önce öğretileni, alışılanı terk ettirmek).

Not: **от-/ото** (ot / oto) prefiksli bazı fiiller iptal, feshetme ila beraber ayırma, ayrılma anlamını aynı anda ifade edebilir: **колоть** (batırmak) - отколоть (batırılmış bir şeyi koparmak), **клеить** (yapıştırmak) – отклеить (yapıştırılmış bir şeyi koparmak), **крепить** (bir yere bağlamak) – открепить (bir yere bağlanmış bir şeyi çözmek veya koparmak), **паять** (kaynak yapmak) – отпаять (kaynakla ayırmak).

g. **Bir eylemin bir şeye karşılık yapıldığını ifade eder: платить** (ödeme yapmak) – отплатить (somut bir şeye karşılık ödeme yapmak), **работать** (çalışmak) – отработать (bir şeyin karşılığını çalışmak), **благодарить** (teşekkür etmek)- отблагодарить (somut olarak birilerine veya bir şeyden dolayı karşılık olarak teşekkürde bulunmak), **мстить** (intikam almak) – отомстить (karşılığında intikam almak), **парировать** (geri çevirmek) – отпарировать (bir şeyi geri çevirmek), **реагировать** (tepki vermek) – отреагировать (bir şeye ters tepki vermek)

h. **Belli bir sürelik devam eden bir eylemin tamamlanmasını ifade eder: греметь** (gürültü yapmak) - отгреметь (bir süre süren gürültünün bitmesi), **болеть** (hasta olmak)- отболеть (bir şeyin bir süre hastalığını çekmek), **бушевать** (fırtına gibi esmek) – отбушевать (bir süre gürlemek), **звучать** (sesi çıkmak) – отзвучать (bir sürelik seslenmesi), **любить** (sevmek) – отлюбить (duyulan sevgiyi bitirmek), **петь** (şarkı söylemek) – отпеть (söyleyip bitirmek), **сверкать** (parlamak) – отсверкать (parlayışın sona ermesi), **страдать** (acı duymak)- отстрадать (bir süre bir şeyin acısını çekmek) , **цвести** (çiçeklenmek)- отцвести (çiçeklenmenin sona ermesi), **шуметь** (gürültü yapmak)– отшуметь (bir süre gürültü yaparak bitmesi).

i. Bir eylemin istenilen amaca ulaştırılarak bitirilmesini ifade etmektedir: **регулировать** - отрегулировать, **ремонтировать** - отремонтировать, **искать** - отыскать.

16. пере - (pere) prefiksli fiiller:

a. **Eylemin bir yerden başka bir yere veya mekana yöneldiğini ifade eder:** нести (taşımak(elle)- перенести (bir yerden başka yere taşımak), везти

(araçla) taşımak)- перевезти (bir yerden başka bir yere taşımak), идти (yürümek) – перейти (bir yerden başka yere geçmek), катить (yuvarlamak) – перекатить (bir yerden başka yere yuvarlamak), кочевать (göç etmek) – перекочевать (bir yerden başka yere göç etmek), лететь (uçmak)– перелететь (bir yerden başka yere uçmak), пилить (kesmek)– перепилить (boydan boya veya enine keresteyle kesmek), плыть (yüzmek) – переплыть (bir mesafeyi veya karşıdan karşıya yüzmek), рвать (yırtmak) – перервать (birden bir yere dek kesmek), рубить (baltayla doğramak) – перерубить (bir bölümünü doğramak).

b. **Bir şeyi bir daha yapmayı, yeniden yapmayı ifade eder:** делать (yapmak)- переделать (yeniden başka türlü yapmak), группировать (gruplandırmak) – перегруппировать (yeniden gruplandırmak), кроить (dikiş yapmak) – перекроить (dikişleri açarak yeniden başka türlü yapmak), планировать (planlamak)- перепланировать (yeniden planlamak), сеять (ekin ekmek) – пересеять (bir daha ekin ekmek), учить (öğretmek) – переучить (öğretileni değiştirmek), формировать (düzenlemek) – переформировать (başka türlü düzenlemek).

c. **Eylemin defalarca ve sırayla yapılmasını, eylemin tüm nesnelere veya bir çok nesneye yayılmasını, eylemin tüm özneler veya bir çok özneler tarafından yapılmasını ifade eder:** глотать (yutmak) – переглотать (sırasıyla veya hepsini birden yutmak), пробовать (denemek) - перепробовать (sırasıyla (veya hepsini) denemek), гаснуть (sönmek) - перегаснуть (sırasıyla (veya hepsi için) sönmek), бывать (olmak) – перебывать (bir çok yerlerde (veya hepsinde) olmak), будить (uyandırmak) – перебудить (herkesi veya sırasıyla bir çoğunu uyandırmak), видать (görmüş olmak) – перевидать (çok şeyi veya hepsini görmüş olmak), здороваться (selamlaşmak) –

перездороваться (bir daha veya bir çoklarıyla selamlaşmak), лечить (tedavi etmek) – перелечить (bir çoklarını tedavi etmek), пáдать (düşmek) – перепáдать (sırasıyla düşmek).

d. **İstenmeyen bir fazla süreyle veya yoğunlukla eylemin gerçekleştirilmesi:** греть (ısıtmak) – перегреть (fazla ısıtmak), жарить (yağda kızartmak)- пережарить (kızartırken bozmak), заниматься (meşgul olmak)- перезаниматься (gereğinden fazla zararına meşgul olmak), кормить (beslemek)- перекормить (zarar edecek kadar fazla beslemek), платить (ödemek) – переплатить (hereğinden fazla ödemek), работать (çalışmak) –

переработать (fazla çalışmış olmak), тренировать (antrenman yaptırmak) – перетренировать (gereğinden fazla antrenman yaptırmak), хвалить (övmek) – перехвалить (aşırı övmek), напрячь (germek) – перенапрячь (gereğinden fazla germek), населить (iskan etmek) – перенаселить (nüfus yoğunluğu oluşturmak), насытить (doyurmak) – перенасытить (gereğinden fazla doyurmak), охладить (soğutmak) - переохладить (fazla soğutmak), утомить (yormak) – переутомить (fazla yormak).

e. **Bir eylemi yoğun olarak yapmak:** пугать (korkutmak) – перепугать (çok veya herkesi korkutmak), мерзнуть (donmak) – перемерзнуть (çok donmak), волновать (heyecanlandırmak) – переволновать (çok heyecanlandırmak), зябнуть (üşümek) – перезябнуть (çok üşümek), мокнуть (ıslanmak) – перемокнуть (büsbütün ıslanmak), тревожить (rahatsız etmek) – перетревожить (çok rahatsız etmek), трусить (korkmak) – перетрусить (çok korkmak).

f. **Bir eylemi gerçekleştirirken aynı şeyi yapan bir diğerini geçmek:** играть (oynamak) - переиграть (oyunda üstün gelmek), спорить (tartışmak) – переспорить (tartışmada yenmek), кричать (bağırmak) – перекричать (bağrışmada üstün gelmek), плясать (dans etmek) – переплясать (dansta üstün gelmek), расти (büyümek)- перерасти (diğerlerini boy artışında geçmek), хитрить (kurnazlık yapmak) – перехитрить (aldatmak).

g. **Bir eylemi yoğun bir şekilde yaptıktan sonra bitirmek, sona gelmek:** бродить (mayalanmak)- перебродить (mayalanıp bitmek), бояться (korkmak)- перебояться (korkuyu terk etmek), болеть (hasta olmak) – переболеть (hastalığın sona gelmesi), кипеть (kaynamak) – перекипеть (kaynayıp bitmek), хотеть (istemek) – перехотеть (isteğin sona ermesi)

17. **по-** (по) prefiksli fiiller:

a. **Bir eylemi düşük yoğunlukta yapmayı veya aşamalı olarak yapılmasını ifade eder:** отстать (geri kalmak) – поотстать (bir az geri kalmak), привыкнуть (alışmak) – попривыкнуть (bir az alışmak), износиться (eskimek) – поизноситься (bir az eskimek), крошить (ufalamak) – покрошить (bir az ufalamak), маслить (yağlamak) – помаслить (bir az yağlamak), остеречься (sakınmak) – поостеречься (bir az sakınmak), обсохнуть (çok kurumak) – пообсохнуть (bir az kurumak), осмотреться (bakınmak) –

поосмотреться (bir az bakınmak), портить (bozmak) – попортить (kısmen bozmak), придержать (yanında tutmak) – попридержать (yanında bir az tutmak)

b. **Bir sürü nesneye veya tamamına yayılan eylemin birkaç kere gerçekleştiğini veya sırayla gerçekleştiğini, birkaç veya tüm öznelerce yapıldığını ifade eder:** вывезти (dışarı taşımak) – повывезти (bir kısmını dışarı taşımak), мерзнуть (donmak) – померзнуть (kısmen dönmek), бить (dövmek) – побить (kısmen dövmek), вскакивать (atlamak) – повскакивать (tekrar-tekrar zıplamak), глотать (yutmak) – поглотать (bir kaçını yutmak), гноить (çürümek) – погноить (kısmen çürümek), лопаться (patlamak) – полопаться (birkaç şeyin patlaması), сажать (dikmek) – посажать (bir kaçını dikmek), таять (erimek) – потаять (bazılarının veya bir kısmının erimesi).

c. **Bir eylemi başlatmayı ifade eder, kısmen yapıldığını belirtir, bazen de eylemin yönünü nesneye kesin olarak bağlar:** бежать (koşmak) - побежать (koşuvermek), дуть (esmek) – подуть (esivermek), валить (yıkmak) – повалить (yıkıvermek), вести (yürütmek, sürdürmek) – повести (sürüvermek), веять (hafif esinti yapmak) – повеять (hafif esinti yapıvermek), гнаться (kovalamak) – погнаться (peşine düşmek), нести (taşımak) – понести (taşımaya başlamak), плестись (peşinden sürüklenmek) – поплестись (peşinden sürüklenmiş olmak), плыть (yüzmek) – поплыть (yüzüvermek), сыпаться (dökülmek) – посыпаться (kısmen dökülmek), тащить (sürüklemek) – потащить (sürükleyivermek), чувствовать (duymak) – почувствовать (duyuvermek).

18. **под-/подо-** (pod- / podo) prefiksli fiiller:

a. **Eylemin aşağıya, bir şeyin altına yöneldiğini ifade eder**: лезть (girmek) – подлезть (altına girmek), плыть (yüzmek) - подплыть (yüzerek altına gelmek), ставить (koymak) – подставить (altında bırakmak), течь (akmak) – подтечь (akıntı vermek), нырнуть (suya dalmak) – поднырнуть (alt tarafına dalmak), сунуть (sokmak) – подсунуть (sokuşturmak).

b. **Bir eylemin aşağıdan yukarıya doğru yapıldığını ifade eder:** лететь (uçmak) – подлететь (alttan uçarak yaklaşmak), бросить (atmak) – подбросить (alttan üstüne atmak), дернуть (çekmek) – поддернуть (alttan çekmek),

кинуть (atmak) – подкинуть (alttan üstüne atmak), прыгнуть (atlamak) – подпрыгнуть (yerinde zıplayıvermek).

c. **Bir şeye yaklaşmayı, bir şeyle birleşmeyi ifade eder:** идти (yürümek) – подойти (yaklaşmak), строить (inşa etmek) – подстроить (bitişik olarak yanında inşa etmek), вести (sürdürmek, götürmek) – подвести (yanına getirmek, bir konuya bağlamak), волочь (sürüklemek) – подволочь (sürükleyerek yanına getirmek), катить (yuvarlamak) – подкатить (yanına yuvarlamak), скакать (at koşturmak) – подскакать (at üzerinde yanına gelmek), тащить (elle taşımak) – подтащить (yanına taşımak).

d. **Bir eylemi düşük yoğunlukta yapmayı ifade eder:** бодрить (heveslendirmek, manevi destek vermek) – подбодрить (bir az moral vermek), забыть (unutmak) – подзабыть (bir az unutmak), закусить (atıştırmak) – подзакусить (bir az atıştırmak), пухнуть (şişmek) – подпухнуть (bir az şişkinlik yapmak), ранить (yaralamak) – подранить (hafif yaralamak), сократить (kısmak, kısıntıya gitmek) – подсократить (bir az kısmak).

e. **Bir eylemin gizlice, saklıca yapıldığını ifade eder:** сказать (söylemek) – подсказать (gizlice söylemek), говорить (konuşmak) – подговорить (bir az konuşmak), смотреть (bakmak) – подсмотреть (gizlice bakmak), слушать (dinlemek) – подслушать (gizlice dinlemek).

19. пре- (pre - / pre) prefiksli fiiller:

Eylemin yoğun, dolgun bir şekilde gerçekleştiğini ifade eder: исполнить (icra etmek) – преисполнить (bir niyetle vay duyguyla dolu olmak), увеличить (artırmak) – преувеличить (abartmak), уменьшить (küçültmek) – преуменьшить (küçük göstermek), грешить (günah işlemek) – прегрешить (günaha düşmek).

20. пред-/предо- (pred - / predo) prefiksli fiiller:

a. **Bir eylemi tedbirli olarak zamanından önce gerçekleştirmeyi ifade eder:** возвестить (haber vermek) – предвозвестить (önceden haber vermek), стеречь (korumak) – предостеречь (önceden uyarmak), отвратить (tiksindirmek) – предотвратить (önlemek), хранить (saklamak) – предохранить (sigortalamak (sigorta işlemi anlamında değil), решить (karar vermek) – предрешить (önceden karar vermek), уведомить (bildirmek) – предуведомить (önceden bildirmek), угадать (tahmin etmek) – предугадать

(önceden tahmin etmek), усмотреть (bir anlamda görmek) – предусмотреть (öngörmek), чувствовать (hissetmek) – предчувствовать (önceden duymak), видеть (görmek) – предвидеть (önceden bilmek), назначить (atamak) – предназначить (amaca bağlamak), начертать (çizmek) – предначертать (önceden yol veya kader yazmak), определить (tespit etmek) – предопределить (önceden tanımlamak).

21. **при**-.(pri) prefiksli fiiller:

a. **Bir eylemi gerçekleştirerek bir yere varmayı, bir şeyi bir noktaya taşımayı, bir şeyle birleşmeyi ifade eder:** идти (yürümek) – прийти (gelmek), плести (örmek) – приплести (örerek birleştirmek), везти (araçla taşımak) – привезти (araçla getirmek), клеить (yapıştırmak) – приклеить (bir yere yapıştırmak), кочевать (göç etmek) – прикочевать (göç ederek gelmek), лететь (uçmak) – прилететь (uçarak gelmek), липнуть (yapışmak) – прилипнуть (bir şeye yapışıvermek), нести (elle taşımak) – принести (getirmek), паять (kaynak yapmak) – припаять (bir şeye kaynak yaparak yapıştırmak), сохнуть (kurumak) – присохнуть (bir az kurumak), строить (inşa etmek) – пристроить (bir yapıya bitişik olarak inşa etmek).

b. **Bir eylemin düşük yoğunlukta, yarım olarak yapıldığını ifade eder:** глушить (susturmak) – приглушить (sesini kısmak), встать (ayağa kalkmak)- привстать (bir azcık kalkmak), задуматься (düşünceye dalmak) – призадуматься (bir an düşünmek), открыть (açmak) – приоткрыть (bir azcık açmak), пухнуть (şişmek)- припухнуть (bir azcık şişmek), тормозить (frenlemek) – притормозить (hız kesmek).

c. **Bir eylemi ilave olarak yapmak, daha önce yapılmışa ek olarak bir az daha yapmak:** купить (satın almak) – прикупить (bir az daha satın almak), платить (ödemek) – приплатить (bir az daha ödemek), рисовать (resim çizmek) – пририсовать (resme ilave çizim yapmak), считать (saymak, hesaplamak) – присчитать (bir hesaba katmak).

d. **Bir eylemi başka bir eylemle beraber, aynı anda ve hemen ardından yapılmasını ifade eder:** стукнуть (vurmak) – пристукнуть (üstüne bir de vurmak), щелкнуть (tetiği çekmek) – прищелкнуть (bir de çekmek), свистнуть (ıslık çalmak) – присвистнуть (ıslık çalıvermek), хлопнуть (iki avuç arasında vurmak, iki şey arasında vurmak) – прихлопнуть (ilave olarak vurmak).

22. про-.-.(pro) prefiksli fiiller:

a. **Eylemi bir şeyin içinden geçirerek, derinlemesine yapmayı ifade eder:** идти (yürümek) – пройти (bir mekandan veya bir yeri geçmek), везти (araçla taşımak) – провезти (araçla bir yerden geçirmek), гореть (yanmak) – прогореть (boydan boya yanmak), давить (basmak) – продавить (içeri basmak), дымить (tütmek) – продымить (içten tütmek), ехать (araçla hareket etmek) – проехать (bir yeri araçla geçmek), лезть (girmek) – пролезть (bir yerden sürünerek veya güç sarf ederek geçmek), ломать (kırmak)- проломать (boydan boya kırmak), пилить (testere ila kesmek) – пропилить (boydan boya kesmek), резать (kesmek) - прорезать (boydan boya veya enine kesmek), сверлить (matkapla delmek) – просверлить (matkapla delip geçmek), спиртовать (ispirtolamak) – проспиртовать (büsbütün ispirtolamak).

b. **Bir şeyin yanından geçerek gerçekleştirilen eylemi ifade eder:** ехать (araçla hareket etmek) – проехать (araçla yanından geçmek), бежать (koşmak) – пробежать (yanından koşarak geçmek),

c. **Bir eylemi gerçekleştirerek yer değiştirmek, ilerlemek, belli bir mesafe kat etmek:** идти (yürümek) – пройти (yürüyerek bir mesafe veya bire kadar geçmek), плыть (yüzmek) – проплыть (bir mesafeyi yüzerek geçmek) нести (taşımak) – пронести (bir mesafe taşımak), плыть (yüzmek) – проплыть (bir mesafe yüzmek), ползти (sürünmek) – проползти (bir mesafe sürünmek), шагать (adımlamak) – прошагать (bir mesafe adımlamak).

d. **Bir eylemi yoğun bir şekilde özenle yapmayı ifade eder:** гладить (ütülemek, okşamak) – прогладить (güzelce ütülemek), варить (haşlamak) – проварить (suda iyice pişirmek), думать (düşünmek) – продумать (iyice düşünmek), жарить (yağda kızartmak) – прожарить (iyice yağda kızartmak), жевать (çiğnemek) – прожевать (iyice çiğnemek).

e. **Bir eylemi yaparken bir şeyi harcamayı, bitirmeyi, kaybetmeyi ifade eder:** ездить (araçla gitmek) – проездить (yola harcamak), есть (yemek) – проесть (yemeğe harcamak), жить (yaşamak, oturmak) – прожить (bir şeyi daha önce yaşamak), лечить (tedavi etmek) – пролечить (bir hsatalığı tedavi ederek bitirmek), пить (içmek) – пропить (içkiye harcamak)

f. **Bir eylemi gerçekleştirirken başka bir şeyi kaçırmayı ifade edebilir:** бегать (koşmak) - пробегать (koşarken kaçırmak), глядеть (bakmak) –

проглядеть (bakarken gözden kaçırmak), гулять (gezmek) – прогулять (gezerken kaçırmak), караулить (beklemek / bekçi olarak) – прокараулить (beklerken kaçırmak)

g. **Ayrıca bu prefiksli fiiller sadece bir eylemi bir şeyin yanından geçirerek gerçekleştirmeyi değil, aynı zamanda yanlış olarak yapmayı da ifade eder.** Örneğin лить (dökmek) - пролить (yanından dökmek, veya yanlış yere dökmek).

23. раз- рас- (raz / ras) prefiksli fiiller:

a. Bir eylemi farklı yönlere doğru yayarak gerçekleştirmeyi veya bir eylemi gerçekleştirirken bir şeyi farklı yerlere dağıtmayı ifade eder: слать (göndermek) – разослать (farklı yerlere göndermek), ломать (kırmak) – разломать (parçalamak), бросать (atmak) –

разбросать (farklı yerlere dağıtmak), дробить (ufalamak) – раздробить (ufalayarak parçalamak), мазать (sürmek) – размазать (sürerek üzerine yaymak), рвать (yırtmak) – разорвать (yırtarak parça-parça yapmak), клеить (yapıştırmak) – расклеить (bir çok yere yapıştırmak), крошить (ufalamak) – раскрошить (tamamen ufalamak), пилить (testereyle kesmek) – распилить (keserek parçalara ayırmak).

b. **Bir eylemin sonuçlarını iptal etmeyi ifade eder:** бронировать (rezervasyon yapmak) – разбронировать (rezervasyonu iptal etmek), агитировать (propaganda yapmak) – разагитировать (ters propaganda yapmak), *за*гримировать (makyaj yapmak) – разгримировать (makiyajı almak), *за*минировать (mayn döşemek) – разминировать (maynları almak), *за*морозить (dondurmak) – разморозить (donunu açtırmak), *за*гнуть (eymek) – разогнуть (eyilmişi düzeltmek), *за*колдовать (büyülemek) – расколдовать (büyüyü çözmek), *за*паковать (paketlemek) – распаковать (paketi açmak), развинтить (vidayı sökmek), *за*вязать (bağlamak) – развязать (bağını çözmek). Burada bazı fiiller zorunlu olarak za/- prefiksli olarak verilmektedir.

c. **Bir eylemi daha yoğun şekilde yapmak:** толстеть (şişmanlamak) – растолстеть (hızla şişmanlamak), бранить (azarlamak) – разбранить (çok azarlamak), волновать (heyecanlandırmak) – разволновать (aniden heyecanlandırmak), кормить (beslemek) – раскормить (yeterince veya bir çoğu-

nu beslemek), критиковать (eleştirmek) – раскритиковать (bir çok yönden veya tamamen eleştirmek)

d. **Bir olayı ayrıntılı olarak anlatmayı veya algılamayı ifade eder:** смотреть (bakmak) – рассмотреть (gözden geçirmek, incelemek), глядеть (bakmak) – разглядеть (görebilmek, baştan-başa bakarak incelemek), толковать (yorumlamak) – растолковать (açıklamak).

e. **Bir eylemi sonuç elde edinceye dek gerçekleştirmeyi ifade eder:** будить (uyandırmak) - разбудить (tamamen uyandırmak), веселить (eğlendirmek) – развеселить (iyice eğlendirmek), свирепеть (vahşileşmek) – рассвирепеть (büsbütün vahşileşmek), сердить (genellikle, zaman-zaman sinirlendirmek) - рассердить (çok sinirlendirmek), цвести (çiçek açmak) – расцвести (büsbütün çiçek açmak).

24. **pe-** (re) prefiksli fiiller:

Bir eylemi yeniden yapmayı ifade eder: милитаризировать (askerileştirmek) – ремилитаризировать (yeniden askerileştirmek), организовать (organize etmek) – реорганизовать (yeniden organize etmek), эвакуировать (tahliye etmek) – реэвакуировать (yeniden tahliye etmek)

25. **c-** (s-) prefiksli fiiller:

a. **Farklı yerlerden bir yere toplamayı veya birleştirmeyi mümkün kılan eylemi ifade eder:** кидать (atmak) – скидать (farklı yerlerden bir yere atarak toplamak), клеить (yapıştırmak) – склеить (yapıştırarak birleştirmek), кооперировать (işbirliği yapmak) – скооперировать (farklı işleri birleştirmek), гнать (kovmak) – согнать (kovalayarak bir araya getirmek), звать (çağırmak)- созвать (farklı yerlerden çağırmak), паять (kaynak yapmak) – спаять (kaynak yaparak birleşitirmek), плести (örmek) – сплести (örerek birleştirmek).

b. **Bu eylemin yardımıyla uzaklaşmayı, bir şeyi uzaklaştırmayı, ortadan kaldırmayı ifade eder:** чистить (temizlemek) - счистить (üzerinden temizleyerek almak), брить (tiraş etmek)- сбрить (bir yerini veya bir eşyle tiraş ederek ortadan kaldırmak), катить (yuvarlamak) – скатить (bir şeyin üzerinden yuvarlamak), косить (biçmek) – скосить (bir şeyi biçerek almak), лететь (uçmak) – слететь (bir şeyin üzerinden uçmak), мести (süpürmek) – смести (bir şeyin üzerinden süpürmek), ползти (sürünmek) – сползти (bir

şeyin üzerinden sürünerek inmek), трясти (sallamak) – стрясти (sallayarak üzerinden düşürmek), дунуть (üflemek) – сдунуть (üzerinden üfleyerek almak), кинуть (atmak) – скинуть (üzerinden atmak), прыгнуть (atlamak) – спрыгнуть (üzerinden atlamak).

c. **Mahvolmayı, bitirmeyi, zarar görmeyi, harcanmayı ifade eder:** кормить (beslemek) – скормить (besleyerek bitirmek), носить (taşımak)- сносить (taşıyarak bitirmek), гнить (çürümek) – сгнить (çürüyerek bitmek), гореть (yanmak) – сгореть (yanarak bitmek), грызть (kemirmek) – сгрызть (kemirerek bitirmek), жевать (çiğnemek)- сжевать (çiğnemek), палить (yakmak) – спалить (yakıvermek)

26. со (so) prefiksli fiiller:

Bir eylemi başkasıyla beraber veya aynı anda gerçekleştirmeyi ifade eder: существовать (varlığını sürdürmek) – сосуществовать (aynı anda veya aynı mekanda var olmak), наследовать (miras almak) – сонаследовать (beraber aynı mirası almak), переживать (acısını çekmek) – сопереживать (acısına ortak olmak), участвовать (katılmak) – соучаствовать (birileriyle beraber katılmak)

27. у- (u) prefiksli fiiller:

a. **Bir yerden ayrılmayı, terk etmeyi, veya bir elemle uzaklaştırmayı ifade eder:** везти (araçla taşımak) – увезти (araçla götürmek), гнать (kovmak) – угнать (bir aracı veya ulaşım hayvanını kaçırmak), идти (hareket etmek) – уйти (terk etmek), лететь (uçmak) – улететь (uçarak gitmek), нести (elle taşımak) – унести (taşıyarak götürmek), ползти (sürünmek) – уползти (sürünerek gitmek), скакать (atla koşmak) – ускакать (atla koşarak uzaklaşmak).

b. **Azalmayı ifade eder:** кипеть (kaynamak) – укипеть (kaynayarak bir miktar azalmak), варить (suda pişirmek) – уварить (suda pişirerek bir miktar azalmak), жарить (yağda kızartmak) – ужарить (yağda kızartarak azaltmak), жать (sıkmak) – ужать (sıkarak hacmini küçültmek), резать (kesmek) – урезать (kesinti yapmak), сохнуть (kurumak) – усохнуть (kuruyarak küçülmek), шить (dikiş yapmak) – ушить (dikiş yaparak küçültmek)

c. **Bir eylemi gerçekleştirirken bir şeyi harcamak, tüketmek:** плести (örmek) – уплести (örmeye harcamak), сидеть (oturmak) – усидеть (oturarak bitirmek), бухать (yemek) – убухать (yeyerek bitirmek (*argoda*)

d. **Bir durumda dayanabilmeyi ifade eder**: лежать (yatmak) – улежать (yatakta kalarak dayanmak), сидеть (oturmak) – усидеть (oturarak dayanmak), стоять (ayakta durmak) – устоять (ayakta kalmak), терпеть (sabr etmek) – утерпеть (bir şeye bitinceye dek sabr edebilmek).

e. **Bir eylemi amacına ulaşıncaya dek gerçekleştirmek:** комплектовать (takım yapmak) – укомплектовать (takım haline getirmek), регулировать (tanzim etmek) – урегулировать (tanzim ederek sorunu gidermek), совершенствовать (mükemmelleştirmek) – усовершенствовать (mükemmel hale getirmek), стыдить (utandırmak) – устыдить (birini yüzüne karşı kınamayla utandırmak), таить (belirtmemek) – утаить (saklamak, gizlemek).

f. **Prefiksli fiiler genellikle somut fiillerdir, eylemin gerçekleşmesini somut zamana, somut nesneyle ilgili, somut kişi tarafından, hatta bir veya bir kaç kereye mahsus olarak yapıldığını kesinleştirir.** Bu yüzden şimdiki zamanları yoktur. Ama участвовать, соучаствовать (katılmak) gibi somut olmayan geniş anlamlı örnekleri mevcuttur. Bir başka örnek критика (eleştiri – fiil değil) - критиковать (eleştirmek)

g. **Bu fiiller ва (va) eki yardımıyla bir kelimeden türeme fiillerdir. Ama fiil kökünde de yapılan bu ilaveyle somutlaştırılmış prefiksli fiillere de bazen genellik, geniş anlamlılık kazandırmak mümkündür.** Örneğin, утаить – утаивать, burada ва eki fiile genellik kazandırır ve geniş anlamlı genel fiiller gibi şimdiki zamanı var, geçmiş zaman formunda Türkçe'deki geçmiş zaman hikayesine uygun gelir, gelecek zamanıysa быть yardımcı fiiliyle yapılmaktadır, ama sadece genişlik kazandırır, özel anlamında bir değişiklik yapmaz. Bu değişim her prefiksli fiil için geçerli değildir. Ama prefiksli olup, yine genel anlamlı hale getirilmiş fiillere rasladığınızda tanıyabilirsiniz, örneğin:

ушить – ушивать (dikişle kısaltmak, dikişle noksanı ortadan kaldırmak), скатить – скатывать (yuvarlayarak düşürmek, yuvarlamak, rülo yapmak), склеить – склеивать (bir yerden alarak başka bir yere yapıştırmak), организовать – организовывать (organize etmek), распилить – распиливать (testereyle kesmek), разбросать - разбрасывать (farklı yerlere atmak, dağıtmak) vs

DERS - 40

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Rusça'da Geçmiş Zaman yapısı ve kullanımı

Geçmiş Zaman - Rusçada her iki, yani hem **tamamlanmışlık** hem de **tamamlanmamışlık** bildiren fiillerin geçmiş zaman formunu oluşturmak son derece kolaydır. Genel olarak fiilin mastar takısı atıldıktan sonra geriye kalan çekim köküne cins ve sayıya göre **–л, -ла, -ло, -ли** takılarından uygun olan eklenir.

Örneğin: özne eril cinsse **настроил** özne dişiyse **настроила,** eğer özne çoğuldaysa **настроили** şeklinde olur.

Читать I		**говорить II**	
Чита- ть		говори- ть	
Я, ты, он	читал	Я, ты, он	говорил
Я, ты, он	читала	Я, ты, он	говорила
Оно	читало	Оно	говорило
Мы, вы, они	читали	Мы, вы, они	говорили

Aşağıdaki fiillerin Geçmiş Zaman çekimli formlarını, yukarıdaki örnekten yararlanarak oluşturunuz.

Понима́ть I
Знать I
Де́лать I
Ду́мать I
Рабо́тать I
Стро́ить II
Учи́ть II
Люби́ть II

FİİLLERİN GEÇMİŞ ZAMANINA KAPSAMLI CÜMLELER.

1. барьер – engel
2. бас – bas
3. батальон – tabur
4. батарейка - pil
5. батарея – batarya
6. баттерфляй – kelebek yüzüşü
7. белок – yumurta akı

1- Ben engelin yanından **geçtim.**	Я **обошёл** барьер.
2- O basgitarı **ayarladı.**	Ты **настроил** бас-гитаре.
3- O tabura yerleşme **emri verdi.**	Он **дал** батальону команду располагаться.
4- O üç pil **aldı.**	Она **купила** три батарейки.
5- Biz bataryanın yerini **değiştirdik.**	Мы **поменяли** место батареи.
6- Siz ona kelebek yüzüşünü **öğrettiniz.**	Вы **научили** его плавать баттерфяем.
7- Onlar yumurta akını yumurtadan **ayırdılar.**	Они **отделили** белок от яйца.

1. белорус – Beyaz rus
2. бензин – benzin
3. бензобак – benzin deposu
4. берет - bere
5. беспечный – düşüncesiz, kaygısız
6. бесплатно – ücretsiz
7. беспартийный – tarafsız (partisiz)

1- Sen Beyaz Rus'a tavla oynamayı **öğrettin.**	Я **научил** белоруса играть в нарды.
2- Sen benzinin fiyatını **öğrendin.**	Ты **узнал** цену бензина.
3- O benzin deposuna **yaklaştı.**	Он **подошёл** к бензобаку.
4- O herkes için bere **aldı.**	Она **купила** для свех берет.
5- Biz onu kaygısız karakterinden dolayı **eleştirdik.**	Мы **критиковали** его за беспечный характер.
6- Siz kitabı ücretsiz **aldınız.**	Вы **взяли** книгу бесплатно.
7- Onlar tarafsız (partisiz) **oldular.**	Они **стали** беспартийными.

1. бесплодный – verimsiz
2. беспокойный – tedirgin
3. бесполезно – faydasız
4. беспомощный - zayıf
5. беспорядок – düzensizlik
6. беспорядочный – terbiyesiz
7. беспощадный – zalim

1- Ben amaçsız muhabbete **başladım.**	Я **начал** бесплодный разговор.
2- Sen o zaman **tedirgindin.**	Ты тогда **был** беспокойным.
3- O beni boşuna **aradı**	Он бесполезно **искал** меня.
4- O zayıf bir kedi **buldu.**	Она **нашла** беспомощную кошку.
5- Biz dairede düzensizlik **gördük.**	Мы **увидели** беспорядок в квартире.
6- Siz terbiyesiz arkadaşınızı **terk ettiniz.**	Вы **оставили** беспорядочного друга.
7- Onlar haydutları affetmeden **cezalandırdılar.**	Они беспощадно **наказали** бандитов.

1. библиотека – kütüphane
2. Библия – İncil
3. билет – bilet
4. бильярд - bilardo
5. бинокль – dürbün
6. биографию – özgeçmiş
7. Бирманец – burmalı

1- Ben kütüphaneden **çıktım.**	Я **вышел** из библиотеки.
2- Sen Kuran'ı **okudun.**	Ты **прочитал** Коран.
3- O tiyatroya bilet **aldı.**	Он **купил** билет в театр.
4- O çok bilardo **oynadı.**	Она много **поиграла** в бильярд.
5- Biz dürbünü yanımıza **aldık.**	Мы **взяли** бинокль с собой.
6- Siz özgeçmişinizi **yazdınız.**	Вы **написали** биографию.
7- Onlar Burmalı'yı **yolcu ettiler.**	Они **проводили** Бирманца.

1. биржа – borsa
2. бисквит – bisküvi
3. бифштекс – biftek, pirzola
4. благодарность - teşekkür
5. благодарить– teşekkür etmek
6. благодаря – sayesinde
7. бланк телеграфный – telgraf kağıdı

1- Ben borsadaki işimi **bıraktım.**	Я **оставил** работу в бирже.
2- Sen bisküvi **pişirdin.**	Ты **испекла** бисквит.

3- O pirzolayı iştahla **yedi.**	Он **поел** бифштекс с аппетитом.
4- O teşekkür **aldı.**	Она **получила** благодарность.
5- Biz dostumuza her şey için teşekkür **ettik.**	Мы **благодарили** друга за всё.
6- Siz kardeşinizin sayesinde enstitüyü iyi **bitirdiniz.**	Вы благодаря брату, хорошо **окончили** институт.
7- Onlar telgraf kağıdını masaya **bıraktılar.**	Они **оставили** телеграфный бланк на столе.

1. ближайший – en yakın
2. ближе – daha yakın
3. близ – yakınında
4. близкий - yakın
5. близнецы – ikizler
6. близость – yakınlık
7. блок – blok

1- Ben en yakın bölgeden **yola çıktım.**	Я **вышел** на дорогу из ближайшего района.
2- Sen daha yakın bir **daire buldun.**	Ты **нашёл** квартиру ближе.
3- O arkadaşına yakın bir **daire tuttu.**	Он **занял** квартиру близ друга.
4- O yakın arkadaşını **yolcu etti.**	Она провожала близкого друга.
5- Biz ikizler **gibi olduk.**	Мы **стали** как близнецы.
6- Siz onların arasında **yakınlık hissettiniz.**	Вы **прочувствовали** близость между ними.
7- Onlar bizim blokta yedi yıl **yaşadılar.**	Они **прожили** семь лет в нашем блоке.

1. блокада – abluka
2. блокнот – not defteri
3. блуза – bluz
4. боком - yan
5. бойкот – boykot
6. боковое место – yan yer
7. бокс – boks

1- Ben abluka hakkında makale **yazdım.**	Я **написал** очерк о блокаде.
2- Sen not defterini evde **unuttun.**	Ты **забыла** блокнот дома.
3- O herkes için bluzlar **aldı.**	Он **купил** блузы для всех.
4- O tüm gece yan tarafında **yattı.**	Она **проспала** всю ночь боком.
5- Biz boykot **ilan ettik.**	Мы **объявили** бойкот.
6- Siz yan yere bilet **aldınız.**	Вы **купили** билет на боковое место.
7- Onlar bize boksta **kaybettiler.**	Они **проиграли** нам в боксе.

1. болгарин – Bulgar
2. больше – fazla
3. большинство – çoğu
4. большой - büyük
5. бомба – bomba
6. борт – borda
7. браслет – bilezik

1- Ben Bulgar adama her şeyi **sordum.**	Я **расспросили** болгарина обо всём.
2- O bu iş hakkında bende fazla **bilgi aldın.**	Ты **узнал** об этом деле больше чем я.
3- Sen dokümanların çoğunu **gözden geçirdin.**	Он **просмотрел** большинство документов.
4- O Nikolayı Bolşoy (büyük) Tiyatronun **yanında karşıladı.**	Она **встретила** Николая у Большого Театра.
5- Biz bombayı **bulduk.**	Мы **нашли** бомбу.
6- Siz geminin bordasının **açığında oturdunuz.**	Вы **сели** за бортом корабля.
7- Onlar pahalı **bilezik aldılar.**	Они **купили** дорогой браслет.

1. ботаника – botanik
2. брат – kardeş
3. брать – almak
4. бригада - ekip
5. британский – Britanya
6. бронзовый – bronz
7. бронхит – bronşit

1- Ben botaniği **çok iyi öğrendim.**	Я очень хорошо **выучил** ботанику.
2- Sen kardeşin için takım elbise **satın aldın.**	Ты **купила** для брата костюм.
3- O eşyaları **almamıştı.**	Он не **брал** вещи.
4- O görevi tüm ekiple beraber **yerine getirdi**	Она **выполнила** задание вместе с бригадой.
5- Biz Britanya malını **kabul ettik.**	Мы **приняли** британский товар.
6- Siz Bronz Çağını **anlattınız.**	Вы **рассказали** о Бронзовой Эпохе.
7- Onlar bronşite yakalanmışların tamamını **tedavi ettiler.**	Они **вылечили** всех заболевших бронхитом.

1. брошка – broş
2. брошюра – broşür
3. буддизм – budizm
4. будто - sanki
5. будущее – gelecek
6. будущий – gelecek
7. букет – buket

1- Ben senin broşunu **sattım**	Я **продал** твою брошку.
2- Sen otel hakkında broşür **bastırdın.**	Ты **выпустил** брошюру о гостинице.
3- O budizmi **öğrendi.**	Он **выучил** буддизм.
4- O kendini sanki gökyüzünde **hissediyordu.**	Она **чувствовала** себя будто на небе.
5- Biz ona ülkenin geleceğini **anlattık.**	Мы **объяснили** ему будущее страны.
6- Siz gelecek **planları açıkladınız.**	Вы **разъяснили** будущие планы.
7- Onlar çiçek **buketi aldılar.**	Они **получили** букет цветов.

1. букинист – sahaf
2. бульвар – bulvar
3. буржуазия – burjua sınıfı
4. быстро – çabuk
5. быть – olmak
6. бюджет – bütçe
7. бюллетень – bülten, hastalık izni

1- Ben eski kitapları sahafa **teslim ettim.**	Я **сдал** старые книги букинисту.
2- Sen bulvarda **çiçekleri diktin.**	Ты **посадил** цветы на бульваре.
3- O, burjuva sınıfının gelişmesi **konusunu anlattı.**	Он **рассказал** о развитии буржуазии.
4- O, işi çabuk **icra etti.**	Она быстро **исполнила** дело.
5- Biz büyük babamlarda **olduk.**	Мы **были** у дедушки.
6- Siz tüm **bütçeyi harcadınız.**	Вы **потратили** весь бюджет.
7- Onlar hastalık yüzünden **izne çıktılar.**	Они из-за болезни **вышли** на бюллетень.

1. бюст – büst
2. вагон – vagon
3. вагон – vagonu
4. вагон-ресторан - vagon restoran
5. важно – önemli
6. важный – önemli (sıfat)
7. ваза – vazo

1- Ben büstü sergiyeye (açığa) **koydum**	Я **выставил** бюст напоказ.
2- Sen normal vagona **bilet aldın.**	Ты **купил билет** на общий вагон

3- O paraları yük vagonuna **sakladı.**	Он **спрятал** деньги в товарном вагоне.
4- O lokanta vagonunda tam **bir saat bekledi.**	Она **прождала** в вагон-ресторане **целый час.**
5- Biz dosyanın üzerine "önemli" **işareti koyduk.**	Мы **сделали отметку** «важно» на папке.
6- Siz önemli bir **görevi icra ettiniz.**	Вы **выполнили** важную **задачу**.
7- Onlar çiçekleri **vazoya koydular.**	Они **поставили** цветы **в вазу**.

1. вакансия – boşyer
2. вальс – vals
3. ванна – küvet
4. варвар- barbar
5. вариант – varyant
6. вата – pamuk
7. вахта – vardiya

1- Müdür yerine adayları **gözden geçirdim.**	Я **рассмотрел** кандидатов на вакансию директора
2- Sen iyi vals **dansı yaptın.**	Ты хорошо **танцевала вальс**.
3- O banyoya yeni **küvet koydu.**	Он в баню **поставил** новую **ванну**.
4- O Strabon'un barbarlar hakkında **hikayesini çevirdi.**	Она **перевела** рассказ Страбона **о** варварах.
5- Biz tek **varyantta yazdık.**	Мы **написали в** одном **варианте**.
6- Siz **pamuk aldınız.**	Вы купили вату.
7- Onlar **dün** vardiyada **oldular.**	Они **вчера были** на вахте.

1. вблизи – yakınında
2. вбок – yana
3. вдалеке – uzaklarda
4. вдвое - iki katına
5. вдвоём – ikisi beraber
6. вдвойне – iki kat
7. вдобавок – üstelik

1- Ben **eşyaları** evin yakınında **bıraktım.**	Я **оставила вещи** вблизи дома.
2- Sen rafları **yana eğik yaptın.**	Ты **сделал** полки скошенными **вбок.**
3- O mutluluğu **uzaklarda aradı.**	Он счастье **искал вдалеке**.
4- O maaşı **iki katına çıkardı**	Она **увеличила** зарплату **вдвое.**
5- Biz onları **başbaşa** (ikisini beraber) **bıraktık.**	Мы **оставили** их **вдвоём**.

6- Siz **iki kat ödediniz.**	Вы **заплатили вдвойне**.
7- Onlar maaşın üstüne **prim** de **aldılar.**	Они **вдобавок** зарплаты получили **премию**

1. вдоволь - bol bol
2. вдогонку - arkasından
3. вдруг - ansızın
4. ведомство – cetvel, çizelge
5. ведущий - baş
6. ведь – ki (ya)
7. век - asır

1- Ben ormanda bol bol **gezindim**	Я в лесу **погулял** вдоволь.
2- Sen kardeşime arkadan **yetiştin**.	Ты достиг брата вдогонку.
3- O **aniden kaçıverdi.**	Он **вдруг убежал.**
4- O **cetveli hazırladı.**	Она **приготовила ведомство**.
5- Biz o zaman **baş rol oynuyorduk**.	Мы тогда **играли ведущую роль**.
6- Biz zaten **onun karakterini anladık.**	Мы ведь **поняли его характер**.
7- Onlar geçen yüzyıl **çok şeyler yaşadılar.**	Они **многое пережили** в прошлом веке.

1. вексель - senet
2. великий - büyük
3. великолепный - görkemli
4. величина – boy
5. вентилятор - vantilatör
6. веранда - veranda
7. верить - inanmak

1- Ben kredi verenlere **senet verdim.**	Я **дал** кредиторам **вексель**.
2- Sen büyük devlette **yaşadın.**	Ты **прожил** в великой державе.
3- O harika bir insan hakkında **kitap okudu.**	Он **прочитал книгу** о великолепном человеке.
4- Ben boyu yarım metre **bir balık satın aldım.**	Я **купил рыбу** величиной пол метра.
5- Biz vantilatörün **yanında oturduk.**	Мы **сели около** вентилятора.
6- Siz verandayı **düzene koydunuz.**	Вы **привели в порядок** веранду.
7- Onlar doğanın gücüne **inanmaya başladılar.**	Они **стали верить** в силу природы.

1. верно - doğru
2. вертикально - düşey
3. вес - ağırlık
4. весенние - bahar
5. весна - bahar
6. весть - haber
7. весь - tüm

1- Ben metni **doğru yazdım.**	Я **написал** текст **верно**.
2- Sen tahtayı **düşey koydun.**	Ты **поставил** палку **вертикально**.
3- On kendi ağırlığını **kaybetti**.	Он **потерял** свой вес.
4- O bahar şarkıları **söyledi.**	Она **пропела** весенние песни.
5- Biz evi baharda **düzenledik.**	Мы **устроили** дом весной.
6- Biz iyi bir haber **duyduk.**	Вы **услышали** хорошую весть.
7- Onlar bütün akşam **kitap okudular.**	Они весь вечер **читали книгу.**

METİN

- **Борис, пойдём в кино!**
- Baris, haydi sinemaya gidelim.
- *Baris, paydyom fkino!*
- **В какое?**
- Hangisine?
- *Fkakoye?*
- **В кинотеатр "Мир".**
- "Mir" sinemasına.
- *Fkinatiatr "Mir"*
- **Ну что же. Я не прочь. Но когда?**
- Ne diyeyim.Ben isterim. Ama ne zaman?
- *Nu şto je. Ya ni proç'. No kagda?*
- **Завтра вечером.**
- Yarın akşam.
- *Zaftra veçiram.*
- **А какой там идёт фильм?**
- Peki orada hangi filim gösteriliyor?
- *A kakoy tam idyot fil'm?*
- **"Широка моя страна родная".**
- "Benim büyük vatanım"

- *"Şiraka maya strana radnaya"*
- **Что же! Можно пойти.**
- Tamam! Gidebiliriz.
- *Şto je! Mojna payti.*
- **Посмотрим этот фильм.**
- İzleyelim bu filmi.
- *Pasmotrim etat fil'm.*
- **И таким образом совершим путушествие по России!**
- (Ve böylece bütün Rusyayı gezmiş oluruz!)
- *İ takim obrazom savirşim putişestviye pa Rassii!*
- **Мы увидим, услышим и узнаем много интересного!**
- (Orada biz çok ilginç ve güzel şeyler izleyeceğiz.)
- *Mıy uvidim, uslyğım i uznayem mnoga intiresnava!*
- **Конечно! Это будет большое удовольствие.**
- (Tabii ki! Bu çok zevkli olacak!)
- *Kaneşna! Eta budit bal'şoye udavol'stviye.*

СЛОВА - KELİMELER:

Пойти́ I	[*poytí*]	gitmek
по||шёл -шла, -шло, -шли.)	[paşol]	
пойд||у -ёшь)	[*paydu*]	
посмотре́ть II	[pasmatret']	bakmak
посмотрю́, посмо́тришь (*gel.*)	[*pasmatru, pasmotriş'*]	
пойдём	[*paydyom*]	gidelim
соверши́ть II	[*savirşıt'*]	yapmak
соверш||у́, -ишь (*gel.*)	[*savirşu*]	
идёт	[*idyot*]	gidiyor
услы́шать II (услыш||у, -ишь) (*gel.*) duymak	[*uslışat'*]	
взять I (возьм||у, -ешь) (*gel.*)	[*vzyat'*]	almak
узна́ть I (узна||ю, -ешь) (*gel.*)	[*uznat'*]	öğrenmek

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıda verilen Tamamlanmışlık bildiren fiiller tamamlanmamışlık bildiren fiillerden nasıl ayrılırlar?**

   a) смотреть - посмотреть, видеть - увидеть, знать - узнать,
   слышать - услышать, делать - сделать.

   b) совершать - совершить

   c) брать - взять

2. **Aşağıdaki cümleleri Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Ben çok güzel seyahat yaptım.

   b. Biz çok zevkli şeyler gördük ve duyduk.

   c. Biz bunu çoktan önce öğrenmiştik.

   d. Yarın sinemaya gidebiliriz.

DERS - 41

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

RUSÇADA İSMİN HALLERİ – Падежи

1. Çekim ile ilgili genel notlar.

2. Sert sonekli isimlerin hallere göre çekimleri.

3. **c** ve **o** edatları

1. Çekim ile ilgili genel notlar . – Rusçada isimler cümledeki fonksiyonuna bağlı olarak değişir. Rusçada altı hal var:

- yalın hali,
- in hali,
- e hali,
- i hali,
ile hali, ve
-de hali.

Hal durumuna göre isimlerin sonlarına aldıkları takılarla değişmesine çekim denir.

Her ad durumu belirli soruları yanıtlar. Canlı ve cansız nesneler için ana sorular şunlardır:

Yalın hali:	**кто?** "kim?"	**что?** "ne?"
-in hali:	**кого?** "kimin?"	**чего?** "neyin?"
-e hali:	**кому?** "kime?"	**чему?** "neye?"
-i hali:	**кого?** "kimi?"	**что?** "neyi?"
ile hali:	**кем?** "kim ile?"	**чем?** "ne ile?"
-de hali:	**о ком?**"kimin hakkında?"	**о чём?**"neyin hakında?"

2. Sert sonekli isimlerin hallere göre çekimleri – Birinci çekim eril ismin bitimindeki ünsüz ve nötr cins sonu **–o** ile biten isimler. İşte onların hallere göre tekildeki çekimleri:

Haller	Eril		nötr
	canlı	cansız	

Yalın	студе́нт **öğrenci** *student*	зово́д **fabrika** *zavot*	сло́во **kelime** *slova*

Haller	Eril		nötr
	canlı	cansız	
-in	студе́нта **öğrencinin** *studenta*	зово́да **fabrikanın** *zavoda*	сло́ва **kelimenin** *slova*
-e hali	студе́нту **öğrenciye** *studentu*	зово́ду **fabrikaya** *zavodu*	сло́ву **kelimeye** *slovu*
-i hali	студе́нта **öğrenciyi** *studenta*	зово́д **fabrikayı** *zavot*	сло́во **kelimeyi** *slova*
İle hali	студе́нтом **öğrenci ile** *studentam*	зово́дом **fabrika ile** *zavodam*	сло́вом **kelime ile** *slovam*
-de hali	(o) студе́нте **öğrenci hakkında** *(a) studente*	(o) зово́де **fabrika hakkında** *(a) zavode*	(o) сло́ве **kelime hakkında** *(a) slove*

1) Canlı varlıklara ait eril isimlerde **-i hali** ve **-in hali** çekimi aynı şekildedirler. Cansız varlıkları ifade eden isimler de **-i hali** ile **Yalın** halde aynı çekimli şekli alırlar.

3. ***c* ve *o* edatları.** – **с** 'ile' edatı **İle Halinde** kullanılır. İki veya daha fazla ünsüzle başlayan kelimelerden önce **со** şeklinde kullanılır: **со** студе́нтом.

Учитель говорил **со** студентом в коридоре.

Вчера вечером мы ходили в кино **с** соседом.

о 'hakkında' edatı: **Ne hakkında?** ve **Kim hakkında?** (О ком? , О чём?) **-de Halinde** ду́мать 'düşünmek', **говорить, сказа́ть, писа́ть** fiillerinden sonra kullanılır. Ünlü ile başlayan kelimelerde **об** kullanılır:

об уро́ке, **об** экзамене, **об** учителе

METİN

Küçük bir sınıf.	**Небольша́я аудито́рия.** *Nibal'şaya auditoriya.*
Profesör ve öğrenci konuşuyorlar.	**Здесь разгова́ривают профе́ссор и студе́нт.** *Zdes' razgavarivayut prafesar i student.*
Profesör öğrencinin projesini okuyor.	**Профе́ссор чита́ет рефера́т студе́нта.** *Prafesar çitayet rifirat studenta.*
Profesör öğrenciye tavsiyelerde bulunuyor.	**Он даёт сове́ты студе́нту.** *On dayot savetı studentu.*
Hoca öğrenciye yardım etmek istiyor.	**Он хо́чет помо́чь студе́нту.** *On khoçet pamoç' studentu.*
Profesör görüyor, ki öğrenci bilime çok meraklıdır.	**Профе́ссор видит,что нау́ка о́чень интересу́ет студе́нта.** *Parafesar vidit şto nauka oçen' interesuyet studenta.*
O öğrenci ile uzun uzun konuşuyor.	**Он до́лго разгова́ривает со студе́нтом.** *On dolga razgavarivayet sa studentam.*

O öğrenciden memnun.	**Он дово́лен студе́нтом.** *On davolen studentam.*
Profesör öğrenci hakkında iyi düşünüyor.	**У профе́ссора хоро́шее мне́ние о студе́нте.** *U prafesara kharoşeye mneniye a studente.*

SORULAR VE YANITLARI:

- **Что читает профессор?**
- Profesör ne okuyor?
  Şto çitayet prafessar?
- **Реферат студента.**
- Öğrencinin projesini.
  Rifirat studenta.
- **Он разговаривает с учиником?**
- O lise öğrencisi ile mi konuşuyor?
  On razgavarivayet s uçinikom?
- **Нет, со студентом.**
- Hayır, üniversite öğrencisi.
  Niyet, ca studentam.
- **Кому даёт профессор советы?**
- Profesör kime tevsiyede bulunuyor?
  Kamu prafessar dayot savetı?
- **Студенту.**
- Öğrenciye.
  Studentu.
- **Студента интересует наука?**
- Öğrenci bilime meraklı mı?
  Studenta initirisuyet nauka?
- **Да, интересует.**
- Evet, meraklı.
  Da, intirisuyet.
- **Профессор доволен студентом?**
- Profesör öğrenciden memnun mu?
  Prafessar davolen studentam?

- **Да, доволен.**
- Evet, memnun.
  Da, davolen.
- **У профессора хорошее мнение о студенте?**
- Profesör öğrenci hakkında iyi düşünüyor mu?
  U prafessara kharoşeye mneniye a studente?
- **Да, у него хорошее мнение о студенте.**
- Evet, o öğrenci hakkında iyi düşünüyor.
  Da, u nivo kharoşee mneniye a sudente.

METİN:

Kamsamolsk Uzak-Doğuda yeni bir kent.	**Комсомольск - новый дальневосточный город.** *Kamsamol'sk – maladoy dal'nivastoçnıy gorad.*
Şehrin ilginç tarihi var.	**Интересна история города Комсомольска.** *İntiresna istıriya gorada Kamsamol'ska.*
Şehrin ismini şehrin gençleri vermişler.	**Название городу дала советская молодёжь.** *Nazvaniye goradu dala savetskaya maladyoj'.*
Aynı gençler bu şehri kurmuşlar.	**Эта молодёжь построила город Комсомольск.** *Eta ana pastroila garat kamsamol'sk.*
Kenti şehir meclisisi yönetiyor.	**Городом управляет городской совет.** *Goradom upravlqet garadskoy savet.*
Gazetelerde kent hakkında çok yazılar çıkmıştı.	**Газеты много писали о городе Комсомольске.** *Gazetı mnoga pisali a gorade Kamsamol'ske.*
Şimdi ise Komsomolsk büyük endüstriyel ve kültürel merkeze dönüşmüştür.	**Теперь это крупный промышленный и культурный центр.** *Tiper' eta krupnıy pramışlinnnıy i kul'turnıy tsentr.*

SORULAR VE YANITLARI

- **Комсомольск - старый город?**
- Komsomolsk eski bir şehir mi?
  Kamsamol'sk – staryy gorad?
- **Нет, новый.**
- Hayır, yeni.
  Net, novyy.
- **Кто построил город Комсомольск?**
- Kenti kim kurdu?
  Kto pastroil gorad Kamsamol'sk?
- **Советская молодёжь.**
- Sovyet gençleri.
  Savetskaya maladyoj'.
- **Вы были в Комсомольске?**
- Siz Komsomolske hiç gitmiş misiniz?
  Vy byli v Kamsamol'ske?
- **Нет, не был, но много читал о Комсомольске.**
- Hayır, gitmemişim, ama çok okumuştum.
  Net, ne byl, no mnoga çital o Kamsamol'ske.

KELİMELER

городск||о́й, -ая, -ое, -ие	[*garadskoy*]	kentsel
дальневосто́чн||ый, -ая, -ое, -ые	[*dal'nivastoçnıy*]	uzak-doğulu
исто́рия	[*istoriya*]	tarih
кру́пн||ый, -ая, -ое, -ые	[*krupnıy*]	büyük
культу́рн||ый -ая, -ое, -ые	[*kul'turnıy*]	kültürel
молодёжь	[*maladyoj'*]	gençlik
назва́ние	[*nazvaniye*]	ad
промы́шленн||ый -ая, -ое, -ые	[*pramışlennıy*]	endüstriyel
сове́т	[*savet*]	tavsiye
сове́тск||ий, -ая, -ое, -ие	[*savetskiy*]	sovyet
управля́ть I (управляю, -ешь)	[*upravlyat'*]	yönetmek

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI:

1. **Aşağıda verilen Tamamlanmışlık bildiren fiiller tamamlanmamışlık bildiren fiillerden nasıl ayrılırlar?**

   a. Tamamlanmışlık bildiren fiiller **tamamlanmamışlık bildiren** fiillerden genel yönlü fiillerin başındaki önek ile fark ediliyor.

   b. Tamamlanmışlık bildiren fiiller **tamamlanmamışlık bildiren** fiillerden, fiilin son ekindeki a harfin yerine и harfinin yer almasıyla fark ediyor.

   c. Her iki fiil tamamen farklı kökten olabilir.

2. **Aşağıdaki cümleleri Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Я очень хорошо попутешествовал(а).

   b. Мы услышали и увидели очень приятные вещи.

   c. Мы это давно узнали.

   d.Завтра можем пойти в кино.

ALIŞTIRMALAR:

1. **Parantez içindeki isimlerin doğru çekimini bulunuz.**

   a. Я разговариваю с (отéц).

   b. Мы дýмали об (урóк).

   c. Вы идёте с (брат) в кинó.

   d. Мы говорили о (теáтр).

   e. Газéты писáли о (мир).

   f. Я увидел стол со (стул).

   g. Расскажите о (Москвá).

   h. Я люблю кóфе с (молокó).

   i. Вот чай с (сáхар).

2. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Öğrenci profesör ile konuşuyordu.

   b. Profesör onun projesini okudu.

   c. Profesör öğrenci hakkında iyi düşünüyor.

   d. Komsomolsk büyük bir Uzak-Doğu şehri.

   e. Bu çok yeni bir kent.

   f. Kentin adını Sovyet gençliği vermiş.

DERS - 42

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Sert sonekli isimlerin hallere göre çoğul çekimleri.

2. к, по ve у edatları

3. давать ve дать fiileri

1. Sert sonekli isimlerin hallere göre çoğul çekimleri.

Durum	**Eril**		**Nötr**
	Canlı	**Cansız**	
Yalın	студенты **öğrenciler** *studentı*	завóды **fabrikalar** *zavodı*	слова́ **kelimeler** *slava*
-in hali	студентов **öğrencilerin** *studentov*	завóдов **fabrikaların** *zavodav*	слов **kelimelerin** *slov*
-e hali	студентам **öğrencilere** *studentam*	завóдам **fabrikalara** *zavodam*	слова́м **kelimelere** *slavam*
-i hali	студентов **öğrencileri** *studentov*	завóды **fabrikaları** *zavodı*	слова́ **kelimeleri** *slava*
İle hali	студентами **öğrenciler ile** *studentami*	завóдами **fabrikalar ile** *zavodami*	слова́ми **kelimeler ile** *slavami*

-de hali	(o) студентах **öğrenciler hakkında** *(a) studentakh*	(o) завóдах **fabrikalar hakkında** *(a) zavodakh*	(o) словáх **kelimeler hakkında** *(a) slavakh*

a) Canlı varlıkları ifade eden eril isimlerde **-i hali** ve **-in hali** aynı şekildedirler.

b) Cansız varlıkları ifade eden isimler **-i hali** ve **Yalın halinde** aynı şekli alır.

c) **-á** ile biten eril çoğul isimlerin çekimi dişil cins isimlerde olduğu gibi **-ы** ile bitenlerin çekim şekli ile aynıdır.

d) Bir isim tekilden çoğula dönüştürüldüğünde vurgu yeri değişebilir: vurgu kelimenin kökünden sonuna geçebilir: *tek.* гóрод – *çoğ.* городá, городóв veya sondan köke: *tek.* окнó - *çoğ.* óкна, óкон gibi

2. *к, по* ve *у* edatları. – **к** '-e doğru' ve **по** 'üzerinde', 'o doğrulukta' edatları ismin -e halinde kullanılır. ' **Yanında, yakınında'** anlamındaki **У** edatından sonra tümleç her zaman **–in halinde** kullanılır.

Я иду **к** брату. **Ben kardeşimin yanına gidiyorum.**
Ya idu k bratu.

Я работаю **по** утрам. **Ben sabahları çalışırım.**
Ya rabotayu pa utram.

Он идёт **по** городу. **O kentte dolaşıyor.**
On idyot pa goradu.

У edatından sonra tümleç her zaman **–in halinde** kullanılır.

У Лены хорошый голос. **Lena'nın güzel sesi var.**

3. *давать - дать* 'vermek' fiilerinin çekimi.

a) **давать** fiilinde Şimdiki Zamanda **-вать** hecesi düşmektedir.
Я даю, Ты даёшь, Он даёт, Мы даём, Вы даёте, Они дают.

b) **дать** fiili Basit Gelecek Zamanda kuraldışı çekime sahiptir.

я дам	**ben vereceğim**	**мы дадим**	**biz vereceğiz**
ya dam		*mıy dadim*	
ты дашь	**sen vereceksin**	**вы дадите**	**siz vereceksiniz**
tıy daş		*vıy dadite*	

он, она даст	**o verecek**	**они дадут**	**onlar verecekler**
on, ana dast		*ani dadut*	

Bu ve benzeri fiillerden sonra **–e hali** kullanılır.

Я давал **товарищам** журналы.	**Ben arkadaşlarıma dergileri vermiştim.**
Ya daval tavarişçam wurnalı	
Я дал **товарищам** новые журналы.	**Ben arkadaşlarıma dergileri verdim.**
Ya dal tavarişçam noviye jurnalı.	

METİN

Her sene üniversiteleri ve meslek yüksek okullarını yeni öğrenciler dolduruyor.	**Каждый год новые студенты заполняют российские вузы и техникумы.** *Kajdıy god noviye studentı zapalnyayut rassiyskiye vuzı i tekhnikumı.*
Öğrenciler bilime çok meraklılar.	**У студентов большой интерес к науке.** *U studentov bol'şoy intires k nauke*
Üniversiteler ve meslek yüksek okulları öğrencilere kalilteli eğitim veriyorlar.	**Вузы и техникумы дают студентам большые знания.** *Vuzı i tekhnikumı dayut studentam bol'şıye znaniye.*
Dersleri yetkin profesörler anlatıyorlar.	**Лучшие профессора читают студентам лекции.** *Luçşıye prafesara çitayut studentam lektsii.*
Üniversiteler, estitüler ve meslek yüksek okulları öğrencileri iş hayatına hazırlıyor.	**Университеты, институты и техникумы готовят стдудентов к труду.** *Universitetı, institutı i tekhnikumı gatovyat studentov k trudu.*
Onlar uzmanları hazırlıyorlar.	**Они готовят специалистов.** *Ani gatovyat spetsialistov.*

Öğretmenler öğrencilere pratik dersler veriyor.	**Преподаватели проводят со студентами практические занятия.** *Prepadavatili pravodyat sa studentami praktiçiskiye zanyatiya.*
İşçilerin ve memurların çoğu ikinci öğretime katılıyor.	**Многие рабочие и служащие посещают вузы и техникумы по вечерам.** *Mnogiye raboçiya i slujaşçiye pasişçayut vuzı i tekhnikumı pa viçiram.*
Öğrencilere burs ve yurtta kalacak yer veriliyor.	**Студенты получают стипендии и общежития.** *Studentı paluçayut stipendii i obşçejitiya.*

SORULAR & YANITLAR

- **Кто читает студентам лекции?**
- Öğrencilere kim ders veriyor?
  Kto çitayet so studentami lektsii?
- **Лучшие профессора.**
- En iyi profesörler.
  Luçşiye prafessara.
- **Кого готовят вузы и техникумы?**
- Üniversiteler ve meslek yüksek okullar kimleri eğitiyor?
  Kavo gatovyat vuzı i tekhnikumı?
- **Они готовят специалистов.**
- Onlar uzman okutuor.
  Ani gatovyat spatsialistov.
- **Кто проводит практические занятия со студентами?**
- Öğrencilerle kim pratik dersler yapıyor?
  kto pravodit praktiçeskiye zanyatiya sa studentami?
- **Преподаватели.**
- Öğretmenler.
  Pripadavatili
- **Кто посыщает вузы и техникумы по вечерам?**
- İkinci öğretimden kim ders alıyor?
  kto pasışçayet vuzı i tekhnikumı pa veçiram?

- **Многие рабочие и служащие.**
- İşçiler ve memurların çoğu.
  Mnogiye raboçiye i slujaşiye.
- **Какие знятия дают студентам вузы и техникумы?**
- Öğrencilere nasıl dersler veriliyor?
  kaiye znaniya dayut studentam vuzı i tekhnikumı?
- **Большие.**
- Önemli.
  Bol'şiye.

KELİMELER

вуз	[*vuz*]	üniversite
занятия	[*zanyatiya*]	dersler, uğraşlar
заполнить II (заполн||ю, -ишь)	[*zapolnit'*]	doldurmak
заполнять I (заполня||ю, -ешь)	[*zapalnyat'*]	doldurmak
знания	[*znaniya*]	bilgiler
институт	[*institut*]	ensititü
лекция	[*lektsiya*]	üniversitede ders vermek
многие	[*mnogiye*]	çoğunluk
общежитие	[*abşijitiye*]	öğrenci yurdu
посетить II *(gel.)*	[*pasitit'*]	ziyaret etmek
посещать I (посещ||аю, -ешь)	[*pasişçat'*]	ziyaret etmek
практическ||ий, -ая, -ое, -ие	[*praktiçeskiy*]	pratik
преподователь	[*pripadavatil'*]	öğretmen
проводить II(прово||жу, -дишь)	[*pravadit'*]	geçirmek
служащая *(d)*	[*slujaşçaya*]	işçi (bayan)
служащий *(e)*,	[*slujaşçiy*]	işçi (bay)
стипендия	[*stipendiya*]	burs
труд	[*trut*]	iş
читать лекции	[*çitat' lektsii*]	üniversitede ders vermek

METİN

2002 yılında Kore'de yapılan dünya futbol şampiyonasında, stadlarda uçaksavar roket sistemleri kurulmuştu.	**Ракеты "земля-воздух" были установлены на корейских стадионах, которые принимали матчи чемпионата мира по футболу 2002 года.** *Raketı "zemlya-vozdukh" bılı ustanovlenı na kareyskiy stadionakh, katorıye prinimali* *matçi çimpianata mira pa futbolu dvukhtısyaçivtorogo goda.*
Havada ise jetler devriyede geziyordu. Devriye geçişleri öyle ayarlanmıştı, ki seyirciler hiç rahatsız olmadı.	**На небе потрулировали самолёты ВВС, маршруты патрулирования самолётов были разработаны так, чтобы зрителям не пришлось беспокоится.** *Na nebe patrulirovali samalyotı VVS, marşrutı patrulirovaniya samalyotov bılı razrabotanı tak, ştobı zritilyam ni prişlos' bispakoyitsya.*
Bu şekilde Koreliler şampiyonayı muhtemel terör saldırılarına karşı koumaya çalışmıştı.	**Так корейцы расчитывали обезопасить чемпионат от возможных атак террористов.** *Tak kareytsı rasşitıvali abizapasit çimpianat at vazmojnıkh atak tirraristav.*

СЛОВА. KELİMELER

беспокоится	[*bispakoitsya*]	merak etmek, rahatsız olmak
во́здух	[*vozdukh*]	hava
земля	[*zimlya*]	yer, dünya
матч	[*matç*]	maç
потрулировать I	[*patruliravat'*]	devriyede gezmek
разработать I	[*razrabotat'*]	geliştirmek

раке́та	[*raketa*]	roket
чемпионат	[*çimpianat*]	şampiyona
музей	[*muzey*]	müze
иностранец	[*inastranets*]	yabancı

(*-in hali.* иностранца, *çoğul* иностранцы)

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. Parantez içindeki isimlerin doğru çekimlerini yazınız.

a. Я разговариваю с отцом.

b. Мы думали об уроке.

c. Вы идете с братом в кино.

d. Мы говорили о театре.

e. Газеты писали о мире.

f. Я увидел стол со стулом.

g. Расскажите о Москве.

h. Я люблю кофе с молоком.

i. Вот чай с сахаром.

2. Rusçaya çeviriniz.

a. Ученик разговаривает с профессором.

b. Профессор читает его проект.

c. Профессор хорошого мнения о ученике.

d. Комсомольск большой Дальне-восточный город.

e. Это очень молодой город.

f. Имя городу дала советская молодежь.

ALIŞTIRMALAR

1. Parantez içindeki isimleri doğru çekimini bulunuz.

a. Я разговариваю с (оте́ц).

b. Мы ду́мали об (уро́к).

c. Вы идёте с (брат) в кино́.

d. Мы говорилио (теа́тр).

e. Газе́ты писа́ли о (мир).

f. Я увидел стол со (стул).

g. Расскажите о (Москва́).

h. Я люблю ко́фе с (молоко́).

i. Вот чай с (са́хар).

2. Rusça'ya çeviriniz:

a. Öğrenci profesör ile konuşuyordu.

b. Profesör onun projesini okudu.

c. Profesör öğrenci hakkında iyi düşünüyor.

d. Komsomolsk büyük bir Uzak-Doğu şehridir.

e. Bu çok genç bir kent.

f. Kentin adını Sovyet gençliği vermiştir.

DERS - 43

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. İsimlerin Birinci Tip Çekimi.

2. Yumuşak sonekli isimlerin çekimi

1. İsimlerin Birinci Tip Çekimi (devam). –

a) Yumuşak çekim.- Eril isimlerin son harfi yumuşak ünsüz ve nötr isimlerin son harfi –**е** ile bitiyorsa isimlerin çekiminin yumuşak takılı olması gerekiyor, yani yumuşak çekim eklerinden oluşuyor: örneğin, **гость** 'misafir', **поле** 'tarla':

Durum	**Eril**		**Nötr**	
	Tekil	*Çoğul*	*Tekil*	*Çoğul*
Yalın	гость **misafir** *gost*	гости **misafirler** *gosti*	поле **tarla** *pole*	поля **tarlalar** *polya*
-in hali	гостя **misafirin** *gostya*	гостей **misafirlerin** *gastey*	поля **tarlanın** *polya*	полей **tarlaların** *poley*
-e hali	гостю **misafire** *gostyu*	гостям **misafirlere** *gastyam*	полю **tarlaya** *polyu*	полям **tarlalara** *polyam*
-i hali	гостя **misafiri** *gostya*	гостей **misafirleri** *gastey*	поле **tarlayı** *pole*	поля **tarlaları** *polya*
İle hali	гостем **misafir ile** *gostem*	гостями **misafirler ile** *gastyami*	полем **tarla ile** *polem*	полями **tarlalar ile** *polyamı*

-de hali	(o) госте **misafir** **hakkında** *(o)goste*	(o) гостях **misafirler** **hakkında** *(o)gastyakh*	(o) поле **tarla** **hakkında** *(o)pole*	(o)полях **tarlalar** **hakkında** *(o)polyakh*

(1) Hayvanlara ait eril isimlerin şekli **-i halinde**, **–in hali** ile aynı, cansız isimler için ise **-i halinde, yalın hal** ile aynıdır.

(2) **–й** harfi ile biten eril cins isimler (örneğin, **герой** 'kahraman', **музей** 'müze') yumuşak çekimli isimlerin grubuna girmektedir. Bu isimlerin diğerlerinden bir tek farkı sadece **–in halinin** çoğul şeklindedir, örneğin **–ев** takısıdır. репоев, музеев.

b.) Karışık çekim.- Eril ve nötr cins isimlerin kökü **ж, ч, ш, щ**, veya **ц** harflerinden biriyle bitiyorsa sert çekim grubuna girmektedir, ama **–in** ile **ile halinde** ise son harfın okunuşu**–ом** değil **–ем** olur: товарищем, иностранцем; kökü **ж, ч, ш, щ** harfleriyle bitiyorsa bunların –in halindeki çekim eki **–ей**(yumuşak çekimdeki gibi) olur. Örneğin: ножей, карандашей, товарищей, врачей; eğer son harf **ц** ise bunların çekim eki ise **–ов** yerine **–ев** olur, vurgusuz durumunda: yalın tekil şekli иностранец - -in halinin çoğul şeklinde ise иностранцев'e dönüşür.

METİN

Moskova'daki Kremlin eski Rus kalelerinden biridir.	**Московский Кремль-старинная русская крепость.** *Maskovskiy Kreml-starinnaya russkaya krepast.*
Kremlinin kulesinin duvarları çok eskiden kurulmuştur.	**Стены башни Кремля построены очень давно.** *Steni başni Kremlya pastroyeni oçen davno.*
Yetenekli mimarlar Kremline eşsiz bir dış görünüş vermişler.	**Талантливые архитекторы придали Кремлю неповторимый вид.** *Talantliviye arhitektori pridali Kremlyu nepovtorimiy vit.*

Kremlin şehrin ve halkın tarihiyle çok yakından ilgilidir.	**С Кремлём связана история города и народа.** *S Kremlyom svyazana istoriya goroda i naroda.*
Kremlin'in hikayeleri çok ilgi çekicidir.	**Очень интересны рассказы о Кремле.** *Oçen interesnı rasskazı o Kremle.*
Sovyet insanları ve turistler Kremlin gezisine sık sık giderler,	**Советские люди и иностранные туристы часто посещают Кремль-** *Savetskiye luudi i inastranniye turistı çasta paseşayut Kreml-*
çünkü o Moskovadaki müzelerin en ilgincidir.	**Потому что самый интересный один из музеев Москвы.** *samıy interesnıy iz muzeev Maskvı.*

KELİMELER

московск||ий, -ая, -ое, -ие [*maskovskiy, -ya, -oye, iye*] Moskovalı

придать, I (şim.z. **прид||аю, -ёшь**)[*pridat/pridayu, -yoş*] vermek, sunmak

(gen. z. придам, придашь, придаст, придадим, придадите, придадут)

[*pridam, pridaş, pridast,pridadim, pridadite, pridadut*]

(geç. придал, -а, -о, -и),

придавать I [*pridavat*] vermek [genel anlamda]

старинн||ый, -ая, -ое, -ые[*starinnıy, -aya, -oye, -iye*] eski, çok eski

крепость [*krepast*] büyük kale

неповторим||ый, -ая, -ое, -ые [*nepavtarimıy, -aya, -oye, iye*] eşsiz, tek

башня [*başnya*] kule

вид [*vit*] görünüş, görünüm

талантлив||ый, -ая, -ое, -ые [*talantlivıy, -aya, -oye, -iye*] yetenekli

народ [*narot*] halk

связан, -а, -о, -ы [*svyazan, -a, o, -ı*] bağlantılı

архитектор [*arkhitektar*] mimar

иностранн||ый, -ая, ое, -ые [*inastrannıy, -aya, -oye, -iye*] yabancı

Yabancı misafirler-turistler-sık sık 'Novaya jizn' kolektif çiftliğinin ziyaretine gelirler.	**Иностранные гости-туристы-часто посещают колхоз "Новая жизнь".** *İnastrannıi gosti-turistı-çastapaseşayut kalhoz 'Novaya jizn'.*
Çiftlik çalışanları turistlerin geldiğine çok seviniyorlar.	**Приезд гостей-инностранцев радует колхозников.** *Priyezd gastey-inastrantsev raduyet kalhoznikav.*
Onlar turistlere tarlaları ve çiftlikleri gösteriyorlar.	**Они показывают гостям колхозные поля и фермы.** *Ani pakazıvayut gastyam kalhozniye palya i fermı.*
Köydeki makineler, toprağın işlemesi ve çiftlikler turistlerin ilgisini çekiyor.	**Колхозная техника, обработка земли, колхозные фермы очень интересуют гостей.** *Kalhoznaya tehnika, abrabotka zemli, kalhozniye fermı oçen interesuyut gastey.*
Misafirler köylülere çok iyi davranıyorlar.	**Гости тепло приветствуют колхозников.** *Gosti teplo privetstvuyut kalhoznikov.*
Köylüler misafirlerle ilgiyle sohbet ediyorlar.	**Колхозники с интересом беседуют с гостями.** *Kalhozniki s interesom beseduyut o gastyah.*
Onlar misafirleri sık sık hatırlıyorlar	**Они часто вспоминают о гостях.** *Ani çasto vspominayut a gastyah.*

KELİMELER

приезд	[*priezt*]	bir yere varmak
обработка	[*abrabotka*]	toprak işleme
тепло	[*tiplo*]	sıcak
колхозник	[*kalhoznik*]	köylü
радовать I	[radavat]	sevindirmek
(раду‖ю, -ешь)	[raduyu, *-yeş*]	
обрадовать I	[*abradıvat*]	sevindirmek
(*gel.* обраду‖ю, -ешь)	[*abraduyu, -yeş*]	
показывать I	[*pakazıvat*]	
(показыва‖ю, -ешь)		
показать I	[*pakazat*]	göstermek
(*gel.* покаж‖у, -ешь)		
интерес	[*interes*]	ilgi
ферма	[*ferma*]	çiftlik
приветствовать I	[*privetstavat*]	selamlamak, karşılamak
(приветству‖ю, -ешь)	[*privetstvuyu, -yeş*]	
вспоминать I	[*vspaminat*]	hatırlamak
(вспомина‖ю, -ешь)	[*vspaminayu, -yeş*]	
техника	[*tekhnika*]	makineler
придавать I (придать) вид	[*pridavat(pridat) vit*]	görünüşü açığa vurmak

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. Parantez içindeki isimlerin doğru çekimini yazınız.

a.Я разговариваю с отцом.

b.Мы думали об уроке.

c.Вы идете с братом в кино.

d.Мы говорили о театре.

e.Газеты писали о мире.

f.Я увидел стол со стулом.

g.Расскажите о Москве.

h.Я люблю кофе с молоком.

i.Вот чай с сахаром.

2. **Rusça'ya çeviriniz:**

a.Ученик разговаривает с профессором.

b.Профессор читает его проект.

c.Профессор хорошого мнения о ученике.

d.Комсомольск большой Дальне-восточный город.

e.Это очень молодой город.

f.Имя городу дала советская молодежь.

ALIŞTIRMALAR:

1. **Aşağıdakileri yazınız ve parantez içindekiler doğru şekilde yazınız.**

a.Мы много читали о (Кремль).

b.Студенты тепло приветствовали (гости).

c.Я долго говорил с (товарищ).

d.Я видел (техника) колхоза.

e.Мы были в (музей) Москвы.

f.На (поля) растёт пшеница.

g.Туристы быстро ехали на (автомобили).

h. Летом я видел здесь (иностранцы).

i.Мы получили письма от (товарищи).

2. **Aşağıdaki kelimelerden birini noktaların yerine koyunuz:**

долго, часто, тепло

a. Мы ... ходим в театр.

b.Я ... жил на Кавказе.

c.Он очень ... говорил с гостями.

DERS - 44

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Sert sonekli isimlerin hal çekimleri
2. **ile hali**
3. **в** ve **на** edatları
4. **идти** ve **ходить** fiilleri

DİLBİLGİSİ:

1. **Sert sonekli isimlerin hal çekimleri** Bu grup isimler **–а** ile biten dişil isimlerden oluşmaktadır:

Durum	**Canlı**		**Canssız**	
Yalın	**женщина** *jenşina*	kadın	**страна** *strana*	ülke
-in hali	**женщины** *jenşını*	kadının	**страны** *stranı*	ülkenin
-e hali	**женщине** *jenşine*	kadına	**стране** *strane*	ülkeye
-i hali	**женщину** *jenşinu*	kadını	**страну** *stranu*	ülkeyi
İle hali	**женщиной** *jenşinoy*	kadın ile	**страной** *stranoy*	ülke ile
-de hali	**(о)женщине** *(o)jenşine*	kadın hakkında	**(о)стране** *(o)strane*	ülke hakkında

a. **г, к, х** veya **ж, ч, ш, щ** harfleri ismin son harfinden önceki harflerden biri ise –in halinde **–ы** yerine **–и** ile biter, örneğin: **река – реки**.

b. **–а** ile biten birkaç eril isim, örneğin, **мужчина** 'erkek', aynı ayni sonek ile biten dişil isimlerin çekim ekine sahiptir.

2. **ile hali** şeklindeki isimler ise araçlı olan bir hareketi edatsız bir durumda ifade etmektedir:

Я пишу **пером**.	**Kalem ile yazıyorum.**
Ya pişu pirom.	
Он рисует **карандашом**.	**Kurşunkalem ile resim çiziyor.**
On risuyit karandaşom.	

3. **в ve на edatları** - Bu edatlar herhangi bir şeyin yerini, bir kişinin yerini, veya bir kişinin veya bir şeyin hareket yönünü gösterebilmek için kullanılan edatlardır. Bu edatlar kullanıldığı zaman beraber kullanılan isimler genelde **где? 'nerede?'** sorusuna cevap vermekte ve **–de** halinde takı almaktadırlar:

Дети были **в** школе.	**Çocuklar okuldaydılar.**
Deti bli v şkole.	
(**Где** были дети?)	**(Çocuklar neredeydiler?)**
(Gde bıli deti?)	
Книга была **на** столе.	**Kitap masanın üzerindeydi.**
Kniga bıla na stale.	
(**Где** была книга?)	**(Kitap neredeydi?)**
(Gde bıla kniga?)	

Eğer hareketin bir yere yönelimi ifade ediliyorsa, isimler **куда?** 'nereye' sorusunun cevabı olurlar ve **–i halinde** takı alırlar:

Дети идут **в школу**.	**Çocuklar okula gidiyorlar.**
Deti idut v şkolu.	
(**Куда** идут дети?)	**(Çocuklar nereye gidiyorlar?)**
(Kuda idut deti?)	
Он положил книгу **на стол**.	**O kitabı masanın üzerine koydu.**
On palajil knigu na stol.	
(**Куда** положил он книгу?)	**(O kitabı nereye koydu?)**
(Kuda palajil on knigu?)	

4. **ходить ve итди fiilleri.- итди** ve **ходить** fiillerinin Türkçedeki karşılığı aynı şekilde 'yayan gitmek' şeklindedir. fakat bu fiillerin arasında anlam farklılığı bu-

lunmaktadır, **ходить** fiilinin anlamı 'gitmeye alışmış olmak, gidip dönmek, yönü kesin belli olmayan dolaşma şeklinde yaya yürümek' şeklindedir.

В Турции все дети **ходят** в школу.	**Türkiyede çocukların hepsi**
V Turtsii fse deti khodyat fşkolu.	**okula gider.**
Мы часто **ходим** в театр.	**Biz sık sık tiyatroya gideriz.**
Mıy çasta khodim v tiatr.	

итди fiili ise söylendiği zamanda ve yönü belli olan bir yere gitmek hareketi söz konusudur.

Сейчас дети **идут** в школу.	**Çocuklar şu anda okula gidiyorlar.**
siças deti idut fşkolu.	

ходить fiilinde ve bu fiilden önekle türemiş başka fiillerde, örneğin, **находить**, **д** harfi **ж** harfine dönüştüğünden fiilin Şimdiki zaman 1.tekil şahıs çekimi şu şekilde oluşur: хожу, нахожу.

Идти I		**Ходить II**	
Я	иду	я	хожу
Ты	идёшь	ты	ходишь
Он	идёт	он	ходит
Она	идёт	она	ходит
Оно	идёт	оно	ходит
Мы	идём	мы	ходим
Вы	идёте	вы	ходите
Они	идут	они	ходят

итди fiilinin geçmiş zamandaki çekimli şekli ise aşağıdaki gibidir.

шёл *(eril)*,	ходил
шла*(dişil)*,	ходила
шло*(nötr)*,	ходило
шли*(çoğul)*	*ходили*

KELİMELER

женщина	[*jenşina*]	kadın
куда?	[*kuda?*]	nereye?

мужчина	[*muşina*]	erkek
положить II	[*palajit*]	koymak
(*gel.* положу, положишь)	[*palaju, palojiş*]	
в	[*v*]	içinde, içine
на	[*na*]	üstünde, üzerinde
ходить II (хожу, ходишь)	[*hodit*]	gitmek, yürümek

ТЕКСТ - METİN:

Ivanovo köyünde yeni bir okul kuruldu.	**У нас в селе Иванове построена новая школа.** *U nas v sele İvanove pastroyena novaya şkola.*
Okul binası büyük ve aydınlıktır.	**Здание школы большое и светлое.** *Zdaniye şkolı balşoye i svetloye.*
Okulun fazla büyük olmayan bir bahçesi var.	**Школе принадлежит небольшой участок земли.** *Şkole prinadlijit nebalşoy uçastok zemli.*
Okulun yanındaki bahçede boş bir alan ve bahçe var;	**На участке рядом со школой сад и поле;** *Na uçastke ryadom sa şkolay sad i pole;*
öğrenciler çiçek, sebze ve meyve yetiştiriyorlar.	**школьники выращивают цветы, овощи, фрукты.** *şkolniki vıraşivayut tsvetı, ovaşçi, fruktı.*
Tüm köylülerin çocukları okula gidiyorlar.	**Все дети колхозников ходят в школу.** *Fse deti kalkhoznikov khodyat v şkolu.*
Okulda birçok kulüp var.	**В школе работают разные кружки.** *V şkole rabotayut razniye krujki.*
Çocukları bazısı müzik seviyor,	**Одни дети любят музыку,** *Odni deti lubyat muzıku,*
onlar müzik kulübüne gidiyorlar ve korolarda şarkı söylüyorlar.	**Они посещают музыкальный кружок и поют в хоре.** *-ani paseşyayut muzıkalniy krujok i payut v hore.*

Diğerleri ziraat derneğine gidiyorlar.	**Другие ходят в агрономический кружок.** *Drugiye khodyat v agranamiçeskiy krujok.*
Onlar ilgiyle toprağı ve çeşitli bitkileri inceliyorlar.	**Они с интересом изучают почву и разные растения.** *Ani s interesom izuçayut poçvu i raznıye rasteniya.*
Bir de makine kulübü var.	**Есть ещё технический кружок.** *Est yişço tihniçeskiy krujok.*
Burada çocuklar makinelerin kullanımını öğreniyorlar.	**Здесь школьники изучают технику и работают на станках.** *Zdes şkolniki izuçayut tehniku i rabotayut na stankah.*
Makineleri okula Moskovadaki fabrikalardan biri hediye olarak verdi.	**Эти станки, а также инструменты, подарил школе один московский завод.** *Eti stanki, a takje instrumentı , padaril şkole odin maskovskiy zavot.*
Okulun güzel bir kütüphanesi ve bir de spor salonu var.	**В школе хорошая библиотека и физкультурный зал.** *V şkole kharoşaya bibliateka i fizkulturnıy zal.*

KELİMELER

Здание	[*zdaniye*]	bina
музыкальн||ый, -ая, -ое, -ые	[*muzıkalnıy*]	müzikle ilgili
принадлежать II	[*prinadlijat*]	birine(birşeye) ait olmak
(принадлежит)	[*prinadlijit*]	
агрономическ||ий, -ая, -ое, -ие	[*agranamiçeskiy*]	bitkilerle ilgili olan
участок	[*uçastak*]	bahçe, arsa

почва	[*poçva*]	toprak
рядом	[*ryadam*]	yanında
школьник	[*şkolnik*]	öğrenci
выращивать I	[*vıraşçivat*]	yetiştirmek
(выращива‖ю, -ешь)		
техническ‖ий, -ая, -ое, -ие	[*tihniçeskiy*]	teknik
разн‖ый	[*raznıy*]	farklı
разн‖ая	[*raznaya*]	farklı
разн‖ое	[*raznoye*]	farklı
разн‖ые	[*raznıye*]	farklı
музыка	[*muzıka*]	müzik
библиотека	[*bibleateka*]	kütüphane
дарить II	[*darit*]	vermek
(дарю, даришь)	[*(daryu, dariş)*]	
подарить II	[*padarit*]	hediye etmek/vermek
(подарю, порадишь)	[*(padaryu, padariş)*]	
инструмент	[*instrument*]	alet
кружок	[*krujok*]	kulüp

SORULAR VE YANITLAR

- **Куда ты идёшь, Вера?**
- Nereye gidiyorsun Vera?
  Kuda tıy idyoş, Vera?

- **На занятия кружка рукоделия.**
- Dikiş kulübünün derslerine.
  Na zanyatiya krujka rukadeliya.

- **Ты умеешь вышивать?**
- Nakış işlemesini biliyor musun?
  Tıy umeyeş' vışıvat?

- **Нет, я умею вязать.**
- Hayır, örmeyi biliyorum.
  Net, ya umeyu vyazat.

- **Чем ты вяжешь? Крючком или спицами?**
- Ne ile örüyorsun? Örme iğnesi ile mi yoksa şişle mi?
  Çem tıy vyajeş?Kryuçkom ili spitsami?

- **Крючком.**
- Örme iğresiyle.
  Kryuçkom.

- **Ты любишь вязать?**
- Örmeyi seviyor musun?
  Tıy lubiş vyazat?

- **Да. А ты, Валя, любишь вязать крючком?**
- Evet. Sen, Valya, şişle örmeyi seviyor musun?
  Da. A tıy, Valya, lubiş vyazat kryuçkom?

- **Нет, я люблю шить и вышивать.**
- Hayır, ben dikiş yapmayı ve nakış işlemeyi seviyorum.
  Net, ya lyublu şıt i vışıvat.

- **И ещё я люблю рисовать красками.**
- Ben bir de boyayla resim çizmeyi seviyorum.
  İ yişço ya lübļu risavat kraskami.

KELİMELER:

рукоделие	[*rukadeliye*]	dikiş işi
крючок	[*kryuçok*]	örme şişi
уметь I (уме||ю, -ешь)	[*umet(umeyu, -yeş)*]	yapabilmek
спицы	[*spitsı*]	örme iğneleri
вышивать I	[*vışıvat*]	nakış işlemeyi (вышива||ю, -ешь) [*(vışıvayu, -yeş)*] yapabilmek
шить I (шью, шьёшь)	[*şıt(şyu, şyoş)*]	dikiş dikmek
вязать I (вяжу, вяжешь)	[*vyazat*]	örmek

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Aşağıdakileri yazınız ve parantez içindekileri doğru şekilde yazınız.**

   a.Мы много читали о Кремле.

   b.Студенты тепло приветствовали гостей.

   c.Я долго говорил с товарищем.

   d.Я видел технику колхоза.

   e.Мы были в музее Москвы.

   f.На полях растёт пшеница.

   g.Туристы быстро ехали на автомобиле.

   h. Летом я видел здесь иностранцев.

   i.Мы получили письма от товарищей.

2. **Aşağıdaki kelimelerden birini noktaların yerine koyunuz:**

   a. Мы **часто** ходим в театр.

   b.Я **долго** жил на Кавказе.

   c.Он очень **тепло** говорил с гостями.

ALIŞTIRMALAR

1. **a. Noktaların yerine итди veya ходить fiillerinden birini Şimdiki zamanda koyunuz:**

   a. Сейчас мы ... в театр. b) Мы часто ... в театр.

   b. Куда вы ... каждый день? Куда вы сейчас ... ?

   c. Смотрите: дети ... гулять в парк. Дети часто ... гулять в парк. d. Вера каждое утро ... в магазин.

   e. Сейчас Вера ... в магазин.

   f.Юрий всегда ... быстро. Сейчас он тоже ... быстро.

   b. Aynı cümleleri bu iki fiilin geçmiş zaman formları ile doldurunuz.

2. **Parantez içindeki isimleri doğru bir şekilde kullanınız:**

   a. Я читаю (книга) и (журнал).

   b. Мы изучаем (грамматика).

   c. Мой отец любит (музыка).

   d. Он часто говорит о (музыка).

   e. Я был в (библеотека).

   f. Мы часто ходим в (библеотека).

g. Я подарил (книга) (сестра).

h. Мы едем в (Москва).

i. Я иду на (улица).

j. По (улица) едут машины.

k. Мой друг говорил с (Вера).

l. Мы говорили о (школа).

m. Брат (Лена) работает в Киеве.

n. Это письмо от (учительница).

o. Маленькая Нина уже умеет вязать (крючок).

3. *книга* kelimesinin tekil şahısta çekimini yapınız.

4. Rusça'ya çeviriniz:

a. Şu anda ne ile yazıyorsun? Ben dolmakalem ile yazıyorum.

b. Sinem kurşunkalem ile yazıyor.

c. Annem çok güzel dikiş yapabiliyor.

d. O dolmakalem ile resim çiziyor.

DERS - 45

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Sert sonekli isimlerin çoğul hal çekimleri.

2. Canlılara ait meslek adlarının hem erkek hem de dişil cins için ortak olarak kullanılması.

3. **среди** ve **за** edatları ile ismin hallerinin kullanımı.

1. Sert sonekli isimlerin çoğul hal çekimleri: Bu çekim şekli **–а** ile biten dişil isimler için aşağıdaki gibidir.

Durum	**Canlı**		**Canssız**	
Yalın	**женщины**	**kadınlar**	страны	**ülkeler**
	jenşını		*stranı*	
-in hali	**женщин**	**kadınların**	стран	**ülkelerin**
	jenşin		*stran*	
-e hali	**женщинам**	**kadınlara**	странам	**ülkelere**
	jenşinam		*stranam*	
-i hali	**женщин**	**kadınları**	стран	**ülkeleri**
	jenşin		*stran*	
İle hali	**женщинами**	**kadınlar ile**	странами	**ülkeler ile**
	jenşinami		*stranami*	
-de hali	**(o)женщинах**	**kadınlar**	(o)странах	**ülkeler**
	(o)jenşinakh	**hakkında**	*(o)stranakh*	**hakkında**

a) Dişil isimlerin sert çekimi çoğul şahısta eril sert çekimden farkı sadece **–in hali** şeklindedir.

b) **-i hali**nde ise çoğul durumu için canlı cisimler için **–in hali** için bir değişiklik yoktur; çoğul durumunda **-i hali** şeklinde cansız cisimler için yalın hali ile aynıdır.

c) Eğer isimlerin son harfinden önceki harf **г, к, х** veya **ж, ч, ш, щ** harflerinde biri ise ismin bitim şekli **-ы** yerine **–и** olur. Örneğin, рек**и**.

2. **Canlılara ait meslek adlarının hem erkek hem de dişil cins için ortak olarak kullanılması:** Rusçada mesleğe hitap eden eril isimlerin birçoğunun şekli dişil isimlere de aynı şekilde uygulanabilir: **профессор** 'profesör', **учёный** 'bilim adamı', **врач** 'hekim', **доктор** 'doktor', **архитектор** 'mimar', **инженер** 'mühendis'.

   Söz konusu meslek sahibinin cinsiyetini, ismin önüne gelen sıfat, sahiplik zamiri, sıra sayısı ya da fiillerin geçmiş zaman çekimli formundan anlayabiliriz.

   Опытная врач работает очень хорошо.

Моя мать - врач.	**Annem hekimdir.**
Его сестра - инженер.	**Onun kız kardeşi mühendistir.**

3. **Среди ve за edatları**:

среди edatı 'arasında' anlamında **–in hali** ile kullanılmaktadır:

Я был **среди** студентов. **Ben üniversite öğrencilerinin arasındaydım.**

за edatı **'için'** anlamında her zaman **-i hali** ile birlikte kullanılmaktadır:

Борьба **за** мир.	**Dünya için savaş.**

METİN

Rusya'da kadınlar erkeklerin sahip olduğu tüm haklara sahip.	**В России женщины имеют такие же права, как и мужчины.** *V Rossii jenşinı imeyut takiye jı prava, kak i muşinı.*
Rus insanları kadınların yaptığı işlere saygılıdırlar.	**Русские люди уважают труд женщин.** *Russkiyi lyudi uvajayut trud jenşin.*
Rusya'da kadınlar arasında bilim adamları, mühendisler, mimarlar, birçok hekim, ve bitkisel işlerle uğraşanlar vardır.	**Среди женщин в России есть учёные, инженеры, архитекторы, много врачей, агрономов.** *Sredi jenşin v Rossii yest uçyonıye, injinerı, arhitektorı, mnogo vraçey, agranomav.*
Rus insanlar kadınlara büyük görevleri vermede güvenebiliyorlar.	**Русский народ доверяет женщинам высокие посты.** *Russkiy narod doveryayet jenşinam vısokiye posti*

Halk kadınları yönetim organlarına seçmektedir.	**Население выбирает женщин в органы управления.** *Nasileniye vıbirayet jenşin v organı upravleniya.*
Rus kadınları, dünyadaki diğer ulusların kadınlarıyla beraber dünyadaki barış, yaşam ve çocukların mutluluğu için her zaman işbaşında.	**Русские женщины, вместе с женщинами других стран, участвуют в борьбе за мир, в борьбе за жизнь и счастья детей.** *Russkiye jenşini, vmesti s jenşinami drugih stran, uçastvuyut v barbe za mir, v barbe za jizn i şastye detey.*
Onlar dünyanın savaşı yenebileceğine inanıyorlar.	**Они верят, что мир победит войну.** *Ani veryat, şto mir pabedit vaynu.*
Bugünlerde kadınlar hakkında birçok kitap vardır.	**Есть прекрасные книги о женщинах в наши дни,** *Yest prikrasnıye knigi a jenşinah v naşı dni,*
Kadınların yaptığı çalışmalar, bilimdeki başarılar,ve sanattaki başarılarını anlatan kitaplar.	**о достижениях женщин в труде, науке и искусстве.** *o dastijeniyah jenşin v trude, nauke i iskusstve.*

СЛОВА. KELİMELER

доверять I (доверя||ю, -ешь), emanet etmek/ güvenmek
daveryat
доверить II (*gel.* довер||ю, -ишь) emanet/itibar etmek
daverit
уважать I (уважа||ю, -ешь) saygı göstermek
uvajat(uvajayu, -yeş)
выбирать I (выбира||ю, -ешь) seçmek
vıbrat(vıberu, -yeş)
выбрать I (*gel.* выберу, -ешь) seçmek
vıbirat(vıbirayu, -yeş)

участвовать I (участву||ю, -ешь)katılmak
uçastvavat(uçastvuyu, -yeş)
побеждать I (*gel.*побежда||ю, -ешь) yenmek, mağlup etmek
pabejdat(pabejdayu, -yeş)
победить II (побед||ишь, -ит) yenmek, mağlup etmek
pabedit(pabediş, -it)
верить II (вер||ю, -ишь) inanmak, güvenmek
verit(veryu, -iş)
поверить II (*gel.* повер||ю, -ишь) inanmak, güvenmek
paverit(paveryu, -iş)
иметь I (име||ю, -ешь) -si olmak
imet(imeyu, -yeş)
право hak, yetki
prava
так||ой, -ая, -ое, -ие böyle, bu gibi; ~ **же** aynısı
takoy, -aya, -oye, -iye *je*
пост görev
post
население nüfus
nasileniye
среди arasında
sridi
учёный bilim adamı
uçonıy
орган devlet organları
organ
агроном tarımla uğraşan
agranom
управление hükümet, idare etme
upravleniye
борьба savaş, mücadele
barba
война savaş
vayna

достижение başarı, eser
dastijeniye
искусство sanat
iskusstva

Not: **человек, мужчина, муж** kelimelerini karıştırmayımız. **Человек** 'insan' anlamıyla, örneğin:

Он хороший человек. **O iyi bir adamdır.**
Она хорошая человек. **O iyi bir kadındır.**

мужчина 'erkek adam', **муж** ise 'eş, koca' demektir.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Noktaların yerine итди veya ходить fiillerinden birini Şimdiki zamanda koyunuz:**
   a. Сейчас мы идём в театр. Мы часто ходим в театр.
   b. Куда вы ходите каждый день? Куда вы сейчас идете?
   c. Смотрите: дети идут гулять в парк. Дети часто ходят гулять в парк.
   d. Вера каждое утро ходит в магазин. Сейчас Вера идёт в магазин.
   e. Юрий всегда ходит быстро. Сейчас он тоже идёт быстро.
2. **Parantez içindeki isimleri doğru bir şekilde kullanınız:**
   a. (Сейчас) мы шли в театр. Мы часто ходили в театр.
   b.Куда вы ходили каждый день? Куда вы сейчас шли?
   c. Смотрите: дети шли гулять в парк. Дети часто ходили гулять в парк.
   d. Вера каждое утро ходила в магазин. Вера шла в магазин.
   e. Юрий всегда ходил быстро. Сейчас он тоже шел быстро.
3. ***книга*** **kelimesinin tekil şahısta çekimini yapınız.**
4. **Rusça'ya çeviriniz:**
   a. Я читаю книгу и журнал.
   b. Мы изучаем грамматику.

c. Мой отец любит музыку.

d. Он часто говорит о музыке.

e. Я был в библеотеке.

f. Мы часто ходим в библеотеку.

g. Я подарил книгу сестре.

h. Мы едем в Москву.

i. Я иду по улице.

j. По улице едут машины.

k. Мой друг говорил с Верой.

l. Мы говорили о школе.

m. Брат Лены работает в Киеве.

n. Это письмо от учительницы.

o. Маленькая Нина уже умеет вязать крючом.

4 1. Моя книга. & 2. Твоя книга. & 3. Его/ее книга.

a. Сейчас чем ты пишешь? Я пишу авторучкой.

b. Синем пишет карандашом.

c. Моя мама может очень хорошо шить.

d. Она рисует авторучкой.

ALIŞTIRMALAR

1. **a) Aşağıdaki genel ve somut fiiller arasındaki farklar nelerdir?**

   доверять - доверить, верить – поверить

   b) Bu fiillerin Gelecek zaman şeklini yazınız.

2. **Noktalar yerine *школа* kelimesini doğru bir şekilde yerleştiriniz:**

   a. Эти рабочие строят ... .

   b. Дети ходят в ... .

   c. В ... есть библеотеки.

   d. Писатели подарили ... новые книги.

   e. Ученики ... изучают иностранные языки.

   f. Рядом со ... есть сады.

3. **Aşağıdaki kelimeler ile aynı kökeni paylaşan kelimeleri bulunuz:**

   верить, село, жена, учить, право.

DERS - 46

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Haftanın günlerinin isimleri; onların **в, по, к** edatları ile kullanımı.

2. Haftanın günlerinin isimleri; onların **в, по, к** edatları ile kullanımı.

понедельник	[*panidelnik*]	pazartesi
вторник	[*ftornik*]	salı
среда	[*srida*]	çarşamba
четверг	[*çetvirk*]	perşembe
пятница	[*pyatnitsa*]	cuma
суббота	[*subbota*]	cumartesi
воскресенье	[*vaskrisen'ye*]	pazar

Rusçada haftanın günleri **küçük harflerle yazılır.**

В /во

Biz Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe, Cuma ve Cumartesi günler çalışıyoruz.

Мы работаем **в** понедельник, **во** вторник, **в** среду, **в** четверг, **в** пятницу и **в** субботу.

Mıy rabotayem v panidelnık, va ftornik, v sredu, v çitverg,v pyatnitsu i v subbotu.

Мы отдыхаем **в** воскресенье. Pazar günleri bizim için tatil.

Mıy odikhayem v vaskresen'ye.

по + e hali çoğul şahıs

По субботам я хожу в театр. Cumartesi günleri ben tiyatroya giderim.

Pa subbotam ya khaju v tiatr.

к (ко) + tekil şahıs

Я сделаю это **ко** вторнику. Salı gününe kadar bu işi hallederim.

Ya zdelayu eta ko vtorniku.

2. после bağlacı - Bu edat genelde zaman ifade edebilmek için kullanılır:

Мы будем дома **после** обеда. **Öğleden sonra evde olacağız.**

Mıy budim doma posli abeda.

METİN

Lena, bugün günlerden ne?	**Лена какой у нас сегодня день?**
	Lena kakoy u nas sivodnya den?
Tanya, bilmiyor musun?	**Разве ты не знаешь, Таня?**
	Razve tıy ne znayeş, Tanya?
Ben unuttum: Salı mı Çarşamba mı?	**Да, вдруг забыла: вторник или среда?**
	Da, vdrug zabıla:vtornik ili sreda?
Çarşamba, tabii ki.	**Среда, конечно.**
	Sreda, kaneşno.
O kadar oldu mu!Olamaz!	**Уже! Не может быть!**
	Uje ! Ne mojet bıt'!
Al takvime bak:	**Вот посмотри в календаре:**
	Vot pasmatri v kalindare:
Pazartesi günü kütüphanedeydik.	**в понедельник мы были в библиотеке.**
	v panidelnik mıy bıli v bibliateke.
O da dünden bir önceki gündü.	**Это было позавчера.**
	Eta bıylo pazafçira.
Ay,evet,ya işten sonra beraber ders çalışmaya kütüphaneye gitmiştik.	**Ах, да, помню:в понедельник после работы мы ходили в библиотеку.**
	Ah,da, pomnyu:v panidelnik posle rabotı mıy khadili v bibliateku.
Dün , yani Salı günü, ise akşam 'Dom kulturı'ya gittik.	**А вчера, во вторник, мы были вечером в Доме Культуры.**
	A vçera, va vtornik, mıy bıli veçiram v Dome kulturı.
Konser vardı.	**И слушали там концерт.**
	İ sluşali tam kantsert
Salı günleri orada hep konser olur.	**По вторникам там всегда концерты.**
	Pa vtornikam tam vsegda kantsertı.

Çarşamba günler ise konferans olur.	**А по средам лекции. Сегодня там лекция об искусстве.** *A pa sredam lektsii.Sevodnya tam lektsiya ab iskusstve.*
Demek oluyor ki yarın Perşembe.	**Значит, завтра уже четверг.** *Znaçit, zaftra uje çitverk*
Vakit ne çabuk geçiyor be!	**Как быстро идёт время!** *Kak bıstra idyot vremya*
Sen Pazar günü doğum gününün olduğunu hatırlıyorsun değil mi?	**А ты не забудешь, что в воскресенье твой день рождения?** *A tıy ni zabudiş, şto v vaskresenye tvoy den rajdeniya?*
Hep unutursun da ondan!	**Ты всё забываешь!** *Tıy fse zabıvayeş!*
Hayır be! Böyle bir gün unutulur mu hiç!	**Нет, что ты!Разве это можно забыть!** *Net, şto tı!Razve eto mojno zabıt!*
Herhalde çok misafirin olacak.	**У тебя, наверно, будут гости?** *U tebya, navernoye, budut gosti?*
Tabi ki çok misafir olacak!	**Конечно, будет много гостей.** *Kaneşna, budit mnoga gastey.*
Pazar günü herşeyin hazır olması gerekiyor.	**К воскресенью все у нас должно быть готово.** *K vaskresenyu vse u nas daljno bıt gatova.*
Aslında malzemeler Cuma veya Cumartesi alınabilir.	**Лучше всё купить в пятницу или в субботу.** *Luçşe vse kupit v pyatnitsu ili v subotu.*
Pazar sabahı ise pasta yapacağız!	**А в воскресенье утром будем печь пироги!** *A v vaskresenye utrom budim peç piragi!*
En güzel pastaları yapacağız!	**Пироги испечём самые вкусные.** *Piragi ispeçyom samıye vkusnıye.*
Akşam ise bol bol dans ederiz.	**И вечером потанцуем.** *İ veçeram patantsuyem.*

KELİMELER:

разгово́р	[*razgavor*]	diyalog
ра́зве?	[*razve?*]	sahi mi?
подру́га	[*padruga*]	arkadaş(*d*)
вдруг	[*vdruk*]	aniden
забы́ть I (забуд‖у, -ешь)	[*zabıt(zabudu, -eş)*]	unutmak
забыва́ть I (забыва‖ю, -ешь)	[*zabıvat(zabıvayu, -yeş)*]	unutmak
купи́ть II (*gel.* куплю,купишь)	[*kupit(kuplyu, kupish)*]	satın almak
покупа́ть I (покупа‖ю, -ешь)	[*pokumat(pokupayu, -yeş)*]	satın almak
календа́рь	[*kalindar*]	takvim
у́тром	[*utram*]	sabahleyin
по́мнить II (помн‖ю, -ишь)	[*pomnit(pomnyu, -iş)*]	hatırlamak
печь I (пеку, печёшь, *geç.*пёк, пекл‖а, -о, -и)	[*peç*]	fırında pişirmek
испе́чь I (*gel.*испеку, испечёшь, *geç.* испёк, испек‖ла, -ло, -ли)	[*ispeç*]	fırında pişirmek
по́сле	[*posle*]	sonra
зна́чить II (значит, **-ат**)	[*znaçit*]	demek olmak
зна́чит	[*znaçit*]	demek ki
рожде́ние	[*rajdiniye*]	doğum
день рожде́ния	[*den rajdeniya*]	doğum günü
все	[*vsyo*]	herşey
пиро́г	[*pirok*]	pasta, kek
вку́сн‖ый, -ая, -ое, -ые	[*fkusnıy, -aya, oye, ıye*]	lezzetli
потанцева́ть I (*gel.* потанцу‖ю, -ешь)	[*patantsevat(patantsuyu, -yeş)*]	dans etmek

Како́й сего́дня день?
[*Kakoy sivodnya den?*]
Bugün günlerden ne?

Как бы́стро идёт вре́мя!
[*Kak bısta idyot vremya!*]
Vakit ne çabuk geçiyormuş!

Что ты!
[*Şto tıy!*]
Olur mu ya!

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Aşağıdaki genel ve somut fiiller arasındaki farklar nelerdir?**

   a. доверять - доверить, верить – поверить

   b. Bu fiillerin Gelecek zaman şeklini yazınız.

   Доверять**(şimdiki zaman)** – доверить**(gelecek zaman)**,

   Верить(şimdiki zaman) – поверить(gelecek zaman).

2. **Noktaı yerlere *школа* kelimesinin doğru çekimli formlarını yerleştiriniz:**

   a. Эти рабочие строят школу.

   b. Дети ходят в школу.

   c. В школе есть библИотеки.

   d. Писатели подарили школе новые книги.

   e. Ученики школы изучают иностранные языки.

   f. Рядом со школой есть сады.

3. **Aşağıdaki kelimeler ile aynı kökü paylaşan kelimeleri bulunuz:**

   Верить -вера, село - селение, жена - женщина, учить - выучить, право - правовой.

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıda verilmiş olan kelimeleri köklerine göre gruplandırınız:**

   делать, четверг, пять, среда, неделя, пятница, четыре, понедельник, среди.

2. **Rusça'ya çeviriniz:**

   a. Çarşamba günü işten sonra sinemaya gittim.

   b. Cumartesi akşamı ben konsere gidiyorum.

   c. Salı ve Perşembe günleri ne yapacaksınız?

   d. Ben bu alıştırmaları Pazartesi gününe kadar yapacağım.

3. **Aşağıda verilen fiillerin arasındaki farkı belirleyiniz:**

   забывать - забыть, печь - испечь, покупать - купить, танцевать - потанцевать, приготовлять - приготовить.

4. **Haftanın günlerini yazınız.**

DERS - 47

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. İkinci Tip İsimlerin tekil ve çoğul Çekimler.

2. **Через** edatından sonra **–i halinin** kullanılması

1. İkinci Tip İsimlerin tekil ve çoğul Çekimleri

Bu şekil dişil isimlerin **-я** harfiyle sonlanan için, örneğin, **няня** 'dadı', **неделя** 'hafta':

Durum	**Canlı(Eril ve dişil)**		**Cansız**	
	Tekil	**Çoğl**	**Tekil**	**Çoğul**
Yalın	няня **dadı** *nyanya*	няни **dadılar** *nyani*	неделя **hafta** *nidelya*	недели **haftalar** *nideli*
-in hali	няни **dadının** *nyani*	нянь **dadıların** *nyan*	недели **haftanın** *nideli*	недель **haftaların** *nidel*
-e hali	няне **dadıya** *nyane*	няням **dadılara** *nyanyam*	неделе **haftaya** *nidele*	неделям **haftalara** *nidelyam*
-i hali	няню **dadıyı** *nyanyu*	нянь **dadıları** *nyan*	неделю **haftayı** *nidelyu*	недель **haftaları** *nidel*
İle hali	няней **dadı ile** *nyaney*	нянями **dadılar ile** *nyanyami*	неделей **hafta ile** *nideley*	неделями **haftalar ile** *nidelyami*
-de hali	(o)няне **dadı hakkında** *(o)nyane*	(o)нянях **dadılar hakkında** *(o)nyanyakh*	(o)неделе **hafta hakkında** *(o)nidele*	(o)неделях **haftalar hakkında** *(o)nidelyakh*

1) Canlı varlıkları ifade eden çoğul ismlerin **-i hali** çoğul şekli Tamlayan hali çoğullarla aynıdır; canlı varlıkları ifade eden çoğul isimlerin **-i hali** çoğul şekli Yalın hal çoğullarla aynıdır.

2) Eğer isim kök son iki ünsüzle biterse örn. : **земля,** Tamlayan çoğulda onların arasına **е** harfi yazılır: **земéль.**

3) Eğer vurgu Tekilin yardımcı hal bitişinde ise, bitiş - **ёй** (**-ей** değil) olur.

2. Чepeз edatından sonra –i halinin kullanılması

Bu edattan sonra isimler her zaman **-i halini** alırlar. **Чéрез** yeri ve zamanı ifade etmek için kullanılabilir.Yeri ifade etttiğinde, Türkçe'deki karşılığı **'yoluyla'**, **'içinden'**, **'aracılığıyla'** edatlarıdır.

Мы пошли **чéрез** лес.
Biz orman**dan** geçtik.
Mıy paşli çeriz les.

Чéрез реку есть мост.
Irmağın **karşıdan karşıya** köprüsü var.
Çeriz riku yest' most.

Мы приехали в Москву **чéрез** Ленинград.
Biz Moskova'ya Leningrad **yoluyla** geldik.
Mıy priyekhali v Maskvu çeriz Leningrad.

Zamanı ifade ettiğinde, genelde **'içerisinde'** olarak tercüme edilir:

Я буду здесь **чéрез** неделю.
Ben bir hafta **içerisinde** burada olacağım.
Ya budu zdes' çeriz nedelyu.

2. *–ок* ile biten Eril isimler о harfini **-i hali**nde düşürürler, örneğin İ. хлóпок, G. хлóпка.

METİN:

Birkaç hafta içerisinde mühendis Lukin güneye gidecek.	**Чéрез нéсколько недéль инженéр Лукин поéдет на юг.** *Çeriz neskalka nidel injıner Lukin poyedet na yug.*

O, Türkmenista'a, Karakum çölüne gidecek.	**Он поéдет в Туркменистáн, в пустыню Каракýмы.** *On payedit v Turkmenistan, v pustınyu Karakumı.*
Mühendis Lukin kanal inşaatında çalışacak.	**Инженéр Лукин бýдет рабóтать на строительстве канáла.** *İnjınet Lukin budit rabotat' na straitelstve kanala.*
Bu çok büyük kanal olacak.	**Это бýдет óчень большóй канáл.** *Eta budet oçin balşoy kanal.*
Bu kanal çölden geçecek ve çöle su verecek.	**Он пройдёт чéрез пустыню и даст пустыне вóду.** *On praydyot çeriz pustınyu i dast pustune vodu.*
Su Karakum çölünün bir parçası dönüştürüldü.	**Водá ужé преобразила часть пустыни Каракýмы.** *Vot uje preabrazila çast' pustını Karakumı.*
Biraz zaman geçer ve çölün orasında, şimdi kum var, heryerinde yeşil tarlalar ve bahçeler olacak.	**Пройдёт немнóго врéмени, и там, где тепéрь в пустыне ещё пески, всюду бýдут зелёные поля и сады.** *Praydyot nimnoga vremeni, i tam, gde tiper' v pustıne peski, vsyudu budut zelyonıye palya i sadı*
Sovyet insanları çok kanal inşa etmişlerdir.	**Совéтские люди пострóили уже мнóго канáлов.** *Savetskiye lyudi pastroili uje nogo kanalov.*
Onlar Çok çölü dönüştürdüler .	**Они преобразили мнóго пустынь.** *Ani priobrazili mnogo pustın'*
Şimdi çöllerin yerinde buğday, pirinç, pamuk ve üzüm, bahçelerde meyve ağaçları büyüyor.	**На мéсте пустынь тепéрь растёт пшеница, рис, хлóпок и виногрáд, в садáх фруктóвые дерéвья.** *Na meste pustın' tiper' rastyot pşınitsa, ris, khlopak i vinagrad, v sadakh fruktovıye direvya.*

Çöllerin olduğu yerlerde, yeni şehirler ve köyler oluştu, fabrikalar ve hidroistasyonlar oluştu.	**Там, где были пустыни, возникли но́вые города́, сёла и дере́вни, выросли заво́ды, фа́брики гидроста́нции.** *Tam, gde bılı pustını, vaznikli novıyi garada,syola i direvni, vırasli zavodı, fabriki gidrastantsiyi*
Mühendis Lukin da çöl üzerinden kanal inşa edeceğinden mutludur.	**Инжене́р Лукин рад, что он то́же бу́дет стро́ить кана́л че́рез пустыню.** *İnjıner Lukin rad, şto on toji budet stroit' Kanal çeriz pustınyu.*

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Aşağıda verilmiş olan kelimeleri köklerine göre gruplandırınız:** четыре-четверг, пять-пятница, понедельник - неделя,, среди- среда.

2. **Rusça'ya çeviriniz:**
   a. В среду после работы я пошел в кино.
   b. В субботу вечером я иду на концерт.
   c. Что Вы будете делать во вторник и четверг?
   d. Я сделаю эти упражнения до понедельника.

3. **Aşağıda verilen fiillerin arasındaki farkı belirleyiniz:**
   a. забы**вать** - забы**ть**, печь - **ис**печь, **по**куп**ать** - куп**ить**, танцевать - **по**танцевать, приготов**лять** - приготов**ить**.

4. **Haftanın günlerini yazınız.**
   Понедельник – вторник – среда – четверг – пятница – суббота – воскресенье.

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıdakileri yazınız ve parantez içindeki isimlerin doğru hallerini yazınız:**
   a. Колхо́зники па́шут (земля).
   b. Туристы шли че́рез (лес).
   c. Вчера́ я видел (Та́ня).
   d. С (Та́ня) был её брат.

e. Мы говорили о (пустыни).

f. Мой оте́ц е́дет через (неде́ля) в (дере́вня).

g. Оте́ц подарил (Со́ня) (книга).

h. Желе́зная дорога связывает го́род с (дере́вня).

i. Мы пе́ли (пе́сня) о (ро́дина).

j. В (дере́вни) но́вые шко́лы.

2. Noktalar yerine aşağıda verilen fiillerin Gelecek zamanlarını doğru şekillerde yazınız:

пройти, дать, построить. пое́хать. преобразить

a. Наро́д ... здесь кана́л.

b. Молодо́й инжене́р ... на строительство кана́ла.

c. Кана́л ... пустыне во́ду.

d. Кана́л ... пустыню.

e. Кана́л ... че́рез пустыню.

DERS - 48

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. 3ncü tip isimlerin hallere göre tekil ve çoğul çekimleri
2. **у, вокруг, посреди** edatları ile **–in halinin** kullanımı

1. **3ncü tip** isimlerin hallere göre tekil ve çoğul çekimleri

– Bu tip çekime giren isimler yalın hallerinde +ь işaretiyle biten dişil isimlerden oluşur:

Durum	**Tekil**	**Çoğul**	**Tekil**	**Çoğul**
Yalın	пристань **iskele** *pristan*	пристани **iskeleler** *pristani*	ночь **gece** *noç*	но́чи **geceler** *noçi*
-in hali	пристани **iskelenin** *pristani*	пристаней **iskelelerin** *pristaney*	но́чи **gecenin** *noçi*	но́чей **gecelerin** *naçey*
-e hali	пристани **iskeleye** *pristani*	пристаням **iskelelere** *pristanyam*	но́чи **geceye** *noçi*	ночáм **gecelere** *naçam*
-i hali	пристань **iskeleyi** *pristan*	пристани **iskeleleri** *pristani*	ночь **geceyi** *noç*	но́чи **geceleri** *noçi*
İle hali	пристанью **iskele ile** *pristanyu*	пристанями **iskeleler ile** *prisyanyami*	но́чью **gece ile** *noçyu*	ночáми **geceler ile** *naçami*
-de hali	(о)пристани **iskele hakkında** *(o)pristani*	(о)пристанях **iskeleler hakkında** *pristanyakh*	(о)но́чи **gece hakkında** *(o)noçi*	(о)ночáх **geceler hakkında** *(o)naçakh*

1) Canlı varlıkları ifade eden ve 3'cü çekimli birkaç ismin çoğulun tamlayan durumunda -i hali vardır:

Я люблю лошадéй. **Ben atları severim.**

Ya lyublyu laşadey.

2) **-жь, -чь, -шь, -щь** ile biten isimler Yönelme durumdaki bitişlerde **а** yerine **я** harfini alırlar.

3) Bu çekimlere ait olan isimler üç halde: Tamlayan, -e ve -de hallerinde aynı takı olan **–и'yi** alırlar.

2. у, вокруг, посреди edatları ile –in halinin kullanımı

– a) **у** edatı her zaman Tamlayan Halini gerektirir. Bu edat farklı manaların ifadelerinde kullanılabilir:

1) Sahip olma: **у меня есть** ifadesinde olduğu gibi

У детей были интересные книги. **Çocukların ilgi çekici kitapları vardı.**

U ditey bıli intiresnıye knigi.

2) yer, mevki bildirmede

Ольга стояла **у окна**. **Olga pencerenin yanında duruyordu.**

Olga stayala u akna.

Стол стоит **у окна**. **Masa pencerenin yanında.**

Stol stait u akna.

3) Birinin yanında durmak veya olmak:

Я был **у профессора**. **Profesörün yanındaydım.**

Ya bıl u prafessara.

Я жил летом **у родителей**. **Yazın anne ve babamın yanında kaldım.**

Ya jıl letam u raditeley.

b) **вокруг** 'etrafta' ve **посреди** 'arasında' edatları da –in halini gerektirirler, örneğin: **Вокруг дома** сад. **Evin etrafında bahçe var.**

Vakrug doma sad.

Стол стоит **посреди комнаты**. **Masa odanın ortasında duruyor.**

Stol stait pasredi komnatı.

METİN:

Geniş Rus ırmağı - Volga.	**Широкая русская река, Волга.** *Şirokaya russkaya rika Volga.*
Ulyanovs şehri eski Simbirsk'tir.	**Город Ульяновск, бывший Симбирск.** *Gorad Ulyanovsk, bıvşıy Simbirsk.*
Rıhtımda çok kişi var.	**На пристани много народа.** *Na pristani mnoga naroda.*
Rıhtıma büyük vapur geliyor.	**К пристани подходит большой теплоход.** *K pristani padhodit balsoy tiplahod.*
Ulyavsk'ta vapur uzun kalacak ve yolcular Saharov'un ev-müzesini gezebilecekler.	**В Ульяновске теплоход будеть стоять долго, и пассажиры могут осмотреть дом-музей *Сахарова*.** *V Ulyanovske tilahod budet stayat dolga, i pasajiri mogut asmatret dom-muzey Sakharova.*
Simbirsk – Vladimer Saharov'un ana şehridir.	**Симбирск - родной город Владимира Сахарова.** *Simbirsk – radnoy gorad Vladimira Sakharova.*
Burada o çocukluğunda ve gençliğinde yaşamış.	**Здесь он жил в детстве и юности.** *Zdes on jil v detstve i yunasti.*
Babasının soyadı Ulyanov idi.	**Фамилия его отца была Ульянов.** *Familiya evo otsa bıla Ulyanov.*
Vladimir hatırına Saharov'un ana şehrine Ulyanov demişler.	**В память Владимира Сахарова родной город Сахарова назвали Ульяновском.** *V pamyati Vladimira Sakharova radnoy gorad Lenina nazvali Ulyanovskom.*
Yolcular Saharov'un ev-müzesine gidiyorlar.	**Пассажиры идут в дом-музей на улицу Сахарова.** *Pasajiti idut v dom-muzey na ulitsu Sakharova*

Ulyanovlar Ailesinin evinde herşey onların yaşadığı zamanda olduğu gibidir.	**В доме семьи Ульяновых всё так, как было при их жизни.** *V dome semyi Ulyanovıh fsö tak, kak bılo pri ikh jizni.*
Saharov'un babası öğretmendi.	**Отец Сахарова был учителем.** *Otets Sakharova bıl uçitelem.*
İşte onun odası, onun kitapları.	**Вот его кабинет, его книги.** *Vot evo kabinet, evo knigi.*
Onun çok kitapları vardı.	**У него было много книг.** *U nevo bılo mnoga knig.*
Burası ise onun yemekhanesi.	**А вот столовая.** *A vot stalovaya.*
Oda ortasında büyük masa var ve etrafında sandalyeler var.	**Посреди комнаты стоит большой стол, вокруг стола-стулья.** *Pasredi komnatı stait Balşoy stol, vakrug stala – stulya.*
Pencerelerde çiçekler var.	**У окон цветы.** *U akon tsvetı.*
Duvarın yanında piyano duruyor.	**У стены стоит пианино.** *U stinı stait mianina.*
Saharov'un annesi iyi müzik çalardı ve çocuklara müzik öğretirdi.	**Мать Сахарова хорошо играла и учила музыке детей.** *Mat Sakharova haraşo igrala i uçila muzıke detey.*
Viladimir Saharov müziği anlyor ve seviyordu.	**Владимир Сахаров понимал и любил музыку.** *Vladimir Sakharov panimal i lyubil muzıku.*
Ziyaretçiler yukarıya, Saharov'un odasına çıkıyorlar.	**Посетители идут наверх в комнату Сахарова.** *Pasititeli idut naverh v komnatu Sakharova.*
Duvar yanında basit çelik yatak var.	**У стены простая железная кровать.** *U stenı prostaya jeleznaya kravat.*

Bu yatakta gençliğinde Vladimer Saharov yatardı.	**На этой кровати спал в юности Владимир Сахаров.** *Na etoy kravati spal v yunasti Vladimir Sakharov.*
Yatak yanında, pencerenin yanında masa duruyor.	**Рядом с кроватью, у окна, стоит стол.** *Ryadom s krovatyu, u akna, stait stol*
Duvarda kitaplarla dolu raflar var.	**На стене полка с книгами.** *Na stine polka s knigami*
Değişik milletlerden çok kişi Saharov'un ev-müzesini ziyaret ederler.	**Много-много людей разных национальностей посещает дом-музей Сахарова в Ульяновске.** *Mnoga-mnoga lyudey raznıh natsianalnastey paseşayet dom-muzey Sakharova v Ulyanovske.*

KELİMELER

бывш||ий	[*bıvşiy*]	önceki, evvelki, eski
бывш||ая	[*bıvş-aya*]	önceki, evvelki, eski
бывш||ее	[*bıvşeye*]	önceki, evvelki, eski
бывш||ие	[*bıvşiye*]	önceki, evvelki, eski
кабинет	[*kabinet*]	çalışma odası
теплоход	[*tiplahod*]	vapur
столовая	[*stalovaya*]	yemekhane, yemek odası
пассажир	[*passajir*]	yolcu
пианино	[*pianino*]	piyano
посетитель	[*pasititel*]	ziyaretçi
наверх	[*naverkh*]	yukarı
детство	[*detstva*]	çocukluk dönemi
юность	[*yunast*]	gençlik
кровать	[*kravat*]	yatak
национальность	[*natsianalnast*]	milliyet, uyrukluk
прост||ой	[*prastoy*]	düz, sade

прост‖ая	[*prastaya*]	düz, sade
прост‖ое	[*prast oye*]	düz, sade
прост‖ые	[*prastıye*]	düz, sade
при жизни	[*pri jizni*]	hayatta iken, yaşıyorken
назвать I	[*nazvat*]	çağırmak, seslenmek
(*gel.* назов‖у, -ешь)	[*(nazovu, -yoş)*]	
подходить II	[*padhadit*]	yaklaşmak, yakınlaşmak
(подхожу, подходишь)	*(padhaju, padhodiş)*]	
Осмотреть II	[*asmatret*]	görmek

(*gel.* осмотрю, осмотришь) [*(asmatryu, asmotriş)*]

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. Aşağıdakileri yazınız ve parantez içindeki isimlerin doğru hallerini yazınız:

a. Колхóзники пáшут землю.

b. Туристы шли чéрез лес.

c. Вчерá я видел Тáню.

d. С Тáней был её брат.

e. Мы говорили о пустыне.

f. Мой отéц éдет через недéлю в дерéвню.

g. Отéц подарил Сóне книгу.

h. Желéзная дорога связывает гóрод с дерéвней.

i. Мы пéли пéсню о рóдине.

j. В дерéвне нóвые шкóлы.

2. Noktalar yerine aşağıda verilen fiillerin Gelecek zamanlarını doğru şekillerde yazınız:

пройти, дать, построить. поéхать. преобразить

a. Нарóд построит здесь канáл.

b. Молодóй инженéр поедет на строительство канáла.

c. Канáл даст пустыне вóду.

d. Канáл преобразит пустыню.

e. Канáл пройдет чéрез пустыню.

ALIŞTIRMALAR

1. **Parantez içinde verilen isimleri doğru bir şekilde yazınız.**

   a. Мы говорили о (жизнь) в (деревня).

   b. К (ночь) будет дождь.

   c. Мой отец болен и лежит в (кровать).

   d. Шкаф с (книги) стоит у (стена).

   e. У (окно) стоит стол.

   f. Где вы жили в (детство) и (юность)?

   g. Вокруг (деревня) леса и поля.

   h. Посреди (площадь) большой фонтан.

   i. Мы стояли на (площадь) в центре (город).

2. ***где? куда? когда?* sorusuna cevaplayan isimler bulunuz.**

3. **Kalın şekilde yazılmış olan kelimeler hangi sorunun cevabı oluyor:**

   a. **К пристани** подходит **большой белый** теплоход.

   b. Пассажири могут осмотреть **город**.

   c. Отец **Виктора** был **учителем**.

   d. **У него** было много книг

   e. Сестра **Лены** учила детей **музыке**.

   f. Я люблю **музыку**.

4. **Türkçe'ye çeviriniz:**

   a. Ulyanovsk şehri Volganın iskelesindedir.

   b. Orası Leninin memleketi oluyor.

   c. Lenin ve velilerinin yaşadığı ev şu anda müze olarak kullanılıyor. d. Çocukluğunda ve gençliğinde Lenin Simbirskte yaşıyordu.

   e. O Volgayı çok severdi.

DERS - 49

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. для, до, из, мимо, edatlarıyla birlikte **–in halinin** kullanımı.

2. около, от, с edatlarıyla birlikte **–in halinin** kullanımı.

1. **для, до, из, мимо,** edatlarıyla birlikte –in halinin kullanımı

для 'için'; ***около*** 'yakınında, yanında'; ***мимо*** 'ötesinde, yanından geçip gitme'; ***от*** '-dan'; ***до*** '-e, -e kadar'; ***с*** '-den, -dan'; ***из*** '-den, -dan, bir şeyin içinden':

a. для edatı ' için ' anlamında –in halini gerektirir.

Вот книги **для** учеников. **İşte öğrenciler için kitaplar.**
Vot knigi dlya uçinikov.

2. около, от, с edatlarıyla birlikte –in halinin kullanımı

Около завода большой клуб. **Fabrikanın yanında büyük bir kulüp var.**
Okala zavoda balşoy klub.

Я жил там **около** года. **Ben orada 1 yıla kadar oturdum.**
Ya jıl tam okala goda.

Мы ехали **мимо** театра. **Biz tiyatronun yanından geçiyorduk.**
Mıy yehali mima tiatra.

Я получил письмо **от** учителя. **Ben öğretmenden mektup aldım.**
Ya paluçil pismo ot uçitelya.

От Волгограда до Москвы далеко. **Moskova Volgograttan uzak.**
Ot Valgagrada do Maskvı daleko.

Я буду дома **до** вечера. **Ben akşama kadar evde olacağım.**
Ya budu doma da veçira.

До урока я буду говорить с учителем. **Derse kadar öğretmenle**
Da uroka ya budu gavarit s uçitilem **konuşacağım.**

b. ***с*** edatının –in halinde kullanımı:

Он берёт книгу **с** полки.	**O raftan kitabı alıyor.**
On beryot knigu s polki.	
С утра было солнце.	**Sabahtan güneş vardı.**
S utra bylo solntse.	

c. Eğer bir yerden veya bir şeyin içinden çıkış hareketi ifade edilmek isteniyorsa, ***из*** edatı aşağıdaki gibi kullanılmalıdır:

Я взял книгу **из** шкафа.	**Ben kitabı dolaptan aldım.**
Ya vzyal knigu iz şkafa.	
Я вышел **из** комнаты.	**Ben odadan çıktım.**
Ya vışel iz komnatı.	

METİN

Volga Avrupa'nın en büyük nehridir.	**Волга - самая большая река в Европе.** *Volga-samaya balşaya reka v Yivrope.*
O kuzeyden güneye akar ve en sonra da Hazar Denizine akar.	**Она течёт с севера на юг и впадает в Каспийское море.** *Ona tiçot s severa na yug i vpadayet v Kaspiyskoye more.*
Volga sahillerinde büyük şehirler bulunuyor.	**На берегах Волги стоят большие города** *Na birigah Volgi stayat balşiye garada-*
ülkenin sanayi ve kültür merkezleri.	**промышленные и культурные центры страны.** *pramışlennıye i kulturnıye tsentrı stranı.*
Orada ki Oka nehri Volga ile birleşir, dağ başında Gorkiy şehri bulunuyor.	**Там, где впадает в Волгу река Ока, стоит на горе город Горький.** *Tam, gde vpadayit v Volgu rika Aka, stait na gare gorad Gorkiy.*
O büyük sanayi bir şehridir.	**Это большой промышленный город.** *Eta balşoy pramışlennıy gorad.*

Burada çocukluğunda ve gençliğinde büyük Rus yazarı Maksim Gorkiy yaşadı.	**Здесь жил в детстве и в молодые годы великий русский писатель Максим Горький.** *Zdes jil v detstve i v maladıye godı velikiy russkiy pisatel Maksim Gorkiy.*
Son zamanlarda Volga üzerinde güçlü hidroelektrik santralleri kuruldu.	**За последнее время на Волге построены мощные гидростанции.** *Za pasledneye vremya na Volge pastroyenı moşnıye girrastantsii.*
En büyükleri Kuybışev ve Volgograd şehirleri yakınındadırlar.	**Самые большие- недалеко от городов Куйбышева и Волгограда.** *Samıye balşiye-nedaleko at garadov Kuybışeva i Valgagrada.*
Geniş bir kanal Volga'yı Don ile birleştiriyor.	**Широкий канал соединяет Волгу со Доном.** *Şirokiy kanal saydinyayet Volgu so Donom.*
Kanalın başı Volgograd – kahraman şehri yanındadır.	**Начало канала-около города-героя Волгограда.** *Naçalo kanala-okolo goroda-geroya Valgagrada.*
Moskova kanalı ise Volga'yı Moskva-nehir ile birleştiriyor.	**Канал имени Москвы соединяет Волгу с Москвой-рекой.** *Kanal imeni Maskvı saydinyeyet Volgu s Maskvoy rikoy.*
Bahar başından ve sonbahar sonuna kadar Volga'dan vapurlar, gemiler ve feribotler geçer.	**С начала весны и до конца осени по Волге идут теплоходы, пароходы и баржи.** *S naçala visnı i da kontsa osini po Volge idut tiplahodı, parahodı i barji.*
Onlar güneyden kuzeye balık, tuz, ekmek, sebze ve meyveleri insanlar için taşırlar, ayrıca kömür ve petrolü fabrikalar için taşırlar.	**Они перевозят с юга на север рыбу, соль, хлеб, овощи и фрукты для населени, а также уголь и нефть для заводов, фабрик и транспорта.** *Ani pirivozyat s yuga na sever rıbu, sol, hleb, ovaşi i frukt. dlya naseleniya, a takje ugal i neft dlya zavodav, fabrik i transparta*

Kuzeyden güneye sanayi eşyaları ve inşaat için gerekli ağaçları taşınır.	**С севера на юг идут промышленные товары и лес, нужный для строительства.** *S severa na yug idut pramışlenniye tavarı i les, nujnıy dlya stroitelstva.*
Büyük sallar kent ve köy ve kasabaların yanından yüzerek geçiyor.	**Огромные плоты плывут мимо городов, сёл и деревень.** *Agromnıye plotı plıvut mima garadov , syol i dereven*
Volga üzerinden geçmek ya da seyahat etmek çok güzeldir.	**Интересно и приятно совершить путешествие по Волге.** *İnteresna i priyatna saverşit putişestviye pa Volge.*
Vapurların çoğu gerçek tatil evleridir.	**Многие теплоходы-настоящие дома отдыха.** *Mnogiye tiplahodı-nastayaşiye dama otdiha.*
Seyahata Moskova'dan başlanabilir.	**Путешествие можно начинать из Москвы.** *Putişestviye mojna naçinat iz Maskvı.*
Genelde vapurlarla Moskova'dan Volgograd'a ya da Astrahan'a kadar gidilir.	**Обычно теплоход-дом отдыха идёт от Москвы до Волгограда или до Астрахани.** *Abıçno tiplahod-dom otdiha idyot ot Maskvı do Valgagrada ili da Astrahani.*
Astrahan son en büyük şehirdir, Volga'nın son durağıdır.	**Астрахань-последний большой город, последняя остановка на Волге.** *Astrahan-pasledniy balşoy gorad,paslednyaya astanovka na Volge.*

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. a. Мы говорили о жизне в деревне.
   b. К ночи будет дождь.
   c. Мой отец болен и лежит на кровати.
   d. Шкаф с книгами стоит у стены.
   e. У окна стоит стол.
   f. Где вы жили в детстве и юносте?
   g. Вокруг деревни леса и поля.
   h. Посреди площади большой фонтан.
   i. Мы стояли на площади в центре города.

2. **Где?:в лесу,в парке, в комнате,в саду, в школе.**
   Куда?в море, в щколу, в цирк, в комнату.
   Когда?завтра, в среду, весной, в прошлом.

3. a. **К пристани** подходит **большой белый** теплоход.
   b. Пассажири могут осмотреть **город**.
   c. Отец **Виктора** был **учителем**.
   d. **У него** было много книг
   e. Сестра **Лены** учила детей **музыке**.
   f. Я люблю **музыку**.

   1. К чему? – Какой? 2. что? 3. Чей отец? – Кем был? 4. У кого? 5. Кто? – Чему? 6. Что?

4. a. Город Ульяновск - порт на реке Волге.
   b. Это родина Ленина.
   c. Дом, где жил Ленин с семьей используется как музей.
   d. Детство и юность Ленин провел в Симбирске.
   e. Он очень любил Волгу.

ALIŞTIRMALAR

1. **Noktaların yerine *из, с, от* edatlarından birini koyunuz:**
   a. Таня ... братом шли ... леса.
   b. ... поля дул ветер.
   c. Самолёт летит ... севера на юг.

d. Я получил письмо ... деревни ... колхозников.

e. Мы живём недалеко ... завода.

f. Возмите книгу ... шкафа.

g. Привет ... товарища Иванова.

h. Мы вышли ... комнаты.

i. ... дома до школы недалеко.

j. Машина идёт ... города.

2. **Parantez içinde verilen kelimeleri doğru bir şekilde yazınız:**

a. Я был в театре с (брат).

b.Дети бежали с (гора).

c. Колхозники шли с (поле) с (песни).

d. Сегодня воскресенье, и я отдыхаю с (утра) до вечера.

e. На столе стоит ваза с (цветы).

f. Возьмите цветы со (стол).

3. ***большой, молодой, последний, промышленный, мощный*** **kelimelerinden birini boşlukların yerine koyunuz:**

a. Город Горький - большой ... центр страны.

b. На Волге работают ... гидростанции.

c. Астрахань - ... остановка на Волге.

d. Это ... город.

e. Комсомольск - ... дальневосточный город.

4. ***течь, впадать, соединять, перевозить, плыть*** **fiillerinde birini noktaların yerine koyunuz:**

a. Широкий канал ... Волгу с Доном.

b. По Волге ... огромные плоты.

c. Волга ... с севера на юг.

d. Теплоходы и баржи ... с юга на север хлеб, фрукты и овощи.

e. Волга ... в Каспийское море.

DERS - 50

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. **против** ve **напротив** edatları ile **–in halinin** kullanılması.
2. İsim tamlamalarında edatsız **–in halinin** kullanımı.

1. Против ve напротив edatları ile –in halinin kullanılması

против edatının anlamı "**-e karşı, -e zıt yönde, karşısında, zıt, karşısında**":

Мы живем **против** театра. **Biz tiyatronun karşısında oturuyoruz.**
Mı jivyom protiv tiatra.

Мы **против** войны. **Biz savaşa karşıyız.**
Mı protiv vaynı.

2. İsim tamlamalarında edatsız –in halinin kullanımı

İki ismin oluşturduğu tamlama durumunda tamlayan durumundaki isim –in halinde takı alır.

книга профессора	(**чья** книга?)	**profesörün kitabı**	(kimin kitabı?)
kniga prafesara	*(çya kniga?)*		
платье сестры	(**чьё** платье?)	**kızkardeşimin elbisesi**	(kimin elbisesi?)
platye sistrı	*(çyo platye?)*		
улица города	(**какая** улица?)	**şehir sokağı**	(hangi sokak?)
ulitsa gorada	*(kakaya ulitsa?)*		
стена комнаты	(**какая** стена?)	**odanın duvarları**	(hangi duvarlar?)
	(стена **чего**?)		(neyin duvarları?)
stenı komnatı	*(kakaya stina?)*		
	(stina çevo?)		

METİN

- **Что вы делали вчера после работы?**
- Dün işten sonra ne yaptınız?
  Şto vı delali vçira posli rabotı?
- **Мы ходили в Большой театр.**
- Büyük Tiyatro'ya gittik.
  Mı hadili v Balşoy tiatr.

Смотрели балет?

Baleti mi izlediniz?

Smatreli balet?

Нет, мы слушали оперу Глинки"Иван Сусанин".

Hayır, biz Glinka'nın "İvan Susanin" operasını dinledik.

Net, mı sluşali opiru Glinki 'İvan Susanin'

У вас были хорошие места?

Yerleriniz iyi miydiler?

U vas bıli haroşiye mesta?

Да, мы сидели в ложе почти против середины сцены; всё очень хорошо видели и слышали.

Evet biz, hemen hemen tam ortada sahne *slışali.*karşısında oturduk; herşeyi çok iyi gördük ve dinledik.

Da, mı sideli v loje paçti protiv siridinı stsenı; vsyo oçin haraşo vidili i

Вы довольны?

Siz mutlu musunuz?

Vı davolnı?

Конечно. И музыка чудесная, и содержание оперы интересное-борьба народа против врагов родины.

Tabii. Müzik mühteşemdi, ve opera içeriği de ilginçti halkların vatan düşmanlarıyla savaşmalarıydı.

Kaneşna. İ muzıka çudesnaya, i saderjaniye opirı intiresnoye-barba naroda protiv vragov rodinı.

Да, простой русский человек Иван Сусанин совершил большой подвиг для спасения родины.

Evet, basit Rus adamı İvan Susanin Vatanın kurtarması için büyük iş yaptı.

Da, prastoy russkiy çilavek İvan Susanin saverşil balşoy podvig ldya spaseniya rodini.

А как играли и пели артисты?

Sanatçılar da nasıl oynadılar ve şarkı söylediler?

A kak igrali i peli artisti?

Игра артистов, пение, танцы, а также декорации-прекрасны.

Sanatçıların oyunları, dansları ve dekorasyonları mühteşemdi.

İgra artistav, peniye, tantsı, a takje dikaratsii-prekrasni.

Зрители много аплодировали?

Seyirciler çok mu alkışladılar

Zritili mnoga apladirovali?

Да, особенно после окончания оперы.

Evet, özellikle operanın bitmesinden sonra.

Da, asobenna posle akançaniya opiri.

А от артиста, который пел партию Ивана Сусанина, все были просто в восторге.

İvan Susanin'ı oynayan sanatçıdan herkes memnundu

A at artista, katoriy pel partiyu İvana Susanina,vse bili v vastorge.

KELİMELER

Балет	[*balet*]	bale
пение	[*peniye*]	şarkı söyleme
опера	[*opira*]	opera
танец	[*tanits*]	dans
ложа	[*loja*]	loja
против	[*protiv*]	-e karşı, karşıt, zıt
декорации	[*dikaratsii*]	görünüm, sahne dekoru
середина	[*siridina*]	orta
зритель	[*zritil*]	izleyici, seyirci
содержание	[*sadirjaniye*]	içerik
аплодировать I (аплодиру‖ю, -ешь)	[*apladiravat*] [*apladiruyu, -yiş*]	alkışlamak

враг	[*vrag*]	düşman
родина	[*rodina*]	vatan, memleket
подвиг	[*podvig*]	marifet, ustalık
особенно	[*asobenna*]	özellikle
окончание	[*akançaniye*]	son, bitim
спасение	[*spaseniye*]	kurtulma;
для спасения	[*dlya spaseniya*]	kurtarmak için
котор‖ый	[*katorıy*]	hangi?
котор‖ая	[*katoraya*]	hangi?
котор‖ое	[*katoroye*]	hangi?
котор‖ые	[*katorıye*]	hangi?
артист	[*artist*]	oyuncu
игра	[*igra*]	oyun
партия	[*partiya*]	bölüm, kısım
просто	[*prosta*]	sade bir şekilde, sadece, basit
восторг	[*vastorg*]	memnuniyet, haz, sevinç
совершить подвиг	[*saverşit podvig*]	ustalık yapma
играть роль	[*igrat rol*]	rolünü oynama
быть в восторге	[*bıt v vastorge*]	memnun olma
петь партию	[*pet partiyu*]	bölüm parçasını söyleme

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. Noktaların yerine *из, с, от* ilgeçlerinden birini koyunuz:

a. Таня с братом шли из леса.

b. С поля дул ветер.

c. Самолёт летит с севера на юг.

d. Я получил письмо из деревни от колхозников.

e. Мы живём недалеко от завода.

f. Возмите книгу из шкафа.

g. Привет от товарища Иванова.

h. Мы вышли из комнаты.

i. От дома до школы недалеко.

j. Машина идёт из города.

2. **Parantez içinde verilen kelimeleri doğru bir şekilde yazınız:**

a. Я был в театре с братом.

b.Дети бежали с горы.

c. Колхозники шли с поля с песнями.

d. Сегодня воскресенье, и я отдыхаю с утра до вечера.

e. На столе стоит ваза с цветами.

f. Возьмите цветы со стола.

3. ***большой, молодой, последний, промышленный, мощный*** **kelimelerinden birini boşlukların yerine koyunuz:**

a. Город Горький - большой промышленный центр страны.

b. На Волге работают мощные гидростанции.

c. Астрахань – последняя остановка на Волге.

d. Это большой город.

e. Комсомольск – молодой дальневосточный город.

4. ***течь, впадать, соединять, перевозить, плыть*** **fiillerinden birini noktaların yerine koyunuz:**

a. Широкий канал соединяет Волгу с Доном.

b. По Волге плывут огромные плоты.

c. Волга течет с севера на юг.

d. Теплоходы и баржи перевозят с юга на север хлеб, фрукты и овощи.

e. Волга впадает в Каспийское море.

ALIŞTIRMALAR

1. **Parantez içinde verilen kelimeleri doğru şekilde yazınız.**

a. Вокруг (дом) растут деревья.

b. Около (школа) большой парк.

c. Из (окно) мы видим (улица).

d. Наш дом стоит у (река).

e. От (деревня) до (город) недалеко.

f. Против (театр) большой фонтан.

g. От (стадион) до (школа) мы шли недолго.

h. Мы купили книги для (библеотека).

i. Автомобиль ехал по (дорога) мимо (лес).

j. Посреди (озеро) плыла лодка.

2. Rusça'ya çeviriniz.

a. Şehir merkezinde çok büyük bir meydan var.

b. Okul binası çok büyüktür.

c. Sinemin kitabı burada.

d. 'Dudu' şarkısının tüm sözlerini biliyorum.

e. Tiyatroya öğle yemeğinden sonra gideceğiz.

f. Şarkıcının karşısında oturuyordum.

DERS - 51

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. нет, не было, не будет olumsuzluk kalıpları

2. у меня есть ... . sahiplik kalıbı

3. ни ..., ни ... . bağlacı

4. без ' –siz, -sız ' edatından sonra –in halinin kullanılması

1. Olumsuzluk kalıpları *нет, не было, не будет*.-

a. ***нет*** kelimesi 'hayır' anlamında, evet olumlu sözcüğünün karşıtı olarak kullanılmaktadır.

Вы ходили сегодня гулять?	**Bugün yürüyüşe gittiniz mi?**
Vı hadili sevodnya gulat?	
- **Нет.** [*Niyet.*]	**-Hayır.**

нет kelimesi bir de birşeyin olmadığını bildirmede kullanılabilir, örneğin,

В комнате **нет** цветов.	**Odada çiçek yok.**
Fkomnate net tsvitov.	

b. Geçmiş zamanda ise ***не было*** hem tekil hem de çoğul şahıslar için kullanılıyor:

На столе **не было** газеты.	**Masada gazete yoktu.**
Na stale ne bıla gazeti.	
На столе **не было** газет.	**Masada gazeteler yoktu.**
Na stale ne bilo gazet.	

c. Gelecek zamanda ise ***не будет*** hem tekil hem de çoğul nesneler için kullanılıyor:

Завтра **не будет** концерта в парке.	**Yarın parkta konser olmayacak.**
Zavtra ni budit kontserta v parke.	
У меня **не будет** сегодня уроков.	**Benim bugün derslerim olmayacak.**
U menya ni budit sivodnya urokav.	

2. ***у меня есть*** **sahiplik kalıbı-** ***у меня есть'ten*** sonra isimler yalın hal durumunda kullanılır:

У меня есть (была, будет) книга. *U menya yest(bıla, budit) kniga.*	**Benim kitabım var(vardı, olacak).**
У меня **нет (не было, не будет)** урока (уроков) сегодня. *U menya net(ne bıla, ni budit) uroka(urokav) sivodnya.*	**Benim dersim(derslerim) bugün yok(olmadı, olmayacak).**

Fiil her zaman tekil şahıstadır ve nesneler birden fazla olsa bile bu kural değişmez:

У меня **не было** учебника(учебников). *U menya ne bıla uçebnika(uçebnikav).*	**Benim ders kitabım(kitaplarım) yoktu.**
У тебя завтра **не будет** урока (уроков). *U tebya zavtra ne budit uroka(urokav).*	**Yarın dersin(derslerin) olmayacak.**

3. ***ни ..., ни*** **bağlacı.**- Bu bağlaç bir cümlenin olumsuz halinde kullanılıyor.

У меня **нет ни** брата, **ни** сестры. *U menya net ni brata, ni sistrı.*	**Benim ne erkek kardeşim var ne de kız kardeşim.**

4. ***без*** edatının **–in** halinde kullanılması - Bu edat **"onsuz", "o olmadan"** anlamına geliyor ve ismin **–in halinde** kullanılıyor:

Растения не могут жить **без** воды. *Rasteniya ni mogut jit biz vadıy.*	**Bitkiler susuz yaşayamazlar.**

METİN

Rusya'da Sibirya'nın kuzeyinde Yakutlar yaşar.	**На севере Сибири в России живут якуты.** *Na severe Sibiri v Rassii jivut*
Devrimden önce Yakutların hemen hemen tümü okumasızdı;	**До революции почти все якуты были неграмотны;**

ne büyükler ne çocuklar okuma yazma biliyordu.	**ни взрослые, ни дети не умели читать и писать.** *ni vzrosliye, ni deti ni umeli çitat' i pisat'.*
Onların alfabeleri bile yoktu.	**У них не было даже алфавита.** *U nikh ne bıla dajı alfavita.*
Yakutlar arasında, ne öğretmen, ne doktor, ne sanatçı vardı.	**Среди якутов не было ни учителей, ни врачей, ни артистов.** *Sredi yakutov ne bıla ni uçiteley, ni vraçey, ni artistov*
Hatta şehirlerinde bile yok sayılabilecek kadar okul, kütüphane, tiyatro az vardı.	**Даже в городах у них почти не было школ, библиотек, театров.** *Dajı v garadakh u nix paçti ne bıla şkol, bibliatek, tiatrov.*
Devrimden sonra küçük Yakutlar okula gitmeye başladılar.	**После революции маленькие якуты стали ходить в школу.** *Posli rivalyutsıyi malenkiyi yakutı stali khadit v şkolu*
Artık bütün Rusya çocukları gibi onlar da orta eğitim alıyorlar.	**Теперь они, как и все дети в России, получают среднее образование.** *Tiper ani, kak i fse deti v Rassiyi, paluçayut sredneye abrazavaniye.*
Birde gençlerin ve kızların çoğu yüksek eğitim alıyor.	**Многие юноши и девушки получают также высшее образование.** *Mnogiyi yunaşı i devuşki paluçayut takjı vısşeye abrazavaniye.*
Geçen daha okuma yazma bilmeyen Yakutlar arasında artık bilim adamları, doktorlar, öğretmenler, sanatçılar, yazarlar var.	**Среди якутов, которые ещё так недавно были неграмотны, теперь есть учёные, врачи, учителя, артисты, писатели.** *Sredi yakutov, katorıye yişço tak nidavna bıli nigramatnı, tiper yest uçoniye, vraçi, uçitelya, artistı, pisateli.*

Artık Yakutlar arasında eğitim almayan gençler ve kızlar yoktur.	**У якутов нет теперь и не будет девушек и юношей без образования.** *U yakutav net tiper' i ni budet devuşek i yunaşey bes abrazavaniya*
Yakutistan'ın dağlarında güzel tiyatrolar, müzeler, kütüphaneler, sinemalar mevcut.	**В городах Якутии хорошие театры, музеи, библиотеки, много кино.** *V garakh Yakutiyi kharoşiye tiatrı, muzeyi, bibliateki, mnoga kino*
Yalnız çok yaşlı insanlar hatırlıyor nasıl onlar okulsuz, kütüphanesiz, tiyatrosuz, külüpsüz yaşarlardı.	**Только очень старые люди помнят, как они жили без школ, без библеотек, без театров, без клубов.** *Tolka oçin starıyi lyudi pomnyat, kak ani jili bes şkol, bes bibliatek, bes tiatrov, bes klubaf.*

KELİMELER

пре́жде	[*prejdi*]	önceden
алфавит	[*alfavit*]	alfabe
средн||ий	[*sredniy*]	orta
средн||яя	[*srednaya*]	orta
средн||ее	[*sredneye*]	orta
средн||ие	[*sredniye*]	orta
якут	[*yakut*]	Yakut
Якутия	[*Yakutiya*]	Yakutistan
Революция	[*rivalutsiya*]	devrim
образование	[*abrazavaniye*]	eğitim
неграмотн||ый	[*nigramatnıy*]	okumasız
неграмотн||ая	[*nigramatnaya*]	okumasız
неграмотн||ое	[*nigramatnoye*]	okumasız
неграмотн||ые	[*nigramatnıye*]	okumasız
юноша(-ей)	[*yunaşa*]	genç, delikanlı
высш||ий	[*vısşiy*]	yüksek

высш||ая	[*vısşaya*]	yüksek
высш||ее	[*vısşeye*]	yüksek
высш||ие	[*vısşiye*]	yüksek
ни... ни...	[*ni...ni*]	ne... ne … .

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. Parantez içinde verilen kelimeleri doğru şekilde yazınız.

a. Вокруг дома растут деревья.

b. Около школы большой парк.

c. Из окна мы видим улицу.

d. Наш дом стоит у реки.

e. От деревни до города недалеко.

f. Против театра большой фонтан.

g. От стадиона до школы мы шли недолго.

h. Мы купили книги для библеотеки.

i. Автомобиль ехал по дороге мимо леса.

j. Посреди озера плыла лодка.

2. Rusça'ya çeviriniz.

a. В центре города есть очень большая площадь.

b. Здание школы очень большое.

c. Книга Синем здесь.

d. Я знаю все слова песни «Дуду».

e. Мы пойдем в театр после обеда.

f. Я сидел напротив певца.

ALIŞTIRMALAR:

1. Parantez içindeki isimleri doğru biçimde yazınız.

a. В комнате не было (лампа).

b. Завтра в клубе не будет (концерт).

c. Сегодня у нас нет (уроки).

d. На столе не было ни (газета), ни (журнал), ни (письмо).

e. В чашке не было (вода).

f. Вокруг дома нет (сад).

g. На море давно не было (буря).

h. Завтра не будет (луна).

i. Во вторник у нас не будет (урок).

2. Edat *с* ile olan ile halindeki isimleri *без* edadı ile olan tamlayan haldeki isimlerle değiştiriniz:

a. Я был в теáтре с Лéной.

b. Дéти гуляли со мной.

c. Мы дéлали упражнéния с учителем.

d. Вы пришли с письмóм от Николáя?

e. Я люблю кóфе с молокóм.

f. На столé стоит вáза с фрýктами.

g. Андрéй пришёл с книгами.

3. Rusça'ya çeviriniz:

a. Dün bizim dersimiz vardı. Dün hiçbir dersimiz yoktu.

b. Yarın misafirimiz olacak. Yarın misafirimiz olmamalı.

c. Klüpte bugün konferans var. Klüpte bugün hiçbir konferans olmayacak.

DERS - 52

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. Azlık, çokluk ve miktar bildiren zarflarla: **много, мало, сколько, несколько, –in halinin** kullanılması.

2. Rusçada bütünün parçasını ifade eden isim tamlamalarında **–in halinin** kullanılması.

3. есть – съесть ve пить – выпить fiilleri

1. Azlık, çokluk ve miktar bildiren zarflarla –in halinin kullanılması

a. Azlık ve çokluk zarflarıyla –in halinin çoğul formu kullanılır, örneğin **мно́го** 'çok', **мало** 'az', **сколько** 'ne kadar', **несколько** 'birkaç':

мно́го **воды** *mnoga vadı*	çok **su**
мно́го книг *mnoga knig*	çok **kitap**
сколько лет …	kaç yıl …
мало денег	az para
несколько студентов	birkaç öğrenci

Sürekli çoğul olarak kullanılan sözcükler bu zarflardan sonra **–in hali** çoğulda olurlar.

2. – a) Bazı Ölçüler **килограмм** 'kilogramm', **литр** 'litre', **коробка** 'kütü', **стакан** 'bardak', **банка** 'kavanoz' ile ifade edilebilir.

Eğer sayılamayan cisimleri veya maddeleri ifade eden isimler bu ölçü bildiren sözcüklerden birisiyle kullanılsa, o zaman isim tamlaması şeklinde **–in halinde** kullanılır:

килогра́мм **мяса** *kilagramm myasa*	bir kilo **et**

стака́н **воды** — bir bardak **su**
stakan vadıy

литр **молока** — bir litre **süt**

Eğer isim sayılabilen cisimleri ifade ediyorsa ,Tamlayan Halde kullanılır:

коро́бка **папиро́с** — bir kutu **sigara**
karopka papiros

3. Bütünün Parçasını ifade eden Tamlayan Hal. – Bazı fiillerden sonra, örneğin, **давать, дать** 'vermek', **просить** 'rica etmek', **приносить** 'getirmek', **покупать, купить** 'satın almak', Tamlayan Haldeki isim sadece bütümün parçasını ifade edebilir; bu tür örneklerde sayılamayan isimler tekil hallerde kullanılır, ve sayılabilen isimler çoğul hallerde kullanılır.

Дайте, **пожалуйста водыу.** — **Biraz su** verir misiniz, lütfen.
Dayti, pajalusta, vadı.

Купите, **пожалуйста фру́ктов.** — **Biraz meyve** (satın) alır mısınız, lütfen.
Kupiti, pajalusta, fruktov.

Not. – 1. Eğer ismin sadece çoğul şekli varsa, yukarıda verilen bütün örneklerdeki gibi Tamlayan hali çoğulda kullanılır.

банка консервов — **bir kutu konserve**
banka kanservav

много консервов — **çok konserve**
mnoga kanservav

Купите, **пожалуйста** консервов. — **Biraz** konserve (satın) alır mısınız, lütfen.
Kupiti, pajalusta, kanservav.

2. Bütünün parçasını ifade eden bazı eril isimler, Tamlayan Halinde **-a, -я** takıları değil **-y, -ю** takıları alabilirler:

Дайте мне, **пожалуйста,** сахару. — **Biraz şeker** verir misiniz, lütfen.
Dayte mne, pajalusta, sakharu.

Я выпью чаю. — Ben **biraz çay** içeceğim.
Ya vıpyu çayu.

3. ***Есть* ve *съесть*, *пить* ve *выпить* Fiilleri.** – Bu fiiller aşağıdaki şekilde çekilirler:

Gen.Z.: есть 'yemek'	***Gen.Z.:*** съесть 'yemek'
Şim.Z.: ем, ешь, ест, едим, едите, едят	***Şim.Z.:***---
Geç.Z.: ел, ела, ело, ели	***Geç.Z.:*** съел, съела, съело, съели
Gel.Z.: буду есть, …, будешь есть	***Gel.Z.:*** съем, съешь, съест, съедим,съедите, съедят
Emir.H.: ешь, ешьте	***Emir.H.:*** съешь, съешьте
Gen.Z.: пить	***Gen.Z.:*** выпить
Şim.Z.: пью, пьёшь, пьёт, пьём, пьёте, пьют	***Şim.Z.:*** ---
Geç.Z.: пил, пила, пило, пили	***Geç.Z.:*** выпил, выпила, выпило, выпили
Gel.Z.: буду пить, будешь пить	***Gel.Z.:*** выпью,выпьешь, выпьет, выпьем, выпьете, выпьют
Emir.H.: пей, пейте	***Emir.H.:*** выпей, выпейте

Есть ve **пить** geçişli fiilleri isimlerin **-i hali**nde olmasını gerektirmektedir.

Я ем рыбу.	**Ben balık yiyorum.**
Ya yem rıbu.	
Я пью молоко́.	**Ben süt içiyorum.**
Ya pyu malako.	

Съесть ve **выпить** fiilleri **-i hali**nde isimle kullanılabilirler:

Я съел **яблоко.**	**Ben elma yedim.**
Ya syel yablaka.	
Я выпил **стакан** воды.	**Ben bir bardak su içtim.**
Ya vıpil stakan vadıy.	

Bütünün parçası kast edildiğinde, isimler Tamlayan halinde kullanılırlar.

Я съел хлеба и выпил молока.	**Ben biraz ekmek yedim ve biraz süt içtim.**
Ya syel khleba i vıpil malaka.	

СЛОВА. KELİMELER

килограмм [*kilagram*]kilogram
приносить II [*prinosit*] (приношу, приносишь),getirmek
принести I [*prinisti*] (принесу, -ешь,принес, принесла, -ло, -ли)
литр [*litr*]litre
просить I [*prasit*] (прошу, просишь) rica etmek
пить I[*pit*]içmek
консервы [*kanservı*]konserve
съесть I, II [*syest*]yemek
выпить I[*vıpit'*]içmek

METİN

Birkaç genç erkek ve kız turist köye yakın olan ormana vardılar.	**Несколько человек туристов - юношей и девушек - подошли к лесу, недалеко от деревни.** *Neskalka çilavek turistav – yunaşey i devuğek padaşli k lecu, nidaleko at direvni.*
Hava henüz aydınlıktı.	**Было ещё светло.** *Bıla yişço svitlo.*
Genç insanlar çok yorulmuşlardı:	**Молодые люди очень устали:** *Maladıye lyudi oçin ustali:*
onlar sırtlarında çantalarla çok kilometreyi geçtiler.	**Они прошли много километров с рюкзаками на спине.** *ani praşli mnoga kilametrav s ryukzakami na spine.*
Hepsi yemek ve içmek istiyordu.	**Все хотели есть и петь.** *Vse khateli yest' i pet'.*
Akşam yemeği ormanda yapmaya karar verdiler.	*Reşıli paujınat' v lisu.* **Решили поужинать в лесу.**
"Ben kurt gibi açım", - dedi Andrey.	**Я голоден, как волк, - сказал Андрей.** *Ya goladin, kak volk, - skazal Andrey.*
"Bizde ne varsa, şimdi hepsini yer ve içerim"	**Сейчас съем и выпью всё, что у нас есть.** *Siyças syem i vıpyu vsyo, şto u nas yest.*
"Sahiden, hepsini tek başına yer ve içer	**Неужели один всё съешь и**

misin?" diye arkadaşları ona sordular.

выпьешь? ответили ему товарищи.

Niujeli adin vsyo syeş i vıpyeş? Atvetili yemu tavarişçi.

Bize ne olur?

А мы?

A mıy?

Ve az sonra süt, salatalık ve yumurtalar için köye gitmemiz gerekiyor.

И раньше нужно пойти в деревню за молоком, огурцами и яйцами.

İ ranşe nujna payti v diravnyu za malakom, agurtsami i yaysami.

Nikolay ve Viktor köye gittiler.

Николай и Виктор пошли в деревню,

Nikalay i Viktar paşli v direvnyu..

Andrey ve Mihail ateşi hazırlamaya başladılar.

Андрей и Михаил стали готовить костёр.

Andrey i Mikhail stali gatovit' kastyor

Kızlar çantalardan eşyaları: ekmek, tereyağı, peynir, sucuk, şeker, tuz ve konserveleri ayrıca kaşıkları, çatalları, bıçakları, tabakları ve fincanları çıkartılar.

Девушки вынули из рюкзаков продукты: хлеб, масло, сыр, колбасу, сахар, соль и консервы, а также ложки, вилки, ножи, тарелки и чашки.

Devuşki vıkinuli is ryukzakov praduktı: klep,masla, sır, kalbasu, sakhar, sol i kanservı, a takjı lojki, vilki, nojki, tarelki i çaşki.

Nikolay ve Viktor köyden patates, salatalık, domates ve soğan getirdiler.

Николай и Виктор пришли из деревни и принесли картофеля, огурцоф, помидоров и лука и пять литров молока.

Nilalay i Viktor prişli iz direvni i prinesl kartofelya, agurtsof, pamidorav i luka i pyat litrov malaka.

Onlar birde otuz tane yumurta getirdiler.

Они принесли также три десятки яиц.

Ani prinisli takje tri disatki yiits.

Kızlar ateşte patatesleri ve yumurta

Девушки сварили на костре

pişirdiler ve domateslerden ve salatalıklardan salata hazırladılar.	**картофель, зажарили яичницу и сделали салат из помидоров и огурцов с луком.** *Devuşki svarili na kostre kartofil, zajarili yiyiçnitsu i sdelali salat iz pamidorov i agurtsov s lukom.*
Herkes tabağını, bıçağını, çatalını ve fincanını aldı.	**Каждый взял тарелку, нож, вилку, ложку и чашку.** *Kajdıy vzyal tarelku, noj, vilku, lojku i çaşku.*
Sonra herkes ateş etrafında oturup yemeğini yedi.	**Скоро все сидели вокруг костра и ели.** *Skora vse sideli vakrug kastra i yeli*
Ateş üzerinde çaydanlık asılıydı.	**Над костром висел чайник.** *Nad kastrom visale çaynik.*
Sahipliği Lena yapıyordu.	**Хозяйничала Лена.** *Hazayniçila Lena*
Önce herkes susuyordu.	**Сначала все молчали.** *Snaçala vse malçali.*
Sonra, yumurtaları ve patatesleri yiyince konuşmaya ve şakalaşmaya başladılar.	**Потом, когда съели яичницу и картофель, стали разговаривать и шутить.** *Patom, kagda syeli yiyiçnitsu i kartofil, stali razgavarivat i şutit.*
- Andrey-sordu Lena, " sen herhalde hala açsın?"	**- Андрей, - спросила Лена, - ты, наверное, ещё голоден?** *Andrey,-sprasila Lena,-tı, navernaye, yişço golodin?*
"İşte salata, sucuk peynir ye."	**Вот съешь салату, колбасы, сыру.** *Vot syeş salatu, kalbası, sıru*
"Teşekkürler, Lena, keyifle yerim"	**- Спасибо, Лена, съем с удовольствием.** *Spasiba, Lena, syem s udavolstviyem*
"Ben ise artık süt içiyorum"- dedi	**- А я уже пью молоко, - сказал**

Viktor.	**Виктор.**
	A ya uje pyu malako,-skazal Viktar
"Biliyor musun, Lena",- Andrey sordu,	**- Знаешь, Лена, - сказал Андрей,**
	Znayiş,Lena,-skazal Andrey,
"Bana çayı uzatır mısın."	**-дай мне чаю.**
	-day mne çayu.
Ben buterbrod [*tereyağlı peynirli kahvaltılık ekmek*] ile çay içeceğim.	**Я буду пить чай с бутербродами.**
	Ya budu pit çay s buterbrodam
"Buyur, işte fincan, iç."	**- Пожалуйста, вот чашка, пей.**
	Pajalusta, vot çaşka, pey.
Herkes çay içiyordu.	**Все выпили чаю.**
	Vse vıpili çayu
Sonra herkes dinlenmek için yattı.	**Скоро все легли отдыхать.**
	Skora vse ligli otdihat.
Çok uyumak istiyorlardı.	**Очень хотели спать.**
	oçen hateli spat

KELİMELER:

подойти I(*gel.* подойд||у, -ешь, *geç.* подошел, подошл||а, -о, -и)
yaklaşmak
padayti(padaydu, -yoş, padaşol, padaşla, -o , -i)

готовить II (готовлю, готовишь)
hazırlamak, yemek pişirmek
gatovit(gatovlyu, gatoviş)

устать I (*gel.* устан||у, -ешь)
yorulmak
ustat(ustanu, -iş)

костёр kamp ateşi
kastyor

вынуть I (*gel.* вын||у, -ешь)
çıkarmak
vınut(vınu, - iş)

километр kilometre
kilametr

рюкзак sırt çantası
ryukzak

спина sırt
spina

продукты erzak
praduktı

булка top ekmek
bulka

решить II (*gel* реш||у, -ишь)
halletmek, karar vermek
rişit(rişu, - iş)

колбаса sucuk
kalbasa

помидор domates
pamidor
прийти I (*gel.* прид||у, -ешь, *geç.* пришел, пришл||а, -о, -и) gelmek
priyti(pridu, -oş, prişol, prişla, -o, -i)
ужинать I (ужина||ю, -ешь), *ujinat(ujinayu, -yeş)*
поужинать I (*gel.* поужина||ю, -ешь) akşam yemeği yemek
paujinat(paujinayu, -yeş)
голодн||ый, -ая, -ое, -ые aç
galodnıy, -aya, -oye, -ıye
десяток(десятка, десятки) ondalık olma
disyatok(disyatka, disyatki)
волк kurt
неужели öyle mi?
варить II (варю, варишь), *varit(baryu, variş)*
сварить II (*gel.* сварю, сваришь) yemek pişirmek, kaynatmak
svarit(svaryu, svariş)
огурец(*çoğul.* огурцы)salatalık
agurets(agurtsı)
яйцо(*çoğul.* яйца, яиц) yumurta
yiytso(yaytsa, yiyits)
жарить II (жар||ю, -ишь), *jarit(jaryu, -iş)*
зажарить II (*gel.* зажар||ю, -ишь) kızartmak
zajarit(zajaryu, -iş)
стать I (стан||у, -ешь) olmak, başına gelmek
stat(stanu, -iş)
салат salata
salat
яичница yağda kızartılmış yumurta
yiyişnitsa
висеть II (висит) asılı durmak, asılı kalmak
viset(visit)
чайник çaydanlık
çaynik
спросить II (*gel.* спрошу, спросишь)sormak
sprasit(spraşu, sprosiş)
бутерброд sandviç
buterbrot
хозяйничать I(хозяйнича||ю, -ешь) sahip çıkmak
hazayniçat(hazayniçayu, -iş)
лечь I(*gel.* лягу, ляжешь) yatmak
leç(lyagu, lyajeş)
я хочу есть, я голоден(голодна) yemek yemek istiyorum, ben açım
ya haçu yest, ya goloden(galadna)
я хочу пить birşeyler içmek istiyorum
ya haçu pit
я голоден, как волк ben çok açım, karnım zil çalıyor
ya goloden, kak volk
я хочу спат ben uyumak istiyorum
ya haçu spta

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Parantez içindeki isimleri doğru şekilde yazınız.**

a. В комнате не было лампы.

b. Завтра в клубе не будет концерта.

c. Сегодня у нас нет уроков.

d. На столе не было ни газеты, ни журнала, ни письма.

e. В чашке не было воды.

f. Вокруг дома нет сада.

g. На море давно не было бури.

h. Завтра не будет луны.

i. Во вторник у нас не будет урока.

2. **Aşağıdaki cümleleri c edatı yerine без edatını koyarak yeniden yazınız.**

a. Я был в теáтре без Лéны.

b. Дéти гуляли без меня.

c. Мы дéлали упражнéния без учителя.

d. Вы пришли без письма от Николáя?

e. Я люблю кóфе без молока.

f. На столé стоит вáза без фрýктов.

g. Андрéй пришёл без книг.

3. **Rusça'ya çeviriniz.**

a. Вчера у нас был урок. Вчера не было ни одного урока.

b. Завтра к нам придет гость. Завтра не должно быть гостей.

c. Сегодня в клубе будет конференция. Сегодня в клубе не будет ни одной конференции.

ALIŞTIRMALAR

1. Noktalı yerlere sağ tarafta verilen kelimeleri uygun yerleştiriniz.

a. Наш учитель знает несколько	язык
b. У нас много ... и	книга, тетрадь
c. Принесите, пожалуйста, ... и	хлеб, молоко
d. Дайте, пожалуйста, ...	вода
e. Сегодня мы получили мало ... и	газета, журнал
f. Сколько ... до города.	километр
g. В комнате много	свет
h. Сколько ... лежит на тарелке?	помидор

i. Я купил килограмм	масло
j. Скажите несколько ... :	слово
k. Выпейте чашку	чай
l. Я выпил ... с	чай, сахар

DERS - 53

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. 1-30 kadar miktar bildiren sayılar.
2. Miktar bildiren sayılarla ismin hallerinin kullanımı

1. 1-30 kadar miktar bildiren sayılarla ismin hallerinin kullanımı.-

Miktar bildiren sayılardan sonra bulunan isimler temel olarak tekil ve çoğulda ismin iki halinde kullanılırlar.

a. Basit rakamlardan **bir (1) ve sonu birle biten** sayılardan sonra ismin cins ve sayısına bağlı olmak koşuluyla **yalın hal** kullanılır.

У меня	**один урок.**	[*adin urok*]	bir ders
У меня	**одна книга.**	[*adna kniga*]	bir kitap
У меня	**одно слово.**	[*adno slovo*]	bir kelime

У меня	тридцать	**один учебник.**
У меня	сто тридцать	**одна книга.**
У меня	сто двадцать	**одно окно.**

одни çoğul şahısta kullanılır ve tekil formu olmayan isimlerle beraber de kullanılabilir:

одни́ часы́	[*adni çası*]	bir saat
одни́ но́жницы	[*adni nojnitsı*]	bir makas

(Basit rakamlar: 0 **ноль**, 1 **один**, 2 **два**, 3**три**, 4 **четыре**, 5 **пять**, 6 **шесть**, 7 **семь**, 8 **восемь**, 9 **девять**, 10 **десять**.)

b. 2 **два**, 3**три**, 4 **четыре**, ve sonu bu rakamlarla biten sayılardan sonra gelen isimler **–in hali** tekilde kullanılırlar.

У меня	2 **два** / 3**три** / 4**четыре** учебника.
У меня	2 **два** / 3**три** / 4**четыре** книги.
У меня	2 **два** / 3**три** / 4**четыре** окна.

У меня	двадцать **два** / **три** / **четыре** учебника.
У меня	тридцать **два** / **три** / **четыре** книги.
У меня	сто сорок **два** / **три** / **четыре** окна.

c. 5 ile 20 arası ve de sonu 5/ 6/ 7/ 8/ 9/ 0 ile biten sayılardan sonra gelen isimler –in hali çoğulda kullanılırlar.

У меня	пять, ... , двадцать	учебников.
У меня	пять, ... , двадцать	книг.
У меня	пять, ... , двадцать	окон.

У меня	двадцать шесть / семь / восемь, ... , учебников.
У меня	сто двадцать шесть / семь / восемь, ... , книг.
У меня	тысяча двадцать шесть / семь / восемь, ... , окон.

(Bitişik sayılar: 11 **одиннадцать**, 12 **двенадцать**, 13 **тринадцать**, 14**четырнадцать**, 15 **пятнадцать**, 16 **шестнадцать**, 17 **семнадцать**, 18 **восемнадцать**, 19 **девятнадцать**, 20 **двадцать**, 30 **тридцать**.)

(Bileşik sayılar: 21 **двадцать один**, 22 **двадцать два**, 23 **двадцать три**, 24 **двадцать четыре**, 25 **двадцать пять**, 26 **двадцать шесть**, 27 **двадцать семь**, 28 **двадцать восемь**, 29 **двадцать девять**)

d. Kardinal rakamların isimlerle kullanımı.- a) **один** kullanıldığı ismin cinsiyeti ile her zaman uyuşuyor:

один урок	[*adin urok*]	bir ders
одна книга	[*adna kniga*]	bir kitap
одно слово	[*adno slova*]	bir pencere

одни çoğul şahısta kullanılır ve tekil şahısı olmayan isimlerle beraber de kullanılabilir:

одни часы	[*adni çası*]	bir saat
одни ножницы	[*adni nojnitsı*]	bir makas

- **два** sadece eril ve canssız kelimelerle; **две** ise dişil kelimelerle kullanılır:

два стола	[*dva stola*]	iki masa
два окна	[*dva akna*]	iki pencere
две комнаты	[*dve komnatı*]	iki oda

- **два, три, четыре** kullanıldığı zaman isimler –in hali tekil durumunu alır:

два часа	[*dva çasa*]	iki saat
две минуты	[*dve minutı*]	iki dakika

- **пять, шесть, семь** vs olduğu zaman isimler –in hali çoğul durumunda kullanılır:

пять часов	[*pyat çasov*]	beş saat
шесть минут	[*şest minut*]	altı dakika

- Bileşik rakamlarda ise isim sayısı son sözcüğe bağlıdır:

двадцать **один** час	[*dvadtsat adin ças*]	yirmibir saat
двадцать **два** часа	[*dvadtsat dva çasa*]	yirmiiki saat
двадцать **пять** часов	[*dvadtsat pyat çasov*]	yirmibeş saat

METİN

Akşam oluyor.	**Наступает вечер.** *Nastupayit veçir.*
Ben televizyon karşısında durup tiyatro programlarını bekliyorum.	**Я сижу у телевизора и ожидаю передачи из театра.** *Ya siju u tilivizora i ajıdayu peridaçi iz tiatra.*
Oyunun başlamasına yedi dakika var.	**До начала спектакля ещё семь минут.** *Do naçala spiktaklya eşço sem' minut.*
Gelecek iki günde ne izleyeceğimi Tv programını alıp işaretliyorum.	**Я беру программу передач и отмечаю, что я буду смотреть в следующие два дня.** *Ya biru pragrammu piridaç i atöiçayu, şto ya budu smatret' v Sleduyuşçiye dva dnay*
Yarın, Cumartesi, saat beşi çeyrek geçe "Sovyet kozmonotları ve uzay gemileri" programı var.	**Завтра, в субботу, в семнадцать часов пятнадцать минут передача "Советские космонавты и космические корабли".** *Zaftra, v subbotu, v sem nadtsat' çasof pyatnadttsat' minut piridaça "Savetskiyi kasmanavtı kasmiçiskiyi karabli"*
Bu çok zevkli.	**Это очень интересно.** *Eta oçin' intiresna*
Ve yedi buçukta güzel " İnsan	**А в девятнадцать часов тридцать**

Kederi" filmi gösterilecek.	**минут будут показывать замечательный фильм "Судьба человека".** *A v divitnadtsat' çasof tridtsat'*
Yarından sonra Pazar.	**Послезавтра воскресенье.** *Poslizavtra vaskrisenye.*
Pazar günleri TV programları gün boyu gösterilecek.	**В воскресенье передачи по телевизору идут целый день.** *V vaskrisenya piridaçi pa tilivizaru idut tselıy den'.*
Saat ikide Lenin stadyumundan spor programı var.	**В четырнадцать часов спортивная передача со стадиона имени Ленина.** *V çıtrnatsat' çasof spartivnaya piridaça so stadiona imeni Lenina.*
Saat üçte yedi senelik plan hakkında dinleyeceğim.	**В пятнадцать часов я буду слушать рассказы о семилетке.** *V pyatnadtsat' çasof ya budu sluşat' rasskazı a semiletki.*
Akşam ise, saat onda, bütün aile televizyon karşısına geçecektir.	**А вечером, в двадцать два часа, у телевизора будет вся наша семья.** *A veçiram, v dvatsat' dva çisa, u tilivizara budit vsya naşa simya.*
Televizyonda "Rusya halkların şarkıları ve dansları" konserini izleyeceğiz.	**Мы будем смотреть и слушать большой концерт : "Музыка, песни и танцы народов СССР".** *Mı budim smatrat' i sluşat' balşoy kontsert: " Muzıka, pesni i tantsı narodaf esesesr.*
İşte, konsere iki dakika kaldı.	**Однако до начала спектакля две минуты.** *Adnaka ... do naçala spiktaklya dve minutı.*
Ekranda "Şafaktaki şehir" sahnesini izliyorum.	**Я увижу на экране телевизора пьесу "Город на заре".** *Ya viju na ekrani tilivizara pyesu "Gorat na zare".*

Bu sahne Sibiryada Komsomolsk şehrini kuran gençler hakkındadır.	**Это пьеса о молодежи, которая построила в тайге город Комсомольск.** *Eta pyesa a maladyoji, katoraya pastroila v tayge gorad Kamsamolsk.*
Konser başlamak üzere, kanalı değiştiriyorum.	**Включаю телевизор. Уже пора!** *Vklyuçayu tilivizar. Uje para!*

KELİMELER

наступать I (наступает)	[*nastupat(nastupayet)*]gelmek, yaklaşmak(hava, mevsim vb.)
следующ||ий, -ая, -ее, -ие	[*sleduyuşiy, -aya, -eye, -iye*]bir sonraki, sıradaki
ожидать I (ожида||ю, -ешь)	[*ajidat(ajidayu, -yeş)*]beklemek, bekleyişte olmak
космонавт	[*kasmanafi*]kozmonot
космическ||ий, -ая, -ое, -ие	[*kasmiçeskiy*]evrensel, engin, geniş
передача	[*piridaça*]yayın, radyo yayını
ракета	[*raketa*]roket
спектакль	[*spiktakl*]gösteri, oyun
судьба	[*sudba*] kader, kısmet
замечательн||ый, -ая, -ое, -ые	[*zamiçatilnıy, -aya, -oye, -iye*] olağanüstü
отмечать I (отмеча||ю, -ешь)	[*atmiçat(atmiçayu, -yeş)*]işaretlemek, işaret koymak
спортивн||ый, -ая, -ое, -ые	[*spartivnıy*]sportif
пьеса	[*pyesa*] oyun, piyes
тайга	[*tayga*] tayga(Sibiryada orman)
послушать I (*gel.* послуша||ю, -ешь)	[*pasluşat(pasluşayu, -yeş)*]dinlemek
включать I (включа||ю, -ешь)	[*vklyuçat(vklyuçayu, -iş)*]
включить II (*gel.*включ||у, -ишь)	[*vklyuçit(vklyuçu, -iş)*]düğmeye basıp açmak
однако	[*adnaka*] yine de, bununla birlikte
экран	[*ekran*]ekran

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI:

1. Cümlelerdeki noktaların yerine sağ tarafta verilen kelimeleri uygun bir şekilde yerleştiriniz.

a. Наш учитель знает несколько языков.

b. У нас много книг и тетрадей.

c. Принесите, пожалуйста, хлеба и молока.

d. Дайте, пожалуйста, воды.

e. Сегодня мы получили мало газет и журналов.

f. Сколько километров до города.

g. В комнате много света.

h. Сколько помидоров лежат на тарелке?

i. Я купил килограмм масла.

j. Скажите несколько слов.

k. Выпейте чашку чая.

l. Я выпил чай с сахаром.

ALIŞTIRMALAR:

1. 1-30 kadar sayıları yazınız.

2. Noktaların yerine sağdaki kelimeleri doğru bir şekilde kullanarak koyunuz.

a. Мы купили 2 ... и 2	нож, вилка
b. Напишите по-русски 10	слово
c. Через 5 ... я поеду на юг.	неделя
d. Туристы прошли 23	километр
e. В слове “мир” 3	буква
f. Дайте, пожалуйста, ... и	молоко, хлеб
g. Я буду здесь в 4 ... 15	час, минута
h. До начала спектакля еще 3	минута
i. На столе 28	книга
j. У нас было 25	урок

DERS - 54

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. ***-ся, -сь*** ile biten dönüşlü fiiller.

2. 40 ile 100 arasındaki miktar sayıları.

1. ***-ся, -сь*** **ile biten fiiller(dönüşlü fiiller).-** ***одеваться*** 'giyinmek', ***умываться*** 'elini yüzünü yıkamak' gibi fiiller dönüşlü fiillerdir.

одевать	[*adivat*]	giydirmek
одеваться	[*adivatsya*]	giyinmek(kendinin giyinmesi)
умывать	[*umıvat*]	yıkamak(başkasını)
умываться	[*umıvatsya*]	yıkanmak(kendini yıkamak)

Bu fiillerin çekimi diğer fiiller gibi I veya II grup şahıs ekleriyle çekildikten sonra, sonuna dönüşlülük takısı olarak ***-ся, -сь*** sözcükleri eklenmektedir.

-ся, -сь sözcüklerini kullanan fiillerde Şimdiki ve Gelecek Zamanda kelime kökeninde bir ünsüz harf değişmesi sözkonusudur. Örneği, ***садиться*** fiili için:

Mastar – садиться	[*saditsya*]	**'oturmak'**

Şimdiki Zamanda

- сажусь,	[*sajus*]	**oturuyorum**
- садишься,	[*sadişsya*]	**oturuyorsun**
- садится vs.,	[*saditsya*]	**oturuyor**

a. *dönüşlü*, yapılan iş konusu kendine dönük olduğu zaman:

Я одеваюсь.	[*Ya adivayus.*]	Ben kendim giyiniyorum (kendi kendimi giyindiriyorum).

Mastar: **одеваться I**'giyinmek'	
Şimdiki zaman	
я одеваюсь *ya adivayus*	**Ben giyiniyorum**
ты одеваешься *tı adivayişsya*	**Sen giyiniyorsun**

он, она одевается *on, ana adivayitsya*	**O(erkil, dişil) giyiniyor**
мы одеваемся *mı adivayimsya*	**Biz giyiniyoruz**
вы одеваетесь *vı adivayites*	**Siz giyiniyorsunuz**
они одеваются *ani adivayutsya*	**Onlar giyiniyorlar**

Geçmiş zaman
одевался*(eril)*, одевалась*(dişil)*, оделавось*(nötr)* одевались *(çoğul)*
Gelecek zaman
я буду одеваться ты будешь одеваться, …
Emir durumu: одевайся, одевайтесь

Mastar: **ложи́ться II**‘yatmak, uzanmak’	
Şimdiki zaman	
я ложусь *ya lajus*	**Ben yatıyorum**
ты ложишься *tı lajışsya*	**Sen yatıyorsun**
он, она ложится *on, ana lajıtsya*	**O(erkil, dişil) yatıyor**
мы ложимся *mı lajımsya*	**Biz yatıyoruz**
вы ложитесь *vı lajites*	**Siz yatıyorsunuz**
они ложатся *ani lajatsya*	**Onlar yatıyorlar**

Geçmiş zaman
ложил**ся***(erkil)*, ложила**сь***(dişil)*, ложило**сь***(nötr)*, ложили**сь**(*çoğul.)*
Gelecek zaman
я буду ложить**ся**
ты будешь ложить**ся**, vs
Emir durumu:
ложи**сь**,
ложите**сь**

b. *karşılıklı*, yapılan işler birbirine yönelik yapılıyorsa:

Мы здороваем**ся**. **Selamlaşıyoruz.**

Mı zdarovayemsa.

c. *edilgen* durumunda ise:

Дом **строится**. **Ev kuruluyor**(yapılıyor).

Dom stroitsa.

Eğer işi yapan kişi de söyleniyorsa, ya da işi yapan kişi belli ise, o takdirde pasif cümle yapısı oluşur:

Дом строится **рабочими.Ev işçiler tarafından yapılıyor**(kuruluyor).

Dom stroitsa raboçimi.

2. 40 ile100 arasındaki miktar sayıları.

- 40 **сорок**, 50 **пятьдесят**, 60 **шестьдесят**, 70 семьдесят, 80 **восемьдесят**, 90 **девяносто**, 100 **сто**.

Bileşik rakamlar önceki bölümde gösterildiği gibidir, diğer bir deyişle **сорок один**, **сорок два**, **пятьдесят шесть**, **шестьдесят два** vs.

İsimlerle birlike kullanımı da bu sayılar için öncekiler ile aynıdır, hiçbir değişiklik yoktur. Sayının son rakamına bağlı olarak isim çekimi yapılır.

KELİMELER

одевать I (одева‖ю, -ешь)	[*adivat(adivayu, -iş)*]birini giyindirmek
садиться II (сажусь, садишься)	[*saditsya(sajus, sadişsya)*]oturmak
одеваться I (одева‖юсь, -ешься) [	*adivatsya(adivayus, -yişsya)* giyinmek
здороваться I (здорова‖юсь, -ешься)	[*zdarovatsya(zdarovayus, -yişsya)*] selamlaşmak
умывать I (умыва‖ю, -ешь)	[*umıvat(umıvayu, -yeş)*]birini yıkamak
умываться I (умыва‖юсь, -ешься)	[*umıvatsya(umıvayus, -yişsya)*]kendi el ve yüzünü yıkamak
строиться II (строится)	[*stroitsya(stroitsya)*]inşa edilmek, kurulmak
ложиться II (ложˈ‖усь, -ишься)	[*lajitsya(lajus, işsya)*]yatmak
смеяться I (сме‖юсь, -ёшься)	[*smeyatsya(smeyus, -oşsya)*] gülümsemek, gülmek

METİN

Galya genç bir terzidir.	**Галя-молодая ткачиха.** *Galya-maladaya tkaçiha.*
O şimdi tatil köyünde yaşıyor: onun tatili var.	**Сейчас она живёт в доме отдыха: у нее отпуск.** *Seyças ana jivyot v dome otdıha: u niyo otpusk.*
Tatil köyü ormandadır.	**Дом отдыха находится в лесу.** *Dom otdıha nahoditsya v lisu.*
Nehire yakındır.	**Недалеко река.** *Nidaliko rika.*
Dışarıda çok güzel yaz havası var.	**Стоит хорошая летняя города.** *Stait haroşaya letnyaya pagoda.*
Galya saat yedi buçukta kalkıyor.	**Галя встаёт в семь часом тридцать минут,** *Galya vstayot v sem çasov tridtsat minut,*

Çabucak yıkanıyor ve taranıyor.	**быстро умывается и причесывается,** *bıstra umıvayetsya i priçyosıvayetsya,*
Spor takım elbisesini giyor.	**надевает спортивный костюм,** *nadivayet spartivnıy kastyum,*
alkadaşlarıyla buluşuyor	**встречается с подругами,** *vstriçayetsya s padrugami,*
Ve birlikte jimnastik yapmaya gidiyorlar.	**и они вместе идут делать гимнастику.** *i ani vmeste idut delat gimnastiku.*
Jimnastik antremanları 20 dakika sürüyor.	**Занятия гимнастикой продолжаются двадцать минут.** *Zanyatiya gimnastikay pradaljayutsya dvadsat minut.*
Sonra kızlar duş alıp, taranıp, güzel giyinip kahvaltı yapmaya gidiyorlar.	**Потом девушки принимают душ, причёсывается, одеваются и идут завтракать.** *Patom devuşki prinimayut duş, priçyosıvayutsya,adivayutsya i idut zavtrakat.*
Kahvaltıdan sonra Galya yüzmeye gidiyor.	**После завтрака Галя идёт купаться.** *Posle zavtraka Galya idyot kupatsya.*
Sonra arkadaşları onu geziye çağırıyorlar.	**Потом подруги зовут её на прогулку.** *Patom padrugi zavut yiyo na prägulku.*
Gençler ormanda ve ırmak sahillerinde geziyorlar.	**Молодёжь гуляет в лесу и по берегу реки.** *Maladyoj gulayit v lisu i po beregu riki.*
Saat ikide öğle yemeği var.	**В два часа дня обед.** *V dva çasa dnya abed.*
Yemekten sonra Galya kütüphaneye kitap ve dergi seçmeye gidiyor.	**После обеда Галя идёт в библиотеку выбрать книгу или журнал, разговаривает с товарищами.** *Posle abeda Galya idyot v bibliateku vıbrat knigu il jurnal, razgavarivayet s tavarişami.*

Saat dörtte herkes dinleniyor;	**В четыре часа все ложатся отдыхать;** *V çıtıri çasa fse lajatsya otdıkhat;*
ancak, gündüz uyumayı sevmiyor, evine ve arkadaşlarına mektup yazıyor.	**но Галя не любит спать днём и минут сорок-пятьдесят пишет письма друзьям и домой.** *no Galya ni lubit spat dnyom i minut sorak-pitdisyat pişit pisma druzyam i damoy.*
Saat beşte kek ve çay var.	**В пять часов чай или кофе с булочками.** *V pyat çasov çay ili kofe s bulaçkami*
Sonra galya spor takım elbisesini giyip voleybol oynamaya gidiyor.	**Потом Галя надевает спортивный костюм и бежит играть в волейбол.** *Patom Galya nadivayet spartivnıy kastyum i bijit igrat v valibol.*
Gençler akşam yemeğine kadar spor yapıyorlar.	**Молодёжь занимается спортом до ужина.** *Maladyoj zanimayitsya sportam da ujina.*
Yemekten sonra herkes dans ediyor, şarkı söylüyor, film izliyor.	**После ужина все танцуют, поют, смотрят кино.** *Posli ujina fse tantsuyut, payut, smotryat kino.*
Herkes mutlu ve şakalaşıp gülüyor.	**Все весёлы, все шутят и смеются.** *fse visölıy, fse şutat i smiyutsya.*
Bazen 50-60 km uzaklığa kadar geziler düzenleniyor.	**Иногда организуются экскурсии на автобусе за пятьдесят, восемьдесят, и даже за сто километров от дома-отдыха.** *İnagda arganizuyutsya ekskursii ba aftobuse za pitdisyat, vosimdisyat, i daji sto kilometrov at doma-otdıha.*

ткачиха [*tkaçiha*]dokumacı, terzi

звать I (зов||у, -ёшь) [*zvat(zovu, -yoş)*]çağırmak

находиться II (нахожусь, находишься) [*nahaditsya(nahojus, nahodişsya)*] bir yerde olmak

булочка	[*bulaçka*]top ekmek
причёсываться I (причесыва‖юсь, -ешься)	[*priçyosıvatsya*]taramak
бежать (бегу, бежишь,... бегут)	[*bijat (bigu, bijiş, ... bigut)*] koşmak
надевать I (надева‖ю, -ешь)	[*nadivat*]giymek
волейбол	[*valibol*] *valibol* oleybol
заниматься I (занима‖юсь, -ешься)	[*zanimatsya(zanimayus, -yeşsya)*] çalışmak
встречаться I (встреча‖юсь, -ешься)	[*vstriçatsya*]görüşmek
весёл‖ый, -ая, -ое, -ые	[*visyolıy, -aya, -oye, ıye*]mutlu,
гимнастика	[*gimnastika*]jimnastik
продолжаться I (продолжается)	[*pradaljatsya*]devam etmek
душ	[*duş*]banyo
иногда	[*inagda*]bazen, ara sıra
организоваться I (*gel.* организуется)	[*arganizavatsya (arganizuyetsya)*] organize olmak
экскурсия	[*ikskursiya*]kısa gezi, gezinti
автобус	[*aftobus*]otobüs
купаться I (купа‖юсь, -ешься)	[*kupatsya(kupayus, -yişsya)*] banyo yapmak
Погода стоит хорошая.	[*Pagoda stait haroşaya* Hava güzel.
принимать душ	[*prinimat duş*]banyo yapmak

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI.

1. 1-30 kadar sayıları yazınız.

Один, два, три, четыре, пять, шесть, семь, восемь, девять, десять, одиннадцать, двенадцать, тринадцать, четырнадцать, пятнадцать, шестнадцать, восемнадцать, девятнадцать, двадцать, двадцать один, двадцать два, двадцать три, двадцать четыре, двадцать пять, двадцать шесть, двадцать семь, двадцать восемь, двадцать девять, тридцать.

2. **Noktaların yerine sağdaki kelimeleri doğru bir şekilde kullanarak koyunuz.**

a. Мы купили 2 ножа и 2 вилки.

b. Напишите по-русски 10 слов.

c. Через 5 недель я поеду на юг.

d. Туристы прошли 23 километра.

e. В слове "мир" 3 буквы.

f. Дайте, пожалуйста, молока и хлеба.

g. Я буду здесь в 4 часа 15 минут.

h. До начала спектакля еще 3 минуты.

i. На столе 28 книг.

j. У нас было 25 уроков.

ALIŞTIRMALAR:

1. **Kalın harflerle yazılmış olan kelimeler hangi soruların cevabı oluyor.**

a. **У Гали** отпуск.

b. Галя сейчас **в доме отдыха**.

c. Дом отдыха находится **в лесу**.

d. Стоит **хорошая летняя** погода.

e. Галя встаёт **рано утром**.

f. Утром Галя **умывается и одевается**.

g. Потом Галя идёт **в спортивный зал**.

h. Там она **делает гимнастику**.

i. Занятия гимнастикой продолжаются **20 минут**.

j. **После завтрака** Галя идёт купаться.

k. Галя **с подругами** гуляет по берегу реки.

l. Потом Галя идёт **в библеотеку**.

m. После обеда Галя **пишет письма**.

n. **В пять часов** дня все пьют чай.

o. До ужина молодёжь занимается **спортом**.

p. После ужина молодые люди **танцуют и поют**.

2. **Aşağıda verilen fiillerin Geçmiş zamanda yazınız:**

вставать, идти, умываться, причёсываться, одеваться.

3. **Aşağıda verilen fiillerden birini noktaların yerine uygun bir şekilde koyunuz.**

   продолжаться, умываться, заниматься, находиться, одеваться

   a. Утром мы быстро ... и ... .

   b. Наш урок ... 45 минут.

   c. Я ... спортом.

   d. Наша школа ... недалеко.

   e. Вот ваш костюм ... быстро.

4. ***ходить, спорт, долго, одежда, друг, гулять, брать*** **kelimelerine benzer kökene sahip olan başka kelimeler bulunuz.**

DERS - 55

1. Dönüşlü fiillerin değişik zamanlarda kullanımı

DÖNÜŞLÜ FİİLLER

[ŞİMDİKİ ZAMAN]

Rusça'da dönüşlü fiillerin bazıları hariç, çoğu normal fiilin mastarına **ся** - (sya) eki eklenerek dönüşlü fiil haline getirilmektedir. Sadece dönüşlü hali kalmış fiiller de var, *örneğin* – **Гордиться** – gurur duymak.

Dönüşlü fiillerin **şimdiki zaman çekimleri** normal fiillerin şimdiki zamanda şahıslara göre olan çekimini tekrarlar, yalnızca fiillerin sonuna birinci şahıs tekilde ve ikinci şahıs çoğulda fiil sonu sesli harfle bittiği için **сь** (s) olmak üzere, geri kalan tüm şahıslarda **ся** (sya) eki ilave edilmektedir.

Я	бреюсь	(брею)
Ты	бреешься	(бреешь)
Он	бреется	(бреет)
Мы	реемся	(бреем)
Вы	бреетесь	(бреете)
Они	бреются	(бреют)

1- Мыться – yıkanmak
2- Смеяться – gülmek
3- Бриться – tıraş olmak
4- Смотреться - bakınmak
5- Прощаться - vedalaşmak
6- Биться – dövünmek, vuruşmak
7- Гордиться

1- Ben kendi duşumda **yıkanıyorum.**	Я **моюсь** в своем душе.
2- Sen her seferinde **gülüyorsun.**	Ты **смеёшься** каждый раз.
3- O çabuk **tıraş oluyor.**	Он **бреется** быстро.
4- O bu elbisede güzel **görünüyor.**	Она в этом платье **смотрится** красиво.
5- Biz güzel bir kentle **vedalaşıyoruz.**	Мы **прощаемся** с прекрасным городом.

6- Siz boşuna göğsünüze **vuruyorsunuz** (dövünüyorsunuz).	Вы напрасно **бьётесь** себе в грудь.
7- Onlar oğullarıyla gurur **duyuyorlar.**	Они **гордятся** своим сыном.

1- Сторониться – kenar durmak	5- Кляться – yemin etmek
2- Присматриваться – bakınmak	6- Играться - oynamak
3- Оглядываться – arkaya bakınmak	7- Нестись –kontrolsüz ve hızla gitmek
4- Торопиться – acele etmek	

1- Ben alkoliklerden **uzak duruyorum.**	Я **сторонюсь** алькоголиков.
2- Sen bu arabaya **bakınıyorsun** (burada - yüzeysel inceliyorsun - anlamında)	Ты **присматриваешься** к этой машине.
3- O gidiyor ve arkaya **bakınıyor.**	Он уходит и **оглядывется**.
4- O ders(ler)e **acele ediyor.**	Она **торопится** на занятия.
5- Biz halkın önünde **yemin ediyoruz.**	Мы **клянемся** перед народом.
6- Siz çocukların oyuncaklarıyla **oynuyorsunuz.**	Вы **играетесь** с игрушками детей.
7- Onlar rüzgar gibi **gidiyorlar.**	Они **несутся** как ветер.

DÖNÜŞLÜ FİİLLER
[GEÇMİŞ ZAMAN]

Dönüşlü fiillerin **geçmiş zaman çekimleri** normal fiillerin şimdiki zamanda şahıslara göre olan çekimini tekrarlar ve geçmiş zamanı belirten eke eğer özne erkekse tüm tekil şahıslarda **ся** (sya) eki, eğer özne dişiyse tüm tekil şahıslarda **-сь** (s') eki, tüm çoğul şahıslarda **ись** (is) eki (burada **и** çoğulu belirten ek ve sonuncu harf sesli olduğu için yine **сь**) ilave edilir.

Помыться – **yıkanmak**

Я **помылся** (помыл)	Dişi -	Я **помылась** (помыла)
Ты **помылся** (помыл)		Ты **помылась** (помыла)
Он **помылся** (помыл)		Она **помылась** (помыла)
Мы **помылись** (помыли)		
Вы **помылись** (помыли)		
Они **помылись** (помыли)		

1. помыться – yıkanmak
2. посмеяться – gülmek
3. побриться – tıraş olmak
4. насмотреться – doyasıya bakmak
5- попрощаться - vedalaşmak
6- забиться – sokulmak, saklanmak
7- поводиться – uğraşmak (biraz)

1- Ben bugün sabah **yıkandım.**	Я **помылся** сегодня утром.
2- Sen hatalara **güldün.**	Ты **посмеялся** над ошибками.
3- O dün akşam **tıraş oldu.**	Он **побрился** вчера вечером.
4- O yerli filmlere yeterince **baktı.**	Она **насмотрелась** местных фильмов.
5- Biz misafirlerle **vedalaştık.**	Мы **попрощались** с гостями.
6- Siz çocuk gibi köşeye **sokuldunuz.**	Вы **забились** в угол как ребёнок.
7- Onlar bir az çiçeklerle **uğraştılar** ve akşam yemeğine oturdular..	Они **поводились** цветами и сели за ужин.

1. посторониться – kenar durmak
2. присмотреться – niyetlenmek
3. оглянуться – arkaya bakınmak
4. поторопиться – acele etmek
5- покляться – yemin etmek
6- поиграться - oynamak
7- повеселиться– eğlenmek

1- Ben kalabalıktan **kenar durdum.**	Я **посторонился** от толпы.
2- Sen artık daireye (taşınmaya) **niyetlendin.**	Ты уже **присмотрелся** к квартире.
3- O arkasına **bakındı** ve yoluna devam etti (Rusça'sı uzağa gitti).	Он **оглянулся** и пошёл дальше.
4- O mağazaya yetişmek için **acele etti.**	Она **поторопилась** успеть в магазин.
5- Biz (mümkün olan) her şeyi yapmaya **yemin ettik.**	Мы **поклялись** сделать всё.
6- Siz doyasıya **oynadınız.**	Вы **поиграли** вдоволь.
7- Onlar bayağı eğlendiler.	Они изрядно повеселились.

DÖNÜŞLÜ FİİLLER

[GELECEK ZAMAN]

Dönüşlü fiillerin **gelecek zaman çekimleri** genel anlamlı normal fiillerin gelecek zamanda şahıslara göre olan çekimini tekrarlar ve **быть** yardımcı fiilinin şahıslara göre çekimleriyle, bunun yanı sıra esas fiil mastarda kalarak yapılacak.

смеяться – **gülmek**

Я	**буду смеяться**
Ты	**будешь смеяться**
Он	**будет смеяться**
Она	**будет смеяться**
Мы	**будем смеяться**
Вы	**будете смеяться**
Они	**будут смеяться**

1. мыться – yıkanmak
2. смеяться – gülmek
3. бриться – tıraş olmak
4. смотреться – görünmek, gözükmek, göz önünde durmak
5- прощаться - vedalaşmak
6- биться – vuruşmak, savaşmak
7- здороваться – selamlaşmak

1- Ben akşam **yıkanacağım.**	Я **буду мыться** вечером.
2- Sen tarihçilere **güleceksin.**	Ты **будешь смеяться** над историками.
3- O kendi evinde **tıraş olacak.**	Он **будет бриться** у себя..
4- O çok güzel **görünecek.**	Она **будет смотреться** очень красиво.
5- Biz sizinle köprünün orda **vedalaşacağız.**	Мы **будем** с вами **прощаться** у моста.
6- Siz sonuna kadar **savaşacaksınız.**	Вы **будете биться** до конца.
7- Onlar herkesle **selamlaşacaklar.**	Они **будут здороваться** со всеми.

1. сторониться – kenar durmak
2. раздеваться – soyunmak
3. оглядываться – arkaya bakınmak
4. торопиться – acele etmek
5- кляться – yemin etmek
6- играться - oynamak
7- веселиться– eğlenmek

1- Ben ev sahibi takımın taraflarından **kenar duracağım.**	Я **буду сторониться** болельщиков команды-хозяев.
2- Sen perdenin arkasında **soyunacaksın.**	Ты **будешь раздеваться** за занавескми.
3- O arkasına **bakınacak** ve kıpırtıları dinleyecek.	Он **будет оглядываться** и выслушивать шорохи.
4- O her şeyi yapmaya **acele edecek.**	Она **будет торопиться** всё сделать.
5- Biz **yemin edeceğiz** ama baba inanmaz.	Мы **будем кляться** но отец не поверит.
6- Siz bahçede **oynayacaksınız.**	Вы **будете играться** в саду.
7- Onlar şarap ve müzikle **eğlenecekler.**	Они **будут веселиться** музыкой и вином.

DÖNÜŞLÜ FİİLLER

[GEÇMİŞ ZAMANIN HİKAYESİ]

Dönüşlü fiillerin şimdiki zaman çekimleri olan, yani somut olmayan genel anlamlı normal fiillerin geçmiş zamanda çekimleri yapılırsa dönüşlü fiillerin **geçmiş zamanın hikayesini** elde etmiş oluruz. Demek ki çekim şekli geçmiş zamanın aynısı olacak, sadece fiilin dönüşlü olduğunu gösteren **-ся** (sya) eki gereken şekilde geçmiş zaman ekinden sonra eklenmiş bulunacak.

Я гордился	Özne dişiyse –	Я гордилась
Ты гордился		Ты гордилась
Он гордился		Она гордилась
Мы гордились		
Вы гордились		
Они гордились		

Burada fiilin kökü **горди** , **л** geçmiş zaman eki, ardından tekil şahıslarda özne erkekse **-ся**, özne dişiyse **-ась** (burada **а** dişiliği belirten ek ve sonuncu harf sesli

olduğu için **-сь**), ve eğer çoğulsa öznenin cinsiyeti fark etmeden **-ись** eki (burada **и** çoğulu belirten ek ve sonuncu harf sesli olduğu için yine **-сь**) gelmektedir.

1. Мыться – yıkanmak
2. Смеяться – gülmek
3. Бриться – tıraş olmak
4. Смотреться - bakınmak
5- Прощаться - vedalaşmak
6- Биться – dövünmek, vuruşmak
7- Гордиться – onur duymak

1- Ben spor salonunun duşunda **yıkanıyordum.**	Я **мылся** в душе спортзала.
2- Sen çok yüksek sesle **gülüyordun.**	Ты **смеялся** очень громко.
3- O gürültüyle **tıraş oluyordu.**	Он **брился** с шумом.
4- O bu akşam **harika görünüyordu.**	Она **смотрелась** прекрасно в этот вечер.
5- Biz gözlerimiz yaşlı **vedalaşıyorduk.**	Мы **прощались** со слезами на глазах.
6- Siz düşmanla acımadan **savaşıyordunuz.**	Вы **бились** с врагами беспощадно.
7- Onlar mütevazı kulübün başarılarıyla **gurur duyuyorlardı.**	Они **гордились** успехами скромного клуба.

1. Сторониться – kenar durmak
2. Присматриваться – bakınmak
3. Оглядываться – arkaya bakınmak
4. Торопиться – acele etmek
5- Кляться – yemin etmek
6- Играться - oynamak
7- Нестись – kontrolsüz/hızla gitmek

1- Ben hep maceraperestlerden **uzak dururdum.**	Я всегда **сторонился** авантюристов.
2- Sen yeni göreve **bakınıyordun.**	Ты **присматривался** к новой должности.
3- O müdürün ağzına **bakınıyordu.**	Он **оглядывался** на директора.
4- O işe **acele ediyordu.**	Она **торопилась** на работу.
5- Biz ideallere ihanet etmemeye **yemin ediyorduk.**	Мы **клялись** не изменять идеалам.
6- Siz yorulmaksınız **oynuyordunuz.**	Вы **играли**сь без устали.
7- Onlar bir uçtan diğerine **koşturuyorlardı.**	Они **неслись** с одного конца в другой.

DÖNÜŞLÜ FİİLLER [GENİŞ ZAMAN]

Kesin Gelecek Zaman çekimleri - bildiğiniz gibi prefiksli (öntakılı) bazen de prefiksi olmayan, ama **tamamlanmışlık** bildiren fiillerin şimdiki zaman çekimi tarzında çekilerek fiilin tek başına kullanımı ile bu zaman oluşturulur.

Помыться – **yıkanmak**	
Я помоюсь (помою)	**- Ben yıkanırım**
Ты помоешься (помоешь)	**- Sen yıkanırsın**
Он помоется (помоет)	**- O yıkanır**
Мы помоемся (помоем)	**- Biz yıklanırız**
Вы помоетесь (помоете)	**- Siz yıkanırsınız**
Они помоются (помоют)	**- Onlar yıkanırlar**

1. помыться – yıkanmak
2. посмеяться – gülmek
3. побриться – tıraş olmak
4. насмотреться – doyasıya bakmak
5- попрощаться - vedalaşmak
6- забиться – sokulmak, saklanmak
7- поводиться – uğraşmak (biraz)

1- Ben senden sonra **yıkanırım.**	Я **помоюсь** после тебя.
2- Gördüğünde **gülersin.**	Ты **посмеёшься** когда увидешь.
3- O sabah **tıraş olur.**	Он **побреется** утром.
4- O görülecek yerlere daha yeterince **bakar.**	Она ещё **насмотрется** достопримечательностей.
5- Biz onlarla **vedalaşır** ve döneriz.	Мы **попрощаемся** с ними и вернёмся.
6- Siz ormana **saklanırsınız.**	Вы **забётесь** в лес.
7- Onlar sizin hayvanlarla **uğraşırlar.**	Они **поводятся** вашими животными.

1. посторониться – kenar durmak
2. присмотреться – niyetlenmek
3. оглянуться – arkaya bakınmak
4. поторопиться – acele etmek
5- покляться – yemin etmek
6- поиграться - oynamak
7- повеселиться– eğlenmek

1- Eğer siz olursanız Ben **kenar dururum.**	Я **посторонюсь** если будете вы.
2- Umarım hiç olmazsa bu kıza **niyetlenirsin.**	Надеюсь хоть к этой девушке Ты **присмотришься**.

3- O arkasına **bakar** ve yoluna devam eder.	Он **оглянется** и пойдет дальше.
4- O gitmeye **acele eder**, ama sen onu tutarsın.	Она **поторопится** уйти, но ты её задержи.
5- Bizim şartlarımız söz verilirse **ant içeriz**.	Мы **поклянемся** если наши условия будут обещаны.
6- Siz eski oyuncaklarla **oynarsınız.**	Вы **поиграетесь** со старыми игрушками.
7- Onlar geri kalanlarla **eğlenirler.**	Они **повеселятся** с остальными.

DERS - 56

TEMEL DİLBİLGİSİ YAPILARI

1. 200-1000'e kadar olan miktar bildiren sayılar.
2. **за, под, над, между, перед** edatlarıyla ile halinin kullanılması

1. **200-1000 e kadar olan miktar bildiren sayılar.**
   - 200 [**двести**], 300 [**триста**], 400 [**четыреста**], 500 [**пятьсот**], 600 [**шестьсот**], 700 [**семьсот**], 800 [**восемьсот**], 900 [**девятьсот -ста, -сти, -сот**] anlamına gelir.

Rusça'da 1.000 – **тысяча** dişil bir isim olarak ve 1.000.000 – **миллион** ise eril bir isim olarak kabul edilir.

Rusça'da iki veya fazla kelimeden oluşan rakamlar, örneğin 201 - **двести один**, ayrı ayrı yazılır.

2. *за, под, над, между, перед* edatları ile 'ile hali' nin kullanılması.

- ***за*** 'arkasında', ***под*** 'altında', ***над*** 'üzerinde', ***между*** 'arasında', ***перед*** 'önünde' yeri gösterir ve **где?** 'nerede?' sorusunun cevabı olur:

Самолёт летит **над морем**. **Uçak denizin üzerinden geçiyor.**
Samalyot litit nad morem.

За лесом было поле. **Ormanın arkasında arsa vardı.**
Za polem bılo pole.

Мы сидели **под деревом**. **Biz ağacın altında oturuyorduk.**
Mı sideli pad derevam.

между (arasında) ve ***перед*** (önünde) ilgeçleri ise şöyle kullanılmaktadırlar:

Между горами (где?) **Dağların arasında geniş bir vadi var.**
широкая долина.
Mejdu garami(gde?)şirokaya dalina.

Мы отдыхаем (когда?) **Biz derslerin arasında dinleniyoruz.**
между уроками.
My atdıhayem (kagda?)mejdu urokami.

Перед домом (где?) большой сад.
Pirid domom (gde?) balşoy sad.

Evin önünde büyük bir bahçe var.

Дети гуляли (когда?) **перед обедом.**
Deti gulyali (kagda?) pirid abedom.

Çocuklar öğle yemeğinden önce gezdiler.

SPESİFİK KELİMELER

а	[*a*]	öteye, arkadan	**между**	[*mejdu*]	arasında
под	[*pad*]	altında	**перед**	[*pered*]	önünde, önceden
над	[*nad*]	üstünde			

Rusya çok büyük bir ülkedir.

РОССИЯ - очень большая страна.
Rasiya – oçin' bal'şaya strana.

Sözgelimi, Moskova'dan Rusya uzak Doğusuna tren tam altı gün gider.

Например, из Москвы на Российский дальний Восток скорый поезд идёт шесть дней.
Naprimer, iz maskvı na Rasiyskiy dal'niy Vastok skoriy poyezd idyot şest' dney.

Tren Volgayı, Ural dağlarını, Sibiryayı geçer.

Он пересекает Волгу, Уральские горы, Сибирь.
On persikayet Volgu, Ural'skiye gorı, Sibir'.

Yolcunun.gözlerinin önünden muhteşem manzaralar geçer

Перед глазами путешественника сменяется много интересных видов.
Pered glazami putişestvinika sminyayetsya mnoga intiresnikh vidav.

Ancak, gerekirse, Uzak Doğuya daha hızlı gidebilirsiniz.

Но на Дальний Восток можно попасть и, гораздо скорее, если это нужно.
No na Dalniy vastok mojna papast' i, garazda skareye, yesli eta nujna.

Havayolları Rusya'nın bütün köşelerini birleştiriyor.

Авиалинии соединяют все концы России.
Aviyaliniyi sayidinyayuytvse kantsi Rasii.

Uçaklar trenlerin bile gitmediği yerelere gidiyorlar.

Самолёты летают и в такие дальние места, куда поезда вообще не ходят.
Samalyotı ltayut I v takiyi dal'niye mista, kuda payezda vaabşe ni khodyat.

KELİMELER

например [*naprimer*] meselâ
летать I (лета||ю, -ешь) [*litat'*] uçmak
дальний [*dal'niy*] uzak
скорость [*skorast'*] hız
скор||ый, -ая, -ое, -ые [*skorıy*] hızlı
снаружи [*snarujı*] dışarıdan
поезд [*poyist*] tren
холод [*kholad*] soğukluk
пересекать (пересека||ю, -ешь) [*pirisikat' (pirisikayu, pirisikayiş')*] karşıya geçmek

дождь [*doşd'*] yağmur
тепло [*tiplo*] sıcak
путешественник [*putişestvinnik*] yolcu
удобно [*udobna*] rahat, komforlu
поднимать I [*padnimat'*] kaldırmak
вид [*vit*] manzara
путь [*put'*] yol
только [*tol'ka*] sadece
попасть I(попад||у, -ёшь) [*papast'*] ulaşmak
заниматьI (занима||ю, -ешь) [*zanimat'*] yer almak
если [*yesli*] eğer
авиалиния [*avialiniya*] havayolu
половина [*palavina*] yarısı, buçuk
конец [*kanets*] son
лайнер [*layner*] büyük yolcu gemisi
далёк||ий, -ая, -ое, -ие [*dalokiy*] uzak
регулярн||ый -ая, -ое, -ые [*rigulyarnıy*] düzgün

вообще	[*vaabşçe*] genelde
за границу	[*za granitsu*] yurt dışına
комфортабельн||ый -ая, -ое, -ые	[*kamfartabil'nıy*] rahat, komforlu
подниматься I (поднима||юсь, -ешся)	[*padnimat'sya(padnimayus*] kalkmak
пассажирск||ий, -ая, -ое, -ие	[*pasajırskiy*] yolcu
не видно	[*ni vidna*] gözükmüyor
сменятся	[*sminyatsa*] değişmek

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Kalın harflerle yazılmış olan kelimeler hangi soruların cevabı oluyor?**
   a. У кого?
   b. Где она?
   c. Где находится дом отдыха?
   d. Какая погода?
   e. Когда встает Галя?
   f. Что она делает в первую очередь?
   g. Куда идет Галя ?
   h. Что она делает в зале?
   i. Сколько длятся занятия в спортивном зале?
   j.Когда Галя идет купаться.?
   k. С кем гуляет Галя по берегу реки?
   l. Куда идет Галя после прогулки?
   m. Что делает Галя после обеда?
   n. В какое время все пьют чай?
   o. Чем занимается молодежь до ужина?
   p. Что делают молодые люди после ужина?

2. **Aşağıda verilen fiilleri Geçmiş zamanda yazınız:**
   вставать, идти, умываться, причёсываться, одеваться.
   Вставал – шел – умывался – причесывался – одевался

3. **Aşağıda verilen fiillerden birini noktaların yerine uygun bir şekilde koyunuz.:**

продолжаться, умываться, заниматься, находиться, одеваться

a. Утром мы быстро умываемся и одеваемся.

b. Наш урок продолжается 45 минут.

c. Я занимаюсь спортом.

d. Наша школа находится недалеко.

e. Вот ваш костюм одевайтесь быстро.

4. ***ходить, спорт, долго, одежда, друг, гулять, брать*** **kelimelerine benzer kökene sahip olan başka kelimeler bulunuz.**

Ходить – хождение, спорт – спортивный, долго – долгожданный, одежда – одежный, друг – дружественный, гулять – гулящий, брать – берущий.

ALIŞTIRMALAR

1. **Öyle sorular yazınız, ki koyu yazılı sözcük ve söz terkipleri o sorulara yanıt oluştursunlar:**

a. **Современные** самолёты летают с большой скоростью.

b. Авиалинии соединяют **все концы России.**

c. Российские самолёты летают также **за границу.**

d. Между Москвой и Санкт-Петербургом **650 километров.**

e. Самолёт ТУ-134 летит от Москвы до Санкт-Петербурга **около часа**.

f. Самолёт летит **на юг.**

g. Лодка плывёт **по реке.**

h. Мы ехали **из Риги в Ташкент**.

i. **Перед домом** широкая улица.

j. Николай положил письмо **на полку.**

2. **Aşağıdaki cümleleri, parantez içindeki sözcükleri uygun biçimde kullanarak yazınız:**

a. Геологи находят нефть под (земля).

b. Над (река) шумят деревья.

c. Солнце садится за (лес).

d. Над (поле) летят птицы.

e. Перед (дом) стоит машина.

f. Между (окна) стоит стол.

g. Перед (школа) растут цветы.

h. Между (город) и (деревня) хорошая дорога.

i. За (стена) играет музыка.

j. По (река) под (мост) плывет лодка.

k. Девушки шли по (улица) д (песни).

3. Boşlukları uygun edatlarla doldurunuz:

a. Летом я люблю сидеть ..... траве .... деревьями.

b. ..... завтраком и обедом дети гуляли.

c. Солнце садится .... горой.

d. ..... морем летатли белые птицы.

e. геологи находят уголь и нефть ..... землёй.

f. ..... фабрикой стояли автомобили.

g. Мы говорили .... директором завода.

DERS - 57

ÇALIŞMA BAŞLIKLARI

1. Dönüşlü Fiillerin Kullanım Özellikleri **(-ся, -сь).**

2. 1-10 arasındaki sıra sayıları ve niteledikleri isme göre çekimleri.

1. Dönüşlü Fiillerin Kullanım Özellikleri (-ся, -сь).

Bu tip fiiller de diğer **tamamlanmışlık** ve **tamamlanmamışlık** bildiren fiiller gibi şimdiki zamanda şahıslara göre; geçmiş zamanda ise cins ve sayıya göre çekim eki alırlar. Zamanlara göre yapılan çekimli formun üzerine dönüşlülük takısı (-ся, -сь) ilave edilir. Diğer fiiller de olduğu gibi önek ya da son suffikslerdeki değişiklik iki tip fiilin görünüş olarak fark edilmesini sağlar. **делаться-сделаться, отправляться-отправиться**

***Örneğin*: отправиться** fiilinde aşağıdaki şekilde eylem çekimi yapilir:

Mastar: отправиться II
Şimdiki Zaman: -
Geçmiş zaman: отправился *(e)*, отправилась*(d)*, отправилось*(c)*, отправились*(çoğ.)*
Gelecek Zaman: отправ||люсь,-ишься, -ится, -имся, -итесь, -ятся
Emir kipi: отправься, отправтесь.

2. 1-10 arasındaki sıra sayıları ve niteledikleri isimlere göre farklı takı almaları:
Пéрвый (1-й) 'birinci',
Второ́й (2-й) 'ikinci',
Трéтий (3-й) 'üçüncü',
четвёртый (4-й) 'dördüncü',
пя́тый (5-й) 'beşinci',
шесто́й (6-й) 'altıncı',
седьмо́й (7-й) 'yedinci',
восьмо́й (8-й) 'sekizinci',
девя́тый (9-й) 'dokuzuncu',
деся́тый (10-й) 'onuncu'.

Пéрвый (birinci) ve **второ́й** (ikinci) dışındaki sıra sayılarının normal miktar bildiren sayılardan türetildiklerini görmektesiniz.

Sıra sayılarının sonuna, sert takılı sıfatlarda olduğu gibi **-ый / -о́й, -ая, -ое, -ые / -ие** gelir.

первый *(e)*	**первая** *(d)*	**первое** *(c)*	**первые** *(çoğ.)*
pervıy	*pervaya*	*pervaye*	*peviye*
второй *(e)*	**вторая** *(d)*	**второе** *(c)*	**вторые** *(çoğ.)*
ftaroy	*ftaraya*	*ftaroye*	*ftarıye*

Sadece yumuşak sonlu **третий** sayısının çekimi aşağıdaki gibidir:

третий *(e)*	**третья** *(d)*	**третье** *(c)*	**третьи** *(çoğ.)*
tretiy	*tret'ya*	*tret'ye*	*tret'yi*

İkili rakamlı bileşik sayılarda sadece son rakamı gösteren sözcük çekim eki alır, diğerleri üzerinde herhangi bir değişiklik olmaz.

двадцать восьм**ой**, пятьдесят седьм**ой**.

Sıra belirten rakamlar, sıfatlar gibi, ismin cins ve sayısına göre değişik takı alırlar.

первый урок*(e)* **первое** упражнение *(c)*

pervıy urok *pervoye uprajneniye*

первая книга *(d)* **первые** фразы *(çoğ.)*
pervaya kniga *perviye frazı*

Sıra belirten rakamlar **который?, которая? ,которое?, которые? : HANGİSİ, KAÇINCI ?** sorularına yanıt verir .

KELİMELER

делаться I	**(дела||юсь, -ешься)**	**olmak**
delat'sya	*delayus'*	
сделаться I	**(*gel.* сдела||юсь, -ешься)**	**olmak**
sdelat'sya	*sdelayus'*	
отправиться II	**(*gel.* отправ||люсь, -ишься)**	gitmek
tpravit'sya	*atpravlyus'*	

METİN

1959 yılı Ruslar için çok önemli ve güzel bir yıl oldu:	**1959-й (тысяча девятьсот пятьдесят девятый) год - замечательный для России:** *1959-ıy (tısyaça devyatsot pyat'desyat devyatıy) god - zamiçatil'nıy dlya Rassii:*
iki yıl içinde uzaya ilk iki Rus roketi fırlatılmıştı.	**в течение года были запущены в космос первые российские ракеты.** *v tiçenii goda bıli zapuşçinı v kosmas pervıye rassiyskiye raketı.*
Yıl başında ilk uzay roketi Ay'a doğru fırlatıldı	**В начале года устремилась в сторону Луны первая космическая ракета.** *V naçale goda ustrimilas' v storanu lunı pervaya kasmiçiskaya raketa.*
ve Ay'ı geçerek Güneş etrafında dönmeye başlamıştı.	**Она пронеслась мимо Луны и стала спутником Солнца.** *Ana pronislas' mima Lunı I stala sputnikam Sontsa.*
Dokuz ay sonra uzaya ikinci roket Fırlatıldı.	**Через девять месяцев на Луну полетела вторая космическая ракета.** *Çeriz devyat' mesyatsev na lunu palitela vtaraya kasmiçiskaya raketa.*
Bu roket önceden belirtilmiş yer ve zamanda Ay üzerine başarılı iniş yaptı.	**Эта ракета прилунилась в назначенное заранее время.** *Eta raketa prilunilas' v naznaçinaye zaraniye vremya*
Çok geçmeden uzaya üçüncü roket de fırlatılmıştı.	**А вскоре была запущена и третья космическая ракета.** *A vskore bıla zapuşçina I tret'ya kasmiçiskaya raketa*
Roket Ay ve Dünya'nın yörüngesi-	**Она устремилась к Луне и стала**

ne yerleşerek dönmeye başladı.	**вращаться по орбите вокруг Луны и Земли.** *Ana ustrimilas' k Lune I stala vraşçat'sya pa arbite vakrug Lunı I Zimli.*
Roketlerin üçü de Dünya'ya çok ilginç ve önemli bilgiler ulaştırdılar.	**Все три ракеты передали на землю интересные сведения о тайнах космоса.** *Vse tri raketı peridali na zemlyu intiresnıye svediniya a taynakh kosmasa.*
En önemli Bilgiler ise üçüncü roket tarafından yollanmıştı:	**Особенно важные сведения передала третья ракета:** *Asobenna vajnıye svediniya piridala tret'ya raketa:*
insanlar fotoğraflardan ilk defa Ay'ın arka tarafını görmüşlerdi.	**люди узнали по фотографиям, какой вид имеет другая сторона Луны.** *lyudi Uznali pa fatagrafiyam, kakoy vit imeyet drugaya starana Lunı.*

KELİMELER

в течение	[*v tiçenii*] esnasında
устрем||иться II (-люсь, -ишься)	[*ustrimit'sa*] hızlanmak
устремлятся I (*gel.* **устремля||юсь, -ешься)**	[*ustremlyatsa*] hızlanmak
запустить II (*gel.* **запущу, запустишь)**	[*zapustit'*] fırlatmak
запущен, -а, -о, -ы	[*zapuşçen*] fırlatılmış
космос	[*kosmos*] uzay
сторона	[*starana*] yan, taraf
пронестись I (*gel.* **пронес||усь, -ешься,** *geç.* **Пронёсся, пронес||лась, -лось, -лись)**	[*pronistis'*] hızla geçmek
проноситься II (проношусь, проносишся)	hızla geçmek [*pronosit'sa pronoşus', pranosişsya*]
вскоре	[*vskore*] yakınlarda
орбита	[*arbita*] yörünge

месяц	[*mesyats*] ay
стать I (стан||у, -ешь)	[*stat'*]olmak
сведения	[*svediniya*] bilgiler
передать (*gel.* предам, передашь, передаст,	
передадим, предадите, передадут,	vermek, iletmek
предал, -а, -о, -и)	[*peridat'*]
полететь (*gel.* полечу, полетишь)	[*palitet'*] uçmak
тайна	[*tayna*] sır
прилуниться (прилунится)	[*prilunilsya*]Ay'a inmek
важн||ый, -ая, -ое, -ые	[*vajnıy*] önemli

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Öyle sorular yazınız, ki koyu yazılı sözcük ve söz terkipleri o sorulara yanıt oluştursunlar:**

   a. Какие самолеты летают с большой скоростью?

   b. Что соединяют линии?

   c. Куда еще летают российские самолеты?

   d. Сколько километров между Москвой и Санкт – Петербургом? e. Сколько времени летит самолет ТУ-134 из Москвы до Санкт – Петербурга?

   f. Куда летит самолет?

   g. По чему плывет лодка?

   h.Откуда и куда вы ехали?

   i. Где широкая улица?

   J. Куда положил письмо Николай?

2. **Aşağıdaki cümleleri, parantez içindeki sözcükleri uygun biçimde kullanarak yazınız:**

   a. Геологи находят нефть под землей.

   b. Над рекой шумят деревья.

   c. Солнце садится за лесом.

   d. Над полем летят птицы.

   e. Перед домом стоит машина.

   f. Между окнами стоит стол.

   g. Перед школой растут цветы.

h. Между городом и деревней хорошая дорога.

i. За стеной играет музыка.

j. По реке под мостом плывет лодка.

k. Девушки шли по улице и пели песни.

3. **Boşlukları uygun edatlarla doldurunuz:**

a. Летом я люблю сидеть на траве между деревьями.

b. Между завтраком и обедом дети гуляли.

c. Солнце садится за горой.

d. Над морем летали белые птицы.

e. Геологи находят уголь и нефть под землёй.

f. Перед фабрикой стояли автомобили.

g. Мы говорили с директором завода.

ALIŞTIRMALAR

1. **Öyle sorular yazınız, ki kalın yazılı kelimeler o sorulara yanıt olsun:**

a. **Первая** Российская космическая ракета стала спутником Солнца.

b. вторая Российская ракета прилунилась в **назначенное время.** c. **Третья** ракета стала вращаться вокруг Земли и Луны.

d. Третья Россиская ракета передала **на землю** важные свединия.

e. Люди хотят больше знать **о тайнах космоса.**

2. **Cinse ve sıraya göre aşağıdaki isimleri herhangi bir sıra belirten rakam ile kullanınız:**

буква, слово, день, неделя, месяц, год, час, минута, ракеты

3. **a. Aynı kökeni içeren kelimeleri bulunuz:**

девятый, космос, совет, пятый, второй, космический, девять, пронестись, близко, вид, пять, вторник, видеть, ближайший, принети, пятница

DERS - 58

ÇALIŞMA BAŞLIKLARI

1. Sıra sayılarının kullanımı.

2. Yıl, ay ve gün olarak tarih bildirilmesi.

3. Edatlarla ismin hallerinin kullanımı.

1. Sıra sayılarının kullanımı.

Одинадцатый (11-й) 'onbirinci',
двенадцатый (12-й) 'onikinci',
тринадцатый (13-й) 'onüçüncü',
четырнадцатый (14-й) 'ondördüncü',
пятнадцатый (15-й) 'onbeşinci',
шеснадцатый (16-й) 'onaltıncı',
семнадцатый (17-й) 'onyedinci',
восемнадцатый (18-й) 'onsekizinci',
девятнадцатый (19-й) 'ondokuzuncu';
двадцатый (20-й) 'yirminci',
тридцатый (30-й) 'otuzuncu',
сороковой (40-й) 'kırkıncı',
пятидесятый (50-й) 'elinci',
шестидесятый (60-й) 'altmışıncı',
семидесятый (70-й) 'yetmişinci',
восьмидесятый (80-й) 'sekseninci',
девяностый (90-й) 'doksanıncı',
сотый (100-й) 'yüzüncü'.

Not: 50 – 80 sıralı rakamları ortaya **и** harfi eklenerek oluşturulur:
пятьдесят – пятидесятый.

Bildiğiniz gibi bütün sırayı belirten rakamların üç cinsi ve çoğul şekli bulunmaktadır. İkili sayıda sadece sonuncu sayı cinse bağlı olarak değişir: пятьдесят пят**ый**.

Sıralı rakamlar kısaltılmış şekilde yazılabilir: **41-й, 41-я, 41-е** 'kırkbirinci', **41-ые** 'kırkbirinciler'.

2. **Yıl, ay ve gün olarak tarih bildirilmesi.**
   - **Какой (который) год?** 'hangi yıl', **Какой месяц?** 'hangi ay', **Какое (которое) число?** 'ayın hangi günü' soruları sorulduğunda yanıt için Yalın Hali kullanılır:

Какой теперь у нас год?	Теперь две тысячи четвёр**тый** (2004) год.
Kakoy tiper' u nas got?	*Tiper' dve tısyaçi çitvyortıy god.*
Hangi yıldayız?	**2004 yılındayız.**
Какой сейчас месяц?	Сейчас **декабрь.**
Kakoy siyças mesyats	*Siyças dikabr'.*
Hangi aydayız?	**Aralıktayız.**
Какое сегодня число?	Сегодня двадцать шестое (26-е)
Kakoye sivodnya çislo?	*Sivodnya dvadtsat' şıstoye (26-ye)*
Bügün ayın kaçı?	**Bügün ayın 26'sı**

Günlerde ayın adı –in halindedir:

25-е декабр**я** 1-е ма**я**

Bir şeyin hangi gün olacağını söylemek için sayının sonunda **-ого** kullanılır:

пят**ого**	**beşincinde**
pyatava	
десят**ого**	**onuncunda**
disyatava	
двадцать восьм**ого**	**yirmi sekizinde**
dvadtsat' vasmova	

третий rakamı **–его** son ekini alır: **третьего** 'üçünde'.

Когда (которого числа) у нас будет следующий урок?

Bir sonraki dersimiz ne zaman olacak?

Kagda (katorava çisla) u nas budit sleduyuşçiy urok?

Второго марта.

İkinci Martta.

Vtarova marta.

Когда (какого числа) вы были в театре?

Tiyatroya ne zaman gitmiştiniz?

Kagda (kakova çisla) vıy bıli v tiatre?

Двадцать третьего ноября.

Yirmiüçüncü Kasımda.

Bu durumda sayıların kısaltılmış şekli aşağıdaki gibidir:

5-го, 10-го, 28-го, 3-го ...

3. Edatlarla ismin hallerinin kullanımı.

Hal	Edatlar
-in	без, вокруг, для, до, из, мимо, около, после, посреди(не), против, с, у [**-sız, etrafında, için, önce, yanından, yakınında, ortada, karşıda, - dan, yanında**]
-e	к (ко), по [**-e, -nda**]
Ile hali	**в (во),** за, **на, под,** через [**-de, arkasında, üzerine, üstüne**] между, над, перед; **за, под, с** **[arasında, üzerinde, önünde; arkasında, altında, ile]**
-de hali	о (об), при; в, на [**hakkında, ile; içinde, -da *(yer)***]

Not: 1. farklı hallerde kullanılabilen edatlar kalın harflerle yazılmıştır.

2. Yalın halinde isim edatla kullanılmaz.

Gerektiğinde yukarıdaki tabloyu kaynak olarak kullanın.

METİNLER

Bir yılda 12 ay vardır.

В году двенадцать месяцев.

V gadu dvinadtsat' mesyatsev.

Rusçada bu aylar şöyledir:

yanvar', – fivral' – ikinci ay,
fivral', – mart – üçüncü ay,
mart, – aprel' – dördüncü ay,
aprel , may, – may – beşinci ay,
iyun', iyul', – iyun'- altıncı ay,
avgust, – iyul' – yedinci ay,
sintyabr', – avgust – sekizinci ay,
aktyabr', – sintyabr' – dokuzuncu ay,
nayabr', – aktyabr' – onuncu ay,
dikabr', – nayabr' – onbirinci ay,
yanvar' – birinci ay, – dikabr' – onikinci ay.

По-русски они называются так:

январь, февраль, март, апрель, май, июнь, июль, август, сентябрь, октябрь, ноябрь, декабрь,

Январь - первый месяц года,
февраль – второй,
март - третий,
апрель - четвёртый,
май - пятый,
июнь – шестой,
июль – седьмой,
август - восьмой,
сентябрь – девятый,
октябрь – десятый,
ноябрь – одинадцатый,
декабрь - двенадцатый и последний месяц года.

Pa-ruski ani nazıvayutsay tak: yanvar', fivral', mart, aprel', may, iyun', iyul', avgust, sintyabr', aktyabr', nayabr', dikabr', yanvar' – pervıy mesyats goda, fivral' -

vtaroy, mart – tretiy, aprel' – çitvyorrtıy,may – pyatıy, iyun' – şestoy, iyul' - sid'moy, avgust – vas'moy, sintyabr' - divyatıy, aktyabri – disyatıy, nayabr' - adinadtsatıy, d,kabr' – dvinadtsatıy i pasledniy mesyats goda.

Bugün ayın kaçı?	**Какое сегодня число?** *Kakoye sivodnya çislo?*
Bügün ayın altısı.	**Сегодня у нас шестое сентября.** *Sivodnya u nas şıstoye sintyabrya.*
Dün ayın kaçıydı?	**Какое число было вчера?** *Kakoye çislo bılo fçira?*
Dün ayın beşiydi.	**Вчера было пятое.** *Fçira bılo pyatoe.*
Yarın ayın kaçı olacak?	**Какое число будет завтра?** *Kaoye çislo budit zavtra?*
Yarın ayın yedisi olacak.	**Завтра будет седьмое.** *Zavtra budit sid'moye*
Hangi yıldayız?	**Какой у нас теперь год?** *Kakoy u nas tiper' got?*
Biz şimdi 2004 yılındayız.	**Теперь у нас двух тысячи четвертый год.** *Tiper' u nas dvukh tısyaçi çitvyortıy got.*
Geçen yıl 2003'tü, gelecek yıl ise 2005 olacak.	**Прошлый год был двух тысячи третий, а следующий год будет двух тысячи пятый.** *Proşlıy god bıl dvukh tısyaçi tretiy, a sleduyuşçiy got budit dvukh tısyaçi pyatıy.*
Yıl ne zaman başlıyor?	**Когда начинается год?** *Kogda naçinayitsya got?*
Yıl Ocağın 1'nde başlıyor.	**Он начинается первого января.** *on naçinayitsya pervava yanvarya.*
Aralık ayının 31'nde geceleyin eski yılı uğurluyoruz ve Yeni Yıla giriyoruz.	**Накануне - тридцать первого декабря - мы провожаем старый год и встречаем новый.** *Nakanuni – tridtsat'pervava dikabrya - mı pravajayem starıy got I vstriçayem noviy.*

1 Ocak Rusya'da bayram günüdür.	**Первое января в России - праздник.** *Pervaye yanvarya v rassiyi – praznik.*
Rusyada eğitim-öğretim yılı Eylülün birinde başlıyor ve Haziranda bitiyor.	**Учебный год в России начинается первого сентября и кончается в июне.** *Uçebnıy got v Rasii naçinayetsa pervava sintyabrya I kançayitsya b iyuni.*
Bir Haziran'da bütün öğrenciler tatile giriyor.	**Первого июля у студентов и школьников уже каникулы.** *Pervava iyulya u studentav I şkol'nikav uje kanikulı.*
Tatil iki ay sürüyor.	**Каникулы летом продолжаются два месяца.** *Kanikulı letam pradaljayutsya dva mesyatsa.*
Bu süre boyunca okullar ve universiteler boştur.	**В это время в школах и вузах пусто.** *V eta vremya v şkolakh I vuzakh pusta.*
Bir Eylülde ise yine yeni eğitim-öğretim yılı başlıyor.	**А первого сентября снова начинаетя учебный год.** *A pervava sintyabrya nova naçinayetsya uçebnıy god.*

KELİMELER

так *tak*	böyle	**прошл||ый -ая, -ое, -ые** *proşlıy*	geçen
январь *yanvar'*	Ocak	**следующ||ий, -ая, -ее, -ие** *sleduyuşçiy*	gelecek
февраль *fivral'*	Şubat	**начинаться I (начинается)** *naçinat'sya*	başlıyor
март *mart*	Mart	**накануне** *nakanuni*	arife
апрель *aprel'*	Nisan	**провожать I (провожа||ю,-ешь)** *pravajat'*	uğurlamak
май *may*	Mayıs	**встречать I (встреча,-ешь)** *vstriçat'*	karşılamak

июнь Haziran	**учебный год**	eğitim-
iyun'	*uçebnıy god*	öğretim yılı
июль Temmuz	**кончаться I (кончàется)**	bitmek
iyul'	*kançat'sya*	
август Ağustos	**снова**	yeniden
avgust	*snova*	
сентябрь Eylül	**кипеть II (кипит)**	kaynamak
sintyabr'	*kipet'*	
октябрь Ekim	**ноябрь**	Kasım
aktyabr'	*nayabr'*	
декабрь Aralık		
dikabr'		

Открываем календарь,-	**Takvimi açıyoruz,**
Atktıvayem kalindar'-	
Начинается январь.	**Ocak başlıyor.**
Naçinayetsya yanvar'	
В январе,	**Ocakta**
V yanvare	
Много снега на дворе .	**Çok kar var dışarıda.**
Mnoga snega na dvare	
Распустился ландыш в мае.	**Mayısta lale açar.**
Raspustilsq landış v maye	
В самый праздник - в первий день.	**Tam bayramda–birinci**
V samıy prazdnik – v pervıy den'	**gününde.**
Май цветами провожая,	**Mayısı çiçeklerle**
May tsvetami pravajaya	**uğurlarken**
Распускается сирень.	**Leylak açıyor.**
Raspuskayetsya siren'	
Пришёл июнь. "Июнь, июнь!"	**Hazıran geldi. "Haziran,**
Prişöl iyun'. "iyun', iyun'"	**Haziran!"**
В саду щебечут птицы.	**Bahçede kuşlar ötüyor.**
V sadu şçebeçut ptitsı.	

Собираем в августе	**Ağustosta toplarız**
Sabirayèm v avgusti	
Урожай плодов:	**Meyveleri**
Urajay pladov	
Много людям радости	**İnsanlar çok mutlu**
Mnoga lyudyam radasti	
После всех трудов.	**Bu kadar zahmetten sonra**
Posli fsekh trudov.	
Ясным утром сентября	**Eylül sabahı**
Yasnım utram sintyabrya	
Хлеб молотят села,	**Kasabalarda harman dövülür**
Kheb molotyat sela,	
Мчатся птицы за моря,	**Denizde kuşlar uçuyor**
Mçatsya ptitsı za marya,	
И открылас школа.	**Okullar açıldı**
I otkrılas şkola.	
В октябре	**Kasımda**
V aktyabre, vaktyabre	
Частый дождик на дворе.	**Sık sık yağmur yağar sokaklarda.**
Çastıy dojdik na dvare.	
В декабре, в декабре	**Aralıkta, Aralıkta**
V dikabre, v dikabre	
Все деревья в серебре.	**Bütün ağaçlar gümüş renkte.**
Vse direv'ya v siribre.	

KELİMELER

распуститься II *(ge.l)*açılmak
raspustit'sa
распускаться I açılmak
raspuskat'sya
радость sevinç
radast'

молотить II (молочу, молотишь) harman dövmek

malatit' *malaçu, malatiş'*

ландыш bir tür lâle

landış

мчаться (мчусь, -ишся) hızla gitmek

mçat'sa

сирень leylak

siren'

открываться Iaçılmak

atkrıvat'sa

щебетать I ötmek, cıvıldaşmak

şçibitat'

частый, -ая, -ое, -ые sık sık

çastıy

урожай tarım ürünü

urajay

дождик yağmur

dojdik

плод meyve

plot

серебро gümüş

siribro

на дворе dışarıda, sokakta

na dvare

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI

1. **Öyle sorular yazınız, ki kalın yazılı kelimeler o sorulara yanıt olsun:**
   a. Какая ракета стала спутником Солнца?
   b. Когда прилунилась вторая российская ракета?
   c. Какая ракета стала вращаться вокруг Земли и Луны?
   d. Куда передала третья ракета важные сведения?
   e. О чем хотят знать люди?

2. **Cinse ve sıraya göre aşağıdaki isimleri herhangi bir sıra belirten rakam ile kullanınız:**

буква, слово, день, неделя, месяц, год, час, минута, ракеты

Первая буква – второе слово – третий день – четвёртая неделя – пятый месяц – шестой год – седьмой час – восьмая минута-девятые ракеты.

3. **Aynı kökeni içeren kelimeleri bulunuz:**

девятый, космос, совет, пятый, второй, космический, девять, пронестись, близко, вид, пять, вторник, видеть, ближайший, принести, пятница

девятый - девять, пять - пятый - пятница, вид –видеть,космос - космический, второй – вторник, близко – ближайший, пронестись – принести, совет (**советский**)

ALIŞTIRMALAR

1. **Aşağıdaki sorulara yanıtlar veriniz:**

a. Слолько месяцев в году?

b. Как называются месяцы по-русски?

c. Какой третий месяц года?

d. Какой одиннадцатый месяц?

e. Какое сегодня число?

f. Какое число было вчера?

g. Какое число будет завтра?

h. Какой теперь месяц?

i. Какой был прошлый месяц?

j. Какой следующий месяц?

k. Когда мы встречаем Новый Год?

l. Когда начинается учебный год в России?

m. Когда кончается учебный год?

n. Как долго продолжаются летом каникулы?

2. **Parantezlerdeki kelimeleri uygun şekilde yazınız:**

1) a.Москва лежит на (берега) Москвы-реки.

b. В (центр) Москвы Кремль и Красная площадь.

c. Канал имени Москвы соединяет (Москва-река) с (Волга). d. Зеленые деревья вдоль (улицы) украшают город.

e. Каждый день к (Москва) мчиться много (поезда) и (самолеты).

f. Мы летели из (Стамбул) в (Москва) на (самалет).

2) a. Мы плыли по (Волга) на (теплоход).

b. С (юг) на (север) по (река) перевозят фрукты и овощи.

c. По реке привозят южные фрукты (жители) севера.

d. Над (Волга) голубое небо.

e. Теплоходы ходят по Волге с (апрель) до (октябрь).

f. Между (Волга) и (Дон) теперь есть канал. Он соединяет (Волга) с (Дон).

g. Зимой Волга спит под (снег).

h. Через (Волга) есть несколько (мосты).

3. Rusça'ya çeviriniz:

a. Bugün 3. Mart, dün ise 2. Mart idi, yarın ise 4. Mart olacak.

b. Birinci Ocak Rusya'da tatildir.

c. Okul otuz Haziran'da kapanıyor ve Temmuz'da tatil başlıyor.

EDİLGEN YAPI [ŞİMDİKİ ZAMAN]

Fiillerde şimdiki zamanın pasif şekli şöyle yapılmaktadır – eylemi gerçekleştiren kişi belirtilmediği veya ikinci planda kaldığı için Türkçe'de olduğu gibi Rusça'da da pasif fiiller üçüncü şahıs olarak karşımıza çıkmaktadır, eylemi gerçekleştiren taraf belirtiliyorsa fiilden sonra şahıs yazılmaktadır. Dolaylı olarak eylemi yapan şahıs zamiri ile halinde kullanılır.

Benim tarafımdan	– мной
Senin tarafından	– тобой , тобою (bayan)
Onun tarafından	– им , ею (bayan)
Bizim tarafımızdan	– **нами**
Sizin tarafınızdan	– **вами**
Onlar tarafından	– **ими**

ŞİMDİKİ ZAMANIN PASİFİNE AİT ÖRNEK CÜMLELER.

1. динамит - dinamit
2. дипкурьер – diplomatik kurye
3. диплом - diploma
4. дипломат – diplomat
5. дирижёр – orkestra şefi
6. дискуссия - tartışma
7. диспансер - dispanser

1- Dinamit benim tarafımdan **konuyor.**	Динамит **ставится** мной.
2- Diplomatik kurye senin tarafından **kabul ediliyor**.	Дипкурьер **принимается** тобой.
3- Diplomalar onun tarafından **veriliyor.**	Дипломы **выдаются** им.
4- Diplomatlar onun tarafından **kabul ediliyor.**	Дипломаты **принимаются** ею.
5- Orkestra şefi bizim tarafımızdan **karşılanıyor.**	Дирижёр **встречается** нами.
6- Tartışma sizin tarafınızdan **sürdürülüyor**	Дискуссия **ведётся** вами.
7- Dispanser onların tarafından **açılıyor.**	Диспансер **открывается** ими.

1. дистанционный - uzaktan
2. дистанция - mesafe
3. дисциплина - disiplin
4. длинный - uzun
5. длительный – uzun süren
6. дневник - günlük
7. для - için

1- Uzaktan kumanda benim tarafımdan **teklif ediliyor.**	Дистанционное управление **предлагается** мной.
2- Mesafe senin tarafından **hesaplanıyor.**	Дистанция **просчитывается** тобой.
3- Disiplin onun tarafından **destekleniyor.**	Дисциплина **поддерживается** им.
4- Yol ona uzun **görünüyor.**	Дорога **видется** длинной ею.
5- Uzun açıklamalar tarafımızca **dinleniyor.**	Длительные **объяснения** выслушиваются нами.
6- Günlük tarafınızdan **dolduruluyor.**	Дневник **заполняется** вами.
7- Daha fazla yarar için iş onların tarafından yarına **bırakılıyor.**	Для большей пользы дело **оставляется** ими на завтра.

1. доблесть - yiğitlik
2. добро – olumlu, iyilik, evet
3. добрый – iyi, hoş
4. доброе утро – günaydın
5. добывать – çıkarmak, elde etmek
6. добыча – üretim, maden çıkarma
7. доктор - doktor

1- Sizin yiğitliğiniz benim ve yönetim tarafından yeterince **ödüllendiriliyor.**	Ваща доблесть достаточно **награждается** мной и руководством.
2- Olumlu yanıt senin tarafından **veriliyor** ve iş çalışmaya **bırakılıyor.**	Добро **подаётся** тобой и дело **пускается** в ход.
3- Olumlu örnek izcilere onun tarafından **veriliyor.**	Добрый пример пионерам **подается** им.
4- Günaydın onun tarafından garip tonda **söyleniyor**.	Доброе утро **говорится** ею в странном тоне.
5- Altın tarafımızca **çıkarılıyor**.	Золото **добывается** нами.
6- Maden çıkarma taranızca **sürdürülüyor**.	Добыча **берётся** вами.
7- Doktorun yazdıkları onun tarafından **yerine getiriliyor.**	Предписания доктора **выполняются** ими.

EDİLGEN YAPI [GEÇMİŞ ZAMAN]

Geçmiş zamanda pasifler sadece tamamlanmışlık bildiren fiillerden yapılmaktadır, yani aşağıda örneğini verdiğimiz iki sütunda sağ sütunda olan prefiksli veya prefiksi olmayan fiillerden sağ taraftaki örneklerinden yapılmaktadır, sözgelimi:

Бросать – бросить – (atmak)
Пропускать – пропустить – (yol vermek)
Пускать – пустить – (çalıştırmak)
Выдавать – выдать – (vermek)
Отправлять – отрпавить – (göndermek)

Выдв**инуть** – ileri sürmek (bir şeyi veya bir yere) gibi **нуть** ila sonlanan; veya tek heceli veya tek hece kökünden türetilen **Взять** – almak, **Принять** – kabul etmek – gibi fiillerde mastar ekinin - **ть** - yerine - **т** – yer almaktadır, böylece bu fiillerin geçmiş zamanları pasif yapılmaktadır.

Örneğin Выдвинуть – Выдвинут (ileri sürüldü); Взять – Взят (alındı); Принять – Принят (kabul edildi).

GEÇMİŞ ZAMANIN PASİFİNE AİT ÖRNEK CÜMLELER.

1. документ - doküman
2. долгота – uzunluk, boylam
3. должен - mecbur
4. доллар – dolar
5. доложить – rapor etmek
6. дольше – daha da (uzun/derin)
7. доля – pay, kader

1- Doküman tarafımdan **verildi.**	Документ **выдан** мной.
2- Enlem senin tarafından **ölçüldü.**	Долгота **измерена** тобой.
3- Hataya onun tarafından **yol verildiğini** söylemek zorundaydım.	Я должен был сказать, ошибка **допущена** им.
4- Dolarlar onun tarafından **harcandı.**	Доллары **истрачены** ею.
5- İş tarafımızca **raporlandı.**	Дело **доложено** нами.
6- Ormanın daha derinliğine yol tarafınızca **döşendi.**	Дорога дольше в лес **проложена** вами.
7- Sizin payınız onların tarafından **korundu.**	Ваша доля **сохранена** ими.

1. дом - ev
2. дома - evde
3. домашний – ev
4. домой – eve
5. дорого - pahalı
6. до свидания – görüşünceye dek
7. доставить - ulaştırmak

1- Bina inşaatı benim tarafımdan **sipariş edildi.**	Постройка дома **заказана** мной.
2- Pasaport senin tarafından evde **bırakıldı.**	Паспорт **оставлен** дома тобою.
3- Ev işleri onun tarafından **yapıldı.**	Домашние дела **сделаны** им.
4- İgor onun tarafından eve **gönderildi.**	Игорь **отправлен** домой ею.
5- Bu tarafımızca pahalı **ödendi.**	За это дорого **заплачено** нами.
6- Görüşünceye dek tarafınızca **söylendi.**	До свидания **сказано** вами.
7- Yükler onlar tarafından **sevk edildi.**	Грузы **доставлены** ими вовремя.

1. достаточно - yeterince
2. достижение - başarı
3. друг друга - birbirini
4. друг за другом – birbirine, ark arkaya
5. другой - diğer
6. дружба - dostluk
7. дружеский – arkadaşça ., dost .-ı

1- Hayvanlar tarafımdan **yedirildi.**	Животные **вскормлены** мной.
2- Başarı tarafından **kaydedildi.**	Достижение **отмечен** тобой.
3- Birbirimizi çok sevmemiz onlar tarafından buradan **söylendi.**	Здесь ими **сказано,** чтобы мы друг-друга любили сильно.
4- Birbilerine dikkatle bakmalı talimatı onun tarafından **verildi.**	Дано **указание** ею, внимательно смотреть друг за другом.
5- Diğer makale tarafımızdan **imzalandı.**	Другая статья **подписана** нами.
6- Şairlerin arkadaşlığı tarafınızdan güzel **anlatılmış.**	Дружба поэтов хорошо **описана** вами.
7- Taraflara arkadaş tavsiye onlar tatafından **verildi.**	Сторонам **даны** ими дружеские советы.

EDİLGEN YAPI [MİŞLİ GEÇMİŞ ZAMAN]

Rusça'da miş-li geçmiş zaman sadece pasifte mevcuttur.

Pasif durumda Miş-li geçmiş zamanın yapılışı gayet basittir.

Bir önceki konuda fiillerin pasif şekle getirilişinin aynısı yapılmakla birlikte, ayrıca **быть** - yardımcı fiili üçüncü şahıs geçmiş zamanda çekilerek pasif durumdaki fiilden önce kullanılmaktadır.

Допущен – sebep olundu - **был** допущен – sebep olunmuştu. **Был** yardımcı fiilin özne durumundaki kelimenin cinsine ve çoğuluna uyum sağlamaktadır.

MİŞ-Lİ GEÇMİŞ ZAMANIN PASİFİNE AİT ÖRNEK CÜMLELER.

1. дружить – arkadaşlık yapmak
2. дублёр - düblör
3. думать - düşünmek
4. духи – parfüm
5. дуэт - düet
6. дядя – dayı, amca
7. еврей - yehudi

1- Yoksulların çocuklarıyla arkadaşlık yapmak tarafımdan **yasaklanmıştı.**	Дружить с детьми бедняков **было запрещено** мной.
2- Dublör senin tarafından **değiştirilmişti.**	Дублёр **был заменён** тобой.
3- Vatanın geleceğini her gün düşünmek onun tarafından **söylenmişti.**	Думать о будущем Родины каждый день **было сказано** им.
4- Düet onun tarafından **dinlenilmişti.**	Дуэт **был выслушан** ею.
5- Parfüm tarafımızdan **satılmıştı.**	Духи **были проданы** нами.
6- Amca tarafınızdan **karşılanmıştı.**	Дядя **был встречен** вами.
7- Yahudiler onların tarafından toplama kamplarına **toplanmıştı.**	Евреи **были загнаны** ими в концлагеря.

1. европеец - Avrupalı
2. еда - gıda
3. едва – az kalsın, zor, -ir -mez
4. ежегодник – senelik dergi
5. ежедневно – her gün, günlük
6. ежемесячник – aylık dergi
7. еженедельник – haftalık dergi

1- Avrupalı tarafımdan **şoke edilmişlerdi.**	Европейцы **были шокированы** мной.

2- Yemek senin tarafından **yenilmişti.**	Еда **была сьедена** тобой.
3- Otobüs onun tarafından az kalsın **kaçırılacaktı**	Автобус едва **был пропущен** им.
4- Yıllık dergi onun tarafından **okunmuştu**.	Ежегодник **был прочитан** ею.
5- Tavşanlar tarafımızdan her gün **yedirilmişlerdi.**	Зайцы **были прокормлены** нами ежедневно.
6- Aylık dergi tarafınızca **kontrol edilmişti.**	Ежемесячник **был проконтролирован** вами.
7- Haftalık dergi onların tarafından **onaylanmıştı.**	Еженедельник **был утверждён** ими.

1. ёмкость - hacim
2. если - eğer
3. есть - var
4. ехать – araçla gitmek
5. ещё - daha
6. желать - dilemek
7. желе - jöle

1- Hacim tarafımdan **hesaplanmıştı.**	Ёмкость **был высчитан** мной.
2- Doküman sen istemiyor olsan da, senin tarafından **imzalanmıştı.**	Документ **был подписан** тобой, если даже ты этого не хотел.
3- Dün depolarda henüz stok olduğu onun tarafından **raporlanmıştı.**	Вчера **было доложено** им, что на складах ещё есть запас.
4- Uzun gidilmemesi (araçla) onun tarafından **söylenmişti.**	Ехать не долго **сказано было** ею.
5- Tarafımızdan bir az daha yazı **dağıtılmıştı.**	Нами **были розданы** ещё листовок.
6- Onların tarafından tek bir şey **bırakılmıştı** – en iyisini dilemek.	Ими **был оставлен** вам только одно – желать наилучшее.
7- Jöle tüm duvarlara onların tarafından sürümüştü.	Желе **было размазано** по всем стенам ими.

EDİLGEN YAPI [GELECEK ZAMAN]

Gelecek zamandaki fiillerin pasif şekle getirilişi, pasif miş-li geçmiş zamandaki ila aynı form ve ekleri almakta, sadece **быть** yardımcı fiili gelecek zaman üçüncü şahsa göre çekilmekte ve yine pasif miş-li geçmiş zamanda olduğu gibi fiilden önce kullanılmaktadır.

Örneğin **Бросить – Будет брошен.**

GELECEK ZAMANIN PASİFİNE AİT ÖRNEK CÜMLELER.

1. жест - jest
2. жетон - jeton
3. живо - çabuk
4. живой – canlı
5. жилет - yelek
6. жилец – bina sakini, kiracı
7. житель – (kasaba,kent, köy) sakini

1- Senin jestin tarafımdan işaret olarak **algılanacak.**	Твой жест **будет воспринят** мной как сигнал.
2- Jeton senin tarafından **atılacak.**	Жетон **будет брошен** тобой.
3- Bunun anlamı onun tarafından çabuk **algılanacak.**	Смысл этого **будет схвачен** им живо.
4- Canlı müzik onun tarafından **icra edilecek.**	Живая музыка **будет исполнена** ею.
5- Yelekler tarafımızdan **giyilecek.**	Жилеты **будут** надеты нами.
6- Sakinler sizin tarafınızdan **heyecanlandırılacaklar.**	Жильцы **будут встревожены** вами.
7- Kasaba sakinleri onlar tarafından **tahliye edilecekler.**	Жители посёлка **будут эвакуированы** ими.

1. жить - yaşamak
2. жокей - cokey
3. журнал - dergi
4. жюри - jüri
5. идеал - ideal
6. идеальный – ideal
7. идеология - ideoloji

1- Ona kırsal kesimde yaşam benim tarafımdan **yazılacak.**	Ему **будет предписано** жить в сельской местности мной.
2- Cokey senin tarafından **atılacak.**	Жокей **будет брошен** тобою.
3- Dergi onun tarafından **satın alınacak.**	Журнал **будет куплен** им.

4- Jüri onun tarafından **sinirlendirilecek.**	Жюри **будет раздражён** ею.
5- Komunistlerin idealleri bizim tarafımızdan **anlatılacak.**	Идеалы коммунистов **будут изложены** нами.
6- İdeal çift sizin tarafınızdan **seçilecek.**	Идеальная пара **будет выбрана** вами.
7- İdeolojinin içi onlar tarafından **boşaltılacak.**	Идеология **будет опустошена** ими.

1. идея – fikir, ide
2. избрать - seçmek
3. извне - dışarıdan
4. изготовить – hazırlamak, imal etmek
5. издалека - uzaktan
6. издание – yayımlama, baskı
7. издатель - yayıncı

1- Fikir benim tarafımdan **verilecek.**	Идея **будет подана** мною.
2- Bu adam senin tarafından **seçilecek.**	Этот человек **будет избран** тобой.
3- Dışarıdan uzmanlar onun tarafından **davet edilecek.**	Специалисты извне **будут приглашены** им.
4- Tedarikler onun tarafından **hazırlanacak.**	Заготовки **будут изготовлены** ею.
5- Göçmen kuşlar uzaktan tarafımızca **fark edilecekler.**	Перелётные птицы **будут замечены** издалека нами.
6- Baskı tarafınızca **onaylanacak.**	Издание **будет утверждено** вами.
7- Yayıncı onlar tarafından hayran **bırakılacak.**	Издатель **будет заворожен** ими.

EDİLGEN YAPI [GEÇMİŞ ZAMANIN HİKAYESİ]

Geçmiş zamanın hikayesinin pasifi daha basittir. Geçmiş zamanı Türkçe'deki anlamı olarak geçmiş zamanın hikayesine uygun olan sadece **genel anlamlı geniş fiillerden** geçmiş zamanın hikayesinin **pasifi** yapılmaktadır. Yani somut özellikli fiillerin geçmiş zaman hikayesi olmadığı gibi pasifleri de olamaz. Genel anlamlı fiillerin pasifi şöyle yapılmaktadır. **Приглашать** (priglaşat) davet etmek, geçmiş zamanın hikayesinde **приглашал** pasif yapmak için **ся** (sya) eki eklenir – **приглашался** (davet ediliyor) eğer cümlede özne durumundaki kelime dişiyse **приглашал-ась** ek **ась** (as) olacak, eğer cümlede özne durumundaki kelime çoğuldaysa **приглашались** ek **ись** (is) olacaktır.

GEÇMİŞ ZAMANIN HİKAYESİ NİN PASİVİNE AİT ÖRNEK CÜMLELER

1. издательство – yayın evi
2. издавать - yayınlamak
3. изделие - mamul
4. издержки – masraflar
5. из-за – dolayı, yüzünden
6. изложение – ifade, anlatı
7. измерять - ölçmek

1- Yayın evinin muhasebesi tarafımdan **sürdürülüyordu.**	Бухгалтерия издательства **велась** мной.
2- Bu dergi senin tarafından **yayınlanıyordu**	Этот журнал **издавался** тобой.
3- Ürün fuarda onun tarafından **satılıyordu.**	Изделие **продавался** на ярмярке им.
4- Müessesenin masrafları onun tarafından **hesaplanıyordu.**	Издержки предприятия **высчитывались** ею.
5- Sık yağmurlardan dolayı ekin tarafımızdan **durduruluyordu.**	Из-за частых дождей сев **приостановливался** нами.
6- Öğrencilerin anlatıları sadece sizin tarafınızdan **kontrol ediliyordu.**	Изложения учеников **проверялась** только вами.
7- derinlik onlar tarafından defalarca **ölçülüyordu.**	Глубина **измерялась** ими не раз.

1. изнанка – iç yüzey
2. изнутри - içeriden
3. из-под - altından
4. изредка – bazen, nadiren
5. изумительный – şaşırtıcı, güzel
6. изучать - öğrenmek
7. изучение – öğrenme, inceleme

1- İç yüzey farklı boyalarla tarafımdan **süsleniyordu**.	Изнанка **разукрашивалась** разными красками мной.
2- İçeriden tüm denemeler sizin tarafınızdan **fark ediliyordu**.	Изнутри вами **замечались** все попытки.
3- Çatının altına salkımlar onun tarafından **asılıyordu**.	Из-под крыши грузди **вывешивались** им.
4- Bazen şiirler onun tarafından hevessizce **dinleniyordu**.	Изредка стихи **слушались** ею без задора.
5- Şaşırtıcı çözümler tarafımızdan **teklif ediliyordu.**	Изумительные решения **предлагались** нами.
6- Yabancı lisan tarafınızdan uzun zaman boyunca **öğreniliyordu.**	Иностранный язык **изучался** вами очень долго.
7- Sebeplerin öğrenilmesi onlar tarafından gizlice **sürdürülüyordu.**	Изучение причин **вёлся** ими тайным образом.

1. изящный - zarif
2. иллюминация - ışıklandırma
3. именно – işte (özneyi vurgular)
4. иметь – sahip olmak, olmak
5. имя - isim
6. от имени - adına
7. иначе – başka türlü

1- Zarif eserler tarafımdan pazarlık olmadan **alınıyordu.**	Изящные произвдения **покупались** мной без торгов.
2- Işıklandırma senin tarafından gözden **geçiriliyordu.**	Иллюминация **осматривалась** тобой.
3- Bu onun tarafından **yasaklanıyordu**, kurulca değil.	Это **запрещалось** именно им, а не советом.
4- Bankada yedek parası olmak onun tarafından şart olarak **talep ediliyordu.**	Иметь в банке запасные деньги **требовался** ею как условие.
5- Kahramanın ismi tarafımızdan uzun zamandı **anılıyordu.**	Имя героя долго **вспоминался** нами
6- Bizim adımızdan yardım aracılara sizin tarafınızdan **veriliyordu**.	Помощь от нашего имени **передавался** вами посредникам.
7- Başka türlü onlar tarafından dolu vagonlar **veriliyordu.**	Иначе ими **выдавались** полные вагоны.

EDİLGEN YAPI [GENİŞ ZAMAN]

Geniş zamanın pasif durumu özel bir şekle sahip değil, şimdiki zamanın pasifiyle aynı düzene sahip. Fark sadece pasif durumdaki yapılan eylemin geniş zamanda tekrarlanarak yapılışının bilinmesidir. Yani fark eylemin şu anda yapılışıyla genellikle tekrarlanarak yapılışı arasındaki anlam farkındadır, şekil farkı yoktur, bu anlam yerine göre, metne göre bağlantılı olarak fark edilmektedir ve Rusça'da ayrıca geniş zaman pasifi olmamasına rağmen Türkçe'ye çeviride sadece anlam olarak değil fiilin geniş zaman ekleriyle ortaya çıkmaktadır.

GENİŞ ZAMANIN PASİFİNE AİT KAPSAMLI ÖRNEK CÜMLELER

Образцы предложений с глаголами в пассиве настоящего времени, но переводимых на турецкий язык как пассив глаголов неопределённой формы будущего времени.

1. индивидуальный - bireysel
2. индиец – Hintli
3. индийский – hint …-i
4. индонезиец – endonezyalı
5. индонезийский – Endonezya …-i
6. индустриализация - sanayileşme
7. индустрия - sanayi

1- Bireysel uniformalar benim tarafımdan **verilir.**	Индивидуальные формы **выдаются** мной.
2- Hintliler senin tarafından Pakistanlılar olarak **algılanır.**	Индийцы **воспринимаются** тобой как пакистанцы.
3- Hint müziği onun tarafından radyo üzerinden **dinlenir.**	Индийская музыка **слушается** им через радио.
4- Bazı mal parti kabullerine Endonezyalılar onun tarafından **davet edilirler.**	Индонезийцы **приглашаются** ею на некоторые приёмы партий товаров.
5- Endonezya malları tarafımızdan limanda **gözden geçirilir.**	Индонезийские товары **осматриваются** нами в порту.
6- Genellikle sanayileşme sizin tarafınızdan olumlu etken olarak **görülür.**	Вообще индустриализация **рассматривается** вами как положительный факт.
7- Eskimiş sanayi onlar tarafından engel olarak **görülür.**	Старая индустрия **считается** ими как барьер.

1. инженер - mühendis
2. инжир - incir
3. иногда - bazen
4. иной – başka
5. иностранный - yabancı
6. институт – enstitü, yüksek okul
7. инструктор - öğretmen

1- Mühendislerin fikri tarafımdan **dinlenir.**	Мнения инженеров **выслушиваются** мной.
2- İncirler senin tarafından dikkatsizce **toplanır**.	Инжиры **собираются** тобой невнимательно.
3- Bazen hilal onun tarafından koyu tonlarda **çizilir**.	Иногда луна **рисуется** им в тёмных тонах.
4- Bazı zamanlar resimler onun tarafından yararsız iş olarak **algılanır.**	Иной раз его рисунки **воспринимаются** ею как бесполезная работа.
5- Yabancı uzmanlar tarafımızca dikkate **alınmaz.**	Иностранные специалисты **игнорируются** нами.
6- Enstitünün başarıları sizin tarafınızdan gerektiği gibi **takdim edilirler.**	Заслуги института **преподносятся** вами должным образом.
7- Eğitmenlere talimatlar onların tarafından **verilir.**	Указы интсрукторам **даются** ими.

1. инструмент - alet
2. интеграция - entegrasyon
3. интеллект - zeka
4. интелектуальный – entelektüel
5. интеллигентный - aydın
6. интеллигенция - aydınlar
7. интервал - aralık

1- Genelde eski aletler tarafımdan **tamir edilir.**	Старые инструменты обычно **ремонтируются** мной.
2- Entegrasyon senin tarafından gereksinim olarak **görülür.**	Интеграция **рассматривается** тобой как необходимость.
3- Kuşların zekası onun tarafından **öğrenilir.**	Интеллект птиц **изучается** им.
4- Bizim entelektüel çözümlerimiz oun tarafından duygusal içerikle **doldurulur.**	Наши интеллектуальные решения **наполняются** ею сентиментальным содержанием.

5- Aydın insanlar tarafımızdan üst (ön) görevlere **getirilir.**	Интеллгентные люди **выдвигаются** нами на передовые должности.
6- Aydınlar pasiflikleri yüzünden tarafınızca **eleştirilir.**	Интеллигенция **критикуется** вами из-за их пассивность.
7- Zaman aralığı onlar tarafından yetersiz olarak **görülür.**	Интервал времени **усматривается** ими недостаточным.

ÖNCEKİ BÖLÜM YANITLARI:

1. **Aşağıdaki sorulara yanıtlar veriniz:**

a. Сколько месяцев в году? - Двенадцать

b. Как называются месяцы по-русски? – Январь, Февраль, Март, Апрель, Май, Июнь, Июль, Август, Сентябрь, Октябрь, Ноябрь, Декабрь.

c. Какой третий месяц года? - Март

d. Какой одиннадцатый месяц? – Ноябрь

e. Какое сегодня число? -

f. Какое число было вчера? -

g. Какое число будет завтра? -

h. Какой теперь месяц? -

i. Какой был прошлый месяц? -

j. Какой следующий месяц? -

k. Когда мы встречаем Новый Год? – 31 декабря

l. Когда начинается учебный год в России? – 1 –го сентября

m. Когда кончается учебный год? – 25 мая

n. Как долго продолжаются летом каникулы? – 3 месяца.

2. **Parantezlerdeki kelimeleri uygun şekilde yazınız:**

1) a.Москва лежит на берегу Москвы-реки.

b. В центре Москвы Кремль и Красная площадь.

c. Канал имени Москвы соединяет Москву-реку с Волгой. d. Зеленые деревья вдоль улиц украшают город.

e. Каждый день к Москва мчаться много поездов и самолетов.

f. Мы летели из Стамбула в Москву на самолете.

2) a. Мы плыли по Волге на теплоходе.

b. С юга на север по реке перевозят фрукты и овощи.

c. По реке привозят южные фрукты жители севера.

d. Над Волгой голубое небо.

e. Теплоходы ходят по Волге с апреля до октября.

f. Между Волгой и Доном теперь есть канал. Он соединяет Волгу с Доном.

g. Зимой Волга спит под снегом.

h. Через Волгу есть несколько мостов.

3. Rusça'ya çeviriniz:

a. Сегодня 3-е марта, вчера было 2 – е марта, завтра будет 4 – е марта

b. Первое января в России – праздник.

c. Школы закрываются 30 июня и 1 июля начинаются каникулы.

DERS – 59

1. ТУРЕЦКАЯ ГРАММАТИКА ДЛЯ РУССКИХ.

(RUSLAR İÇİN TÜRK DİLİ GRAMER ÖZETİ)

Перечисленные внизу слова разделены на два столбика,в одном из которых слова с мягкими гласными,а в другом-с твёрдыми гласными.Это правило является основой для всех слов турецкого языка.Также в турецком языке нет родов.

a baş –голова	**a** baş-a	в голову	**ı** baş-ı	голову
e el – кисть	**e** el-e	в кисть	**i** el-i	кисть
ı sırt – спина	**a** sırt-a	в спину	**ı** sırt-ı	спину
i diş – зуб	**e** diş-e	в зуб	**i** diş-i	зуб
o kol – рука	**a** kol-a	в руку	**u** kol-u	руку
ö göz – глаз	**e** göz-e	в глаз	**ü** göz-ü	глаз
u tuz – соль	**a** tuz-a	в соль	**u** tuz-u	соль
ü yük –груз	**e** yük-e	в груз	**ü** yük-ü	груз

Образование существительного от существительного.

Baş	(голова)	Ter	(пот)
Baş-**lık**	(головной убор)-	Ter-**lik**	(тапочка)
Baş-**lık-lar**	(головные уборы)	Ter-**lik-ler**	(тапочки)
Baş-**lık-lar-ım**	(мои)головные уборы	Ter-**lik-ler-im**	(мои)тапочки
Baş-**lık-lar-ımı**	(мои)головные уборы	Ter-**lik-ler-imi**	(мои)тапочки

-lık, - lik, -luk, lük

1) Имена-места.

taş-**lık**	(каменник)	zeytin-**lik**	(оливковый (сад))
ağaç-**lık**	(лес)	ot-**luk**	(травник)
orman-**lık**	(прилесье)	ekin-**lik**	(семена для посева)
gül-**lük**	(цветочник)	boş-**luk**	(пустота)
çukur-**luk**	(яма)	kömür-**lük**	(каменнеугольник)
meyve-**lik**	(фруктовник)	çöp-**lük**	(мусорник)

2) Имена-предметы.

baş-**lık**	(головной)	çaydan-**lık**	(чайник)
kulak-**lık**	(наушники)	burun-**luk**	(для носа)
güneş-**lik**	(одежда от солнца)	göz-**lük**	(очки)
gece-**lik**	(ночник)	kül-**lük**	(пепельница)
şeker-**lik**	(сахарница)	söz-**lük**	(словарь)

3) Имена народностей, общества.

Genç**lik** (молодость)-молодое население общества.

Türk**lük** (поведение,характер... турка)-турецкое общество.

İnsan**lık** (человечность)-человечество в общем.

4) Имена-свойства.

yudum-**luk**	(на одну глотку)	kesim-**lik**	(для пореза)
gün-**lük**	(дневник)	yemek-**lik**	(для еды)
ay-**lık**	(месячник)	kira-**lık**	(под аренду)
yıl-**lık**	(годовой)	oda-**lık**	(для комнаты)
dolma-**lık**	(предмет для долма)	kış-**lık**	(зимний)
hediye-**lik**	(предмет для подарка)	adım-**lık** (шаг)	

5) Имена духовные-не предметы.

güzel-**lik**	(красота)	yakın-**lık**	(близость)
doktor-**luk**	(врачевая деятельность)	hasta-**lık**	(болезнь)
genç-**lik**	(молодость)	çoban-**lık**	(чобановство)
iyi-**lik**	(доброта)	Türk-**lük**	(поведение турка)
asker-**lik**	(военная дей-ность)	kötü-**lük**	(вред)
kadın-**lık**	(женское)	muhtar-**lık**	(районное управление)
aç-**lık**	(голод)	durgun-**luk**	(неподвижность)
kitapçı-**lık**	(брощюра)	küçük-**lük**	(быть маленьким)
beyaz-**lık**	(пред.для белого)	balıkçı-**lık**	(рыболовство)
bağlı-**lık**	(привязанность)	yolcu-**luk**	(путь)
bakan-**lık**	(министерство)	iki-**lik**	(двойственность)
temiz-**lik**	(чистота)	müdür-**lük**	(управление)

-cı, -ci, -cu, -cü,- çı,-çi, -çu, -çü

Роль этих окончаний-это образование имен-специальностей.

av-**cı**	(охотник)	eski-**ci**	(собир.старого)
göz-**cü**	(наблюдатель)	bek-**çi**	(сторож)
ev-**ci**	(домовой)	söz-**cü**	(уполномоченный)
koltuk-**çu**	(мастер по крёслам)	yol-**cu**	(путник)
gürültü-**cü**	(шумник)	ok-**çu**	(стрелец из лука)
uyku-**cu**	(соня)	aş-**çı**	(повар)
çöp-**çü**	(мусоршик)	oyun-**cu**	(игрок)
deve-**ci**	(владелец верблюдов)	balık-**çı**	(рыбак)
üfürük-**çü**	(дуватель)	pul-**cu**	(кол-ер.марок)
simit-**çi**	(продавец смитов)	süt-**çü**	(продавец молока)

Используя вышеуказанные окончания -lık-lik-luk-lük, получим названия профессий, не касающиеся личностей.

av-**cı-lık**	(охотничье дело)	kitap-**çı-lık**(книжное дело)
teneke-**ci-lik**	(дело по продаже банок)	bek-**çi-lik**(охранное дело)
pul-**cu-luk**	(дело по маркам)	yoğurt-**çu-luk**(дело по пр-ву йогурта)
göz-**cü-lük**	(наблюдателя профессия)	süt-**çü-lük**(дело по пр-ву молока)

-lı, -li, -lu, -lü

Эти окончания используются для выражения имения внутри предмета.

baş-**lı**	(с головой)	kilit-**li**	(с замком)
toz-**lu**	(пыльный)	kan-**lı**	(с кровью)
düşünce-**li**	(в раздумьях)	köpük-**lü**	(в пузырях)
boya-**lı**	(покрашенный)	su-**lu**	(имеющий жидкость)
üzüntü-**lü**	(огорчённый)	güneş-**li**	(солнечный)
korku-**lu**	(со страхом)	ölüm-**lü**	(смертный)

Так же эти окончания используются для выражения имен, означающих места жительства.

Ankara**-lı**	(с Анкары)	lise**-li**	(ученик лицея)
köy**-lü**	(сельский)	Amerika**-lı**	(американец)
Karahan**-lı**	(с Кархана)	doğu**-lu**	(с востока)
Osman**-lı**	(османец)	İstanbul**-lu**	(с Стамбула)
Ürgüp**-lü**	(с Ургупа)	Şehir**-li**	(городской)
Selçuk**-lu**	(из Сельчуков)	Yunan**-lı**	(грек)

-sız, -siz, -suz, -süz

Эти окончания используются для выражения отрицательного.

taş-sız	(без камня)	**ev-siz**	(без дома)
kol-suz	(без руки)	ana**-sız**	(без матери)
iş-siz	(безработный)	görgü**-süz**	(бессовестный)
çorap**-sız**	(без носков)	**su-suz**	(без воды)
ölçü**-süz**	(безразмерный)	içki**-siz**	(без выпивки)
duygu**-suz**	(бесчувственный)	**süt-süz**	(без молока)

-ki

Во-первых это окончание выражает принадлежность чему-либо.

şimdi**-ki**	(настоящее)	önce**-ki**	(предыдущее)
demin**-ki**	(то,что было недавно)	karşı**-ki**	(то,что на против)
aşağı**-ki**	(то,что в низу)	sonra**-ki**	(то,что после)
akşam**-ki**	(то,что было вечером)	yukarı**-ki**	(то,что на верху)
öte**-ki**	(другой)	beri**-ki**	(с этой стороны)
yarın**-ki**	(завтрашний)	evvel**-ki**	(прежнее)
dün-kü	(вчерашний)	bugün-kü	(сегоднящнее)
sabah**-ki**	(утренний)	gece**-ki**	(ночной)

Во-вторых это окончание используется после «суффиксов» **–da,-de,-ta,-te**

bende **ki**	(то,что у меня)	yerde**ki**	(то,что на полу)
aşağıda-**ki**	(что в низу)	sende-**ki**	(что у тебя)
gökte-**ki**	(что на небе)	yukarıda-**ki**	(что на верху)
altta-**ki**	(что внизу)	masada-**ki**	(то,что на столе)
kitapta-**ki**	(то,что в книге)	üstte-**ki**	(что на верху)
evde-**ki**	(то,что дома)	üniversitede-**ki**	(то,что в Университете)

В-третьих это окончание используется после **–ın,-in,-un,-ün,-nın,-nin,-nun,-nün**

benim-**ki**	(мой)	yolcunun-**ki**	(прин.путнику)
evin-**ki**	(прин.дому)	senin-**ki**	(твой)
adamın-**ki**	(прин.человеку)	çiçeğin-**ki**	(принадл.цветку)
onun-**ki**	(его)	ağacın-**ki**	(у дерева)
arkadaşımın-**ki**	(прин.другу)	komşunun-**ki**	(соседа)
suyun-**ki**	(у воды)	oğlumun-**ki**	(принадл.сыну)

-cık,-cik, -cuk,cük

В большинстве случаев эти окончания используются для более мягкого вежливого обращения или выражения чего-то мелкого.Например: мама-мамочка.

baba-**cık**	(папенька)	arpa-**cık**	(ячмень)
Mehmet-**cik**	(Мехмедик)	köprü-**cük**	(мост)
anne-**cik**	(мамочка)	şura-**cık**	(рукой подать)
ince-**cik**	(тоненький)	göl**cük**	(лужа)
dudak-**cık**	(губа)	kısa-**cık**	(коротенький)
kimse-**cik**	(без никого)	tosun-**cuk**	(телёнок)
kulak-**cık**	(ухо мелкое)	yavru**cuk**	(дит'ё)
kuzu-**cuk**	(ягнёнок)		

Начальная форма глагола.

-mak, -mek

aç-**mak**	(открыть)	gör-**mek**	(видеть)
başlat-**mak**	(дать команду начать)	yaz-**mak**	(писать)
bekle-**mek**	(ждать)	vuruş-**mak**	(биться)
oku-**mak**	(читать)	çekil-**mek**	(отойти)
sevindir-**mek**	(обрадовать)	uyu-**mak**	(спать)
düşün-**mek**	(думать)	sürüklen-**mek**	(ползать)
kana-**mak**	(течь кровью)	karşılat-**mak**	(противиться)

Образование существительного от глагола.

-ma, -me

yaz-**ma**	(писание)	yaklaş-**ma**	(приближение)
püskürt-**me**	(прыскивание)	oku-**ma**	(чтение)
darıl-**ma**	(обида)	ezdir-**me**	(давить)
git-**me**	(уход)	uza-**ma**	(удлинение)
açıklan-**ma**	(выясниться)	gel-**me**	(приход)
oyalan-**ma**	(бездельничать)		

Образование глагола от глагола.

Это окончание многоиспользуемое.Роль этого окончания-образование отрицательных глаголов.В тоже время те же глаголы используются как существительные.

yap-**ma**	(не делай)	gül-**me**	(не смейся)
kaçırıl-**ma**	(быть украденым)	ol-**ma**	(не будь)
de-**me**	(не говори,речь)	yararlan-**ma**	(воспользование)
otur-**ma**	(не садись)	sürü-**me**	(не мажь)
gördürt-**me**	(не показывай)	karşılaş-**ma**	(встреча)
öğret-**me**	(не учи)	sevimsizleş-**me**	(не становись противным)

Окончания множественного числа.

-lar,-ler

ağaç-**lar**	(деревья)	büyük-**ler**	(большие)
kuzu-**lar**	(ягнята)	kuş-**lar**	(птицы)
giden-**ler**	(ушедшие)	araba-**lar**	(машины)
kız-**lar**	(девушки)	dere-**ler**	(реки,ущелья)
fikir-**ler**	(мысли)		

İyelik ekleri

Окончания выражения принадлежности в местоимениях.

Единственное число.

Первое лицо: **-m**

Второе лицо: **-n**

Третье лицо: **- ı,-i,-u,-ü,-sı,-si,-su,-sü**

Множественное число.

Первое лицо: **-mız,-miz,-muz,-müz**

Второе лицо: **-nız, -niz, -nuz,-nüz**

Третье лицо: **-ları, -leri**

Примеры:

baba-**m**	(мой отец)	anne-**m**	(моя мать)
ev-i-**m**	(мой дом)	söz-ü-**m**	(моё слово)
baba-**n**	(твой отец)	anne-**n**	(твоя мать)
ev-i-**n**	(твой дом)	söz-ü-**n**	(твоё слово)
baba-**sı**	(его отец)	anne-**si**	(его мать)
ev-i	(его дом)	söz-ü	(его слово)
baba-**mız**	(наш отец)	anne-**miz**	(наша мать)
ev-i-**miz**	(наш дом)	söz-ü-**müz**	(наше слово)
baba-**nız**	(ваш отец)	anne-**niz**	(ваша мать)
ev-i-**niz**	(ваш дом)	söz-ü-**nüz**	(ваше слово)
baba-**ları**	(их отцы)	anne-**leri**	(их матери)
ev-**leri**	(их дома)	söz-**leri**	(их слова)

Исключения

Эти два исключения спрягаются с помощью вспомогательных частиц **-y,-i.**

su-**y-u-m**	(моя вода)	ne-**y-i-m**	(моё что)
su-**y-u-n**	(твоя вода)	ne-**y-i-n**	(твоё что)
su-**y-u**	(его вода)	ne-**y-i**	(его что)
su-**y-u-muz**	(наша вода)	ne-**y-i-miz**	(наше что)
su-**y-u-nuz**	(ваша вода)	ne-**y-i-niz**	(ваше что)
su-**ları**	(их воды.)	ne-**leri**	(их что)

Genitif-окончания.

-ın, - in, - un, -ün, -nın, -nin,-nun, -nün

ın,-in,-un,-ün

ağaç-**ın**	(у дерева)	yokuş-**un**	(у поворота)
elim-**in**	(у моей руки)	çiçeğ-**in**	(у цветка)
oğul-**un**	(у сына)	sözün-**ün**	(у твоего слова)
kalem-**in**	(у ручки)	üzüm-**ün**	(у винограда)
yollar-**ın**	(у дорог)	ay-**ın**	(у Луны)
gönül-**ün**	(у души)	çevreniz-**in**	(у вашего окружения)
kuşlar-**ın**	(у птиц)	sebzeler-**in**	(у овощей)

Akuzatif –окончания.

-ı,-i,-u,-ü

ağac-**ı**	(дерево)	odun-**u**	(дрова)
babam-**ı**	(моего отца)	orta-y-**ı**	(центр)
korku-y-**u**	(страх)	gizlisi-n-**i**	(тайну)
Mehmed-**i**	(Мехмеда)	görüş-**ü**	(взгляд)
başımız-**ı**	(нашу голову)	demirler-**i**	(железки)
yeniler-**i**	(новых)	insanlar-**ı**	(людей)

Datif-окончания.

-a,-e

arslan-**a**	(на льва)	elbisem-**e**	(на мою одежду)
yavru-y-**a**	(на дитё)	yakan-**a**	(на твой воротник)
güzel-**e**	(на красоту)	elmalarınız-**a**	(на наши яблоки)
dağlar-**a**	(на горы)	gökler-**e**	(на небо)

Lokatif-окончания.

-da,-de,-ta,-te

tarla-**da**	(на поле)	kucak-**ta**	(в объятьях)
parmağım-**da**	(на моём пальце)	geri-**de**	(позади)
sepet-**te**	(в корзине)	gömleğin-**de**	(на твоей рубашке)
portakal-**da**	(на апельсине)	alkış-**ta**	(в аплодисментах)
altın-**da**	(внизу)	merdiven-**de**	(на лесницах)
yüksek-**te**	(на высоте)	beklediğiniz-**de**	(когда ждёте)
yollar-**da**	(на дорогах)	tepeler-**de**	(на холмах)
meyvelerin-**de**	(на фруктах)		

Ablatif -окончания

-dan,-den,-tan,-ten

tepe-**den**	(с холма)	haberler-**den**	(в новостях)
çağımız-**dan**	(с нашего времени)	karşı-**dan**	(с обратной стороны)
çıkış-**tan**	(с выхода)	tarih-**ten**	(с даты)
oyun-**dan**	(из игры)	çelik-**ten**	(из стали)
maziniz-**den**	(с вашего прошлого)	gemi-**den**	(из корабля)
kibrit-**ten**	(из спичинки)	bilenler-**den**	(от знающих)
ben-**den**	(от меня)	siz-**den**	(от вас)
biz-**den**	(от нас)		

İnstrumental-окончание.

Используется для выражения посредства и времени.

el-**le**	(в ручную)	kaşık-**la**	(ложкой)
kalbim-**le**	(сердцем моим)	gönül-**le**	(душой)
ekmek-**le**	(хлебом)	hislerin-**le**	(твоими чувствами)
tırnak-**la**	(ногтём)	sevgiler-**le**	(с любовью)
eteği-y-**le**	(юбкой)	makas-**la**	(ножницами)
yürek-**le**	(сердцем)	dolayısı-y-**le**	(исходя из)
bizler-**le**	(с нами)	sizler-**le**	(с вами)
gezmek-**le**	(прогуливаясь)	tabanca **ile**	(с пистолетом)
kendisi **ile**	(с самими с ним)	su **ile**	(водой)

Окончание равенства и сравнения.

insan-**ca**	(как человек)	yüzler-**ce**	(тысячами)
böyle-**ce**	(таким образом)	güzel-**ce**	(красиво)
yavaş-**ça**	(тихо-тихо)	kurnaz-**ca**	(шустро)
açık-**ça**	(открыто)	ardın-**ca**	(в след)
kanaatim-**ce**	(по моему мнению)	iyi-**ce**	(хорошенько)
ben-**ce**	(по моему)	tilki-**ce**	(лисьий,как лиса)

Пять функций окончания сравнения:

1) используется для выражения сравнения, подобия.

İnsan**ca** yaşamak (жить как люди),

Vahş**ice** saldırıyor (нападает как хишник)

2) используется для выражения близости, упирания.

Gönlüm**ce** yaşadım (жил от души),

Ben**ce** bu böyledir (по-моему это так).

3) используется для выражения количества.

Binler**ce** sayfa yazdım (написал тысячами листов).

4) используется для выражения качества выполняемого дела.

Güzel**ce** çalıştım (прекрасно поработал)

İyi**ce** dinledi (хорошенько послушал)

5) используется для выражения постоянства.

Yıllar**ca** bekledim (ждал годами)

Evvel**ce** böyle değildi (раньше не так было)

Личные местоимения.

Ben	(я)
Sen	(ты)
O	(он,она)
Biz	(мы)
Siz	(вы)
Onlar	(они)

1) **Genitif**

Benim	(мой)	bizim	(наш)
Senin	(твой)	sizin	(ваш)
Onun	(его)	onların	(их)

2) **Akkuzatif**

Beni	(меня)	bizi	(нас)
Seni	(тебя)	sizi	(вас)
Onu	(его,её)	onları	(их)

3) **Datif**

Bana	(мне)	bize	(нам)
Sana	(тебе)	size	(вам)
Ona	(ему,ей)	onlara	(им)

4) **Lokatif**

bende	(у меня)	bizde	(у нас)
sende	(у тебя)	sizde	(у вас)
onda	(у него,у неё)	onlarda	(у них)

5) **Ablatif**

benden	(от меня)	bizden	(от нас)
senden	(от тебя)	sizden	(от вас)
ondan	(от него,от неё)	onlardan	(от них)

6) **«Состояние равенства»**

ben**ce**	(по-моему)	biz**ce**	(по-нашему)
sen**ce**	(по-твоему)	siz**ce**	(по-вашему)
on**ca**	(по его(её)мнению)	onlar**ca**	(по ихнему)

Связь личных местоимений в предложении поддерживается вспомогательными частицами.

Частица-**ile.**

benim**le (ile)**	(со мной)	bizim**le (ile)**	(с нами)
seninle **(ile)**	(с тобой)	sizin**le (ile)**	(с вами)
onun**la (ile)**	(с ним,с ней)	onlar**la (ile)**	(с ними)

Частица **-gibi-.**

benim **gibi**	(как я)	bizim **gibi**	(как мы)
senin **gibi**	(как ты)	sizin **gibi**	(как вы)
onun **gibi**	(как он,она)	onlar **gibi**	(как они)

Частица **-için-** (выполняет роль –**для-** с русского языка)

benim **için**	(для меня)	bizim **için**	(для нас)
senin **için**	(для тебя)	sizin **için**	(для вас)
onun **için**	(для него,неё)	onlar **için**	(для них)

Степенная частица **-kadar.**

benim **kadar**	(в моём уровне,степени)
senin **kadar**	(в твоём уровне,степени)
onun **kadar**	(в его уровне,степени)
bizim **kadar**	(в нашем уровне,степени)
sizin **kadar**	(в вашем уровне,степени)
onlar **kadar**	(в их уровне,степени)

Возвратные местоимения.

kendim	(я сам)	kendimiz	(мы сами)
kendin	(ты сам)	kendiniz	(вы сами)
kendisi	(он сам)	kendileri	(они сами)

Указательные местоимения.

bu	(этот)	bunlar	(эти)
şu	(тот)	şunlar	(те)
o	(другой)	onlar	(они-другие)

Указательные местоимения.

1) **Genitif**

bunun	(у этого)	bunların	(у этих)
şunun	(у того)	şunların	(у тех)
onun	(у него)	onların	(у них)

2) **Akkuzatif**

bunu	(этого)	bunları	(этих)
şunu	(того)	şunları	(тех)
onu	(у него)	onları	(их)

3) **Datif**

buna	(этому)	bunlara	(этим)
şuna	(тому)	şunlara	(тем)
ona	(ему)	onlara	(им)

4) **Lokatif**

bunda	(в этом)	bunlarda	(в этих)
şunda	(в том)	şunlarda	(в тех)
onda	(в нём)	onlarda	(в них)

5) **Ablatif**

bundan	(от этого)	bunlardan	(от этих)
şundan	(от того)	şunlardan	(от тех)
ondan	(от него)	onlardan	(от них)

6) **«Состояние равенства»**

bunca	(по мнению этого)	bunlarca	(по мнению этих)
şunca	(по мнению того)	şunlarca	(по мнению тех)
onca	(по его мнению)	onlarca	(по их мнению)

Также для связи в указательных местоимениях используются частицы: **-ile-için-gibi-.**

bununla	(с этим)	bunlarla	(с этими)
şununla	(с тем)	şunlarla	(с теми)
ononla	(с другим)	onlarla	(с другими)

bunun **için**	(для этого)	bunlar **için**	(для етих)
şunun **için**	(для того)	şunlar **için**	(для тех)
onun **için**	(для другого)	onlar **için**	(для других)

bunun **gibi**	(как этот)	bunlar **gibi**	(как эти)
şunun **gibi**	(как тот)	şunlar **gibi**	(как те)
onun **gibi**	(как другой)	onlar **gibi**	(как другие)

Личные окончания .

Личные окончания находятся в конце слова.В начале идёт корень слова,затем частица формы или времени,и после идёт личное окончание.

Единственное число

Я: -ım,-im,-um,-üm

Ты: -sın,-sin,-sun,-sün

Он,Она: -----

Множественное число

Мы: -ız,-iz,-uz,üz

Вы: -sınız,-siniz,-sunuz,-sünüz

Они: -lar,-ler

Личные окончания принадлежности.

Единственное число

Я: -m

Ты:-n

Он,Она: -----

Множественное число

Мы: -k(a),-k(e)

Вы: -nız,-niz,-nuz,-nüz

Они: -lar,-ler

Окончания неопределенного времени.

Имеются 2 окончания неопределенного времени:

1) - r

2) - ar,- er

В большинстве глаголов используется окончание – **r**.

ye-**r**	(съест)	açıl-**ır**	(откроется)
ver-**ir**	(даст)	de-**r**	(скажет)
bil-**ir**	(знает)	oku-**r**	(прочтет)
başla-**r**	(начнёт)	gör-ü-**r**	(увидит)
patlat-ı-**r**	(взорвёт)		

Пример: **Dersler sabahtan başlar.**(Уроки начинаются с утра.)

А окончание **-ar, -er** используется в глаголах из одного слога.

yap-**ar**	(он сделает)	kes-**er**	(порежет)
öt-**er**	(прозвенит или прокукарекает)		
kaç-**ar**	(убежит)	gid-**er**	(уйдет)
yaz-**ar**	(напишет)	koş-**ar**	(побежит)
dür-**er**		dön-**er**	(вернётся)

Спряжение глаголов неопределенного времени по лицам проводится следующим образом:

-r

oyna-**r**-ım	(я сыграю)	görü-**r**-üm	(я увижу)
oyna-**r**-sın	(ты сыграешь)	görü-**r**-sün	(ты увидишь)
oyna-**r**	(он сыграет)	görü-**r**	(он увидит)
oyna-**r**-ız	(мы сыграем)	görü-**r**-üz	(мы увидим)
oyna-**r**-sınız	(вы сыграете)	görü-**r**-sünüz	(вы увидите)
oyna-**r**-lar	(они сыграют)	görü-**r**-ler	(они увидят)

-ar, - er

yaz-**ar**-ım	(я напишу)	kes-**er**-im	(я порежу)
yaz-**ar**-sın	(ты напишешь)	kes-**er**-sin	(ты порежешь)
yaz-**ar**	(он напишет)	kes-**er**	(он прежет)
yaz-**ar**-ız	(мы напишем)	kes-**er**-iz	(мы порежем)
yaz-**ar**-sınız	(вы напишете)	kes-**er**-siniz	(вы порежете)

«Отрицание» в неопределенном времени.

Отрицательные глаголы неопределенного времени образуются с помощью окончаний:

-maz(ma),-mez(me).

gel-**me**-m	(не приду)	yaz-**ma**-m	(не напишу)
gel-**mez**-sin	(не придёшь)	yaz-**maz**-sın	(не напишешь)
gel-**mez**	(он не придёт)	yaz-**maz**	(он не напишет)
gel-**me**-yiz	(мы не придём)	yaz-**ma**-yız	(мы не напишем)
gel-**mez**-siniz	(вы не придёте)	yaz-**maz**-sınız	(вы не напишете)
gel-**mez**-ler	(они не придут)	yaz-**maz**-lar	(они не напишут)

Пример: **Bu kıyafetle size hiçbir zaman gelmem.**

(В такой одежде не приду к вам никогда.)

Окончание настоящего времени.

Окончанием настоящего времени является **–yor.**

alı-**yor**-um	(я беру)	oku-**yor**-um	(я читаю)
alı-**yor**-sun	(ты берёшь)	oku-**yor**-sun	(ты читаешь)
alı-**yor**	(он берёт)	oku-**yor**-	(он читает)
alı-**yor**-uz	(мы берём)	oku-**yor**-uz	(мы читаем)
alı-**yor**-sunuz	(вы берёте)	oku-**yor**-sunuz	(вы читаете)
alı-**yor**-lar	(они берут)	oku-**yor**-lar	(они читают)

bilmi-**yor**-um	(я не знаю)
bilmi-**yor**-sun	(ты не знаешь)
bilmi-**yor**	(он не знает)
bilmi-**yor**-uz	(мы не знаем)
bilmi-**yor**-sunuz	(вы не знаете)
bilmi-**yor**-lar	(они не знают)

Пример: **Ben gazete okuyorum.**(Я читаю газету.)

Окончания настоящего продолженного времени.

-makta,- mekte,- mada,- mede

al**maktayım**	(я беру и продолжаю брать)
al**maktasın**	(ты берёшь,продолжаешь брать)
al**maktadır**	(он берёт, продолжает брать)
al**maktayız**	(мы берём, продолжаем брать)
al**maktasınız**	(вы берёте,продолжаете брать)
al**maktadırlar**	(они берут,продолжают брать)

Пример:

Ben televizyon izlemekteyim

(Я смотрю, продолжаю смотреть телевизор.)

Окончание определенного прошедшего времени.

-dı, -di, du, -dü, -tı, -ti, -tu, -tü

Bil-**di-m**	(я узнал)	öp-tü-m	(я поцеловал)
Bil-**di-n**	(ты узнал)	öp-tü-n	(ты поцеловал)

Bil-**di**	(он(а)узнал(а))	öp-tü	(он(а)поцеловал(а))
Bil-**di-k**	(мы узнали)	öp-tü-k	(мы поцеловали)
Bil-**di-niz**	(вы знали)	öp-tü-nüz	(вы поцеловали)
Bil-**di-ler**	(они знали)	öp-tü-ler	(они поцеловали)

deme-**di-m**	(я не сказал)
deme-**di-n**	(ты не сказал)
deme-**di**	(он(а) не сказал(а))
deme-**di-k**	(мы не сказали)
deme-**di-niz**	(вы не сказали)
deme-**di-ler**	(они не сказали)

Пример: O beni öptü.(Он(а)поцеловал(а) меня.)

Окончания (переданного)прошедшего времени.

«Переданное» прошедшее время-это то время, когда о событии узнается от третьего лица.

Например:
Ali gelmiş (Али пришёл, в смысле мы об этом не знали, а узнали только что.)

-mış,-miş,-muş,-müş

sev**mişim**	(я полюбил)	doğmuşum	(я родился)
sev**mişsin**	(ты полюбил)	doğmuşsun	(ты родился)
sev**miş**	(он(а) полюбил(а))	doğmuş	(он(а)родился(ась))
sev**mişiz**	(мы полюбили)	doğmuşuz	(мы родились)
sev**mişsiniz**	(вы полюбили)	doğmuşsunuz	(вы родились)
sev**mişler**	(они полюбили)	doğmuşlar	(они родились)

iç**memişim**	(я не выпил)
iç**memişsin**	(ты не выпил)
iç**memiş**	(он(а) не выпил(а))
iç**memişiz**	(мы не выпили)
iç**memişsiniz**	(вы не выпили)
iç**memişler**	(они не выпили)

Окончания будущего времени.

-acak,-ecek

at**acağım**	(я выброшу)	uyu**yacağım**	(я буду спать)
at**acaksın**	(ты выбросишь)	uyu**yacaksın**	(ты будешь спать)
at**acak**	(он(а) выбросит)	uyu**yacak**	(он(а) будет спать)
at**acağız**	(мы выбросим)	uyu**yacağız**	(мы будем спать)
at**acaksınız**	(вы выбросите)	uyu**yacaksınız**	(вы будете спать)
at**acaklar**	(они выбросят)	uyu**yacaklar**	(они будут спать)

gül**meyeceğim**	(я не буду смеяться)
gül**meyeceksin**	(ты не будешь смеяться)
gül**meyecek**	(он(а) не будет смеяться)
gül**meyeceğiz**	(мы не будем смеяться)
gül**meyeceksiniz**	(вы не будете смеяться)
gül**meyecekler**	(они не будут смеяться)

Окончания приказа, распоряжений.

Единственное число.

Я: **-ayım,-eyim**

Ты:----

Он: **-sın,-sin,-sun,-sün**

Множественное число.

Мы: **-alım,-elim**

Вы: **-ın,-in,-un,-ün,-ınız, -iniz,-unuz,-ünüz**

Они: **-sınlar,-sinler, -sunlar, -sünler**

yap-**ayım**	(я сделаю)	gör-**eyim**	(я посмотрю)
yap	(ты делай)	gör	(ты посмотри)
yap-**sın**	(пусть он(а) делает)	gör-**sün**	(пусть он(а)посмотрит)
yap-**alım**	(мы сделаем)	gör-**elim**	(мы увидим)
yap-**ın(-ınız)**	(вы делайте)	gör-**ün(-ünüz)**	(вы смотрите)
yap-**sınlar**	(пусть сделают)	gör-**sünler**	(пусть посмотрят)

dur**ma-y-ayım**	(я **не остановлюсь**)
dur**ma**	(ты **не стой**)
dur**ma-sın**	(**пусть** он **не стоит**)
dur**ma-y-alım**	(мы **не будем стоять**)
dur**ma-y-ın(-ınız)**	(вы **не стойте**)
dur**ma-sınlar**	(пусть **не стоят**)

Окончания условия

-sa,-se

sor-**sa-m**	(если спрошу)	yürü-**sem**	(если похожу)
sor-**san**	(если ты спросишь)	yürü-**sen**	(если ты походишь)
sor-**sa**	(если он спросит)	yürü-**se**	(если он походит)
sor-**sak**	(если спросим)	yürü-**sek**	(если мы походим)
sor-**sanız**	(если вы спросите)	yürü-**seniz**	(если вы походите)
sor-**salar**	(если спросят)	yürü-**seler**	(если походят)

duy-**masam**	(если не услышу)
duy- **masan**	(если не услышишь)
duy-**masa**	(если он не услышит)
duy-**masak**	(если мы не услышим)
duy-**masanız**	(если не услышите)
duy-**masalar**	(если не услышат)

Окончания в «просьбах».

-a,-e

<u>первого лица нет.</u>

ol-**a-sın** (ты будь)	bil-**e-sin** (ты знай)
ol-**a** (пусть он будет)	bil-**e** (пусть он знает)

gel**me-y-e-sin**	(не приходи(не вздумай))
gel**me-y-e**	(пусть он не приходит)

первого лица нет.

ol-**a-sınız**	(вы будьте)	bil**esiniz**	(вы знайте)
ol-**a-lar**	(пусть они будут)	bil**eler**	(пусть они знают)

gel**meyesiniz**	(вы не приходите)
gel**meyeler**	(пусть не приходят)

В некоторых случаях происходит некоторое сближение между просьбой и приказом.

Bu**lunayım**	(я буду)	gül**meyeyim**	(не стану смеяться)
Bu**lunasın**	(ты будешь)	gül**meyesin**	(ты только не смейся)
Bu**luna**	(пусть он будет)	gül**meye**	(пусть только не смеётся)
Bu**lunalım**	(мы будем)	gül**meyelim**	(не будем смеяться)
Bu**lunasınız**	(вы будете)	gül**meyesiniz**	(вы не смейтесь)
Bu**lunalar**	(пусть они будут)	gül**meyeler**	(пусть они не смеются)

Окончания «**необходимости**»

Yürü**meliyim**(я должен идти)	aç**malıyım**(я должен открыть)
Yürü**melisin**(ты должен ходить)	aç**malısın**(ты должен открыть)
Yürü**meli** (он должен ходить)	aç**malı**(он должен открыть)
Yürü**meliyiz**(мы должны ходить)	aç**malıyız** (мы должны открыть)
Yürü**melisiniz** (вы должны ходить)	aç**malısınız** (вы должны открыть)
Yürü**meliler** (они должны ходить)	aç**malılar** (они должны открыть)

Ye**memeliyim**	(я не должен есть)
Ye**memelisin**	(ты не должен есть)
Ye**memeli**	(он не должен есть)
Ye**memeliyiz**	(мы не должны есть)
Ye**memelisiniz**	(вы не должны есть)
Ye**memeliler**	(они не должны есть)

Глаголы-существительные.

Глаголы-существительные спрягаются при помощи окончаний, следующих ниже.

Я:	**-ım, - im, - um, - üm**
Ты:	**-sın, - sin, - sun, - sün**
Он:	**-dır, -dir, -dur, -dür**
Мы:	**-ız, -iz,-uz, -üz**
Вы:	**-sınız, -siniz,- sunuz, -sünüz**
Они:	**-dırlar,-dirler,-durlar,- dürler,-tırlar,-tirler,- turlar,- türler**

Yorgunum	(я уставший)	**evdeyim**(я дома)
Yorgunsun	(ты уставший)	**evdesin** (ты дома)
Yorgundur	(он уставший)	**evdedir** (он дома)
Yorgunuz	(мы уставшие)	**evdeyiz** (мы дома)
Yorgunsunuz	(вы уставшие)	**evdesiniz** (вы дома)
Yorgundurlar	(они уставшие)	**evdedirler** (они дома)

Определенное(видное) прошедшее время.

evde-**ydim**	(я был дома)	evde-**ydik**	(мы были дома)
evde-**ydin**	(ты был дома)	evde-**ydiniz**	(вы были дома)
evde-**ydi**	(он был дома)	evde-**ydiler**	(они были дома)

Когда чрез кого-то узнается событие,используются следующие окончания:

Я:	imişim	Мы:	imişiz
Ты:	imişsin	Вы:	imişsiniz
Он:	imiş	Они:	imişler

Например:oradaymış(оказался там) değilmiş(оказалось ни то) oyunmuş(оказалась игрой)

При наличии условия используются окончания:.

Я:	isem	Мы:	isek
Ты:	isen	Вы:	iseniz
Он:	ise	Они:	iseler

Например: doğruysa(если это правильно) öyleyse(если так)yalnızsa (если он один)

Вопросительная частица –**mı,-mi,-mu,-mü.**

Эта частица используется присоставлении вопроса в конце предложения.

Gelecek **mi**sin? (ты придёшь?)
Gelmeli **mi**yiz? (мы должны прийти?)
Geleyim **mi**? (прийти мне?)
Geldin **mi**? (ты пришёл?)

Окончания причастий.

Причастия в турецком языке образуются с помощью следующих окончаний.

1. -an,-en

В причастях неопределенного времени:

gel-**en** (идущий-пришедший),
yap-**an** (делающий-сделавший),
başla-y-**an** (начинающий-начавший)

Ofise **gelen** müdür çok yaşlı. (Директор,**идущий** в офис очень стар.)

Bu işi **yapan** çocuk çok zeki olmalı. (Ребёнок,который **сделал** это,должно быть очень умён.)

2. -mış,-miş,-muş,-müş

В причастях прошедшего времени:

yan-**mış** (сгоревший)

Bu yanmış ahşap binalar yeniden restore edilecek.

(эти сгоревшие деревянные сдания будут реставрироваться заново.)

3. -dık,-dik,-duk,-dük,-tık,-tik,-tuk,-tük

В причастях прошедшего времени:

bil-dik (о ком уже знают),
tanı-dık (знакомый),
onun geçtiği (пройденое им)

Sınavda bir çok bildik soru vardı.

(На экзамене было очень много известных нам вопросов.)

Dün resepsiyonda bir çok tanıdık gördük.

(Вчера на ресепсионе видели очень много знакомых.)

Onun geçtiği yerlerden biz geçemeyiz.

(Пройденные им дороги мы не сможем пройти.)

4. -acak,-ecek

<u>В причастиях будущего времени:</u>

bekley-**eceğ**-i (...которого будет ждать),

al-**acağ**-ınız (долг с возвратом(буд.вр)).

Bekleyeceğim kişiyi nasıl tanıyacağım?

(Как я узнаю того,кого буду ждат?)

Alacağınız para ne kadar?

(Количество денег,которые будете брать,какое?)

5. -maz,-mez

В причастиях отрицательного неопределенного времени.

din-**mez** (не перестающий (болеть)),

bit-**mez** (не заканчивающийся).

Bu yağmur dinmez.

(этот дождь не остановится.)

Bu firmanın parası gerçekten bitmez.

(Деньги этой фирмы на самом деле не закончатся.)

Глаголы настоящего продолженного времени.

Глаголы настоящего продолженного времени образуются при помощи окончаний:

1. -a,-e

koş-**a** koş-**a**	бегом(продолженное)),
gid-**e** gid-**e**	таким темпом),
bekle-y-**e** bekle-y-**e**	ждя(продолженное)),
düş-**e** kalk-**a**	падая-поднимаясь),
gül-**e** oyna-y-**a**	еселясь)

Koşa koşa geldiler.	(Они пришли бегом.)
Gide gide nereye ulaşacaksınız?	(Такими темпами куда дойдёте?)
Bekleye bekleye yoruldum.	(Устал ждать.)
Düşe kalka öğreniriz.	(Научимся падая-поднимаясь (мучаясь))
Güle oynaya öğrenirsin.	(Научишся очень легко.)

2. -ı, -i,-u,-ü

al-**ı**-ver	возьми (ускоренно)
çek-**i**-ver	(потяни)
sor-**u**-ver	(спроси)
gör-**ü**-ver	(погляди)

Şu kitapları alıver.

(Забери эти книги.)

Bu parayı bankadan çekiver.

(Сними с банка это количество денег.)

Öğretmeni gördüğünde bu soruyu soruver.

(Как увидишь учителя,спроси этот вопрос.)

3. -ıp,-ip,-up,-üp

gel**ip**	(после как пришел)
uyuy**up**	(поспав)
gör**üp**	(увидев)
olmay**ıp**	(не бывав)
uyumay**ıp**	(не поспав)

Uçakla gelip gemiyle döndüler.

(Прилетели на самолёте вернулись на корабле.)

Uyuyup kalmışım.

(Я проспал.)

Tarihi eserleri görüp bilgi aldılar.

(Увидел исторические ценности,запросили информацию о них.)

Zamanında randevuda olmayıp geç kaldı.

(Он не был на встрече в своё время-опоздал.)

Bütün gece uyumayıp yazı yazdım.

(Я не спал всю ночь-писал.)

4. -arak,-erek

koş**arak**	(бегая)
başlay**arak**	(начиная)
gül**erek**	(смеясь)
gitmey**erek**	(не уходя)

Koşarak gelin!	(Подходите бегом.)
Bu sayfadan başlayarak yazın!	(Пишите,начиная с этой страницы.)
Gülerek yanıt verdi.	(Ответил усмехаясь.)
Kursa gitmeyerek çok şey kaçırdı.	(Не ходив на курсы,упустил многое.)

5. -ınca,-ince,-unca,-ünce

yap**ınca**	(как сделал)
gid**ince**	(как только ушёл)
okuy**unca**	(как начал учить)
vermey**ince**	(когда не дал)
çıkmay**ınca**	(когда не вышел)
düş**ünce**	(как упал)

İşleri zamanında yapınca övgüyü hak etti.

(Как только справился с делами своевременно,заслужил похвалы.)

Bu kadar uzun yolu gidince çok şey öğrendi.

(Пройдя столько этапов,научился многому.)

Yabancı dil kitapları okuyunca gramer konusunda bilgi sahibi oldu.

(Читая иностранные книги,просветился в плане грамматики.)

Karşılığını vermeyince zor durumda kalırsınız.

(Если не заплотите за доброе,окажетесь в тяжёлом положении.)

Düşünce ayağa kalkamadın.

(Как упал-не смог встать на ноги.)

6. -alı, -eli

gel**eli**	(после как пришел)
otur**alı**	(после как сел)
görme**yeli**	(как не видел)
gid**eli**	(как ушёл)

Geleli yarım saat oldu. (Уже пол часа как пришёл.)

Oturalı 1 saat oldu. (Уже час как сидим.)

Bu şehri görmeyeli 2 yıl oldu. (Уже два года как не видел этот город.)

Buradan gideli 3 hafta oldu. (Уже три года как ушёл отсюда.)

7. -madan,-meden

bil**meden**	(не зная)
anla**madan**	(не поняв)
bekle**meden**	(не подождав)

Ne söyleyeceğini bilmeden konuşmamalısın.

(Ты не должен говорить,если не знаешь что говорить.)

Bu yazıyı iyice anlamadan konuşuyorsun.

(Не поняв о чём написано,ты не должен говорить.)

4 gün beklemeden hiçbir ücret alamazsın.

(Не подождав 4 дня,не получишь никакую оплату.)

8. -ışın,-işin,-uşun,-üşün

geli**şin**	(твой приход(приезд))
gidi**şin**	(твой отъезд)
başlayı**şın**	(твоё начало)

Bize gelişin çok iyi oldu.

(Так хорошо,что ты к нам пришёл.)

Buradan gidişin çok arkadaşı üzdü.

(Твой уход отцюда обидел товариша.)

Hevesle başlayışın takdir görecek.

(Твоё желанное начало заслужит похвалы.)

9. -ken

yapar**ken**	(когда делал)
çıkmaz**ken**	(когда не выходил)
koşuyor**ken**	(когда бегал)

Bu işleri yaparken sana rastladım.

(За период,когда занимался делами,встретился с тобой.)

Eczane bu yokuşu çıkarken sağ taraftadır.

(Аптека находится с права,когда будешь проходить этот поворот.)

Tam arkasından koşuyorken onu gördüm.

(Как начал бежать заним-увидел его.)

10. –dıkça,-dikçe,-dukça,-dükçe,-tıkça,-tikçe,-tukça,-tükçe

git**tikçe**	(чем дальше,тем)
vur**dukça**	(чем больше бьют,тем)
bil**dikçe**	(чем больше знает,тем)

Bu istikamette gittikçe olayları daha iyi kavrayacaksın.

(В этом направлении будешь понимать всё ещё лучше.)

Yağmur damlaları cama vurdukça nasıl uyuyabiliriz.

(Пока капельки дождя бьются об окно,как мы заснём.)

Konuyu ancak etraflıca bildikçe anlayacak.

(Тему он поймёт как только изучит его всесторонне.)

Связные частицы.

Частицы перечисления: **ve** (и), **ile**(с..), **ila**

Sen **ve** ben	(ты **и** я)
Ali **ile** Veli	(Али **вместе с** Вели)

Частицы уравновешивания: **-veya, -ya da**(или)

Şu **veya** bu (Тот **или** этот)

Частицы сравнения.

ya…ya..... (исп.для сравн.)

hem…hem... (и то.....и это.....)

ne…ne - (**не** ..... **ни** ..... **ни**.....)

ne beni **ne** seni gördü (**не** увидел **ни** тебя **ни** меня)

(обратное сравн-ю)

(ни то...ни другое)

Ya bu kitabı ya diğerini seçmelisin.

(Тему он поймёт как только изучит его всесторонне.)

Hem beni hem onu memnun edemezsin.

(Меня и его одновременно не удовлетворишь.)

da…da(de)... (и тот и етот...)

Частицы, используемые в начале предложений.

1) **fakat,lakin,ancak,yalnız** (но)

2) **eğer** (если)

3) **gerçi** (по идее)

4) **çünkü** (потому что)

5) **mademki** (по скольку)

Hava güzel fakat her an fırtına çıkabilir.

(Погода хорошая,только в любой момент может появиться буря.)

Eğer bu işi bugün bitiremezsek, paramızı alamayız.

(Если мы сегодня не закончим дело,то не получим деньги.)

Gerçi sana hak veriyorum yine de müdürün dediklerini yapmalıyız.

(По идее я не согласен с тобой,но всё-таки мы должны делать то,что говорит директор.)

Malları bu hafta sevk etmeliyiz çünkü öyle taahhüt ettik.

(На этой не деле мы должны отправить товар,потому что мы дали слово.)

Mademki mühendis olacaktın, neden daha önce bu üniversitede okumadın.

(Если ты думал стать инженером,то почему не выучился в этом университете?)

6) выражают результат:

meğer	в смысле оказалось
öyleki	так, в таком случае
şöyleki, halbuki	на самом деле
belki	возможно
hatta	утверждение
zaten	и так
bari	хотя бы

Meğer söylediklerinde haklıymış.

(Оказывается то,что ты говорил,было правильно.)

Bu konuyu bize açıkladı, öyleki anlaşılmayan hiçbir şey kalmadı.

(Он до того раскрыл тему,что не осталось ничего непонятного.)

Örnekleri sözlü olarak söyledi, halbuki yazılı istedik.

(Примеры сказал нам устно,но мы хотели их в письменном виде.)

Belki yarın sana uğrayabilirim.

(Может завтра я к тебе приду.)

Hatta tez bile yazdı.

(Написал даже раньше времени.)

Zaten St.Petersburg'a birkaç kez gitti.

(Итак он бывал в Петербурге несколько раз.)

Bari bize de biraz bilgi verseydi iyi olurdu.

(Было бы хорошо, еслиб хотябы нас проинформировал.)

7) выражающие сходство:

adeta, sanki, nasıl ki (как будь-то)

Adeta bir bilim adamı gibi konuştu.

(Заговорил как(как-будьто)учёный.)

Sanki bilmiyormuş gibi davrandı.

(Повёл себя,как-будьто знает.)

Nasıl ki bunu başardın onu da başarabilirsin.

(Как ты закончил это дело,закончишь и то дело.)

8)Для связи с условием:

yeter ki (хватило бы)

meğer ki (оказывается)

Sen yeter ki düzgün çalış, karşılığını mutlaka alırsın.

(Главное ты работай честно,а по заслуге ты всёравно получишь.)

Meğerki akrabalarına bu konudan hiç bahsetmemiş.

(Оказывается родственникам ничего не говорил.)

9) Выражение «в противном случае»:

yoksa, aksi halde, aksi taktirde(в противном случае)

Bu formu doğru olarak doldur, yoksa ilgilenmezler.

(этот бланк заполни правильно,в противном случае им никто не займётся.)

Pasaportunu noterden tasdik ettirmelisin, aksi takdirde vize konusunda problem yaşarsın.

(Ты должен поддтвердить паспорт у нотариуса,в противном случае будут проблемы с визой.)

Rusça Hazırlık sınıfını geçmelisin aksi takdirde üniversite lisans öğrenimine başlayamazsın.

(Ты должен пройти подготовительный курс русского языка,иначе не сможешь зайти в университет.)

TÜRKÇE-RUSÇA SÖZLÜK

Abajur-*abajur*-Абажур

Acele-*nimedlenna*-Немедленно

Acele -*sroşnıy*-Срочный

Acemi,dünkü-*naçinayuşiy*-Начинающий

Acı,keskin-*gor'kiy*-Горький

Acımaklı-*grusnıy*-Грустный

Açacak-*Ştopar*-Штопор

Açık anahtar-*Gayeçnıy klyuç*-Гаечный ключ

Açık-*Atkrit*-Открыт

Açık,aydınlık-*Yasniy, atkrıtıy*-Ясный, открытый

Açıklamak, izah etmek-*Abyasnit*-Объяснить

Açım-*Goloden(er) / Golodna(dişi)*-Голоден / голодна

Açmak(devreye geçirmek)-*Vklyuçat*-Включать

Ad-*İmya*-Имя

Ada-*Ostrav*-Остров

Adalete uygun-*Spravedlivıy*-Справедливый

Adaptör-*Transformatar*-Трансформатор [Адаптер]

Adres-*Adris*-Адрес

Affedersiniz-*Prastite*-Простите

Ağaç-*Deriva*-Дерево

Ağır-*Tyajolıy*-Тяжелый

Ağırmak-*Bolit*-Болит

Ağız-*Rot*-Рот

Ağrı-*Bol*-Боль

Ahize-*Trupka*-Телефонная трубка

Aile-*Sim'ya*-Семья

Ajanda-*Dnevnik*-Дневник

Akşam-*Veçir*-Вечер

Akşam yemeği-*Ujin*-Ужин

Alçak-*Nizkiy*-Низкий

Alıkoymak,tutuklamak-*Zaderşka*-задержка

Alkol-*Alkagol'*-Алкоголь

Almak-*Brat'*-Брать

Almak,kabul etmek-*Paluçat*-Получать, принимать

Alman-*Nimetskiy*-Немецкий

Altın-*Zolata*-Золото

Ambalaj,sarı kağıt-*Abirtaçnaya bumaga*-Оберточная бумага

Ambulans-*Skoraya pomaşç'*-Скорая помощь

Amca-dayı, hala-teyze çocuğu, kuzen-*Dvayuradniy brat,kuzen*-Двоюродный брат, кузен

Ampul-*Lampa*-Лампа

Anahtar-*Klyuç*-Ключ

Ananas-*Ananas*-Ананас

Anlamıyorum-*Ya nipanimayu*-Я не понимаю

Anlaşıldı-*Yasna*-Ясно, [понятно]

Anlaşma-*Saglaşeniye*-Соглашение, [договор]

Anlamak-*Panimat*-Понимать

Anlıyorum-*Ya panimayu*-Я понимаю

Anne-*Mat'*-Мать

Ansızın-*Vdruk*-Вдруг

Antifriz-*Antifriz*-Антифриз

Antik eşya dükkanı-*Antikvarnıy magazin*-Антикварный магазин

Aperatif-*Aperatif*-Аперитив

Arasında-*Mejdu*-Между

Arıza-*Avariya*-Авария

Arka farlar-*Zadnaya fara*-Задняя фара

Arka,sırt-*Spina*-Спина

Arkadaş-*Druk*-Друг

Arkadaşı-*Drujeskiy*-Дружеский

Artık-*Uje*-Уже

Asansör-*Lift*-Лифт

Aspirin-*Aspirin*-Аспирин

Aşçı-*Povar*-Повар

Aşk-*Lübof*-Любовь

At-*Loşat*-лошадь

Atkı-*Şal*-Шаль

Avrupa-*yivropa*-Европа

Avustralya-*Australiya*-Австралия

Avusturya-*Austurya*-Австрия

Ay-*Luna*-Луна

Ay-*Mesyats(30 gün)*-Месяц

Ayak-*Naga*-Нога

Ayakkabı bağı-*Şnurki*-Шнурки

Ayakkabı boyası-*Krem dla obuvi*-Крем для обуви

Ayaz-*Svetliy*-Светлый

Ayna-*Zerkala*-Зеркало

Aynen-*Takji*-Также

Ayrı-*Atdelniy*-Отдельный

Az-*Nimnoga menşe*-Не много, меньше

Baba-*Papa, otets*-Папа, отец

Baba ve anne-*Raditeli*-Родители

Bagaj-*Bagaş*-Багаж

Bagaj raftı-*Bagajnaya polka*-Багажная полка

Bagajı götürün-*Pereves bagaja*-Перевес багажа

Bağı(kundura)-*Şnurok*-Шнурок

Bağırmak-*Kriçat*-Кричать

Bağlamak-*Zavyazıvat*-Завязывать

Bahçe-*Sat*-Сад

Bakkal-*Bakaleya*-Бакалея

Bakmak-*Smatret*-Смотреть

Balayı-*Medoviy mesyats*-Медовый месяц

Bal-*Myöd*-Мёд

Balalayka(Rus sazı)-*Balalayka*-Балалайка

Bale-*Balet*-Балет

Balık avı-*Rıbnaya lovlya*-Рыбная ловля

Balık dükkanı-*Rıbniy magazin*-Рыбный магазин

Balık -*Rıba*-Рыба

Balkon-*Balkon*-Балкон

Batlık-*Pribaltika*-Прибалтика

Bana söyleyin-*Skajite mne*-Скажите мне

Banka-*Bank*-Банк

Banknot-*Banknota*-Банкнота

Banyo-*Vannaya*-Ванная

Banyo şapkası-*Kupalnaya sapka*-Купальная шапка

Banyo yapmak-*Prinimat vannu*-Принимать ванну

Bar-*Bar*-Бар

Bardak-*Stakan*-Стакан

Barış-*Mir*-Мир

Basit-*Prastoy*-Простой

Baş ağrısı-*Galavnaya bol*-Головная боль

Baş -*Galava*-Голова

Baş yastığı-*Paduşka*-Подушка

Başarı-*Udaça*-Удача

Başka ne-*Çto ta yişçö*-Что-то ещё

Başka-*Drugoy*-Другой

Başka oda-*Drugoy nomer*-Другой номер

Başlamak-*Naçinat*-Начинать

Başparmak-*Palets*-Палец

Batarya-*Batareya*-Батарея

Batı-*Zapat*-Запад

Battaniye-*Odiyala*-Одеяла

Bay-*Gaspadin*-Господин

Bayan-*Gaspaja*-Госпожа

Bayi,gazeteci-*Gazetniy kiosk*-Газетный киоск

Bayrak-*Flak*-Флаг

Bebek(oyuncak)-*Kukla*-Кукла

Beden (ölçü)-*Razmer*-Размер

Bekçi-*Storaş*-Сторож

Bekleme salonu-*Zal ajidaniya*-Зал ожидания

Beklemek-*Jdat*-Ждать

Belediye sarayı-*Ratuşa*-Ратуша

Ben …..istiyorum- *Ya haçu…..*-Я хочу …

Ben….'da doğdum-*Ya radilsa v….(er)*-Я родился в

Ben….'da doğdum-*Ya radilas v….(dişi)*-Я родилась в

Ben…'dim-*Ya bıl-Ya bıyla*-Я был = Я была

Ben böyle düşünmüyorum-*Ya tak ne dumayu*-Я так не думаю

Ben bunu düşüneceğim-*Ya padumayu ob etom*-Я подумаю об этом

Ben-*Ya*-Я

Ben senden hoşlanıyorum-*Ti mne nravişsya*-Ты мне нравишься

Ben su içmek istiyorum-*Ya haçu pit vodu*-Я хочу пить воду

Bende para yok-*U menya net denek*-У меня нет денег

Bende yok-*U menya net*-У меня нет

Benim …'na ihtiyacım var-*Mne nujna eta……*-Мне нужно эта

Benim anahtarlarım-*Mayi klüçi*-Мои ключи

Benim çantam-*Maya sumka*-Моя сумка

Benim evim-*Moy dom*-Мой дом

Benim için-*Dlya minya*-Для меня

Benzin-*Binzin*-Бензин

Benzinci-*Benzokalonka*-Бензоколонка

Beraber,birlikte-*Vmeste*-Вместе

Beyaz-*Belıy*-Белый

Beyaz rusya-*Belarus*-Беларусь
Bıçak-*Noj*-Нож
Bırakmak-*Astavlyat*-Оставлять
Bıyık-*Usıy*-Усы
Biftek-*Bifştek*-Бифштекс
Bikini-*Kupalnik*-Купальник
Bildiri,ilan-*Obyavlenie*-Объявление
Bilek,el bileği-*Zapyastye*-Запястье
Bilet kasası-*Biletnaya kassa*-Билетная касса
Bilet kontrolörü-*Kanduktar*-Кондуктор
Bilet-*Bilet*-Билет
Bilezik-*Braslet*-Браслет
Bilhassa-*Asobinna*-Особенно
Bilmiyorum-*Ya niznayu*-Я не знаю
Bilyalı kalem (tükenmez)-*Şarikavaya ruçka*-Шариковая ручка
Bina,yapı-*Zdanie*-Здание
Bir gecelik-*Za noç*-За ночь
Bir-*Adin*-Один
Bir yerde-*Gde-to*-Где-то
Bira-*Piva*-Пиво
Birinci gitmek-*Pervım uytı*-Первым уйти
Birinci kat-*Pervıy etaş*-Первый этаж
Birinci-*Pervıy*-Первый
Birinci yardım-*Pervaya pomaşç*-Первая помощь
Birkaç-*Neskalka*-Несколько
Bir şey-*Neşto*-Нечто
Bisiklet-*Velasiped*-Велосипед
Bisküvi-*Piçönıye*-Печёные
Bitki-*Rastenie*-Растение
Biz-*Mıy*-Мы
Bluz-*Bluska*-Блузка
Bodrum-*Padval*-Подвал
Boğaz-*Gorla*-Горло
Boğaz pastili-*Tabletki ot Kaşlya*-Таблетки от кашля
Bonmarşe(magazini)-*Univermag*-Универмаг
Boş ,eli boş-*Pustoy*-Пустой
Boşanmış,ayrılmış-*Razvedennıy (er)-Razvedennaya(dişi)*-Разведенный – разведенная
Boya-*Kraska*-Краска
Boyun-*Şeya*-Шея
Bozulmuş-*Slomannıy*-Сломанный
Böbrek-*Poçka*-Почка
Böcek-*Nasekomoye*-Насекомое
Broş,ziynet iğnesi-*Broş*-Брошь
Broşür-*Braşura*-Брошюра
Bu-*Eta*-Эта
Bu akşam-*Sevidnya veçirom*-Сегодня вечером
Bu başka iş-*Eta drugoe dela*-Это другое дело
Bu ben-*Eto ya*-Это я
Bu benim-*Eta mayo*-Это моё
Bu bizim için-*Eta dlya nas*-Это для нас
Bu bizim -*Eta naşe*-Это наше
Bu gereksiz-*Eta ninado*-Это не надо [бесполезная]
Bu kadar iyi-*Tak haraşo*-Так хорошо [пойдёт]
Bu nasıl-*Eta kak*-Это как

Bu nedir-*Şto eta*-Что это

Bu o-*Eta on / ana* -Это он /она

Bu senin-*Eta tvayo*-Это твое

Bu senin işin değildir-*Eta ni vaşe delo*-Это не ваше дело

Bu sizin-*Eta vaşe*-Это ваше

Bugün-*Sivodnya*-Сегодня

Buhar-*Par*-Пар

Buji-*Avto svecha*-Авто свеча

Bulgar-*Bolgarın*-Болгарин

Bulmak-*Nakhodit*-Находить

Buluz-*Kofta*-Кофта

Bunu iyice anladın mı?-*Eto kharoşo ponyal?*-Это хорошо понял?

Bunun fiyatı ne?-*Skolka eto stoit?* Сколько это стоит?

Bunun ismi nedir?(Bu nasıl demektir?)-*Kak eta nazıyvaetsya*-Как это называется?

Buraya dek,kadar-*Mne para*-Мне пора

Buraya gelin-*İdite suda*-Идите сюда

Burkulma , burkmak-*Rastyajeniye*-Растяжение

Burun-*Nos*-Нос

Buz-*Lyöt*-лёд

Buzdolabı-*khaladilnik*-Холодильник

Büsbütün,tamamıyla-*Savsem*-Совсем, полностью

Bütün sokaklar-*Fse ulitsi*-Все улицы

Büyük britanya-*Velikobritaniya*-Великобритания

Büyük-*Balşoy*-Большой

Büyükanne-*Babuşka*-Бабушка

Büyükbaba-*Deduşka*-Дедушка

Cam-*Stiklo*-Стекло

Can sıkıcı-*Skuşnıy*-Скучный

Ceket-*Kurtka,pidjak*-Пиджак

Cep feneri-*Fanarik*-Фонарик

Cep-*Karman*-Карман

Ceviz-*Arekh*-Орех

Cımbız-*Pintset*-Пинцет

Cıvarında-*Okala*-Около

Ciddi-*Siryoznıy*-Серьезный

Cin-*Djin*-Джин

Cüzdan-*Bumajnik*-Бумажник

Çabuk,hızlı-*Bıstro*-Быстро

Çadır-*Palatka*-Палатка

Çakmak için benzin-*Benzin dlya zajigalki*-Бензин для зажигалки

Çakmak-*Zajigalka*-Зажигалка

Çalar saat-*Budilnik*-Будильник

Çalıcı, hırsız -*Vor*-Вор

Çalınmış-*Ukradennoye*-Украденное

Çalışmıyor-*Nirabotaet*-Не работает

Çalmak,aşırmak-*Krast*-*красть*,Воровать

Çam-*Sansa*-Сосна

Çan-*Kalakol,zvanok*-Колокол

Çanta-*Sumka*-Сумка

Çatal-*Vilka*-Вилка

Çatı , dam-*Krışa*-Крыша

Çay-*Çay*-Чай

Çek defteri-*Çekavaya knijka-* Чековая книжка

Çek-*Çek*-Чек

Çekici,çapkın-*Privlekatelnıy-* Привлекательный

Çekiç-*Malatok*-Молоток

Çekmek ,germek-*Tyanit*-Тянет

Çıkış-*Vikhot*-Выход

Çıkmak-*Vıykhadit*-Выходить

Çiçek-*Tsvitok*-Цветок

Çiftlik-*Ferma*-Ферма

Çiftlikçi-*Fermer*-Фермер

Çikolata-*Şakalat*-Шоколад

Çikolata parçası-*Plitka şakalada-* Плитка шоколада

Çikolata şekeri kutusu-*Karopka şokoladnıyh kanfet* -Коробка шоколадных конфет

Çilek-*Klubnika*-Клубника

Çin-*Kitay*-Китай

Çivi-*Gvozd*-Гвоздь

Çiz bezi-

Plyönka-Пелёнка

Çizme-*Rezinovıe sapagi*-Резиновые сапоги

Çocuk arabası-*Destskaya kalyaska-* Детская коляска

Çocuk-*Malçik*-Дите, ребёнок

Çocuk-*Rebönak*-Ребёнок

Çok-*Mnoga*-Много

Çok-*Oçin*-Очень

Çorap(uzun)-*çulki*-Чулки

Çorap-*Naski*-Носки

Çoraplı kilot-*Kalgotki*-Колготки

Çorba-*Sup*-Суп

Çöp-*Musar*-Мусор

Çöp tenekesi-*Musarnıy bak-* Мусорный бак

Çünkü-*Patamu şta*-Потому что

Çürük, bere-*Sinyak*-Синяк

Daha-*yişço*-Ещё

Daha istemiyorum- *yişço ni hoçu-ещё не хочу,* больше не хочу

Daha iyi-*Luçşe*-Лучше

Daha kahve- *yişço kofe*-Ещё кофе

Daire,apartman-*Kvartira*-Квартира

Dakika-*Minuta*-Минута

Dalga-*Valna*-Волна

Dalma tahtası-*Tramplin*-Трамплин

Dalmak-*Niryat*-Нырять

Damgalı kağıt-*Blank*-Бланк

Dana-*Telyatina*-Телятина

Dans-*Tanets*-Танец

Dantel-*Krujeva*-Кружева

Dar-*Uzkiy*-Узкий

Dalmak,ısırmak-*Kusat*-Кусать

Davetiye-*Priglaşenie*-Приглашение

De-*V*-В

Dede-*Deduşka*-Дедушка

Değiş tokuş-*Abmen*-Обмен

Değişik , çeşitli-*Raznıy*-Разный

Demir-*Jilezo*-Железо

Demir yolu-*Jileznaya daroga-* Железная дорога

Den,içinden,üzerinden-*Çerez*-Через

Deneme-*Proba*-Проба

Deniz kenarı-*Berek*-Берег

Deniz mahsulleri-*Marskie pradukti*-Морские продукты

Deniz-*More*-Море

Deodorant-*Dezodarant*-Дезодорант

Dergi-*Jurnal*-Журнал

Deri-*Koja*-Кожа

Derin-*Glubokiy*-Глубокий

Ders-*Urok*-Урок

Diğer,başka-*Drugoy*-Другой

Dikkat edin- *Budte astarojnı*-Будьте осторожны

Dikkat-*Astarojno*-Осторожно

Dikmek-*Şit*-Шить

Dil-*Yazık*-Язык

Din-*Religiya*-Религия

Dinlemek-*Sluşat*-Слушать

Dinlenmek-*Addıkhat*-Отдыхать

Dip-*Dno*-Дно

Dirsek-*Lokat*-Локоть

Diş ağrısı-*Zubnaya bol*-Зубная боль

Dış fırçası-*Zubnaya şçötka*-Зубная щётка

Diş macunu-*Zubnaya pasta*-Зубная паста

Diş-*Zup*-Зуб

Dişçi, diş hekimi-*Zubnoy vraç*-Зубной врач

Dişi-*Jenskiy*-Женский

Diyet-*Diyeta*-Диета

Diz-*Kalenka*-Коленка

Dizel-*Dizel*-Дизель

Doğru-*Pravilna*-Правильно

Doğum günü-*Den rajdeniya*-День рождения

Doktor-*Vraç*-Врач

Dokuman-*Dakument*-Документ

Dokunmak-*Trogat*-Трогать

Dolap-*Şkaf*-Шкаф

Dolar-*Dollar*-Доллар

Doldurmak-*Zapolnit,napolnit*-Заполнить

Dolgu(diş dolgusu)-*Plomba*-Пломба

Dolma kalem-*Afta ruçka*-Авторучка

Dolu-*Polnıy*-Полный

Domates-*Pamidor*-Помидор

Domates suyu-*Tomatnıy sok*-Томатный сок

Domuz-*Svinina*-Свинина

Dondurma- *Marojenoye*-Мороженное

Donmuş-*Zamarojennıy*-Замороженный

Dönüş bileti-*Abratnıy bilet*-Обратный билет

Dördüncü-*Çitvortıy*-Четвёртый

Döşeme-*Pol*-Пол

Döşeme,halı,örtü-*Kavyor*-Ковёр, покрытие

Döviz kuru-*Kurs valutı*-Курс валюты

Dudak boyası,ruj-*Gubnaya pamada*-Губная помада

Dudak-*Guba*-Губа

Duman-*Dım*-Дым

Dur-*Stoy*-Стой

Durmak-*Stayat*-Стоять

Duş-*Duş*-Душ
Duvar-*Stina*-Стена
Düğün-*Svadba*-Свадьба
Dükkan kapalı-*Magazin zakrıt*-Магазин закрыт
Dükkan-*Magazin*-Магазин
Dün-*fçira*-Вчера
Dürüst-*Çestnıy*-Честный
Düşmek-*Padat*-Падать
Düşünmek-*Dumat*-Думать
Düz,yassı-*Ploskiy*-Плоский, ровный

Eczane-*Apteka*-Аптека
Eğer-*yesli*-Если
Eğlence-*Razvleçeniye*-Развлечение
Eğlenceli,komik-*Smişnoy*-Смешной
Ekim devrimi-*Aktyabırskaya rivalutsiya*-Октябрьская революция
Ekmek-*khlep*-Хлеб
Ekmekçi dükkanı-*Bulaçnaya*-Булочная
El-*Ruka*-Рука
Elastik,esnek-*Rezinka*-Резинка, гибкий
Elbette,muhakkak,şüphesiz-*Kaneşna*-Обязательно, конечно, без сомнения
Elbise,giyim-*Adejda*-Одежда
Elçilik-*Pasolstvo*-Посольство
Eldiven-*Pirçatki*-Перчатки
Elektrik-*Elektriçestvo*-Электричество
Elektrikli-*Elektriçeskiy*-Электрический
Elma-*Yablaka*-Яблоко
Elmas-*Brilyant*-Брильянт
Emanet-*Kamera khraneniya*-Камера хранения
Emekli-*Pinsianer*-Пенсионер
Emniyet çıkışı-*Zapasnoy vıkhad*-Запасной выход
Emzik-*Soska*-Соска
Enteresan-*İnteresnıy*-Интересный
Erik-*Sliva*-Слива
Erkek (ki)-*Muşskoy*-Мужской
Erkek tuvaleti-*Muşskoy tualet*-Мужской туалет
Erkeklik-*Muşskoy*-Мужской
Erkenden-*sutra*-с утра
Esnasında, zarfında-*Vo vremya*-Во время
Et-*Myasa*-Мясо
Etiket-*Etiketka*-Этикетка
Etyemez-*Vegetarıanets*-Вегетарианец
Ev-*Dom*-Дом
Evet-*Da*-Да
Evlenmemiş(erkek)-*Nijnat*-Неженат
Evlenmemiş(kadın)-*Nizamujım*-Незамужем
Evli(erkek)-*Jınat*-Женат
Evli(kadın)-*Zamujım*-Замужем

Fakat,ama,lakin-*No*-Но
Fakir-*Bednıy*-Бедный

Fan-*Fen*-Фен
Fasulye-*Faso'l*-Фасоль
Faydalı-*Paleznıy*-Полезный
Fen-*Nauka*-Наука
Fırça-*Sçötka*-Щётка
Fırtına-*Burya*-Буря
Film-*Film*-Фильм
Filtre-*Filtr*-Фильтр
Fincan-*Çaşka*-Чашка
Fincan tabağı-*Bludtse*-Блюдце
Fincan,bardak,kadeh-*Çaşka*-Чашка, стакан, бокал
Finlandiya-*Finlandiya*-Финляндия
Fiş-*Ştepsel*-Штепсель
Fiyat-*Tsina*-Цена
Flüt-*Fleyta*-Флейта
Folklor müzik-*Narodnaya muzıka*-Народная музыка
Foto-*Fatagrafiya*-Фотография
Fotoğraf makinesi-*Fotoapparat*-Фотоаппарат
Fotoğraf-*Fatagraf*-Фотограф
Fransız-*Frantsuz*-Француз
Frenk üzümü(siyah)-*Çyörnaya smarodina*-Смородина
Futbol-*Futbol*-Футбол
Futbol topu-*Futbolnıy myaç*-Футбольный мяч

Gar-*Vakzal*-Вогзал
Garaj-*Garaş*-Гараж
Garanti etmek-*Garantirovat*-Гарантировать
Garanti-*Garantiya*-Гарантия
Garson-*Afitsiant*-Официант
Gazete-*Gazeta*-Газета
Gazoz-*Limonat*-Лимонад
Gazoz-*Gazirovka*-Газировка
Gece-*Noç*-Ночь
Gece kulübü-*Naçnoy klup*-Ночной клуб
Gece nöbetçisi-*Naçnoy dejurnıy*-Ночной дежурный
Gecelik-*Noçnaya rubaşka*-Ночная рубашка
Gece yarısı-*Polnoç*-Полночь
Gecikmek-*Apazdıvat*-Опаздывать
Geç-*Pozdna*-Поздно
Geçen ay-*vproşlom mesyatse*-В прошлом месяце
Geçen hafta-*Na proşloy nedele*-На прошлой неделе
Geçirmek-*Pravadit*-Проводить
Gelecek ay-*Na sleduyuşem mesyatse*-В следующем месяце
Gelecek hafta-*Na sleduyuşey nedele*-На следующей неделе
Gelecek-*V buduşçem*-В будущем
Gelecek(bir sonraki)-*Sleduyuşiy*-Следующий
Gelenek-*Traditsiyi,obıchay*-Традиции, обычай
Gelin-*Nevesta*-Невеста
Gelmek,varmak-*Prikhadit*-*приходить*, Прийти
Gemi-*Sudno*-Судно
Gene,yeniden,tekrar-*Snova*-Снова

Genelde-*Abıyçna, çaşçe vsivo*-Обычно, чаще всего

Geniş-*Şirokiy*-Широкий

Gerçek-*Deystvitelniy,pravda*-Действительный, правда

Gerek-*Nujna*-Нужно

Gerek-*Nada*-Надо

Getirmek-*Dastavit*-Доставить

Gevşeme,dinleme-*Atdıkhat*-Отдыхать

Gezi(nti)-*Ekskursiya*-Экскурсия

Girin-*Prokhodite*-Проходите

Giriş-*fkhod*-Вход

Girmek-*fkhadit*-Входить

Gitar-*Gitara*-Гитара

Gitmek-ukhadit-Уходить

Glasnost-*Glasnost*-Гласность

Göğüs-*Grut*-Грудь

Gök-*Neba*-Небо

Göl-*Ozira*-Озеро

Gölge-*Tyen*-Тень

Gömlek-*Rubaşka*-Рубашка

Göndermek-*Pasılat*-Посылать

Görev-*Slujba*-Служба

Görmüyorum-*Ya niviju*-Я не вижу

Görüyor-*Videt*-Видеть

Göstermek-*Pakazıvat*-Показывать

Göz kapakları-*Zenitsa*-Зеница

Göz-*Glaza*-Глаза

Gözlük-*Açki*-Очки

Grip-*Grip*-Грипп

Gül-*Roza*-Роза

Gülmek-*Smiyatsya*-Смеяться

Gülümseme-*Ulıpka*-Улыбка

Gülümsemek-*Ulıbatsya*-Улыбаться

Gümrük-*Tamojnya*-Таможня

Gümrüksüz ticaret-*Bespoşlenaya targovlya*-Беспошлинная торговля

Gümüş-*Siribro*-Серебро

Gün-*Den*-День

Güneş-*Solntse*-Солнце

Güneş gözlüğü-*Solneçnıye açki*-Солнечные очки

Güneş yağı-*Solnechnoye maslo*-Солнечное масло

Güneşlenmek-*Zagorat*-Загорать

Güney-*Yuk*-Юг

Gürcistan-*Gruziya*-Грузия

Gürültülü-*Şumnıy*-Шумный

Güzel-*Krasivaya*-Красивая

Hafta-*Nidelya*-Неделя

Hakikat-*Pravda*-Правда

Hala,teyze-*Tyota*-Тётя

Halk-*Narot*-Народ

Hamam böceği-*Tarakan*-Таракан

Hangi-*Kakoy*-Какой

Harcamak-*Tratit*-Тратить, расходовать

Hardal tozu-*Garçitsa*-Горчица

Hareket etme-*Dvigatsa*-Двигаться

Hareket etmiyor-*Nepodvijnıy*-Неподвижный

Haricinde,onsuz-*Bez (kogo-libo ılı çego-nıbud)*-Без (кого-либо или чего- нибудь)

Harita-*Karta*-Карта

Hasta-*Bal'noy, patsıyent*-Больной, Пациент

Hasta-*Bol'naya*-Больная

Hasta hissediyorum-*Ya plokho sibya çustvuyu*-Я плохо себя чувствую

Hastalık-*Balezn'*-Болезнь

Hastane-*Balnitsa*-Больница

Hatırlamak-*Pomnit*-Помнить

Hatırlamıyorum-*Ya nipomnyu*-Я не помню

Hava-*Pagoda*-Погода

Havalimanı-*Aeraport*-Аэропорт

Havayolu-*Avialiniya*-Авиалиния

Havlu-*Palatentse*-Полотенце

Havuç-*Markof*-Морковь

Havuz-*Basseyn*-Бассейн

Hayat-*Jizn*-Жизнь

Hayvanat bahçesi-*Zaapark*-Зоопарк

Hazar denizi-*Kaspiyskoye more*-Каспийское море

Hazır-*Gatovıy*-Готовый

Hediye-*Padarak*-Подарок

Hediyelik-*Suvenir*-Сувенирный

Hemen,aşağı yukarı-*Srazu, paçti*-Сразу, почти

Hemşire-*Midsistra*-Медсестра

Hepsi-*fse*-Все

Her-*Kajdıy*-Каждый

Her,her biri-*kajdıy*-Каждый

Her ikisi-*Oba* -Оба

Her nedense-*Paçimu-to*-Почему - то

Her şey için teşekkürler-*Spasıba za fso*-Спасибо за всё

Her yerde-*Vizde*-Везде

Her zaman,daima-*fsigda*-Всегда

Herkes 20'şer ruble-*S kajdogo pa dvatsat rubley*-С каждого по 20 рублей

Hesap makinesi-*Kalkulyator*-Калькулятор

Hesap-*şöt*-Счёт

Heykel-*Statuya*-Статуя

Hırsız-*Vor*-Вор

Hıyar,salatalık-*agurets*-огурец

Hiç,hiçbir şey-*niçivo*-ничего

Hiçbir yerde-*Nigde*-Нигде

Hiçbir zaman-*Nikagda*-Никогда

Hindistanlı-*İndiyskiy*-Индийский

Hizmet-*Abslujivanyie*-Обслуживание

Hobi-*khobbi*-Хобби

Hokey-*khakkey*-Хоккей

Hol-*kholl*-Холл

Hostes-*Styuardessa*-Стюардесса

Hoş geldin-*Dabro pajalavat*-Добро пожаловать

Hoş,sevimli-*Priyatnıy,radostnıy*-Приятный, радостный

Hoşça kal-*dasvidaniya*-До свидания

Hotelde-*V gastinitse-в гостинице,* В отеле

Hükümet-*Pravitelstva*-Правительство

Isıtma-*Atapleniye*-Отопление

Islak-*Mokrıy*-Мокрый

Ispanak-*Špinat agarodnıy*-Шпинат огородный
Izgara-*Gril*-Гриль

İç çamaşırları-*Nijneye bil'yo*-Нижнее белье
İçin-*Dlya*-Для
İçki-*Napitok-напиток,* Выпивка
İçme suyu-*Pit'yevaya voda*-Питьевая вода
İçmek-*Pit*-Пить
İdare memuru-*Administrator*-Администратор
İğne-*İgla*-Игла
İğne yapmak-*Delat ukol*-Делать укол
İhtiyaç-*Nujda*-Нужда
İki hafta sonra-*Çerez dve nedeli*-Через 2 недели
İki kişilik oda-*Dvukhmestnıy nomer*-Двухместный номер
İkinci kat-*ftaroy etaş*-Второй этаж
İkon-*İkona*-Икона
İlaç-*Likarstvo*-Лекарство
İlave-*Dapalnitelna*-Дополнительно
İmdat elbisesi-*Spetskostum*-Спецкостюм
İmdat freni-*Stop-kran*-Стоп-кран
İmkansız-*Nivazmojnoye*-Невозможное
İnce-*Tonkiy*-Тонкий
İndikatör-*İndikator*-Индикатор
İngiliz dili-*Angliyskiy yazık*-Английский язык

İngiliz-*Angliçanin*-Англичанин
İngiliz'e ait-*Prinadlejaşçiy angliçanınu*-Принадлежащий англичанину
İngiltere-*Angliya*-Англия
İnmek-*Spuskatsa,vıhodit(iz avtobusa)*-Спускаться, выходить (из автобуса)
İp-*Nitka*-Нитка
İpek-*Şyölk*-Шёлк
İrlanda-*İrlandiya*-Ирландия
İrlandalı-*İrlandskiy*-Ирландский
İshal, diyara-*Panos*-Понос
İsim-*İmya*-Имя
İskoçya-*Şatlandiya*-Шотландия
İskoçya(lı)ya ait-*Şatlanskiy*-Шотландский
İskoçyalı-*Şatlandets,şatland*-Шотландец
İstanbul civarında-*V rayone Stambula*-В районе Стамбула
İstasyon-*Stantsiya*-Станция
İstek-*Jelanie,proz'ba*-Желание, просьба
İstemek-*Jilat*-Желать
İş-*Ştepsel*-Штепсель
İş-*Rabota*-Работа
İş,meşguliyet-*Dila*-Дела
İşaret-*Znak*-Знак
İşitme,dinleme cihazı-*Slukhavoy aparat*-Слуховой аппарат
İşitmek-*Slışat*-Слышать
İştah-*Appetit*-Аппетит
İyi-*Dobrıy*-Добрый

İyi-*kharaşo*-Хороший

İyi,güzel-*kharoşiy,krasivıy*-Хороший, красивый

İzin-*Razreşeniye,(otpusk)*-Разрешение, (отпуск)

Jaz-*Djaz*-Джаз

Kabarcık-*Valdir*-Волдырь

Kabız,peklik-*Zapor*-Запор

Kaçmak-*Bijat*-Бежать

Kadın çantası-*Damskaya sumka*-Дамская сумка

Kadın-*Jenşina*-Женщина

Kadın tuvaleti-*Jenskiy tualet*-Женский туалет

Kafkasya-*Kafkas*-Кавказ

Kağıt-*Bumaga*-Бумага

Kahvaltı-*Zaftrak*-Завтрак

Kahve-*Kofe*-Кофе

Kahverengi,esmer-*Kariçnevıy,temnıy*-Коричневый, тёмный

Kalabalık,dolu-*Mnagaludnıy*-Многолюдный, переполненный

Kaldırım-*Tratuar*-Тротуар

Kale,şato-*Zamak*-Замок

Kalem-*Karandaş*-Карандаш

Kalem(dolma)-*Ruçka*-Ручка

Kalite-*Kaçistva*-Качество

Kalmak-*Ostavatsa*-Оставаться

Kalmış-*Ostalos*-Осталось

Kalp krizi-*Serdeşnıy pristup*-Сердечный приступ

Kalp-*Serdtse*-Сердце

Kamping alanı-*Polyana dla piknika*-Поляна для пикника

Kan-*Krof*-Кровь

Kanada-*Kanada*-Канада

Kanada vatandaşı-*Kanadets*-Канадец

Kanada vatandaşı-*Kanadka (bayan)*-Канадка

Kanat-*Krılo*-Крыло

Kano-*Kanoe*-Каноэ

Kanser-*Rak*-Рак

Kanyak-*Kanyak*-Коньяк

Kap-*Banka*-Банка

Kapak-*Krişka*-Крышка

Kapatmak-*Zakrıvat*-Закрывать

Kapı-*Dver*-Дверь

Kapı yanında-*Okala dveri*-Около двери

Kar fırtınası-*Snejnaya burya*-Снежная буря

Kar-*Snek*-Снег

Kar temizleyici-*Snegauboraçnaya*-Снегоуборочная

Kar yağıyor-*Padayet snek*-Падает снег

Karadeniz-*Çyörnoye more*-Чёрное море

Karanlık,koyu-*Työmnıy*-Тёмный

Kardeş-*Brat*-Брат

Karı-*Jına*-Жена

Karides-*Krivetka*-Креветка

Karmaşık-*Slojnıy*-Запутанный, сложный

Karnabahar-*Tsvitnaya kapusta*-Цветная капуста
Karşı-*Protiv*-Против
Karşılama-*fstreça*-Встреча
Karşılamak-*fstreçat*-Встречать
Kart-*Atkrıtka*-Открытка
Kart testesi-*Kaloda kart*-Колода карт
Kasa-*Kassa*-Касса
Kasap-*Miyasnik*-Мясник
Kaset çalar-*Magnitafon*-Магнитофон
Kaset-*Kaseta*-Кассета
Kasıtlı,kasten-*Naroşna,spitsialno*-Нарочно, специально
Karışık-*Zaputannıy*-Запутанный
Kaşınmak-*Çisatsa*-Чесаться
Kaşıntı-*Çisotka*-Чесотка
Kat-*Etaş*-Этаж
Katedral-*Sabor*-Собор
Kavun-*Dinya*-Дыня
Kaybetmek-*Teryat*-Терять
Kaybolan eşya bürosu-*Büro nakhodak*-Бюро находок
Kayık-*Lotka*-Лодка
Kayısı-*Abrikos*-Абрикос
Kayıt-*Zapis*-Запись
Kaynak-*İstoçnik*-Источник
Kazak-*Kazak*-Казак
Kazanmak-*Pabedit*-Победить
Kedi-*Koşka*-Кошка
Kek-*Keks*-Кекс
Kelime-*Slova*-Слова
Keman-*Skripka*-Скрипка
Kemik-*Kost*-Кость
Kenar mahalle-*Prigorat*-Пригород
Kendimi kötü hissediyorum-*Ya ploho sibya çuvtvuyu*-Я плохо себя чувствую
Kesik-*Parez*-Порез
Kesmek-*Rezat*-Резать
Kgb-*Kagebe*-КГБ
Kılavuz,rehber-*Putevaditel,git*-Путеводитель, гид
Kırık ayaklar-*Slomanniye nogi*-Сломанные ноги
Kırık-*Pirilom*-Перелом
Kırık-*Slomannıy*-Сломанный
Kırılmış-*Palomka*-Поломка
Kırım-*Krim*-Крым
Kırmak-*Lamat*-ломать
Kısa-*Koratka*-Коротко
Kıskanç-*Revnost*-Ревность
Kız –*Doç'*-Дочь
Kız kardeş-*Sistra,sistrenka*-Сестра, сестренка
Kız genç ,kız-*Devuşka*-Девушка
Kızartılmış ekmek-*Padjarennıy khlep*-Поджаренный хлеб
Kızartılmış patates-*Padjarennaya kartoşka*-Поджаренная картошка
Kızartmak-*Jarit*-Жарить
Kızıl meydan-*Krasnaya ploşat*-Красная площадь
Kızıl-*Krasnıy*-Красный
Kızılordu-*Krasnaya armiya*-Красная армия

Kibrit-*Spiçki*-Спички
Klişe-*Klişe*-Клише
Kilo-*Kilagram*-Килограмм
Kilometre-*Kilametr*-Километр
Kim-*Kto*-Кто
Kim o-*Kto eta?*-Кто это?
Kimin-*Çey*-Чей
Kira-*Arenda*-Аренда
Kiralamak-*Arendovat*-Арендовать
Kiraz-*Çereşnya*-Черешня
Kirlenme,pislik-*Zagryazneniye*-Загрязнение
Kirli çamaşır-*Gryaznoue bil'yo*-Грязное белье
Kirpik boyası-*Tuş dlya resnits*-Тушь для ресниц
Kitap evi-*Knijnıy magazin*-Книжный магазин
Kitap-*Kniga*-Книга
Klasik müzik-*Klassiçeşkaya muzika*-Классическая музыка
Klüp-*Klup*-Клуб
Koku-*Zapakh*-Запах
Koç-*Baran*, -Баран
Koku-*Zapakh*-Запах
Kol düğmesi-*Zapanki*-Запонки
Koleksiyon-*Kallektsiya*-Коллекция
Kolonya-*Adikalon*-Одеколон
Kompartıman-*Kupe*-Купе
Konser-*Kantsert*-Концерт
Konserve açacağı-*Konservnıy noş*-Консервный нож
Konsolos-*Kansultvo*-Консульство
Konuşma kılavuzu-*Razgavornik*-Разговорник
Konuşmak-*Gavarit*-Говорить
Konuşmuyorum-*Ya nigavaryu*-Я не говорю
Konuşuyor musunuz?-*Gavariti?*-Говорите?
Koridor-*Karidor*-Коридор
Korkunç,iğrenç-*Straşnıy, ujasnıy*-Страшный, ужасный
Koruyucu gözlük-*Zaşitniye açki*-Защитные очки
Kot-*Cinsı*-Джинсы
Kova-*Vidro*-Ведро
Kozmetik-*Kasmetika*-Косметика
Köpek-*Sabaka*-Собака
Köprü-*Most*-Мост
Kör-*Slipoy*-Слепой
Köşe,bucak-*Ugol*-Угол
Kötü-*Plakhoy*-Плохой
Kötü,fena-*Ochin plokho*-Очень плохо
Köy-*Direvnya, selo*-Деревня, село
Kravat-*Galstuk*-Галстук
Kredi kartı-*Kreditnaya kartoçka*-Кредитная карточка
Krem,krema,kaymak-*Slivki, krem*-Сливки, крем
Kremlin-*Kreml*-Кремль
Kren-*Kran*-Кран
Kuaför dükkanı-*Parikhmakher*-Парикмахер
Kulak-*Ukha*-Ухо
Kulaklar-*Uşi*-Уши

Kule-*Başnya*-Башня
Kumaş,dokuma-*Tkan*-Ткань
Kuru-*Sukhoy*-Сухой
Kuru temizlik-*khimçistka*-Химчистка
Kuru üzüm-*İzuum*-Изюм
Kuş(dişi)-*Ptitsa*-Птица
Kuş(er)-*Ptitsa*-Птица
Kuşak-*Poyas*-Пояс
Kutu-*Karopka*-Коробка
Kuyruk-*Oçirit*-Очередь
Kuyrukta durmak-*Stayat v oçiridi*-Стоять в очереди
Kuyumcu-*Yuvelir*-Ювелир
Kuzey irlanda-*Severnaya İrlandiya*-Северная Ирландия
Kuzey-*Sever*-Север
Kuzu-*Baranina*-Баранина
Küçük-*Malen'kiy*-Маленький
Küçük kız-*Devaçka*-Девочка
Küpe-*Sergi*-Серьги
Kürek-*Lapata*-Лопата
Kürkten şapka-*Mikhovaya şapka*-Меховая шапка
Kürt-*Mekh*-Мех
Kütle-*Massa*-Масса
Kütüphane-*Bibliateka*-Библиотека
Küvet-*Vanna*-Ванна

Lahana-*Kapusta*-Капуста
Lastik-*Rezina*-Резина
Lazım-*Nujnıy*-Нужный
Lenin kütüphanesi-*Bibliateka Lenina*-Библиотека Ленина
Leningrad, petersburg-*Leningrad – S.Peterburg*-Ленинград – С. Петербург
Levha-*Plita,doşeçka*-Плита, дощечка
Likör-*Likör*-Ликер
Liman-*Gavan,port*-Гавань, Порт
Limon-*Limon*-Лимон
Liste-*Spisok*-Список
Litre-*Litr*-Литр
Litvanya-*Litva*-Литва
Lütfen-*Pajaluysta*-Пожалуйста

Maden suyu-*Mineralnaya voda*-Минеральная вода
Madeni para-*Maneta*-Монета
Mağara,in-*Pişçera*-Пещера
Makas(kesmek için)-*Nojnitsi*-Ножницы
Manastır-*Manastır*-Монастырь
Mantar tıpa-*Propka*-Пробка
Mandarin-*Mandarin*-Мандарин
Masa-*Stol*-Стол
Materyal-*Material*-Материал
Mavi-*Galuboy*-Голубой
Mavi-*Siniy*-Синий
Mayo-*Kupalnıy kastyum*-Купальный костюм
Medüz-*Miduza*-Медуза
Mekanik-*Mikhanik*-Механик
Mektup kutusu-*Paçtoviy yaşçik*-Почтовый ящик
Mektup-*Pis'mo*-Письмо

Memleket,ülke-*Rodina, strana*-Родина, страна

Memnun-*Davol'nıy*-Довольный

Memnun,hoşnut-*Rat*-Рад

Memnunum(dişi)ya rada-*Ya rada*-Я рада

Mendil-*Nasavoy platok, Salfetka*-Носовой платок, Салфетка

Menü-*Menü*-Меню

Mercek-*Linza*-Линза

Merdiven-*Lesnitsa*-Лестница

Merhaba-*Zdravstvuyte, privet*-Здравствуйте , привет

Merhem-*Maz*-Мазь

Merkez-*Tsentr*-Центр

Mermer-*Mramor*-Мрамор

Mesaj-*Saabşçenie*-Сообщение

Mesela-*Naprimer, k primeru*-Например , К примеру

Meslek,iş-*Prafessiya*-Профессия

Meşgul-*Zanyatıy*-Занятый

Metro-*Mitro*-Метро

Meyva-*Frukt*-Фрукт

Meyva suyu-*Fruktovıy sok*-Фруктовый сок

Meyvalı dondurma-*Fruktovoye marojennoye*-Фруктовое мороженное

Mezarlık-*Kladbişçe*-Кладбище

Mide ağrısı-*Bol v jiludke*-Боль в желудке

Mide-*Jiludok, jivot*-Желудок, живот

Midya-*Midiya*-Мидия

Miktar-*Kaliçestva*-Количество

Millet,ulus-*Narot, natsiya*-Народ, нация

Misafir-*Gost*-Гость

Misal,örnek-*Primer*-Пример

Mobilya-*Mebel*-Мебель

Moda-*Moda*-Мода

Modern kız-*Savremennaya devuşka*-Современная девушка

Mor-*Fialetavıy*-Фиолетовый

Moskova haritası-*Karta Moskvi*-Карта Москвы

Moskova-*Maskva*-Москва

Motor-*Dvigatel*-Двигатель

Motosiklet-*Matatsikl*-Мотоцикл

Mozaik-*Mazaika*-Мозаика

Muteber,geçer-*Deystvitelnıy*-Действительный

Mutfak-*Kukhnya*-Кухня

Mutfak eşyaları-*Kukhonnıye prinadlejnosti*-Кухонные принадлежности

Muz-*Banan*-Банан

Mükemmel-*Bezupreçnıy*-Безупречный

O yok-*yiyo niyet (diş)*-её нет

O yok-*yivo niyet (er)*-Его нет

O zaman-*Tagda*-Тогда

Oda hizmetçisi-*Gorniçnaya*-Горничная

Oda-*Komnata*-Комната

Odun-*Drova*-Дрова

Ofis-*Ofis*-Офис

Oğul-*Sin*-Сын

Okul-*Şkola*-Школа
Okumak-*Çitat*-Читать
Okyanus-*Akian*-Океан
Olabilir-*Vazmojnıy, veroyatnıy*-Возможный, вероятный
Olmak,sahip olmak-*Bıt,vladet*-Быть, владеть
Omlet-*amlet*-Омлет
Omuz-*Pleçi*-Плечи
Onun evi(dişi)-*yiyo dom*-Её дом
Onun için-*Dlya nivo (er)*-Для него
Onun için -*Dlya niyö(dişi)*-Для неё
Onun için-*Za*-За
Onun kitabı-*yivo kniga(er)*-Его книга
Onun kitabı-*yiyo kniga(dişi)*-Её книга
Onun-*yişço(dişi)*-Её
Onun terlikleri-*yiyo tapaçki*- её тапочки
Opera-*Opera*-Опера
Optik-*Optika*-Оптика
Orada-*Tam*-Там
Oraya kadar-*Do*-До
Orkestra-*Arkestr*-Оркестр
Orman-*Les*-Лес
Ot-*Trava*-Трава
Otobüs geç kalıyor-*Aftobus apazdıvaet*-Автобус опаздывает
Otobüs istasyonu-*Avtobusnaya stantsiya*-Автобусная станция автовокзал
Otobüs-*Avtobus*-Автобус
Otomatik-*Avtamatiçeskiy*-автоматический
Otomobil-*Avtamaşına*-*автомашина,* Автомобиль
Otostop yapmak-*Puteşevstvovat avtostopom*-Путешествовать автостопом
Oturmak-*Saditsya*-Садиться
Oturun-*Prisajıvaytis*-Присаживайтесь
Oynamak-*İgrat*-Играть
Oyun-*İgra*-Игра
Oyuncak-*İgruşka*-Игрушка

Ödemek-*Platit*-Платить
Ödüyorum-*Aplaçivayu*-Оплачиваю
Öğlen-*Abet*-Обед
Öğlen üzeri-*Polden*-Полдень
Öğlen yemeği-*Abet*-Обед
Öğrenci(üniversite)-*Student*-Студент
Öğrenmek-*Uçitsa*-Учиться
Öksürmek-*Kaşlyat*-Кашлять
Öksürük-*Kaşel*-Кашель
Ölmek-*Umirat*-Умирать
Ölü-*Mörtvıy*-Мертвый
Ön koltuk(tiyatro)-*Parter*-Партер
Önemli-*Vajnıy*-Важный
Örümcek-*Pauk*-Паук
Özel-*Çastnıy*-Частный
Özür dilerim-*İzvinite*-Извините

Pahalı-*Daragoy*-Дорогой
Paket-*Paket*-Пакет

Pakistan-*Pakistan*-Пакистан
Pamuk(ham)-*Vata*-Вата
Pamuk-*khlopok*-Хлопок
Pantolon-*Bryüki*-Брюки
Papaz-*Svyaşennik*-Священник
Para değişmesi-*Abmen denek*-Обмен денег
Para kesesi-*Kaşilök*-Кошелёк
Para-*Den'gi*-Деньги
Parça-*Çast'*-Часть
Parça-*Kusak*-Кусок
Parfüm-*Parfümeriya*-Парфюмерия
Park-*Park*-Парк
Parsel-*Uçastok zemli*-Участок земли
Parti-*Partiya*-Партия
Parti üyesi-*Çlen partii*-Член партии
Pasaport-*Pasport*-Паспорт
Pastacı-*Kanditer, pirojnik*-Кондитер, пирожник
Patates(kızartılmış)-*Kartofel (jarennıy)* -Картофель (жаренный)
Patates-*Kartofel*-Картофель
Paten-*Kanki*-Коньки
Paten yapmak-*Katatsya na kankakh*-Кататься на коньках
Patika-*Tropinka*-Тропинка
Pazar çıkışı-*Bazarnıy vıkhot*-Базарный выход
Pazar-*Bazar*-Базар
Pazar-*Rınak*-Рынок
Peçete-*Salfetka*-Салфетка
Peki,tasdik etme-*Ladno*-Ладно
Pembe-*Rozovıy*-Розовый
Pencere-*Akno*-Окно
Pencere boyunda-*Okolo akna*-Около окна
Perde-*Zanaveska*-Занавеска
Perestroyka-*Perestroyka*-Перестройка
Perfekt-*Prevaskhodnıy, otliçnıy*-Превосходный, отличный
Peşin ödeyeceğim-*Oplaçivayu fpered*-Оплачиваю вперед
Peynir-*Sır*-Сыр
Pijama-*Pijama*-Пижама
Piknik-*Piknik*-Пикник
Pil-*Batareyka*-Батарейка
Piliç-*Kuritsa*-Курица
Pilot-*Pilot*-Пилот
Pin-pon-*Ping-pong*-Пинг-понг
Pire(insanda)-*Vşa*-Вша
Pirinç-*Ris*-Рис
Pis,kirli-*Gryaznıy*-Грязный
Pişirilmiş-*Peçenıy*-Печеный
Piyano-*Fartepıyano*-Фортепияно
Piza-*Pitsa*-Пицца
Plaj-*Plyaj*-Пляж
Plak-*Plastinka*-Пластинка
Plastik-*Plastik*-Пластик
Plastik paket-*Plastikavıy paket*-Пластиковый пакет
Platform-*Platforma*-Платформа
Polis(kişi)-*Politsay*-Полицай
Polis-*Politsaya*-Полиция
Politika-*Politika*-Политика
Polonya-*Polşa*-Польша

Pop müzik-*Pop muzika*-Поп музыка
Popüler-*Populyarnıy*-Популярный
Portakal-*Apelsin*-Апельсин
Portakal suyu-*Apelsinovıy sok*-Апельсиновый сок
Posta ile gönderme-*atpravleniye poçtoy*-Отправление почтой
Posta-*Poçta*-Почта
Postacı-*Paçtalyön*-Почтальон
Postanede-*Na poçte*-На почте
Prezervatif,koruyucu-*Prezervativ*-Презерватив
Problem-*Prablema*-Проблема
Pudra-*Pudra*-Пудра
Pul-*Marka*-Марка

Radyo-*Radio*-Радио
Rahatsız-*Neudobnıy*-Неудобный
Rekor-*Rikord*-Рекорд
Renk-*Tsvet*-Цвет
Renkli film-*Tsvetnaya plyonka*-Цветная плёнка
Resim-*Kartina, risunok*-Картина, рисунок
Ressam-*Hudojnik*-Художник
Restoran-*Ristaran*-Ресторан
Rezervasyon-*Rezervatsiya, bronya (v otele, restorane)* -Резервация, броня (в отеле, ресторане)
Rezerve etmek-*Bronirovat,rezervirovat*-Бронировать, резервировать
Rıhtım-*Priçal*-Причал
Rok-*Rok*-Рок
Roman-*Roman*-Роман
Romanya-*Rumıniya*-Румыния
Rus-*Ruskiy*-Русский
Rus ortodoks kilisesi-*Ruskaya pravaslavnaya tserkv*-Русская православная церковь
Rusya-*Rassiya*-Россия
Rutubet,nem-*Sıroy*-Сырой
Rüşvet-*Vzyatka*-Взятка
Rüzgar-*Veter*-Ветер

Saat 16 civarında-*Okalo şestnadtsati çasov*-Около 16 часов
Saat 3-*Tri çasa*-3 часа
Saat kaç-*Katorıy ças*-Который час
Saat -*Çasıy*-Часы
Saç-*Volası*-Волосы
Saç spreyi-*Lak dlya valos*-Лак для волос
Saç traşı-*Potstrijka*-Подстрижка
Sade,basit-*Prastoy*-Простой
Sadece-*Tol'ko*-Только
Sağ-*Pravıy*-Правый
Sağır-*Glukhoy*-Глухой
Sağlık,sıhhat-*Zdarovye*-Здоровье
Sahne-*Stsena*-Сцена
Sakal-*Barada*-Борода
Sakat-*İnvalit*-Инвалид
Sakat arabası-*İnvalidnaya kalyaska*-Инвалидная коляска
Sakız çiklet-*Jivatelnaya rezinka, jvaçka*-Жевательная резинка, жвачка
Selam-*Privet*-Привет

Salata-*Salat*-Салат

Saman nezlesi-*Solomennya likharatka*-Соломенная лихорадка

Samovar-*Samavar*-Самовар

Sanat galerisi-*Hudojestvennaya galireya*-Художественная галерея

Sanat-*İskustvo*-Искусство

Sandal-*Lotka*-Лодка

Sandalye(açılıp kapanır)şezlong-*Şezlonk*-Шезлонг

Sandalye-*Stul*-Стул

Sandviç-*Buterbrot*-Бутерброд

Saniye-*Sikunda*-Секунда

Sabun-*Mılo*-Мыло

Saray-*Dvarets*-Дворец

Sargı(yara için)-*Bint*-Бинт

Sarhoş-*Pyanıy*-Пьяный

Sarı-*Jöltıy*-Жёлтый

Sarımsak-*Çisnok*-Чеснок

Satılıyor-*Pradayotsa*-Продается

Satın almak-*Pakypat*-Покупать

Satmak-*Pradaja*-Продажа

Satranç-*Şahmatı*-Шахматы

Sauna-*Sauna*-Сауна

Sayfa-*Stranitsa*-Страница

Sen-*Tıy*-Ты

Sene,yıl-*Got*-Год

Senin-*Tvoy*-Твой

Senin,sizin kitap-*Tvaya/vaşa kniga*-Твоя, ваша книга

Sepet-*Karzina*-Корзина

Serbest-*Svabodnıy*-Свободный

Sergi-*Vıstavka*-Выставка

Sert-*tvördıy*-Твёрдый

Sertifika-*Sertifikat, udostoverenie*-Сертификат, удостоверения

Ses-*Golos*-Голос

Sessiz-*Tikhiy*-Тихий

Sevgili-*Druk, lubimıy, daragoy*-Друг, любимый, дорогой

Sevmek-*Lübit*-Любит

Seyahat(kruvaziyer)-*Kruiz*-Круиз

Seyahat çeki-*Darojnıy çek*-Дорожный чек

Seyahat etmek-*Puteşestvovat*-Путешествовать

Sıcak-*Garyaçiy*-Горячий

Sıcaklık-*Temperatura*-Температура

Sıçramak-*Prıgat*-Прыгать

Sığır eti-*Gavyadina*-Говядина

Sık,çok defa-*Çasto, mnoga raz*-Часто, много раз

Sıklık-*Tisnata*-Теснота

Sınır-*Granitsa*-Граница

Sıva-*Jıdkiy*-Жидкий

Sıyrık-*Besstıdnıy*-Бесстыдный

Sigara içmek-*Kurit*-Курить

Signal-*Signal*-Сигнал

Sigorta-*Strakhovka*-Страховка

Silah-*Arujiye*-Оружие

Sinek-*Muha*-Муха

Sinema-*Film*-Фильм

Sinema-*Kino*-Кино

Sinema yıldızı-*Kinozvezda*-Кинозвезда

Sipariş etmek-*Zakazıvat*-Заказывать

Sirke-*Uksus*-Уксус

Sis-*Tuman*-Туман

Sivri-*Ostriy*-Острый

Sivrisinek-*Kamar*-Камар

Siyah-*Çörnıy*-Чёрный

Siz-*Vı*-Вы

Sizde...var mı?-*U vas est...?*-У вас есть - ?

Sizde yok-*U vas net*-У вас нет

Size başarılar dilerim-*Jelayu Vam uspekhov*-Желаю Вам успехов

Size yakışıyor-*Vam idet*-Вам идёт

Sizin-*Vaş*-Ваш

Ski yapmak-*Katatsa na lıjah*-Кататься на лыжах

Skulptür-*Skulptura*-Скульптура

Soğan-*Luk*-Лук

Soğuk-*kholat*-Холод

Soğuk-*Prokhladnıy*-Прохладный

Sohbet etmek-*Bisedavat*-Беседовать

Sohbet-*Razgavor*-Разговор

Sokak-*Ulitsa*-Улица

Sokakta-*Na ulitse*-На улице

Sokma-*Uksus*-Укус

Sol-*Leviy*-Левый

Solgun-*Blednıy*-Бледный

Sollamak-*Abganyat*-Обгонять

Solumada zorlanıyorum-*Mne trudno dışat*-Мне трудно дышать

Solumak, nefes almak-*Dışat*-Дышать

Son-*Kanets*-Конец

Sonra ne-*şto dal'şe*-Что дальше

Sonra-*Posle*-После

Sonunda-*Nakanets*-Наконец

Soru-*Vapros*-Вопрос

Sos-*Sous*-Соус

Sosis-*Sasiska*-Сосиска

Sosyal-*Satsialnıy, absçestvennıy*-Социальный , общественный

Sovyet birliği-*Sovetskiy Soyuz*-Советский союз

Soyadı-*Familiya*-Фамилия

Sözlük-*Slavar*-Словарь

Spektakl dürbünü-*Opernıy binokol(monokl)*-Оперный бинокль (монокль)

Spor-*Sport*-Спорт

Stadyum-*Stadion*-Стадион

Su-*Vada*-Вода

Susamiş-*Jajduşçiy*-Жаждущий

Suskun-*Malçalivıy*-Молчаливый

Süper market-*Supermarket*-Супермаркет

Sürmek(araba)-*Vadit*-Водить

Sürpriz-*Sürpriz*-Сюрприз

Sürücü-*Vaditel*-Водитель

Sürücü belgeleri-*Vaditelskiye dokumentı*-Водительские документы

Süt-*Malako*-Молоко

Sutyen-*Byustgalter*-Бюстгальтер

Şahane, mükemmel-*Çudesnıy,prekrasniy*-Чудесный, прекрасный

Şaka-*Şutka*-Шутка

Şapka-*Şlyapa*-Шляпа
Şarap-*Vino*-Вино
Şarkı-*Pesnya*-Песня
Şarkı söylemek-*Pet pesnu*-Петь песню
Şeftali-*Persik*-Персик
Şehir-*Gorat*-Город
Şeker-*Sakhar*-Сахар
Şelale-*Vadapat*-Водопад
Şemsiye-*Zontik*-Зонтик
Şerefinize-*Vaşe zdarovye*-Ваше здоровье
Şimdilik, henüz, şu esnada-*Na dannıy mament, vremenno, poka*-На данный момент, временно, пока
Şişe-*Butılka*-Бутылка
Şişman-*Tolstıy*-Толстый
Şort-*Şortı*-Шорты

Tabak-*Tarelka*-Тарелка
Tabla-*Pepelnitsa*-Пепельница
Tablet-*Tabletka*-Таблетка
Takım-*Kamanda*-Команда
Takım elbise-*Kastyum*-Костюм
Takma diş-*Pratez (zubnoy)*-Протез (зубной)
Tampon-*Tampon*-Тампон
Taraf-*Starana*-Сторона
Tarak-*Rasçöska*-Расчёска
Tarif-*apisaiye*-Описание
Tarih-*Data*-Дата
Tarih-*İstoriya*-История
Tarla-*Pole*-Поле
Tat-*fkus*-Вкус
Tatlı-*Sladkiy*-Сладкий
Tava-*Skavarada*-Сковорода
Tavla (oyun) -*Nardı*-Нарды
Tavsiye-*Rekomendatsiya*-Рекомендация
Taze-*Svejiy*-Свежий
Teatro-*Tiatr*-Театр
Tebrik ederim-*Pazdravlyayu*-Поздравляю
Tehlikeli-*Apasniy*-Опасный
Tehlikesiz-*Bezapasnıy*-Безопасный
Tekerlek-*Kaleso*-Колесо
Telefon çalmak-*Zvanok(tilifona)*-Звонок (телефона)
Telefon kabini-*Tilifonnaya butka*-Телефонная будка
Telefon rehberi-*Telefonnıy spravaçnik*-Телефонный справочник
Televizyon-*Tilivizar*-Телевизор
Temas mercekleri-*Kantaktnıye linzi*-Контактные линзы
Tembel, haylaz-*Lenivıy*-Ленивый
Temiz-*Çistıy*-Чистый
Ten-*Zagar*-Загар
Tepe-*Holm, vısota (gorı)*-Холм, высота (горы)
Ter-*Pot*-Пот
Tercüman-*Pirivodçik*-Переводчик
Tercüme etmek-*Pirivadit*-Переводить
Tereyağı-*Masla*-Масло
Terlemek-*Patet*-Потеть

Terlik-*Tapoçki*-Тапочки
Termometre-*Gradusnik*-Градусник
Termos-*Termos*-Термос
Teşekkür etmek-*Blagadarnost*-Благодарность
Teşekkürler-*Spasiba*-Спасибо
Tıraş kremi-*Krem dlya britya*-Крем для бритья
Tıraş olmak-*Britsa*-Бриться
Tırıs koşusu-*Bek rısyu*-Бег рысью
Tırnak jölesi-*Lak dlya nagtey*-Лак для ногтей
Tırnak törpüsü-*Pilka dya nagtey*-Пилка для ногтей
Törbüşon-*Ştopor*-Штопор
Tok (um)-*Ya sıt (er), ya sıta (diş)*-Я сыт (муж.), я сыта (ж.)
Tonik-*Tonik*-Тоник
Top-*Myaç*-Мяч
Tornavida-*Atvyertka*-Отвертка
Torun (er)-*Vnuk*-Внук
Torun (kız)-*Vnuçka*-Внучка
Toz bezi-*Tryapka dlya pıli*-Тряпка для пыли
Trafik-*Dvijeniye*-Движение
Traktör-*Traktor*-Трактор
Tran sibirya eksperesi-*Trans – Sibirskiy ekspress*-Транс – Сибирский экспресс
Tren garı-*Jeleznodorojnıy vokzal*-Железнодорожный вокзал
Tren-*Poyizd*-Поезд
Troleybüs-*Trolleybus*-Троллейбус
Tünel-*Tunnel*-Туннель
Turist-*Turist*-Турист
Turizm acentesi-*Büro puteşestviy*-Бюро путешествий
Trup-*Trupa*-Трупа
Tutar-*Stoimost*-Стоимость
Tuvalet-*Tualet*-Туалет
Tuvalet kağıdı-*Tualetnaya bumaga*-Туалетная бумага
Tuz-*Sol*-Соль
Türkçe -*Po-turetski*-По турецки
Türkiye-*Turtsiya*-Турция
Türkmenistan-*Turkmeniya*-Туркмения
Tütün-*Tabak*-Табак

Ucuz-*Deşövıy*-Дешевый
Uçak-*Samalyöt*-Самолёт
Uçuyorum-*Letayu*-Летаю
Ukrayna-*Ukraina*-Украина
Uluslararası-*Mejdunarodnıy*-Международный
Umut etmek-*Nadeyetsya*-Надеяться
Un-*Muka*-Мука
USSR-*Es-es-es-er* -СССР
Uyku-*Son*-Сон
Uyku çuvalı-*Spalnıy meşok*-Спальный мешок
Uyku hapı-*Snatvornoye*-Снотворное
Uykusuzluk-*Bezsonnitsa*-Бессонница
Uyumak-*Spat*-Спать
Uzak-*Daliko*-Далеко
Uzak mı?-*Eto daliko?*-Это далеко?
Uzun-*Dlinnıy*-Длинный

Uzun sarkık buz-*Sasulka*-Сосулька
Uzunluk-*Dlina*-Длина

Üçüncü-*Tretiy*-Третий
Ümit-*Nadejda*-Надежда
Üniversite-*Universitet*-Университет
Ütü-*Utük*-Утюг
Üzerinde, üstünde-*Na*-На
Üzüm-*Vinagrad*-Виноград
Üzüntülü-*Ogorçeniye*-Огорчение

Vadi-*Dalina*-Долина
Vagon-*Vagon*-Вагон
Vahşi-*Dikiy*-Дикий
Valf-*Klapan*-Клапан
Valiz-*Çemodan*-Чемодан
Vanilya-*Vanilin*-Ванилин
Vazo-*Vaza*-Ваза
Vejetaryen-*Vegeterianets*-Вегетарианец
Verici-*Dayusçiy*-Дающий
Verin onu-*Dayte eta*-Дайте это
Vermek-*Davat*-Давать
Veya-*İli*-Или
Vida-*Vint*-Винт
Vietnam-*Vietnam*-Вьетнам
Villa-*Villa*-Вилла
Viski-*Viski*-Виски
Vize-*Viza*-Виза
Vizite-*Paseşçenie, vizit*-Посещение, визит
Voltaj-*Napryajeniye*-Напряжение (Эл.)
Votka-*Votka*-Водка
Vücut-*Telo*-Тело

Yabancı-*İnastranets, dikiy*-Иностранец, дикий
Yağ-*Maslo*-Масло
Yağmur-*Dojd*-Дождь
Yaka-*Varatnik*-Воротник
Yakın-*Blizka*-Близко
Yakışmak-*Padhadit, bıt k litsu*-Подходить, быть к лицу
Yakmak (ateş) -*Podjıgat (agon)*-Поджигать (огонь)
Yakut renkli -*Tsveta rubin*-Цвета рубин
Yan lambası-*Padfarnik*-Подфарник
Yangın söndürücü-*Agnetuşitel*-Огнетушитель
Yanında, beraber-*Vmeste*-Вместе
Yanlış-*Aşipka*-Ошибка
Yanlış yapmak-*Aşibatsa*-Ошибаться
Yanlış, hatalı-*Nipravilnıy*-Неправильный
Yapıştırıcı-*Kley*-Клей
Yapmak-*Delat*-Делать
Yaprak-*List*-Лист
Yaprak sigarası-*Sigara*-Сигарета
Yaprakçı-*Listovka*-Листовка
Yara-*Rana*-Рана
Yardım-*Pomoş*-Помощь
Yardım edin-*Pamagite*-Помогите
Yardım etmek-*Pamagat*-Помогать
Yarı-*Palavina*-Палавина

Yarım saat-*Polçasa*-Полчаса
Yarın-*Zaftra*-Завтра
Yasak-*Zapreşçeno*-Запрещено
Yaşlı-*Stariy*-Старый
Yatak çamaşırı-*Bil'yö*-Белье
Yatak-*Kravat*-Кровать
Yatak odası-*Spal'nya*-Спальня
Yataklı vagon-*Spalnıy vagon*-Спальный вагон
Yatmak-*Lajitsa*-Ложиться
Yavaş-*Medlenno*-Медленно
Yay-*Spiral*-Спираль
Yaya-*Pişkom*-Пешком
Yazı, mektup kağıdı-*Paçtovaya bumaga*-Почтовая бумага
…"Ye kadar-*Do*-До
Yeğen (erkek)-*Plimyannik*-Племянник
Yemek-*Yida*-Еда
Yemek yemek-*Yest*-Есть
Yemekhane-*Stalovaya*-Столовая
Yengeç-*Krab*-Краб
Yeni-*Noviy*-Новый
Yeni zelanda -*Novaya Zelandiya*-Новая Зеландия
Yeni Zelandalı (erkek)-*Nova Zelandets*-Новозеландец
Yeni Zelandalı (kadın)-*Novazelandka*-Новозеландка
Yeniden-*Zanavo*-Заново
Yenilik-*abnavlenniy*-Обновленный
Yer-*Mesto*-Место
Yeryüzü-*Zemlya*-Земля
Yerleşme-*Razmeşçeniye*-Размещение
Yerleştirmek-*Razmeşçat*-Размещать
Yeşil-*Ziloniy*-Зелёный
Yeterli-*Dastatoçniy*-Достаточный
Yıkama ile -*Pomiv*-Помыв
Yıldırım, şimşek-*Molniya*-Молния
Yıldız-*Zvezda*-Звезда
Yol-*Daroga*-Дорога
Yola çıkmak, hareket etmek-*Viyezjat, vihodit*-Выезжать, выходить
Yolcu-*Passajir*-Пассажир
Yolculuk, gezi-*Paeztka*-Поездка
Yorgun-*Ustaliy*-Усталый
Yorgunum-*Utsal*-Устал
Yunanistan-*Gretsiya*-Греция
Yugoslavya-*Yugaslaviya*-Югославия
Yumurta-*Yaytso*-Яйцо
Yuvarlak-*Krugliy*-Круглый
Yük kamyonu-*Gruzovik*-Грузовик
Yüksek-*Visokiy*-Высокий
Yüksek gürültülü-*Gromka*-Громко
Yün-*Şerst*-Шерсть
Yüz-*Litso*-Лицо
Yüzmek-*Plavat*-Плавать
Yüzmeyi seviyorum-*Ya lublu plavat*-Я люблю плавать

Zaman-*Vremya*-Время
Zarf-*Kanvert*-Конверт
Zehirlenme-*Atravleniye*-Отравление

Zengin-*Bagatıy*-Богатый
Zeytin-*Maslını*-Маслины
Ziyaret-*Paseşçenie*-Посещение
Ziyaretçi-*Pasetitel*-Посетитель
Zor-*Trudnıy*-Трудный
Zümrüt-*İzumrud*-Изумруд

RUSÇA- TÜRKÇE SÖZLÜK

Абажур-Abajur- **[Абажур.]**

Абрикос-Kayısı-**[Кайысы]**

Авария-Arıza-**[Арыза]**

Авиалиния-Havayolu-**[Хавайолу]**

Австралия-Avustralya-**[Авустралья]**

Австрия-Avusturya-**[Авустурья]**

Автосвеча-Buji-**[Бужи]**

Автобус-Otobüs-**[Отобюс]**

Автобус опаздывает-Otobüs geç kalıyor-**[Отобюс геч калыйор]**

Автобусная станция автовокзал-Otobüs istasyonu-**[Отобюс истасйону]**

автоматический-Otomatik-**[Отоматик]**

Автомобиль-Otomobil-**[Отомобиль]**

Авторучка-Dolma kalem-**(Долма калем)**

Администратор-İdare memuru-**[Идаре мемуру]**

Адрес-Adres-**[Адрес]**

Алкоголь-Alkol-**[Алкол]**

Ананас-Ananas-**[Ананас]**

Английский язык-İngiliz dili-**[Ингилиз дили]**

Англичанин-İngiliz-**[Ингилиз]**

Англия-İngiltere-**[Ингилтере]**

Антикварный магазин-Antik eşya dükkanı-**[Антик эшья дюкканы]**

Антифриз-Antifriz-**[Антифриз]**

Апельсин-Portakal-**[Портакал]**

Апельсиновый сок-Portakal suyu-**[Портакал суйу]**

Аперитив-Aperatif-**[Аператиф]**

Аппетит-İştah-**[Иштах]**

Аптека-Eczane-**[Эджзане]**

Аренда-Kira-**[Кира]**

Арендовать-Kiralamak-**[Кираламак]**

Аспирин-Aspirin-**[Аспирин]**

Аэропорт-Havalimanı-**[Хавалиманы]**

Бабушка-Büyükanne-**[Бюйюканне]**

Багаж-Bagaj-**[Багаж]**

Багажная полка-Bagaj rafı-**[Багаж рафы]**

Базар-Pazar-**[Пазар]**

Базарный выход-Pazar çıkışı-**[Пазар чикышы]**

Бакалея-Bakkal-**[Баккал]**

Балалайка-Balalayka(Rus sazı)-**[Балалайка]**

Балет-Bale-**[Бале]**

Балкон-Balkon-**[Балкон]**

Банан-Muz-**[Муз]**

Банк-Banka-**[Банка]**

Банка-Kap-**[Кап]**

Банкнота-Banknot-**[Банкнот]**

Бар-Bar-**[Бар]**

Баран, молодец-Koç-**[Коч]**

Баранина-Kuzu-**[Кузу]**

Бассейн-havuz-**[хавуз]**

Батарейка-Pil-**[Пиль]**

Батарея-Batarya-**[Батарйа]**

Башня-Kule-**[Куле]**

Бег рысью-Tırıs koşusu-**[Тырыс кошусу]**

Бедный-Fakir-**[Факир]**

Бежать-Kaçmak-**[Качмак]**

Без (кого либо или чего нибудь)-Haricinde,onsuz-**[Хариджинде,онсуз]**

Безопасный-Tehlikesiz-**[Техликесиз]**

Безупречный-Mükemmel-**[Мюкеммель]**

Беларусь-Beyaz rusya-**[Беяз Русья]**

Белый-Beyaz-**[Белый]**

Бельё-Yatak çamaşırı-**[Ятак чамашыры]**

Бензин-Benzin-**[Бензин]**

Бензин для зажигалки-Çakmak için benzin-**[Ч акмак ичин бензин]**

Бензоколонка-Benzinci-**[Бензинджи]**

Берег-Deniz kenarı-**[Дениз кенары]**

Беседовать-Sohbet etmek-**[Сохбет этмек]**

Беспошлинная торговля-Gümrüksüz ticaret-**[Гюмрюксюз тиджарет]**

Бессонница-Uykusuzluk-**[Уйкусузлук]**

Бесстыдный-Sıyrık-**[Сыйрык]**

Библиотека-Kütüphane-**[Кютюпхане]**

Билет-Bilet-**[Билет]**

Билетная касса-Bilet kasası-**[Билет касасы]**

Бинт-Sargı-**[Саргы]**

Бифштекс-Biftek-**[Бифтек]**

Благодарность-Teşekkür etmek-**[Тешеккюр этмек]**

Бланк-Damgalı kağıt-**[Дамгалы кагыт]**

Бледный-Solgun-**[Солгун]**

Близко-Yakın-**[Якын]**

Блузка-Bluz-**[Блуз]**

Блюдце-Fincan tabağı-**[Финджан табагы]**

Богатый-Zengin-**[Зенгин]**

Болгарин-Bulgar-**[Булгар]**

Болезнь-Hastalık-**[Хасталык]**

Болит-Ağırmak-**[Агрымак]**

Боль-Ağrı-**[Агры]**

Боль в желудке-Mide ağrısı-**[Миде агрысы]**

Больная-Hasta-**[Хаста]**

Больница-Hastane-**[Хастане]**

Больной Пациент-Hasta-**[Хаста]**

Больше не хочу-Daha istemiyorum-**[Даха истемийорум]**

Большой-Büyük-**[Бююк]**

Борода-Sakal-**[Сакал]**

Браслет-Bilezik-**[Билезик]**

Брат-Kardeş-**[Кардеш]**

Брать-Almak-**[Алмак]**

Брильянт-Elmas-**[Эльмас]**

Бриться-Tıraş olmak-**[Тыраш олмак]**

Бронировать,резервировать-Rezerve etmek-**[Резерве этмек]**

Брошь-Broş,ziynet iğnesi-**[Брош,зийнет игнеси]**

Брошюра-Broşür-**[Брошюр]**

Брюки-Pantolon-**[Пантолон]**

Будильник-Çalar saat-**[Чалар саат]**

Будьте осторожны-Dikkat edin-**[Диккат эдин]**

Булочная-Ekmekçi dükkanı-**[Экмекчи дюкканы]**

Бумага-Kağıt-**[Кягыт]**

Бумажник-Cüzdan-**[джуздан]**

Буря-Fırtına-**[Фыртына]**

Бутерброд-Sandviç-**[Сандвич]**

Бутылка-Şişe-**[шише]**

Быстро-Çabuk,hızlı-**[Чабук, хызлы]**

Быть, владеть-Olmak,sahip olmak-**[Олмак,сахип олмак]**

Бюро находок-Kaybolan eşya bürosu-**[Кайболан эшья бюросу]**

Бюро путешествий-Turizm acentesi-**[Туризм аджентэси]**

Бюстгальтер-Sutyen-**[Сютйен]**

В -De-**[Дэ]**

В будущем-Gelecek-**[Геледжек]**

В отеле-Hotelde-**[Хотэлдэ]**

В прошлом месяце-Geçen ay-**[Гечен ай]**

В районе Стамбула-İstanbul civarında-**[Истанбул дживарында]**

В следующем месяце-Gelecek ay-**[Геледжек ай]**

Вагон-Vagon-**[Вагон]**

Важный-Önemli-**[Онемли]**

Ваза-Vazo-**[Вазо]**

Вам идёт-Size yakışıyor-**[Сизе якышыйор]**

Ванилин-Vanilya-**[Ванилья]**

Ванна-Küvet-**[Кювет]**

Ванная-Banyo-**[Банйо]**

Вата-Pamuk-**[Памук]**

Ваш-Sizin-**[Сизин]**

Ваше здоровье-Şerefinize-**[Шерефинизе]**

Вдруг-Ansızın-**[Ансызын]**

Вегетарианец-Etyemez-**[Этйемез]**

Вегетарианец-Vejetaryen-**[Вежетарйен]**

Ведро-Kova-**[Кова]**

Везде-Her yerde-**[Хер йерде]**

Великобритания-Büyük britanya-**[Бююк Британья]**

Велосипед-Bisiklet-**[Бисиклет]**

Ветер-Rüzgar-**[Рюзгар]**

Вечер-Akşam-**[Акшам]**

Взятка-Rüşvet-**[Рюшвет]**

Видеть-Görüyor-**[Гёрюйор]**

Виза-Vize-**[Визе]**

Вилка-Çatal-**[Чатал]**

Вилла-Villa-**[Вилла]**

Вино-Şarap-[**Шарап**]
Виноград-Üzüm-[**Юзюм**]
Винт-Vida-[**Вида**]
Виски-Viski-[**Виски**]
Включать-Açmak(devreye geçirmek)-[**Ачмак[девреe гечирмек]**]
Вкус-Tat-[**Тат**]
Вместе-Beraber,birlikte-[**Берабер,бирликте**]
Вместе-Yanında, beraber-[**Янында,берабер**]
Внук-Torun (er)-[**Торун[ер]**]
Внучка-Torun -[**Торун**]
Во время-Esnasında, zarfında-[**Эснасында,зарфында**]
Вода-Su-[**Су**]
Водитель-Sürücü-[**Сюрюджю**]
Водительские документы-Sürücü belgeleri-[**Сюрюджю бельгелери**]
Водить-Sürmek(araba)-[**Сюрмек**]
Водка-Votka-[**Вотка**]
Водопад-Şelale-[**Шелале**]
Возможный, вероятный-Olabilir-[**Олабилир**]
Вокзал-Gar-[**Гар**]
Волдырь-Kabarcık-[**Кабарджык**]
Волна-Dalga-[**Далга**]
Волосы-Saç-[**Сач**]
Вопрос-Soru-[**Сору**]
Вор-Çalıcı-[**Чалыджы**]
Вор-Hırsız-[**Хырсыз**]
Воровать-Çalmak,aşırmak-[**Чалмак,ашырмак**]
Воротник-Yaka-[**Яка**]
Врач-Doktor-[**Доктор**]
Время-Zaman-[**Заман**]
Все-Hepsi-[**Хепси**]
Все улицы-Bütün sokaklar-[**Бютюн сокаклар**]
Всегда-Her zaman,daima-[**Хер заман, даима**]
Встреча-Karşılama-[**Каршылама**]
Встречать-Karşılamak-[**Каршыламак**]
Второй этаж-İkinci kat-[**Икинджи кат**]
Вход-Giriş-[**Гириш**]
Входить-Girmek-[**Гирмек**]
Вчера-Dün-[**Дюн**]
Вша-Pire-[**Пире**]
Вы-Siz-[**Сиз**]
Выезжать, выходить -Yola çıkmak, hareket-[**йола чыкмак,харекет**]
Выпивка-İçki-[**Ички**]
Высокий-Yüksek-[**Юксек**]
Выставка-Sergi-[**Серги**]
Выход-Çıkış-[**Чыкыш**]
Выходить-Çıkmak-[**Чыкмак**]
Вьетнам-Vietnam-[**Въетнам**]
Гавань, Порт-Liman-[**Лиман**]
Гаечный ключ-Açık anahtar-[**Ачык анахтар**]
Газета-Gazete-[**Газете**]

Газетный киоск-Bayi,gazeteci-**[Байи,газетеджи]**
Газировка-Gazoz-**[Газоз]**
Галстук-Kravat-**[Крават]**
Гараж-Garaj-**[Гараж]**
Гарантировать-Garanti etmek-**[Гаранти этмек]**
Гарантия-Garanti-**[Гаранти]**
Гвоздь-Çivi-**[Чиви]**
Где то-Bir yerde-**[Бир ерде]**
Гитара-Gitar-**[Гитар]**
Глаза-Göz-**[Гёз]**
Гласность-açıklık-**[ачиклык]**
Глубокий-Derin-**[Дэрин]**
Глухой-Sağır-**[Сагыр]**
Говорите?-Konuşuyor musunuz?-**[Конушуйор мусунуз?]**
Говорить-Konuşmak-**[Конушмак]**
Говядина-Sığır eti-**[Сыгыр эти]**
Год -Sene,yıl-**[Сене,йыл]**
Голова-Baş –(Баш)-
Головная боль-Baş ağrısı-**[Баш агрысы]**
Голоден / голодна-Açım-**[Ачим]**
Голос-Ses-**[Сес]**
Голубой-Mavi-**[Мави]**
Горло-Boğaz-**[Богаз]**
Горничная-Oda hizmetçisi-**[Ода хизметчиси]**
Город-Şehir-**[Шехир]**
Горчица-Hardal tozu-**[Хардал тозу]**
Горький-Acı,keskin-**[Аджи,кескин]**
Горячий-Sıcak-**[Сыджак]**
Господин-Bay-**[Бай]**
Госпожа-Bayan-**[Баян]**
Гость-Misafir-**[Мисафир]**
Готовый-Hazır-**[Хазыр]**
Градусник-Termometre-**[Тэрмометре]**
Граница-Sınır-**[Сыныр]**
Греция-Yunanistan-**[Юнанистан]**
Гриль-Izgara-**[Ызгара]**
Грипп-Grip-**[Грип]**
Громко-Yüksek gürültülü-**[Юксек гюрюлтю]**
Грудь-Göğüs-**[Гёгюс]**
Грузия-Gürcistan-**[Гюрджистан]**
Грузовик-Yük kamyonu-**[Юк камйону]**
Грустный-Acınaklı-**[Аджинаклы]**
Грязное бельё-Kirli çamaşır-**[Кирли чамашыр]**
Грязный-Pis,kirli-**[Пис ,кирли]**
Губа-Dudak-**[Дудак]**
Губная помада-Dudak boyası,ruj-**[Дудак боясы,руж]**
Да -Evet-**[Евет]**
Давать-Vermek-**[Вермек]**
Дайте это-Verin onu-**[Верин ону]**
Далеко-Uzak-**[Узак]**
Дамская сумка-Kadın çantası-**[Кадын чантасы]**
Дата-Tarih-**[Тарих]**
Дающий-Verici-**[Вериджи]**
Дверь-Kapı-**[Капы]**
Двигатель-Motor-**[Мотор]**

Двигаться-Hareket etmek-**[Харекет этме]**

Движение-Trafik-**[Трафик]**

Дворец-Saray-**[Сарай]**

Двоюродный брат, кузен-Amca/dayı,hala/teyze çocuğu, kuzen-**[Амджа/дайи,хала/тейзе чоджугу,кузэн]**

Двухместный номер-İki kişilik oda-**[Ики кишилик ода]**

Девочка-Küçük kız-**[Кючюк кыз]**

Девушка-Kız genç ,kız-**[Кыз,генч кыз]**

Дедушка-Büyükbaba-**[Бююкбаба]**

Дедушка-Dede-**[Дэдэ]**

Дезодорант-Deodorant-**[Дэодарант]**

Действительный-Muteber,geçer-**[Мутэбер,гечер]**

Действительный, правда-Gerçek-**[Герчек]**

Дела-İş,meşguliyet-**[Иш,мешгулийет]**

Делать-Yapmak-**[Япмак]**

Делать укол-İğne yapmak-**[Игне япмак]**

День-Gün-**[Гюн]**

День рождения-Doğum günü-**[Догум гюгю]**

Деньги-Para-**[Пара]**

Деревня, село-Köy-**[Кёй]**

Дерево-Ağaç-**[Агач]**

Детская коляска-Çocuk arabası-**[Чоджук арабасы]**

Дешёвый-Ucuz-**[Уджуз]**

Джаз-Jaz-**[Джаз]**

Джин-Cin-**[Джин]**

Джинсы-Kot-**[Кот]**

Диета-Diyet-**[Дийет]**

Дизель-Dizel-**[Дизель]**

Дикий-Vahşi-**[Вахши]**

Дите, ребёнок-Çocuk-**[Чоджук]**

Длина-Uzunluk-**[Узунлук]**

Длинный-Uzun-**[Узун]**

Для-İçin-**[Ичин]**

Для него-Onun için-**[Онун ичин]**

Для меня-Benim için-**[Беним ичин]**

Для неё-Onun için -**[Онун ичин]**

Дневник-Ajanda-**[Ажанда]**

Дно-Dip-**[Дип]**

До-Oraya kadar-**[Орайа кадар]**

До-...ye kadar-**[... е кадар]**

До свидания-Hoşça kal-**[Хошча кал]**

Добро пожаловать-Hoş geldin-**[Хош гелдиниз]**

Добрый-İyi-**[Ийи]**

Довольный-Memnun-**[Мемнун]**

Дождь-Yağmur-**[Ягмур]**

Документ-Dokuman-**[Докуман]**

Долина-Vadi-**[Вади]**

Доллар-Dolar-**[Долар]**

Дом-Ev-**[Эв]**

Дополнительно-İlave-**[Илаве]**

Дорога-Yol-**[йол]**

Дорогой-Pahalı-**[Пахалы]**

Дорожный чек-Seyahat çeki-**[Сейахат чеки]**

Доставить-Getirmek-**[Гетирмек]**

Достаточный-Yeterli-**[Етерли]**

Дочь-Kız-**[Кыз]**

Дрова-Odun-**[Одун]**

Друг-Arkadaş-**[Аркадаш]**

Друг, любимый, дорогой-Sevgili-**[Севгили]**

Другой-Başka-**[Башка]**

Другой-Diğer,başka-**[Дигер,башка]**

Другой номер-Başka oda-**[Башка ода]**

Дружеский-Arkadaşı-**[Аркадашы]**

Думать-Düşünmek-**[Дюшюнмек]**

Душ-Duş-**[Душ]**

Дым-Duman-**[Думан]**

Дыня-Kavun-**[Кавун]**

Дышать-Solumak, nefes almak-**[Солумак,нефес алмак]**

Европа-Avrupa-**[Авруна]**

Его (ее) тапочки-Onun terlikleri-**[Онун терликлери]**

Его книга-Onun kitabı-**[Онун китабы]**

Его нет-O yok-**[О йок]**

Еда-Yemek-**[йемек]**

Ее-Onun-**[Онун]**

Её дом-Onun evi-**[Онун еви[дишши]]**

Ее книга-Onun kitabı-**[Онун китабы]**

Ее нет-O yok-**[О йок]**

Если-Eğer-**[Егер]**

Есть-Yemek yemek-**[йемек йемек]**

Еще-Daha-**[Даха]**

Ещё кофе-Daha kahve-**[Даха кахве]**

Жаждущий-Susamış-**[Сусамыш]**

Жарить-Kızartmak-**[Кызартмак]**

Ждать-Beklemek-**[Беклемек]**

Жевательная резинка, жвачка-Sakız, çiklet-**[Сакыз, джиклет]**

Желание, просьба-İstek-**[Истемек]**

Желать-İstemek-**[Истемек]**

Желаю Вам успехов-Size başarılar dilerim-**[Сизе башарылар дилерим]**

Железная дорога-Demir yolu-**[Демир ёлу]**

Железнодорожный вокзал-Tren garı-**[Трен гары]**

Железо-Demir-**[Демир]**

Желтый-Sarı-**[Сары]**

Желудок, живот-Mide-**[Миде]**

Жена-Karı-**[Кары]**

Женат-Evli-**[Эвли]**

Женский-Dişi-**[Диши]**

Женский туалет-Kadın tuvaleti-**[Кадын тувалети]**

Женщина-Kadın-**[Кадын]**

Жидкий-Sıva-**[Сыва]**

Жизнь-Hayat-**[Хайат]**

Журнал-Dergi-**[Дерги]**

За-Onun için-**[Онун ичин]**

Завтра-Yarın-**[Ярын]**

Завтрак-Kahvaltı-**[Кахвалты]**

Завязывать-Bağlamak-**[Багламак]**

Загар-Ten-**[Тен]**

Загорать-Güneşlenmek-**[Гюнешлемек]**

Загрязнение-Kirlenme,pislik-**[Кирленме,пислик]**

задержка-Alıkoymak,tutuklamak-**[Алыкоймак,тутукламак]**

Задняя фара-Arka farlar-**[Арка фарлар]**

Зажигалка-Çakmak-**[Чакмак]**

Заказывать-Sipariş etmek-**[Сиаприш этмек]**

Закрывать-Kapatmak-**[Капатмак]**

Зал ожидания-Bekleme salonu-**[Беклеме салону]**

Замок-Kale,şato-**[Кале,шато]**

Замороженный-Donmuş-**[Донмуш]**

Замужем-Evli-**[Эвли]**

Занавеска-Perde-**[Перде]**

Заново-Yeniden-**[йениден]**

Занятый-Meşgul-**[Мешгуль]**

Запад-Batı-**[Баты]**

Запасной выход-Emniyet çıkışı-**[Эмниет чыкышы]**

Запах-Koku-**[Коку]**

Запах-Koku-**[Коку]**

Запись-Kayıt-**[Кайит]**

Заполнить-Doldurmak-**[Долдурмак]**

Запонки-Kol düğmesi-**[Кол дюгмеси]**

Запор-Kabız,peklik-**[Кабыз,пеклик]**

Запрещено-Yasak-**[йасак]**

Запутанный-Karışık-**[Каршылык]**

Запутанный, сложный-Karmaşık-**[Кармашык]**

Запястье-Bilek,el bileği-**[Билек,эль билеги]**

Защитные очки-Koruyucu gözlük-**[Коруйуджю гёзлюк]**

Звезда-Yıldız-**[Йылдыз]**

Звонок (телефона)-Telefon çalmak-**[Телефон чалмак]**

Здание-Bina,yapı-**[Бина,йапы]**

Здоровье-Sağlık,sıhhat-**[Саглык,сыххат]**

Здравствуйте , привет-Merhaba-**[Мерхаба]**

Зеленый-Yeşil-**[йешиль]**

Земля-Yeryüzü-**[йерйузю]**

Зеница-Göz kapakları-**[Гёз капаклары]**

Зеркала-Ayna-**[Айна]**

Знак-İşaret-**[Ишарет]**

Золото-Altın-**[Алтын]**

Зонтик-Şemsiye-**[Шемсийе]**

Зоопарк-Hayvanat bahçesi-**[Хайванат бахчеси]**

Зуб-Diş-**[Диш]**

Зубная боль-Diş ağrısı-**[Диш агрысы]**

Зубная паста-Diş macunu-**[Диш маджуну]**

Зубная щетка-Dış fırçası-**[Диш фырчасы]**

Зубной врач-Dişçi, diş hekimi-**[Дишчи,диш хекими]**

Игла-İğne-**[Игне]**

Игра-Oyun-**[Ойун]**

Играть-Oynamak-**[Ойнамак]**

Игрушка-Oyuncak-**[Ойунджак]**

Идите сюда-Buraya gelin-**[Бурая гелин]**

Извините-Özür dilerim-**[Озюр дилерим]**

Изумруд-Zümrüt-**[Зюмрют]**

Изюм-Kuru üzüm-**[Куру юзюм]**

Икона-İkon-**[Икон]**

Или-Veya-**[Вея]**

Имя-Ad-**[Ад]**

Имя-İsim-**[Исим]**

Инвалид-Sakat-**[Сакат]**

Инвалидная коляска-Sakat arabası-**[Сакат арабасы]**

Индийский-Hindistanlı-**[Хиндистанлы]**

Индикатор-İndikatör-**[Индикатёр]**

Иностранец, дикий-Yabancı-**[йабанджи]**

Интересный-Enteresan-**[Энтэрэсан]**

Ирландия-İrlanda-**[Ирланда]**

Ирландский-İrlandalı-**[Ирландалы]**

Искусство-Sanat-**[Санат]**

История-Tarih-**[Тарих]**

Источник-Kaynak-**[Кайнак]**

Кавказ-Kafkasya-**[Кафкасйа]**

Каждый-Her-**[Хер]**

Каждый-Her,her biri-**[Хер,хер бири]**

Казак-Kazak-**[Казак]**

Как это называется?-Bunun ismi nedir?-**[Бунун исми недир]**

Какой-Hangi-**[Какой]**

Калькулятор-Hesap makinesi-**[Хесап макинеси]**

Камар-Sivrisinek-**[Сиври синек]**

Камера хранения-Emanet-**[Эманет]**

Канада-Kanada-**[Канада]**

Канадец-Kanada vatandaşı-**[Канада ватандашы]**

Канадка-Kanada vatandaşı-**[Канада ватандашы]**

Каноэ-Kano-**[Кано]**

Капуста-Lahana-**[Лахана]**

Карандаш-Kalem-**[Калем]**

Карман-Cep-**[Джеп]**

Карта-Harita-**[Харита]**

Карта Москвы-Moskova haritası-**[Москова харитасы]**

Картина, рисунок-Resim-**[Ресим]**

Картофель-Patates-**[Пататес]**

Картофель (жаренный)-Patates(kızartılmış)-**[Пататес[Кызыртылмыш]**

Каспийское море-Hazar denizi-**[Хазар денизи]**

Касса-Kasa-**[Каса]**

Кассета-Kaset-**[Касет]**

Кататься на коньках-Paten yapmak-**[Патен чпмак]**

Кататься на лыжах-Ski yapmak-**[Ски япмак]**

Качество-Kalite-**[Калите]**

Кашель-Öksürük-**[Оксюрюк]**

Кашлять-Öksürmek-**[Оксюрмек]**

Квартира-Daire,apartman-**[Даире,апартман]**

КГБ-Kgb-**[КГБ]**

Кекс-Kek-**[Кек]**

Килограмм-Kilo-**[Кило]**

Километр-Kilometre-**[Километре]**

Кино-Sinema-**[Синема]**

Кинозвезда-Sinema yıldızı-**[Синема йылдызы]**

Китай-Çin-**[Чин]**

Кладбище-Mezarlık-**[Мезарлык]**

Клапан-Valf-**[Вальф]**

Классическая музыка-Klasik müzik-**[Класик мюзик]**

Клей-Yapıştırıcı-**[Япыштырыджы]**

Клише-Klişe-**[Клише]**

Клуб-Klüp-**[Клюп]**

Клубника-Çilek-**[Чилек]**

Ключ-Anahtar-**[Анахтар]**

Книга-Kitap-**[Китап]**

Книжный магазин-Kitap evi-**[Китап эви]**

Ковер, покрытийе-Döşeme,halı,örtü-**[Дёшеме,халы,ортю]**

Кожа-Deri-**[Дэри]**

Колготки-Çoraplı kilot-**[Чораплы килот]**

Коленка-Diz-**[Диз]**

Колесо-Tekerlek-**[Текерлек]**

Количество-Miktar-**[Миктар]**

Коллекция-Kolleksiyon-**[Колексийон]**

Колода карт -Kart testesi-**[Карт тестеси]**

Колокол-Çan-**[Чан]**

Команда-Takım-**[Такым]**

Коммунистическая партия-Komünist parti-**[Комюнист партиси]**

Комната-Oda-**[Ода]**

Конверт-Zarf-**[Зарф]**

Кондитер, пирожник-Pastacı-**[Пастаджи]**

Кондуктор-Bilet kontrolörü-**[Билет конролю]**

Конец-Son-**[Сон]**

Консервный нож-Konserve açacağı-**[Консерве ачаджагы]**

Консульство-Konsolosluk-**[Консолослук]**

Контактные линзы-Temas mercekleri-**[Тэмас мерджеклери]**

Концерт-Konser-**[Консер]**

Коньки-Paten-**[Патен]**

Коньяк-Kanyak-**[Канйак]**

Корзина-Sepet-**[Сепет]**

Коридор-Koridor-**[Коридор]**

Коричневый, тёмный- Kahverengi,esmer- **[Кахверенги,эсмер]**

Коробка-Kutu-**[Куту]**

Коробка шоколадных конфет- Çikolata şekeri kutusu- **[Чиколата шекери кутусу]**

Коротко-Kısa-**[Кыса]**

Косметика-Kozmetik-**[Козметик]**

Кость-Kemik-**[Кемик]**

Костюм-Takım elbise-**[Такым элбисе]**

Который час-Saat kaç-**[Саат кач]**

Кофе-Kahve-**[Кахве]**

Кофта-Buluz-**[Булуз]**

Кошелёк-Para kesesi-**[Пара кесеси]**

Кошка-Kedi-**[Кеди]**

Краб-Yengeç-**[йенгеч]**

Кран-musluk-**[муслук]**

Красивая-Güzel-**[Гюзель]**

Краска-Boya-**[Бойа]**

Красная армия-Kızılordu- **[Кызылорду]**

Красная площадь-Kızıl meydan- **[Кызыл мейдан]**

Красный-Kızıl-**[Кызыл]**

Креветка-Karides-**[Каридес]**

Кредитная карточка-Kredi kartı- **[Креди карты]**

Крем для бритья-Tıraş kremi- **[Тыраш креми]**

Крем для обуви-Ayakkabı boyası- **[Аяккабы боясы]**

Кремль-Kremlin-**[Кремлин]**

Кричать-Bağırmak-**[Багырмак]**

Кровать-Yatak-**[йатак]**

Кровь-Kan-**[Кан]**

Круглый-Yuvarlak-**[Юварлак]**

Кружева-Dantel-**[Дантель]**

Крыло-Kanat-**[Канат]**

Крым-Kırım-**[Кырым]**

Крыша-Çatı , dam-**[Чаты,дам]**

Крышка-Kapak-**[Капак]**

Кто-Kim-**[Ким]**

Кто это-Kim o-**[Ким о]**

Кукла-Bebek(oyuncak)- **[Бебек[оюнджак]]**

Купальная шапка-Banyo şapkası- **[Баньё шапкасы]**

Купальник-Bikini-**[Бикини]**

Купальный костюм-Mayo-**[Маё]**

Купе-Kompartıman- **[Компартыман]**

Курить-Sigara içmek-**[Сигара ичмек]**

Курица-Piliç-**[Пилич]**

Курс валюты-Döviz kuru-**[Дёвиз куру]**

Кусать-Dalmak,ısırmak- **[Далмак,ысырмак]**

Кусок-Parça-**[Парча]**

Кухня-Mutfak-**[Мутфак]**

Кухонные принадлежности- Mutfak eşyaları-**[Мутфак эшъялары]**

Ладно-Peki,tasdik etmek- **[Пеки,тасдик экмек]**

Лак для волос-Saç spreyi-**[Сач спрейи]**

Лак для ногтей-Tırnak jölesi-**[Тырнак жёлеси]**

Лампа-Ampul-**[Ампюль]**

Левый-Sol-**[Сол]**

Лёд-Buz-**[Буз]**

Лекарство-İlaç-**[Илач]**

Ленивый-Tembel, haylaz-**[Тембель,хайлаз]**

С. Петербург- Petersburg-**[Петерсбург]**

Лес-Orman-**[Орман]**

Лестница-Merdiven-**[Мердивен]**

Летаю-Uçuyorum-**[Учуйорум]**

Ликер-Likör-**[Ликёр]**

Лимон-Limon-**[Лимон]**

Лимонад-Gazoz-**[Газоз]**

Линза-Mercek-**[Мерджек]**

Лист-Yaprak-**[Япрак]**

Листовка-Yaprakçı-**[Япракчи]**

Литва-Litvanya-**[Литванйа]**

Литр-Litre-**[Литре]**

Лифт-Asansör-**[Асансёр]**

Лицо-Yüz-**[Юз]**

Лодка-Kayık-**[Кайык]**

Лодка-Sandal-**[Сандал]**

Ложиться-Yatmak-**[йатмак]**

Локоть-Dirsek-**[Дирсек]**

ломать-Kırmak-**[Кырмак]**

Лопата-Kürek-**[Кюрек]**

лошадь-At-**[Ат]**

Лук-Soğan-**[Соган]**

Луна-Ay-**[Ай]**

Лучше-Daha iyi-**[Даха ийи]**

Любит-Sevmek-**[Севмек]**

Любовь-Aşk-**[Ашк]**

Магазин-Dükkan-**[Дюккян]**

Магазин закрыт-Dükkan kapalı-**[Дюккян капалы]**

Магнитофон-Kaset çalar-**[Касет чалар]**

Мазь-Merhem-**[Мерхем]**

Маленький-Küçük-**[Кючюк]**

Мандарин-Mandarin-**[Мандарин]**

Марка-Pul-**[Пул]**

Маслины-Zeytin-**[Зейтин]**

Масло-Tereyağı-**[Тереягы]**

Масло-Yağ-**[йаг]**

Масса-Kütle-**[Кютле]**

Материал-Materyal-**[Материаль]**

Мать-Anne-**[Анне]**

Мебель-Mobilya-**[Мобилья]**

Мёд-Bal-**[Бал]**

Медленно-Yavaş-**[йаваш]**

Медовый месяц-Balayı-**[Балайы]**

Медсестра-Hemşire-**[Хемшире]**

Медуза-Medüz-**[Медюз]**

Между-Arasında-**[Арасында]**

Международный-Uluslar arası-**[Улусларарсы]**

Меню-Menü-**[Меню]**

Мёртвый-Ölü-**[Олю]**

Место-Yer-**[йер]**

Месяц -Ay-**[Ай]**

Метро-Metro-**[Метро]**

Меха-Kürk-**[Кюрк]**

Механик-Mekanik-**[Меканик]**

Меховая шапка-Kürkten şapka-**[Кюрктен шапка]**

Мидия-Midya-**[Мидйа]**

Минеральная вода-Maden suyu-**[Маден суйу]**

Минута-Dakika-**[Дакика]**

Мир-Barış-**[Барыш]**

Мне нужно эта ...-Benim ...'na ihtiyacım var-**[Беним ...на ихтияджым вар]**

Мне пора-Buraya dek,kadar-**[Бурая дек,кадар]**

Мне трудно дышать-Solumada zorlanıyorum-**[Солумада зорланыйорум]**

Много-Çok-**[Чок]**

Многолюдный, переполненный-Kalabalık,dolu-**[Калабалык,долу]**

Мода-Moda-**[Мода]**

Мозаика-Mozaik-**[Мозаик]**

Мои ключи-Benim anahtarlarım-**[Беним анахтарларым]**

Мой дом-Benim evim-**[Беним эвим]**

Мокрый-Islak-**[ыслак]**

Молния-Yıldırım, şimşek-**[Йылдырым,шимшек]**

Молоко-Süt-**[Сют]**

Молоток-Çekiç-**[Чекич]**

Молчаливый-Suskun-**[Сускун]**

Монастырь-Manastır-**[Манастыр]**

Монета-Madeni para-**[Мадени пара]**

Море-Deniz-**[Дениз]**

Морковь-Havuç-**[Хавуч]**

Мороженное-Dondurma-**[Дондурма]**

Морские продукты-Deniz mahsulleri-**[Дениз махсуллери]**

Москва-Moskova-**[Москова]**

Мост-Köprü-**[Кёпрю]**

Мотоцикл-Motosiklet-**[Мотосиклет]**

Моя сумка-Benim çantam-**[Беним чантам]**

Мрамор-Mermer-**[Мермер]**

Мужской-Erkek-**[Эркек]**

Мужской туалет-Erkek tuvaleti-**[Эркек тувалети]**

Мука-Un-**[Ун]**

Мусор-Çöp-**[Чёп]**

Мусорный бак-Çöp tenekesi-**[Чёп тенекеси]**

Муха-Sinek-**[Синек]**

Мы-Biz-**[Биз]**

Мыло-Sabun-**[Сабун]**

Мясник-Kasap-**[Касап]**

Мясо-Et-**[Эт]**

Мяч-Top-**[Топ]**

На-Üzerinde, üstünde-**[Юзеринде,устюнде]**

На данный момент, временно, пока-Şimdilik, henüz, şu esnada-**[Шимдилик,хенюз,шу эснасында]**

На ночь-Bir gecelik-[**Бир геджелик**]

На почте-Postanede-[**Постанеде**]

На прошлой неделе-Geçen hafta-[**Гечен хавта**]

На следующей неделе-Gelecek hafta-[**Геледжек хавта**]

На улице-Sokakta-[**Сокакта**]

Надежда-Ümit-[**умит**]

Надеяться-Umut etmek-[**Умут этмек**]

Надо-Gerek-[**Герек**]

Наконец-Sonunda-[**Сонунда**]

Например , К примеру-Mesela-[**Месела**]

Напряжение (Эл.)-Voltaj-[**Волтаж**]

Нарды-Tavla -[**Тавла**]

Народ-Halk-[**Халк**]

Народ, нация-Millet,ulus-[**Миллет,улус**]

Народная музыка-Folklor müzik-[**Фолклор мюзик**]

Нарочно, специально - Kasıtlı,kasten-[**Касытлы,кастен**]

Насекомое-Böcek-[**Бёджек**]

Наука-Fen-[**Фен**]

Находит-Bulmak-[**Булмак**]

Начинать-Başlamak-[**Башламак**]

Начинающий-Acemi,dünkü-[**Аджеми,дюнкю**]

Не много, меньше-Az-[**Аз**]

Не работает-Çalışmıyor-[**Чалышмыйор**]

Небо-Gök-[**Гёк**]

Невеста-Gelin-[**Гелин**]

Невозможное-İmkansız-[**Имкансыз**]

Неделя-Hafta-[**Хафта**]

Неженат-Evlenmemiş-[**Эвленмемиш**]

Незамужем-Evlenmemiş-[**Эвленмемиш**]

Немедленно-Acele-[**Аджеле**]

Немецкий-Alman-[**Алман**]

Неподвижный-Hareket etmiyor-[**Харекет этмийор**]

Неправильный-Yanlış, hatalı-[**йанлыш,хаталы**]

Несколько-Birkaç-[**Биркач**]

Неудобный-Rahatsız-[**Рахатсыз**]

Нечто-Bir şey-[**Бир шей**]

Нигде-Hiçbir yerde-[**Хичбир йерде**]

Нижнее бельё-İç çamaşırları-[**Ич чамаширлары**]

Низкий-Alçak-[**Алчак**]

Никогда-Hiçbir zaman-[**Хичбир заман**]

Нитка-İp-[**Ип**]

Ничто, ничего-Hiç,hiçbir şey-[**Хич,хичбир шей**]

Но-Fakat,ama,lakin-[**Факат,ама,лякин**]

Новая Зеландия-Yeni zelanda -[**йени Зеланда**]

Новозеландец-Yeni Zelandalı (erkek)-**[Ени Зеландалы]**

Новозеландка-Yeni Zelandalı (kadın)- **[Ени Зеландалы]**

Новый-Yeni-**[йени]**

Нога-Ayak-**[Айак]**

Нож-Bıçak-**[Бычак]**

Ножницы-Makas-**[Макас]**

Нос-Burun-**[Бурун]**

Носки-Çorap-**[Чорап]**

Носовой платок, Салфетка-Mendil-**[Мендиль]**

Ночная рубашка-Gecelik-**[Геджелик]**

Ночной дежурный-Gece nöbetçisi-**[Геджe нёбетчиси]**

Ночной клуб-Gece kulübü-**[Геджe кулюбю]**

Ночь-Gece-**[Геджe]**

Нужда-İhtiyaç-**[Ихтийач]**

Нужно-Gerek-**[Герек]**

Нужный-Lazım-**[Лазым]**

Нырять-Dalmak-**[Далмак]**

Оба -Her ikisi-**[Хер икиси]**

Обгонять-Sollamak-**[Солламак]**

Обед-Öğlen-**[Оглен]**

Обед-Öğlen yemeği-**[Оглен емеги]**

Оберточная бумага-Ambalaj,sarı kağıt-

(Амбалаж,сары кагыт)--

Обмен-Değiş tokuş-**[Дегиш токуш]**

Обмен денег-Para değişmesi-**[Пара дегишмеси]**

Обновленный-Yenilik-**[йенилик]**

Обратный билет-Dönüş bileti-**[Дёнюш билети]**

Обслуживание-Hizmet-**[Хизмет]**

Объявление-Bildiri,ilan-**[Бильдири,илан]**

Объяснить-Açıklama, izah etmek-**[Ачиклама,изах этмек]**

Обычно, чаще всего-Genelde-**[Генельде]**

Обязательно, конечно, без сомнения-Elbette,muhakkak,şüphesiz-**[Эльбетте, мехаккак, шюпхесиз]**

Огнетушитель-Yangın söndürücü-**[йангын сёндюрюджю]**

Огорчение-Üzüntülü-**[Юзюнтюлю]**

огурец-Hıyar,salatalık-**[Хыяр,салаталык]**

Одежда-Elbise,giyim-**[Эльбисе,гийим]**

Одеколон-Kolonya-**[Колонйа]**

Одеяла-Battaniye-**[Баттанийе]**

Один-Bir-**[Бир]**

Озеро-Göl-**[Гёл]**

Океан-Okyanus-**[Окйанус]**

Окно-Pencere-**[Пенджере]**

Около-Cıvarında-**[Дживарында]**

Около 16 часов-Saat 16 civarında-**[Саат он алты дживарында]**

Около двери-Kapı yanında-**[Капы янында]**

Около окна-Pencere boyunda-**[Пенджере боюнда]**

Октябрьская революция-Ekim devrimi-**[Эким деврими]**

Омлет-Omlet-**[Омлет]**

Опаздывать-Gecikmek-**[Геджикмек]**

Опасный-Tehlikeli-**[Техликели]**

Опера-Opera-**[Опера]**

Оперный бинокль (монокль)-Spektakl dürbünü-**[Спектакль дюрбюню]**

Описание-Tarif-**[Тариф]**

Оплачиваю-Ödüyorum-**[одюйорум]**

Оплачиваю вперед-Peşin ödeyeceğim-**[пешин одейежэегим]**

Оптика-Optik-**[Оптик]**

Орех-Ceviz-**[Джевиз]**

Оркестр-Orkestra-**[Оркестра]**

Оружие-Silah-**[Силях]**

Особенно-Bilhassa-**[Бильхасса]**

Оставаться-Kalmak-**[Калмак]**

Оставлять-Bırakmak-**[Быракмак]**

Осталось-Kalmış-**[Калмыш]**

Осторожно-Dikkat-**[Диккат]**

Остров-Ada-**[Ада]**

Острый-Sivri-**[Сиври]**

Отвертка-Tornavida-**[Торнавида]**

Отдельный -Ayrı-**[Айры]**

Отдыхать-Dinlenmek-**[Динленмек]**

Отдыхать-Gevşeme,dinleme-**[Гевшеме,динлеме]**

Открыт-Açık-**[Ачык]**

Открытка-Kart-**[Карт]**

Отопление-Isıtma-**[ысытма]**

Отправление почтой-Posta ile gönderme-**[Поста иле гёндерме]**

Отравление-Zehirlenme-**[Зехирленме]**

Офис-Ofis-**[Офис]**

Официант-Garson-**[Гарсон]**

Очень-Çok-**[Чок]**

Очень плохо-Kötü,fena-**[Кётю,фена]**

Очередь-Kuyruk-**[Куйрук]**

Очки-Gözlük-**[Гёзлюк]**

Ошибаться-Yanlış yapmak-**[Янлыш япмак]**

Ошибка-Yanlış-**[йанлыш]**

Падает снег-Kar yağıyor-**[Кар йагыйор]**

Падать-Düşmek-**[Дюшмек]**

Пакет-Paket-**[Пакет]**

Пакистан-Pakistan-**[Пакистан]**

Палатка-Çadır-**[Чадыр]**

Палец-Başparmak-**[Башпармак]**

Папа, отец-Baba-**[Баба]**

Пар-Buhar-**[Бухар]**

Парикмахер-Kuaför dükkanı-**[Куафёр дюкканы]**

Парк-Park-**[Парк]**

Партер-Ön koltuk-**[Он колтук]**

Партия-Parti-**[Парти]**

Парфюмерия-Parfüm-**[Парфюм]**

Паспорт-Pasaport-**[Пасапорт]**

Пассажир-Yolcu-**[йолджу]**
Паук-Örümcek-**[Орюмджек]**
Пеленка-Çiz bezi-**[Чиз бези]**
Пенсионер-Emekli-**[Эмекли]**
Пепельница-Tabla-**[Табла]**
Первая помощь-Birinci yardım-**[Бириндж ярдым]**
Первый-Birinci-**[Бириндж]**
Первый этаж-Birinci kat-**[Бириндж кат]**
Первым уйти-Birinci gitmek-**[Бириндж гитмек]**
Перевес багажа-Bagajı götürün-**[Багажы гётюрюн]**
Переводить-Tercüme etmek-**[Терджюме этмек]**
Переводчик-Tercüman-**[Терджюман]**
Перелом-Kırık-**[Кырык]**
Перестройка-Perestroyka-**[Перестройка]**
Персик-Şeftali-**[Шефтали]**
Перчатки-Eldiven-**[Эльдивен]**
Песня-Şarkı-**[Шаркы]**
Петь песню-Şarkı söylemek-**[Шаркы сёйлемек]**
Печеные-Bisküvi-**[Бискюви]**
Печеный-Pişirilmiş-**[Пиширильмиш]**
Пешком-Yaya-**[Яя]**
Пещера-Mağara,in-**[Магара,ин]**
Пиво-Bira-**[Бира]**
Пиджак-Ceket-**[Джекет]**
Пижама-Pijama-**[Пижама]**
Пикник-Piknik-**[Пикник]**
Пилка для ногтей-Tırnak törpüsü-**[Тырнак тёрпюсю]**
Пилот-Pilot-**[Пилот]**
Пинг понг-Pin pon -**[Пин пон]**
Пинцет-Cımbız-**[Джимбыз]**
Письмо-Mektup-**[Мектуп]**
Пить-İçmek-**[Ичмек]**
Питьевая вода-İçme suyu-**[Ичме суйу]**
Пицца-Piza-**[Пиза]**
Плавать-Yüzmek-**[Юзмек]**
Пластик-Plastik-**[Пластик]**
Пластиковый пакет-Plastik paket-**[Пластик пакет]**
Пластинка-Plak-**[Плак]**
Платить-Ödemek-**[одемек]**
Платформа-Platform-**[Платформ]**
Племянник-Yeğen -**[йеген]**
Плечи-Omuz-**[Омуз]**
Плита, дощечка-Levha-**[Левха]**
Плитка шоколада-Çikolata parçası-**[Чиколата парчасы]**
Пломба-Dolgu-**[Долгу]**
Плоский, ровный-Düz,yassı-**[Дюз,яссы]**
Плохой-Kötü-**[Кётю]**
Пляж-Plaj-**[Пляж]**
По- турецки-Türkçe –[Тюркче]
Победить-Kazanmak-**[Казанмак]**
Повар-Aşçı-**[Ашчы]**
Погода-Hava-**[Хава]**
Подарок-Hediye-**[Хедийе]**
Подвал-Bodrum-**[Бодрум]**

Поджаренная картошка-Kızartılmış patates-**[Кызартылмыш пататес]**

Поджаренный хлеб-Kızartılmış ekmek-**[Кызартылмыш экмек]**

Поджигать (огонь)-Yakmak (ateş) –(Якмак(Атеш))-

Подслушивающее устройство, (жук)-Odada gizli dinleme cihazı-**[Одада гизли динлеме джихазы]**

Подстрижка-Saç traşı-**[Сач трашы]**

Подушка-Baş yastığı-**[Баш ястыгы]**

Подфарник-Yan lambası-**[Ян ламбасы]**

Подходить, быть к лицу-Yakışmak-**[Якышмак]**

Поезд-Tren-**[Трен]**

Поездка-Yolculuk, gezi-**[йолджулук,гези]**

Пожалуйста-Lütfen-**[Лютфен]**

Поздно-Geç-**[Геч]**

Поздравляю-Tebrik ederim-**[Тебрик эдерим]**

Показывать-Göstermek-**[Гёстермек]**

Покупать-Satın almak-**[Сатын алмак]**

Пол-Döşeme-**[Дёшеме]**

Полдень-Öğlen üzeri-**[Оглен узери]**

Поле-Tarla-**[Тарла]**

Полезный-Faydalı-**[Файдалы]**

Политика-Politika-**[Политика]**

Полицай-Polis-**[Полис]**

Полиция-Polis-**[Полис]**

Полночь-Gece yarısı-**[Гедже ярысы]**

Полный-Dolu-**[Долу]**

Половина-Yarı-**[йарым]**

Поломка-Kırılmış-**[Кырылмыш]**

Полотенце-Havlu-**[Хавлу]**

Получать, принимать-Almak,kabul etmek-**[Алмак,кабуль этмек]**

Полчаса-Yarım saat-**[Ярым саат]**

Польша-Polonya-**[Полонья]**

Поляна для пикника-Kamping alanı-**[Кампинг аланы]**

Помидор-Domates-**[Доматес]**

Помнить-Hatırlamak-**[Хатырламак]**

Помогать-Yardım etmek-**[Ярдым этмек]**

Помогите-Yardım edin-**[йардым эдин]**

Помощь-Yardım-**[йардым]**

Помыв-Yıkama ile –(Йыкама иле)-

Понимать-Anlıyor-**[Анлыйор]**

Понос-İshal, diyara-**[Исхаль,дияра]**

Поп музыка-Pop müzik-**[Поп мюзик]**

Популярный-Popüler-**[Попюлер]**

Порез-Kesik-**[Кесик]**

Посетитель-Ziyaretçi-**[Зияретчи]**

Посещение-Ziyaret-**[Зиярет]**

Посещение, визит-Vizite-**[Визите]**

После-Sonra-**[Сонра]**

Посольство-Elçilik-**[Эльчилик]**

Посылать-Göndermek-**[Гёндермек]**

Пот-Ter-**[Тэр]**

Потеть-Terlemek-**[Тэрлемек]**

Потому что-Çünkü-**[Чюнкю]**

Почему то-Her nedense-**[Хер неденсе]**

Почка-Böbrek-**[Бёбрек]**

Почта-Posta-**[Поста]**

Почтальон-Postacı-**[Постаджи]**

Почтовая бумага-Yazı, mektup kağıdı-**[Язы,мектуп кягыды]**

Почтовый ящик-Mektup kutusu-**[Мектуп кутусу]**

Пояс-Kuşak-**[Кушак]**

Правда-Hakikat-**[Хакикат]**

Правильно-Doğru-**[Догру]**

Правительство-Hükümet-**[Хюкюмет]**

Правый-Sağ-**[Саг]**

Превосходный, отличный-Perfekt-**[Перфект]**

Презерватив-Prezervatif,koruyucu-**[Презерватив,коруйуджу]**

Прибалтика-Batlık-**[Батлык]**

Привет-Selam-**[Селам]**

Привлекательный-Çekici,çapkın-**[Чекиджи,чапкын]**

Приглашение-Davetiye-**[Даветийе]**

Пригород-Kenar mahalle-**[Кенар махалле]**

Прийти-Gelmek,varmak-**[Гельмек,вармак]**

Пример-Misal,örnek-**[Мисаль,орнек]**

Принадлежащий англичанину-İngiliz'e ait-**[Ингилизе аит]**

Принимать ванну-Banyo yapmak-**[Банйо йапмак]**

Присаживайтесь-Oturun-**[Отурун]**

Причал-Rıhtım-**[Рыхтым]**

Приятный, радостный-Hoş,sevimli-**[Хош,севимли]**

Проба-Deneme-**[Денеме]**

Пробка-Mantar tıpa-**[Мантар тыпа]**

Проблема-Problem-**[Проблем]**

Проводить-Geçirmek-**[Гечирмек]**

Продается-Satılıyor-**[Сатылыйор]**

Продажа-Satmak-**[Сатмак]**

Простите-Affedersiniz-**[Аффедерсиниз]**

Простой-Basit-**[Басит]**

Простой-Sade,basit-**[Саде,басит]**

Протез (зубной)-Takma diş-**[Такма диш]**

Против-Karşı-**[Каршы]**

Профессия-Meslek,iş-**[Меслек,иш]**

Прохладный-Soğuk-**[Согук]**

Проходите-Girin-**[Гирин]**

Прыгать-Sıçramak-**[Сычрамак]**

Птица-Kuş-[**Куш**]
Пудра-Pudra-[**Пудра**]
Пустой-Boş ,eli boş-[**Бош,эли бош**]
Путеводитель, гид-Kılavuz,rehber-[**Кылавуз,рехбер**]
Путешествовать-Seyahat etmek-[**Сейахат этмек**]
Путешествовать автостопом-Otostop yapmak-[**Отостоп япмак**]
Пьяный-Sarhoş-[**Сархош**]
Работа-İş-[**Иш**]
Рад-Memnun,hoşnut-[**Мемнун,хошнут**]
Радио-Radyo-[**Радйо**]
Разведенный – разведенная-Boşanmış,ayrılmış-[**Бошанмыш,айрылмыш**]
Развлечение-Eğlence-[**Эглендже**]
Разговор-Sohbet-[**Сохбет**]
Разговорник-Konuşma kılavuzu-[**Конушма кылавузу**]
Размер-Beden -[**Беден**]
Размещать-Yerleştirmek-[**йерлештирмек**]
Размещение-Yerleşme-[**Ерлешме**]
Разный-Değişik,çeşitli-[**Дегишик,чешитли**]
Разрешение, (отпуск)-İzin-[**Изин**]
Рак-Kanser-[**Кансер**]
Рана-Yara-[**Яра**]
Растение, овощи-Bitki-[**Битки**]
Растяжение-Burkulma,burkmak-[**Буркулма,буркмак**]
Расческа-Tarak-[**Тарак**]
Ратуша-Belediye sarayı-[**Беледие сарайи**]
Ребёнок-Çocuk-[**Чоджук**]
Ревность-Kıskanç-[**Кысканч**]
Резать-Kesmek-[**Кесмек**]
Резервация, броня (в отеле, ресторане)-Rezervasyon-[**Резервасйон**]
Резина-Lastik-[**Ластик**]
Резинка, гибкий-Elastik,esnek-[**Эластик,эснек**]
Резиновые сапоги-Çizme-[**Чизме**]
Рекомендация-Tavsiye-[**Тавсие**]
Рекорд-Rekor-[**Рекор**]
Религия-Din-[**Дин**]
Ресторан-Restoran-[**Ресторан**]
Рис-Pirinç-[**Пиринч**]
Родина, страна-Memleket,ülke-[**Мемлекет,улькe**]
Родители-Baba ve anne-[**Баба ве анне**]
Роза-Gül-[**Гюль**]
Розовый-Pembe-[**Пембе**]
Рок-Rok-[**Рок**]
Роман-Roman-[**Роман**]
Россия-Rusya-[**Русйа**]
Рот-Ağız-[**Агыз**]
Рубашка-Gömlek-[**Гёмлек**]
Рука-El-[**Эль**]
Румыния-Romanya-[**Романья**]
Русская православная церковь-Rus ortodoks kilisesi-[**Рус ортодокс килисеси**]

Русский-Rus-**[Рус]**

Ручка-Kalem-**[Калем]**

Рыба-Balık –(Балык)-

Рыбная ловля-Balık avı-**[Балык авы]**

Рыбный магазин-Balık dükkanı-**[Балык дюкканы]**

Рынок-Pazar-**[Пазар]**

С каждого по 20 рублей-Herkes 20'şer ruble-**[Херкес йирмишер рубле]**

с утра -Erkenden-**[Эркенден]**

Сад-Bahçe-**[Бахче]**

Садиться-Oturmak-**[Отурмак]**

Салат-Salata-**[Салата]**

Салфетка-Peçete-**[Печете]**

Самовар-Samovar-**[Самовар]**

Самолёт-Uçak-**[Учак]**

Сауна-Sauna-**[Сауна]**

Сахар-Şeker-**[Шекер]**

Свадьба-Düğün-**[Дюгюн]**

Свежий-Taze-**[Тазе]**

Светлый-Ayaz-**[Айаз]**

Свинина-Domuz-**[Домуз]**

Свободный-Serbest-**[Сербест]**

Священник-Papaz-**[Папаз]**

Север-Kuzey-**[Кузей]**

Северная Ирландия-Kuzey irlanda-**[Кузей Ирланда]**

Сегодня-Bugün-**[Бугюн]**

Сегодня вечером-Bu akşam-**[Бу акшам]**

Секунда-Saniye-**[Санийе]**

Семья-Aile-**[Аиле]**

Сердечный приступ-Kalp krizi-**[Кальп кризи]**

Сердце-Kalp-**[Кальп]**

Серебро-Gümüş-**[Гюмюш]**

Сертификат, удостоверения-Sertifika-**[Сертифика]**

Серьги-Küpe-**[Кюпе]**

Серьёзный-Ciddi-**[Джидди]**

Сестра, сестренка-Kız kardeş-**[Кыз кардеш]**

Сигарета-Yaprak sigarası-**[Япрак сигарасы]**

Сигнал-Signal-**[Сигнал]**

Синий-Mavi-**[Мави]**

Синяк-Çürük, bere-**[Чюрюк,бере]**

Скажите мне-Bana söyleyin-**[Бана сёйлеийн]**

Сковорода-Tava-**[Тава]**

Сколько это стоит?-Bunun fiyatı ne?-**[Буну фияты не?]**

Скорая помощь-Ambulans-**[Амбуланс]**

Скрипка-Keman-**[Кеман]**

Скульптура-Skulptür-**[Скульптюр]**

Скучный-Can sıkıcı-**[Джан сыкыджы]**

Сладкий-Tatlı-**[Татлы]**

Следующий-Gelecek, bir sonraki-**[Геледжек, Бир сонраки]**

Слепой-Kör-**[Кёр]**

Слива-Erik-**[Эрик]**

Сливки, крем-Krem,krema,kaymak-**[Крем,крема,каймак]**

Слова-Kelime-**[Келиме]**

Словарь-Sözlük-**[Сёзлюк]**

Сломанные ноги-Kırık ayaklar-**[Кырык аяклар]**

Сломанный-Bozulmuş-**[Бозулмуш]**

Сломанный-Kırık-**[Кырык]**

Служба-Görev-**[Гёрев]**

Слуховой аппарат-İşitme,dinleme cihazı-**[Ишитме,динлеме джихазы]**

Слушать-Dinlemek-**[Динлемек]**

Слышать-İşitmek-**[Ишитмек]**

Смешной-Eğlenceli,komik-**[Эгленджели,комик]**

Смеяться-Gülmek-**[Гюльмек]**

Смородина-Frenk üzümü(siyah)-**[Френк юзюмю]**

Смотреть-Bakmak-**[Бакмак]**

Снег-Kar-**[Кар]**

Снегоуборочная -Kar temizleyici-**[Кар темизлейиджи]**

Снежная буря-Kar fırtınası-**[Кар фыртынасы]**

Снова-Gene,yeniden,tekrar-**[Гене,йениден,текрар]**

Снотворное-Uyku hapı-**[Уйку хапы]**

Собака-Köpek-**[Кёпек]**

Собор-Katedral-**[Катедраль]**

Советский союз-Sovyet birliği-**[Совйет бирлиги]**

Современная девушка-Modern kız-**[Модерн кыз]**

Совсем, полностью-Büsbütün,tamamıyla-**[Бюсбютюн,тамамыйла]**

Соглашение, [договор]-Anlaşma-**[Анлашма]**

Солнечное масло-Güneş yağı-**[Гюнеш ягы]**

Солнечные очки-Güneş gözlüğü-**[Гюнеш гёзлюгю]**

Солнце-Güneş-**[Гюнеш]**

Соломенная лихорадка-Saman nezlesi-**[саман незлеси]**

Соль-Tuz-**[Туз]**

Сон-Uyku-**[Уйку]**

Сообщение-Mesaj-**[Месаж]**

Сосиска-Sosis-**[Сосис]**

Соска-Emzik-**[Эмзик]**

Сосна-Çam-**[Чам]**

Сосулька-Uzun sarkık buz-**[Узун саркык буз]**

Соус-Sos-**[Сос]**

Социальный , общественный-Sosyal-**[Сосъяль]**

Спальный вагон-Yataklı vagon-**[Ятяклы вагон]**

Спальный мешок-Uyku çuvalı-**[Уйку чувалы]**

Спальня-Yatak odası-**[йатак одасы]**

Спасибо-Teşekkürler-**[Тешеккюрлер]**

Спасибо за все-Her şey için teşekkürler-**[Хер шей ичин тешеккюрлер]**

Спать-Uyumak-**[Уйумак]**

Спецкостюм-İmdat elbisesi-**[Имдат элбисэси]**

Спина-Arka,sırt-**[Арка,сырт]**

Спираль-Yay-**[йай]**

Список-Liste-**[Листе]**

Спички-Kibrit-**[Кибрит]**

Спорт-Spor-**[Спор]**

Справедливый-Adalete uygun-**[Адалете уйгун]**

Спускаться, выходить (из автобуса)-İnmek-**[Инмек]**

Сразу, почти-Hemen,aşağı yukarı-**[Хемен,ашагы юкары]**

Срочный-Acele –(Аджеле)-

Стадион-Stadyum-**[Стадъюм]**

Стакан-Bardak-**[Бардак]**

Станция-İstasyon-**[Истасйон]**

Старый-Yaşlı-**[Яшлы]**

Статуя-Heykel-**[Хейкель]**

Стекло-Cam-**[Джам]**

Стена-Duvar-**[Дувар]**

Стоимость-Tutar-**[Тутар]**

Стой-Dur-**[Дур]**

Стол-Masa-**[Маса]**

Столовая-Yemekhane-**[йемекхане]**

Стоп кран-İmdat freni-**[Имдат френи]**

Сторож-Bekçi-**[Бекчи]**

Сторона-Taraf-**[Тараф]**

Стоять-Durmak-**[Дурмак]**

Стоять в очереди-Kuyrukta durmak-**[Куйрукта дурмак]**

Страница-Sayfa-**[Сайфа]**

Страховка-Sigorta-**[Сигорта]**

Страшный, ужасный-Korkunç,iğrenç-**[Кокунч,игренч]**

Студент- üniversite öğrencisi- **[университе огренджи]**

Стул-Sandalye-**[Сандалье]**

Стюардесса-Hostes-**[Хостес]**

Сувенирный-Hediyelik-**[Хедийелик]**

Судно -Gemi-**[Геми]**

Сумка-Çanta-**[Чанта]**

Суп-Çorba-**[Чорба]**

Супермаркет-Süper market-**[Сюпер маркет]**

Сухой-Kuru-**[Куру]**

Сцена-Sahne-**[Сахне]**

Счет-Hesap-**[Хесап]**

Сын-Oğul-**[Огул]**

Сыр-Peynir-**[Пейнир]**

Сырой-Rutubet,nem-**[Рутубет,нем]**

Сюрприз-Sürpriz-**[Сюрприз]**

Табак-Tütün-**[Тютюн]**

Таблетка-Tablet-**[Таблет]**

Таблетки от кашля-Boğaz pastili-**[Богаз пастили]**

Так хорошо [пойдет]-Bu kadar iyi-**[Бу калар ийи]**

Также-Aynen-**[Айнен]**

Там-Orada-**[Орада]**

Таможня-Gümrük-**[Гюмрюк]**

Тампон-Tampon-**[Тампон]**

Танец-Dans-**[Данс]**

Тапочки-Terlik-**[Терлик]**

Таракан-Hamam böceği-**[Хамам бёджеги]**

Тарелка-Tabak-**[Табак]**

Твёрдый-Sert-**[Серт]**

Твой-Senin-**[Сенин]**

Твоя, ваша книга-Senin,sizin kitap-**[Сенин,сизин китап]**

Театр-tiyatro-**[тиятро]**

Телевизор-Televizyon-**[Телевизйон]**

Телефонная будка-Telefon kabini-**[Телефон кабини]**

Телефонная трубка-Ahize-**[Ахизе]**

Телефонный справочник-Telefon rehberi-**[Телефон рехбери]**

Тело-Vücut-**[Вюджют]**

Телятина-Dana-**[Дана]**

Тёмный-Karanlık,koyu-**[Каранлык, койу]**

Температура-Sıcaklık-**[Сыджаклык]**

Тень-Gölge-**[Гёлге]**

Термос-Termos-**[Тэрмос]**

Терять-Kaybetmek-**[Кайбетмек]**

Теснота-Sıklık-**[Сыклык]**

Тётя-Hala,teyze-**[Хала,тейзе]**

Тихий-Sessiz-**[Сессиз]**

Ткань-Kumaş,dokuma-**[Кумаш,докума]**

Тогда-O zaman-**[О заман]**

Толстый-Şişman-**[Шишман]**

Толстый-Şişman-**[Шишман]**

Только-Sadece-**[Садедже]**

Томатный сок-Domates suyu-**[Доматес суйу]**

Тоник-Tonik-**[Тоник]**

Тонкий-İnce-**[Инджe]**

Трава-Ot-**[От]**

Традиции, обычай-Gelenek-**[Геленек]**

Трактор-Traktör-**[Трактёр]**

Трамплин-Dalma tahtası-**[Далма тахтасы]**

Транс – Сибирский экспресс-Tran sibirya eksperesi-**[Трансибирья экспреси]**

Трансформатор -Adaptör-**[Адаптёр]**

Тратить, расходовать-Harcamak-**[Харджамак]**

Третий-Üçüncü-**[Ючюнджю]**

Трогать-Dokunmak-**[Докунмак]**

Троллейбус-Troleybüs-**[Тролейбус]**

Тропинка-Patika-**[Патика]**

Тротуар-Kaldırım-**[Калдырым]**

Трудный-Zor-**[Зор]**

Трупа-Trup-**[Труп]**

Тряпка для пыли-Toz bezi-**[Тоз бези]**

Туалет-Tuvalet-**[Тувалет]**

Туалетная бумага-Tuvalet kağıdı-**[Тувалет кягыды]**

Туман-Sis-**[Сис]**

Туннель-Tünel-**[Тюнель]**

Турист-Turist-**[Турист]**

Туркмения-Türkmenistan-**[Тюркменистан]**

Турция-Türkiye-**[Тюркийе]**

Тушь для ресниц-Kirpik boyası-**[Кирпик бойасы]**

Ты-Sen-**[Сен]**

Ты мне нравишься-Ben senden hoşlanıyorum-**[Бен сенден хошланыйорум]**

Тяжёлый-Ağır-**[Агыр]**

Тянет-Çekmek , germek-**[Чекмек,гермек]**

У вас есть ... ?-Sizde…var mı?-**[Сизде...вар мы?]**

У вас нет-Sizde yok-**[Сизде йок]**

У меня нет-Bende yok-**[Бенде йок]**

У меня нет денег-Bende para yok-**[Бенде пара йок]**

Угол-Köşe,bucak-**[Кёше,буджак]**

Удача-Başarı-**[Башары]**

Уже-Artık-**[Артык]**

Ужин-Akşam yemeği-**[Акшам емеги]**

Узкий-Dar-**[Дар]**

Украденное-Çalınmış-**[Чалынмыш]**

Украина-Ukrayna-**[Украйна]**

Уксус-Sirke-**[Сирке]**

Укус-Sokma-**[Сокма]**

Улица-Sokak-**[Сокак]**

Улыбаться-Gülümsemek-**[Гюлюмсемек]**

Улыбка-Gülümseme-**[Гюлюмсеме]**

Умирать-Ölmek-**[Ольмек]**

Универмаг-Bonmarşe-**[Бомарше]**

Университет-Üniversite-**[Университе]**

Урок-Ders-**[Дерс]**

Устал-Yorgunum-**[йоргунум]**

Усталый-Yorgun-**[йоргун]**

Усы-Bıyık-**[Быйык]**

Утюг-Ütü-**[утю]**

Ухо-Kulak-**[Кулак]**

Уходить-Gitmek-**[Гитмек]**

Участок земли-Parsel-**[Парсель]**

Учиться-Öğrenmek-**[Огренмек]**

Уши-Kulaklar-**[Кулаклар]**

Фамилия-Soyadı-**[Сойады]**

Фасоль-Fasulye-**[Фасулье]**

Фен-Fan-**[Фан]**

Ферма-Çiftlik-**[Чифтлик]**

Фермер-Çiftlikçi-**[Чифтликчи]**

Фильм-Film-**[Фильм]**

Фильм-Sinema-**[Синема]**

Фильтр-Filtre-**[Филтре]**

Финляндия-Finlandiya-**[Финляндия]**

Фиолетовый-Mor-**[Мор]**

Флаг-Bayrak-**[Байрак]**

Флейта-Flüt-**[Флют]**

Фонарик-Cep feneri-**[Джеп фенери]**

Фортепияно-Piyano-**[Пияно]**

Фотоаппарат-Fotoğraf makinesi-**[Фотограф макинеси]**

Фотограф-Fotoğraf-**[Фотог'раф]**

Фотография-Foto-**[Фото]**

Француз-Fransız-**[Франсыз]**

Фрукт-Meyva-**[Мейва]**

Фруктовое мороженное-Meyvalı dondurma-**[Мейвалы дондурма]**

Фруктовый сок-Meyva suyu-**[Мейва суйу]**

Футбол-Futbol-**[Футбол]**

Футбольный мяч-Futbol topu-**[Футбол топу]**

Химчистка-Kuru temizlik-**[Куру темизлик]**

Хлеб-Ekmek-**[Экмек]**

Хлопок-Pamuk-**[Памук]**

Хобби-Hobi-**[Хоби]**

Хоккей-Hokey-**[Хокей]**

Холл-Hol-**[Холь]**

Холм, высота -Tepe-**[Тепе]**

Холод-Soğuk-**[Согук]**

Холодильник-Buzdolabı-**[Буздолабы]**

Хороший-İyi-**[Ийи]**

Хороший, красивый-İyi,güzel-**[Ийи,гюзель]**

Художественная галерея-Sanat galerisi-**[Санат галериси]**

Художник-Ressam-**[Рессам]**

Цвет-Renk-**[Ренк]**

Цвета рубин-Yakut renkli -**[Якут ренкли]**

Цветная капуста-Karnabahar-**[Карнабахар]**

Цветная плёнка-Renkli film-**[Ренкли фильм]**

Цветок-Çiçek-**[Чичек]**

Цена-Fiyat-**[Фият]**

Центр-Merkez-**[Меркез]**

Чай-Çay-**[Чай]**

Частный-Özel-**[Озель]**

Часто, много раз-Sık,çok defa-**[Сык,чок дефа]**

Часть-Parça-**[Парча]**

Часы-Saat –(Саат)-

Чашка-Fincan-**[Финджан]**

Чашка, стакан, бокал-Fincan,bardak,kadeh-**[Финджан,бардак,кадех]**

Чей-Kimin-**[Кимин]**

Чек-Çek-**[Чек]**

Чековая книжка-Çek defteri-**[Чек дефтери]**

Чемодан-Valiz-**[Вализ]**

Через-Den,içinden,üzerinden-**[Ден,ичинден]**

Через 2 недели-İki hafta sonra-**[Ики хавта сонра]**

Черешня-Kiraz-**[Кираз]**

Черное море-Karadeniz-**[Караденiз]**

Чёрный-Siyah-**[Сиях]**

Чесаться-Kaşınmak-**[Кашынмак]**

Чеснок-Sarımsak-**[Сарымсак]**

Чесотка-Kaşıntı-**[Кашынтылы]**

Честный-Dürüst-**[Дюрюст]**

Четвёртый-Dördüncü-**[Дёрдюнджю]**

Чистый-Temiz-**[Темиз]**

Читать-Okumak-**[Окумак]**

Член партии-Parti üyesi-**[Парти уйеси]**

Что дальше?-Sonra ne?-**[Сонра не?]**

Что это?-Bu nedir?-**[Бу недир?]**

Что то ещё-Başka ne-**[Башка не]**

Чудесный, прекрасный-Şahane, mükemmel-**[Шахане,мюкеммель]**

Чулки-Çorap(uzun)-**[Чорап[узун]]**

Шаль-Atkı-**[Аткы]**

Шариковая ручка-Bilyalı kalem(tükenmez)-**[Бильялы калем[тюкенмез]]**

Шахматы-Satranç-**[Сатранч]**

Шезлонг- açılıp kapanır sandalye, şezlong-**[Сандалъе[ачылып капаныр]шезлонг]**

Шёлк-İpek-**[Ипек]**

Шерсть-Yün-**[йун]**

Шея-Boyun-**[Боюн]**

Широкий-Geniş-**[Гениш]**

Шить-Dikmek-**[Дикмек]**

Шкаф-Dolap-**[Долап]**

Школа-Okul-**[Окул]**

Шляпа-Şapka-**[Шапка]**

Шнурки-Ayakkabı bağı-**[Аяккабы багы]**

Шнурок-Bağı(kundura)-**[Багы[кундура]]**

Шоколад-Çikolata-**[Чиколата]**

Шорты-Şort-**[Шорт]**

Шотландец-İskoçyalı-**[Искочьялы]**

Шотландия-İskoçya-**[Искочья]**

Шотландский-İskoçyalıya ait-**[Искочьялыя аит]**

Шпинат огородный-Ispanak-**[Ыспанак]**

Штепсель-Fiş-**[Фиш]**

Штепсель-İş-**[Иш]**

Штопор-Açacak-**[Ачаджак]**

Штопор-Törbüşon, mantar burgusu-**[Тёрбюшён,мантар бургусу]**

Шумный-Gürültülü-**[Гюрюлтюлю]**

Шутка-Şaka-**[Шака]**

Щетка-Fırça-**[Фырча]**

Экскурсия-Gezi-**[Гези]**

Электрический-Elektrikli-**[Электрикли]**

Электричество-Elektrik-**[Электрик]**

Эта-Bu-**[Бу]**

Этаж-Kat-**[Кат]**

Этикетка-Etiket-**[Этикет]**

Это ваше-Bu sizin-**[Бу сизин]**

Это далеко?-Uzak mı?-**[Узак мы?]**

Это для нас-Bù bizim için-**[Бу бизим ичин]**

Это другое дело-Bu başka iş-**[Бу башка иш]**

Это как?-Bu nasıl?-**[Бу насыл]**

Это моё-Bu benim-**[Бу беним]**

Это наше-Bu bizim –(Бу бизим)-

Это не ваше дело-Bu senin işin değildir-**[Бу сенин ичин дегильдир]**

Это не надо [бесполезная]-Bu gereksiz-**[Бу герексиз]**

Это он – она-Bu o-**[Бу о]**

Это твое-Bu senin-**[Бу сенин]**

Это хорошо понял?-Bunu iyice anladın mı?-**[Буну ийидже анладын мы?]**

Это я-Bu ben-**[Бу бен]**

Ювелир-Kuyumcu-**[Куюмджу]**

Юг-Güney-**[Гюней]**

Югославия-Yugoslavya-**[Югославья]**

Я -Ben-**[Бен]**

Я был =

Я была-Ben…'dim-**[Бен ...дим]**

Я люблю плавать-Yüzmeyi seviyorum-**[Юзмейи севиёрум]**

Я не вижу-Görmüyorum-**[Гёрмюйорум]**

Я не говорю-Konuşmuyorum-**[Конушмуйорум]**

Я не знаю-Bilmiyorum-**[Бильмийорум]**

Я не помню-Hatırlamıyorum-**[Хатырламыйорум]**

Я не понимаю-Anlamıyorum-**[Анламыйорум]**

Я плохо себя чувствую-Hasta hissediyorum-**[Хаста хисседийорум]**

Я плохо себя чувствую-Kendimi kötü hissediyorum-**[Кендими кётю хисседийорум]**

Я подумаю об этом-Ben bunun için düşüneceğim-**[Бен бунун ичин дюшюнеджег'им]**

Я понимаю-Anlıyorum-**[Анлыёрум]**

Я рада-Memnunum(dişi)-**[Мемнунум[диши]**

Я родилась в-Ben….'da doğdum-**[Бен ...да догдум]**

Я родился в -Ben….'da doğdum-**[Бен ...да догдум]**

Я сыт (муж.), я сыта (ж.)-Tokum-**[Токум]**

Я так не думаю-Ben böyle düşünümüyorum-**[Бен бёйле дюшюнмюйорум]**

Я хочу …-Ben - istiyorum-**[Бен ... истийорум]**

Я хочу пить воду-Ben su içmek istiyorum-**[Бен су ичмек истийорум]**

Яблоко-Elma-**[Ельма]**

Язык-Dil-**[Диль]**

Яйцо-Yumurta-**[Юмурта]**

Ясно, [понятно]-Anlaşıldı-**[Анлашылды]**

Ясный, открытый-Açık,aydınlık-**[Ачик, айдынлык]**

DERS - 60

1. Rusça'da Genel İfadeler

Açık	[Ачик]	**Открыто**	Otkrıto
Asansör	[Асансёр]	**Лифт**	Lift
Ayırtılmış	[Айыртылмыш]	**Бронировано**	Bronırovano
Bayanlar tuvaleti	[Баянлар тувалети]	**Женский туалет**	Jenskiy tualet
Çalışma saatleri	[Чалышма саатлери]	**Часы работы**	Çasıy rabotı
Çıkış	[Чыкыш]	**Выход**	Vıkhod
Erkekler tuvaleti	[эркеклер тувалети]	**Мужской туалет**	Muşskoy tualet
Giriniz	[Гириниз]	**Входите**	Vkhadite
Giriş	[Гириш]	**Вход**	Vkhod
Giriş serbest	[Гириш сербест]	**Вход свободный**	Vkhod svabodnıy
Giriş yasak	[Гириш йасак]	**Вход запрещен**	Vkhod vaspreşön
		Вход воспрешен	Vkhod vospreşen
Gürültü etmeyin	[Гюрюльтю этмейин]	**Не шумите**	Ne şumite
İçme suyu	[Ичме суйу]	**Питьевая вода**	Pityevaya voda
İhtiyatlı, boyanmış	[Ихтиятлы,боянмыш]	**Осторожно покрашено**	Astarojno pokraşeno
İmdat kapısı	[Имдат капысы]	**Запасной выход**	Zapasnoy vıkhod
Kapalı	[Капалы]	**Закрытый**	Zakrıtıy
Kasa	[Каса]	**Касса**	Kassa
Kendime	[Кендиме]	**Для себя**	Dlya sibya
Kendinden	[Кендинден]	**От себя**	At sibya
Meşgul	[Мешгуль]	**Занятый**	Zanyatıy
Pazar, market	[Пазар,маркет]	**Базар, маркет**	Bazar, market
Tuvaletler	[Тувалетлер]	**Туалеты**	Tualetler
Yabancı turist	[Ябанджи турист]	**Интурист**	Inturist

Yabancılara	[йабанджилара]	**Посторонним**	Pastaronnim
Yangın çıkışı	[йангын чикышы]	**Пожарный выход**	Pajarnıy vıkhad

2. Evet/Hayır	*Da /niyet*
Эвет/Хайир	**Да /Нет**
Bu kitabı nerede bulabilirim ?	*Gde ya mogu najti etu knigu ?*
Бу китабы нереде булабилирим?	**Где я могу найти эту книгу?**
Affedersiniz lütfen	*İzvinite pojaluysta*
Аффедерсиниз лютфен	**Извините пожалуйста**

Allaha ısmarladık	*Do sivdaniya*
Аллаха ысмарладык	**До свидания**
Anlamıyorum	*Ya ne panimayu*
Анламыйорум	**Я не понимаю**
Bana yardım edebilir misiniz ?	*Vıy ne mogli bı mne pamoç'*
Бана йардым эдебелир мисиниз?	**Вы не могли бы мне помочь?**
Benim adım	*Minya zavut*
Беним адым	**Меня зовут**
Bilmiyorum	*Ya ni znayu*
Бильмийорум	**Я не знаю**
Burada var mı ?	*Zdes' yes't ?*
Бурада вар мы?	**Здесь есть?**
Çok affedersiniz	*Oçen' izvinyayus'*
Чок аффедерсиниз	**Очень извеняюсь**
Girin	*Zakhadite*
Гирин	**Заходите**
Gitme zamanı geldi	*Mne para itti*
Гитме заманы гельди	**Мне пора идти**
Günaydın	*Dobroye utro*
Гюнайдын	**Доброе утро**
3. Hayır, Teşekkür ederim	*Niyet ,spasiba*
4. Хайир,Тешеккюр едерим	**Нет, спасибо**

Hoşça kalın	*Sçastliva astavatsya*
Хошча калын	**Счастливо оставаться**
İşler nasıl	*Kak dela*
Ишлер насыл	**Как дела?**
İyi akşamlar	*Dobrıy veçer*
Ийи акшамлар	**Добрый вечер**
İyi geceler	*Spakoynay noçi*
Ийи геджелер	**Спокойной ночи**
İyi günler	*Dobrıy den*
Ийи гюнлер	**Добрый день**
Lütfen	*Pajaluysta*
Лютфен	**Пожалуйста**
Lütfen, söyler misiniz ?	*Skajite ,pajaluysta ?*
Лютфен, сёйлер мисиниз?	**Скажите пожалуйста ?**
Lütfen, yavaş konuşur musunuz ?	*Pajaluysta gavarite medlennee ?*
Лютфен, йаваш конушур мусунуз?	**Пожалуйста говорите медленнее?**
Merhaba, çok memnun oldum	*Privet, oçen priyatno*
Мерхаба, чок мемнун олдум	**Привет, очень приятно**
Mükemmel	*Prekrasno*
Мукеммел	**Прекрасно**

Mümkün mü ?	*Mojno?*
Мумкюн мю?	**Можно?**
Özür dilerim	*Prastite*
Озюр дилерим	**Простите**
Rusça biliyorum	*Ya znayu russkiy*
Русча билийорум	**Я знаю русский**
Saat kaç ?	*Katorıy ças ?*
Саат кач?	**Который час ?**
Sizin sağlığınız	*Vaşe zdarovye*
Сизин саглыгныз	**Ваше здоровье**
Teşekkür ederim	*Spasiba*
Тешеккюр эдерим	**Спасибо**

Tuvalet nerede ?	*Gde zdes tualet*
Тувалет нереде?	**Где здесь туалет**
Türkçe biliyor musunuz ?	*Viy znaete turetskiy ?*
Тюркче билийор мусунуз?	**Вы знаете турецкий?**
Yolu kaybettim	*Ya zabludilsya, zabludilas*
йолу кайбеттим	**Я заблудился / заблудилась.**

GÜNLER (ГЮНЛЕР) = (ДНИ)

Pazar	*[Пазар]*	**Воскресенье**	Vaskresenye
Pazartesi	[Пазартеси]	**Понедельник**	*Panedelnik*
Salı	[Салы]	**Вторник**	*ftornik*
Çarşamba	[Чаршамба]	**Среда**	*Sreda*
Perşembe	[Першембе]	**Четверг**	*Çetverk*
Cuma	[Джума]	**Пятница**	*Pyatnitsa*
Cumartesi	[Джумартеси]	**Суббота**	*Subbota*

AYLAR (АЙЛАР) = (МЕСЯЦА)

Ocak	*[Оджак]*	**Январь**	**Yanvar**
Şubat	[Шубат]	**Февраль**	*Fevral*
Mart	[Март]	**Март**	*Mart*
Nisan	[Нисан]	**Апрель**	*Aprel*
Mayıs	[Майыс]	**Май**	*May*
Haziran	[Хазиран]	**Июнь**	*Iyun*
Temmuz	[Теммуз]	**Июль**	*Iyul*
Ağustos	[Агустос]	**Август**	*Avgust*
Eylül	[Эйлюль]	**Сентябрь**	*Sintyabr*
Ekim	[Эким]	**Октябрь**	*Aktyabr*
Kasım	[Касым]	**Ноябрь**	*Nayabr*
Aralık	[Аралык]	**Декабрь**	*Dikabr*

MEVSİMLER (МЕВСИМЛЕР) = ВРЕМЕНА ГОДА

İlkbahar	[Илкбахар]	**Весна**	*Vesna*
Yaz	[йаз]	**Лето**	*Leto*
Sonbahar	[Сонбахар]	**Осень**	*Osen*
Kış	[Кыш]	**Зима**	*Zima*
Yeni yıl	[йени йыл]	**Новый год**	*Novıy god*
Yeni yıl gecesi	[йени йыл геджеси]	**Новогодняя ночь**	*Navagodnaya noç*

SAYILAR (САЙЫЛАР) = ЦИФРЫ

0	**Sıfır**	[Сыфыр]	*Ноль*	*Nol*
1	**Bir**	[Бир]	**Один**	*Adin*
2	**İki**	(Ики)	**Два**	*Dva*
3	**Üç**	(уч)	**Три**	*Tri*
4	**Dört**	(Дёрт)	**Четыре**	*Çetıre*
5	**Beş**	(Беш)	**Пять**	*Pyat*
6	**Altı**	(Алты)	**Шесть**	*Şest*
7	**Yedi**	(йеди)	**Семь**	*Sem*
8	**Sekiz**	(Секиз)	**Восемь**	*Vosem*
9	**Dokuz**	(Докуз)	**Девять**	*Devyat*
10	**On**	(Он)	**Десять**	*Desyat*
11	**Onbir**	(Онбир)	**Одиннидцать**	*Adinadtsat*
12	**Oniki**	(Ники)	**Двенадцать**	*Dvenadtsat*
13	**Onüç**	(Онюч)	**Тринадцать**	*Trinadtsat*
14	**Ondört**	(Ондёрт)	**Четырнадцать**	*Çetirnadtsat*
15	**Onbeş**	(Онбеш)	**Пятнадцать**	*Pyatnadtsat*
16	**Onaltı**	(Оналты)	**Шестнадцать**	*Şestnadtsat*
17	**Onyedi**	(Онйеди)	**Семнадцать**	*Semnadtsat*
18	**Onsekiz**	(Онсекиз)	**Восемьнадцать**	*Vasemnadtsat*
19	**Ondokuz**	(Ондокуз)	**Девятнадцать**	*Devyatnadtsat*
20	**Yirmi**	(Йирми)	**Двадцать**	*Dvadtsat*
21	**Yirmibir**	(Йирмибир)	**Двадцать один**	*Dvadtsat adin*
22	**Yirmiiki**	(Йирмиики)	**Двадцать два**	*Dvadtsat dva*

30	**Otuz**	(Отуз)	**Тридцать**	*Tridtsat*
31	**Otuzbir**	(Отузбир)	**Тридцать один**	*Tirdtsat adin*
32	**Otuziki**	(Отузики)	**Тридцать два**	*Tirdtsat dva*
40	**Kırk**	(Кырк)	**Сорок**	*Sorok*
50	**Elli**	(Элли)	**Пятьдесят**	*Pyatdesyat*
60	**Altmış**	(Алтмыш)	**Шестьдесят**	*Şestdisyat*
70	**Yetmiş**	(Етмиш)	**Семьдесять**	*Semdesyat*
80	**Seksen**	(Сексен)	**Восемьдесят**	*Vosemdesyat*
90	**Doksan**	(Доксан)	**Девяносто**	*Divyanosto*
100	**Yüz**	(йюз)	**Сто**	*Sto*
110	**Yüzon**	(йюзон)	**Сто десять**	*Sto desyat*
200	**İkiyüz**	(Икиюз)	**Двести**	*Dvesti*
300	**Üçyüz**	(учйюз)	**Триста**	*Trista*
400	**Dörtyüz**	(Дёртюз)	**Четыреста**	*Çetıresta*
500	**Beşyüz**	(Бешюз)	**Пятьсот**	*Pyatsot*
600	**Altıyüz**	(Алтыюз)	**Шестьсот**	*Şestsot*
700	**Yediyüz**	(Едиюз)	**Семьсот**	*Semsot*
800	**Sekizyüz**	(Секизюз)	**Восемьсот**	*Vasemsot*
900	**Dokuzyüz**	(Докузюз)	**Девятьсот**	*Devyatsot*
1.000	**Bin**	(Бин)	**Тысяча**	*Tısyaça*
10.000	**Onbin**	(Онбин)	**Десять тысяч**	*Desyat tısyaç*
20.000	**Yirmibin**	(Йирмибин)	**Двадцать тысяч**	*Dvadtsat tısyaç*
100.000	**Yüzbin**	(Юзбин)	**Сто тысяч**	*Sto tısyaç*
1.000.000	**Birmilyon**	(Бирмильон)	**Миллион**	*Million*

SIRA SAYILARI(СЫРА САЙИЛАРЫ) – РОРЯДКОВЫЕ ЦИФРЫ

1 ci	**Birinci**	[Бириндж]	**Первый**	**Pervıy**
2 ci	**İkinci**	(Икинджи)	**Второй**	*ftaroy*
3 ci	**Üçüncü**	(Ючюнджю)	**Третий**	*Tretiy*
4 cü	**Dördüncü**	(Дёрдюнджю)	**Четвёртый**	*Çetvyortıy*
5 ci	**Beşinci**	(Бешинджи)	**Пятый**	*Pyatıy*

6 cı	**Altıncı**	(Алтынджи)	**Шестой**	*Şestoy*
7 ci	**Yedinci**	(йединджи)	**Седьмой**	*Sedmoy*
8 ci	**Sekizinci**	(Секизинджи)	**Восьмой**	*Vasmoy*
9cu	**Dokuzuncu**	(Докузунджу)	**Девятый**	*Devyatıy*
10 cu	**Onuncu**	(Онунджу)	**Десятый**	*Desyatıy*
11 ci	**Onbirinci**	(Онбиринджи)	**Одиннадцатый**	*Adinnadtsatıy*
12 ci	**Onikinci**	(Оникинджи)	**Двенадцатый**	*Dvenadtsatıy*
13 cü	**Onüçüncü**	(Онючюнджю)	**Тринадцатый**	*Trinadtsatıy*
14 cü	**Ondördüncü**	(Ондёрдюнджю)	**Четырнадца-тый**	*Çetirnadtsatıy*
15 ci	**Onbeşinci**	(Онбешинджи)	**Пятнадцатый**	*Pyatnadtsatıy*
16 cı	**Onaltıncı**	(Оналтынджы)	**Шестнадцатый**	*Şestnadtsatıy*
17 ci	**Onyedinci**	(Онйединджи)	**Семьнадцатый**	*Semnadtsatıy*
18 ci	**Onsekizinci**	(Онсекизинджи)	**Восемьнадцат-ый**	*Vasimnatsatıy*
19 cu	**Ondokuzuncu**	(Ондокузундж)	**Девятнадца-тый**	*Divyatnatsatıy*
20 ci	**Yirminci**	(Йирминджи)	**Двадцатый**	*Dvatsatıy*
21 ci	**Yirmibirinci**	(Йирмибириндж и)	**Двадцать первый**	*Dvatsat pervıy*
30 cu	**Otuzuncu**	(Отузунджу)	**Тридцатый**	*Tritsatıy*
31 ci	**Otuzbirinci**	(Отузбириндж)	**Тридцать первый**	*Tridtsat pervıy*

ZAMAN (ЗАМАН) = ВРЕМЯ

13:00	(Онюч сыфыр сыфыр	**Тринадцать ноль ноль**	*Trinadtsat nol nol*
16:30	(Оналты сыфыр сыфыр	**Шестнадцать тридцать**	*Şestnadtsat tritsat*
Beş buçukta	(Беш бучукта)	**В половине шестого**	*V palavine şestova*
Bir dakika	(Бир дакика)	**Одну минуту**	*Adnu minutu*

Bir gün önce	(Бир гюн ондже)	**За день до этого**	*Za den do etovo*
Biri çeyrek geçe	(Бири чейрек гече)	**Четверть второго**	*Çetvert ftarova*
Biri on geçe	(Бири он гече)	**Десять минут второго**	*Desyat minut ftarova*
Biri otuz geçe	(Бири отуз гече)	**Половина второго**	*Palavina ftarova*
Bu gün	(Бу гюн)	**В этот день**	*V Etot den*
Bu akşam	(Бу акшам)	**Этим вечером**	*Setim veçirom*
Bu gün	(Бу гюн)	**В этот день**	*Vetat den*
Bu hafta	(Бу хафта)	**На этой неделе**	*Na etay nedele*
Bu sabah	(Бу сабах)	**Этим утром**	*Sevodnya utrom*
Bugün	(Бугюн)	**Сегодня**	*Sevodnya*
Bütün gün	(Бютюн гюн)	**Весь день**	*Ves den*
Çabuk	(Чабук)	**Быстро**	*Bıstro*
Çeyrek saat	(Чейрек саат)	**Четверть часа**	*Çetvert çasa*
Dakika	(Дакика)	**Минута**	*Minuta*
Dün	(Дюн)	**Вчера**	*fçera*
Dün akşam	(Дюн акшам)	**Вчера вечером**	*fçera veçiram*
Dün gece	(Дюн гедже)	**Вчера ночью**	*fçera noçyu*
Dün sabah	(Дюн сабах)	**Вчера утром**	*fçera utrom*
Erken	(Эркен)	**Рано**	*Rano*
Evvelki gün	(Эввельки гюн)	**Предыдущий день**	*Predıduşçiy den*
Gece yarısı	(Гедже ярысы)	**Полночь**	*Polnoç*
Geç	(Геч)	**Поздно**	*Pozdno*
Geçen hafta	(Гечен хафта)	**На прошлой неделе**	*Na proşlay nedele*
Gündüz	(Гюндюз)	**День**	*Den*
Her gün	(Хер гюн)	**Каждый день**	*Kajdıy den*
İki dakika	(Ики дакика)	**Две минуты**	*Dve minutı*
İkiye çeyrek var	(Икийе чейрек вар)	**Без четверти два**	*Bez çetverti dva*

İkiye yirmi var	(Икийе йирми вар)	**Без двадцати два**	*Bez dvadtsati dva*
Öğle	(Огле)	**Обед**	*Obet*
Saat	(Саат)	**Час**	*Ças*
Saat iki	(Саат ики)	**Два часа**	*Dva çasa*
Saat yedide	(Саат едиде)	**В семь часов**	*V sem çasof*
Saatin üçte dördü	(Саатин ючте дёрдю)	**3 четверти часа**	*Tri çetverti çasa*
Sabah	(Сабах)	**Утро**	*Utro*
Saniye	(Санийе)	**Секунда**	*Sekunda*
Sonra	(Сонра)	**После**	*Posle*
Şimdi	(Шимди)	**Сейчас**	*Siyças*
Üç gün önce	(Юч гюн ондже)	**3 дня назад**	*Tri dnya nazad*
Üç gün sonra	(Юч гюн сонра)	**3 дня спустя**	*Trı dnya spustya*
Yarım saat	(Ярым саат)	**Полчаса**	*Polçasa*
Yarın	(Ярын)	**Завтра**	*Zaftra*
Yarın akşam	(Ярын акшам)	**Завтра вечером**	*Zaftra veçeram*
Yarın sabah	(Чрын сабах)	**Завтра утром**	*Zaftra utrom*

OTELLER - ОТЕЛИ

Akşam yemeği	(Акшам йемеги)	**Ужин**	*Ujin*
Anahtar	(Анахтар)	**Ключ**	*Klyuç*
Asansör	(Асансёр)	**Лифт**	*Lift*
Balkon	(Балкон)	**Балкон**	*Balkon*
Bana	(Бана)	**Ко мне**	*Ko mne*
Banyo	(Банйо)	**Ванна**	*Vanna*
Banyo	(Банйо)	**Ванная**	*Vannaya*
Bar	(Бар)	**Бар**	*Bar*
Bir kişilik oda	(Бир кишилик ода)	**Одноместный номер**	*Adnamestnıy nomer*
Birinci kat	(Биринджи кат)	**Первый этаж**	*Pervıy etaş*
Duş	(Душ)	**Душ**	*Duş*

Fuaye	(Фуайе)	**Фойе**	*Foye*
Hesap	(Хесап)	**Счёт**	*Sçöt*
Hotel	(Хотэль)	**Отель**	*Otel*
İdareci	(Идареджи)	**Администратор**	*Administrator*
İki kişilik oda	(Ики кишилик ода)	**Двухместный номер**	*Dvuhmestnıy nomer*
İki öğün yemekli	(Ики огюн йемекли)	**Двухразовое питание**	*Dvukhrazovoye pitaniye*
İki yataklı oda	(Ики ятаклы ода)	**Номер с двумя кроватями**	*Nomer s dvumya kravatyami*
İmdat çıkışı	(Имдат чикышы)	**Запасной выход**	*Zapasnoy vıkhod*
Kahvaltı	(Кахвалты)	**Завтрак**	*Zaftrak*
Karyola	(Каръёла)	**Кровать**	*Kravat*
Kendiliğinden	(Кендилиг'инден)	**От себя**	*At sibya*
Nöbetçi	(Нёбетчи)	**Дежурный**	*Dejurnıy*
Oda	(Ода)	**Комната**	*Komnata*
Oda servisi	(Ода сервиси)	**Сервис**	*Servis*
Öğle yemeği	(Ог'ле емег'и)	**Обед**	*Abet*
Resepsiyon	(Ресепсион)	**Регистратура**	*Registratura*
Restorant	(Ресторант)	**Ресторан**	*Restaran*
Sipariş	(Сипариш)	**Заказ**	*Zakaz*
Tek kişilik oda	(Тек кишилик ода)	**Одноместный номер**	*Odnamestnıy nomer*
Tuvalet	(Тувалет)	**Туалет**	*Tualet*
Üç öğün yemekli	(Юч ог'юн емекли)	**Трехразовое питание**	*Trekhrazovoye pitaniye*
Yangın çıkışı	(Янгын чикышы)	**Пожарный выход**	*Pajarnıy vıkhod*
Yatak odası	(Ятак одасы)	**Спальня**	*Spalnya*
Yemekhane	(йемекхане)	**Столовая**	*Stalovaya*

12.nolu oda benim.	*Moy nomer 12*
(Оники нолу ода беним)	**Мой номер 12**
12nolu oda anahtarını verin lütfen.	Dayte, pajaluysta, klyuç ot nomera 12
(12 нолу ода анахтарыны верин лютфен)	**Дайте пожалуйста ключ от номера 12**

Bana taksi çağırabilir misiniz? (Бана такси чагырабилир мисиниз?)	*Vıy mojete vızvat mne taksi?* **Вы можете вызвать мне такси?**
Banyoda ışık yok. (Банйода ышык йок.)	*V vannoy net sveta.* **В ванной нет света.**
Başka iki kişilik odamız yok. (Башка ики кишилик одамыз йок.)	*Bolşe dvukhmestnıh nomerov niyet.* **Больше двухместных номеров нет.**
Başka tek kişilik odamız yok. (Башка тек кишилик одамыз йок.)	*Bolşe odnomestnıkh nomerov niyet.* **Больше одноместных номеров нет.**
Ben balkonlu tercih ederim. (Бен балконлу терджих эдерим.)	*Ya predpaçel (er)predpaçla (diş)bı nomer s balkonam.* **Я предпочел(а) бы номер с балконом**
Ben saat 4'te döneceğim. (Бен саат дёртте донеджег'им)	*Ya vernus v 4 çasa.* **Я вернусь в 4 часа.**
Ben yarın gidiyorum. (Бен ярын гидийорум)	*Ya uezjayu zaftra.* **Я уезжаю завтра.**
Bir geceliğine oda ne kadardır? (Бир геджелигине ода не кадар?)	*Skolko stoit nomer za naç?* **Сколько стоит номер за ночь?**
Bir gecelik ücteri nedir? (Бир геджелик уджрети недир?)	*Skolko stoimost odnoy noçi?* **Сколько стоимость одной ночи?**
Diğer ampulü veriniz . (Дигер ампюлю вериниз.)	*Dayte druguyu lampaçku.* **Дайте другую лампочку.**
Duş çalışmıyor. (Душ чалышмыйор.)	*Duş ne rabotaet.* **Душ не работает.**
Hesap lütfen. (Хесап лютфен.)	*Sçöt pajaluysta.* **Счёт пожалуйста.**
Kahvaltı ne zaman ? (Кахвлты не заман?)	*Kagda zaftrak?* **Когда завтрак?**
Kredi kartı ile ödeyeceğim. (Креди карты иле одэйеджегим.)	*Ya zaplaçu kreditnoy kartaçkoy.* **-Я заплачу кредитной карточкой.**

Lütfen saat 2'de beni çağırın (Лютфен саат икиде бени чагырын)	*Pajaluysta, pazavite minya v 2çasa* **Пожалуйста позовите меня в 2 часа.**
Odamda kahvaltı edebilir miyim ? (Одамада кахвалты эдебилир мийим?)	*Mojno ya pozaftrakayu v nomere?* **Можно я позавтракаю в номере?**
Odamdaki pencere açılmıyor. (Одамдаки пенджере ачылмыйор.)	Akno v mayom nomere ne atkrıvaetsya. **Окно в моём номере не открывается.**
Odayı ne zaman boşaltmamız gerek ? (Одайи не заман бошалтмамыз герек?)	*Kagda nado asvabadit nomer ?* **Когда надо освободить номер?**
Özür dilerim hiç yerimiz yok. (Озюр дилерим хич еримиз йок.)	*İzvinite mest niyet.* **Извините мест нет.**
Peşin ödeyeceğim. (Пешин одеджегим.)	*Ya zaplaçu naliçnıymi.* **Я заплачу наличными.**
Rica ederim, eşyalarımı götürün. (Риджа эдерим,эшъяларымы гётюрюн.)	*Budte dabrı, prinesite moy bagaj.* **Будьте добры, принисите мой багаж.**
Sıcak su/tuvalet kağıdı yok. (Сыджак су/ тувалет кягыды йок.)	*Niyet garyaçey vadı / tualetnay bumagi.* Нет горячей воды / туалетной бумаги.
Sizde daha büyük /daha aydınlık oda var mı ? (Сизде даха бююк/даха айдынлык ода вар мы?)	*Uvas yest nomer pabolşe/pasvetlee?* **у Вас есть номер побольше/посветлее ?**
Tüm yardımınız için teşekkür ederim. (Тюм ярдымыныз ичин тешеккюр эдэрим.)	*Spasiba za fsyu vaşu pomaşç.* **Спасибо за всю вашу помощь.**
Yanlış olmuş, ben iki yataklı oda rica etmiştim. (Янлыш олмуш,бен ики ятаклы ода риджа этмиштим.)	Praizaşla aşibka ,ya prasil / prasila (nomer s dvuspalnay kravatyu **Произошла ошибка, я просил (а) номер с двуспальной кроватью**

MOTORLU ARAÇ VE TRAFİK

Antifiriz	[Антифриз]	**Антифриз**	*Antifriz*
Araba Garajı	[Арба гаражы]	**Гараж**	*Garaj*
Araba Kullanmak	[Араба кулланмак]	**Водить машину**	*Vadit maşinu*
Arka Farlar	[Арка фарлар]	**Задние фары**	*Zadnie farı*
Ayna	[Айна]	**Зеркало**	*Zerkalo*
Bagaj	[Багаж]	**Багажник, багаж**	*Bagajnik*
Bağlantı	[Багланты]	**Связка**	*Svyazka*
Bağlantı	[Багланты]	**Схождение**	*Skhojdeniye*
Benzin	[Бензин]	**Бензин**	*Benzin*
Benzin Istasyonu	[Бензин истасйону]	**Автозаправочная станция**	*Avtozapravaç-naya stantsiya*
Bölge	[Бёлге]	**Зона**	*Zona*
Can Kurtaran	[Джан куртаран]	**Скорая помощь**	*Skoraya pomaşç*
Çıkış	[Чыкыш]	**Выход**	*Vıkhod*
Demir Yolu Geçidi	[Демир йолу гечиди]	**Ж/д переезд**	*J/d piriyezt*
Demir Yolu Geçidi	[Демир йолу гечиди]	**Железнодорожный переезд**	*Jeleznadarojnıy piriyezt*
Dikkat	[Диккат]	**Внимание**	*Vnimanie*
Direk	[Дирек]	**Прямо**	*Pryamo*
Dizel	[Дизель]	**Дизель**	*Dizel*
Dolaşma	[Долашма]	**Объезд**	*Abyezt*
Egzoz Borusu	[Эгзоз Борусу]	**Выхлопная труба**	*Vıkhlopnaya truba*
Far	[Фар]	**Фары**	*Farı*
Farları Açın	[Фарлары Ачин]	**Включите фары**	*Vkluçite farı*
Farları Söndürün	[Фарлары Сёндюрюн]	**Выключите фары**	*Vıklüçite farı*
Fren	[Френ]	**Тормоз**	*Tormaz*
Geçmek Yasak	[Гечмек ясак]	**Проезд запрещен**	*Proezt zaprişçön*
Giriş Yasak	[Гириш ясак]	**Вход запрещен**	*Vkhod zaprişçön*
Girme Yasak	[Гирме ясак]	**Вход запрещен**	*Vhod zaprişçön*

Havalandırma Kayışı	[Хаваландырма Кайышы]	**Ремень**	*Remen*
İhtiyatla	[Ихтиятла]	**Осторожно**	*Astarojno*
İnce ve Kaygan Buz	[Индже ве Кайган Буз]	**Тонкий и скользкий лед**	*Tonkiy i skolzkiy led*
Kamyon	[Камйон]	**Грузовик**	*Gruzovik*
Kavram	[Каврам]	**Сцепление**	*Stsepleniye*
Kavşak	[Кавшак]	**Перекресток**	*Perekrestok*
Kervan	[Керван]	**Автофургон**	*Aftafurgon*
Kırık	[Кырык]	**Поломанный**	*Palomanny*
Lastiklerdeki Basınç	[Ластиклердеки басынч]	**Давление в шинах**	*Davleniye v şinah*
Motor	[Мотор]	**Мотор**	*Motor*
Motosiklet	[Мотосиклет]	**Мотоцикл**	*Matatsikl*
Okul	[Окул]	**Школа**	*Şkola*
Otomobil Yolu	[Отомобиль йолу]	**Автомобильная дорога**	*Avtomobilnaya doroga*
Otobüs Durağı	[Отобюс дурагы]	**Автобусная остановка**	*Avtobusnaya ostanovka*
Otobüs Terminali	[Отобюс Терминали]	**Автовокзал**	*Avtovakzal*
Otomatik	[Отоматик]	**Автоматический**	*Avtamatiçeskiy*
Otomobil	[Отомобиль]	**Автомобиль**	*Aftomobil*
Otomobil Klavuzu	[Отомобтль Клавузу]	**Автомобильный справочник**	*Avtomabilny spravaşnik*
Otomobil Yolu	[Отомобтль йолу]	**Автомобильная дорога**	*Avtomobilnaya doroga*
Park Etmek Yasak	[Парк етмек ясак]	**Стоянка запрещена**	*Stayanka zaprişçena*
Patinajlı Kaymak	[Патинажлы Каймак]	**Заносить**	*Zanasit*
Plaka Numarası	[Плака нумарасы]	**Номерной знак**	*Namernoy znak*

Sağa Sapın	[Саг'а сапын]	**Поверните на право**	*Pavernite na pravo*
Sağda Birinci Sapak	[Саг'да биринджи сапак]	**Первый поворот на право**	*Pervıy pavarot na pravo*
Sağdan	[Саг'дан]	**С права**	*S prava*
Servis Istasyonu	[Сервис Истасъёну]	**Станция техобслуживания**	*Stantsiya tekhobslujiva-niya*
Sol Taraftan Gidiniz	[Сол тарафтан гидиниз]	**Держитесь левой стороны**	*Derjites levoy staranı*
Sola	[Сола]	**С лева**	*S leva*
Sola Sapın	[Сола сапын]	**Поверните на лево**	*Pavernite na levo*
Soldaki Ikinci Sapak	[Солдаки Икинджи сапак]	**Второй поворот на лево**	*ftaroy pavarot na levo*
Sonra	[Сонра]	**После**	*Posle*
Sürücü Belgeleri	[Сюрюджю Белгелери]	**Водительские документы**	*Vaditelskie dokumentı*
Şehir Merkezi	[Шехир меркези]	**Городской центр**	*Gorodskoy tsentr*
Tamir	[Тамир]	**Ремонт**	*Rimont*
Tehlikeli	[Техликели]	**Опасный**	*Apasnıy*
Tehlikeli Kavşak	[Техликели Кавшак]	**Опасный перекресток**	*Apasnıy perekrestok*
Tehlikeli Viraj	[Техликели Вираж]	**Опасный поворот**	*Apasnıy pavarot*
Tek Yönlük Trafik	[Тек йёнлюк Трафик]	**Одностороннее движение**	*Adnostraronneye dvijeniye*
Trenden Korunun	[Тренден Корунун]	**Берегись поезда**	*Beregis payizda*
Vites Değiştirici	[Витес дегиштириджи]	**Передача**	*Piridaça*
Yağ	[Яг]	**Масло**	*Masla*

5. Yavaş	6. [Яваш]	**Медленно**	*Medlenno*
Yayalar	[йайалар]	**Пешеходы**	*Pişikhodı*
Yer Altı Geçiti	[йер алты гечиди]	**Подземный переход**	*Padzemnıy perek-hod*
Yol	[йол]	**Дорога**	*Daroga*
7. Yol Bitimi	8. [йол битими]	**Конец дороги**	*Kanets darogi*
Yol Inşa/Tamiri	[йол инша / Тамири]	**Дорожные работы**	*Darojnıye rabotı*
Yollar Kaygan	[йоллар Кайган]	**Скользкие дороги**	*Skolzkiye dorogi*

10 litre benzine ihtiyacım var.	*Mne nujno desyat litrov benzina.*
(Он литре бензине ихтияджым вар)	**Мне нужно десять литров бензина.**
Arabayı buraya park edebilir miyim?	Ya mogu prıparkovat zdes svoyu maşınu?
(Арабайи бурая парк эдебилир мийим?)	**Я могу припарковать здесь свою машину?**
Arabayı nereye bırakabilirim ?	*Gde ya mogu astavit maşinu ?*
(Арабайи нерейе быракабилирим?)	**Где я могу оставить машину?**
Ben araba kiralamak istiyorum	Ya hoçu arendovat maşınu.
(Бен араба кираламак истийорум)	**Я хочу арендовать машину.**
Bu ne kadar zaman alacak ?	*Skolko vremeni eta zaymyöt?*
(Бу не кадар заман аладжак?)	**Сколько времени это займет?**
Bu yol İzmir'e mi gidiyor ?	*Eta daroga vedet v İzmir?*
Бу йол Измире ми гидийор?	*Эта дорога ведет в Измир?*
Burada arabamı tamir edebilir miyim ?	*Ya mogu zdes paçinit maşınu?*
(Бурада арабамы тамир эдебилир мийим?)	**-Я могу здесь починить машину?**
Depoyu doldurun lütfen.	*Polnıy bak pajaluysta.*
(Депою долдурун лютфен)	**Полный бак пожалуйста.**
En yakın otobüs terminali nerede ?	**Gde nahodıtsa blijayşıy avtovakzal?**

(Эн якын отобюс терминали нереде?) **Где находится ближайший автовакзал?**

Frenleri tamir edebilir misiniz ? *Viy mojete paçinit tarmaza?*

(Френлери тамир эдебилир мисиниз?) **Вы можете починить тормаза?**

Lastikleri kontrol edin lütfen. *Praverte şini, pajalusta.*

(Ластиклери конрол эдин лютфен) **Праверте шины, пожалуйста .**

Moskova'ya nasıl gidebilirim ? **Kak mne dobratsya do Moskvı?**

Московая насыл гидебилирим? **Как мне добраться до Москвы?**

Motor ısınıyor. *Motor nagrevaetsa.*

(Мотор ысыныйор) **Мотор нагревается.**

Motora ne oldu ? *şto sluçilos s matorom ?*

(Мотра не олду?) **Что случилось с матором?**

Otomatik veya elle mi olmasını istersiniz? *9. Kakoy bı Viy khateli, avtomatiçeskiy ili ruçnoy?*

Отоматик вея элле ми олмасыны истерсиниз? **Какой бы Вы хотели, автоматический или ручной?**

Ruhsatınızı gösterin lütfen *Predyavite Vaşı prava, pojaluysta.*

Рухсатынызы гёстерин лютфен. 10. Предъявите Ваши права,пожалуйста.

Yağa /suya ihtiyacım var. *Mne nujno maslo / voda.*

[Яга/суя ихтияджим вар] **Мне нужно масло / вода.**

Yeni lastiğe ihtiyacım var. *Mne nujna novaya şina.*

(йени ластиге ихтияджим вар) **Мне нужна новая шина.**

TREN YOLCULUĞU = ПУТЕШЕСТВИЕ В ПОЕЗДЕ.

(ТРЕН ЙОЛДЖУЛУГУ)

Aktarma	[Актарма]	**Пересадка**	*Pirisatka*
Bagaj bölümü	[Багаж болюмю]	**Багажное отделение**	*Bagajnoe otdeleniye*
Bagaj raftı	[Багаж рафты]	**Багажная полка**	*Bagajnaya polka*
Banliyö treni	[Банлийо трени]	**Пригородный поезд**	*Prigarodniy poyezt*
Bekleme salonu	[Беклеме салону]	**Зал ожидания**	*Zal ajidaniya*

Bilet	[Билет]	**Билет**	*Bilet*
Bilet gişesi	[Билет гишеси]	**Билетная касса**	*Biletnaya kassa*
Biletler	[Билетлер]	**Билеты**	*Bileti*
Biletler, lütfen	[Билетлер,лютфен]	**Билеты, плжалуйста**	*Bileti, pojalusta*
Bilgi	[Бильги]	**Информация**	*İnformatsiya*
Birinci sınıf	[Биринджи сыныф]	**Первый класс**	*Pervıy klass*
Büfe	[Бюфе]	**Буфет**	*Bufet*
Çıkış	[Чыкыш]	**Выход**	*Vıkhod*
Çıkmak	[Чыкмак]	**Выходить**	*Vıkhadit*
Demiryolu	[Демирйолу]	**Железная дорога**	*Jeleznaya daroga*
Dikkat	[Диккат]	**Внимание**	*Vnimaniye*
Dönüş bileti	[Дёнюш билети]	**Обратный билет**	*Abratnıy bilet*
Döviz değişimi	[Дёвиз дегишими]	**Обмен валюты**	*Abmen valyuti*
Durakla-ma,gecikme	[Дураклама,геджикме	**Задержка**	*Zaderjka*
Eksiğini ödeme	[Эксигини одеме]	**Доплата**	*Daplata*
Emanet	[Эманет]	**Камера хранения**	*Kamera khraneniya*
Emanet deposu	[Эманет депосу]	**Камера хранения**	*Kamera khraneniya*
Gar	[Гар]	**Вокзал**	*Vakzal*
Gar şefi	[Гар шефи]	**Начальник вокзала**	*Naçalnik vakzala*
Geliş	[Гелиш]	**Прибытие**	*Pribıtiye*
Gidiş bileti	[Гидиш билети]	**Билет в один конец**	*Bilet v adin kanets*
Girilmez	[Гирильмез]	**Нет входа**	*Niyet vhoda*
Giriş	[Гириш]	**Вход**	*Vkhod*
Girmek	[Гирмек]	**Входить**	*Vkhadit*
Günleri	[Гюнлери]	**Дни**	*Dni*
Hareket	[Харекет]	**Отправление**	*Atpravlenie*

İkinci sınıf	[Икинджи сыныф]	**Второй класс**	*ftaroy klass*
İmdat freni	[Имдат френи]	**Стоп-кран**	*Stop-kran*
İstasyon	[Истасйон]	**Станция**	*Stantsiya*
İş günleri	[Иш гюнлери]	**Рабочие дни**	*Raboçiye dni*
Kompartıman	[Компартыман]	**Купе**	*Kupe*
Kondüktör	[Кондюктёр]	**Праводник**	*Pravadnik*
Kontrol memuru	[Контрол мемуру]	**Контралер**	*Kontralör*
Meşgul	[Мешгуль]	**Занято**	*Zanyato*
Önceden bilet rezervasyonu	[Онджеден билет резервасйону]	**Предварительная резервация билетов**	*Predvaritelnaya rezervatsıya biletov*
Pazar ve tatil	[Пазар ве татиль]	**Воскресение и выходные**	*Vaskreseniye i vıkhodnıye*
Pazarlar hariç	[Пазарлары харич]	**Кроме воскресений**	*Krome vaskreseniy*
Pencere	[Пенджере]	**Окно**	*Akno*
Pencereden sarkmayınız	[Пенджереден саркмайыныз]	**Не высовываться из окон**	*Ne vısovıvatsya iz okon*
Peron	[Перон]	**Перрон**	*Peron*
Rezervasyonlu yer	[Резервасйонлу йер]	**Забранированное место**	*Zabraniravannoe mesto*
Serbest	[Сербест]	**Свободно**	*Svabodno*
Sigara içilmez	[Сигара ичильмез]	**Не курить**	*Ne kurit*
Sigara içme yeri	[Сигара ичме йери]	**Место для курения**	*Mesto dlya kureniya*
Tablo	[Табло]	**Табло**	*Tablo*
Tarife	[Тарифе]	**Расписание**	*Raspisanie*
Tren	[Трен]	**Поезд**	*Poyezt*
Trenle	[Тренле]	**Поездом**	*Payizdom*
Trenlere	[Тренлере]	**К поездам**	*K poyizdam*
Unutulmuş eşya bürosu	[Унутулмуш эшйа бюросу]	**Бюро находок**	*Büro nakhodok*
Vagon	[Вагон]	**Вагон**	*Vagon*
Vagon-restorant	[Вагон-ресторант]	**Вагон ресторан**	*Vagon-restoran*

Vezne	[Везне]	**Касса**	*Kassa*
Yataklı vagon	[Ятаклы вагон]	**Спальный вагон**	*Spalnıy vagon*
Yer	[Ер]	**Место**	*Mesto*
Yol	[йол]	**Путь**	*Put*
Yolculuk	[йолджулук]	**Поездка**	*Paeztka*
Peron	[Перон]	**Перон**	*Piron*

Aktarmaya gerek var mı? [Актармая герек вар мы?]	*Mne nujno delat pirisadku?* **Мне нужно делать пересадку?**
Bir dakikalığına eşyalarıma bakabilir misiniz ? [Бир дакикалыгына эшйаларыма бакабилир мисиниз?]	*Vıy mogli bı prismotret na minutu za mayimi veşçami?* **Вы могли бы присмотреть на минуту за моими вещами?**
Biz Volgograd'da mı duruyoruz.? [Биз Волгогадда мы дуруйоруз?]	*Mıy stayım v Volgograde?* **Мы стоим в Волгограде?**
Bu hangi gardır ? [Бу ханги гардыр?]	*Kakoy eto vakzal?* **Какой это вокзал?**
Bu hangi istasyon? [Бу ханги истасйон?]	*Kakaya eta stantsiya?* **Какая это станция?**
Bu tren Moskova'ya kadar mı? [Бу трен Московая кадар мы?]	*Etot poyizt do Moskvı?* **Этот поезд до Москвы?**
Bu trende vagon –restoran var mı ? [Бу тренде вагон-ресторан вар мы?]	*V etom poezde est vagon-restaran ?* **В этом поезде вагон-ресторан?**
Bu yer boş mu ? [Бу йер бош му?]	*Eto mesto svabodno ?* **Это место свободно?**
Bu yer meşguldür. [Бу ер мешгульдур.]	*Eto mesto zanyato.* **Это место занято.**
Bu yeri rezervasyon yaptırdım. [Бу йери резервасйон яптырдым.]	*Ya zabraniraval)/zabraniravala eto mesto* **Я забронировал /забронировала это место**
Donetsk'e tren hangi perondan kalkıyor ?	*S kakoy platformı otkhodıt poyizt do Donetska?*

[Донетске трен ханги перондан калкыйор?]	**С какой платформы отходит поезд до Донецка?**
Harkov'a diğer tren ne zaman? [Харкова дигер трен не заман?]	*Kagda sleduyuştiy poezd v Harkov?* **Когда следующий поезд в Харков?**
Harkov'de tren duruyor mu? [Харковда трен дуруйор му?]	*Poyizd astanavlivaetsya v Harkove?* **Поезд останавливается в Харкове?**
Kiyeve ne zaman varacağız? [Киеве не заман вараджагыз.]	*Kogda mıy prıyedem v Kiyef?* **Когда мы приедем в Киев?**
Kiev'e kadar dönüş bileti, lütfen. [Киеве кадар донюш билети, лютфен.]	*abratnıy bilet do Kiyeva, pojalusta.* **Обратный билет до Киева, пожалуйста.**
Kiev'e kadar yoculuk ne ediyor? [Киеве кадар йолджулук не эдийор?]	*Skolko stoit proyizt do Kiyeva?* **Сколько стоит проезд до Киева?**
Kiev'e tren bu perondan kalkıyor mu ? [Киеве трен бу перондан калкыйор му?]	*S etoy platformı otkhodıt poyizt do Kiyeva?* **С этой платформы отходит поезд до Киева?**
Kiev'e tren ne zaman kalkıyor? [Киеве трен не заман калкыйор?]	*Kagda atkhodit poyizt v Kiyev?* **Когда отходит поезд в Киев?**
Lütfen, bana bagajımla yardım eder misiniz? [Лютфен, бана, багажимла ярдым эдер мисиниз?]	*Pojalusta, pomogite mne s bagajom?* **Пожалуйста, помогите мне с багажом?**
Moskova'ya son tren ne zaman ? [Московая сон трен не заман?]	*Kagda posledniy poyizt v Moskvu?* **Когда последний поезд в Москву?**
Moskova'ya birinci tren ne zaman ? [Московая бириндж трен не заман?]	*Kagda pervıy poyizt v Moskvu?* **Когда первый поезд в Москву?**

Pencereyi açabilir miyim ? [Пенджерейи ачабилир мийим?]	*Mojno atkrıt akno ?* **Можно открыть окно?**
Pencereyi kapatabilir miyim ? [Пенджерейи капатабилир мийим?]	*Ya mogu zakrıt okno?* **Я могу закрыть окно?**
Petersburg'a ne kadar yolculuk etmem gerek ? [Петерсбурга не кадар йолджулук этмем герек?]	*Skolko vremeni nujno yekhat do Pitersburga?* **Сколько времени нужно ехать до Питерсбурга?**
Samara'dan tren ne zaman geliyor ? [Сарадан трен не заман гелийор?]	*Kagda prikhodit poyizt iz Samarı.?* **Когда приходит поезд из Самары?**
Tren gecikiyor mu? [Трен геджикийор му?]	*Poyizt apazdıvaet?* **Поезд опаздывает?**
Üstününü ödemeli miyim? [Юстюню одемели мийим?]	*Ya doljen/daljna doplatit?* **Я должен(он)/должна(она) доплатить?**
Yer ayırtmak istiyorum. [йер айиртмак истийорум.]	*Ya hoçu zabronirovat mesto.* **Я хочу забронировать место.**

UÇAK YOLCULUĞU

Aeroflot	[Аэрофлот]	**Аэрофлот**	*Aeraflot*
Bagajın verilmesi	[Багажин верильмеси]	**Выдача багажа**	*Vıdaça bagaja*
Bilgi	[Бильги]	**Информация**	*İnformatsiya*
Biniş çıkışı	[Биниш чыкышы]	**Выход на посадку**	*Vıkhot na paṣatku*
Biniş kartı	[Биниш карты]	**Пасадочный талон**	*Pasadaçnıy talon*
Direk sefer	[Дирек сефер]	**Прямой рейс**	*Pryamoy reys*

Duraklama, gecikme	[Дураклама,геджикме]	**Задержка**	*Zaderşka*
Düzenli sefer	[Дюзенли сефер]	**Регулярный рейс**	*Regulyarnıy reys*
Gümrük	[Гюмрюк]	**Таможня**	*Tamojnya*
Hareket	[Харекет]	**Отправление**	*Atpravleniye*
Hava hattı	[Хава хатты]	**Воздушная линия**	*Vazduşnaya liniya*
Hava limanı	[Хава лиманы]	**Аэропорт**	*Aeraport*
Hız	[Хыз]	**Скорость**	*Skorast*
Hostes	[Хостес]	**Стюардесса**	*Stuardessa*
İdare memuru	[Идаре мемуру]	**Борт-проводник**	*Bort-pravadnik*
İmdat çıkışı	[Имдат чыкышы]	**Запасной выход**	*Zapasnoy vıkhad*
İniş kalkış pisti	[Иниш калкыш писти]	**Взлетно-посадочная полоса**	*Vzlötna pasadaçnaya palasa*
İniş yapmak	[Иниш япмак]	**Приземлиться**	*Prizemlitsa*
Jet tepkili uçak	[Жет тепкили учак]	**Реактивный самолёт**	*Reaktivnıy samolyet*
Kalkış	[Калкыш]	**Взлёт**	*Vzlyöt*
Kalkış salonu	[Калкыш салону]	**Зал вылета**	*Zal vıleta*
Kanat	[Канат]	**Крыло**	*Krılo*
Kayıt	[Кайит]	**Регистрация**	*Registratsiya*
Kemer	[Кемер]	**Ремень**	*Rimen*
Kemerleri takın	[Кемерлери такын]	**Пристегните ремни**	*Pristegnite remni*
Kontrol kaydı	[Контроль кайды]	**Стойка регистрации**	*Stoyka registratsii*
Mecburi iniş	[Меджбури иниш]	**Вынужденная посадка**	*Vınujdennaya pasatka*

Pasaport	[Пасапорт]	**Паспорт**	*Paspart*
Pasaport kontrolü	[Пасапорт контролу]	**Паспортный контроль**	*Paspartnıy kantrol*
Pencere	[Пенджере]	**Окно**	*Akno*
Pilot	[Пилот]	**Пилот**	*Pilot*
Sefer	[Сефер]	**Рейс**	*Reys*
Sefer no	[Сефер но]	**Рейс номер**	*Reys nomer*
Sigara içilmez	[Сигара ичильмез]	**Не курить**	*Ne kurit*
Uçağın sefere çıkması	[Учагын сефере чыкмасы]	**Вылет самолёта в рейс**	*Vılet samalota v reys*
Uçak	[Учак]	**Самолёт**	*Samalyot*
Varış	[Варыш]	**Прибытие**	*Pribıtiye*
Yangın çıkışı	[Янгын чыкышы]	**Пожарный выход**	*Pajarnıy vıkhad*
Yer	[йер]	**Место**	*Mesto*
Yerli zaman saat	[йерли заман саат]	**Местное время**	*Mestnoe vremya*
Yolcular	[йолджулар]	**Пассажиры**	*Passajirı*
Yükseklik	[Юксеклик]	**Высота**	*Vısota*

Başka uçağa aktarma yapmam mı gerek ?	*Ya doljen / doljna peresest na drugoy samalyöt ?*
(Башка учага актарма япмам мы герек?)	**Я должен (он) / должна (она) пересесть на другой самолет?**
Bu direk sefer mi ?	*Eto pryamoy reys ?*
[Бу дирек сефер ми?]	**Это прямой рейс?**
İstanbul'a sefer ne zaman ?	*Kagda reys v Stambul?*
[Истанбула сефер не заман?]	**Когда рейс в станбул?**
İstanbul'a kadar dönüş bileti lütfen.	*Dayte pajalusta abratnıy bilet do Stambula.*
(Истанбула кадар дёнюш билети лютфен)	**Дате пожалуйста, обратный билет до Стамбула**

İstanbul-Moskova seferin kalkışı bildirilmektedir.
(Истанбул-Москова сеферин калкышы бильдирильмектедир.)

Abyavlyayetsa pasadka na reys Stambul-Moskva.
Объявляется посадка на рейс Стамбул-Москва.

Kayıt olmak için ne zaman hava limanında olmam gerek ?
(Кайит олмак ичин не заман хава лиманында олмам герек?)

Kagda ya doljen (er) / doljna (diş) bıt v aeroportu dlya registratsii ?
Когда я должен (он) / должна (она) быть в аэропорту для регистрации?

Kiev'de ne zaman olacağız ?
(Кийевде не заман оладжагыз?)

Kagda mı pribıvaem v Kiev?
Когда мы прибываем в Киев?

Lütfen kalkış kapı 12 numarasına gidiniz.
(Лютфен калкыш капы оники нумарасыеа гидиниз)

Pojaluysta, proydite k vıhodu na posadku nomer 12.
Пожалуйста, пройдите к выходу на посадку номер 12.

Moskova'ya uçak ne zaman kalkıyor?
[Московая учак не заман калкыйор?]

Kogda vıletaet samolet v Moskvu?
Когда вылетает самолет в Москву?

Moskova'ya kadar bir bilet, lütfen.
(Московая кадар бир билет,лютфен)

Dayte pajaluysta adin bilet do Moskvı
Дайте пожалуйста один билет до Москвы.

Pencere kenarında bir yer lütfen.
(Пенджере кенарында бир ер лютфен)

Odno mesto u okna pajaluysta.
Одно место у окна, пожалуйста.

Sefer ne kadar gecikiyor.?
(Сефер не кадар геджикийор?)

Na skolko zaderjıvaetsya reys?
На сколько задерживается рейс?

Sigara içilmeyen bölümde bir yer istiyorum.	*Ya hoçu mesto v otdelenii dlya nekuryaşçih.*
(Сигара ичильмеен бёлюмде бир ер истийорум.)	**Я хочу место в отделении для некурящих.**
Şimdi sigara içebilirmiyim ?	*Ya mogu seyças zakurıt?*
(Шимди сигара ичебилир мийим?)	**Я могу сейчас закурить?**
Üstüme bir fenalık geldi.	*Mne ploho.*
(Юстюме бир феналык гельди.)	**Мне плохо.**

KARA VE DENİZ YOLCULUĞU

Aktarma	(Актарма)	**Пересатка**	*Peresatka*
Beşinci otobüs	(Бешинджи отобюс)	**Пятый автобус**	*Pyatıy avtobus*
Bilet	(Билет)	**Билет**	*Bilet*
Bilet	(Билет)	**Билет**	*Bilet*
Biletçi	(Билетчи)	**Кондуктор**	*Kanduktor*
Çocuk	(Чоджук)	**Ребенок**	*Rebönak*
Çocuklar	(Чоджуклар)	**Дети**	*Deti*
Deniz	(Дениз)	**Море**	*More*
Deniz motorlu gemi	(Дениз моторлу геми)	**Теплоход**	*Teplahot*
Durak	(Дурак)	**Остановка**	*Astanovka*
Feribot	(Ферибот)	**Паром**	*Parom*
Giriş	(Гириш)	**Вход**	*Vhot*
Giriş yok	(Гириш йок)	**Нет входа**	*Net vhoda*
Göl	(Гёл)	**Озеро**	*Ozero*
Hareket	(Харекет)	**Отправление**	*Atpravlenie*
Hat	(Хат)	**Маршрут**	*Marşrut*
İmdat çıkışı	(Имдат чыкышы)	**Запасной выход**	*Zapasnoy vıhat*
İskele	(Искеле)	**Пристань**	*Pristan*
İstasyon	(Истасйон)	**Станция**	*Stantsiya*
Kontrol	(Контрол)	**Контроль**	*Kantrol*
Metro	(Метро)	**Метро**	*Metro*

Nehir	(Нехир)	**Река**	*Reka*
Otobüs	(Отобюс)	**Автобус**	*Avtobus*
Otobüs	(Отобюс)	**Автобус**	*Avtabus*
Otobüs durağı	(Отобюс дурагы)	**Остановка автобуса**	*Astanovka avtabusa*
Seyahat	(Сейахат)	**Круиз**	*Kruiz*
Sigara içilmez	(Сигара ичильмез)	**Не курить**	*Ne kurit*
Son durak	(Сон дурак)	**Конечная остановка**	*Kaneçnaya ostanovka*
Son durak	(Сон дурак)	**Конечная остановка**	*Kaneçnaya ostanovka*
Sürücü	(Сюрюджю)	**Водитель**	*Vaditel*
Sürücüyle konuş-mak yasak	(Сюрюджюйле конушмак ясак)	**Разговаривать с водителем запрещается**	*Razgavarivat s vaditelyem zapreştaetsya*
Şema	(Шема)	**Схема**	*Shema*
Taksi	(Такси)	**Такси**	*Taksi*
Taksi durağı	(Такси дурагы)	**Стоянка такси**	*Stayanka taksi*
Taşıma ücreti	(Ташима юджрети)	**Стоимость проезда**	*Stoimost praezda*
Tramvay	(Трамвай)	**Трамвай**	*Tramvay*
Yangın çıkışı	(Янгын чыкышы)	**Пожарный выход**	*Pajarnıy vıhat*
Yer	(йер)	**Место**	*Mesto*
Yer	(Ер)	**Место**	*Mesto*
Yer altı geçiti	(йер алты гечиди)	**Подземный переход**	*Padzemnıy perehot*
Yer yok	(йер йок)	**Мест нет**	*Mest net*
Yetişkin	(йетишкин)	**Взрослый**	*Vzroslıy*
Yetişkinler	(йетишкинлер)	**Взрослые**	*Vzroslıe*
Yolcu	(йолджу)	**Пассажир**	*Passajir*

Ben Antalya'ya gitmek istiyorum.
(Бен Антальяя гитмек истийорум)

Ya haçu paehat v Antaliyu
Я хочу поехать в Анталию

Benim çıkma zamanım geldi mi ?
(Беним чикма заманы мы гельды?)

Mne pora vıhodit?
Мне пора выходить?

Beşiktaş'a kadar nasıl ulaşabilirim ?
(Бешикташа кадар насыл улашабилирим?)

Kak ya mogu dobratsya do Beşiktaşa?
Как я могу добраться до Бешикташа?

Bilet nereden alabilirim ?
(Билет нереден алабилирим?)

Gde ya mogu kupit bilet ?
Где я могу купить билет?

Biletleri, lütfen.
(Билетлери,лютфен)

Biletı pajaluystat
Билеты,пожалуйста.

Bu uzak mı ?
(Бу узак мы?)

Eto daleko?
Это далеко?

Diğer durak
(Дигер дурак)

Steduyuşçaya astanovka.
Следующая остановка.

Dikkat kapı kapanıyor.
(Диккат капы капаныйор)

Astarojno, dveri zakrıvayutsya.
Осторожно, двери закрываются.

En yakın metro istasyonu nerede ?
(Эн йакын метро истасйону нереде?)

Gde blijayşaya stantsiya metro ?
Где ближайшая станция метро?

İzmir'e ne zaman varacağız ,lütfen söylermisiniz ?
(Имире не заман вараджагыз,лютфен сйолермисиниз?)

Skajite pajaluysta, kagda mı priedem v İzmir?
Скажите пожалуйста, когда мы приедем в Измир?

Lütfen camı açın/kapatın.
(Лютфен джамы ачин/ капатын)

Zakroyte / otkroyte akno pojaluysta
Закройте / откройте окно пожалуйста.

Otobüs durağı nerede ? (Отобюс дурагы нереде?)	*Gde avtobusnaya ostanovka?* **Где автобусная остановка?**
Otobüs istasyonu nerede ? (Отобюс истасйону нереде?)	*Gde avtobusnaya stantsiya?* **Где автобусная станция?**
Siz Bodrum tarafına mı gidiyorsunuz (Сиз Бодрум тарафына мы гидийорсунуз?)	*Vı edete v storonu Bodruma?* **Вы едете в сторону Бодрума?**
Siz bana bilet alabilir misiniz ? (Сиз бана билет алабилир мисиниз?)	*Vı mojete mne kupit bilet ?* **Вы можете мне купить билет?**
Son otobüs ne zaman kalkıyor ? (Сон отобюс не заман калкыйор?)	*Kagda athodit posledniy avtobus?* **Когда отходит последний автобус?**
Taksim'e hangi otobüsler sık geçiyor (Таксиме ханги отобюслер сык гечийор?)	*Kakiye avtobusı çasto hodyat v Taksim?* **Какие автобусы часто ходят в Таксим?**

TİCARET

Kabul etmek	(Кабуль этмек)	**Принимать**	*Prinimat*
Muhasebeci	(Мухасебеджи)	**Бухгалтер**	*Bukhgalter*
Muhasebe	(Мухасебе)	**Бухгалтерия**	*Bukhgalteriya*
Reklam yapmak	(Реклам йапмак)	**Рекламировать**	*Reklamiravat*
Reklam	(Реклам)	**Реклама**	*Reklama*
Hava yolu ile taşıma	(Хава йолу иле ташима)	**Авиаперевозка**	*Aviaperevozka*

Talep	(Талеп)	**Заявка**	*Zayavka*
Müdürler-idare	(Мюдюрлер-идаре)	**Правление-директоров**	*Pravleniye-direktarov*
Broşür	(Брошюр)	**Брашура**	*Braşura*
Başkan	(Башкан)	**Председатель**	*Predsedatel*
Ucuz	(Уджуз)	**Дешевый**	*Dişoviy*
Müşteri	(Мюштери)	**Клиент**	*Klient*
Şirket	(Ширкет)	**Компания**	*Kampaniya*
Bilgisayar	(Бильгисайар)	**Компьютер**	*Kompyüter*
Tüketici müşteri	(Тюкетиджи, мюштери)	**Потребитель**	*Patrebitel*
Anlaşma	(Анлашма, мукавеле)	**Договор**	*Dogavor*
Değer,fiyat	(Дегер,кыймет, фийат)	**Стоимость,цена**	*Stoimast, tsena*
Alıcı	(Алыджы)	**Покупатель**	*Pakupatel*
Müdür	(Мюдюр)	**Директор**	*Direktor*
İskonta,indirim	(Иконта,индирим)	**Скидка**	*Skitka*
Doküman	(Докюман)	**Документы**	*Dakumentı*
Avans	(Аванс)	**Аванс**	*Avans*
Mühendis	(Мюхендис)	**Инженер**	*İnjiner*
İcra memuru	(Иджра мемуру)	**Судебный исполнитель**	*Sudebnıy ispalnitel*
Pahalı	(Пахалы)	**Дорогой**	*Daragoy*
İhracaat	(Ихраджаат)	**Экспорт**	*Eksport*
Faks	(Факс)	**Факс**	*Faks*
İthal etmek	(Итхал етмек)	**Импортировать**	*İmportirovat*
İthalat	(Итхалат)	**Импорт**	*İmport*
Sırası gelen taksit	(Сырасы гелен таксит)	**Очередная рассрочка**	*Açerednaya rassroşka*
İrsaliye	(Ирсалие)	**Накладная**	*Nakladnaya*
İrsaliye'yi göndermek	(Ирсалиейи гёндермек)	**Отправить накладную**	*Otpravit nakladnuyu*
Mektup	(Мектуп)	**Письмо**	*Pismo*

Kredi mektubu	(Креди мектубу)	**Кредитное письмо**	*Kreditnoe pismo*
Zarar,ziyan	(Зарар,зиян)	**Ущерб**	*Uşçerb*
Yöneten	(йонетен)	**Управляющий**	*Upravlyayuş-çiy*
Yapım,imal	(Япым,имал)	**Производство**	*Proizvodstvo*
Yedek	(йедек)	**Запас**	*Zapas*
Pazar	(Пазар)	**Рынок**	*Rınak*
Satış	(Сатыш)	**Продажа**	*Pradaja*
Toplantı	(Топланты)	**Собрание**	*Sabraniye*
Görüşmeler	(Гёрюшмелер)	**Переговоры**	*Peregavorı*
Teklif	(Теклиф)	**Предложение**	*Predlajeniye*
Ismarlama,sipariş	(Ысмарлама, сипариш)	**Заказ**	*Zakaz*
Ismarlamak	(Ысмарламак)	**Заказывать**	*Zakazıvat*
Personel kadro	(Персонел кадро)	**Персонал**	*Personal*
Fiyat	(Фийат)	**Цена**	*Tsena*
Mamul	(Мамюль)	**Продукция**	*Praduktsiya*
Üretim	(уретим)	**Производство**	*Praizvodstvo*
Gelir,kazanç	(Гелир,казанч)	**Прибыль**	*Pribıl*
Reklam yardımıyla ilerleme	(Реклам йардымыйле илерлеме)	**Продвижение с помощью рекламы**	*Pradvijeniye s pomoşyu rek-lamı*
Alım siparişi	(Алым сипариши)	**Закупочный заказ**	*Zakupaçnoy zakaz*
Satış bölümü	(Сатыш бёлюмю)	**Отдел продажи**	*Atdel pradaji*
Satış müdürü	(Сатыш мюдюрю)	**Директор по продаже**	*Direktor po pradaje*
Satış istatiği	(Сатыш истатистиги)	**Статистика продажи**	*Statistika pradaji*
Sekreter	(Секретер)	**Секретарь (он) / секретарьша (она)**	*Sekre-tar(er)/sekratar şa*

Deniz yolu ile taşıma	(Дениз йолу иле ташыма)	**Доставка морем**	*Dastavka morem*
Vergi	(Верги)	**Налог**	*Nalog*
Maiyet gemisi	(Маийет гемиси)	**Сопровождающие судна**	*Sapravajdayuşç iye sudna*
Sonuç	(Сонуч)	**Итог**	*Itog*

Benim adım: Ahmet.	*Menya zovut:Ahmet.*
(Беним адым Ахмет)	**Меня зовут:Ахмет**
İşte benim kartım.	*Vot maya kartoçka.*
(Иште беним картым)	**Вот моя карточка.**
Tanıştığımıza memnun oldum.	*Rad \ rada paznakomitsa.*
(Таныштыгымыза мемнун олдум)	**Рад \ рада познакомиться.**
Müsaade edin, taktim edeyim	*Pozvolte predstavit.*
(Мюсааде эдин, тактим эдейим)	**Позвольте представить.**

Benim Şirketim.	*Maya kampaniya.*
(Беним ширкетим)	**Моя компания.**

Bizim ürünümüz Türk pazarında çok iyi satılıyor.	*Naşa praduktsiya oçen haraşo pradayetsya na turetskom rınke.*
(Бизим мамулюмюз тюрк пазарында чок ийи сатылыйор.)	**Наша продукция очень хорошо продается на турецком рынке.**

Biz SNG'de ortak arıyoruz.	*Mı iştem partnerov v SNG.*
(Биз СНГде ортак арыйоруз.)	**Мы ищем партнеров в СНГ.**

Bizim son görüşmemizde kontrarı imzalamıştık.	*Na naşey posledney vstreçe mı podpısalı dogovor..*
(Бизим сон гёрюшмемизде контраты имзаламыштык)	**На нашей последней встрече мы подписали договор .**

%10 %25 %50.	*Desyat / dvadtsat pyat / pyatdesyat pratsentov*
(Юзде он,юзде ийирми беш,юзде элли)	**Десять / двадцать пять / пятьдесят процентов.**

%50'den daha çok.	*Bolşe çem pyatdesyat protsentov .*
(Юзде эллиден даха чок)	**Больше чем пятьдесят процентов.**
Biz süreden çok az geri kalıyoruz.	*Mı nemnogo atstayöm at srokov.*
(биз сюреден чок аз гери калыйоруз)	**Мы немного отстаем от сроков.**
Biz zamanında gerçekleştiriyoruz.	*Mı vıpolnyaem (zakaz) v sroki.*
(Биз заманында герчеклештирийоруз)	**Мы выполняем (заказ) в сроки.**
Lütfen benim,özürlerimi kabul ediniz.	*Pajaluysta, priminite moyı izvineniya.*
(Лютфен,беним озюрлерими кабуль эдиниз)	**Пожалуйста, примите мои извинеия**
Çok iyi devlet desteği vardır.	*Est haroşaya pravitelstvennaya podderjka.*
(Чок ийи девлет дестеги вар)	**Есть хорошая правительственная поддержка.**
Anlaştık.	*Dagavarilis.*
(Анлаштык)	**Договорились.**
Bunu başkanımla görüşmem gerek.	*Ya doljen (er) / daljna (diş) absudit eto s maim predsedatelem.*
(Буну башканымла гёрюшмем герек)	**Я должен (он) / должна (она) обсудить это с моим председателем.**
Bu konu hakkında size sonra başvuracağım (müracaat edeceğim).	*Ya abraştus k vam pozje po etamu vaprosu.*
(Буну кону хаккында сизе сонра башвураджаым(мюраджаат эдеджегим))	**Я обращусь к Вам позже по этому вопросу.**
Bizim fiyat tespitimizi en yakın zamanda alacaksınız.	*Naşi rastsenki paluçite v blijayşee vremya.*
(Бизим фият теспитимизи эн якын заманында аладжаксыныз)	**Наши расценки получите в ближайшее время.**

Bunu size hava yolu ile göndereceğiz.	*Mı paşlyöm eto avıopoçtoy.*
(Буну сизе хава йолу иле гёндереджеиз)	**Мы пошлем это авиопочтой.**
Sizinle iş yapmak hoş,zevkli.	*Priyatno imet s Vami dela.*
(Сизинле иш япмак хош,зевкли)	**Приятно иметь с Вами дело.**
Biz karşılıklı faydalı iş birliği bekliyoruz.	*Mı jdem vzaimnovıgadnoye delovoe satrudniçestvo.*
(Биз каршылыклы файдалы иш бирлии беклийоруз)	**Мы ждем взаимно –выгодное деловое сотрудничество.**

RESTAURANT/KAFE'DE

Bira	(Бира)	**Пиво**	*Pivo*
Hesap	(Хесап)	**Счет**	*şöt*
Şişe	(Шише)	**Бутылка**	*Butılka*
Tabak	(Табак)	**Тарелка**	*Tarelka*
Kek	(Кек)	**Кекс**	*Keks*
Havyar	(Хавйар)	**Икра**	*İkra*
Sovyet Şampanyası	(Совйет) Шампаньясы.	**(Советское) шампанское**	*(Savetskoye) şampanskoye*
Aşçı	(Ашчи)	**Повар**	*Povar*
Maden suyu	(Маден суйу)	**Минеральная вода**	*Mineralnaya voda*
Kahve	(Кахве)	**Кофе**	*Kofe*
Fincan	(Финджан)	**Чашка**	*Çaşka*
Çatal	(Чатал)	**Вилка**	*Vilka*
Bardak	(Бардак)	**Стакан**	*Stakan*
Bıçak	(Бычак)	**Нож**	*Noş*
Menü	(Меню)	**Меню**	*Menü*
Süt	(Сют)	**Молоко**	*Malako*
Tabak	(Табак)	**Тарелка**	*Tarelka*
Çek	(Чек)	**Чек**	*Çek*

Sandviç	(Сандвич)	**Бутерброд**	*Buterbrot*
Peçete	(Пэчэтэ)	**Салфетка**	*Salfetka*
Çorba	(Чорба)	**Суп**	*Sup*
Kaşık	(Кашык)	**Ложка**	*Loşka*
Şeker	(Шекер)	**Сахар**	*Sahar*
Masa	(Маса)	**Стол**	*Stol*
Çay	(Чай)	**Чай**	*Çay*
Çay kaşığı	(Чай кашыгы)	**Чайная ложка**	*Çaynaya lşjka*
		С чаем	*S çayem*
Garson (erkek)	(Гарсон)(эркек)	**Официант**	*Afitsiant*
Garson (bayan)	(Гарсон)(Баян)	**Официантка**	*Afitsianka*
Su	(Су)	**Вода**	*Voda*
Şarap	(Шарап)	**Вино**	*Vino*

Fakat bu masalar boş.
(Факат бу масалар бош)

No eti stalı svabodnı.
Но эти столы свободны

Menüyü görebilir miyim ?
(Менуйю гёребилирмийим?)

Ya mogu uvidet menü?
Я могу увидеть меню?

Yarın akşama masa rezerve etmek istiyorum.
(йарын акшама маса резерве этмек истийорум)

Ya haçu zarezervirovat stol na zavtraşniy veçer.
Я хочу зарезирвировать стол на завтрашний вечер.

Siz ne tavsiye edersiniz ?
(Сиз не тавсийе эдерсиниз?)

Çto vı pasavetuyte ?
Что Вы посоветуете?

100/200 gr votka,lütfen.
(Юз/икиюз грамм вотка,лютфен)

Sto / dvesti grammov votki, pajaluysta.
Сто / двести граммов водки, пожалуйста.

Sadece fincan kahve,lütfen	*Prosto çaşku kofe,pojalusta.*
(Садедже финджан кахве,лютфен)	**Просто чашку кофе, пожалуйста.**
Garson bey.	*Tavarişt afitsiant*
(Гарсон бей)	**Товарищ официант.**
Hesabı, lütfen.	*şöt,pojaluysta.*
(Хесаб,лютфен)	**Счет,пожалуйста.**
Sadece çerez, meze istiyorum.	*Ya haçu tolko zakusku*
(Садедже через,мэзэ истийорум)	**Я хочу только закуску.**
Ben bunu sipariş etmedim	*Ya ne zakazıval / zakazıvala eto.*
(Бен буну сипариш этмедим)	**Я не заказывал / заказывала это.**
Teşekkür ederim, çok lezzetliydi.	*Spasiba, bılo oçen fkusno.*
(Тешеккюр эдерим,чок лезетлийди).	**Спасибо, было очень вкусно.**
Afiyet olsun	*Priyatnova appetita*
(Афийет олсун)	**Приятного аппетита.**

MENÜ REHBERİ (МЕНЮ РЕХБЕРИ) – **СПРАВОЧНИК МЕНЮ.**

APERATİFLER (АПЕРАТИФЛЕР) – **АПЕРИТИВ.**

Kaymaklı göz-leme	(Каймаклы гёзлеме)	**Блины с икрой**	*11. Blını s ikroy*
Kaymak içinde mantar	(Каймак ичинде мантар)	**Блины со сметаной**	*12. Blını so smetanay*
Mantar turşu-su	(Мантар туршусу)	**Грибы в сметане**	*13. Gribı v smetene*
Çerez	(Через)	**Грибы маринованные**	*Gribı marinovannıe*
Jöleli balık	(Жёлели балык)	**Закуски**	*Zakuski*
14. Havya r	15. (Хавйар)	**Заливная**	*Zalivnaya*
Patlıcanlı Havyar	(Патлыджанлы Хавйар)	**Икра**	*İkra*
Tanecikli Havyar	(Танеджикли Хавйар)	**Икра баклажанная**	*İkra baklajannaya*

Som havyarı	(Сом хавйары)	**Икра зернистая**	*İkra zernistaya*
Hamsi	(Хамси)	**Икра лососевая**	*İkra lososevaya*
Som	(Сом)	**Килька**	*Kilka*
Jöleli mersin eti	(Жёлели мерсин эти)	**Лососина**	*Lososina*
Yağ içinde sardalye	(йаг ичинде сардалйе)	**Осетрина с гарниром**	*Asetrina s garniram*
Som balığı	(Сом балыгы)	**Сардины в масле**	*Sardını v masle*
Tuzlu hıyar, salatalık	(Тузлу хыйар,салаталык)	**Лосось**	*Losos*
Tuzlu domates	(Тузлу доматес)	**Солёные огурцы**	*Salyönıye agurtsi*
Kıyma domates	(Кыйма доматес)	**Солёные помидоры**	*Salyönıe pamidorı*
		Фаршированные помидоры	*Farşirovannıye pamidorı*

SALATALAR (САЛАТАЛАР) = **САЛАТЫ**

Rus salatası	(Рус салатасы)	**Винегрет**	*Vinegret*
Yeşil salata	(йешиль салата)	**Зелёный салат**	*Zilonıy salat*
Kaymaklı hıyar	(Каймаклы хыйар)	**Огурцы со сметаной**	*Agurtsi so smetanoy*
"Sağlık" salatası	(«Саглык» салатасы)	**Салат «Здоровье»**	*Salat "zdorovye"*
Soğan salatası	(Соган салатасы)	**Салат из лука**	*Salat iz luka*
Lahana salatası	(Лахана салатасы)	**Салат из огурцов**	*Salat iz ogurtsov*
Türlü domates salatası	(Тюрлю доматес салатасы)	**Салат из помидоров с брынзой**	*Salat iz pomidorov s brınzoy*
Turp salatası	(Турп салатасы)	**Салат из редиски**	*Salat iz rediski*

Etli salata	(Этли салатасы)	**Салат мясной**	*Salat myasnoy*
Çağanoz salatası	(Чаганоз салатасы)	**Салат с крабами**	*Salat s krabami*

PEYNİRLİLER (ПЕЙНИРЛИЛЕР) = **СЫРЫ**

Beyaz peynir	(Бейаз пейнир)	**Брынза**	*Brınza*
Lor peyniri	(Лор пейнири)	**Плавленый сыр**	*Plavlenıy sır*
Süzme yoğurt	(Сюзме йогурт)	**Творог**	*Tvorog*

MEYVE VE KURUYEMİŞ = ФРУКТЫ И СУХОФРУКТЫ
(МЕЙВЕ ВЕ КУРУЕМИШЬ)

Kayısı	**(Кайысы)**	**Абрикосы**	*Abrikosı*
Portakal	**(Портакал)**	**Апельсины**	*Apelsinı*
Karpuz	**(Карпуз)**	**Арбуз**	*Arbuz*
Muz	**(Муз)**	**Банан**	*Banan*
Üzüm	**(Юзюм)**	**Виноград**	*Vinograt*
Ceviz	**(Джевиз)**	**Грецкий орех**	*Gretskiy arekh*
Armut	**(Армут)**	**Груши**	*Gruşi*
Kavun	**(Кавун)**	**Дыня**	*Dınya*
Çiçek tatlısı	**(Чилек татлысы)**	**Клубника**	*Klubnika*
Limon	**(Лимон)**	**Лимон**	*Limon*
Ahududu	**(Ахудуду)**	**Малина**	*Malina*
Mandalina	**(Мандалина)**	**Мандарины**	*Mandarinı*
Ceviz	**(Джевиз)**	**Орехи**	*Arekhi*
Şeftali	**(Шэфтали)**	**Персик**	*Persik*
Erik	**(Эрик)**	**Слива**	*Sliva*
Meyveler	**(Мейвелер)**	**Фрукты**	*Fruktı*
Kiraz	**(Кираз)**	**Черешня**	*Çereşnya*
Siyah frenküzümü	**(Сиях френкюзюмю)**	**Черная смородина**	*Çörnaya smarodina*
Elma	**(Эльма)**	**Яблоко**	*Yabloka*

İÇECEKLER = (ИЧЕДЖЕКЛЕР)

Portakal suyu	**(Портакал сую)**	**Апельсиновый сок**	*Apelsinovıy sok*
Su	**(Су)**	**Вода**	*Voda*
Votka	**(Вотка)**	**Водка**	*Votka*
Gazoz	**(Газос)**	**Газированная вода**	*Gazirovannaya voda*
Kvas	**(Квас)**	**Квас**	*Kvas*
Kefir	**(Кефир)**	**Кефир**	*Kefir*
Konyak	**(Конъяк)**	**Коньяк**	*Kanyak*
Sütlü kahve	**(Сютлю кахве)**	**Кофе с молоком**	*Kofe s malakom*
Kırmızı şarap	**(Кырмызы шарап)**	**Красное вино**	*Krasnoe vino*
Maden suyu	**(Маден сую)**	**Минеральная вода**	*Mineralnaya voda*
Süt	(Сют)	**Молоко**	*Malako*
İçecekler	(Ичеджеклер)	**Напитки**	*Napitki*
Biber votkası	(Бибер воткасы)	**Перцовка**	*Pertsovka*
Bira	(Бира)	**Пиво**	*Pivo*
Tatlı şarap	(Татлы шарап)	**Сладкое вино**	*Sladkoe vino*
Sovyet şampanyası	(Совйет шампанъясы)	**Советское шампанское**	*Savetskoe şampanskoe*
Domates suyu	(Доматес сую)	**Томатный сок**	*Tomatnıy sok*
Çay	(Чай)	**Чай**	*çay*
Limonlu çay	(Лимонлу чай)	**Чай с лимоном**	*Çay s limonom*
Siyah kahve	(Сиях кахве)	**Черный кофе**	*Çörnıy kofe*
Şampanya	(Шампанья)	**Шампанское**	*Şampanskoe*
Elma suyu	(Эльма сую)	**Яблочный сок**	*Yablaçnıy sok*

MÖNÜ TERİMLERİ (МЁНЮ ТЕРИМЛИ) = ТЕРМИНЫ МЕНЮ

Tabak, kap, yemek (Табак,кап, емек)	Блюда	*Blyuda*
Mönü (Мёню)	Меню	*Menyu*
Milli Rus yemekleri (Милли Рус емеклери)	Национальные русские блюда	*Natsianalnıye russkie blyuda*
Ana yemekler (Ана емеклер)	Основное блюдо	*Asnovnoe blyudo*
Rus mutfağı (Рус мутфа'ы)	Русская кухня	*Russkaya kuhnya*
Firmaya ait özel yemek (Фирмая аит озель емек)	Фирменное блюдо	*Firmennıye blyuda*

ALIŞVERİŞ

Ayakkabı	(Айаккабы)	**Обувь**	*Obuv*
Bakkaliye	(Баккалие)	**Бакалея**	*Bakaleya*
Bakkaliye	(Баккалие)	**Бакалея**	*Bakaleya*
Balık	(Балык)	**Рыба**	*Rıba*
Bayan bölümü	(Баян бёлюмю)	**Женский отдел**	*Jenskiy addel*
Bayan elbisesi	(Баян эльбисэси)	**Женская одежда**	*Jenskaya adejda*
Bayan giyimi	(Байан гийими)	**Женская одежда**	*Jenskaya adejda*
Birinci kat	(Биринджи кат)	**Первый этаж**	*Pervıy etaş*
Bonmarşe	(Бонмарше)	**универмаг**	*Univermag*
Bonmarşe	(Бонмарше)	**Цветы**	*Tsvetı*
Bölüm	(Бёлюм)	**Отдел**	*Atdel*
Büro malları	(Бюро маллары)	**Канцтовары**	*Kantstavarı*
Büro yükleri	(Бюро юклери)	**Канцтовары**	*Kontstovarı*
Çek	(Чек)	**Чек**	*Çek*
Çiçekler	(Чичеклер)	**Цветы**	*Tsvetı*
Çiçek	(Чичеклер)	**цена**	*Tsena*

Dokunmayın	(Докунмайин)	**Не трогать**	*Ne trogat*
Dondurma	(Дондурма)	**Мороженное**	*Marojenoye*
Dükkan	(Дюккан)	**Магазин**	*magazin*
Dükkanlara gitmek	(Дюккянлара гитмек)	**Ходить по магазинам**	*khadit po magazinam*
Eczane	(Эджзане)	**Аптека**	*Apteka*
Ekmekçi dükkanı	(Экмекчи дюкканы)	**Булочная**	*Bulaçnaya*
Erkek elbiseleri	(Эркек эльбисэси)	**Мужская одежда**	*Muşskaya adejda*
Erkek elbisesi	(Эркек эльбисэси)	**Мужская одежда**	*Muzskaya adejda*
Et	(Эт)	**Мясо**	*Myasa*
Fiyat	(Фийат)		
Geçim malları	(Гечим маллары)	**Бытовая химия**	*Bıtovaya khimiya*
Harcamak	(Харджамак)	**Тратит**	*Tratit*
Hatıralık	(Хатыралык)	**Сувенир**	*Suvenirnıy*
Kasa	(Каса)	**Касса**	*Kassa*
Kendi kendine hizmet		**Самообслуживание**	*Samaobslujivanie*
Kiralamak	(Кираламак)	**Прокат**	*Prokat*
Kitap dükkanı	(Китап дюккяны)	**Книжный магазин**	*Knijnıy magazin*
Kitaplar	(Китаплары)	**Книги**	*Knigi*
Kürkler	(Кюрклер)	**Меха**	*Meha*
Miktar, sayı	(Миктар,сайи)	**Количество**	*Kaliçestva*
Moda	(Мода)	**Мода**	*Moda*
Oyuncak	(Оюнджак)	**Игрушки**	*İgruşki*
Pastane	(Пастане)	**Кондитерская**	*Kanditerskaya*
Plak	(Плак)	**Грампластинки**	*Gramplastinki*
Sahaf dükkanı	(Сахав дюккяны)	**Ботанический магазин**	*Bukinistiçevskiy magazin*
Satın almak	(Сатын алмак)	**Купить**	*Kupit*

Sebze	(Себзе)	**Овощи**	*Ovaşçi*
Tütün	(Тютюн)	**Универмаг**	*Univermag*
Ucuz	(Уджуз)	**Дешёвый /дешёвая/ дешёвое**	*Dişoviy / dişövaya/ dişövoe*
Üniversal	(Юниверсал)	**Универсал**	*Universal*
Üst kat	(Юст кат)	**Верхний этаж**	*Verhniy etaj*
Yiyecek dükkanı	(йийеджек дюккяны)	**Гастроном**	*Gastranom*

Affedersiniz, bizde bu artık yok
(Аффедерсиниз ,бизде бу артык йок)

İzvinite, u nas etogo uje net
Извините, у нас этого уже нет

Arabayı / sepeti alın
(Арабайи/сепети алын)

Vozmite telejku / karzinu
Возьмите тележку

Ben bu kitabı almak isterdim
(Бен бу китабы алмак истердим.)

Ya khatel (er)khatela (diş)bı prıobrestı etu knıgu.
Я хотел(а) бы приобрести эту книгу.

Ben paralarımı geri almak istiyorum
(Бен параларымы гери алмак истийорум)

Ya khaçu paluçit abratno dengi
Я хочу получить обратно деньги

Ben sadece bakıyorum
(Бен садедже бакыйорум)

Ya prosto smatryu
Я просто смотрю

Bu bizde olan hepsi
(Бу бизде олан хепси)

Eto fse, şto u nas est
Это все что у нас есть

Bu elbiseyi satın almak istiyorum
(Бу эльбисэйи сатын алмак истийорум.)

Ya khaçu kupit eto plat'ye.
Я хочу купить это платье.

Bunun fiyatı ne? (Бунун фияты нереде?)	*Skolka eto stoit?* **Сколько это стоит?**
Bunun fiyatı nedir? (Бунун фияты недир?)	*Skolka eto stoit ?* **Сколько это стоит?**
Burada başka bir şey olacak mı? (Бурада башка бир шей оладжак мы?)	*şto nibut yişçö?* **Что-нибудь ещё?**
Çeki verir misiniz? (Чеки верир мисиниз?)	*Dayte, pajaluysta çek.* **Дайте пожалуйста чек**
Deneyebilir miyim? (Денейебилир мийим?)	*Mojno pameryat?* **Можно померить?**
Erkek elbisesi bölümü nerede (Эркек эльбисэси бёлюмю нереде?)	*Gde otdel mujskoy odejdı?* **Где отдел мужской одежды?**
Herhangi ucuz bir şey var mı? (Херханги уджуз бир шей вар мы?)	*U vas est şto –nibut deşevle?* **У вас есть что- нибудь дешевле?**
Kredi kartlarını kabul ediyor musunuz ? (Креди картларны кабуль эдийор мусунуз?)	*Vıy prinimaete kreditnıe kartaçki ?* **Вы принимаете кредитные карточки ?**
Lütfen, ben bunu değiştirmek istiyorum. (Лютфен, бен буну дегиштирмек истийорум)	*Budte dobrı, yak haçu eto pomenyat* **Будьте добры, я хочу это поменять**

Nereye ödemem gerek?	*Kuda platit?*
(Нерейе одемем герек?)	**Куда платить?**
Paketi verir misiniz, lütfen	*Dayte, pajaluysta paket*
(Пакет верир мисиниз,лютфен)	**Дайте пожалуйста пакет**
Sarın lütfen	*Zavernite, pajaluysta*
(Сарын лютфен)	**Заверните пожалуйста**
Sizde başka renkte var mı?	*U vas est drugıe tsveta?*
(Сизде башка ренкте вар мы?)	**У вас есть другие цвета?**
Sizde bayan ayakkabısı var mı?	*U vas est jenskaya obuf'?*
(Сизде байан айаккабысы вар мы?)	**У вас есть женская обувь?**
Sizde bozuk var mı?	*U vas yest meloç'*
(Сизде бозук вар мы?)	**У вас есть мелочь?**
Sizde bundan daha var mı?	*U vasy est yişço?*
(Сизде бундан даха вар мы?)	**У вас есть еще?**
Sizde daha büyük var mı?	U vas yest po bol'şe?
(Сизде даха бююк вар мы?)	**У вас есть по больше?**
Sizde daha küçük var mı?	*U vas yest po men'şe?*
(Сизде даха кючюк вар мы?)	**У вас есть поменьше?**
Sonra iade edeceğim	*Ya vernus pozje*
(Сонра иаде эдеджегим)	**Я вернусь позже**

KUAFÖRDE (КУАФЁРДЕ) = **В ПАРИКМАХЕРСКОЙ**

Alet	(Алет)	**Пробор**	*Prabor*
At perçemi	(Ат перчеми)	**Чёлка**	*Çölka*
Bayan salonu	(Байан салону)	**Женский зал**	*Jenskiy zal*
Bıyık	(Быйык)	**Усы**	*Usıy*
Bigudi	(Бигуди	**Бигуди**	*Bigudi*
Erkek salonu	(Эркек салону)	**Мужской зал**	*Muşskoy zal*
Fen	(Фен)	**Фен**	*Fen*
Fırça	(Фырча)	**Щётка**	*Şötka*
Kayıt	(Кайыт)	**Запись**	*Zapis*
Kırkmaz	(Кыркмаз)	**Стрижка**	*Strişka*
Kısa saçlar	(Кыса сачлар)	**Короткие волосы**	*Karotkiye volası*
Kıvırcık saçlar	(Кывырджык сачлар)	**Вьющиеся волосы**	*Vıyuşiyesa volası*
Kıvırcık saçlı	(Кывырджык сачлы)	**Кудрявый**	*Kudryavıy*
Koyu	(Кою)	**Тёмный**	*Työmnıy*
Kuaför	(Куафёр)	**Парикмахер**	*Parikmaher*
Kuaför dükkanı	(Куафёр дюккяны)	**Парикмахерская**	*Parikmahers-kaya*
Kuaför yapma	(Куафёрлик япма)	**укладка**	*Ukladka*
Kuru	(Куру)	**Сухой**	*Sukhoy*
Pergament	(Пергамент)	**Пергамент**	*Pergament*
Saç	(Сач)	**Волосы**	*Volası*
Saç boyası	(Сач бойасы)	**Краска для волос**	*Kraska dlya valos*
Saç cilası	(Сач джилясы)	**Лак для волос**	*Lak dlya valos*
Saç jölesi	(Сач жёлеси)	**Желе для волос**	*Jele dlya valos*
Saçları taramak	(Сачлары тарамак)	**Уложить волосы феном**	*Ulajit volası fenom*
Sakal	(Сакал)	**Борода**	*Barada*
Sarışın (saçlı)	(Сарышын (сачлы))	**Блондин/блондин**	*Blandin/blandin-ka*

Şampuan	(Шампуан)	**Шампунь**	*Şampun*
Tarak	(Тарак)	**Расческа**	*Raşçöska*
Tıraş kremi	(Тыраш креми)	**Крем для бритья**	*Krem dlya britya*
Usta	(Уста)	**Мастер**	*Macter*
Uzun saçlar	(Узун сачлар)	**Длинные волосы**	*Dlinnıye volası*

Ben kayıt olmak istiyorum
(Бен кайит олмак истийорум)
Ya haçu zapisatsya
Я хочу записаться

Az kesin lütfen
(Аз лютфен)
Nimnoga podstrigite, pajaluysta
Немного подстригите пожалуйста

Çok kısaltmayın
(Чок кисалтмайин)
Mnoga ne snimayte
Много не снимайте

Burasını daha az, lütfen
(Бурасы даха аз,лютфен)
Pakaroçe zdes, pajaluysta
Покороче здесь, пожалуйста

Kesin ve fön çekin
(Кесин ве фен чекин)
Padstrigite i sdelayte ukladku fenom
Подстригите и сделайте укладку феном

Ben permanent istiyorum
(Бен перманент истийорум)
Ya khaçu permanent
Я хочу перманент

Cila gerekmez
(Джила герекмез)
Laka ne nujno
Лак не нужен

Siz ne istiyorsunuz?
(Сиз не истийорсунуз?)
şto vıy hatite?
Что вы хотите?

Bu yeteri kadar kısa mı?
(Бу йетери кадар кыса мы?)
Eto dastataşna koratka?
Это достаточно коротко

SPOR (СПОР) = **СПОРТ**

Atletizm	(Атлетизм)	**Атлетика**	*Atletika*
Badminton	(Бадминтон)	**Бадминтон**	*Badminton*
Futbol topu	(Футбол топу)	**Мяч**	*Myaç*
Plaj	(Плаж)	**Пляж**	*Plyaj*
Bisiklet	(Бисиклет)	**Велосипед**	*Vilasiped*
Kano	(Кано)	**Каноэ**	*Kanoe*
Satranç	(Сатранч)	**Шахматы**	*Şahmatı*
Ski sporu	(Ски спору)	**Лыжный спорт**	*Lıjnıy sport*
Ski	(Ски)	**Лыжи**	*Liji*
Açılır kapanır beş koltuk	(Ачилыр капаныр беш колтук)	**Шезлонг**	*Şizlonk*
Slalom	(Слалом)	**Горнолыжный спорт**	*Gornalijnıy sport*
Dağlarda ski	(Дагларда ски)	**Горные лыжи**	*Gornıye lıji*
Balık avı	(Балык авы)	**Рыболовство**	*Rıybolovstvo*
Olta	(Олта)	**Удочка**	*Udaçka*
Paletler	(Палетлер)	**Ласты**	*Lastı*
Futbol	(Футбол)	**футбол**	*Futbol*
Futbol topu	(Футбол топу)	**Футбольный мяч**	*Futbolnıy myaç*
Futbol oyunu	(Футбол оюну)	**Футбольный матч**	*Fotbolnıy matç*
Koruyucu gözlükler	(Коруюджу гёзлюклер)	**Защитные очки**	*Zaşitnıye açki*
Jimnastik	(Жимнастик)	**Гимнастика**	*Gimnastika*
Zıpkın	(Зыпкын)	**Гарпун**	*Garpun*
Hokey	(Хокей)	**Хоккей**	*Hakkey*
Tıpış koşusu	(Тыпыш кошусу)	**Бег трусцой**	*Beg trustsoy*
Göl	(Гёл)	**Озера**	*Ozira*
Kurtarıcı kuşak	(Куртарыджы кушак)	**Спасательный пояс**	*Spasatelnıy poyas*

Kurtarıcı	(Куртарыджы)	**Спасатель**	*Spasatel*
Dağcılık	(Дагджылык)	**Альпинизм**	*Alpinizm*
Oksijen balonları	(Оксижен балонлары)	**Кислородный баллон**	*Kislorodnıe balonıy*
Su bisikleti	(Су бисиклети)	**Водный велосипед**	*Vodnıy velosipet*
Roket	(Рокет)	**Ракетка**	*Raketka*
Binicilik	(Биниджилик)	**Верховая езда**	*Varkhovnaya yizda*
Neşeli kayak	(Нешели каяк)	**Весёлая лодка**	*Visölaya lotka*
Koşmak	(Кошмак)	**Бегать**	*Begat*
Yelken sporu	(Елькен спору)	**Парусный спорт**	*Parusnıy sport*
Kum	(Кум)	**Песок**	*Pisok*
Deniz	(Дениз)	**Море**	*More*
Paten yapmak	(Патен япмак)	**Катание на коньках**	*Katatsya na kankah*
Paten	(Патен)	**Коньки**	*Kanki*
Patinaj, patinaj pisti	(Патинаж,патинаж писти)	**Каток**	*Katok*
Ski yapmak	(Ски япмак)	**Катание на лыжах**	*Katatsya na lıyjakh*
Sualtı yüzmek	(Суалты юзмек)	**Подводное плаванье**	*Padvodnoye plavan'ye*
Stadyum	(Стадйум)	**Стадион**	*Stadion*
Güneş şemsiyesi	(Гюнеш шемсийеси)	**Солнечный зонт**	*Solneşnıy zont*
Yüzmek	(йюзмек)	**Плавать**	*Plavat*
Havuz	(Хавуз)	**Бассейн**	*Basseyn*
Masa tenisi	(Маса тениси)	**Настольный теннис**	*Nastolnıy tennis*
Tenis	(Тенис)	**Теннис**	*Tennis*
Tenis Kortu	(Тенис корту)	**Теннисный корт**	*Tennisnıy kort*
Tenis roketi	(Тенис рокети)	**Теннисная ракетка**	*Tennisnaya raketa*
Voleybol	(Волейбол)	**Волейбол**	*Valeybol*

Yürüyüş	(йюрюйюш)	**Ходьба**	*khadba*
Su ski sporu	(Су ски спору)	**Воднолыжный спорт**	*Vadnalıjnıy sport*
Su skisi	(Су ски)	**Водные лыжи**	*Vodnıe lıji*
Dalga	(Далга)	**Волна**	*Volna*
Yüzme elbisesi	(йюзме эльбисеси)	**Плавательный костюм**	*Plavatelnıy kastyum*
Sörfing tahtası	(Сёрфинг тахтасы)	**Доска для серфинга**	*Daska dlya serfinga*
Yat	(йат)	**Яхта**	*Yakhta*

Plaja nasıl gidebilirim?	*Kak papast na plyaj?*
(Плйажа насыл гидебилирим?)	**Как попасть на пляж?**
Burada su derinliği nedir?	*Kakaya glubina vadı zdes?*
(Бурада су деринлиги недир?)	**Какая глубина воды здесь?**

POSTANE,BANKALAR (ПОСТАНЕ,БАНКАЛАР) =**ПОЧТА, БАНКИ & TELEFON** (ТЕЛЕФОН) =**ТЕЛЕФОН**

Acil yardım	(Аджиль йардым)	**Скорая помощь**	*Skoraya pomaş*
Acil yardım/03	(Аджиль йардым/03)	**Скорая помощь**	*Skoraya pomaş*
Avioposta	(Авиапоста)	**Авиапочта**	*Aviapoçta*
Banka	(Банка)	**Банк**	*Bank*
Banknot	(Банкнот)	**Банкнота**	*Banknota*
Bilgi	(Бильги)	**Справочная**	*Spravoşnaya*
Bilgi/09	(Бильги/09)	**Справочная**	*Spravaşnaya*
Çalışma saatleri	(Чалышма саатлери)	**Часы работы**	*Çası rabotı*
Çalışmıyor	(Чалышмыйор)	**Не работает**	*Ni rabotayet*
Çek	(Чек)	**Чек**	*Çek*
Damgalı kağıt	(Дамгалы кагыт)	**Бланк**	*Blank*
Değişmek	(Дегишмек)	**Обменять**	*Obmenyat*
Direk numara	(Дирек нумара)	**Прямой номер**	*Pryamoy nomer*

Düdük,siren,ses	(Дюдюк,сирен, сес)	**Гудок**	*Gudok*
Ek / numara	(Эк нумара)	**Добавочный (номер)**	*Dabavoçnıy (nomer)*
El koyma	(Эль койма)	**Выемка**	*Viyemka*
Fiyatı	(Фияты)	**Стоимость**	*Stoimast*
Gönderme	(Гёндерме)	**Посылка**	*Pasilka*
Gümrük beyanatı	(Гюмрюк беянаты)	**Таможенная декларация**	*Tamojennaya deklaratsiya*
İngiliz lirası	(Ингилиз лирасы)	**Фунт стерлингов**	*Funt sterlingav*
Kambiyo kuru	(Камбийо куру)	**Обменный курс**	*Obmennıy kurs*
Kod	(Код)	**Код**	*Kod*
Marka	(Марка)	**Марка**	*Marka*
Mektup	(Мектуп)	**Письмо**	*Pis'mo*
Numara	(Нумара)	**Номер**	*Nomer*
Numarayı çevirmek	(Нумарайи чевирмек)	**Набирать номер**	*Nabirat nomer*
Otomatik telefon	(Отоматик телефон)	**Телефон автомат**	*Telefon-avtomat*
Pahalı Çek	(Пахалы чек)	**Дорогой чек**	*Daragoy çek*
Polis	(Полис)	**Милиция**	*Militsiya*
Polis/02	(Полис/02)	**Милиция**	*Militsiya*
Posta	(Поста)	**Почта**	*Poçta*
Posta kutusu	(Поста кутусу)	**Почтовый ящик**	*Paçtovıy yaşçik*
Sipariş mektubu	(Сипариш мектубу)	**Заказное письмо**	*Zekaznoye pismo*
Şehir içi tel	(Шехир ичи тел)	**Местный звонок**	*Mestnıy zvanok*
Şehirlerarası tel	(Шехирлер-арасы тел)	**Междугородний звонок**	*Mejdugarodnıy zvanok*
Tarife	(Тарифе)	**Тариф**	*Tarif*
Teslimat	(Теслимат)	**Поставка**	*Pastavka*
Tezgah	(Тезгах)	**Стойка**	*Stoyka*
Uluslararası	(Улусларарсы)	**Международный**	*Mejdunarodnıy*
Uluslararası	(Улусларарасы	**Заказ**	*Zakaz*

havale	хавале)	**международного перевода**	*mejdunarodnogo perevoda*
Uluslararası tel	(Улусларарасы тел)	**Международный звонок**	*Mejdunarodnıy zvanok*
Uluslararası telefon	(Улуслар арасы телефон)	**Международный звонок**	*Mejdunarodnıy zvanok*
Yangın	(йангын)	**Пожар**	*Pajar*
Yangın/01	(йангын/01)	**Пожар**	*Pajar*
Yatırma	(йатырма)	**Вклад**	*Vklat*
Zil	(Зиль)	**Звонок**	*Zvanok*
Zil Çalması	(Зиль чалмасы)	**Звонит**	*Zvanit*

Affedersiniz, o yok
(Аффедерсиниз, о йок)

İzvinite, yivo / yiyo net
Извините его/её нет

Ben sonra arayacağım
(Бен сонра араджагым)

Ya pazvanyu pozje
Я позвоню позже

Ben telefon ettiğinizi ileteceğim
(Бен телефон эттиг'низи илетеджегим)

Ya piridam şto vıy zvanili
Я передам, что вы звонили

Kim telefonda?
(Ким телефонда?)

Kto gavarit?
Кто говорит ?

Kiminle konuşmak istiyorsunuz?
(Киминле конушмак истийорсунуз?)

S kem vıy khatite gavarit?
С кем вы хотите говорить?

O ne zaman dönecek?
(О не заман дёнеджек?)

Kagda on / ana vernötsa?
Когда он/она вернется?

O saat 4 gelecektir.
(О саат дёртте геледжектир.)

On /ana vernötsa v çitıre çasa.
Он/она вернётся в четыре часа.

Siz ona iletebilir misiniz? (Сиз она илетебилир мисиниз?)	*Vıy mojete peredat yemu / yey?* **Вы можете передать ему /ей?**
Siz onun nerede olduğunu biliyor musunuz? (Сиз онун нереде олдугуну билийор мусунуз?)	*Vıy je znaete, gde on / ana ?* **Вы же знаете, где он /она ?**
Sizdeki numara ne(hangisi)? (Сиздеки нумара не(хангиси)?)	*Kakoy u vas nomer ?* **Какой у вас номер ?**
Yanlış (йанлыш)	*Vıy ne tuda papali* **Вы не туда попали**
Yanlış, burası değil (йанлыш,бурасы дегиль)	*Vıy ne tuda papalı* **Вы не туда попали**
Yarın telefon edin lütfen. (йарын телефон эдин лютфен)	*Pirizvanite pajaluysta zavftra* **Перезвоните пожалуйста завтра**

SAĞLIK(САГЛЫК)=**ЗДОРОВЬЕ**

Acil servis noktası	(Аджиль сервис ноктасы)	**Пункт скорой помощи**	*Punkt skoray pomoşçi*
Acil yardım	(Аджиль ярдым)	**Скорая помощь**	*Skoraya pomaşç*
Ağrı	(Агры)	**Боль**	*Bol*
Alça	(Алча)	**Гипс**	*Gips*
Ameliyat	(Амелиат)	**Операция**	*Aperatsiya*
Apandis	(Апандис)	**Аппендикс**	*Apendiks*
Apandisit	(Апандисит)	**Аппендицит**	*Apenditsit*
Aspirin	(Аспирин)	**Аспирин**	*Aspirin*
Astma	(Астма)	**Астма**	*Astma*
Aşılama	(Ачилама)	**Прививка**	*Privivka*
Ateş	(Атеш)	**Температура**	*Temperatura*
Bademcik	(Бадемджик)	**Миндалины**	*Mindalını*
Baş ağrısı	(Баш агрысы)	**Головная боль**	*Golovnaya bol*

Baş dönmesi	(Баш дёнмеси)	**Головокружение**	*Golovokrujeniye*
Boğazda ağrı	(Богазда агры)	**Боль в горле**	*Bol v gorle*
Böbrek	(Бёбрек)	**Почка**	*Poçka*
Bronşit	(Бронщит)	**Пневмония**	*Pnevmaniya*
Bulaşık , zehirli	(Булашык,зехирли)	**Зараженный**	*Zarajönnıy*
Can kurtaran	(Джан куртаран)	**Скорая помощь**	*Skoraya pomaş*
Çıban	(Чибан)	**Нарыв**	*Narıv*
Diş ağrısı	(Диш агрысы)	**Зубная боль**	*Zubnaya bol*
Diş etleri	(Диш этлери)	**Десна**	*Desna*
Diş hekimi	(Диш хекими)	**Зубной врач**	*Zubnoy vraç*
Diyabet	(Дийабет)	**Диабет**	*Diabet*
Doktor	(Доктор)	**Доктор**	*Doktor*
Doktor,hekim	(Доктор,хеким)	**Врач**	*Vraç*
Dolgu	(Долгу)	**Пломба**	*Plomba*
Eczane	(Эджзане)	**Аптека**	*Apteka*
Göğüs	(Гёгус)	**Грудь**	*Grut*
Göz hekimi	(Гёз хекими)	**Окулист**	*Akulist*
Gözlük	(Гёзлюк)	**Очки**	*Açki*
Grip	(Грип)	**Грипп**	*Grip*
Hamile	(Хамиле)	**Беременная**	*Beremennaya*
Hastane	(Хастане)	**Больница**	*Balnitsa*
Hazımsızlık	(Хазымсызлык)	**Несваренье**	*Nesvareniye*
Hemşire	(Хемшире)	**Медсестра**	*Medsestra*
Isırma	(Ысырма)	**Укус**	*Ukus*
Isırması (köpek)	(Кёпек) ысырма)	**Укус (собаки)**	*Ukus(sabaki)*
İğne	(Игне)	**Укол**	*Ukol*
İlaç	(Илач)	**Лекарство**	*Lekarstvo*
İlk yardım	(илк йардым)	**Первая помощь**	*Pervaya pomaşç*
Kabakulak	(Кабакулак)	**Свинка**	*Svinka*
Kalp	(Кальп)	**Сердце**	*Serdtse*
Kalp krizi	(Кальп кризи)	**Сердечный приступ**	*Serdeşnıy pristup*
Kan	(Кан)	**Кров**	*Krov*

Kan basıncı	(Кан басынджы)	**Кровяное давление**	*Kravyanoye davleniye*
Kanama	(Канама)	**Кровотечение**	*Krovoteçeniye*
Kanser	(Кансер)	**Рак**	*Rak*
Karnına	(Карнына)	**Натощак**	*Natoşak*
Kaşıntı	(Кашынты)	**Зуд**	*Zud*
Kaza	(Каза)	**Несчастный случай**	*Neşçastnıy sluçay*
Kesme	(Кесме)	**Порез**	*Parez*
Kırılma, kırık	(Кырылма,кырык)	**Перелом**	*Perelom*
kıymık,burkulma (ete batmış)	Кыймык,буркул-ма (Этэ батмыш)	**Растяжение связок**	*Rastyajeniye svyazak*
Kızamık	(Кызамык)	**Корь**	*Kor*
Klinik	(Клиник)	**Клиника**	*Klinika*
Kontakt Lensler		**Контактные линзы**	*Kantaknıye linzı*
Kulak, burun, boğaz doktoru	(Кулак, бурун,богаз доктору)	**Отоларинголог**	*Atalaringolak*
Kulakta ağrı	(Кулакта агры)	**Воль в ухе**	*Bol v ukhe*
Kuru sıtma	(Куру сытма)	**Сенная лихорадка**	*Senaya likharadka*
Mide	(Миде)	**Желудок**	*Jeludak*
Mide bulantısı	(Миде булантысы)	**Тошнота**	*Taşnota*
Migren	(Мигрень)	**Мигрень**	*Migren*
Muayene,gözden geçirme	(Муайене,гёзден гечирме)	**Осмотр**	*Asmort*
Nasır	(Насыр)	**Мозоль**	*Mazol*
Nöbetçi eczane	(Нёбетчи эджзане)	**Дежурная аптека**	*Dejurnaya apteka*
Öksürük	(оксюрюк)	**Кашель**	*Kaşel*
Peklik	(Пеклик)	**Запор**	*Zapor*
Penisilin	(Пенисилин)	**Пенициллин**	*Penitsilin*
Poliklinik	(Поликлиник)	**Поликлиника**	*Poliklinika*
Reçete	(Речете)	**Рецепт**	*Retsept*

Romatizma	(Роматизма)	**Ревматизм**	*Revmatizm*
Röntgen	(Рёнтген)	**Рентген**	*Rentgen*
Sakatlık	(Салаталык)	**Контузия**	*Kantuziya*
Sancı	(Санджы)	**Колики**	*Koliki*
Sargı	(Саргы)	**Бинт**	*Bint*
Sırt/ bel ağrısı	(Сырт/ бел агрысы)	**Боль в спине**	*Bol v spine*
Soğuk alma	(Согук алма)	**Простуда**	*Prostuda*
Sokması (böcek)	(Бёджек сокмасы)	**Укус (насекомого)**	*Ukus(nasekoma-va)*
Solgun , soluk	(Солгун,солук)	**Бледный/ бледная**	*Blednıy / blednaya*
Su kabarcığı, fiske	(Су кабарджыгы, фиске)	**Волдырь**	*Voldır*
Su çiçeği	(Су чичеги)	**Ветрянка**	*Vetryanka*
Sürgün ,ishal	(Сюргюн, исхаль)	**Понос**	*Panos*
Tırnak yara-sı,sıyrık	(Тырнак ярасы,сыйырык)	**Царапина**	*Tsarapina*
Tümör	(Тюмёр)	**Опухоль**	*Opukhal*
Verdiye	(Вердийе)	**Краснуха**	*Krasnuha*
Yanma	(Янма)	**Ожёг**	*Ajok*
Yara yakısı	(Яра якысы)	**Пластырь**	*Plastir*
Yara,ülser	(Яра,улсер)	**Язва**	*Yazva*

Affedersiniz , bizde bu yok
(Аффедерсиниз,бизде бу йок)

İzvinite, u nas etavo net
Извините, у нас этого нет

Başım dönüyor
(Башим дёнюйор)

U menya krujitsya golova
У меня кружится голова

Benim başım ağrıyor
(Беним башым агрыйор)

U menya balit golova.
У меня болит голова.

Bir kez/ iki kez/ üç kez günde
(Бир кез/ики кез/юч кез гюнде)

Adin raz/ dva raza/ tri raza v den
Один раз/ два раза/ три раза

Bunun için size reçete gerek
(Буну ичин сизе речете герек)

Dla etava vam nujen retsept
Для этого вам нужен рецепт

Burası ağrıyor
(Бурасы агрыйор)

Balit zdes
Болит здесь

Çiğneyin
(Чигнейин)

Razjuyte
Разжуйте

Genelde siz ne alıyorsunuz?
(Генельде сиз не алыйорсунуз?)

şto vıy abışno prinimayete?
Что вы обычно принимаете?

Komprime'ye 3 göze alın
(Компримейе юч гёзе алын)

Primite po 3 tabletki
Примите по три таблетки

Midem bulanıyor
(Мидем буланыйор)

Menya taşnit
Меня тошнит

Sadece uykudan önce
(Садедже уйкудан ондже)

Tolko peret snom
Только перед сном

Sallanmaktan midem bulandı
(Салланмактан мидем буланды)

Menya ukaçalo
Меня укачало

Sizin doktora görünmeniz gerek
(Сизин доктора гёрюнмениз герек)

Vam nujno poyti k vraçu
Вам нужно пойти к врачу

Su ile
(Су иле)

S vodoy
С водой

Üstüme bir fenalık geldi
(Юстюме бир феналык гельди)

Mne plokho
Мне плохо

Üstüme bir kötülük geldi
(Юстюме бир кётюлюк гелди)

Mne durno
Мне дурно

KAYNAKÇA

1. Üniversiteler için Tür Dili, Prof. Dr. Muharrem Ergin, 1975, Bayrak Basın Yayım Dağıtım.
2. Türkçenin Grameri, Tahsin Baguoğlu, 1974, Edebiyat Fakültesi Basımevi.
3. Türkçe Okunuşlu Türkçe-Rusça Cep Sözlüğü, V. G. Şçerbinin. Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
4. Rusça, Peter ve Natalia Norman, 1997, Sosyal Yayınları, İstanbul.
5. Русский Язык для 8 класса Radostina, Slavova Zikokova, Siyka Koyeva Popova, Raşkova, 1988, Narodna Prosveta, Sofya.
6. Learning Russian, 1966, Nina Patopova, "Progress Publishers," Moskova.
7. Türkçe Rusça Sözlük, 1991, R. A. Aganin, V. G. Sçerbinin, Kavran Ajans Yayıncılık, İstanbul.
8. Словарь Турецкого Произношения, Yayıncı: Tabevi, İstanbul, 1977.
9. Практический Курс Русского Яеыка, "Арсис Лингва," Москва, 1993.
10. English Russian Dictionary, M. I. Dubrovin, 1993, Moskova.